

ŻYCIE - PRACA - MYŚL

Wojciech Dutka
- dla ludzi i środowiska

Zespół:

Krzysztof Kasprzak
Magdalena Dutka (współautor, konsultacja merytoryczna)
Kazimierz Marcinkowski (redakcja)
Piotr Strzyżyński, Tomasz Szymkowiak (konsultacja merytoryczna)
Barbara Kostrzewska (adiustacja i korekta)

Zdjęcia:

Archiwum rodzinne, archiwum Abrys

Poznań 2007

Copyright by ABRYS

Wydawca:

ABRYS Sp. z o.o.
ul. Daleka 33, 60-124 Poznań
tel.: (061) 655 81 00, 655 81 04
e-mail: biuro@abrys.pl
www. abrys.pl

ISBN 83-89018-04-7

Fotoskład: Comtext, Poznań

Projekt okładki: Stanisławus, Warszawa

Druk i oprawa: Drukarnia św. Wojciecha, Poznań

Egzemplarz bezpłatny.

Wojciech Dutka
— dla ludzi
i środowiska

*Ale tylko nieliczni trwać będą w pamięci pokoleń.
Połączyli bowiem w swoim życiu talent
z uznaniem zbiorowości, w której żyli i działali.*

WSTĘP

Jednym z czynników współczesnej kultury są wzorce osobowe. Spojrzenie na życie wybitnej jednostki na tle historii pozwala pełniej zrozumieć teraźniejszość. Wskazuje jak żyć i nie popełniać własnych błędów. Biografia osoby zasłużonej dla regionu lub dziedziny ludzkiej aktywności zawsze stanowi wartościowy zbiór informacji o ponadczasowej wartości; dzięki niej lepiej poznajemy miniony czas. Informacje te kształtują także naszą tożsamość, bowiem nierzadko byliśmy uczestnikami opisywanych wydarzeń. Byliśmy świadkami zdarzeń zarówno wielkiej, jak i małej, lokalnej Historii, będąc w mniejszym lub większym stopniu poddani jej wpływowi. Biografia ma więc nie tylko przekazywać informacje o wybitnej opisywanej postaci, ale także ma stanowić swoisty wzór postępowania dla współczesnych.

Prezentujemy książkę o życiu i pracy Wojciecha Dutki, wielce zasłużonego dla Wielkopolski działacza społecznego, samorządowca, założyciela i wieloletniego prezesa firmy ABRYŚ, wydawcy i redaktora naczelnego „Przeglądu Komunalnego”, racjonalizatora, wykładowcy, publicysty, popularyzatora wiedzy, laureata Nagrody Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska, nazwanej później Jego imieniem. Prezentujemy książkę do przemysłów i przeżycia. Dla czytelników nieobojętnych na cudze życie, na pracę i wytrwałość w postępowaniu zawodowym i służbie społeczeństwu. Opisywane dążenie do życia bezpiecznego i spokojnego, poprzez pracę organiczną jako wzór do naśladowania, nie jest jednak tożsame z życiem nudnym i nieciekawym. Opiera się bowiem na trwałych podstawach wzorowania tych samych zjawisk i wartości, które są potrzebne społeczeństwu i nieobojętne w różnych okresach.

Złożona osobowość Wojtka nie jest łatwa do dokładnego przedstawienia ze względu na wielokierunkowość Jego zainteresowań. Napisanie tej książki nie byłoby możliwe bez przemyślenia bogatej działalności zawodowej i społecznej Wojtka. Wielość problemów — organizacyjnych, technicznych, naukowych, społecznych, wydawniczych — przeplata się niemal w większości materiałów archiwalnych z Nim związanych, we wspomnieniach współpracowników i przyjaciół. Staraliśmy się uwzględnić rozliczne, przynajmniej najważniejsze aspekty działalności Wojtka, w miarę proporcjonalnie do ich znaczenia.

Książka jest dokumentem, a właściwie biografią dokumentalną, złożoną z rozdziałów ukazujących Wojtkę w kolejnych fazach życia zawodowego i prywatnego. To jednak tylko pozorne uporządkowanie poprzez klasyfikację, która rozmywa naturalną ciągłość życia ludzkiego. Przedstawiając własne widzenie zawodowych osiągnięć Wojtka, przypomnieliśmy działania, w których sami uczestniczyliśmy współpracując z Nim na różnych płaszczyznach. W książce wykorzystane zostały liczne informacje zawarte w różnego typu materiałach archiwalnych, niepublikowanych wspomnieniach i wywiadach, dokumentach, listach, notatkach i fotografiach znajdujących się w archiwach różnych instytucji oraz w zbiorach osób prywatnych, głównie współpracowników i przyjaciół Wojtka. Szczególnie wiele informacji dotyczących pracy zawodowej Wojtka, zwłaszcza założenia firmy ABRYS i Wydawnictw Komunalnych, uściśliliśmy, badając bogaty zbiór dokumentów przechowywanych w siedzibie firmy. Z tych samych źródeł pochodzi dokumentacja fotograficzna zamieszczona w książce. Wykorzystano również materiały i dokumenty, bezpośrednio dotyczące Wojtka i pośrednio, znajdujące się w biurze Rady Miejskiej Miasta Luboń, biurze Sejmiku Samorządowego Województwa Wielkopolskiego, archiwum redakcji „Wieści Lubońskie” i archiwach stowarzyszeń naukowo-technicznych oraz publikacje zawierające informacje bądź wzmianki o Wojtku i Jego działalności. Niektóre wydarzenia lub okoliczności ustaliliśmy lub wyjaśniliśmy w rozmowach z różnymi osobami, które na przestrzeni kilkudziesięciu nieraz lat współpracowały lub stykały się z Wojtkiem. Klucz do odpowiedzi na pytanie kim był? staraliśmy się znaleźć także w oparciu o pisemne wspomnienia osób, z którymi Wojtek współpracował. Dowiedzieliśmy się tą drogą, jak się zachował w „sercach i pamięci”. Informacje dotyczące rodziców i dziadków Wojtka oparte zostały na rodzinnych materiałach archiwalnych, zawierających m.in. oryginały życiorysów, spisanych osobiście lub przez bliskie osoby. Na końcu każdego rozdziału zamieszczono bogate, rozbudowane przypisy, będące zestawieniem najważniejszych wykorzystanych źródeł informacji, zawierające wyjaśnienia stanowiące tło dla sytuacji wynikającej z działalności Wojtka, a także

informacje o różnego typu dokumentach zbieranych przez Wojtkę, do znajomości których przywiązywał dużą wagę. Materiały rękopiśmienne Wojtki są obecnie własnością Rodziny. Korespondencja Wojciecha Dutki w sprawach naukowych, społecznych, kulturalnych, technicznych, ekonomicznych, prawnych i innych jest własnością Rodziny oraz firmy ABRYŚ Sp. z o.o.

Przeglądając dokumenty i wspomnienia, często, na ogół bezwiednie decydujemy, co ma przeżyć i przejść do przyszłości, a co zniknąć na zawsze. To, co zachowamy, zostanie zapamiętane, a co wyrzucimy, przepadnie za moment. Chwila podejmowanych w tym zakresie decyzji jutro nie będzie pamiętana, nie ocaleje. Osobiste wspomnienia, anegdoty, epizody z różnorodnych kontaktów z Wojtkiem zostały jednak w pamięci na całe życie. Wszyscy przyjaciele i współpracownicy Wojtki wspominać będą, jak to „.... *Dobrze i miło było być w Jego towarzystwie, bo życzliwy był ludziom. A my odwzajemnialiśmy Jego sympatię*”.

Zbąszyń - rodzice i szkoła

*Portret miasta Zbąszynia z charakterystycznymi wieżami kościoła
- zdjęcie wykonane przez Wojtkę,
uczennicę X klasy Liceum Ogólnokształcącego w Wolsztynie.*

Wojtek (Wojciech Maciej) urodził się 31 grudnia 1946 r. w Zbąszyniu¹. Jego ojciec, Piotr Dutka, pracował w przedsiębiorstwie Polskie Koleje Państwowe w Zbąszyniu na stanowisku adiunkta kolejowego. Praca kolejarza w tamtym okresie była pracą bardzo trudną ale też bardzo cenioną. Stacja Zbąszyń była ostatnią polską stacją kolejową, nie pozostawało to bez wpływu na charakter ruchu kolejowego w tym regionie. Praca w punkcie tuż przy granicy niemieckiej była jednak bardzo niebezpieczna. Matka Helena z domu Grzywaczyk zajmowała się domem. Wojtek miał jedną starszą siostrę Marię — (1934-1993).

Stanisław Grzywaczyk (dziadek Wojtka ze strony matki) urodził się 24 kwietnia 1889 r. w Małym Zalesiu (woj. poznańskie) jako syn młodoletniego chłopca. Po ukończeniu wiejskiej szkoły podstawowej rozpoczął naukę rzemiosła u miejscowego piekarza. Ponieważ zawód ten mu nie odpowiadał, opuścił rodzinę i wyjechał do Duisburga-Meiderich (obecnie Meiderich-Beeck), położonego w zachodniej części Niemiec w przemysłowym Zagłębiu Ruhry [obecnie kraj związkowy Nadrenia Północna-Westfalia (Nordrhein-Westfalen)]. Wkrótce podjął pracę w kopalni, szybko awansował na strzałowego i rozpoczął działalność w istniejącym na jej terenie związku zawodowym. Ponieważ aktywnie bronił praw górników, współtowarzysze pracy wybrali go mężem zaufania. W 1909 r. został powołany do służby wojskowej; po jej odbyciu ponownie rozpoczął pracę w kopalni, gdzie pracował aż do wybuchu I wojny światowej. Zmobilizowany wyruszył na front francuski. Po zakończeniu wojny zgłosił się w Niemczech do pracy w kopalni. W latach 1919-1920 trwały walki powstańców wielkopolskich o odzyskanie miasta Zbąszynia, które wróciło w granice Polski w 1920 r. i stało się miejscowością graniczną². Po ogłoszeniu niepodległości Polski Stanisław opuścił Niemcy i 20 kwietnia 1920 r. powrócił do kraju do Zbąszynia, gdzie zgłosił się do pracy w przedsiębiorstwie Polskie Koleje Państwowe. Zorganizował tam związek kolejarzy Polskiej Partii Socjalistycznej (PPS), którego został prezesem³. Walcząc o prawa robotników, popadł w konflikt z kierownictwem przedsiębiorstwa i kilkakrotnie był przenoszony na niższe stanowiska: został zdegradowany ze stanowiska kierownika pociągu na przetokowego. Nie zaprzestał jednak działalności związkowej. Przez kilka kadencji był także radnym miasta Zbąszynia. PPS, partia polityczna o charakterze socjalistycznym i robotniczym, w II Rzeczypospolitej Polskiej angażowała się w ruch związkowy i spółdzielczy. Początkowo PPS poparł przewrót majowy Józefa Piłsudskiego. Związany z tą partią związek zawodowy kolejarzy zorganizował strajk, który uniemożliwił rządowi przerzut do Warszawy wiernych mu wojsk z Wielkopolski. Za poparcie w 1924 r. strajku kolejarzy Stanisław został zwolniony z pracy, co postawiło Jego rodzinę w trudnej sytuacji materialnej. Po pewnym czasie został przywrócony do pracy na kolei, gdzie kontynuował działalność związkową. W 1934 r. został umieszczony na pierwszym miejscu listy PPS w wyborach

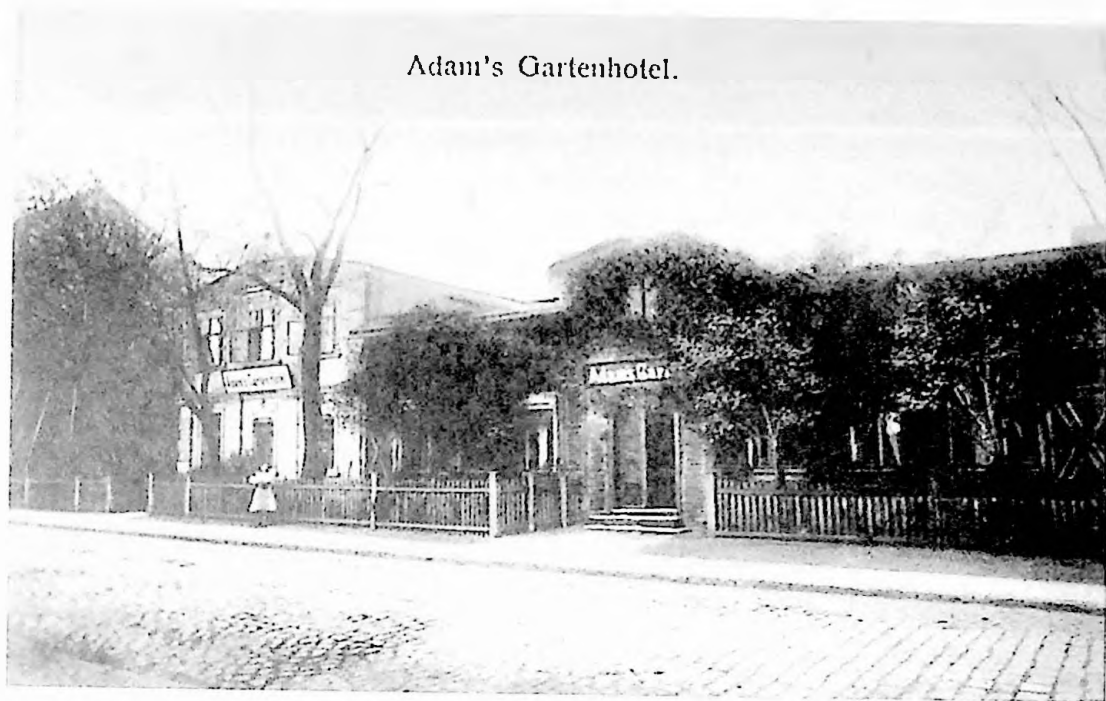
do Sejmu. Aby przeszkodzić Jego wyborowi na posła, władze kolejowe przeniosły go do Brześcia nad Bugiem, gdzie zachorował. Choroba stała się pretekstem do przeniesienia go na przedwczesną, bardzo skromną emeryturę. W grudniu 1939 r. został przez Niemców wysiedlony do Częstochowy, gdzie pracował przez całą okupację, prowadząc również potajmowaną walkę z okupantem. W 1945 r. zorganizował w Częstochowie pociąg i jako jego kierownik pierwszy przywiózł wysiedleńców do Poznania. Po przybyciu do Zbąszynia przystąpił do organizowania komórki utworzonej w 1942 r. w Warszawie Polskiej Partii Robotniczej (w latach 1947-1948 partia rządząca) i został I sekretarzem tej organizacji w Zbąszyniu. Prowadził bardzo aktywną działalność społeczną, otworzył bibliotekę, zorganizował lokalną prasę, pracował w Czerwonym Krzyżu, przez dwie kadencje był radnym¹. Mimo choroby jako drugi prezes kierował Gminną Spółdzielnią w Zbąszyniu. Pogarszający się stan zdrowia zmusił go do przejścia na emeryturę. Umarł 12 kwietnia 1952 r., pochowany jest w Zbąszyniu.

Cecylia Grzywaczyk, z domu Przybyła, (babcia Wojtka ze strony matki), urodziła się 16 listopada 1891 r. w Opalenicy (woj. poznańskie). Ze względu na trudności materialne w 1892 r. wraz z rodzicami i rodzeństwem wyjechała do Duisburga-Meiderich (obecnie Meiderich-Beeck), położonego w zachodniej części Niemiec w przemysłowym Zagłębiu Ruhry. W Duisburgu jej ojciec otrzymał pracę w kopalni węgla. Mając 7 lat, rozpoczęła naukę w siedmioklasowej szkole niemieckiej. Po ukończeniu szkoły przebywała przy rodzicach, pomagając matce w pracach domowych. Tych zawsze było dużo, bowiem rodzina wynajmowała część mieszkania przyjezdnym robotnikom. W 1912 r. jej ojciec zginął w kopalni. Duże odszkodowanie z tego tytułu pozwoliło jej matce na wybudowanie własnej kamienicy. W 1912 r. wyszła za mąż za Stanisława Grzywaczyka. W czasie I wojny światowej mieszkała tylko z córką Heleną (matką Wojtka) i matką, bowiem mąż Stanisław został powołany na front. Po zakończeniu wojny i po powrocie męża cała rodzina wyjechała do Polski do Zbąszynia, gdzie Stanisław rozpoczął pracę na kolei. W 1939 r. wyjechała do rodziny zięcia Piotra do Stonima, skąd po ciężkich przeżyciach wróciła do Zbąszynia. Następnie wyjechała z rodziną do Częstochowy, gdzie przebywał jej mąż Stanisław, który został tutaj wcześniej wysiedlony razem z synem Franciszkiem. Po wojnie wróciła do Zbąszynia. Początkowo prowadziła własną restaurację, później całkowicie zajęła się pracą domową. Zmarła w Zbąszyniu w 1964 r., gdzie została też pochowana.

*Adams's Garten Hotel, dom i hotel prowadzony
przez Stanisława Grzywaczyka, gniazdo rodzinne Wojtka.*

*Częścią składową budynku do 1939 r. była sala taneczna,
od 1951 r. kino „Obra”.
(arch. foto S. Nowak, Zbąszynek)*

Adam's Gartenhotel.

2. Saal des Gartenhotels.

Piotr Dutka (ojciec Wojtki) urodził się w Tuchowie (woj. małopolskie) 6 czerwca 1904 r.; jako syn Wojciecha i Bronisławy z Łątków. Pochodził z wielodzietnej rodziny robotniczej, miał ośmioro rodzeństwa. Mając 7 lat, rozpoczął naukę w szkole podstawowej. 6 lutego 1914 r., kiedy był w trzeciej klasie, umarł jego ojciec (dziadek Wojtki), co liczną rodzinę postawiło w trudnej sytuacji materialnej. Z chwilą wybuchu I wojny światowej wraz z matką i rodzeństwem uciekł przed zbliżającym się frontem rosyjskim do krewnych mieszkających w Dąbrówce, a następnie do Siedlisk. W czasie ucieczki jego matka nie pogodziła się z pozostawieniem domu i postanowiła wrócić do Tuchowa, aby zabrać resztkę dobytku. Zmiana frontu rosyjskiego uniemożliwiła powrót pozostałych członków rodziny. W Siedliskach Piotr z resztą rodzeństwa przebywał do wiosny 1915 r. Odwrót Rosjan umożliwił powrót do Tuchowa i połączenie się całej rodziny, a Piotrowi — ponowne podjęcie nauki w szkole. Po śmierci matki w dniu 1 września 1916 r. pomieszkiwał u różnych krewnych, ponieważ nie chciał się zgodzić na pójście do sierocińca, gdzie opiekun ksiądz Józef Dutka⁵ umieścił jego rodzeństwo. Nie mając jednak nigdzie stałego miejsca do mieszkania i nauki, wyraził w końcu zgodę na pójście do takiej placówki. Opiekun oddał Piotra do sierocińca w Czernej koło Krakowa, gdzie przebywał przez rok. Następnie został przeniesiony do sierocińca w Krakowie, gdzie ukończył szkołę wydziałową. W tym czasie został zamordowany jego opiekun, ks. Dutka. Następny opiekun, Woliński, oddał go do terminu w warsztacie stolarskim. Ponieważ Piotr nie wykazywał specjalnego zainteresowania zawodem stolarza, naukę tę szybko przerwał i zgłosił się do Fabryki Wagonów w Sanoku. W 1923 r. uzyskał pracę w przedsiębiorstwie Polskie Koleje Państwowe w Wolsztynie, gdzie pracował aż do chwili powołania do odbycia służby wojskowej. Po powrocie z wojska zgłosił się do pracy na kolei najpierw przyjeźli go w Poznaniu, potem przenieśli do Wolsztyna, a w 1927 r. do Zbąszynia. 6 czerwca 1933 r. poślubił Helenę Grzywaczyk. W lipcu 1934 r. urodziła im się córka Maria. We wrześniu 1939 r. jako rekomendowany pracownik kolejowy do ostatniej chwili był na posterunku w pracy, demontował urządzenia mechaniczne i ładował je na wagony pod ostrzałem samolotów niemieckich. 28 września 1939 r. został powołany do obozu ćwiczebnego w Biedrusku. Z początkiem wojny w 1939 r. żona z córką wyjechały do rodziny na wschód. Piotr dołączył do nich w 1940 r. i zgłosił się do radzieckich władz do pracy w Parowozowni Wołkowysk Centralny. Kiedy rozpoczęła się repatriacja, wraz z rodziną przedostał się do Tuchowa, gdzie razem przeżyli okupację. Po wojnie wrócili do Zbąszynia, gdzie Piotr ponownie rozpoczął pracę na PKP. W Zbąszyniu 31 grudnia 1946 r. urodził się syn Wojtek. 1 września 1964 r., po przepracowanych na kolei 40 latach, przeszedł na emeryturę. Umarł 20 stycznia 1996 r. w szpitalu w Puszczykowie, pochowany jest w Luboniu.

Helena Dutka z domu Grzywaczyk (matka Wojtki) urodziła się 19 kwietnia 1913 r. w Duisburgu-Meiderich (obecnie Meiderich-Beeck). Mając 7 lat, rozpoczęła naukę w niemieckiej szkole. W drugim roku szkoły musiała przerwać naukę,

ponieważ 20 kwietnia 1920 r. cała rodzina wyjechała z Niemiec do Polski do Zbąszynia. W Zbąszyniu skończyła szkołę podstawową, po której nie kontynuowała nauki, lecz pomagała rodzicom w pracach domowych i w opiece nad licznym rodzeństwem (sześcioro dzieci). W wieku 18 lat zapisała się do szkoły gospodarstwa domowego w Poznaniu, prowadzonej przez Siostry Zmartwychwstanki, którą skończyła po dwóch latach nauki. W tym czasie poznała Piotra Dutkę, z którym po dwóch latach znajomości 6 czerwca 1933 r. wzięła ślub. Początkowo Helena i Piotr mieszkali u jej rodziców (Cecylii i Stanisława). Jednak już w 1934 r. przeprowadzili się do własnego mieszkania. 6 czerwca 1934 r. przysłała na świat córka Maria. We wrześniu 1939 r. wraz ze swoimi rodzicami i córką Marią wyjechała do Słonima. W tym czasie jej ojciec w Poznaniu odłączył się od rodziny i wrócił do Zbąszynia do Piotra, który musiał jeszcze trwać aż do nadejścia Niemiec. Następnie razem podążyli śladem rodziny. Przybywszy do Słonima, rodzina ze Zbąszynia zamieszkała u męża siostry (Zofii Piotrowicz). Wszędzie panował ogromny chaos i brakowało żywności. 1 października 1939 r. do Słonima powrócił Piotr. Wiosną 1940 r. rodzina podjęła nieudaną próbę przejścia granicy, aby dostać się do Tuchowa do rodziny Piotra. Rodzina zatrzymała się u przypadkowej rodziny i dopiero po urzędowej repatriacji dostała się do Tuchowa. Przez całą okupację Helena zajmowała się handlem żywnością i papierosami, pomagając Piotrowi, który bardzo niewiele zarabiał. W maju 1945 r. wraz z rodziną powróciła do Zbąszynia. 31 grudnia 1946 r. urodził się syn Wojciech: „... była to wielka radość dla mnie, gdy dorósł, poszedł na wyższe studia i został inżynierem”. Umarła 8 grudnia 1985 r. w Zbąszyniu, pochowana jest w Luboniu.

Życiorysy odnalezione w dokumentach Wojtki — jak maszynopisy spisane przez Piotra Dutkę w latach 1970-80.

Rodzina o nazwisku Dutka zamieszkiwała w domu rodzinnym przy ulicy 17 Stycznia w Zbąszyniu, jednej z głównych ulic miasta, prowadzącej od dworca PKP. Budynek ten powstał na początku XX w., lecz był wielokrotnie przebudowywany. W latach dwudziestych XX w. dziadek Stanisław Grzywaczyk prowadził w nim jedną z lepszych w Zbąszyniu restauracji z salą taneczną. W czasie I wojny światowej w hotelu mieszkali niemieccy oficerowie. Dziadek Grzywaczyk jest ostatnim wymienianym właścicielem restauracji do 1939 r.⁶.

Wojtek jak na chłopca był bardzo grzecznym dzieckiem, nie trzeba było go nigdy gonić do nauki. Różnica wieku między nim a siostrą była tak duża, że Wojtek wychowywany był prawie jak jedynak, rodzice poświęcali mu dużo czasu. Dom rodzinny od tyłu otoczony był dużym ogrodem, który ciągnął się aż do rzeki. W ogrodzie rosło kilka starych dębów, z których pozostał jeden. Matka Wojtki miała mały sad i ogród warzywny, hodowała króliki, kury i świnie. Często przesadnie dogadzała synowi pyszną swoją i zdrową kuchnią, na co pozwalały własne zbiory. Rodzina Dutków żyła bardzo skromnie, więc rodzinna była tak silna, że pozwalała im cieszyć się

ze wspólnych posiłków, rozmów, razem spędzonym czasem. Życie w miasteczku i życie sąsiedzkie było wspólnotą, która bardzo zbliżała ludzi. Wojtek miał bardzo dobre relacje z rodzicami i nigdy nie sprawiał problemów wychowawczych. Był wychowywany w duchu szacunku dla rodziny i wobec starszych. W ówczesnych czasach spotkania rodzinne odbywały się częściej, z mamą Helą wyjeżdżał do swoich ciotek i kuzynek do Kurska (nieдалeko Międzyrzecza), z ojcem zaś jeździł do wujków do Tuchowa.

W Zbąszyniu w niedziele rodzina chodziła do parku, który rozpościerał się za starą basztą z bramą wjazdową. Park zachował wspaniały drzewostan, a po dawnych założeniach parkowo-pałacowych z XVIII w. pozostała 300-letnia aleja grabowa i równie stare dęby⁷. Wojtek od najmłodszych lat był przyzwyczajony do obcowania z przyrodą. Często w swoich wspomnieniach przywoływał czerwcowy intensywny zapach dzikiej róży, którą obsadzone były wówczas parkowe kwatery. Park łączył się z jeziorem Błędno. Nad jeziorem znajdowały się Łazienki — centrum spotkań towarzyskich i imprez sportowych. W upalne dni na plaży z trudem można było znaleźć miejsce do opalania⁸. Na kulturalne wychowanie i światopogląd Wojtka duży

Pamiętka z rodzinnego spotkania — 10-letni Wojtek w środku pomiędzy dorosłymi.

Wojtek z rodzicami - pamiątka z czasów wagonowych w Augustowie, sierpień 1960 r.

wpływ miało wczesne obcowanie z kinem. Już jako mały chłopiec dorastał przy kinie, bowiem w budynku, w którym mieszkali, znajdowało się słynne zbąszyńskie kino „Obra”⁹. Warto pamiętać, że przed laty do kina szło się odświętnie ubranym, nie jadano się w sali, był to element życia kulturalnego.

W 1953 r. Wojtek rozpoczął naukę w Szkole Podstawowej Nr 2¹⁰. Początkowe lata podstawówki to pierwsze problemy wychowawcze, pierwsze bójkę z kolegami i nagany od rodziców. Wojtek był wówczas dzieckiem chorowitym, lekki podmuch wiatru wystarczył, żeby leżał z gorączką. Podstawówkę ukończył w 1960 r.¹¹. Uczył się dobrze, co potwierdzają oceny na świadectwie, przeważnie „bardzo dobry”. W tym samym roku Wojtek rozpoczął naukę w Liceum Ogólnokształcącym w Wolsztynie¹². W nowych okolicznościach ujawniły się też ukryte talenty Wojtka, m.in.

sportowe. Jak pisał w swoim pamiętniku: „(...) przyszedł czas przełomu. Ogólniak, nowe warunki i otoczenie. We wrześniu sprawdzian z wf., poprzeczka do skoku wzwyż, wysokość 60 cm. Rozpaczliwe próby nie dały rezultatu. Nie przeskoczyłem. Wtedy zabrałem się do pracy nad sobą. Zacząłem od sportu. Zrobiłem skocznnię i skakałem. Codziennie po kilka godzin. Po 10 miesiącach osiągnąłem wzwyż już 115 cm. Po dwóch latach byłem najlepszy w klasie z wynikiem 142 cm. Początkowo było bardzo ciężko, byłem słaby i zaniedbany fizycznie przez wiele lat. Dużo dopomógł mi ojciec, zrobił wszystkie potrzebne przyrządy. W dziesiątej klasie nauczyłem się jeździć rowerem, zrobiłem kurs pływania, nauczyłem się tańczyć, najbardziej lubiłem bieganie, nie widziałem się w żadnej innej dyscyplinie (...)”. Później, już na pierwszym roku studiów, Wojtek zapisał się do klubu, chodził na treningi, bieganie stało się nie tylko sposobem na zrzućenie nadwagi, ale także jego pasją.

*Zaczął od bardzo
wszechstronnej
zaprawy sportowej
(zdjęcia z 1961 r.).*

Podczas nauki w Liceum Ogólnokształcącym w lipcu 1963 r. odbył obowiązujące w tym okresie przeszkolenie wojskowe na Obozie Szkoleniowym Przysposobienia Wojskowego Nr 1 w Lesznie, na które został skierowany przez dyrekcję liceum w Wolsztynie¹³. Egzamin dojrzałości zdał w 1964 r. przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego¹⁴. Także na świadectwie maturalnym przeważają oceny „bardzo dobry” i „dobry”. Przyszły student politechniki, inżynier i racjonalizator tylko „dostatecznie” opanował licealne zajęcia techniczne — chociaż z rysunku technicznego był już „dobry”.

W liceum w Wolsztynie, do którego dojeżdżał ze Zbąszynia, Wojtek uzyskał doskonałe wykształcenie, które umożliwiło mu dostanie się na studia na Politechnice Poznańskiej. Liceum Ogólnokształcące w Wolsztynie było bardzo prestiżową szkołą, jej wysoki poziom nauczania liczył się w wojewódz-

twie. Nic dziwnego, że uzyskanie matury w wolsztyńskim liceum traktowane było jako swoista nobilitacja. Osobowość Wojtka ukształtowało jednak głównie środowisko „małej ojczyzny”, z której się wywodził. Zbąszyń to miasto patriotów, ludzi pracowitych, prawych, odpornych na przeciwności losu.

Tuchów — skąd pochodził Piotr Dutka, ojciec Wojtka — znajduje się w powiecie tarnowskim (woj. małopolskie) 16 km na południe od Tarnowa w Ciężkowicko-Rożnowskiej części Pogórza Karpackiego. Przez gminę Tuchów przebiega droga wojewódzka łącząca Tarnów z Krynicią, a także linia kolejowa zwana leluchowską, łącząca gminę praktycznie z całą Europą. Tuchów leży na wysokości 220 m n.p.m., po obu stronach przepływającej przez niego rzeki Białej, prawobrzeżnego dopływu Dunajca. W Tuchowie mieszka ponad 6 750 osób, co stanowi 37% ogółu mieszkańców gminy, pozostali mieszkańcy mieszkają w 12 sołectwach. Południowa część gminy położona jest w granicach Parku Krajobrazowego Pasma Brzanki, do którego od zachodu przylega Ciężkowicko-Rożnowski Park Krajobrazowy. Miasto Tuchów i pozostała część gminy leżą w Obszarze Chronionego Krajobrazu Pogórza Ciężkowickiego.

W Tuchowie od dziecka mieszkali z rodzeństwem w domu przy Rynku, w którym od frontu znajduje się znany w całym mieście kiosk z gazetami, bracia Piotra Dutki, wujkowie Wojtka: Walenty Dutka (ur. 14 lutego 1912 r., zm. 11 kwietnia 2002 r.) oraz Tadeusz Dutka (ur. 22 stycznia 1911 r.), mający obecnie 96 lat. Kawalerowie, nie zostawili potomków. Kiosk z gazetami po śmierci swojego brata do 2003 r. prowadził Tadeusz. Następnie kiosk został wynajęty innym właścicielom, którzy kontynuują jego działalność. Aktem notarialnym z 5 grudnia 1997 r. — umową o zniesienie współwłasności i darowizny Walenty Dutka darował dom z kioskiem swojemu bratankowi, Wojciechowi Dutce, który od tej pory zarządzał domem przy Rynku 25 w Tuchowie.

W 2001 r. Mirosław Kowalski przedstawił sylwetki Tadeusza i Walentego Dutków oraz ich pracę jako kioskarzy w interesującym artykule pt. „Kioskarze z tuchowskiego rynku”.

Zbąszyń, rodzinne miasto Wojtka, znajduje się w powiecie nowotomyskim (woj. wielkopolskie), w Bruździe Zbąszyńskiej, przy drogach do Babimostu, Międzyrzecza, Nowego Tomysła i Wolsztyna oraz liniach kolejowych Poznań-Rzepin i do Leszna. Nazwa wywodzi się od staropolskiego imienia Zbąsz. Najstarsza pisana wzmianka o grodzie kasztelańskim pochodzi z 1231 r., natomiast w 1238 r. wspomina się o plebanie i istnieniu kościoła. Rozwój osady następował obok grodu kasztelańskiego. Dokładna data lokacji miasta nie jest znana, prawdopodobnie prawa miejskie osada otrzymała przed rokiem 1311. W 1374 r. na mocy Przywileju Koszyckiego określono, że kasztelanem Zbąszynia musi być Polak. Usytuowanie przy ważnym szlaku handlowym wiodącym z Poznania do Łużyc przyczyniło się do powstania w XIII w. wielu komór celnych. Do schyłku

Zbąszyń - rodzice i szkoła

XIV w. miasto było własnością królewską i książęcą. W 1393 r. Zbąszyń stał się miastem prywatnym, należącym do Nałęczów z Nowego Dworu Mazowieckiego. W XV w. król Władysław Jagiełło podarował miasto wojewodzie mazowieckiemu Janowi Głowaczowi. Rodzina ta przyjęła nazwisko Zbąskich. W XV w. miasto stało się ważnym ośrodkiem ruchu husyckiego w Wielkopolsce, którego głównym przedstawicielem w Polsce był ówczesny właściciel Zbąszynia – Abraham Zbąski. W 1440 r. biskup Andrzej z Brna Opaliński wyprawił się zbrojnie na Zbąszyń w celu zniesienia husytyzmu. W 1442 r. umarł Abraham Zbąski i husyci zostali wypędzeni z miasta. W 1516 r. biskup Jan Lubrański mianował kościół w Zbąszyniu kolegiatą. Od 1613 r. Zbąszyń był własnością rodu Ciświckich, którzy dokonali rozpoczętą wcześniej budowę potężnej twierdzy w stylu pallazzo in fortezza (jej pozostałości zachowały się w parku miejskim).

W 1645 r. miasto uzyskało przywilej od Adama Ciświckiego. Następne przywileje uzyskało w 1660 r. dla szpitala-przysięgi oraz w 1683 r. dla sukienników. Od 1700 r. miasto przeszło w posiadanie rodziny Garczyńskich: od 1731 r. jego właścicielem był Stefan Garczyński (ok. 1690-1755), wojewoda poznański, dyplomata i pisarz polityczny. S. Garczyński sprowadził do miasta tkaczy, wydał przywileje dla krawców, piekarzy, dla cechu piwowarów i stolarzy, dla garncarzy oraz dla ślusarzy. W 1737 r. powstało istniejące do dzisiaj Bractwo Kurkowe. W czasie rozbiorów dobra zbąszyńskie na krótko przeszły na własność Francuza, Jamesa de Pourtales-Gorgiera, potem książęcej rodziny niemieckiej (Zbąszyń znajdował się wówczas w granicach Prus). W 1898 r. Zbąszyń kupił niemiecki ród Klitzingów. W 1870 r. powstał tutaj ważny węzeł kolejowy; w 1868 r. rozpoczęła się budowa linii kolejowej Poznań-Frankfurt, a w 1893 r. linii kolejowej do Leszna. W 1904 r. uruchomiono gazownię miejską, a w 1908 r. otwarto gimnazjum i szpital. W latach 1919-20 trwały walki powstańców wielkopolskich o odzyskanie miasta. Ostatecznie Zbąszyń przypadł Polsce w dniu 17 stycznia 1920 r. decyzją Traktatu Wersalskiego i stał się miejscowością graniczną. W 1922 r. ziemie wokół Zbąszynia, nabywa rodzina Skórzewskich. W latach 1939-1945 trwała eksterminacja i wysiedlanie ludności polskiej. W 1945 r. Zbąszyń zdobyła Armia Czerwona. W 1975 r. w wyniku nowego podziału administracyjnego miasto i gmina należą do woj. zielonogórskiego. Od 1999 r. Zbąszyń ponownie znajduje się w Wielkopolsce.

W centrum miasta prostokątny Rynek. Jego południowo-wschodni bok zamyka późnobarokowy kościół Najświętszej Marii Panny Wniebowziętej z lat 1757-1796 (architekt Karol Marcin Frantz), z dwiema wieżami w fasadzie zachodniej. Jednolite późnobarokowe wyposażenie wnętrza, z końca XVIII w. Barokowo-klasycystyczne nagrobki Stefana Garczyńskiego i jego żony, polichromia Teodora Szukały z 1957 r. Przy kościele dwie późnobarokowe rzeźby biskupów, mur z bramą z końca XVIII w. i plebania z przełomu XVIII/XIX w., kryta dachem naczółkowym. Na szkole z 1890 r. (w północnej pierzei Rynku) tablica upamiętniająca 70-lecie powrotu Zbąszynia do Polski (1990 r.). Na budynku szkoły z 1892 r. przy ul. Powstańców Wlkp. (obecnie liceum) tablica upamiętniająca strajk dzieci w latach

1906-1907 w obronie mowy polskiej. Na starym cmentarzu (na prawym brzegu Obry) drewniany kościół św. Mikołaja, zapewne z XVIII w., oraz dwie mogiły powstańców wielkopolskich. Na placu Wolności pomnik powstańców i ofiar II wojny światowej (1969 r.), nieopodal pomnik 700-lecia miasta (1984 r., projektant Mariusz Gili). Nad brzegiem jeziora zachowane częściowo wały kurtynowe i bastiony twierdzy z lat 1613-1627. Pośrodku wału północnego późnorennesansowa wieża bramna z drugiej połowy XVI w., ukończona w 1627 r., przekształcona w 1806 r. (obecnie muzeum regionalne). W obrębie dawnej twierdzy park z XVII-XVIII w. (pow. 15 ha) z interesującym drzewostanem, m.in. alejami grabowymi i dębami. Nad jeziorem ośrodek wypoczynkowy, hotel i kąpielisko. Okazały budynek dworca kolejowego, oddalony o 2 km od centrum Zbąszynia, powstał w 1928 r. jako polski dworzec graniczny przy granicy z Niemcami (architekt Adolf Piller). Na zachód od niego, przy zakładzie wikliniarskim, pomnik (1970 r.) ku czci Jacentego Janka, kolejarza rozstrzelanego przez Niemców (1919 r.).

Zbąszyń to obecnie nieduży ośrodek przemysłowo-usługowy; zakłady odzieżowe „Romeo”, zakłady meblarskie „Swed-wood”, betoniarnia, gospodarstwo rybackie. Ośrodek bardzo interesującego folkloru: ludowa kapela koźlarzy, w szkole muzycznej prowadzona jest nauka gry na instrumentach ludowych.

Po południowo-zachodniej stronie Zbąszynia, w Bruździe Zbąszyńskiej położone jest Jezioro Zbąszyńskie, zwane też jeziorem Błędno (wys. 53 m n.p.m., pow. 742 ha, dł. 7105 m, szer. 2205 m, największa głębokość 9,6 m), jedno z większych jezior Wielkopolski. Akwen rynnowy kształtu gruszkowatego o słabo rozwiniętej linii brzegowej. Brzegi na ogół niskie, miejscami podmokłe, zarośnięte szerokim pasem trzcin, w części południowej zalesione. Jezioro jest atrakcyjne dla wędkarzy i wodniaków, ma dobre warunki do uprawiania żeglarstwa i sportu bojerowego. Przepływa przez nie rzeka Obra. Nad jeziorem leżą m.in. Zbąszyń, Nądnia, Nowa Wieś Zbąska i Przyprostynia. Przez jezioro przechodzi szlak kajakowy. Bruzda Zbąszyńska, stanowiąca szerokie obniżenie między Pojezierzem Poznańskim a Pojezierzem Łagowskim (leżącym w woj. lubuskim), słynie z jednego z piękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Jest on bardzo malowniczy, otoczony lasami, idealny dla wypoczynku, regeneracji sił w przyjaznym środowisku bujnej przyrody, za co bardzo ceniony jest przez pasjonatów kajakarstwa.

Miasto i gmina Zbąszyń to jeden z członków Stowarzyszenia Gmin RP „Region Kozła” — niepowtarzalnego w skali kraju mikroregionu, który tworzy siedem sąsiadujących ze sobą gmin (Babimost, Kargowa, Miedzichowo, Siedlec, Trzciel, Zbąszynek, Zbąszyń) o znacznych walorach turystycznych, bogatej historii, unikatowym folklorze oraz dużym potencjale gospodarczym. Wszystkie te gminy łączą ze sobą kozioł — ludowy instrument muzyczny o charakterystycznym brzmieniu. Celem Stowarzyszenia jest dalsza integracja lokalnych środowisk, rozwój turystyki i gospodarki oraz popularyzacja Regionu Kozła.

Od 1973 r. corocznie w Zbąszyniu odbywa się sztandarowa impreza Regionu Kozła, jaką jest Biesiada Kozłarska.

Corocznie od 1995 r. stowarzyszenie Collegium Zbąsinensis organizuje w Zbąszyniu zjazdy ludzi związanych z tym miastem. Cennym źródłem informacji o tym mieście jest także strona internetowa www.zbaszyn.com, założona i prowadzona przez p. Jolantę Hanysz, na stałe mieszkającą w Niemczech.

¹ Polska Rzeczpospolita Ludowa, województwo: poznańskie, powiat: Nowy Tomyśl. Urząd Stanu Cywilnego w Zbąszyniu. Akt urodzenia nr 3/1947.

² Mimo oficjalnego i uroczystego przejęcia miasta w dniu 17 stycznia 1920 r. przez władze polskie w wyniku decyzji Traktatu Wersalskiego w Zbąszyniu nadal pozostawali burmistrz, członkowie rady miejskiej, radca i urzędnicy niemieccy, a w okolicy dworca stacjonowały jeszcze oddziały niemieckiej straży granicznej. Stan ten trwał do połowy 1920 r. Dopiero 1 maja 1920 r. minister byłej dzielnicy pruskiej mianował w lipcu 1920 r. na stanowisko pełniącego obowiązki burmistrza — Franciszka Niedbałę i nowych członków rady miejskiej. Także w lipcu decyzją Komisji Granicznej oddziały niemieckie zostały wycofane z okolic dworca za linię, dopiero wówczas ostatecznie ustalonej, granicy polsko-niemieckiej. Najbardziej istotnym zadaniem dla nowych władz Zbąszynia była jego polonizacja. Na posiedzeniu rady miejskiej 3 grudnia 1920 r. uchwalono spolszczenie nazw ulic i placów miejskich. Znaczną uwagę poświęcano przyjmowaniu nowych, polskich nauczycieli do tzw. Wyższej Szkoły Miejskiej (była to szkoła półśrednia, która już od chwili swego założenia w 1909 r. aspirowała do miana gimnazjum). Opuszczenie Zbąszynia przez część niemieckich pracodawców oraz poważne zniszczenie w okresie walk powstańczych niektórych zakładów (np. fabryki mączki ziemniaczanej) pozbawiło pracy wielu jego mieszkańców. Na początku 1921 r. uruchomiono skromne doraźne roboty publiczne, aby zapewnić pracę części bezrobotnych mieszkańców miasta. Na rozwinięcie tej możliwości nie pozwolił jednak fatalny stan kasy miejskiej. Nie udało się uniknąć wybuchów niezadowolenia. Już w 1921 r. doszło, na skutek agitacji przybyłych niedawno z Zagłębia Ruhry robotników polskich, do ogłoszenia pierwszego w dziejach miasta strajku, który objął część pracowników kolejowych. Dopiero poprawa sytuacji gospodarczej w kraju z wolna wyciszała nastroje niezadowolenia wśród robotników zbąszyńskich. W znacznej mierze było to zasługą przedsięwzięć, jakie władze państwowe i miejskie podjęły w związku z rolą, jaką Zbąszyń zaczął odgrywać po zakończeniu wojny. Utworzenie urzędu celnego, powstanie firm spedycyjnych, powiększenie urzędu pocztowego czy rozbudowa węzła kolejowego — stwarzały nowe miejsce pracy, za-

spokajając tym samym aspiracje licznie przybywających do Zbąszynia reemigrantów z Niemiec oraz szukających tu zajęcia ludzi z głębi kraju.

³ W pierwszych latach niepodległości najżywszą działalność polityczną prowadziło w mieście koło Narodowej Partii Robotniczej (NPR) wraz z bliską tej partii organizacją Zjednoczenia Zawodowego Polskiego (ZZP). Wzrost nastrojów radykalnych w okresie kryzysu we wczesnych latach dwudziestych oraz napływ byłych wychodźców polskich z Niemiec sprawił, że w środowisku robotników i urzędników kolejowych wyrósł groźny konkurent — w 1921 r. powstała w Zbąszyniu komórka Polskiej Partii Socjalistycznej. To właśnie jej przywódcy, przybyli z Niemiec Stanisław Grzywaczyk i Roman Witholc (Roman Wittholz), należeli — obok aktywistów NPR — do organizatorów i przywódców strajków węzła zbąszyńskiego w roku 1921 i 1923. Socjaliści nie cieszyli się jednak w mieście większą sympatią. Spotykali się z wrogością, bojkotem towarzyskim i odmową udostępniania sal na organizowane przez siebie imprezy. Na początku lat trzydziestych partia ta przestała działać na terenie miasta.

⁴ W Zbąszyniu 30 stycznia 1945 r. zawiązał się Komitet Tymczasowy, powołany został Zarząd Miejski. Funkcję burmistrza w pierwszych trzech latach po wyzwoleniu pełnili: Zygfryd Pomesny (29.01.1945-3.07.1945), Michał Frankowski (11.07.1945-30.07.1947) i Stefan Pawlicki (16.08.1947-1.07.1948).

⁵ Ksiądz Józef Dutka (1852-1919) w latach 1887-1919 był proboszczem parafii w Piotrowicach koło Tuchowa. W okresie administrowania parafią przez ks. J. Dutkę w latach 1905-1907 w miejscu starego kościoła z XIV w. zbudowany został nowy neogotycki kościół pod wezwaniem św. Michała Archaniola, z fundacji księżnej Konstancji z Zamojskich Sanguszkowej, Stefanii Jabłonowskiej oraz Karola i Marii Berke, według projektu architekta Jana Sas-Zubrzyckiego. Kościół konsekrował biskup Leon Wałęga 29 września 1909 r. Ksiądz J. Dutka został zamordowany 25 września 1919 r. Parafianie piotrkowiccy ufundowali tablicę poświęconą pamięci ks. J. Dutki, znajdującą się obecnie na ścianie kościoła.

⁶ Po odzyskaniu niepodległości w 1920 r. w Zbąszyniu rozkwitło życie rozrywkowe i handel. Przy głównych ulicach stały hotele, a wśród nich liczne kawiarnie i restauracje. Kwitło życie towarzyskie. Do 1939 r. było w mieście aż jedenaście restauracji, knajpek i barów. Lokalne powiedzonko mówiło, że jeśli trasę od dworca zaczyna się „sznapsikiem”, to wstępując do każdej napotkanej knajpki, dochodząc do Rynku, już się niewiele pamięta. Zob.:

H. Olejniczak-Zaworonko 2006. Zbąszyń — wędrówki po mieście. Wydawnictwo TRES Sp. z o.o., Poznań, 160 s.

⁷Założenie w dawnej twierdzy pięknego i regularnego ogrodu, którego pozostałości istnieją do dzisiaj, łączy się z Garczyńskimi, miłośnikami sztuki ogrodowej. Znajdowały się tutaj m.in. piękne kamienne rzeźby ogrodowe, fontanny, ganki, półkoliste, zamknięte od południa aleje grabowe, a pośrodku stare lipy. W 1863 r. park był już dostępny dla mieszkańców Zbąszynia; w XX w. stał się parkiem miejskim. Po stronie wschodniej znajdowała się winnica opadająca tarasami ku szpalerom zwieńczoną „nieforemną chińską pagodą”. „Tygodnik Ilustrowany” w 1870 r. pisał (Teodor Żychliński): „(...) *Dziedziniec przed zamkiem, na którym niegdyś dziarska młodzież i dworzanie ujeżdżali rumaki i w rycerskich ćwiczyli się zapasach, dzisiaj porośnięty do połowy w zagony, a na nich zasadzone brukiew i ćwikła, reszta leży odłogiem, tu i ówdzie tylko kłębik georgiin i piwonij, jak wśród pustyni oaza, wdzięczniej wygląda. Nad kanałem pasie się gromadka krów w towarzystwie kozy, a na gruzach zniesionej masztalerni młode dziewczę rzuca garściami ziarno dla drobiu, wybiegającego z kurników, na które zamieniono dolne pokoje dawniejszej oficyny służebnej, przytykającej do zamku. W górnych jej komnatkach, prócz myszy i owadów, nie ma żywego stworzenia. Na wałach gdzieś tam stare grusze się rozsiadły, leżą zardzewiałe cztery żelazne działa, pozbawione lawet, ostatnie zabytki zniszczonej przez Szwedów fortecy. (...) Pod wałami obszerne, sklepione kazamaty, w części zawalone, w których przed niedawnymi laty szukano na próżno zakopanych, jak wieść głosiła, skarbów, a znaleziono kilka spleśniałych gąsiorek odwiecznego węgryna, zapewne resztki bogato niegdyś zaopatrzonej piwnicy (...)*”. W 1984 r. w parku zrealizowany został projekt rzeźbiarski Mariusza Gilla „Cztery ukłony dla natury”, wspierany przez Okręgową Dyрекcję PKP w Poznaniu. Zob.: H. Olejniczak-Zaworonko 2006. Zbąszyń — wędrówki po mieście. Wydawnictwo TRES Sp. z o.o., Poznań, 160 s.

⁸Stylowe Łazienki i promenada obok ogrodów zamkowych otwarte zostały 19 kwietnia 1931 r. Na owe czasy był to obiekt nowoczesny, wręcz luksusowy. W latach powojennych szczególną atrakcją była impreza odbywająca się w Noc Świętojańską (Noc Kupałna, Kupałnocka, Sobótka lub Sobótki), związana z letnim przesileniem Słońca (święto obchodzone w najkrótszą noc w roku, czyli najczęściej, nie uwzględniając roku przestępnego, z 21 na 22 czerwca, które później przekształciło się w Święto Morza. Odbywały się z tej okazji zawody kajakowe, wędkarskie, pływackie, skoki do wody, jazda na nartach wodnych. Także obecnie kąpielisko cieszy się dużym zainteresowaniem; ma ratownika, wypożyczalnię sprzętu wodnego, kawiarnie z widokiem na jezioro i pole namiotowe. Nadal w sezonie letnim odbywają się liczne imprezy: majówki.

festyny, zabawy ludowe, koncerty, Jarmark Świętego Piotra w Okowach. Ta ostatnia impreza nawiązuje do historii organizacji jarmarków w Zbąszyniu. Konstytucja z 1565 r. wyznaczyła cztery dni jarmarczne w ciągu roku: św. Trójcy (18 czerwca), w dzień św. Piotra w Okowach (1 sierpnia), trzeciego dnia po święcie narodzenia Matki Boskiej (8 września) i w dzień św. Gawła (16 października). Do wyznaczenia dni jarmarcznych służyły za podstawę dawne przywileje, które Zbąszyń, obok 13 miast w Polsce, posiadał. Jakiś czas później Abraham Zbąski wystąpił do króla o zmianę terminów jarmarcznych, ze względu na niedogodności lokalne.

"W budynku kina „Obra” do 1939 r. była sala koncertowa, a obok hotel „Adam’s” (Adam’s Garten Hotel). Z zapisków kroniki prowadzonej przez pierwszego kierownika kina Jana Domagałę wynika, że kino „Obra” rozpoczęło działalność 1 stycznia 1951 r., w budynku pochodzącym z początków XX w., w którym przed wojną mieściła się sala taneczna z restauracją. Był to dom rodzinny Wojtka. Pierwszymi filmami wyświetlanymi w kinie „Obra” były polski film sensacyjny „Czarczi żleb” (reż. Aldo Vergano i Tadeusz Kański, 1949 r.) oraz amerykańska komedia „Cyrk” (1928 r.) z Charlsem Chaplinem jako reżyserem i jednocześnie aktorem w roli głównej. Projekcje cieszyły się bardzo dużym zainteresowaniem. Do początku lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku filmy były wyświetlane w zwykłej sali z krzesłami ustawionymi w rzędach. Dopiero premiera filmu „Krzyżacy” (reż. Karol Chodura i Aleksander Ford, 1960 r.) była okazją do remontu; wprowadzono panoramiczny ekran i typowo kinową widownię. Na premierę „Krzyżaków” w Zbąszyniu przyjechał odtwórca roli Juranda - Andrzej Szalawski (1911-1986), który wygłosił na temat filmu krótką prelekcję. Bez wątpienia nie zabrakło wtedy Wojtka — wielkiego miłośnika kina. Wyściełane fotele dotarły do Zbąszynia dopiero w 1976 r. z kina w Legnicy, przechodzącego wtedy kapitalny remont po powodzi. Kolejne remonty w następnych latach, instalacja nowego sprzętu kinotechnicznego i nagłaśniającego oraz nowe centralne parowe ogrzewanie sali zmieniły wygląd kina i jakość odbioru filmów; w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku było to jedno z bardziej nowoczesnych kin w okolicy.

¹⁰ Obecnie kontynuatorem historii i tradycji dawnych szkół podstawowych w Zbąszyniu, tj. Szkoły Podstawowej Nr 1 oraz Szkoły Podstawowej Nr 2, w której uczył się Wojtek, jest Szkoła Podstawowa im. Arkadego Fiedlera w Zbąszyniu. Szkoły te połączone zostały w jedną placówkę szkolną. 22 października 1983 r. wmurowaniem aktu erekcyjnego rozpoczęto budowę nowej szkoły w Zbąszyniu. 1 września 1987 r. podczas wojewódzkiej inauguracji nowego roku szkolnego dokonano uroczystego otwarcia nowej szkoły i jednocześnie nadano jej imię Arkadego Fiedlera (1894-1985), znanego pisarza i podróżnika, syna Antoniego Fiedlera, poznańskiego poligrafa i wy-

dawcy. W maju 1990 r. społeczność uczniowska otrzymała sztandar szkolny. Do szkoły uczęszczają dzieci ze Zbąszynia i okolicznych wiosek.

¹¹ Świadcetwo Nr 5 z dnia 25 czerwca 1954 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1953/1954); Świadcetwo Nr 6 z dnia 25 czerwca 1959 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1954/1955); Świadcetwo Nr 5 z dnia 23 czerwca 1956 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1955/1956); Świadcetwo Nr 5 z dnia 22 czerwca 1957 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1956/1957); Świadcetwo Nr 4 z dnia 21 czerwca 1958 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1957/1958); Świadcetwo Nr 4 z dnia 20 czerwca 1959 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1958/1959); Świadcetwo Nr 4 z dnia 23 czerwca 1960 r. Szkoły Podstawowej Nr 2 w Zbąszyniu (rok szkolny 1959/1960).

¹² 1 stycznia 1895 r. w Wolsztynie została otwarta wyższa szkoła dla chłopców (Hohere Knabenschule), która stanowiła początek wolsztyńskiego gimnazjum. Szkoła ta utrzymywana była przez miasto i prowadzona według programu obowiązującego w gimnazjach klasycznych. W 1896 r. podjęto starania o uzyskanie dla niej statusu szkoły państwowej. Szkoła mieściła się początkowo w budynku, który później oddano do dyspozycji straży pożarnej. Władze miejskie w ciągu dwóch lat wybudowały nowy gmach szkolny wraz z salą gimnastyczną i kompletnym wyposażeniem wewnętrznym, a uroczystego otwarcia szkoły, już jako placówki państwowej, dokonano 27 kwietnia 1905 r. Pierwszym jej dyrektorem został Richard Lammerhirt. Szkoła ta umożliwiała uzyskanie świadectwa dojrzałości i kontynuowanie nauki na niektórych wydziałach uniwersyteckich. W 1919 r. na ogólną liczbę 110 uczniów 27 stanowili Polacy. Proporcje te uległy znacznej zmianie z chwilą inauguracji nowego roku szkolnego w niepodległej II Rzeczypospolitej. 1 maja 1919 r. Początkowo pozostawiono niemiecki język wykładowy w nauczaniu i dotychczasowy program. W trakcie kolejnego roku przeprowadzono znaczne zmiany edukacyjne, zarówno językowe, jak i programowe. W 1921 r. do szkoły przyjęto pierwsze dziewczęta. Było to więc gimnazjum koedukacyjne, które w roku szkolnym 1924/1925 uzyskało status pełnej ośmioklasowej szkoły. Ważnym wydarzeniem tego okresu był pierwszy egzamin maturalny w czerwcu 1925 r. Wprowadzona w 1932 r. reforma systemu edukacji (tzw. jędrzejowiczowska) spowodowała, że dotychczasowe Państwowe Gimnazjum Koedukacyjne zostało przekształcone w Państwowe Liceum i Gimnazjum, w ramach którego funkcjonowały dwa wydziały: humanistyczny i matematyczno-fizyczny. W 1935 r., w związku ze śmiercią marszałka Józefa Piłsudskiego, nadano szkole jego imię. W środowisku wolsztyńskim, w znacznym stopniu przesiąkniętym ideologią narodowo-demokratyczną, nie znalazło to jednak większego uznania.

W latach 1934-1939 szkoła przeżywała gwałtowny rozwój. Z powodu wybuchu wojny rok szkolny 1939/1940 nie rozpoczął się, a szkoła została zajęta przez niemieckie władze wojskowe. Mimo zdekompletowania grona pedagogicznego w październiku 1939 r. rozpoczęto starania u władz niemieckich o zgodę na reaktywowanie szkoły. Władze hitlerowskie odpowiedziały aresztowaniami i wywózką członków grona pedagogicznego na obszary Generalnego Gubernatorstwa, w okolice Kosowa Lackiego. W maju 1940 r. budynek szkolny został przejęty przez niemieckie władze szkolne, które urządziły w nim zakład kształcenia nauczycieli (Lehrerbildungsanstalt), istniejący do stycznia 1945 r. Po wyzwoleniu Wolsztyna przez krótki czas pomieszczenia szkolne służyły jako szpital wojskowy. W marcu 1945 r. grupa nauczycieli, którym udało się przetrwać w Wolsztynie lub okolicy, przystąpiła do organizowania szkoły. Pierwszy powojenny rok szkolny został zainaugurowany 4 kwietnia 1945 r. Był on rokiem organizacyjnym i trwał do 31 lipca 1945 r. W 1949 r. w wyniku zmian systemowych w oświacie zorganizowana została 11-letnia Państwowa Szkoła Ogólnokształcąca Stopnia Podstawowego i Licealnego w Wolsztynie. Pierwszy Zjazd Absolwentów odbył się w dniach 14-15 czerwca 1958 r. Wtedy także powstało Koło Wychowanków i Wychowawców Gimnazjum i Liceum w Wolsztynie. W 1962 r. nastąpiła kolejna reorganizacja — przeniesiono klasy podstawowe poza obręb „jedenastolatki”. Powstało wówczas Liceum Ogólnokształcące (klasy od VIII do XI). W 1977 r. został powołany Zespół Szkół Ogólnokształcących w Wolsztynie, w którego skład weszło Liceum Ogólnokształcące.

¹³ Obóz Szkoleniowy Przystosowania Wojskowego Ministerstwa Oświaty w Lesznie. Zaświadczenie nr 136/2/63 z dnia 16.07.1963 r.

¹⁴ Świadcstwo Nr 8 z dnia 24 czerwca 1961 r. Liceum Ogólnokształcącego w Wolsztynie (rok szkolny 1960/1961); Świadcstwo Nr 8 z dnia 23 czerwca 1962 r. Liceum Ogólnokształcącego w Wolsztynie (rok szkolny 1961/1962); Świadcstwo Nr 10 z dnia 23 czerwca 1963 r. Liceum Ogólnokształcącego w Wolsztynie (rok szkolny 1962/1963); Świadcstwo Dojrzałości Nr 56/II z dnia 10 czerwca 1964 r. Liceum Ogólnokształcącego w Wolsztynie (rok szkolny 1963/1964).

¹⁵ Źródło: <http://www.ruch.com.pl>.

POLITECHNIKA POZNAŃSKA
Wydział Budowy Maszyn
1964/65

ŚWIADECTWO DOJRZAŁOŚCI LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO

Wojciech Chaciej Dutka
(imię i nazwisko)

urodzony dnia *31 grudnia* 19*46* r.

w *Zbąszczyku* powiat *Oborny Tomasz*

po ukończeniu nauki w _____

Liceum Ogólnokształcącym *10 Wolsztynie*

zdał egzamin dojrzałości przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez Kuratorium Okręgu Szkolnego *Poznańskiego*

w *Poznań* pismem z dnia *11 maja 1964 r.* Nr *0-5-c-34/34/64*

Świadectwo niniejsze jest dowodem ukończenia szkoły średniej i uprawnia do ubiegania się o przyjęcie na studia w szkołach wyższych w myśl art. 45 ustawy z dnia 5 listopada 1958 r. o szkołach wyższych (Dz. U. Nr 68, poz. 336)

Wolsztyn, dnia *10 czerwca* 19*64* r.

Nr *56/II*

CZŁONKOWIE PAŃSTWOWEJ
KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

Wojciech Dutka
Zbąszczyk
10 Wolsztynie

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ
KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

Wojciech Dutka

Coll. JM

Hojciech Kaciej Rutka
(Lata 1 i 2 semestru)

otrzymał następujące oceny na egzaminie i roczne z przedmiotów nie objętych egzaminem:

język polski	dobry
język <i>angielski</i>	dobry
język <i>francuski</i>	bardzo dobry
historia	bardzo dobry
wiedomości o Polsce i świecie współczesnym	bardzo dobry
propedeutyka filozofii	dobry
biologia	dobry
hygienu	dobry
geografia	bardzo dobry
matematyka	dobry
astronomia	dobry
fizyka	bardzo dobry
chemia	dobry
zajęcia techniczne	dostateczny
rysunek techniczny	dobry
wychowanie fizyczne	dobry
przyrządzenie wojskowe	bardzo dobry

DYREKTOR SZKOŁY

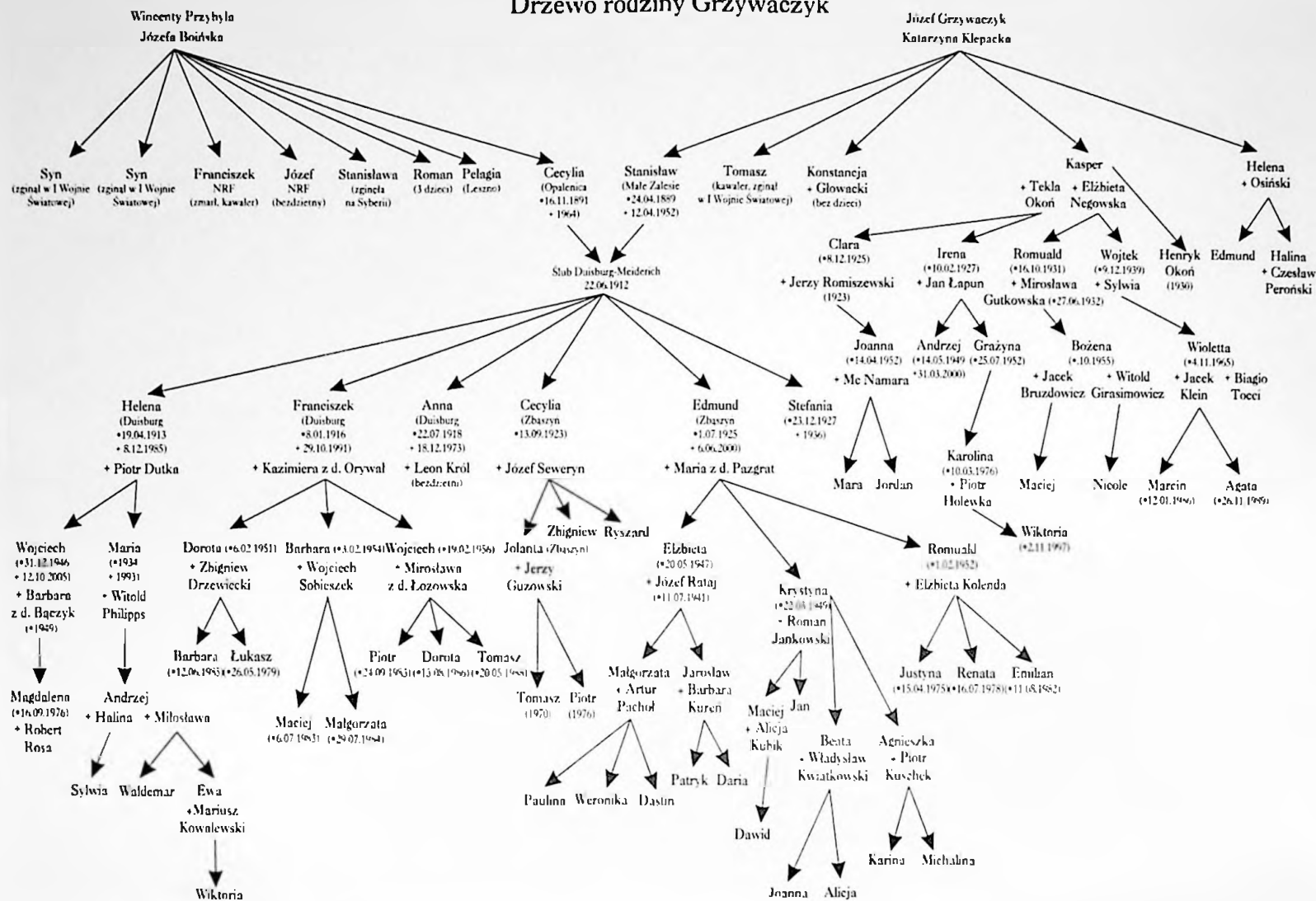
[Signature]

PRZEWODNICZĄCY PAŃSTWOWEJ
KOMISJI EGZAMINACYJNEJ

[Signature]

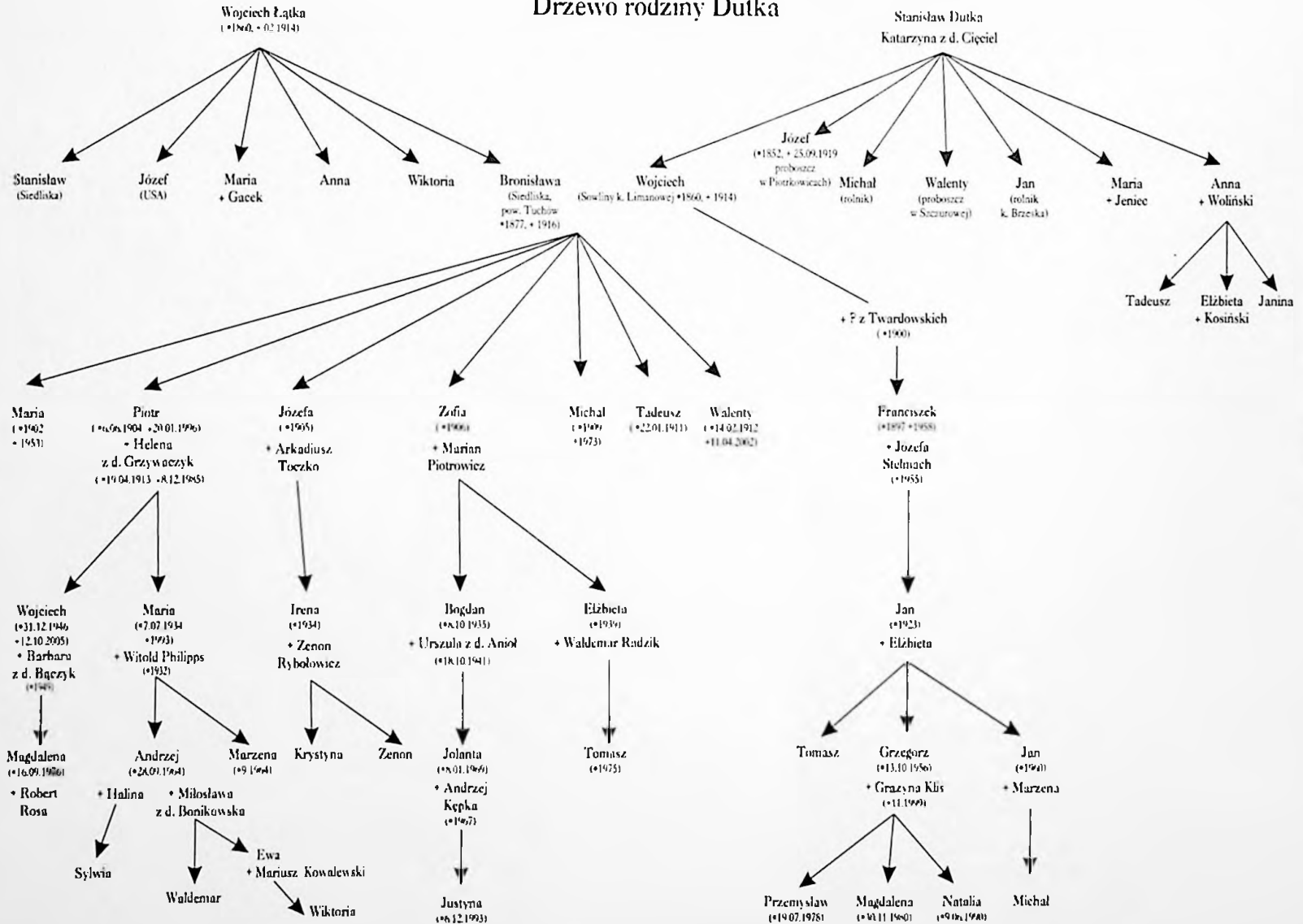
Skala ocen: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Drzewo rodziny Grzywaczyk

Drzewo rodziny Dutka

Studia i dalsza nauka

*„Najbardziej lubiłem bieganie, nie widziałem się
w żadnej innej dyscyplinie”
- napisał w swoim ułotkowym pamiętniku.*

W 1964 r. Wojtek rozpoczął studia na Politechnice Poznańskiej na Wydziale Mechanicznym Technologicznym. Z zamiłowania i przekonania był humanistą. Kierunek studiów wybrał nieco przypadkowo, trochę nawet tego żałował. Po maturze myślał jednak inaczej, wydawało mu się, że studia humanistyczne nie zapewnią mu odpowiedniego poziomu życiowego, a nie chciał pracować w szkolnictwie. Na studiach interesował się literaturą i poezją, bardzo dużo czytał, m.in. Janusza Mrozowskiego, Tadeusza Borowskiego, Zenona Kosidowskiego, Bolesława Leśmiana, Jana Brzechwę, Adama Asnyka i Leopolda Staffa. Do tego stopnia uwielbiał historię starożytną i mitologię, że napisał o swoich upodobaniach list do Jana Parandowskiego, który stał się jego przewodnikiem duchowym i wprowadził go w świat bogów antycznych. Czytał dużo, wręcz pochłaniał książki, przedkładając to nad naukę przedmiotów politechnicznych. W 1966 r. wspomina w swoich pamiętnikach:

„Trzyście lat nauki to już coś, właściwie od kilku lat bardzo mało się uczę. Już w dziesiątej klasie zaczęło ogarniać mnie zniechęcenie. Od tego czasu żyję z procentów tego, co zrobiłem kiedyś. A pochwała za dobrą pracę na praktyce jeszcze pogłębiła ten stan”.

Nie porzucił także fascynacji sportem, trenował dwa, trzy razy w tygodniu. W 1965 r. wstąpił do Klubu Sportowego „WARTA” przy Zakładach H. Cegielski-Poznań, gdzie należał do sekcji lekkoatletycznej¹. W 1967 r. został sędzią lekkoatletycznym Polskiego Związku Lekkiej Atletyki². Podczas studiów należał także do Akademickiego Związku Sportowego (AZS)³. W marcu 1966 r. startował w wojewódzkim biegu przełajowym o Puchar „Głosu Pracy”, pisma codziennego Związków Zawodowych. Wygrał ten bieg, był doping trybun, fotoreporterzy i dyplom. Posiadał także sportowy stopień „żeglarza”⁴; dobrze pływał⁵.

Na studiach interesował się również turystyką i krajoznawstwem; w 1969 r. wstąpił do Międzyuczelnianego Oddziału Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego⁶. Wojtek nie stronił od pracy podczas studiów, samo stypendium nie wystarczało na utrzymanie studenckiego życia na dobrym poziomie. Będąc członkiem Zrzeszenia Studentów Polskich (ZSP)⁷, miał umożliwiony dostęp do pracy. Pracował m.in. w zakładach LECHIA na wydziale chemii, gdzie przepakowywał proszki. Zrzeszenie opiekowało się studentami, członkostwo w nim przyniosło im wiele korzyści, np. udział i organizowanie wycieczek i rajdów, zajęcia w lokalnym radiu.

Czas wojskowej służby.

Obozy wojskowe odbywały się poza rokiem akademickim, w lipcu. W 1968 r. jako absolwent Studium Wojskowego Politechniki Poznańskiej Wojtek odbył przeszkolenie wojskowe po jego zakończeniu i złożeniu egzaminu końcowego⁸ otrzymał stopień kaprała i tytuł podchorążego rezerwy⁹. Na stopień podporucznika mianowany został uchwałą Rady Państwa w 1978 r.¹⁰. W styczniu 1970 r. Wojtek uzyskał absolutorium udzielone przez Dziekana Wydziału, doc. dr. inż. Zbigniewa Głowackiego¹¹. 27 marca 1970 r., po zakończeniu studiów magisterskich z wynikiem dobrym w zakresie mechaniki — specjalność: maszyny i technologia obróbki plastycznej, uzyskał tytuł magistra inżyniera mechanika¹². W czasie studiów marzył, że będzie dobrym inżynierem. Pracę magisterską

pt. „Konstrukcja uchwytu do elektrod typu oczkowego całkowicie izolowanego oraz technologia wykonania wybranych elektrod” wykonał pod kierunkiem prof. dr. hab. inż. Feliksa Tychowskiego¹³ w Katedrze Technologii Metali i Metaloznawstwa.

Po zakończeniu studiów i rozpoczęciu pracy zawodowej nadal intensywnie się doksztalał. W latach 1973-1974 był słuchaczem studiów podyplomowych dotyczących zarządzania przedsiębiorstwami, prowadzonych przez Akademię Ekonomiczną w Poznaniu w 1974 r. ukończył także dwuletnie studium ekonomiczne na Wieczorowym Uniwersytecie Marksizmu-Leninizmu przy Komitecie Wojewódzkim Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej¹⁴. W 1983 r. ukończył Studium Podyplomowe Inżynierii Materiałowej na Wydziale Lotniczym w Instytucie Inżynierii Materiałowej Politechniki Warszawskiej, na które uczęszczał w latach 1981-1983¹⁵. W latach 1990-1991 Wojtek odbył studia podyplomowe w zakresie zarządzania i marketingu we Francuskim Instytucie Zarządzania w Warszawie¹⁶. W ramach Programu TEMPUS w latach 1992-1994 był słuchaczem Studium Podyplomowego „Woda i Środowisko”, prowadzonego przez Instytut Inżynierii Środowiska na Wydziale Melioracji i Inżynierii Środowiska Akademii Rolniczej we Wrocławiu, które ukończył

z wynikiem bardzo dobrym. Studium to prowadzone było na bardzo wysokim poziomie merytorycznym przy współpracy z Uniwersytetem w Hanowerze (Niemcy) oraz Uniwersytetem Rolniczym w Wageningen (Holandia)¹⁷. W ramach tych samych studiów podyplomowych w 1994 r. ukończył także kurs „Zagospodarowanie odpadów komunalnych”¹⁸. Uczestniczył też wraz z założoną przez siebie firmą ABRYŚ w latach 2001-2002 w pierwszej edycji Polsko-Belgijskiego Programu Wspierania Małej i Średniej Przedsiębiorczości (PLATO Polska)¹⁹.

Wojtek dużo uwagi poświęcał uzyskiwaniu dodatkowej wiedzy i kwalifikacji zawodowych poprzez uczestnictwo w różnego rodzaju kursach, szkoleniach i konferencjach. Szczególnie interesował się gospodarką odpadami i budową bezpiecznych składowisk odpadów²⁰ oraz optymalnym doбором oczyszczalni ścieków²¹. Wiele czasu zajmowała mu nauka związana z zarządzaniem przedsiębiorstwem²² i środowiskiem²³.

W 1992 r. po ukończeniu kursu dla likwidatorów przedsiębiorstw państwowych i złożeniu egzaminu państwowego uzyskał uprawnienia likwidatora przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest woje-

Na szlaku jego wędrówek po Poznaniu nie mogło zabraknąć Opery. Koleżeńskie spotkanie w plenerze.

woda²⁴. W ramach kursu realizowane były zajęcia z zakresu: klasyfikacji podmiotów gospodarczych i ich ustroju, gospodarki gruntami i podstaw obrotu nieruchomościami, prawa cywilnego w procesie likwidacji, prawa upadłościowego i postępowania układowego, podstaw prawnych procesów likwidacyjnych, prawa pracy w procesie likwidacji, procesu likwidacji a charakteru prawnego likwidowanego podmiotu, rachunkowości jako źródła informacji o przedsiębiorstwie, ekonomicznych aspektów procesu likwidacji, finansów likwidowanej firmy, podstaw gospodarki finansowej i rachunkowości przedsiębiorstw, techniki likwidacji, sprzedaży w trybie zaproszenia do rokowań oraz przetargu ofert i przetargu cenowego. W trakcie kursu przeprowadzono także seminaria dyskusyjne dotyczące zagadnień prawnych i organizacyjno-finansowych w procesie likwidacji.

W 1995 r. po zakończeniu prowadzonego przez Urząd Zamówień Publicznych szkolenia na arbitrów został wpisany na listę arbitrów, prowadzoną przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych²⁵. 2 września 2004 r. utraciła ona jednak moc rozpatrujących odwołania od rozstrzygnięcia protestów wnoszonych w postępowaniu o udzielenie zamówienia. Arbitrzy funkcjonowali blisko 10 lat i przez ten czas istotnie przyczynili się do ukształtowania sposobu stosowania prawa. Ich orzeczenia nie tylko przesądzały o prawidłowości prowadzonych postępowań, ale również kształtowały praktykę w zakresie wydatkowania środków publicznych. Orzecznictwo arbitrów wpłynęło też na dzisiejszy kształt przepisów zawartych w ustawie — Prawo zamówień publicznych, która odpowiada już wymogom prawa Unii Europejskiej. W odpowiedzi na ogłoszenie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych o nowym naborze na listę arbitrów²⁶, 10 lipca 2004 r. Wojtek ponownie przystąpił do egzaminu. Pod koniec lipca 2004 r. został poinformowany, że wynik egzaminu z powodów formalnych i przyjętej granicy punktów nie kwalifikował go do wpisu na listę arbitrów. W swoim piśmie²⁷ skierowanym do Wojtka Prezes Urzędu Zamówień Publicznych złożył podziękowania na zakończenie pełnienia funkcji arbitra i za pracę związaną z rozpatrywaniem odwołań, za zaangażowanie i merytoryczny wkład w rozwój orzecznictwa związanego ze stosowaniem przepisów o zamówieniach publicznych.

W 1996 r. Wojtek uczestniczył jako słuchacz w kursie na temat dostaw i usług w zamówieniach publicznych, zorganizowanym i prowadzonym przez Lubelską Szkołę Biznesu²⁸. W 2004 r. brał udział w warsztacie „Wyższa rentowność dzięki lepszemu zarządzaniu cenami”, zorganizowanym przez SIMON - KUCHER & PARTNERS²⁹. Ukończył także kilka kursów w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy³⁰, ochrony przeciwpożarowej³¹, obsługi i użytkowania mikrokomputerów³² oraz kursy języków obcych (niemieckiego i angielskiego)³³.

¹ Klub Sportowy „WARTA” przy Zakładach H. Cegielski-Poznań. Legitymacja członkowska nr D-220 z 10.11.1965 r., sekcja: lekkoatletyczna. Klub założony został w 1912 r.

² Polski Związek Lekkiej Atletyki Okręg Poznański. Legitymacja nr 1780 z 13.03.1967 r. Wojciech Dutka jest sędzią lekkoatletycznym Polskiego Związku Lekkiej Atletyki. Legitymacja uprawniała m.in. do wolnego wstępu na imprezy lekkoatletyczne.

³ Akademicki Związek Sportowy został utworzony w 1909 r.

⁴ Polski Związek Żeglarski (Polish Yachting Association). Sportowa Książeczka Żeglarska (Yachtsman's Book) nr 6060/P z 18.07.1970 r. Wojciech Dutka jest polskim żeglarzem sportowym; posiadane sportowe stopnie żeglarskie: od 30.06.1967 r. stopień „żeglarz”, potwierdził: Poznański Okręgowy Związek Żeglarski w Poznaniu.

⁵ Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Karta pływacka seria ZG 003007 wystawiona 20.08.1976 r.

⁶ Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział Międzyuczelniany w Poznaniu. Legitymacja nr 921338 z 6.10.1969 r.; motto: „Tylko poznawszy swój kraj, można naprawdę owocnie dla niego pracować”. 20 lat później swoje zainteresowania turystyczne Wojtek przekazał żonie i córce: Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Oddziału w Luboniu im. Cyryla Ratajskiego. Legitymacja Barbary Dutki nr B 773930 z 2.01.1989 r.; Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Zarząd Oddziału w Luboniu im. Cyryla Ratajskiego. Legitymacja Magdaleny Dutki nr B 773937 z 2.01.1989 r.

⁷ Zrzeszenie Studentów Polskich było organizacją studencką powstałą w 1950 r. jako alternatywa akademicka dla politycznego Związku Młodzieży Polskiej.

⁸ Świadectwo ukończenia Wojskowego Szkolenia Studentów z 25 lipca 1968 r. Żagań, JW 2702. Kierownik Studium Wojskowego — płk mgr K. Sidorowicz, Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej. Egzamin końcowy został złożony w dniach 23-25 lipca 1968 r. z wynikiem ogólnym „dostateczny”.

⁹ Rozkaz Dowódcy JW 2707 nr 163 z 20 lipca 1968 r.

¹⁰ Siły Zbrojne Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej. Na podstawie art. 65 ust. 4 Ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (DzU nr 44, poz. 220) Rada Państwa uchwałą z dnia 2 października 1978 r. mianowała Obywatela kpr pchor. rez. Wojciecha Macieja Dutkę s. Piotra na stopień podporucznika z dniem 12 października 1978 r. Poznań, dnia 11 października 1978 r.; Wojewódzki Sztab Wojskowy — Poznań (pieczęć okrągła); Książeczka wojskowa seria AB nr 0349381 z 19 maja 1978 r., Wojskowa Komenda Uzupełnień Poznań 2; wpisy: zdolny do służby wojskowej kat. „A”, przeznaczony do wojskowego szkolenia studentów — WKU Poznań Miasto I Powszechna Komisja Poborowa, 14.10.1964 r.; stopnie: kapral podchorąży — rozkaz dowódcy JW. 2702 nr 163 z 20.07.1968 r. podporucznik — UR 9, 454/78, 2.10.1978 r.

¹¹ W latach 1964-1969 rektorem uczelni był prof. dr inż. Zbigniew Jasicki, a dziekanem Wydziału Mechanicznego Technologicznego prof. mgr inż. Marian Tutak. W latach 1969-1973 rektorem był prof. dr Wiktor Jankowski, a dziekanem doc. dr inż. Zbigniew Głowacki.

¹² Dyplom Politechniki Poznańskiej nr 2281 z 20 października 1970 r. Studia magisterskie na Wydziale Mechanicznym Technologicznym w zakresie mechaniki — specjalność: maszyny i technologia przeróbki plastycznej z wynikiem dobrym. Rektor: prof. dr Wiktor Jankowski. Dziekan: doc. dr inż. Zbigniew Głowacki.

¹³ Feliks Tychowski (1910-1977), wybitny specjalista w zakresie obróbki plastycznej i metaloznawstwa, prof. zw. nauk technicznych Politechniki Poznańskiej, działacz gospodarczy w przemyśle. Twórca (w 1948 r.) i wieloletni (do 1964 r.) dyrektor Instytutu Obróbki Plastycznej. Kierował Katedrą Technologii Metali i Metaloznawstwa, która była pierwszym ośrodkiem metaloznawstwa na Wydziale Budowy Maszyn Politechniki Poznańskiej. Opublikował pierwsze w literaturze polskiej prace o obróbce podzerowej stali szybko tnącej, prace z zakresu elastoplastyki, udoskonalania pomiaru naprężeń metodą wiercenia otworów oraz wyniki pierwszych w kraju badań na temat technologii produkcji drutów jezdynych stalowo-aluminiowych. Wielką rangę naukową mają prace F. Tychowskiego związane bezpośrednio z praktyką przemysłową. Prowadził badania z zakresu teorii procesu spęszczania, wyciskania metali na zimno, konstrukcji narzędzi wstępnie sprężanych, dynamicznych metod tłoczenia elektrohydraulicznego i elektromagnetycznego. W środowisku technicznym znana jest „szkoła obróbki plastycznej” F. Tychowskiego. Urodzony w Wiedniu, zginął w wypadku ulicznym w Poznaniu. Zob.: J. Sokół 1978. Z żałobnej karty. Tychowski Feliks. Kronika Miasta Poznania, Poznań, 3:137-139.

¹⁴ Wieczorowy Uniwersytet Marksizmu-Leninizmu przy Komitecie Wojewódzkim Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej. Świadcstwo nr 12212 z 28.06.1974 r. (Studium odbywało się w latach 1972-1973 i 1973-1974).

¹⁵ Politechnika Warszawska. Instytut Inżynierii Materiałowej. Świadcstwo nr 654 ukończenia w dniu 8 lutego 1983 r. z wynikiem dobrym Studium Podyplomowego Inżynierii Materiałowej, odbytego w latach 1981-1983.

¹⁶ IFG Institut Français de Gestion Paris. Certificat de fin d'études — sessions du cycle IFG „Wprowadzenie do businessu”. Varsovie du 25 février au 9 mars 1991.

¹⁷ Akademia Rolnicza we Wrocławiu. Instytut Inżynierii Środowiska, Wydział Melioracji i Inżynierii Środowiska. Studia Podyplomowe „Woda i Środowisko”. Certyfikat ukończenia z wynikiem bardzo dobrym studiów podyplomowych „Woda i Środowisko”. Trzysemestralne Studium Podyplomowe organizowane przez Akademię Rolniczą przy współpracy z Uniwersytetem w Hanowerze i Uniwersytetem Rolniczym w Wageningen w ramach programu TEMPUS. Program studiów (520 godz.) obejmował następujące przedmioty: gospodarka odpadami komunalnymi (160 godz.), postępowanie z substancjami zagrażającymi wodzie (200 godz.), wody gruntowe (160 godz.); Świadcstwo nr 34/94 ukończenia z wynikiem bardzo dobrym Studiów Podyplomowych Akademii Rolniczej we Wrocławiu, Instytut Inżynierii Środowiska. Trzysemestralne Studium Podyplomowe w zakresie „Woda i Środowisko”. Wrocław. 15 grudnia 1994 r. Dziekan Wydziału Melioracji i Inżynierii Środowiska — prof. dr hab. Włodzimierz Parzonka, rektor — prof. dr hab. inż. Jerzy Kowalski.

¹⁸ Akademia Rolnicza we Wrocławiu, Wydział Melioracji i Inżynierii Środowiska, Instytut Inżynierii Środowiska, Studium Podyplomowe „Woda i Środowisko”. Świadcstwo z 11.07.1994 r. uczestniczenia i ukończenia z wynikiem bardzo dobrym kursu „Zagospodarowanie odpadów komunalnych”, zorganizowanego w semestrze zimowym 1993/1994 przy współpracy z Uniwersytetem w Hanowerze i Uniwersytetem Rolniczym w Wageningen w ramach programu TEMPUS.

¹⁹ PLATO Polska. Certyfikat uczestnictwa w I edycji Polsko-Belgijskiego Programu Wspierania Małej i Średniej Przedsiębiorczości 2001/2002. PLATO Polska to pilotażowy projekt szkoleniowy, realizowany od kwietnia 2001 r. do maja 2002 r. w województwach lubuskim i wielkopolskim, przy wsparciu finansowym Rządu Wspólnoty Flamandzkiej (Flemish Community and Administration of Economy). PLATO POLSKA to wspólne przedsięwzięcie Izby

Handlowo-Przemysłowej okręgu Halle-Vilvoorde z Belgii, Agencji Rozwoju Regionalnego SA w Zielonej Górze oraz Wielkopolskiej Agencji Rozwoju Regionalnego SA w Poznaniu. Projekt ten był koordynowany przez EAST-WARDS — doświadczoną firmę flamandzką, specjalizującą się w doradztwie inwestycyjnym w Europie Centralnej i Środkowej. W PLATO wzięło udział 200 polskich małych i średnich przedsiębiorstw, w większości z województw lubuskiego i wielkopolskiego — oraz 20 opiekunów — przedstawicieli dużych przedsiębiorstw z Polski i Belgii. Podczas sesji szkoleniowych uczestnicy zapoznali się z takimi zagadnieniami jak zarządzanie strategiczne firmą, marketing, networking, zarządzanie zasobami ludzkimi, kontakty międzynarodowe, bankowość i ekonomia.

²⁰ Fundacja PUK Polskie Urządzenia Komunalne — ABRYŚ Grupa Konsultingowo-Projektowa. Zaświadczenie nr 78 ukończenia III Konferencji Szkoleniowej nt. „Budowy bezpiecznych składowisk odpadów” (Wisła, 25-27 października 1993 r.), prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Kasprzak — biegły (szkolenie obejmowało następującą tematykę: zagadnienia formalnoprawne lokalizacji i budowy bezpiecznych składowisk odpadów, zasady przeprowadzania przetargów, zasady projektowania, budowy i zabezpieczeń składowisk, zagrożenia sanitarne i oddziaływanie na środowisko, zasady przeprowadzania rekultywacji technicznej i biologicznej, zasady utylizacji odpadów, podstawy monitoringu środowiska w oparciu o fotointerpretację i teledetekcję): Politechnika Gdańska, Wydział Hydrotechniki, Katedra Geotechniki. Świadectwo ukończenia konferencji szkoleniowej nt. „Budowy bezpiecznych składowisk odpadów” (Dębe k. Warszawy, 13-15 września 1993 r.), obejmującej cykl wykładów dotyczących zagadnień prawnych, normalizacji, projektowania, budowy i kontroli jakości wykonawstwa, związanych z budową bezpiecznych składowisk odpadów, oraz zajęcia praktyczne dotyczące obsługi urządzeń do zgrzewania i kontroli jakości połączeń geomembran. Kierownik Katedry — prof. zw. dr hab. inż. Eugeniusz Dembicki; Politechnika Gdańska, Wydział Hydrotechniki, Katedra Geotechniki. Świadectwo ukończenia konferencji szkoleniowej nt. „Budowy bezpiecznych składowisk odpadów” (Wisła, 7-9 czerwca 1993 r.), obejmującej cykl wykładów dotyczących zagadnień prawnych, normalizacji, projektowania, budowy i kontroli jakości wykonawstwa, związanych z budową bezpiecznych składowisk odpadów, oraz zajęcia praktyczne dotyczące obsługi urządzeń do zgrzewania i kontroli jakości połączeń geomembran. Kierownik Katedry — prof. zw. dr hab. inż. Eugeniusz Dembicki; Ogólnopolska Izba Gospodarcza Recyklingu. Konferencja Szkoleniowa „Za pięć dwunasta” (Szczyrk, 11-12 grudnia 2003 r.). Wykłady szkoleniowe o tematyce: obrót odpadami w Polsce, pozwolenia zintegrowane — istota i możliwości wynikające z ich posiadania, dotacje dla małych i średnich przedsiębiorstw, nowe możliwości wynikające z wdrażania w kraju

dyrektywy 2002/96/WE, krajowy stan przygotowań w zakresie gospodarki odpadami.

²¹ Fundacja PUK Polskie Urządzenia Komunalne — ABRYŚ Grupa Konsultingowo-Projektowa — Zakład Zaopatrzenia w Wodę i Oczyszczania Ścieków Instytutu Zaopatrzenia w Wodę i Budownictwa Wodnego Politechniki Warszawskiej. Zaświadczenie nr 66 ukończenia I Konferencji Szkoleniowej nt. „Optymalny dobór oczyszczalni ścieków — podstawowe informacje dla inwestorów w gminach” (Dębe k. Warszawy, 15-17 listopada 1993 r.). Prof. dr inż. Marek Roman — dr hab. inż. Jan Tabernacki. Szkolenie obejmowało następującą tematykę: powstawanie ścieków, ich rodzaje, ilości, skład zawartych w nich zanieczyszczeń, zagrożenia stwarzane przez ścieki i osady dla środowiska i zasady odprowadzania ścieków do systemów kanalizacyjnych i różnych naturalnych odbiorników, technologie oczyszczania małych i średnich ilości ścieków i osadów ściekowych, oczyszczanie ścieków w skali pojedynczych budynków i zagród wiejskich, transport ścieków i osadów taborem asenizacyjnym, małe i średnie oczyszczalnie ścieków pracujące w układzie przepływowym — przegląd rozwiązań i technika doboru rozwiązań fabrycznych, ciągi technologiczne oczyszczania małych i średnich oczyszczalni ścieków pracujące w systemie porcjowym (tzw. reaktory sekwencyjne), urządzenia towarzyszące i wyposażenie oczyszczalni ścieków, wybrane zagadnienia organizacji inwestowania: niezbędny zakres dokumentacji technicznej, organizacja przetargów na dokumentację, dostawy i realizacje oczyszczalni, nadzory inwestycyjne, odbiory, organizacja użytkowania i eksploatacji oczyszczalni.

²² MICROSOFT OFFICE. Warsztaty pt. „Efektywne zarządzanie informacją w firmie”. Wojciech Dutka zdobył na nich praktyczną wiedzę z efektywnego zarządzania informacją w przedsiębiorstwie z wykorzystaniem technologii Microsoft (14 maja 2004 r.). Dyrektor Generalny Microsoft Tomasz Bochenek; Warsztaty „Wyższa rentowność dzięki lepszemu zarządzaniu cenami” — Hotel Jan III Sobieski, Warszawa, 2 czerwca 2004 r. W trakcie warsztatów omówiono zagadnienia związane z zarządzaniem cenami, w tym podstawowe koncepcje teoretyczne, praktyczne narzędzia do ustalania optymalnych cen, znaczenie zarządzania cenami na rynku polskim, problem osiągania większych zysków dzięki lepszemu zarządzaniu cenami, przykłady skutecznego zarządzania cenami (studia przypadków) oraz zarządzanie cenami jako proces.

²³ Dyplom. Zaświadcza się, że Wojciech Dutka ukończył kurs „Zasady procedury oceny oddziaływania na środowisko (OOS)” przygotowany przez Centrum Edukacji Zarządzania Ochroną Środowiska na podstawie materiałów Amerykańskiej Agencji Ochrony Środowiska (US EPA). Jachranka,

4-7 kwietnia 1995 r.; Bureau Veritas Polska. Świadczenie udziału Pana Wojciecha Dutki w Seminarium „Wprowadzenie do Systemów Zarządzania Środowiskiem”, jakie odbyło się 2 października w Warszawie (Świadczenie Seria Nr EMS-INTRO-SEM/71/95). Warszawa, 10 października 1995 r. (program seminarium obejmował następujące zagadnienia: podmioty gospodarcze jako wykonawcy i dostawcy zamówień publicznych, procedury zawierania umów, wykonanie i skutki nienależytego wykonania umowy, ogólne zasady udzielania zamówień publicznych, procedura udzielania zamówień publicznych na dostawy i usługi, określenie warunków podmiotowych i przedmiotowych wymaganych od oferentów, ocena kondycji ekonomicznej podmiotów uczestniczących w przetargu, tryby udzielania zamówień publicznych na dostawy i usługi, kształtowanie umowy na dostawy i usługi, protesty i odwołania).

²⁴ Urząd Rady Ministrów — Ministerstwo Przekształceń Własnościowych. DYPLOM Nr 0340/92 ukończenia kursu dla likwidatorów przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest wojewoda. Pan Wojciech Dutka, ur. 31.12.1946 r., złożył egzamin przed Komisją Egzaminacyjną dla kandydatów na likwidatorów przedsiębiorstw państwowych, dla których organem założycielskim jest wojewoda. Poznań, 15.02.1992 r. Ministerstwo Przekształceń Własnościowych (pieczęć okrągła). Przewodniczący Komisji — Rafał Zagórny. Członkowie Komisji.

²⁵ Urząd Zamówień Publicznych. Zaświadczenie Nr 21/95 Wojciech Dutka uczestniczył w szkoleniu kandydatów na arbitrów w dniach 24-27 kwietnia 1995 r. Józef Żuk, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych; Urząd Zamówień Publicznych w Warszawie. Na podstawie art. 892 ust. 2 Ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (DzU nr 76, poz. 344) Pan Wojciech Dutka został wpisany na listę arbitrów prowadzoną przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Józef Żuk, Prezes Urzędu Zamówień Publicznych. Warszawa, 18 lipca 1995 r.; Pismo Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych Józefa Żuka z 18.07.1995 r. (znak: UZP/ZP/3523/95) skierowane do Wojciecha Macieja Dutki w sprawie wpisania w dniu 18.07.1995 r. na listę arbitrów prowadzoną przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych. Lista arbitrów prowadzona była przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych na podstawie przepisów art. 92 ust. 2 uchylonej obecnie Ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (DzU nr 76, poz. 344, z późn. zm., tekst jednolity: DzU z 2002 r. nr 72, poz. 664, z późn. zm.). Obecnie obowiązują przepisy Ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. — Prawo zamówień publicznych (DzU z 2006 r. nr 161, poz. 1163, tekst jednolity); lista arbitrów prowadzona jest przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych na podstawie przepisu art. 173 ust. 2.

²⁶ Ogłoszenie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z 10 maja 2004 r. o naborze na listę arbitrów (publikacja w Biuletynie Zamówień Publicznych nr 70, poz. 22832).

²⁷ Pismo Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych, Tomasza Czajkowskiego, z 2 września 2004 r. (UZP/BO/24727/04).

²⁸ Lubelska Szkoła Biznesu — Lublin Business School. Zaświadczenie o uczestniczeniu Pana Wojciecha Dutki w kursie: „Umowy na dostawy i usługi w zamówieniach publicznych oraz zabezpieczenie ich wykonania”, zorganizowanego przez Lubelską Szkołę Biznesu w dniach 25-27 listopada 1996 r. w ramach Projektu „Public Procurement Training Programme” koordynowanego przez Urząd Zamówień Publicznych. Lublin, 30 grudnia 1996 r. Prezes Zarządu Lubelskiej Szkoły Biznesu — ks. prof. dr hab. Tadeusz Zasępa (program kursu obejmował 24 godz. zajęć).

²⁹ SIMON — KUCHER & PARTNERS Strategy & Marketing Consultants Sp. z o.o. Potwierdzenie uczestnictwa z dnia 21 lipca 2004 r. w warsztacie „Wyższa rentowność dzięki lepszemu zarządzaniu cenami”. Warsztat obejmował następujące prezentacje: znaczenie zarządzania cenami na rynku polskim, większe zyski dzięki lepszemu zarządzaniu cenami, praktyczne narzędzia do ustalania optymalnych cen, przykłady skutecznego zarządzania cenami, zarządzanie cenami jako proces. SIMON — KUCHER & PARTNERS jest największą na świecie firmą doradczą specjalizującą się w princingu.

³⁰ Ministerstwo Sprawiedliwości. Centralny Zarząd Więziennictwa. Zwartowo. Świadcstwo Nr 78/70 z dnia 25 września 1970 r. ukończenia kursu BHP stopnia III dla personelu kierowniczego przedsiębiorstw przemysłowych i gospodarstw pomocniczych, prowadzonego w dniach 7-25 września 1970 r., oraz zdania egzaminu w dniu 25 września 1970 r. z wynikiem pozytywnym; Wojewódzki Zakład Doskonalenia Zawodowego. Zaświadczenie nr 1724/15 z dnia 1 lutego 1975 r. poświadczające ukończenie w okresie od 19 października 1974 r. do 13 stycznia 1975 r. 50-godzinnego kursu stopnia II w zakresie BHP dla Pracowników Zakładu Doświadczalnego „RADIOPAN” w Poznaniu z wynikiem pozytywnym; Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich. Zespół Ośrodków Doskonalenia Kadr „ZODOK”, Ośrodek Doskonalenia Kadr w Bydgoszczy, Filia w Poznaniu. Świadcstwo ukończenia kursu BHP III stopnia nr 4/203/81 z dnia 26 czerwca 1981 r. w okresie od 22 maja do 26 czerwca 1981 r. (48 godz.) z wynikiem dobrym; ERGONOMIA Biuro Doradztwa i Organizacji w zakresie bezpieczeństwa, higieny, prawnej ochrony pracy w Cieszynie. Zaświadczenie nr 24/10/96 z 25 października 1996 r. o ukończeniu kursu podstawowego w zakresie BHP

i prawa pracy dla pracowników w dniach 21-25 października 1996 r. z wynikiem bardzo dobrym.

³¹ Branżowy Ośrodek Szkolenia i Doskonalenia Kadr Budownictwa Rolniczego w Poznaniu. Zaświadczenie z dnia 6 grudnia 1978 r. o ukończeniu kursokonferencji dla przewodniczących (członków) komisji pożarowo-technicznych (4-6 grudnia 1978 r.).

³² Polskie Towarzystwo Ekonomiczne. Dyrekcja Szkolenia Ekonomicznego w Zielonej Górze. Zaświadczenie nr S-2/42/89 z dnia 13 stycznia 1989 r. o ukończeniu z wynikiem pozytywnym kursu obsługi i użytkowania mikrokomputerów (w dniach 9-13.01.1989 r.). Kurs miał na celu naukę obsługi i użytkowania mikrokomputerów typu IBM PXTIAT; program nauczania obejmował 40 godz., w tym 29 godz. zajęć praktycznych (zastosowanie mikrokomputerów, elementy zestawu komputerowego, programy narzędziowe, praktyczne wykorzystanie poleceń systemowych).

³³ Towarzystwo Wiedzy Powszechnej w Zbąszyniu, Kursy Języków. Zaświadczenie z dnia 21 czerwca 1958 r. o uczęszczaniu na kurs języka niemieckiego (1.02-21.06.1958 r.); RSW „Prasa-Książka-Ruch” Klub Międzynarodowej Prasy i Książki w Poznaniu, Kursy Języków Obcych. Zaświadczenie Nr 54 o uczęszczaniu w roku szkolnym 1977/1978 na kurs języka angielskiego (I rok nauczania); Krajowa Spółdzielnia Pracy „LINGWISTA-OŚWIATA” Okręgowy Oddział w Poznaniu, Studium Języków Obcych. Zaświadczenie Nr 5 z dnia 7 czerwca 1979 r. ukończenia kursu laboratoryjnego języka angielskiego (I rok, 180 godz.); Krajowa Spółdzielnia Pracy „OŚWIATA” w Warszawie Okręgowy Oddział w Poznaniu, Ośrodek Nauczania Języków Obcych. Zaświadczenie Nr 3 z dnia 29 maja 1980 r. ukończenia kursu laboratoryjnego języka angielskiego (II rok, 180 godz.).

* 031200

podpis

Nr 2281

POLITECHNIKA POZNAŃSKA
W POZNANIU

DYPLOM

Wojciech Maciej Dutka

urodzony dnia 31 grudnia 1946
w Zbąszyniu

odbył studia magisterskie na
Wydziale Mechanicznym Technologicz-
nym

w zakresie mechaniki - specjalność:
maszyny i technologia przeróbki
plastycznej

z wynikiem dobrym

i po spełnieniu wymogów określonych
obowiązującymi przepisami uzyskał

w dniu 27 marca 1970 tytuł
magistra inżyniera mechanika

REKTOR

Poznań, dnia 20 października 1970 r.

DZIEKAN

Institut Français de Gestion

CERTIFICAT DE FIN D'ÉTUDES

Nous certifions que M Bojciech Dutka
 a participé activement à l'ensemble des sessions du cycle IFG
"Wprowadzenie do businessu"
 qui s'est déroulé à Varsovie du 25 février au 9 mars

[Signature]
 le Directeur Régional

le 9 mars 19 91

le Responsable du cycle

Institut Français de Gestion

Association sans but lucratif - Loi de 1901 - Reconnue d'utilité publique
 37, quai de Grenelle - 75738 Paris Cedex 12
 Tél (1) 40 59 30 30 - Téléc IFG POLL 204 063 F

AKADEMIA ROLNICZA WE WROCŁAWIU

(nazwa szkoły wyższej lub innej jednostki prowadzącej studia podyplomowe)

Instytut Inżynierii Środowiska

(wydział — instytut)

ŚWIADECTWO UKOŃCZENIA STUDIÓW PODYPLOMOWYCH

Pan(i) mgr inż. Wojciech Dutka

urodzony(a) w dniu 31.12 19.46 r. w Zbąszyniu

woj. .... ukończył(a) w roku 1994

3 semestralne Studia Podyplomowe w zakresie

"WODA I ŚRODOWISKO"

z wynikiem bardzo dobrym

DZIEKAN*

(pieczęć
urzędowa)

DZIEKAN
Wydz. Mechatroniki i Inżynierii Środowiska

Prof. dr hab. inż. Włodzisław Parzonka

REKTOR lub KIEROWNIK
jednostki organizacyjnej prowadzącej studia

REKTOR

prof. dr hab. inż. Jerzy Kowalski

Wrocław, dnia 15.12 19.94 r.

** Skala ocen: ocelująca, bardzo dobra, dobra, dostateczna, mierna

* Dotyczy studiów podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe.

** Nie dotyczy studiów podyplomowych prowadzonych przez szkoły wyższe.

MEN 1-9 SW

Nr 34/94

Pierwsza praca i rodzina

*Jedna z bezinnych chwil
podczas rodzinnych spotkań
- jak ten ślub siostrzeńca Wojtka w 1977 r.*

Bezpośrednio po studiach, 1 lipca 1970 r. Wojtek rozpoczął pracę w Przedsiębiorstwie Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach, gdzie pracował do 15 marca 1973 r. Jeszcze podczas studiów na Politechnice Poznańskiej zawarł umowę o stypendium naukowe — mógł je otrzymywać podczas studiów pod warunkiem odpracowania stażu w danym zakładzie. Umowa zobowiązywała Wojtkę do pracy w przedsiębiorstwie we Wronkach, gdzie za dobrze skończone studia otrzymał pracę, mieszkanie i 1600 zł na miesiąc¹. W przedsiębiorstwie tym zajmował różne stanowiska. Początkowo jako stażysta pracował w dziale głównego technologa, następnie przez rok zatrudniony był na stanowisku szefa produkcji, awansując w końcu na kierownika działu gospodarki narzędziowej². Jako inżynier-mechanik Wojtek bardzo wcześnie zainteresował się racjonalizacją i wynalazczością. Dzięki możliwościom wdrażania autorskich projektów miał wpływ na poprawę jakości wyrobów i organizacji pracy³. Jego zainteresowania oraz twórcze umiejętności projektowe pozwoliły na szybkie wdrażanie do produkcji pierwszych własnych projektów racjonalizatorskich⁴. Zajmowanie wysokiego stanowiska w przedsiębiorstwie pozwoliło Wojtkowi na otrzymywanie cennych wówczas czasów w zakładowych domach pracowniczych, np. w Świnoujściu, gdzie spędzał niejednokrotnie całomiesięczne wakacje. Będąc w Świnoujściu, jednocześnie odwiedzał stocznice i inne zakłady metalowe, zbierając materiały potrzebne do pracy w Poznaniu. Pobytu Wojtki w Świnoujściu związane były także z jego zainteresowaniami kulturalnymi. W tamtych czasach był bowiem gorącym fanem festiwalu muzycznych FAMA⁵.

We Wronkach Wojtek pracował równocześnie jako wykładowca w tamtejszym Zawodowym Technikum Mechanicznym. Był także wykładowcą i nauczycielem przedmiotów technicznych w Zakładzie Karnym, gdzie uczył więźniów, a lekcje odbywały się w obecności strażnika.

Z Przedsiębiorstwa Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach Wojtek odszedł na własną prośbę w związku z otrzymaniem propozycji nowej pracy, którą uznał za zdecydowanie bardziej atrakcyjną i odpowiadającą Jego zainteresowaniom i ambicjom⁶. Bardzo chciał pracować w Poznaniu, być bliżej rodziny i przyszłej żony Barbary. Jednak bez wcześniejszego zameldowania nie można było wówczas znaleźć pracy. W spełnieniu tego warunku pomogła Wojtkowi mama Basi, Joanna Bączyk. 31 stycznia 1973 r. zameldowany został w Luboniu.

Z dniem 16 marca 1973 r. Wojtek rozpoczął pracę w Zjednoczeniu Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w Poznaniu na stanowisku starszego inspektora w Wydziale Wdrażania Postępu Technicznego (Wydział Wdrażania Nowej Techniki). W Zjednoczeniu tym Wojtek

pracował do końca 1973 r. Rozwiązanie umowy nastąpiło na zasadzie porozumienia między zakładami na wniosek Zakładu Doświadczalnego „RADIOPAN” w Poznaniu⁷.

30 czerwca 1973 r. Wojtek zawarł związek małżeński z Barbarą Marią Bączyk⁸; 16 września 1976 r. przyszła na świat córka Magdalena Barbara.

Barbara Maria Dutka, z domu Bączyk (ur. w 1949 r. w Gnieźnie). W latach 1964-1966 uczyła się w Liceum Ogólnokształcącym w Gnieźnie. W 1966 r. wraz z rodzicami przeprowadziła się z Michalczy k. Gniezna do nowego domu dziadka Stanisława Bączyka do Lubonia. W 1968 r. ukończyła Liceum Ogólnokształcące Nr 9 w Poznaniu, gdzie uzyskała świadectwo maturalne. W trakcie nauki w Liceum należała do Związku Harcerstwa Polskiego. W latach 1968-1970 uczyła się w Studium Nauczycielskim im. Stefana Żeromskiego w Poznaniu (SN), specjalizując się w wychowaniu przedszkolnym i nauczaniu początkowym, które zakończyła uzyskaniem dyplomu. W latach 1982-1987 studiowała na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, specjalizując się w pedagogice — nauczaniu początkowym. W 1987 r. uzyskała dyplom i tytuł magistra pedagogiki. W 1970 r. rozpoczęła pracę w Przedszkolu Nr 112 w Poznaniu, następnie pracowała w Szkole Podstawowej Nr 50 w Poznaniu (1970-1972), Szkole Podstawowej Nr 1 w Luboniu (1.09-15.09.1972) i Szkole Podstawowej Nr 2 w Luboniu (16.09.1972-2005). W 2005 r. po 35 latach pracy w zawodzie przeszła na emeryturę.

W trakcie pracy zawodowej ukończyła następujące kursy dokształcające:

- 1969 r.: Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w Poznaniu Wydział Oświaty i Kultury. Kurs przygotowawczy dla kadry sezonowych placówek wczasowych; otrzymała zaświadczenie i zgodę na pełnienie funkcji wychowawczyni grup, obozów i kolonii młodzieży;
- 1971 r.: Okręgowy Ośrodek Metodyczny w Poznaniu. Zaświadczenie ukończenia kursu dla kierowników i wychowawców świetlic szkół podstawowych;
- 1975-1977: Instytut Kształcenia Nauczycieli, Nauczycielski Uniwersytet Radiowo-telewizyjny (NURT). Studia i dyplom ukończenia studium nauczania początkowego matematyki;

Letni spacer w Świnoujściu...

doprowadził do ślubu i pojawienia się córki Magdaleny

(tu, w 1977 r., już jednorocznej).

- 1979-1980: Instytut Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych w Poznaniu. Studium Przedmiotowo-Metodyczne dla nauczycieli z wykształceniem, uzyskała świadectwo ukończenia;
- 1989 r.: Instytut Kształcenia Nauczycieli, uzyskała drugi stopień specjalizacji zawodowej w zakresie nauczania początkowego;
- 1999 r.: Towarzystwo Oświatowe ARKA w Poznaniu uzyskała zaświadczenie o ukończeniu kursu doskonalenia zawodowego nauczycieli: nauczanie integralne w klasach I-III z wykorzystaniem metod Celestyna Freineta, opisowa ocena ucznia;
- 2000 r.: Urząd Miejski w Luboniu. Akt nadania stopnia awansu zawodowego nauczyciela, otrzymała stopień nauczyciela mianowanego uprawniający do zatrudnienia w przedszkolu, szkole podstawowej i gimnazjum;
- 2001 r.: Kuratorium Oświaty Poznań. Zaświadczenie o ukończeniu kursu instruktorskiego dla kierowników wycieczek szkolnych i obozów wędrownych;
- 2002 r.: Szkoła Podstawowa Nr 2 w Luboniu. Warsztaty z zakresu kształtowania umiejętności skutecznej komunikacji interpersonalnej, uzyskała zaświadczenie ukończenia;
- 2003 r.: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne. Warsztaty metodyczne z cyklu edukacyjnego, uzyskała zaświadczenie ukończenia.

Magdalena Barbara Dutka (ur. 1976 r. w Poznaniu⁹). W 1995 r. ukończyła Liceum Ogólnokształcące Nr 2 w Poznaniu (kierunek humanistyczny), uzyskując świadectwo dojrzałości. W latach 1995-1996 studiowała historię starożytną na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza. Początkowo równolegle w latach 1995-2000 studiowała na Wydziale Historii Sztuki tego Uniwersytetu, gdzie zdobyła dyplom i tytuł magistra historii sztuki. W 1998 r. uzyskała certyfikat The English Language School, Bristol (intensive course upper intermediate level), w 1999 r. dyplom dwuletniej Policealnej Szkoły Zawodowej Studium Menedżerów Kultury, a w 2000 r. certyfikat wydany przez Francuski Instytut Zarządzania w Warszawie w zakresie Nowoczesnego Zarządzania Marketingowego w Przedsiębiorstwach. W 2002 r. uzyskała certyfikat szkolenia dla polskich specjalistów, dotyczącego odpadów opakowaniowych (Izba Przemysłowo-Handlowa Miasta Lipsk), w 2006 r. ukończyła kursy: odpowiedniego zarządzania małą firmą, inwestycja w kadry — zarządzanie zasobami ludzkimi oraz planowanie i zarządzanie rozwojem kapitału ludzkiego w przedsiębiorstwach. W 1995 r. rozpoczęła pod kierunkiem Ojca pracę w firmie ABRYS Sp. z o.o., początkowo na stanowisku Asystenta Zarządu (do 2000 r.), następnie Redaktora „Przeglądu Komunalnego” (2000-2001), Sekretarza Redakcji „Przeglądu Komunalnego” (2001-2003), Zastępcy Redaktora Naczelnego „Recyklingu” (2003-2005) i koordynatora konkursów redakcyjnych. Od 2004 r. Zastępca Redaktora Naczelnego „Menu Smakosza”, od 2006 r. Redaktor Naczelna „Przeglądu Komunalnego” i Prezes Zarządu firmy ABRYS Sp. z o.o.

Po ślubie Wojtek wraz z żoną zamieszkał w Luboniu w domu należącym do jej rodziców. Miastu temu Wojtek poświęcił ponad 30 lat pracy społecznej, politycznej i zawodowej, aktywnie uczestnicząc w życiu miejsca, w którym na stałe osiadł. Historia tego miasta, jego kultura i gospodarka odbiły się wyraźnie na działalności społecznej i zawodowej Wojtka, przenikały ją i bez wątpienia przyczyniły się do formowania wielu późniejszych Jego postaw, decyzji i stanowisk.

Luboń to miasto położone w Poznańskim Przełomie Warty, na lewym brzegu Warty, wchodzące w skład aglomeracji poznańskiej; powierzchnia: 13,52 km², liczba mieszkańców: ok. 26 500. Od północy miasto przylega bezpośrednio do Poznania, od południa graniczy z Wielkopolskim Parkiem Narodowym. Przez Luboń przebiega autostrada A2, której jeden ze zjazdów (Poznań Dębina) położony jest częściowo na terenie Lubonia, droga wojewódzka nr 430, zapewniająca połączenie z południowymi powiatami Wielkopolski oraz linie kolejowe z Poznania do Wrocławia i do Wolsztyna. Dworzec kolejowy znajduje się w północnej-wschodniej części miasta, przy ul. Dworcowej. Przez miasto przejeżdża wiele pociągów różnych relacji (m.in. InterCity: Szczecin-Wrocław, EuroCity: Szczecin-Budapeszt), jednak bezpośrednio z lubońskiego dworca można dostać się tylko do kilku większych polskich miast (Poznań, Leszno, Wrocław). Blisko granicy miasta przebiega również trasa E-261 (Świecie-Poznań-Wrocław). Publiczny transport komunalny w Luboniu obsługiwany jest przez Przedsiębiorstwo Transportowe TRANSLUB oraz Miejskie Przedsiębiorstwo Komunikacyjne Poznań.

Luboń jest miastem intensywnie rozwijającym się, czego wyrazem jest wzmożenie aktywności gospodarczej, rozwój budownictwa mieszkaniowego, powstawanie nowych obiektów handlowych, rozbudowa infrastruktury komunalnej oraz wzrost liczby różnych firm (ok. 2800 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych). Z budżetu miasta około 30% przeznaczana się na inwestycje miejskie. Charakter gospodarczy Lubonia wynika z jego położenia w aglomeracji poznańskiej: z jednej strony znaczna część ludności dojeżdża do pracy i szkół ponadgimnazjalnych w Poznaniu, z drugiej Luboń jest tradycyjnym ośrodkiem wytwórczo-usługowym. Jedynie południowa część miasta (Lasek) zachowała charakter rolniczy; w krajobrazie przeważają pola uprawne, sady i ogrody, specjalizujące się w uprawie roślin ozdobnych. Od kilku lat w Luboniu widoczny jest duży wzrost liczby mieszkańców, co jest związane z rozwojem mieszkaniowego budownictwa deweloperskiego oraz z rozpoczęciem zagospodarowywania około 100 ha terenów przewidzianych pod nowe centrum miasta. Przyszłe centrum miasta to rozległy obszar w środkowej części Lubonia, przeznaczony w planie zagospodarowania przestrzennego pod budownictwo mieszkaniowe jedno- i wielorodzinne, gdzie docelowo zamieszka około 5 tys. osób. Powstanie też wiele nowych obiektów usługowych, a także nowe tereny rekreacyjno-spor-

towe. Obecnie miasto wykupuje w tym rejonie grunty pod przyszłe ulice i zielen miejską.

Pierwsza wzmianka o Luboniu pochodzi z 1316 r., od 1452 r. była to wieś miejska Poznania¹⁰. W 1719 r. sprowadzono do wsi pierwszych osadników z okolic Bambergu w Bawarii, którzy w XIX w. spolonizowali się, tworząc specyficzną grupę regionalną, nazywaną przez poznaniaków „bambrami”. Od początku XX w. nastąpił znaczny rozwój Lubonia jako osady fabrycznej. W 1954 r. utworzono miasto, w którego granice włączono także sąsiednie wsie: Żabikowo (znane od 1283 r.) i Lasek. Starym Luboniem nazywana jest północno-wschodnia część Lubonia, obejmująca granice dawnej wsi Luboń. Obecnie jest to ośrodek przemysłowy, znajdują się tutaj m.in. Zakłady Chemiczne Luboń Sp. z o.o.¹¹ i Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego¹².

W układzie przestrzennym miasta nadal widoczne są pozostałości trzech składających się na nie dawnych osad. Ośrodkiem miasta jest Plac Bojanowskiego, dawny centralny punkt Żabikowa, z pomnikiem „Znicz Pamięci Pokoju” (z 1988 r., projekt Ireny Rosińskiej) pośrodku. W zachodniej pierzei znajduje się Dom Generalny Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny, przed nim pomnik bł. Edmunda Bojanowskiego, założyciela zgromadzenia (z 1989 r., rzeźbiarz: Eugeniusz Olechowski). Wewnątrz, w kaplicy Najświętszego Serca Pana Jezusa z 1922 r., wybudowanej przy znacznym udziale mieszkańców, znajduje się sarkofag z prochami bł. Edmunda Bojanowskiego¹³.

Obok Domu Generalnego Sióstr Służebniczek znajduje się poewangelicki kościół św. Barbary, którego budynek wzniesiony został w latach 1908-1910 przy ówczesnym Placu Wolności przez społeczność wyznania ewangelicko-augsburskiego. Po II wojnie światowej przekazano go rzymskokatolickiej parafii św. Barbary. Do tego czasu parafia mieściła się w przyklasztornej kaplicy Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP. W trakcie remontu przeprowadzonego w 1951 r. w głównym ołtarzu umieszczono obraz przedstawiający św. Barbarę, a sklepienie pokryto malowidłami. Kościół wpisany jest do rejestru zabytków.

Przy ul. Powstańców Wlkp. nr 19 tablica z 1970 r. na budynku z drugiej połowy XIX w., zachowanym z dawnego majątku Augusta Cieszkowskiego¹⁴, w którym w 1870-1876 mieściła się Wyższa Szkoła Rolnicza kształcąca młodzież ze wszystkich trzech zaborów¹⁵. U zbiegu ulic Powstańców Wlkp. i Puszkina znajduje się krzyż i głaz III Tysiąclecia (z 2001 r.). Przy ul. ks. Streicha stoi kościół św. Jana Bosko z lat 1934-1938¹⁶. W Lasku znajduje się trzeci kościół pod wezwaniem św. Maksymiliana Kolbego z 1977 r., obok którego w 2001 r. rozpoczęto budowę nowej świątyni (architekt: Jarosław Romański). W budynku przy ul. Sobieskiego nr 97 powstała w 1997 r. Sala Historii Miasta.

Po wschodniej stronie torów kolejowych, na terenie pierwotnego Lubonia, położony jest kompleks budynków zakładów ziemniaczanych (architekt Hans Pölzig) oraz kolonia budynków mieszkalnych z początku XX w. W niewielkim parku

przy ul. Armii Poznań znajduje się pomnik „Siewca” (z 1923 r., rzeźbiarz: Marcin Rożek)¹⁷. Na cokole w 1984 r. wmurowano medalion z wizerunkiem dr. Romana Maya, pioniera przemysłu chemicznego w Wielkopolsce¹⁸.

W zachodniej części miasta, przy ul. Niezlomnych (po północnej stronie autostrady A2), w latach 1943-1945 funkcjonował hitlerowski obóz karno-śledczy Zabikowo. W sąsiedztwie zlokalizowany jest obecnie budynek Muzeum Martyrologicznego. Na cmentarzu przy ul. Cmentarnej znajdują się zbiorowe mogiły kilkuset więźniów rozstrzelanych już po likwidacji obozu, z tablicą ku czci pomordowanych¹⁹.

W Luboniu są cztery przedszkola, cztery szkoły podstawowe, dwa gimnazja oraz liceum prywatne i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna. Ważną funkcję spełniają również Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Biblioteka Miejska w Luboniu z trzema filiami oraz Luboński Ośrodek Kultury. Na terenie miejskich ośrodków sportowo-rekreacyjnych prowadzą działalność dwa kluby sportowe²⁰. Działają stowarzyszenia i fundacje, takie jak: Towarzystwo Gospodarcze Miasta Lubonia, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, Szkolne Zespoły Sportowe, Towarzystwo Miłośników Miasta Lubonia, Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Forum Lubońskie, Stowarzyszenie Ludzi Dobrej Woli, Stowarzyszenie Kulturalne im. Praksedy Lemańskiej²¹. Luboń może pochwalić się również bogatą prasą lokalną. Wychodzą tutaj aż trzy miesięczniki: „Więści Lubońskie”, „Echo Lubonia” oraz „Informator Miejski Lubonia”.

Na terenie gmin miejskich Luboń i Puszczykowo oraz w północnej części gminy Mosina i północno-wschodniej części gminy Komorniki administracyjnie znajduje się dekanat luboński (archidiecezja poznańska). Składa się on z 9 parafii: św. Andrzeja Apostoła (Komorniki), św. Barbary (Luboń/Zabikowo), Matki Boskiej Częstochowskiej (Krosno), św. Jana Bosko (Stary Luboń)²², św. Maksymiliana Marii Kolbego (Luboń/Lasek), św. Mikołaja (Mosina), Matki Boskiej Wniebowziętej (północne Puszczykowo), św. Józefa Oblubieńca NMP (południowe Puszczykowo), św. Floriana (Wiry) i Dekanat luboński sąsiaduje z dekanatami: Poznań-Łazarz, Poznań-Stare Miasto, Poznań-Starołęka oraz kórnickim, śremskim, stęszewskim i przeźmierowskim.

W mieście występuje niewiele wód powierzchniowych: ciek (Warta, Strumień Junikowski, Żabinka, Kotówka) oraz zbiorniki wodne (Kocie Doły, Kocie Dołki).

Jako pomniki przyrody chronione są w Luboniu aleje lip szerokolistnych²³ [Pl. E. Bojanowskiego (26 drzew), ul. 11 Listopada (88 drzew), ul. Poniatowskiego (89 drzew), ul. Lipowa (94 drzewa), ul. Kółłataja (66 drzew), ul. Szkolna (56 drzew), ul. Klonowa (14 drzew)], wierzba biała, platan klonolistny i lipa szerokolistna na dziedzińcu Szkoły Podstawowej Nr 2, wierzba biała (2 drzewa) na ul. Puszkina i Przy Strumieniu Junikowskim (4 drzewa).

¹Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Umowa o pracę z dnia 1.07.1970 r. na czas trwania stażu od 1.07.1970 r. do 31.12.1970 r., a po jego upływie na czas nieograniczony i powierzenia obowiązków stażysty (st. technolog). Dyrektor (-) inż. Zenon Hayn.

²Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Opinia z dnia 28 lutego 1973 r. dotycząca pracy mgr. inż. Wojciecha Dutki, wystawiona w związku z rozwiązaniem umowy o pracę.

³Świadcstwa racjonalizatorskie uzyskane przez Wojciecha Dutkę w latach 1972-1985 były wydane na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów, tj. Ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (DzU nr 33, poz. 156) — data obowiązywania: 1.10.1962 r., data uchylecia: 1.01.1973 r.; Ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (DzU nr 43, poz. 272) — data obowiązywania: 1.01.1973 r., data uchylecia: 22.08.2001 r. [na podstawie przepisów Ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. — Prawo własności przemysłowej (DzU z 2003 r. nr 119, poz. 1117, tekst jednolity)].

⁴Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 4/70 z dnia 12.09.1972 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana konstrukcji osi i kółka biegowego do PSC-1”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 15/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych inż. Z. Hayn; Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 5/70 z dnia 14.09.1972 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana technologii wykonania jarzma do palnika PSC-1”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 22/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych inż. Z. Hayn; Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 2/74 z dnia 8.01.1977 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana konstrukcji i mocowania kabla przy uchwytach USK-250 i 400 oraz płytek stykowych”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 12/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych inż. Z. Hayn.

⁵Festiwal Artystyczny Młodzieży Akademickiej (FAMA) to coroczna lipcowa impreza odbywająca się od 1966 r. w Świnoujściu. Trwa czternaście dni, podczas których uczestnicy Festiwalu mogą doskonalić swoje umiejętności pod okiem profesjonalistów na warsztatach teatru ulicznego, piosenki, aktor-

stwa, kabaretu i muzyki. Urozmaiceniem są różnorodne happeningi, kabarety oraz inne imprezy plenerowe, na których występują znane grupy. Zakończenie pracy zwieńczone jest zawsze koncertem bądź spektaklem. Wszelkie wydarzenia na Festiwalu są inicjowane przez jego uczestników. Znane osoby debiutujące na FAMIE bądź będące jej laureatami to m.in. Jan Wołek, Maryla Rodowicz, Magda Umer, Marek Grechuta, Andrzej Mleczko i Krzysztof Materna. Ogólnopolską FAMĘ poprzedzają przeglądy na szczeblu regionalnym, w których mogą brać udział studenci, osoby związane ze studenckim ruchem artystycznym oraz młodzi twórcy, reprezentujący różne rodzaje aktywności artystycznej.

⁶Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo pracy nr 12/73 z dnia 15.03.1973 r. Mgr inż. Wojciech Dutka w okresie 1.07.1970-15.03.1973 r. pracował na stanowisku kierownika gospodarki narzędziowej. Rozwiązanie umowy nastąpiło na wniosek zainteresowanego.

⁷Zjednoczenie Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w Poznaniu. Świadcstwo pracy NKS-II/1115/73 z dnia 3.01.1973 r. Mgr inż. Wojciech Dutka w okresie 16.03-31.12.1973 r. pracował na stanowisku starszego inspektora w Wydziale Wdrażania Postępu Technicznego. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na zasadzie porozumienia między stronami na wniosek Zakładu Doświadczalnego „RADIOPAN” z dnia 16.09.1973 r.; Zjednoczenie Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w Poznaniu. Opinia Nr NKS-II/38/74 z dnia 17.01.1974 r. o pracy mgr. inż. Wojciecha Dutki, przygotowana w związku z rozwiązaniem umowy o pracę; Zjednoczenie Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w Poznaniu. Zaświadczenie nr NK-3/532/80 z 25.09.1980 r. o zatrudnieniu w Zjednoczeniu Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w okresie 16.03-31.12.1973 r. na stanowisku starszego inspektora. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na zasadzie porozumienia stron na wniosek Zakładu Doświadczalnego „RADIOPAN” z dnia 19.09.1973 r.

⁸Archidiecezja Poznańska. Kościół Parafialny Najświętszego Zbawiciela w Poznaniu (Archidioecesis Poznaniensis. Ecclesia paroeclialis SS. Salvatoris in Posnaniae). Świadcstwo Ślubu (Testimonium matrimonii contracti) nr 101/1973. Zgodność z księgą zaślubionych stwierdzam (Concordat cum libro copulatorum). Proboszcz (Parochus). Poznań, 30.06.1973 r.

⁹Polska Rzeczpospolita Ludowa, województwo: Poznań, Urząd Stanu Cywilnego w Poznaniu. Akt urodzenia Nr 9872/76/W.

¹⁰ Nazwa Luboń pojawiła się w dokumentach źródłowych już na początku XIV w., a od tego czasu można znaleźć jej różne formy, np.: Lubome (1316), Lubom (1409), Lubonya (1443), Lubon (1508), Luboń (1655), w Luboni (1712). Wskazują one na pierwszego właściciela osady, którym był, jak podaje legenda, rycerz Lubom — drużynnik Mieszka I. Legenda głosi, że na południe od Poznania żył ród Puszczyków: *„Ich wodzem był waleczny Lubom. Jego siostra, urodziwa Sławka, mieszkała w grodzie Mieszka I i była jego pogańską żoną. Po przyjeździe czeskiej Dąbrówki Sławkę odesłano rodzinie. W ten sposób ród Puszczyków, odsunięty od wpływów po przyjęciu przez Mieszka chrześcijaństwa, zaczął się buntować i zbrojnie wystąpił przeciwko księciu. Doszło do bitwy, w której wojsko Mieszka rozgromiło Luboma i jego rodzinę. Pamięć o Puszczykach i Lubomie przetrwała w nazwach dwóch miejscowości powstałych w okolicy, gdzie stoczono decydującą bitwę”*.

¹¹ Początki działania Zakładów Chemicznych LUBOŃ Sp. z o.o., producenta nawozów, chemikaliów oraz impregnatów do drewna, sięgają 1914 r. i wiążą się z nazwiskiem dr. Romana Maya — wielkopolskiego przemysłowca i nauczyciela. W 1877 r. dr Roman May, uzyskując wsparcie rodziny, wykupił tereny w podpoznańskiej Starołęce i wybudował fabrykę nawozów sztucznych. Rok później uruchomiono tam produkcję superfosfatu. Surowce do jego wytwarzania sprowadzano aż z Tunezji, co na ówczesne czasy było niezwykle trudnym wyzwaniem logistycznym, jednak w dziewiątym roku funkcjonowania fabryki jej założyciel nieoczekiwanie zmarł. Fabrykę przejęła jego żona, Helena, a kilka lat później dołączył do niej inny znany Wielkopolek — Cyryl Ratajski. Wspólnie rozwijali zakład, który wkrótce stał się prawdziwą konkurencją dla innego przemysłowca tej samej branży, Niemca Moritza Milcha. To właśnie on w 1907 r. rozpoczął swoją kolejną inwestycję — budowę nowoczesnych zakładów w Luboniu. Uruchomione w 1914 r., należały wówczas do najnowocześniejszych fabryk nawozów w Europie, zdolnych produkować 120 tys. ton superfosfatu rocznie. Swoim przedsiębiorstwem Moritz Milch zarządzał jeszcze sześć lat. W 1920 r., za sumę 12 mln marek, Moritz Milch sprzedał jednak lubońską fabrykę coraz prężniej rozwijającemu się Towarzystwu Akcyjnemu, jakie powstało na bazie firmy zbudowanej przez Romana Maya. Pod zarządem Cyryla Ratajskiego Towarzystwo to, a wraz z nim zakłady w Luboniu, rozwinęło się w największą organizację gospodarczą przemysłu chemicznego w Polsce. Działalność koncernu została przerwana w 1939 r. Produkcja została wznowiona dopiero po wojnie. Wtedy też Zakład został upaństwowiony. Lata powojenne to rozwój firmy, inwestycje i poszerzanie asortymentu produktów. Podobnie jak cały przemysł, u progu lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku Zakłady weszły w czas gospodarki rynkowej, by po czterech latach przemian (1994 r.) przekształcić się w Spółkę Akcyjną. Rok później Zakłady Chemiczne Luboń SA zostały włączone do programu

Narodowych Funduszy Inwestycyjnych, w ramach którego funkcjonowały do 1999 r. W tym czasie kontrolę nad firmą przejęła spółka „Luboń Management”, założona przez kadre kierowniczą zakładów. Rok 2002 to dla spółki czas kolejnych zmian organizacyjnych. Firma „Luboń Management” Sp. z o.o. przejęła Zakłady Chemiczne Luboń SA. W wyniku tego połączenia powstał organizm gospodarczy, który od tego momentu funkcjonuje pod nazwą Zakłady Chemiczne LUBOŃ Sp. z o.o.

¹² Budowa w 1904 r. niewielkiej Fabryki Przetworów Ziemniaczanych rozpoczęła historię Wielkopolskiego Przedsiębiorstwa Przemysłu Ziemniaczanego (WPPZ) w Luboniu. Za sprawą Komisji Kolonizacyjnej spółki niemieckich firm wykupiły od polskich rolników tereny, na których powstały dwa oddzielne zakłady: wspomniana Fabryka Przetworów Ziemniaczanych i Fabryka Drożdży. Dla sprowadzonej z Niemiec kadry wykwalifikowanych pracowników wybudowano osiedla pracownicze. Miejscowa ludność była zatrudniona jako pracownicy niewykwalifikowani. Po zakończeniu I wojny światowej lubońskie fabryki przejął polski skarb państwa. W latach dwudziestych ubiegłego wieku powstał zakład o nazwie Fabryka Przetworów Ziemniaczanych Towarzystwo Akcyjne w Luboniu. Dynamiczny rozwój przedsiębiorstwa sprawił, że w tym czasie stało się ono w swojej branży największe w Europie. Po wybuchu II wojny światowej zakłady przejął okupant. Wydajność produkcji była niska, gdyż akty sabotażu i konspiracyjna działalność załogi skutecznie osłabiały funkcjonowanie przedsiębiorstwa. Po wyzwoleniu pracownicy obu fabryk uruchomili produkcję. Nowe inwestycje rozpoczęto już w 1947 r. W 1949 r. fabryka drożdży została połączona z zakładami ziemniaczanymi, tworząc Lubońskie Zakłady Przemysłu Spożywczego. W latach 1956-1964 następował stopniowy wzrost produkcji i kolejne rozbudowy. Powstało zaplecze surowcowe, zmodernizowano poszczególne oddziały i wprowadzono nowe technologie. Wytwarzano m.in. mączkę ziemniaczaną, syrop, kleje, dekstryny, słód, drożdże i krochmal pszenny. W 1970 r. powstało Wielkopolskie Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego, największy tego typu zakład w Polsce. W 1972 r. w wyniku wybuchu na oddziale produkcji dekstryn zginęło 18 osób, których pamięć uczczono postawionym na miejscu katastrofy pomnikiem. Wprowadzane kolejne zmiany technologiczne umożliwiły sprostanie nowym normom ochrony środowiska. Od 1992 r. przedsiębiorstwo zostało spółką akcyjną. W 1994 r. z WPPZ wydzielono niezależną spółkę AGROL SA, która zajmuje się obsługą WPPZ w sprawach związanych z kontrolowaniem ziemniaków i regularnymi dostawami tego surowca do produkcji oraz dba o wysoką jakość przetwarzanego surowca, oferując plantatorom środki ochrony roślin, nawozy sztuczne oraz doskonałe gatunki sadzeniaków ziemniaka. WPPZ od początku swego istnienia jest nierozdzielnie związane z Luboniem i jego mieszkańcami. Ogromna większość pracowników

zakładów to mieszkańcy dzisiejszego Lubonia i właśnie dlatego rozbudowywano zakładowe budynki mieszkalne. W 1959 r. pojawiły się pierwsze ogródki działkowe, których jest już ok. 100. Nierozerwalnie z historią WPPZ związana jest artystyczna działalność Chóru Bard. W 2005 r. firma uruchomiła nowy Oddział Preparatów Spożywczych i Krochmalnię w Zakładzie Produkcyjnym w Stawie, przenosząc do niego w wyniku restrukturyzacji firmy wszystkie linie produkcyjne z Lubonia. W celu systematycznego podnoszenia jakości i poszerzania listy produktów oraz sprostania normom ochrony środowiska modernizowane są linie produkcyjne i uskuteczniane procesy produkcyjne. WPPZ SA zatrudnia około 150 pracowników. Siedziba firmy i zarządu znajduje się w Luboniu, natomiast Działy Produkcji, Sprzedaży i Kontroli Jakości zostały przeniesione do Zakładu Produkcyjnego w Stawie.

¹³ Bł. Edmund Bojanowski (1814-1871), działacz religijny, charytatywny i oświatowy. Organizator ochronek dla biednych i opuszczonych dzieci w Poznaniu, Gostyniu, Śremie i Psarskich. Założyciel zgromadzenia Sióstr Służebniczek (Zgromadzenie Służebniczek Bogarodzicy Dziewicy Niepokalanej Poczętej), skupiającego się na pracy opiekuńczo-wychowawczej i charytatywnej. Zmarł w Górcie Duchownej k. Leszna, pochowany został w podziemiach kościoła w Jaszkanie. 11 sierpnia 1930 r. jego doczesne szczątki zostały przeniesione z Jaszkania do Lubonia, gdzie zostały złożone w specjalnie na ten cel przygotowanym sarkofagu w Domu Generalnym Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny. W 1981 r. w Grabonogu otwarte zostało Muzeum im. Edmunda Bojanowskiego, znajdujące się w dworcu w miejscu urodzin patrona, eksponujące dokumenty i pamiątki po patronie muzeum, подарowane przez Siostry Służebniczki Wielkopolskie. Już za życia przez wielu ludzi był uznawany za człowieka świętobliwego. Droga do świętości Bojanowskiego był świecki stan życia. Podczas VII pielgrzymki do Polski Ojciec Święty Jan Paweł II 13 czerwca 1999 r. w trakcie Mszy Świętej Beatyfikacyjnej w Warszawie na Placu Piłsudskiego, w pierwszym wielkim zbiorowym procesie beatyfikacyjnym polskiego Kościoła, wyniósł do chwały błogosławionych Sługę Bożego Edmunda Bojanowskiego, ustanawiając wspomnienie jego święta w dzień narodzin dla nieba, tj. dzień śmierci — 7 sierpnia.

Początki placówki Zgromadzenia Sióstr Służebniczek Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marii Panny w Luboniu/Żabikowie sięgają 1920 r. W 1983 r. do Lubonia przeniesiono z Pleszewa Dom Generalny, a rok wcześniej nowicjat. Zgodnie z charyzmatem Ojca Założyciela posługiwanie ewangeliczne Sióstr Służebniczek w Kościele obejmuje szczególnie pracę opiekuńczo-wychowawczą wśród dzieci i młodzieży, opiekę nad chorymi i biednymi oraz pomoc w różnych dziedzinach duszpasterstwa parafialnego. Zakres dzieł prowadzonych przez siostry w Luboniu jest szeroki. Siostry pro-

feski są zatrudnione w szkole jako katechetki, w biurze parafialnym, grają na organach, opiekują się chorymi w terenie. Zgromadzenie prowadzi na swoim terenie Ochronkę im. Edmunda Bojanowskiego i Dom Rekolekcyjny. W kaplicy odbywają się nabożeństwa ku czci bł. Edmunda Bojanowskiego i odmawiana jest Litania do Błogosławionego Edmunda; siostry zbierają od wiernych (także poprzez pocztę elektroniczną) prośby do bł. Edmunda. Odpust w Sanktuarium obchodzi się w uroczystość Najświętszego Serca Jezusa i w Święto Patronalne. Siostry Służebniczki Wielkopolskie mają dwie prowincje w Polsce. Pracują także poza granicami kraju — we Włoszech, w Szwecji, Kazachstanie, na Białorusi, a także w Brazylii, gdzie powstała oddzielna prowincja.

Zob. także: P. i H. Ruszkowscy — „Wieści Lubońskie”, czerwiec 1999, Błogosławiony Edmund Bojanowski (ogólnopolskie wydanie pozycji zachęcającej do bliższego zapoznania się z postacią bł. E. Bojanowskiego). Ze względu na brak środków Stowarzyszenia „FL” na druk — pozycję opublikowało wydawnictwo ELF (nakład 16 000 egz.).

¹⁴ August Cieszkowski (1814-1894), filozof, ekonomista, działacz społeczno-polityczny. Autor odezwy do parlamentów świata nawołującej do powszechnego porozumienia (1848 r.). Od 1852 r. zabiegał u władz pruskich o utworzenie uniwersytetu. Był współtwórcą i trzykrotnie prezesem Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Filozofii czynu nadał charakter moralny i religijny. Uzasadnienie powołania narodu polskiego do przebudowy społeczno-moralnej rzeczywistości stanowić miała sformułowana przez niego „filozofia naroduwa”. Przez całe życie gromadził prace poświęcone filozofii, naukom społecznym i przyrodniczym, matematyce, ekonomii rolnictwa i technice. Zbiory liczące kilka tysięcy tomów uległy zniszczeniu i rozproszeniu podczas wojen światowych.

¹⁵ Pomysł założenia wyższej szkoły w Wielkopolsce zrealizowało Centralne Towarzystwo Gospodarcze w 1870 r. Powstałe w 1861 r. Towarzystwo pełniło poważną funkcję w krzewieniu postępu technicznego w rolnictwie wielkopolskim. Był materialny szkoła zawdzięczała znacznej pomocy finansowej Augusta Cieszkowskiego oraz oddaniu przez niego w bezpłatne użytkowanie folwarku Żabikowo. Szkoła miała wysoki poziom, odpowiadający szkołom akademickim, dzięki dobrej obsadzie naukowej profesorów: Ignacego Kudelki, Zygmunta Rościszewskiego, Antoniego Sempołowskiego, Józefa Rivoliego, Józefa Demby i Józefa Szafarkiewicza. Mimo krótkiej, bo zaledwie sześciolletniej działalności szkoła zdołała wykształcić wielu rolników, także spoza Wielkopolski. Jej profesorowie i wychowankowie wykazali się wysokiej jakości dorobkiem naukowym. Szkoła została zamknięta w 1876 r. Dopiero w 1919 r. został utworzony w Poznaniu uniwersytet z wydziałem rolniczo-leśnym (prekursor obecnej Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego

w Poznaniu), w którego organizacji brał udział m.in. prof. Józef Rivoli z dawnej szkoły żabikowskiej. August Cieszkowski syn przekazał na własność uniwersytetu folwark Żabikowo.

¹⁶Zwiększająca się liczba mieszkańców Lubonia i Żabikowa wywołała konieczność powstania nowej parafii. W 1931 r. zawiązał się tymczasowy komitet budowy kościoła. Od 1933 r. proboszczem parafii żabikowskiej był ks. Stanisław Streich, który czynnie włączył się w działalność komitetu. Jesienią 1934 r. ksiądz Streich nabył od Uniwersytetu Poznańskiego grunt pod budowę przyszłej świątyni. Architekt Sawicki przygotował projekt budowli, a pracami kierował Franciszek Reszelski. 6 października 1935 r. ks. Stanisław Streich odprawił pierwszą mszę przy bocznej nawie powstającego kościoła pod wezwaniem św. Jana Bosko. W kolejnych latach rozbudowano i wykończono wnętrze kościoła, a w 1939 r. powstała dzwonnica. Przez lata okupacji niemieckiej w murach kościoła magazynowano materiały sanitarne. Po wyzwoleniu latem 1945 r. rozpoczęto odbudowę spalonej przez hitlerowców i zniszczonej działaniami wojennymi świątyni. W październiku 1946 r. odprawiono w niej, pierwsze po zakończeniu wojny, nabożeństwo. W latach 1976-1981 przeprowadzono przebudowę wnętrza kościoła i wykonano polichromię (art. Bronisław Mytych). Od 2002 r. budynek świątyni prezentuje się w nowej, odmłodzonej szacie, którą zyskał przez otynkowanie ceglanych murów.

¹⁷Pomnik ten jest jednym z najpiękniejszych zabytków Lubonia, wpisanym na stałe w krajobraz parku przy ul. Armii Poznań. Niemal trzymetrowej wysokości „Siewca”, przedstawiający słowiańskiego rolnika siejącego zboże, wykonany jest z brązu i granitu. Pomnik zakupiła fabryka chemiczna dr. Romana Maya z Lubonia. Marcin Rożek wyrzeźbił także podstawę, na której stanął wizerunek siewcy — jest to sześciometrowy cokół z fontanną przyozdobioną przedstawieniami delfinów. Całość ustawiono w ogrodzie jordanowskim, niedaleko osiedla zamieszkanego przez kadrę techniczną fabryki.

¹⁸Roman May (1846-1887), chemik-mineralog. Urodził się w Szamotułach w rodzinie dekarza Jana i Zuzanny z Wernerów. W latach 1858-1863 uczęszczał do gimnazjum Marii Magdaleny w Poznaniu, skąd został wydalony za udział w powstaniu styczniowym. Egzamin dojrzałości złożył w gimnazjum w Głogowie (1869 r.). W latach 1869-1874 studiował filozofię i nauki przyrodnicze w uniwersytecie wrocławskim, gdzie uzyskał także doktorat (1874 r.). Studiując we Wrocławiu, był członkiem Towarzystwa Literacko-Słowiańskiego. Po studiach przez pewien czas był asystentem botanika prof. D.F.J. Cohna. W roku szkolnym 1875/1876 uczył chemii w gimnazjum realnym w Poznaniu, skąd musiał odejść za odmowę nauczania religii po niemiecku. Następnie

wyjechał w okolice Drezna na praktykę zawodową do fabryki chemicznej. Po powrocie do Poznania w 1878 r. założył w Starołęce pod Poznaniem własną fabrykę sztucznych nawozów fosforowych. Był również działaczem społecznym w licznych towarzystwach, m.in. Poznańskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk (PTPN) oraz Towarzystwach: Technicznym, Pożyczkowym i Przemysłowym. W latach 1882-1884 wykładał na kursach gorzelnianych przy Wyższej Szkole Rolniczej w Żabikowie, kierował także Wydziałem Technicznym Centralnego Towarzystwa Gospodarczego. W 1883 r. został kierownikiem zbiorów przyrodniczych muzeum PTPN, a od 1886 r. aż do śmierci był sekretarzem Wydziału Przyrodniczego tego Towarzystwa. Jako popularyzator wiedzy przyrodniczej wygłaszał często wykłady i prelekcje publiczne dla społeczeństwa z dziedziny geologii, biologii i chemii. Zmarł 2 kwietnia 1887 r. w Poznaniu, został pochowany na Cmentarzu Świątomarcińskim; w czasie ostatniej wojny grób przeniesiono na cmentarz w Luboniu. W 1917 r. staraniem rodziny powstał „Fundusz im. dra R. Maya”, którego odsetki przeznaczono na utrzymanie zbiorów przyrodniczych PTPN.

¹⁹ Pomnik z gwiazdą Dawida upamiętnia obóz pracy przymusowej dla ludności żydowskiej z lat 1941-1943. Na terenie dzisiejszego Lubonia w czasie okupacji hitlerowskiej założone zostały dwa takie obozy — każdy dla około 300 więźniów, których zadaniem było budowanie autostrady łączącej Poznań z niemiecką siecią autostrad. Istniejące w nich warunki: głód, wyniszczająca ludzi praca w wykopach lub przy budowie nasypów, terror, bicie, publiczne egzekucje powodowały, że obozy te były miejscami eksterminacji. Od połowy 1942 r. roboty przy autostradzie wstrzymano, a pozostałych przy życiu więźniów wywieziono do obozów zagłady. Część baraków, pozostała po zlikwidowanym obozie pracy dla Żydów przy *Mollwitzerweg* (obecnie ul. Niezlomnych), posłużyła dla założonego w kwietniu 1943 r. hitlerowskiego obozu karno-śledczego, oficjalnie Więzienia Policji Bezpieczeństwa i Wychowawczego Obozu Pracy w Żabikowie. Do wiosny 1944 r. funkcjonował on równolegle z obozem w Forcie VII w Poznaniu, który później został zlikwidowany. Zajmował powierzchnię 3,7 ha; obejmował też teren dawnej cegielni. Otoczony był drutami kolczastymi pod wysokim napięciem i wieżami obserwacyjnymi, a od ulicy oddzielony był wysokim murem. Składał się z dwóch ciągów ośmiu baraków dla więźniów, rozmieszczonych wzdłuż biegu ulicy, oraz 10 budynków gospodarczych i administracyjnych. W środku znajdował się basen przeciwpożarowy, używany przez hitlerowców jako miejsce kaźni. Dodatkowo zbudowano kilka murowanych bunkrów karnych, żelazny bunkier — karcer oraz specjalnie skonstruowane klatki z drutu kolczastego. Załogę obozu stanowiło od 80 do 100 esesmanów. W zasadzie przetrzymywano tutaj więźniów od wszczęcia śledztwa do wydania wyroku. O osadzeniu w nim decydowało oskarżenie przez gestapo o działalność wroga

wobec Rzeszy. Warunki w obozie były podobne do tych, jakie panowały w obozach koncentracyjnych. Więźniowie przebywali tutaj nieraz kilka miesięcy; przeciętnie ok. 2000 osób. W nieludzkich warunkach życia i pracy, poddawani szykanom, więźniowie umierali, wielu rozstrzelano, wielu wywieziono do obozów koncentracyjnych, bardzo rzadko kogoś uwalniano. W piątki wieczorem do obozu przywożono skazanych na podstawie zarządzeń administracyjnych, pomówień i donosów. Zostawali w obozie przez sobotę i niedzielę. W ramach działań „wychowawczych” poddawani byli szczególnym udrękom. Byli to tzw. niedzielnicy, których wypuszczano tylko dlatego, by mogli podjąć pracę w poniedziałek rano, a do obozu wracali na kolejne soboty i niedziele.

Obóz przeznaczony był dla Polaków, głównie przedstawicieli inteligencji z ziem polskich włączonych do III Rzeszy. Więziono w nim także uciekinierów z robót przymusowych, radzieckich jeńców, dezertersów z Wehrmachtu, komunistów niemieckich, Luksemburczyków, Holendrów, Słowaków, obywateli USA. Przez obóz żabikowski, zwany przez nazistów „obozem krwawej zemsty”, przeszło prawdopodobnie około 40 tys. więźniów, z których znaczna część zginęła, m.in. wskutek nieludzkich warunków bytowania, tortur i egzekucji. Dokładnej liczby osób, które przeszły przez obóz, nie można obecnie ustalić. W obozie żabikowskim rozstrzelano m.in. żołnierzy Pomorskiego i Poznańskiego Okręgu Armii Krajowej oraz kierowniczą grupę Szarych Szeregów. Zmarłych i zamordowanych — których nazwiska ustalono na podstawie oficjalnych dokumentów hitlerowskich — było 290. Obecnie trudno jednak dokładnie ustalić, ilu ludzi faktycznie zamęczono w obozie.

W styczniu 1945 r. obóz został ewakuowany. Pierwszą grupę przetransportowano koleją do Sachsenhausen — dotarło 408 więźniów. Podczas likwidacji obozu w nocy 21 stycznia 1945 r. spalono żywcem 80 więźniów chorych i niezdolnych do ewakuacji, pozostałych przy życiu wyprowadzono pieszo do obozu w Sachsenhausen, a więźniarki do Ravensbruck. Pełnej liczby ofiar do dziś nie ustalono. Obóz spalono, a na pogorzelsko przybyła ostatnia, 33-osobowa grupa z okolic Makowa Mazowieckiego, którą rozstrzelano na cmentarzu w Żabikowie.

Teren hitlerowskiego więzienia i obozu karno-śledczego w Żabikowie jest obecnie miejscem pamięci narodowej. Zarysowane ceglane fundamenty baraków, zrekonstruowane wieżyczki strażnicza i strzelnicza dokumentują topografię obozu. Nad dawnym miejscem kaźni wznosi się pomnik Nigdy Wojny dłuta Józefa Gosławskiego i krzyż z napisem *„Niech ten krzyż obejmie ramionami wszystkich, którzy oddali życie za wiarę i Ojczyznę”*. Wzdłuż głównej drogi umieszczono tablice. Pierwsza z nich zawiera cytat z utworu Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego *„Requiem?”*: *„Spójrzcie! aż ziemia się wzdyma, tak krzyczą spod ziemi umarli”*. Inne upamiętniają 112 lewicowych działaczy ruchu oporu Poznania i okolic, rozstrzelanych 13 sierpnia 1944 r., oraz luksemburskich więźniów politycznych. W bocznej alejce znajduje się

pomnik „*Ginę za Polskę, żyją w naszych sercach i umysłach*” i tablica z nazwiskami poległych. Są tutaj także tablice poświęcone płk. Henrykowi Kowalówce, komendantowi Okręgu Poznańskiego ZWZ-AK, zamordowanemu 2 czerwca 1944 r. wraz z członkami sztabu, oraz harcerzom lat wojny i okupacji z napisem „*Pamięć wiecznie żywa*”. Na terenie obozu stoi też obelisk upamiętniający obywateli ZSRR z inskrypcją: „*Jeńcom wojennym, uciekinierom z robót, spadochroniarzom zamordowanym w Żabikowie*”.

W części dawnego budynku gospodarczego obozu mieści się Muzeum Martyrologiczne. Ekspozycję otwierają dokumenty i fotografie Poznania z pierwszych dni wojny, w tym obozu hitlerowskiego z lat 1939-1940 na Główniej, dalsza część dotyczy więźniów Żabikowa. Część ekspozycji dokumentuje warunki pracy i życia obozowego, a także działania Niemców w obozie. Wiele eksponatów pochodzi z prac wykopaliskowych, które prowadzono w ramach budowy nowej autostrady A2.

²⁰ Zob.: St. Malepszak 1993. 50 lat Lubońskiego Klubu Sportowego 1943-1993. Wyd. Luboński Klub Sportowy (nakład 1000 egz.).

²¹ Stowarzyszenie jest organizacją społeczną zajmującą się przystosowaniem zawodowym upośledzonych umysłowo oraz bezrobotnych, organizacją specyficznych grup społecznych, etnicznych lub mniejszościowych. Jest m.in. organizatorem Festiwalu Osób Niepełnosprawnych i prowadzi bardzo bogate warsztaty terapii zajęciowej.

²² Zob.: St. Malepszak i R. Jaruszkiewicz 1993. Parafia św. Jana Bosko na tle historii Lubonia. Wyd. Parafia rzymskokatolicka pod wezwaniem św. Jana Bosko w Luboniu (nakład 600 egz.).

²³ Zob.: K. Kasprzak. Żabikowskie lipy. „Wieści Lubońskie”, Luboń, 1992, 2(15):3.

"RADIOPLAN"
Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne
ul. Wolności 10, 01-152 Warszawa
Tel. Centralny 674-011, Dzielny 274-012
(nazwa jednostki organizacyjnej)

**ŚWIADECTWO
RACJONALIZATORSKIE**
NR 25/85

Ob. Wojciech Dutka

jest twórcą (współtwórcą) projektu racjonalizatorskiego pod tytułem:
"Zabezpieczenia powierzchni detali wykonanych ze stopów aluminium z zapewnieniem przewodnictwa warstwy ochronnej"
zarejestrowanego pod Nr ewidencyjnym 13/85
i przyjętego do stosowania decyzją z dn. 7.03.1985

Na mocy ustawy z dnia 19 października 1972 roku o wynalazczości (Dz. U. Nr 43/72) otrzymał(a) niniejsze świadectwo

Dnia 7.03.1985r. dla *Wojciecha Dutki*
p. inż. *Aleksandra Kwiatkiewicza*
p. inż. *Aleksandra Kwiatkiewicza*

PU W-8 10-4 200. 87 81 DW/WA-08 - DZG, 100-1-473 17 04/73 22 02 24

Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2
(nazwa jednostki organizacyjnej)

**ŚWIADECTWO
RACJONALIZATORSKIE**

Ob. mgr inż. Dutka Wojciech

DOKONAŁ (A) PROJEKTU RACJONALIZATORSKIEGO POD TYTUŁEM:
"Sposób konstrukcji mocowania kabla przy uchwytnych USK-250 i 400 oraz płytek stykowych"
pod tytułem: "PRZYRZĄD DO KŁAZUCHI BECZYJA z dn. 7.12.1970r."

Na mocy ustawy z dnia 31 maja 1962 r. PRAWO WYNALEZCZCZE (Dz. U. z 1962 r. Nr 37, poz. 166) OTRZYMAŁ (A) NINIEJSZE ŚWIADECTWO NR 2/74

Wronki, DNIA 8 stycznia 1975r.

Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2
Wronki
p. inż. *Aleksandra Kwiatkiewicza*

PU W-8 10-4 200. 87 81 DW/WA-08 - DZG, 100-1-473 17 04/73 22 02 24

Zakład Usługowo-Produkcyjny
"RADIOPLAN"
60-179 Pleszew, Smoluchowska 17/19
tel. 07-40-71 (4)
(nazwa jednostki organizacyjnej)

**ŚWIADECTWO
RACJONALIZATORSKIE**
NR 2/81

Ob. V. Dutka

jest twórcą (współtwórcą) projektu racjonalizatorskiego pod tytułem:
"Łączenie belek jarzm elektromagnesów laboratoryjnych".
zarejestrowanego pod Nr ewidencyjnym 36/80
i przyjętego do stosowania decyzją z dn. 24.02.1981r

Na mocy ustawy z dnia 19 października 1972 roku o wynalazczości (Dz. U. Nr 43/72) otrzymał(a) niniejsze świadectwo

Dnia 24.02.1981r. dla *Tadeusza Rozwoja*
p. inż. *Aleksandra Kwiatkiewicza*

PU W-8 10-4 200. 87 81 DW/WA-08 - DZG, 100-1-473 17 04/73 22 02 24

Przedsiębiorstwo Usługowo-Produkcyjne
"RADIOPLAN"
60-179 Pleszew, Smoluchowska 17/19
tel. 07-40-71 (4)
(nazwa jednostki organizacyjnej)

**ŚWIADECTWO
RACJONALIZATORSKIE**
NR 40/80

Ob. Wojciech Dutka

jest twórcą (współtwórcą) projektu racjonalizatorskiego pod tytułem:
"Przyrząd do suszenia pierścieni karkasów elektromagnesów"
zarejestrowanego pod Nr ewidencyjnym 35/80
i przyjętego do stosowania decyzją z dn. 12.12.80

Na mocy ustawy z dnia 19 października 1972 roku o wynalazczości (Dz. U. Nr 43/72) otrzymał(a) niniejsze świadectwo

Dnia 12.12.1980r. dla *Tadeusza Rozwoja*
p. inż. *Aleksandra Kwiatkiewicza*

PU W-8 10-4 200. 87 81 DW/WA-08 - DZG, 100-1-473 17 04/73 22 02 24

Przystanek Polska Akademia Nauk

Nie samą pracą człowiek żyje...

Po rozwiązaniu umowy o pracę ze Zjednoczeniem Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METALPLAST” w Poznaniu, które nastąpiło na zasadzie porozumienia między zakładami, 31 stycznia 1974 r. Wojtek rozpoczął pracę w nowo powstałym Zakładzie Doświadczalnym „RADIOPAN” w Poznaniu¹. Zakład ten w 1981 r. przekształcił się w Przedsiębiorstwo Doświadczalno-Produkcyjne „RADIOPAN” Polskiej Akademii Nauk.

*W pracowni
(1975 r.)*

Pracę w „RADIOPANIE” rozpoczął na stanowisku starszego konstruktora, organizując jednocześnie Wydział Mechaniczny, którym kierował od czerwca 1974 r. Wraz z rozwojem Zakładu w Wydziale Mechanicznym powstało Biuro Konstrukcyjne, a następnie sekcja technologiczna. Od 1982 r. Wojtek kierował Wydziałem Technologii Mechanicznej, w którym były opracowywane i wdrażane nowe technologie wykorzystywane w aparaturze konstruowanej i sprzedawanej przez „RADIOPAN”. Pod kierunkiem Wojtka były opracowywane i wykonywane fizycznie wszystkie ważniejsze konstrukcje mechaniczne systemowej aparatury radiospektroskopowej produkowanej w „RADIOPANIE”. Brał bezpośredni udział we wdrażaniu prototypów spektrometrów elektronowego rezonansu magnetycznego. W pierwszej połowie lat osiemdziesiątych XX w. w dziedzinie konstrukcji aparatury radiospektroskopowej „RADIOPAN” odnosił sukcesy na skalę europejską. Wiele konstrukcji oferowanych przez „RADIOPAN” stanowiło w tych latach jedyne rozwiązania techniczno-technologiczne w krajach bloku wschodniego i było przedmiotem bardzo opłacalnego w ówczesnych realiach gospodarczych eksportu. W uzyskaniu tych osiągnięć niemały był wkład twórczej pracy Wojtka. Przyczyniły się

do tego m.in. Jego oryginalne osiągnięcia racjonalizatorskie, które znajdowały uznanie w kierownictwie Zakładu i były wdrażane do praktycznej realizacji².

W „RADIOPANIE” Wojtek pracował do 31 stycznia 1985 r. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło w wyniku porozumienia między zakładami³ i spowodowane było wygraniem przez Wojtkę konkursu na stanowisko dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu.

*Kierownik
na uroczystości
wręczenia
odznaczeń
swoim
współpracownikom
(1984 r.)*

UROCZYSTOŚĆ WRĘCZENIA
ODZNACZEŃ PAŃSTWOWYCH

Poznań, Pałac Działyńskich 28 IX 84

PAN
ODDZIAŁ W POZNANIU

We wrześniu 1983 r. rozpoczął także pracę jako nauczyciel w Zespole Szkół Mechanicznych im. Beli Kuna w Poznaniu, prowadząc w roku szkolnym 1983/1984 zajęcia dydaktyczne w wymiarze 6 godzin tygodniowo.

¹ Zjednoczenie Produkcji Elementów Wyposażenia Budownictwa „METAL-PLAST” w Poznaniu. Świadcstwo pracy NKS-II/1115/73 z dnia 3.01.1973 r. Mgr inż. Wojciech Dutka w okresie 16.03.-31.12.1973 — pracował na stanowisku starszego inspektora w Wydziale Wdrażania Postępu Technicznego. Rozwiązanie umowy o pracę nastąpiło na zasadzie porozumienia między stronami na wniosek Zakładu Doświadczalnego „RADIOPAN” z dnia 16.09.1973 r.

² Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 3/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Nawijarka do nawijania karkasów elektromagnesów rurką i drutem”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 3.04.1975 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 3/75). Dyrektor - mgr Andrzej Gołaszewski; Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 5/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Piła tarczowa do cięcia metali kolorowych”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 3.04.1975 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 5/75). Dyrektor — mgr Andrzej Gołaszewski; Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie nr 14/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Nawijarka do elektromagnesów”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 31.01.1976 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 24/75). Dyrektor — mgr Andrzej Gołaszewski; Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 40/80 z dnia 12.12.1980 r. Ob. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Przyrząd do suszenia pierścieni karkasów elektromagnesów”, zarejestrowanego pod nr. ewidencyjnym 35/80 i przyjętego do stosowania decyzją z dnia 12.12.1980 r. Zastępca Dyrektora ds. Technicznych i Rozwoju — mgr Aleksander Kwieciński; Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej RADIOPAN w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 2/81 z dnia 24.02.1981 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Łączenie belek jarzm elektromag-

nesów laboratoryjnych", zarejestrowanego pod nr. ewidencyjnym 36/80 i przyjętego do stosowania decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 24.02.1981 r. Zastępca Dyrektora ds. Technicznych i Rozwoju — mgr Aleksander Kwieciński: Przedsiębiorstwo Doświadczalno-Produkcyjne „RADIOPAN”. Polska Akademia Nauk w Poznaniu. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 25/85 z dnia 7.03.1985 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem: „Zabezpieczenie powierzchni detali wykonywanych ze stopów aluminium z zapewnieniem przewodnictwa warstwy ochronnej”, zarejestrowanego pod nr. ewidencyjnym 13/85 i przyjętego do stosowania decyzją z dnia 7.03.1985. Zastępca Dyrektora ds. Techniczno-Handlowych — mgr Aleksander Kwieciński.

³Przedsiębiorstwo Doświadczalno-Produkcyjne „RADIOPAN” PAN w Poznaniu. Świadcstwo pracy NP./ /85 z dnia 31 stycznia 1985 r. W okresie 01.01.1974-31.01.1985 mgr inż. Wojciech Dutka był zatrudniony na stanowisku starszego konstruktora i kierownika wydziału. Rozwiązanie umowy nastąpiło na mocy porozumienia stron w wyniku porozumienia między zakładami; Pismo Ministerstwa Administracji i Gospodarki Przestrzennej z dnia 20.01.1985 r. skierowane do dyrektora Przedsiębiorstwa Doświadczalno-Produkcyjnego „RADIOPAN” PAN w Poznaniu z prośbą o wyrażenie zgody na przekazanie za porozumieniem stron i zakładów pracy ob. mgr. inż. Wojciecha Dutkę z dniem 1 lutego 1985 r. w związku z wygraniem przez Niego konkursu na stanowisko dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu; Pismo Dyrektora Przedsiębiorstwa Doświadczalno-Produkcyjnego „RADIOPAN” mgr. Andrzeja Gałęzewskiego z dnia 30.01.1985 r. (l.dz. NP — 437/85) skierowane do Ministerstwa Administracji i Gospodarki Przestrzennej wyrażające zgodę na rozwiązanie umowy o pracę z mgr. inż. Wojciechem Dutką na mocy porozumienia stron w wyniku porozumienia między zakładami z dniem 31.01.1985 r.

PRZEDSIĘBIORSTWO DOŚWIADCZALNO-PRODUKCYJNE

radiopan

POLSKIEJ AKADEMII NAUK

UL. SMOLUCHOWSKIEGO 17/19 KONTO NBP I O POZNAN 63010-1111 Tel. 674071 W. 241 Tlx 0414218

L. dz. NP - 437 - 35

Poznań, dnia 1985-01-30 - 19 r.

Dotyczy: odpowiedzi na pismo z dnia 1985-01-20.

Ministerstwo
Administracji i Gospodarki Przestrzennej

ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 1985-01-20 informuję,
iż wyrażam zgodę na rozwiązanie umowy o pracę
z mgr. inż. Wojciechem Dutką na mocy porozumienia stron
w wyniku porozumienia między zakładami z dnia 1985-01-31.

Jednocześnie proszę o potwierdzenie przejęcia w/wymienionego
z urlopu wypoczynkowego za rok 1985 w wymiarze 26 dni.

WZ
DYREKTOR
[Signature]
mgr Andrzej Górecki

do wiadomości:

1. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy
Aparatury i Urządzeń Komunalnych
"POMOGAZ"

w Poznaniu

2. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka
3. NP a/a

Dokument — rozwiązanie umowy w RADIOPANIE z 30.01.1985 r.

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy

*Złota Odznaka
za Zasługi dla Gospodarki Przestrzennej
(1985 r.)*

Pierwszego dnia lutego 1985 r. Wojtek rozpoczął kolejny bardzo ważny etap swojej pracy zawodowej. Objął stanowisko dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu z Oddziałem w Pile, działającego przy Fabryce Aparatury i Urządzeń Komunalnych Przedsiębiorstwa Wielozakładowego „PoWoGaz” w Poznaniu¹. Funkcję tę sprawował do 28 lutego 1991 r.². Na stanowisko dyrektora wyłoniony został spośród 11 kandydatów w drodze konkursu ogłoszonego przez byłe Ministerstwo Administracji i Gospodarki Przestrzennej oraz Radę Pracowniczą Ośrodka.

*Jako dyrektor
OBR POWOGAZ
wyjechał
na zagraniczne targi,
tu: Międzynarodowe
Targi Gospodarki
Komunalnej w Wels
w Austrii (1986 r.).*

Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” prowadził prace badawczo-rozwojowe w zakresie wyrobów przeznaczonych do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków oraz związanej z tym aparatury pomiarowo-kontrolnej. Wdrożenie do produkcji nowych wyrobów poprzedzał pełen cykl prac badawczo-rozwojowych, gwarantujący odpowiedni poziom techniczny, jakość i niezawodność wyrobów. Zakres działalności Ośrodka obejmował również prace badawczo-doświadczalne, prognostycz-

(Wojtek stoi drugi od lewej w pierwszym rzędzie)

ne, ekspertyzy, poradnictwo i inne pokrewne usługi. Prace te wykonywane były przez Ośrodek także na zlecenia indywidualne (zewnętrzne).

Z zachowanych opinii o działalności zawodowej Wojtki jako dyrektora Ośrodka wynika, że już po trzech latach swojej działalności dał się poznać jako³:

- dobry gospodarz, za którego kadencji Ośrodek uzyskał właściwe dla ówczesnej sytuacji gospodarczej kraju wskaźniki ekonomiczne i finansowe,
- aktywny inicjator uporządkowania struktury organizacyjnej Ośrodka, a w szczególności ściślejszego powiązania jego działalności z tematyką związaną z pracami badawczo-rozwojowymi, promujący w działalności Ośrodka prace w Centralnych i Resortowych Programach Badawczo-Rozwojowych,
- propagator szeroko rozwijanej współpracy kooperacyjnej z przedsiębiorstwami krajowymi, jednostkami projektowymi, instytutami branżowymi i uczelniami wyższymi.

Wojtek przyczynił się do reaktywowania działalności Rady Naukowej w Ośrodku, aktywnie inicjował rozwój jego kadry badawczo-technicznej oraz propagował racjonalizację i wynalazczość. Rozszerzał także współudział specjalistów z zewnątrz w rozwiązywaniu różnych problemów naukowo-technicznych w aktualnych i przyszłościowych dziedzinach objętych działalnością statutową Ośrodka. Postawione cele ekonomiczne i organizacyjne potrafił również szybko wcielać w życie, był np. przewodniczącym Rady Nadzorczej Spółki „Akwel” Sp. z o.o. j.g.u.⁴

W opinii ówczesnego Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa⁵ Wojtek w swojej działalności wykazywał duże zainteresowanie i zaangażowanie w sprawy Ośrodka. W 1988 r. w trakcie odbywającego się w jednostkach organizacyjnych podległych Ministrowi Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa przeglądu kadrowego dyrektorów Wojtek otrzymał ocenę bardzo dobrą⁶. Przez sześć lat wykonywania obowiązków dyrektora Ośrodka Wojtek przyczynił się do uporządkowania struktury organizacyjnej tej placówki, wykazał się umiejętnością w podejmowaniu decyzji oraz przyczynił się do zwiększenia udziału prac badawczo-rozwojowych w działalności Ośrodka. Był propagatorem szeroko rozumianej współpracy kooperacyjnej z przedsiębiorstwami krajowymi, biurami projektowymi, branżowymi instytutami i uczelniami wyższymi. Popierał działania związane z racjonalizacją i wynalazczością na terenie Ośrodka.

W latach 1986-1990 Wojtek pełnił obowiązki Kierownika Resortowego Programu RPBR-510 pod nazwą „Wysokoefektywne urządzenia, ciągi tech-

nologiczne i aparatura do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków”⁷. Do kompetencji kierownika resortowego programu badawczo-rozwojowego w tym okresie należały:

- koordynacja, nadzór oraz kontrola nad prawidłową i terminową realizacją wszystkich zadań objętych resortowym programem badawczo-rozwojowym,
- gospodarowanie środkami finansowymi Centralnego Funduszu Prac Badawczych i Rozwojowych przeznaczonymi na realizację danego etapu programu,
- podejmowanie decyzji w sprawie organizacji badań,
- zawieranie umów z wykonawcami prac związanych z realizacją programu,
- aktualizacja planu realizacyjnego programu, z wyjątkiem zmian ustalonych w planie realizacyjnym celów i parametrów techniczno-ekonomicznych oraz zmian powodujących wzrost globalnej kwoty środków przewidzianych na realizację danego etapu programu lub terminu jego realizacji,
- organizowanie odbioru prac realizowanych przez podwykonawców,
- przedkładanie corocznych sprawozdań z przebiegu realizacji programu.

Jako dyrektor Wojtek bardzo wspierał działania organizacji pozarządowych statutowo zajmujących się ochroną środowiska. Otrzymywał w tym okresie podziękowania z Zarządu Okręgu Wielkopolskiego Polskiego Klubu Ekologicznego za popieranie działalności Klubu w jego zmaganiach o konstytucyjne prawo każdego człowieka do życia w nieskażonym środowisku przyrodniczym. Słusznie uważano, że członkostwo w Klubie jest czynnikiem mobilizującym dla pracowników Ośrodka do zajmowania się problemami związanymi z ochroną środowiska nie tylko w pracy zawodowej, ale też w działalności społecznej.

Wojtek w oficjalnej opinii związku zawodowego oceniony został jako osoba dbająca o prawidłowe kształtowanie stosunków międzyludzkich w Ośrodku, nagradzanie pracowników wyróżniających się w pracy zawodowej i działalności społecznej w formie materialnej i przedstawianie do odznaczeń. Równocześnie bezwzględnie i konsekwentnie rozliczał podległy personel z wykonania zadań, przestrzegania ładu, porządku i dyscypliny pracy. Powstające różnice poglądów i polemiczne zdania, wcale nie tak rzadkie, pozwalały jednak na uzgodnienie stanowiska służącego nadrzędnemu celowi, jakim było poprawne kształtowanie rozwoju i przyszłości Ośrodka. Jako perfekcjonista w pracy zawodowej Wojtek wymagał tego samego także od podległych pracowników, co w tamtych latach nie było dobrze odbierane przez tę część załogi Ośrodka, która nie była przyzwyczajona do nowoczesnej, efektywnej pracy ani zainteresowana rozwojem Ośrodka, zwłaszcza wobec zachodzących w kraju przemian

politycznych i gospodarczych. W takiej sytuacji o konflikt z pracownikami nie było trudno. W związku z wyrażonym w czerwcu 1990 r. przez Radę Załogi votum nieufności wobec Wojtka jako dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu — Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dniem 30 września 1990 r. odwołał Go ze stanowiska dyrektora Ośrodka⁸. W ówczesnej sytuacji kraju Ministerstwo wołało poświęcić dobrego dyrektora dla partykularnych interesów, niż narażać się na konflikt z pracownikami. Uzyskane wyniki ekonomiczne, organizacyjne i naukowo-techniczne, ład, dyscyplina i porządek w Ośrodku tak naprawdę w tym okresie niewielu interesowały.

¹ Przedsiębiorstwo Wielozakładowe „PoWoGaz” w Poznaniu obejmowało poza Fabryką Aparatury i Urządzeń Komunalnych w Poznaniu także Zakłady w Pile i Pniewach.

² Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu. Świadcstwo pracy NP. (163) 91 z dnia 28 lutego 1991 r. W okresie 1.02.1985-28.02.1991 mgr inż. Wojciech Dutka był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku dyrektora. Stosunek pracy rozwiązano przez odwołanie ze stanowiska dyrektora.

³ Opinia o działalności ob. mgr. inż. Wojciecha Dutki zatrudnionego w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu, wystawiona przez Radę Załogi Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu oraz Zakładową Organizację Związkową Niezależnego Samorządowego Związku Zawodowego Pracowników Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu dla Ministerstwa Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, Departament Kadr i Szkolenia. Poznań, 19.04.1988 r. Przewodniczący Rady Załogi — inż. Paweł Wojciechowski, Przewodniczący Zakładowej Organizacji Związkowej — Tadeusz Dopierała.

Pierwszy pobyt w Wiśle, który zapoczątkował długotrwałą współpracę z Domem Wczasowym „Krokus” (1986 r.)

Wakacje z nowym Fiatem 126p (1988 r.).

⁴Tamże.

⁵Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. Opinia z dnia 6 października 1992 r. dotycząca pracy mgr. inż. Wojciecha Dutki na stanowisku dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu. Podsekretarz Stanu — Wojciech Rzepka.

⁶Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. Pismo znak KS-4/BT/112/88 z dnia 30.09.1988 r. kierowane do Przewodniczącego Rady Pracowniczej i Przewodniczącego Zakładowej Organizacji Związkowej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu. Dyrektor Departamentu Kadr i Szkolenia — mgr Zdzisław Fiuk.

⁷Polska Rzeczpospolita Ludowa. Minister Budownictwa, Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej. Pismo Ministra z dnia 03.07.1987 r. skierowane do mgr. inż. Wojciecha Dutki w sprawie powierzenia z dniem 27.02.1987 r. obowiązków Kierownika Resortowego Programu Badawczo-Rozwojowego Nr R-510 pn. „Wysokoefektywne urządzenia, ciągi technologiczne i aparatura do uzdatniania wody i oczyszczania ścieków dla potrzeb gospodarki komunalnej na lata 1986-1990”. wz Minister, Podsekretarz Stanu — mgr inż. arch. Lucjan Mieczkowski (powierzenie obowiązków nastąpiło na podstawie Zarządzenia Nr 4 Przewodniczącego Komitetu do Spraw Nauki i Postępu Technicznego przy Radzie Ministrów z dnia 13 stycznia 1986 r. w sprawie zasad i trybu realizacji i koordynacji centralnych i resortowych zadań z zakresu rozwoju nauki i techniki w systemie krocącego finansowania).

⁸Pismo Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 28.09.1990 r. znak: SP 1004/90 w sprawie odwołania Pana mgr. inż. Wojciecha Dutki — Dyrektora Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu z dniem 30 września 1990 r. ze stanowiska dyrektora Ośrodka. Minister — Aleksander Paszyński.

Tworzenie firmy

*Gospodarka odpadami, sztabdarowa konferencja Abrysu,
Aleksander Grzeszczak i Wojciech Dutka
Wista, 1994 r.*

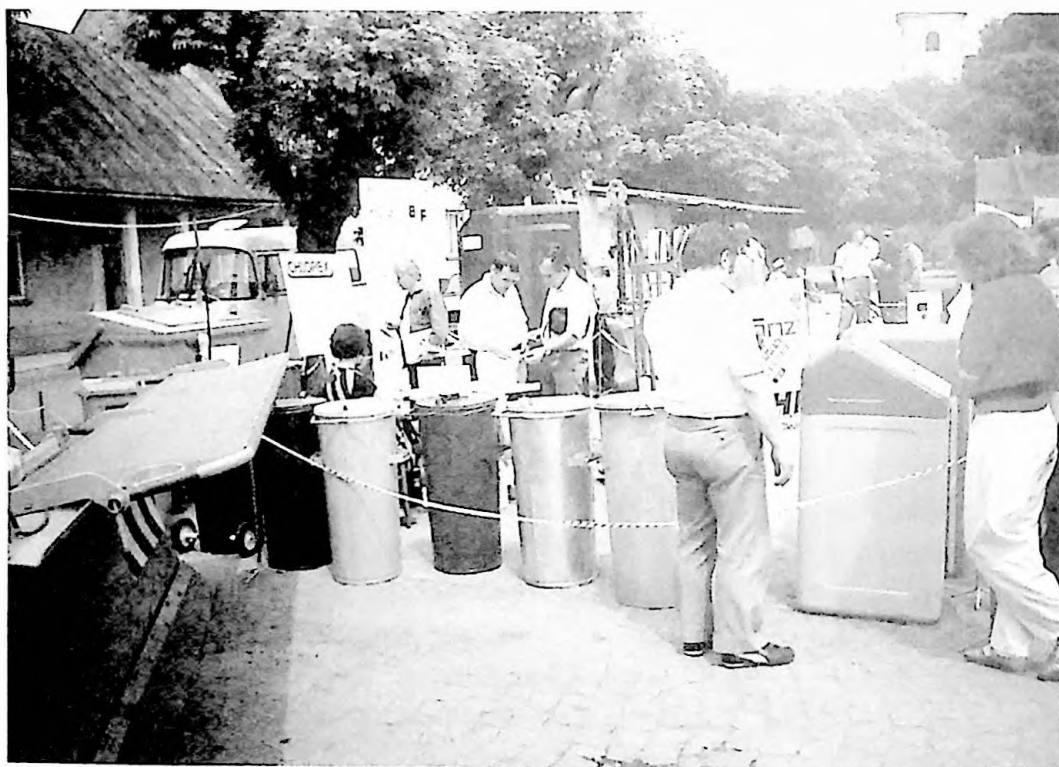

Rozpoczęte na przełomie lat 1989/1990 przemiany ustrojowe i gospodarcze stworzyły dla ludzi aktywnych zupełnie nową szansę do działania. Sprzyjały one działalności ludzi pomysłowych, umiejących szybko się przystosować do pracy w nowym porządku prawnym i gospodarce wolnorynkowej oraz chcących aktywnie zmieniać rzeczywistość. Należał do nich także Wojtek, mający wiele nowych planów i inicjatyw, realizacja których w poprzednim okresie polityczno-gospodarczym nie była możliwa. Podobnie jak duża część społeczeństwa zakładał, że w nowej sytuacji ludzie staną się bardziej wolni i chętniej wyjdą z ukrycia, poświęcając się pracy dla siebie i społeczeństwa. Nie przewidywano specjalnych problemów. Przemiany gospodarcze miały szybko przynieść sukces, chociaż nie do końca zdawano sobie sprawę z jego wielkości.

Podjmując działalność w Komitecie Obywatelskim, z którego wyłoniły się następnie władze samorządowe rozpoczynające działalność w całkowicie zmienionej sytuacji politycznej, oraz myśląc o nowej dla siebie roli w działaniach społecznych i gospodarczych, Wojtek bardzo szybko odnalazł się w nowej sytuacji. Podjmując własne inicjatywy polityczne i gospodarcze, dążył do możliwie szybkiej praktycznej realizacji tych projektów zawodowych i społecznych.

Wiele spraw toczyło się wtedy równolegle. Powstawały nowe spółki, które następnie przekształcały się; spontanicznie tworzyły się nowe zespoły ludzkie i powstawały kolejne pomysły na przyszłe życie, własne i innych. Aktywność gospodarcza i polityczna początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku wyjątkowo sprzyjała ludziom przedsiębiorczym, których inwencja i energia społeczno-zawodowa zostały wreszcie wyzwolone.

Niejako w celu kontynuowania działalności likwidowanego, jedyne w kraju Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w czerwcu 1989 r. utworzone zostało przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. z siedzibą w Poznaniu. Spółka prowadziła działalność produkcyjną, budowlaną, handlową i usługową, realizowaną zarówno na rachunek własny, jak i w pośrednictwie lub w formach kooperacji i współpracy z podmiotami krajowymi i zagranicznymi¹. KOMPOL pośredniczył w produkcji i sprzedaży wyrobów dla gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i gospodarki żywnościowej przez swoich wspólników lub inne przedsiębiorstwa. Spółka zajmowała się także eksportem i importem maszyn i urządzeń, prowadziła usługi techniczne i zaopatrzeniowe na rzecz swoich wspólników. Prowadząc Dom Wypoczynkowy „Krokus”, specjalizowała się w organizacji usług socjalnych, wyjazdów zagranicznych oraz szkoleń specjalistycznych.

Dzięki wcześniejszej pracy na stanowisku dyrektora Ośrodka „PoWoGaz” Wojtek miał kontakty i dobrze znał polską branżę gospodarki komunalnej. Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” był członkiem i jednym z inicjatorów myśli rozwojowej Zrzeszenia. Nic dziwnego, że Wojtek jako młody „rewolucjonista” w pełni uczestniczył w przemianach dotyczących tej branży, w której później, już jako Prezes ABRYS-u, działał do końca swojego życia. Tak naprawdę miał ambicje uporządkowania spraw branży i wyprowadzenia jej na proste tory kooperacji, zdrowej konkurencyjności i rozwoju polskiej przemysłowości. Na początku lat dziewięćdziesiątych było w Polsce tylko kilku producentów podwozi, sprzętu komunalnego, pojemników i kontenerów. W sumie Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego tworzyło 15 firm.

W listopadzie 1990 r. Wojtek otrzymał z przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o. w Poznaniu propozycję współpracy jako konsultant marketingu działalności gospodarczej spółki². W grudniu tego samego roku podczas Zgromadzenia Wspólników, któremu przewodniczył mgr Sylwester Wojewódzki, przewodniczący Rady Nadzorczej spółki, przyjęto uchwałę w sprawie odwołania Zbigniewa Bączyka, który złożył rezygnację, z funkcji członka Zarządu i Dyrektora Naczelnego spółki³ oraz przedstawiono kandydaturę Wojtka na to stanowisko.

Wojtek zaprezentował Zgromadzeniu Wspólników dotychczasowy przebieg swojej pracy zawodowej oraz opracowane przez siebie wytyczne do programu działania spółki. Miał świeże pomysły w zakresie prowadzenia handlu wyrobami przedsiębiorstwa i wyrobami użytecznymi (akwizycja, skład depozytowy, hurtownia, sklepy), prowadzenia drobnego handlu, uruchomienia produkcji własnej, prowadzenia eksportu i importu wyrobów. W wyniku głosowania Zgromadzenie Wspólników przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o. podjęło jednogłośnie (228 głosów) uchwałę o powołaniu z dniem 1 stycznia 1991 r. Wojtka na Dyrektora Naczelnego spółki^{4, 5}, który jednocześnie jednoosobowo pełnił funkcję zarządu⁶.

Poznań, 21.06.1989 r.

Wyrażam zgodę na kandydowanie do Rady
Nadzorczej Przedsiębiorstwa KOMPOL sp. z o.o.

DYREKTOR
Wojciech Dutka
mgr inż. Wojciech Dutka

Jako dyrektor Wojtek zajmował się głównie zagadnieniami zakupu i sprzedaży różnego rodzaju sprzętu komunalnego. Kiedy w 1991 r. nastąpiła, krytyczna dla branży, likwidacja dotacji z budżetu centralnego do zakupu sprzętu służącego do oczyszczania miast, natychmiast załamał się rynek sprzedaży pojazdów specjalistycznych. O konsekwencjach tego Wojtek informował Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, zwracając uwagę na sytuację, w jakiej znalazła się Spółka, której celem miał być rozwój produkcji i zabezpieczenie dostaw sprzętu dla gospodarki komunalnej w całym kraju. Jednym z najpilniejszych zadań Spółki było więc rozwiązanie problemu niezbędnych dostaw podwozi samochodowych do produkcji taboru komunalnego i uniknięcie konieczności zakupu w najbliższych latach tego sprzętu z importu. Przedsiębiorstwa krajowe dysponowały w tym okresie mocą produkcyjną pozwalającą na pełne pokrycie potrzeb gospodarki komunalnej kraju w zakresie pojazdów komunalnych. Brak specjalistycznego sprzętu powodował poważne zagrożenie zmniejszenia częstotliwości usług komunalnych w zakresie wywozu nieczystości stałych i płynnych oraz pozostałych usług związanych z zabezpieczeniem czystości w miastach i osiedlach na terenie całego kraju. Niskie pokrycie potrzeb w 1989 r. z rezerwy ówczesnego ministra rynku oraz brak możliwości uzgodnienia z producentami podwozi dostaw kooperacyjnych w związku z nieposiadaniem kompetencji fabryk do ich sprzedaży spowodował bardzo poważny spadek produkcji samochodów komunalnych.

Wojtek prognozował, że w najbliższym czasie pogłębi się niedobór tego sprzętu w gospodarce komunalnej, uniemożliwione zostanie wyposażenie

Tworzenie firmy

Poznań - 1993 - 06 - 23

Przedsiębiorstwo KOMPOL
Spółka z o.o. - j.g.u.
Poznań
Plac Wolności 4

Minister
Rzeczniczy
Obywateli
Mariusz Dąrowski
Warszawa

15-2770-29

Upewniam informację Obywatela Ministra, że przedsiębiorstwo przemysłu komunalnego utworzyło w Poznaniu Przedsiębiorstwo KOMPOL - spółkę z o.o., której celem jest rozwój produkcji i zabezpieczenie dostaw energii dla gospodarki komunalnej w mieście. Jednym z najpilniejszych zadań Spółki jest rozwiązanie problemu niezbędnych dostaw energii elektrycznej do produkcji taboru komunalnego. W związku z powyższym rozważamy się o zapewnienie gospodarki komunalnej taboru w specjalistycznym taborze komunalnym do oczyszczania ścieków i osadników, przedstawiam aktualną sytuację w tym zakresie, celom realizacji drzewi zabezpieczających dostawy energii elektrycznej do produkcji taboru komunalnego i uniknięcia konieczności zakupu w najbliższych latach tego sprzętu z importu.

1. Pojawiły się problemy produkcyjne obecnie przez funkcjonujące przedsiębiorstwa przemysłu komunalnego:

"Prokoma"-Wrocław, "WUKO"-Lódź, "WUKO"-Vachowa, "WUKO"-Koblenz, "Energo"-Olsztyn.

Przedsiębiorstwa te dysponują mocą produkcyjną pozwalającą na pełną pokrycie potrzeb gospodarki komunalnej kraju w województwie komunalnym.

Przedsiębiorstwo Produkcji Sprzętu Komunalnego
"PROKOM"
75-233 Szczecin Pl. Zwycięstwa 1

Telefon 042/534
Teleks 426-21
Sekretariat 347-40
Poczta 36009-188

Przedsiębiorstwo "KOMPOL"
Spółka z o.o. - j.g.u.
ul. Żelazna 6
Poznań

Znak: BGA/21/92
Szczecin, dnia 9.12.1992 r.

W odpowiedzi na pismo Państwa z dnia 20.11.1992 r. znak: DM-55/92, podajemy, że:

1. Sprzęt na utrzymanie i budowę Domu Wczasowego "Krukus" w Wile było przekazywane przez Przedsiębiorstwo do b. Zjednoczenia Przedsiębiorstwa Przemysłu Komunalnego w Poznaniu. Budowa wymienionego ośrodka traktowana była jako inwestycja wspólna Zjednoczenia i Zrzeszonych w nim przedsiębiorstw.

2. Z uwagi na upływ czasu nie dysponujemy obecnie dowodami z dokonanych wpłat.

DYREKTOR
[Podpis]

WYTWÓRNIJA URZĄDZEŃ KOMUNALNYCH
PRESKO
ul. Długa 29/35 53-657 Wrocław

Przedsiębiorstwo "Korpol"
Spółka z o.o. - j.g.u.
ul. Żelazna 6
60-800 Poznań

Wrocław 1.12.1992

W odpowiedzi na pismo z dnia 20.11.92 r. DM-55/92 dotyczącego przekazywania środków finansowych na rzecz Zrzeszenia Przedsiębiorstwa Przemysłu Komunalnego przez Wytwórnię Urządzeń Komunalnych "Presko" w Wrocławiu oświadczamy, że jako przedsiębiorstwo zrzeczone byliśmy zobowiązani do przekazywania środków finansowych do dyspozycji Zrzeszenia na podstawie Umowy 100 Rady Zrzeszenia.

W załączeniu przesyłamy kserokopie dostępnych obecnie dokumentów.

GEORGI [Podpis]
Z-08 DYREKTORA
do Technicznych
mgr inż. Edmund Tybirecki

POWOGAZ
FABRYKA APARATURY I URZĄDZEŃ KOMUNALNYCH
W WILE

ul. Łódzka 25/30 Siedlce Tel. 081/261-11
44-820 P.O. Box 1 Centrala 268-23
Siedzibna Nr 41 Tel. 081/261-11 Dyrektor 226-71
Konto bankowe: PKO O/Pila 265004/173 Oddział Pila

Przedsiębiorstwo "Korpol"
ul. Żelazna 6
60-800 Poznań

Wzrost znak: 04/445/92

Odpowiadając na Państwa pismo znak DM-55/92 z dnia 1992.07.27 w sprawie D.N. "Krukus" w Wile informujemy, że nie widzieliśmy możliwości dopłaty do udziałów w Spółce.

Dotyczy, to:

- budynek ten nie stanowi własności Skarbu Państwa i został wybudowany ze środków własnych przedsiębiorstwa, a "Korpol" jest następcą prawnym Zjednoczenia Związku Technicznego Gospodarki Komunalnej i Zrzeszenia P-ty Przemysłu Komunalnego,
- należy dla ochrony interesów "Korpolu" wykorzystać tryb postępowania administracyjnego i sądowego, a po wyczerpaniu tego trybu na posiedzeniu wspólników podjąć ostateczną decyzję,
- od decyzji Wojewody Wielkopolskiego należy złożyć odwołanie do Ministra Gospodarki, Urzeczniczej i Budownictwa w terminie zgodnym z k.p.o.

DYREKTOR
[Podpis]

w tabor komunalny nowo powstających przedsiębiorstw gospodarki komunalnej oraz powiększą się potrzeby w latach następnych. Podkreślał, że zabezpieczenie wywożenia z miast i osiedli nieczystości stałych i płynnych, a także wykonywanie usług w zakresie dostarczania wody oraz odbioru i oczyszczania ścieków winny uzyskać rangę priorytetową. Nierozwiązanie tego problemu spowodować miało konieczność importu znacznie droższych samochodów komunalnych z zagranicy (ceny importowanych w tym okresie śmieciarek z Czechosłowacji przekraczały o 100% ceny sprzętu krajowego). Wojtek informował ówczesnego ministra gospodarki przestrzennej i budownictwa⁷, że zmiany w systemie ekonomiczno-finansowym państwa, zwłaszcza gwałtowny wzrost cen na wszystkie wyroby, spowodowały całkowitą rezygnację przedsiębiorstw gospodarki komunalnej z zamówionego jeszcze w grudniu 1989 r. sprzętu komunalnego. W związku z tym w pierwszym kwartale 1990 r. sprzedano niewielką liczbę taboru komunalnego wykonanego na podwoziach zakupionych ze środków budżetowych z 1989 r. Wojtek przekonywał, że podjęta przez Ministerstwo decyzja o wycofaniu z działalności spółki KOMPOL handlu spowoduje nagle zerwanie współpracy z ponad 700 przedsiębiorstwami gospodarki komunalnej oraz narazi na ogromne straty spółkę i niektórych kontrahentów. Działalność handlową i socjalną spółka KOMPOL mogła prowadzić jedynie w sytuacji utrzymania dotychczasowego systemu prowadzenia dystrybucji i handlu wyrobami komunalnymi, tj. prowadzenia również zbytu wyrobów finansowanych częściowo ze środków budżetowych.

FUNDACJA PUK

POLSKIE URZĄDZENIA KOMUNALNE

60-808 POZNAŃ, ul. ZEYLANDA 6, TEL. (061) 65-09-20; TEL./FAX 65-07-13; TŁX 041-3482
adres do korespondencji: 60-959 Poznań 2 skrytka pocztowa 104
KONTO BANKOWE: WBK VI O/POZNAŃ nr rachunku 356224-10328-132-3

W związku z tą niekorzystną sytuacją, która w rezultacie doprowadziła do likwidacji działalności spółki KOMPOL, Wojtek podjął nową inicjatywę, mającą na celu wspieranie rozwoju produkcji urządzeń komunalnych. Na łamach istniejącego już wtedy „Przeglądu Komunalnego” pisał⁸: „*Samochody asenizacyjne i śmieciarki wymagają kilkumiesięcznego zamrożenia znacznych kwot na zakup podwozi. Nie mają na to pieniędzy producenci. Odbiorcy sprzętu nie są w stanie wносить przedpłat z dużym wyprzedzeniem.*

Powyższy przykład to tylko jeden z problemów do rozwiązania. Jeśli nie można oczekiwać na szybką i zdecydowaną pomoc finansową centrum dla zapewnienia ciągłości produkcji sprzętu i urządzeń dla gospodarki komunalnej — proponuję powołanie Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. Jej celem będzie prowadzenie działań zmierzających do rozwoju produkcji urządzeń komunalnych i służących poprawie środowiska naturalnego.

W ramach Fundacji zostanie stworzony Fundusz Samopomocy Komunalnej, służący do zbierania środków, z których będą m.in.:

- udzielane niskoprocentowe pożyczki dla producentów sprzętu komunalnego, wymagającego długookresowego zaangażowania środków finansowych,*
- dokonywane zakupy interwencyjne wyprodukowanego sprzętu komunalnego i kredytowa odsprzedaż użytkownikom, w okresach perturbacji budżetowych,*
- hurtowe zakupy (dla obniżenia ceny i uzupełnienia oferty handlowej) niektórych typów sprzętu komunalnego za granicą.*

Jak zdobyć pieniądze dla Funduszu? Przede wszystkim wykorzystać preferencje podatkowe dogodne dla fundacji oraz osób prawnych i fizycznych przekazujących fundusze na wsparcie tej działalności. Potencjalnym źródłem pieniędzy, przynajmniej w najbliższym okresie, jest wsparcie budżetowe, którego rozdział zostanie poddany społecznej kontroli Rady Fundacji''.

Wojtek szybko przystąpił do organizowania Fundacji. Już w styczniu 1991 r. jako Dyrektor Naczelny przedsiębiorstwa KOMPOL zwrócił się do ówczesnego ministra gospodarki przestrzennej i budownictwa o opinię na temat celowości powołania Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. W odpowiedzi minister poinformował, że nie zgłasza żadnych uwag do projektu utworzenia tego rodzaju fundacji, której działalność, jego zdaniem, przyczyni się do dalszego rozwoju techniki komunalnej w kraju⁹. W kwietniu 1991 r. pod przewodnictwem Władysława Juhasa odbyło się w Poznaniu Nadzwyczajne Zgromadzenie Fundatorów Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, którzy zapoznali się z przebiegiem działań organizacyjnych dotyczących Fundacji i ustalili szczegółowy podział zadań¹⁰. Zgromadzenie powołało jednocześnie Wojtkę na członka i Prezesa jednoosobowego Zarządu¹¹ oraz Radę Fundacji w składzie Wojciech Dutka, Władysław Juhas i Sylwester Wojewódzki. Fundacja została ustanowiona aktem notarialnym z 3 kwietnia 1991 r., w którym określono m.in. jej podstawowe cele i zadania¹². Zgodnie z zapisem w akcie notarialnym, jej celem jest prowadzenie działań zmierzających do rozwoju produkcji urządzeń komunalnych, służących do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz związanych z nim i z niego wynikających

warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka. Fundacja realizuje swoje cele w szczególności poprzez:

- 1) upowszechnianie informacji naukowo-technicznej dotyczącej osiągnięć przemysłu światowego w dziedzinach związanych z gospodarką komunalną i ochroną środowiska oraz prawidłowym kształtowaniem warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka,
- 2) prowadzenie prac z zakresu wdrażania w Polsce nowych technologii zmierzających do poprawy stanu techniki komunalnej i ochrony środowiska,
- 3) finansowanie wszelkich działań, których celem jest rozwój przemysłu komunalnego i ochrona środowiska naturalnego, zwłaszcza w zakresie prowadzenia prac naukowych i badawczych, dotowania już realizowanych programów badawczych oraz wdrażania do praktyki ich wyników,
- 4) propagowanie osiągnięć nauki i techniki dla celów związanych z ochroną środowiska i prawidłowym kształtowaniem środowiska naturalnego,
- 5) prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej na rachunek własny i w pośrednictwie, w tym we współpracy i kooperacji z partnerami krajowymi i zagranicznymi, z zachowaniem obowiązujących przepisów, wspomagających działania Fundacji poprzez dostarczanie środków finansowych.

Także w kwietniu 1991 r. Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne złożyła do Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy wniosek¹³ o wpisanie do rejestru sądowego, załączając wymagane dokumenty, m.in. statut. Postanowieniem Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy Rejestrowy, w lipcu 1991 r. Fundacja została wpisana do rejestru sądowego¹⁴. W statucie określono m.in., że prowadzi ona działalność gospodarczą w celu bieżącego pozyskiwania środków służących do finansowania działalności statutowej. Działalność gospodarcza mogła być prowadzona bezpośrednio przez samą Fundację lub przez wyodrębnione komórki organizacyjne — zakłady Fundacji powoływane w celu wykonywania oznaczonych zadań gospodarczych. Do statutu dołączony został załącznik „Dziedziny działalności gospodarczej Fundacji i jej zakładów”:

- 1) organizowanie i prowadzenie prac naukowych i badawczych oraz ekspertyz w przedmiocie działania Fundacji,
- 2) doradztwo naukowo-techniczne, ekonomiczne i organizacyjno-prawne,
- 3) działalność produkcyjna, budowlana, handlowa i usługowa prowadzona zarówno na rachunek własny, jak i w pośrednictwie lub kooperacji i współpracy z przedmiotami krajowymi i zagranicznymi, a w szczególności:

- produkcja wyrobów dla gospodarki komunalnej, ochrony środowiska, budownictwa i gospodarki żywnościowej,
  - pośrednictwo w sprzedaży wyrobów i sprzętu produkowanego w ramach Fundacji lub przez osoby trzecie,
  - działalność wydawnicza, reklamowa, informacyjna i akwizycyjna oraz organizacja udziału w targach i wystawach krajowych i międzynarodowych,
  - eksport i import, a także pośrednictwo i przedstawicielstwo w przedmiocie działalności Fundacji,
  - organizacja kursów, szkoleń i konferencji oraz prowadzenie usług turystycznych,
- 4) wykorzystanie bądź neutralizacja odpadów i ścieków,
  - 5) wykorzystanie niekonwencjonalnych źródeł energii,
  - 6) produkcja zdrowej żywności.

Do zadań Fundacji należy także administrowanie Funduszem Samopomocy Komunalnej.

Dopiero po kilku latach, kiedy Wojtkowi przybywało obowiązków w związku z prowadzeniem firmy ABRYŚ, w styczniu 1997 r. podczas kolejnego Zgromadzenia Fundatorów Wojtek przedstawił szczegółową informację o swojej działalności, łącznie z rozliczeniem finansowym¹⁵, a następnie zrezygnował z funkcji Prezesa Zarządu Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. Stanowisko to objął mgr inż. Janusz Wiśniewski¹⁶.

Fundacja w początkowym okresie swojej działalności zajmowała się wydawaniem branżowego miesięcznika „Przegląd Komunalny”, organizowaniem cyklu szkoleń, konkursów i plebiscytów związanych z edukacją ekologiczną, a także wykonywała projekty oraz programy dla gospodarki odpadowej i ochrony środowiska.

W 1996 r. Fundacja przeprowadziła publiczną zbiórkę pieniędzy na budowę Centralnej Oczyszczalni Ścieków w Poznaniu-Koziegłłowach¹⁷. Zbiórka została przeprowadzona w ramach „Konkursu wiedzy i zachowań ekologicznych PIĄTKOWO 96”, zorganizowanego przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, w którym brali udział uczniowie z 16. szkół podstawowych z terenu poznańskich osiedli Piątkowo, Winogrady, Grunwald i Wilda. Całość zebranych wówczas pieniędzy została przekazana na rzecz Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Poznaniu¹⁸.

Obecnie Fundacja nadal działa, a jej misją jest rozpowszechnianie i promowanie świadomości w zakresie ochrony środowiska, gospodarki komunalnej i odpadowej oraz zrównoważonego rozwoju¹⁹.

Jednoczenie się polskiej gospodarki komunalnej to lata osiemdziesiąte ubiegłego wieku. W 1982 r. 15 polskich przedsiębiorstw gospodarki komunalnej z całego kraju utworzyło Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego z siedzibą w Poznaniu²⁰. Zrzeszenie, utworzone na podstawie porozumienia otwartego, miało charakter usługowo-pomocniczy i mogło spełniać także funkcje koordynacyjne. Nie było ono organem nadrzędnym nad jego uczestnikami. Przedmiotem działania Zrzeszenia, zgodnie z jego statutem, było w szczególności:

- 1) współdziałanie w organizowaniu działalności gospodarczej przedsiębiorstw w zakresie ustalonym przez Radę Zrzeszenia,
- 2) inicjowanie rozwoju przedsiębiorstw i ich specjalizacji,
- 3) rozpowszechnianie osiągnięć postępu technicznego, ekonomicznego i organizacyjnego, a także nowych materiałów i sprzętu technicznego; udzielanie pomocy w ich wdrażaniu w przedsiębiorstwach oraz prowadzenie informacji technicznej, ekonomicznej i prawnej,
- 4) udzielanie pomocy przedsiębiorstwom w zaopatrzeniu w materiały i sprzęt,

P O Z N A Ń

*Folder spółki KOMPOL
ze współpracującymi firmami, 1991 r.*

Tworzenie firmy

U m o w a

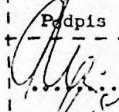
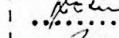
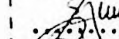
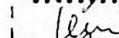
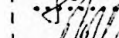
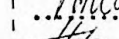
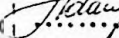
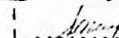
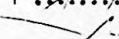
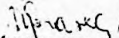
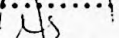
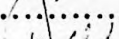
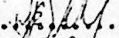
w sprawie utworzenia Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego.

§ 1

1. Przedsiębiorstwa tworzą Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego, zwanym dalej "Zrzeszeniem".
2. Siedzibą Zrzeszenia jest Poznań.

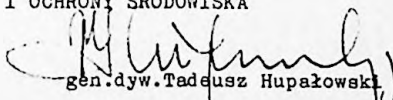
§ 2

Celem Zrzeszenia jest zapewnienie Przedsiębiorstwom pomocy organizacyjnej i współdziałanie dla osiągnięcia jak najlepszych wyników w ich działalności gospodarczej.

Lp	Nazwa przedsiębiorstwa i jego siedziba	Podpis	Pieczęć przedsiębior.
1.	Fabryka Aparatury i Urządzeń Komunalnych "POWOGAZ" w Pniewach		
2.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "PRESKO" w Brzegu		
3.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "PRESKO" w Krakowie		
4.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "PRESKO" w Dąbnie		
5.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "PRESKO" w Łosicach		
6.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "WUKO" w Lublinie		
7.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "WUKO" w Łącku		
8.	Wytwórnia Urządzeń Komunalnych "WUKO" w Zduńskiej Woli		
9.	Komunalne Przedsiębiorstwo Naprawy Autobusów "KAPENA" w Słupsku		
10.	Przedsiębiorstwo Produkcji Sprzętu Budowlanego "PROKOM" w Międzychodzie		
11.	Przedsiębiorstwo Produkcji Sprzętu Bud.Kom. "PROKOM" w Szczecinie		
12.	Przedsiębiorstwo Sprzętu Budowlanego "PROKOM" w Ornece		
13.	Przedsiębiorstwo Komplektacji Dostaw w Poznaniu		
14.	Fabryka Aparatury i Urządzeń Komunalnych w Łomży		
15.	Przedsiębiorstwo Produkcji Urządzeń Komunalnych "KOMPRO" w Poznaniu		

Z a t w i o r d z a m

MINISTER
ADMINISTRACJI, GOSPODARKI TERENOWEJ
I OCHRONY ŚRODOWISKA

gen. dyw. Tadeusz Hupałowski

Warszawa, dnia 1 czerwca 1982 r.

- 5) badanie rynku zbytu i inicjowanie podjęcia produkcji nowych asortymentów urządzeń i sprzętu, a także zawieranie z upoważnienia przedsiębiorstw porozumień z odbiorcami,
- 6) udzielanie pomocy w organizowaniu eksportu z zakresu działalności przedsiębiorstw,
- 7) opracowywanie programów oraz organizowanie szkoleń i doskonalenia zawodowego pracowników przedsiębiorstw,
- 8) organizowanie działalności socjalno-bytowej na rzecz przedsiębiorstw,
- 9) reprezentowanie na zewnątrz wspólnych interesów przedsiębiorstw w sprawach określonych przez Radę Zrzeszenia.

W maju 1982 r. Rada Zrzeszenia postanowiła przejąć z likwidowanego Zjednoczenia Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej w Poznaniu Zakład Szkoleniowo-Bytowy wraz z Domem Wypoczynkowym „Krokus” w Wiśle²¹, działającym na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym²².

Dom Wczasowy „Krokus” został wybudowany w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku ze środków własnych przedsiębiorstw przemysłu komunalnego²³, na podstawie indywidualnej koncepcji projektowej. Budynek ten kilkakrotnie zmieniał właściciela i ostatecznie jako ostatni użytkownik Rada Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego budynek wraz z terenem przekazała na rzecz przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu²⁴.

Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego z siedzibą w Poznaniu w 1989 r. zostało postawione w stan likwidacji i ostatecznie zlikwidowane w 1991 r.²⁵.

Budynek Domu Wczasowego „Krokus” usytuowany jest w Wiśle w najwyższej, południowej części stoku Partecznika przy ul. Górnośląskiej. Był to wówczas teren przeznaczony, zgodnie z obowiązującym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, na usługi turystyczne²⁶. Obiekt użytkowany był zawsze zgodnie z przeznaczeniem projektowym jako obiekt wczasowy na 160 miejsc. W latach dziewięćdziesiątych z inicjatywy Wojtka i przy Jego ogromnym zaangażowaniu organizatorskim, znacznym wkładzie pracy, czasu i pieniędzy w budynku wykonano szereg prac remontowo-adaptacyjnych, znacznie podnosząc standard całego wyposażenia hotelowego i zaplecza usługowego, dostosowując obiekt do pełnienia funkcji nie tylko domu wczasowego, ale zwłaszcza nowoczesnie wyposażonego ośrodka wypoczynkowo-konferencyjnego.

Przedsiębiorstwo KOMPOL w 1992 r. decyzją wojewody bielskiego uzyskało prawa użytkowania wieczystego na okres 99 lat gruntów własności Skarbu Państwa położonych w Wiśle oraz odpłatnie prawa własności budynku DW „Krokus”²⁷. Złożone przez Wojtka odwołanie od tej decyzji rozpoczęło trwające przez kolejne 13 lat (z niewielkimi tylko przerwami) postępowanie uwłaszczeniowe. Zmiany przepisów prawnych oraz ich odmienna interpretacja przez różne organy administracji spowodowały, że nie nastąpiło jednoznaczne prawne rozstrzygnięcie dotyczące uwłaszczenia²⁸. Wojtek administrował i prowadził sprawę budynku blisko 15 lat.

Pierwsze konferencje szkoleniowe ABRYS-u odbywały się właśnie w Domu Wczasowym „Krokus”. Na hasło „konferencja w Wiśle” zjeżdżali się do „Krokusa” liczni uczestnicy, wykładowcy i obserwatorzy z całego kraju. Prowadzone na wysokim merytorycznym poziomie spotkania w atrakcyjnej pod względem krajobrazowym okolicy, udane kontakty towarzyskie i biznesowe zawierane w trakcie tych spotkań, a także towarzyskie imprezy sprzyjające integracji branży dla licznych uczestników do dzisiaj są niezatartym wspomnieniem. To tu odbywały się pierwsze szkolenia dotyczące gospodarki komunalnej i budowy bezpiecznych składowisk odpadów. Wojtek doprowadził do sytuacji, że każdego roku w Wiśle spotykały się setki osób wymieniających doświadczenia, dyskutujących, uczących się od innych. Jako organizator tych spotkań, a jednocześnie uczestnik i gospodarz był na bieżąco z wszelkimi sprawami dotyczącymi gospodarki komunalnej, które działały się na terenie całego kraju. Sam dyskutował, ale więcej obserwował, uważnie słuchał, bawił gości, prowadził ich na wycieczki, pokazywał okolice i najpiękniejsze szlaki

*Pierwsze konferencje ABRYŚ-u odbywały się w Wiśle
w DW „Krokus”, 1994 r.*

Beskidów, a później zdobyte w trakcie kolejnego spotkania doświadczenie wykorzystywał w swojej pracy. Wiele pomysłów, zwłaszcza wydawniczych, powstało właśnie w Wiśle w trakcie naszych indywidualnych spacerów po zboczach Partecznika.

Wojtek dostrzegał w branży komunalnej przyszłość, a rodzący się kapitalizm stwarzał przed ludźmi takimi jak On nowe możliwości. Z nakładających się wielowątkowych czynności, którymi parał się pod koniec lat osiemdziesiątych, powstała spółka ABRYŚ, choć początkowo pod inną nazwą. W grudniu 1988 r. przy udziale Wojtka założone zostało Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe „TERMEX” Sp. z o.o. w Poznaniu²⁹. Spółka została powołana do prowadzenia wszelkiej działalności wytwórczej, handlowej, usługowej i naukowo-badawczej w zakresie gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i zdrowia, przetwórstwa tworzyw sztucznych, elektroniki, elektro-energetyki, budownictwa oraz przemysłu rolno-spożywczego. Zakres działalności spółki obejmował:

- 1) działalność projektową, wytwórczą i usługową w zakresie urządzeń dla gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i zdrowia, przetwórstwa tworzyw sztucznych, układów sterowania, elektroniki, elektroenergetyki, budowy maszyn i urządzeń budownictwa wraz z kooperacją międzynarodową, wykorzystanie wolnych mocy przerobowych maszyn i urządzeń, zagospodarowanie wolnych zasobów surowcowych, surowców wtórnych i odpadowych,
- 2) montaż i rozruch urządzeń i ciągów technologicznych,
- 3) sprzedaż i zakup myśli technicznej know-how, praw i patentów oraz ich wdrażanie,
- 4) działalność projektową i naukowo-badawczą w ww. profilach,
- 5) prowadzenie działalności w zakresie marketingu i reklamy, organizację narad, szkoleń i konferencji,
- 6) wykonywanie ekspertyz i doradztwo techniczno-ekonomiczne,
- 7) prowadzenie działalności magazynowej, sklepów komisowych, składów celnych, składów konsygnacyjnych, giełd i kiermaszów oraz działalności handlowej w obrocie krajowym i międzynarodowym w wymienionych zakresach.

Do udziałowców spółki „TERMEX” należało także Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AKWEL” Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu³⁰. W grudniu 1991 r. wspólnicy spółki „TERMEX” w sytuacji utrzymujących się braków perspektyw rozwojowych oraz już kilka miesięcy wcześniej zawieszoną działalnością

postanowili postawić spółkę w stan likwidacji³¹. Rok później solidarnie oświadczyli, że rezygnują z prawa pierwokupu udziałów i udzielili zezwolenia na zbycie wszystkich udziałów Wojciechowi Dutce³². Prezes Zarządu spółki, Jerzy Cerba, wystąpił o przyjęcie jego rezygnacji z pełnionej funkcji w momencie dokonania sprzedaży udziałów. 12 grudnia 1992 r. Zgromadzenie Wspólników powołało nowy Zarząd w składzie Wojciech Dutka — Prezes Zarządu. Wykupiwszy wszystkie udziały, Wojtek stał się jedynym wspólnikiem spółki „TERMEX”. W styczniu 1993 r. podczas obrad Zgromadzenia Wspólników podjęto uchwałę o zmianie nazwy spółki na ABRYS Sp. z o.o.³³.

Już od 1988 r. równolegle do innych działalności, Wojtek powoli rozwijał przyszłą spółkę ABRYS. Powstała ona jako prywatne przedsiębiorstwo z wykorzystaniem wieloletnich doświadczeń Wojtka przy współpracy w ramach Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego, przedsiębiorstwa KOMPOL i Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. W strukturze organizacyjnej ABRYS-u w tym okresie, poza Agencją Ochrony Środowiska, Kancelarią Prawno-Finansową i Biurem Handlowym, działała także Agencja Promocji i Reklamy — wydawca miesięcznika „Przegląd Komunalny”.

W grudniu 1992 r. Zgromadzenie Wspólników spółki ABRYS po rozpatrzeniu konieczności utworzenia etatowego Zarządu spółki podjęło uchwałę o powołaniu w skład jednoosobowego Zarządu Spółki Wojciecha Dutki jako Prezesa Zarządu. Początkowo przez kilka lat było to zatrudnienie na 1/5 etatu bez pobierania wynagrodzenia³⁴. W późniejszych latach formalne zatrudnienie Wojtka w firmie, którą stworzył, zostało jednoznacznie określone zawartymi umowami, precyzującymi także jego obowiązki jako Redaktora Naczelnego „Przeglądu Komunalnego”³⁵.

Wojtek wyznaczył główne cele spółki ABRYS i ścieżkę jej rozwoju, zgodnie z potrzebami branży ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. Jego zapał i mnóstwo podjętych inicjatyw przyczyniły się do znacznego rozwoju branży i — tym samym — do wykształcenia postaw budujących odpowiedzialność samorządowców i menedżerów firm za ochronę środowiska i zasobów przyrody. Jego działania rozciągały się także na edukację ekologiczną, w której ABRYS miał mieć — zgodnie z założeniami rozwoju spółki — znaczący udział w skali kraju.

Odpowiadając na stale rosnące społeczne potrzeby edukacji w zakresie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, ABRYS organizował konferencje poświęcone m.in. zagadnieniom funkcjonowania przedsiębiorstw gospodarki komunalnej dla potrzeb ochrony środowiska i budowy bezpiecznych

ABRYS

SZKOLENIA I KONFERENCJE

MATERIAŁY KONFERENCYJNE

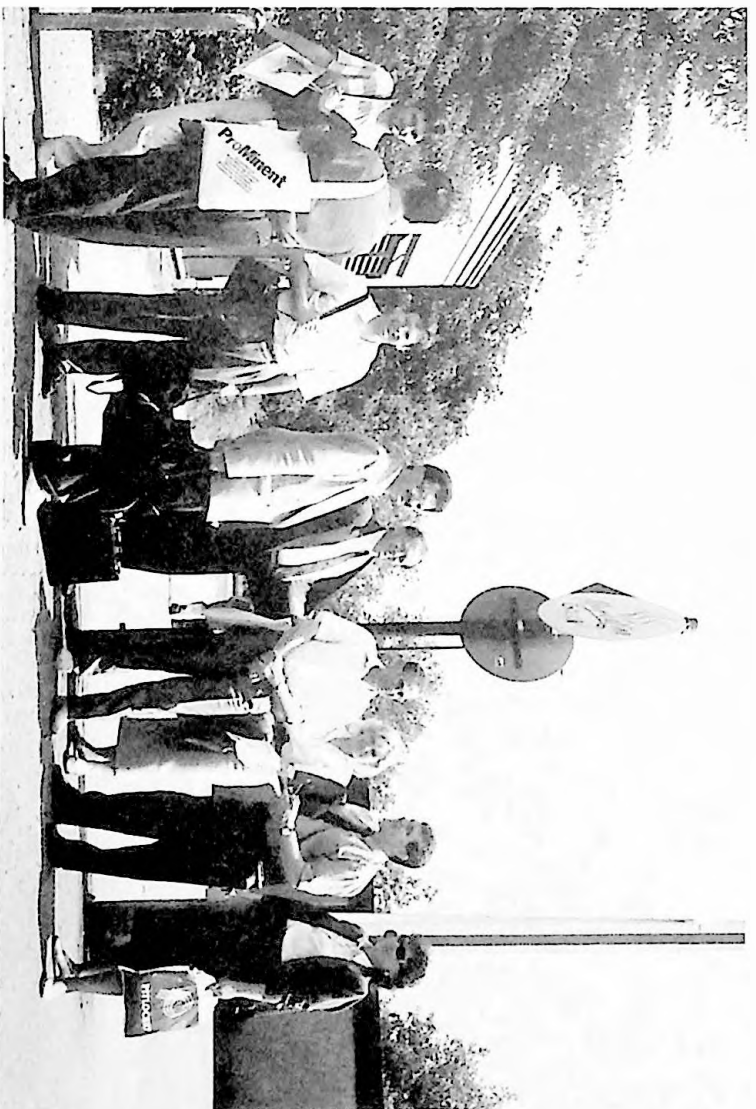
składowisk odpadów, gospodarce odpadowej, gospodarce wodnej, utylizacji odpadów szpitalnych, współdziałaniu Państwowej Inspekcji Ochrony Środowiska i Państwowej Straży Pożarnej w zapobieganiu i usuwaniu skutków nadzwyczajnych zagrożeń środowiska oraz zadaniom samorządów terytorialnych w zakresie przeciwdziałania takim zagrożeniom, a także na temat przedsiębiorczości komunalnej. W konferencjach wzięło udział kilkanaście tysięcy osób i ponad 100 wykładowców z resortowych placówek naukowych, wyższych uczelni, administracji rządowej i samorządowej. Konferencje były i są miejscem promocji wyrobów i usług wielu firm krajo-

wych i zagranicznych. O ich popularności może świadczyć fakt uczestniczenia w nich, zwłaszcza w spotkaniach odbywających się cyklicznie (np. na temat gospodarki odpadami), wielu tych samych osób oraz wyczerpanie się materiałów konferencyjnych. Wojtek osobiście brał udział w opracowywaniu programu ok. 200 szkoleń i konferencji proekologicznych, zorganizowanych przez ABRYŚ.

Podczas Międzynarodowych Targów Ekologicznych POLEKO Wojtek, niezależnie od stoisk firmy i wydawnictwa, biorących udział w Targach jako wystawcy, organizował Ogólnopolskie Samorządowe Fora Ekologiczne, które szybko uzyskały międzynarodową rangę.

Forum Ekologiczne, nazwane później Zjazdem Ekologicznym, miało swoje początki w ogólnopolskich konferencjach przewodniczących komisji ochrony środowiska wojewódzkich sejmików samorządowych. Tematem konferencji zawsze były najnowsze problemy ochrony środowiska, przewidywane zmiany prawne i rola samorządów w ochronie środowiska.

Tworzenie firmy

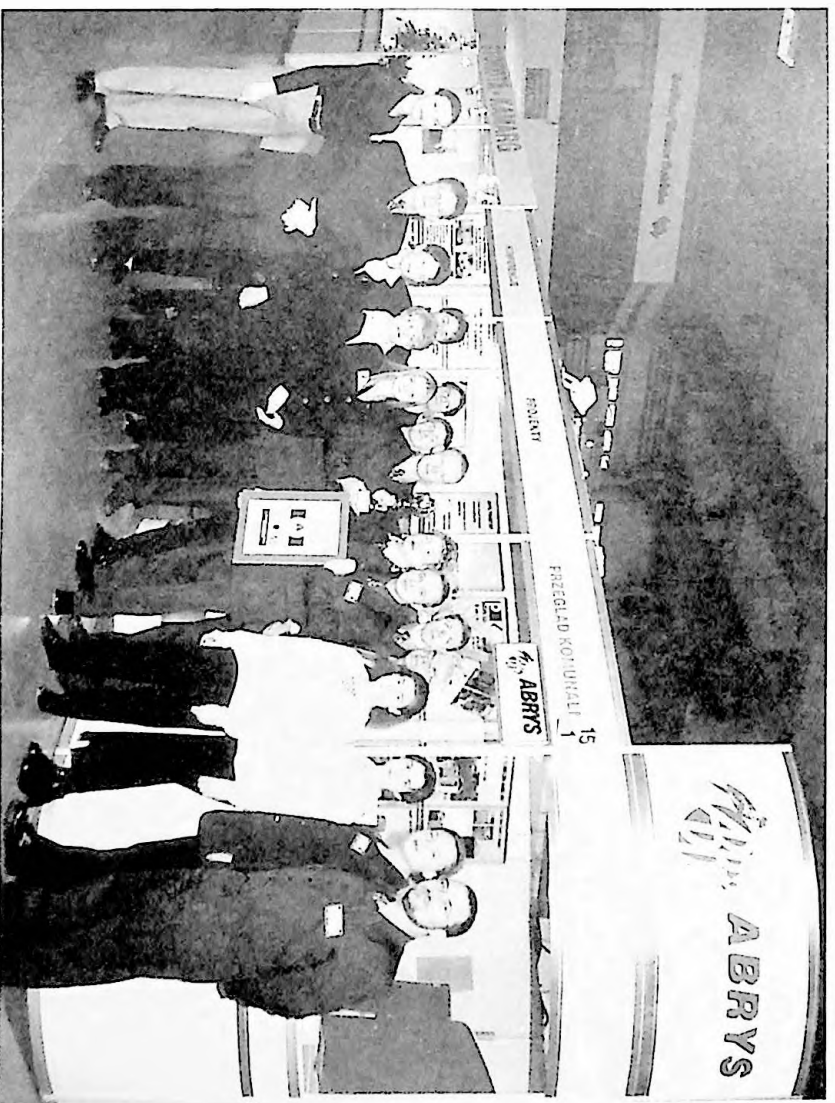
Jak wspomina Krzysztof Mączkowski: „Konferencje te zaczynały się — tak jak dziś — w poniedziałki przed Targami POLEKO, trwały cały dzień i były kontynuowane w pierwszym dniu Targów. Wówczas uczestnicy brali udział w otwarciu Targów, a potem wracali i kończyli obrady z poprzedniego dnia. Wtedy była to okazja do spotkania z urzędującym ministrem środowiska. Nie było roku, by nie było na obradach ministra. Te spotkania trwały niekiedy niecałą godzinę, ale były okazją do realnego spotkania z szefem resortu, do poznawania najważniejszych osób w polskiej ekologii — bywali prezesi NFOŚiGW i Banku Ochrony Środowiska, kierownictwo Ministerstwa Środowiska.”.

Forum Ekologiczne odbywało się w Puszczykowie w ośrodku konferencyjnym Lasów Państwowych, a już drugiego dnia przenosiło się na teren Międzynarodowych Targów Poznańskich. To pozwalało na zwiedzanie ekspozycji, a z drugiej strony było okazją do zaproszenia ministra środowiska.

Wojtek był dumny z inicjatywy Zjazdu, którą zapoczątkował w połowie lat dziewięćdziesiątych w formie spotkań samorządowców zaangażowanych w działalność na rzecz ochrony środowiska. Od 1997 r. spotkania te poszerzyły się o nowe grupy uczestników i obecnie noszą nazwę Międzynarodowego Zjazdu Ekologicznego, odbywającego się przy Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO w Poznaniu. Zjazd jest największą, wiodącą imprezą ekologiczną w Polsce, w obradach którego bierze udział łącznie ponad 600 osób. Corocznie gośćmi i uczestnikami Zjazdu są najważniejsze osoby zaangażowane w działalność na rzecz ochrony środowiska w kraju. Do udziału w obradach Zjazdu zapraszani są m.in. przedstawiciele administracji publicznej — państwowej i samorządowej wszystkich szczebli, polscy i zagraniczni eksperci z zakresu prawa ochrony środowiska oraz prawa unijnego, przedstawiciele instytucji finansujących gospodarkę komunalną i ochronę środowiska, naukowcy i przedsiębiorcy, działający w obszarze ochrony środowiska, oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

Wojtek inicjował też Wielkopolskie Forum Ekologiczne³⁶ jako imprezę podobną do Zjazdu Ekologicznego, tylko na szczeblu województwa. Było to coroczne spotkanie podsumowujące działania w zakresie ochrony środowiska w Wielkopolsce.

Tworzenie firmy

10-lecie ABRYŚ-u, 1998 r.

Wojtek zwracał uwagę na potrzebę debaty ze społecznością. Istotnym celem debaty przy Wielkopolskim Forum Ekologicznym było zwiększenie świadomości na temat segregacji odpadów i podkreślenie ważności stworzenia racjonalnej gospodarki odpadami. Jako inicjator Forum Wojtek chciał zwrócić uwagę na zagrożenia, a także kształtować proekologiczną motywację w działaniach władz, przedsiębiorców, organizacji oraz mieszkańców — zawsze konieczną do poprawy stanu środowiska. Takie cele i założenia Forum przetrwały do dziś.

W 2002 r. Wojtek zajął się organizacją poznańskiej edycji EKO MEDIA FORUM³⁷, imprezy związanej z edukacją ekologiczną dzieci i młodzieży, odbywającej się przy Targach POLEKO.

ABRYŚ Sp. z o.o. w ciągu zaledwie kilku lat od powstania stała się liderem na polskim rynku w działalności wydawniczej oraz organizacji konferencji, seminariów i szkoleń z zakresu ochrony środowiska, gospodarki komunalnej, energetyki oraz dziedzin pokrewnych. Spółka prowadzi także działalność projektową. Misją ABRYŚ-u jest dostarczanie informacji i wiedzy w celu maksymalizacji efektów ekologicznych, ekonomicznych i organizacyjnych w obszarze ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. ABRYŚ jest członkiem Polskiej Izby Ekologii, Krajowego Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast, Ogólnopolskiej Izby Gospodarczej Recyklingu, Towarzystwa Konsultantów Polskich, World Trade Center Poznań, Związku Pracodawców Gospodarki Odpadami i Polskiej Izby Gospodarczej Energii Odnawialnej.

Kalendarium ważnych wydarzeń z życia firmy

grudzień 1988	założenie spółki ABRYŚ
marzec 1991	pierwszy numer „Przeglądu Komunalnego”
listopad 1991	wydanie „Katalogu-Informatora Wyrobów Komunalnych”
marzec 1992	pierwsze duże opracowanie — Program gospodarki odpadami dla miasta i gminy Szamotuły
sierpień 1992	pierwszy projekt techniczny — Projekt techniczny jednostadionowy gminnego składowiska odpadów w Piotrkówkach
listopad 1992	początek cyklu szkoleń dla pracowników samorządowych pt. „Gospodarka odpadowa w gminie”
czerwiec 1993	pierwsza duża ogólnopolska konferencja pt. „Budowa bezpiecznych składowisk odpadów”
marzec 1996	pierwsze Wielkopolskie Forum Ekologiczne
czerwiec 1996	pierwsza konferencja zagraniczna pt. „Gospodarka odpadami w Wiedniu”
listopad 1997	pierwszy Ogólnopolski Zjazd Ekologiczny przy Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO
listopad 1998	Nagroda Publiczności SUPER-EKO na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 98
listopad 1999	Nagroda Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej za najlepszą akcję edukacji ekologicznej na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 99
grudzień 1999	setna konferencja zorganizowana przez ABRYŚ
styczeń 2000	setny numer „Przeglądu Komunalnego”
sierpień 2000	pierwsze wydanie „Leksykonu Techniki Komunalnej”
listopad 2000	final pierwszej edycji Konkursu o Szklaną Statuetkę
styczeń 2001	pierwszy numer miesięcznika „Recykling”
luty 2001	dziesięcioletni uczestnik konferencji zorganizowanych przez ABRYŚ
czerwiec 2001	Złoty Medal na Targach „EKO-LAS” w Bydgoszczy
czerwiec 2001	współorganizacja przez ABRYŚ Obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska w Wielkopolsce na zlecenie Ministerstwa Środowiska
wrzesień 2001	pierwszy numer miesięcznika „Czysta Energia”
listopad 2001	przystąpienie do unijnego programu Leonardo da Vinci

Tworzenie firmy

listopad 2001	rozstrzygnięcie I edycji Konkursu na Dyrektora Roku Przedsiębiorstwa Komunalnego
listopad 2001	pierwszy Salon Czystej Energii, okrzyknięty przez media „przebojem Targów POLEKO 2001”
listopad 2001	drugi finał Konkursu o Szklaną Statuetkę i wręczenie Srebrnych Puszek w pierwszej edycji Konkursu Zbiórki Puszek Aluminiowych
październik 2002	dwusetna konferencja zorganizowana przez ABRYŚ
listopad 2002	organizacja IV Ogólnopolskiego Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM
luty 2003	przystąpienie do programu PHARE realizowanego przez Duńską Szkołę Administracji Publicznej
listopad 2003	Konkurs na Człowieka Roku Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska
styczeń 2004	dwudziestotysięczny uczestnik konferencji zorganizowanych przez ABRYŚ
marzec 2004	150. numer „Przeglądu Komunalnego”
kwiecień 2004	wydanie pierwszego newslettera zagranicznego
czerwiec 2004	powstanie internetowego Centrum Informacji Komunalnej

Dział Analiz i Projektów ABRYŚ-u zajmuje się sporządzaniem opracowań planistycznych oraz dokumentacji z zakresu ochrony środowiska, zrównoważonego rozwoju i gospodarki odpadami. Firma opracowała ponad 190 programów, projektów oraz koncepcji. Zdecydowana większość urządzeń i technologii proponowanych przez firmę została opracowana, wdrożona i jest produkowana w Polsce.

W ramach działalności projektowej ABRYŚ przygotowuje m.in.:

- 1) programy zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska,
- 2) powiatowe, gminne i miejskie programy ochrony środowiska i gospodarki odpadami oraz ich aktualizacje,
- 3) regulaminy utrzymania czystości i porządku w gminach,
- 4) programy, koncepcje i projekty budowlane obiektów gospodarki wodno-ściekowej,
- 5) koncepcje gospodarki odpadami,
- 6) instrukcje eksploatacji składowisk odpadów,
- 7) projekty rekultywacji składowisk odpadów i wylewisk ścieków komunalnych,
- 8) raporty o oddziaływaniu na środowisko dla obiektów istniejących i projektowanych,
- 9) przeglądy ekologiczne,
- 10) informacje o odpadach wytwarzanych przez przedsiębiorstwa,
- 11) operaty środowiskowe,
- 12) wnioski o udzielenie pozwoleń zintegrowanych,

- 13) programy usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest,
- 14) wiercenia, dokumentacje hydrogeologiczne i geologiczno-inżynierskie,
- 15) projekty urządzania zieleni miejskiej,
- 16) audyty środowiskowe,
- 17) wstępne studia wykonalności,
- 18) plany rozwoju lokalnego,
- 19) studia i analizy ekonomiczne,
- 20) kompleksową obsługę firm w zakresie ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

Dział Szkoleń i Konferencji ABRYŚ-u od 1992 r. organizuje międzynarodowe, ogólnopolskie i regionalne konferencje szkoleniowe, dotyczące szeroko pojętej ochrony środowiska, gospodarki komunalnej i dziedzin pokrewnych. W ponad 300 konferencjach zorganizowanych do 2007 r. wzięło udział blisko 23 tys. osób. Wygłaszało na nich referaty ponad 600 naukowców, pracowników administracji publicznej oraz reprezentantów firm polskich i zagranicznych. W latach 2001-2004 ABRYŚ był partnerem w programie Leonardo da Vinci³⁸, a w 2003 r. zorganizował cykl kursów szkoleniowych w ramach programu PHARE. Efektem tej działalności jest wzmocnienie polskiej administracji publicznej w dostosowaniu się do standardów unijnych w aspektach ochrony środowiska. Wiodące tematy konferencji to: budowa i eksploatacja składowisk odpadów, termiczne unieszkodliwianie odpadów, edukacja ekologiczna, energetyka i odnawialne źródła energii, kompleksowa gospodarka odpadami (konferencje krajowe i wyjazdy zagraniczne), odpady niebezpieczne, pozyskiwanie funduszy krajowych i unijnych, prawo ochrony środowiska, woda i ścieki, unieszkodliwianie odpadów medycznych. Organizowane są także szkolenia i wyjazdy szkoleniowe, krajowe i zagraniczne, na zamówienie. Przy przygotowywaniu konferencji ABRYŚ współpracuje z Ministerstwem Środowiska, Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Państwową Inspekcją Ochrony Środowiska, Międzynarodowymi Targami Poznańskimi, ambasadami różnych krajów, Polską Izbą Ekologii, Polską Izbą Gospodarki Odpadami, Krajową Izbą Gospodarki Odpadami, Krajowym Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast. Uczestnikami konferencji ABRYŚ-u są przedstawiciele urzędów, instytucji i firm bezpośrednio zainteresowanych zakupem sprzętu, urządzeń i technologii związanych z gospodarką komunalną i ochroną środowiska. Formy promocji oferowane przez ABRYŚ w trakcie spotkań umożliwiają bezpośredni kontakt z potencjalnym klientem. Podstawowa praca Działu Szkoleń i Konferencji polega na tworzeniu owocnych relacji międzyludzkich, a celem jest przekazanie wiedzy i doświadczenia ekspertów klientom ABRYŚ-u.

Pierwsze obrady Zjazdu Ekologicznego, 1997 r.

Redakcja „Przeglądu Komunalnego”, 1999 r.

Zgromadzenie Polskiej Izby Ekologii, 2002 r.

Wywiad z Premierem Józefem Oleksym, 2002 r.

Dla rozwoju edukacji ekologicznej, prowadzonej zgodnie z zasadami określonymi w Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej, szczególne znaczenie ma stworzenie przez Wojtkę na początku lat dziewięćdziesiątych grupy cyklicznych konferencji, które są do dziś kontynuowane i rozwijane. Są to:

- od 1992 r. — cykl konferencji „Gospodarka odpadowa w gminie” (temat ten początkowo ulegał różnym modyfikacjom, od kilku lat powtarzany jest każdego roku jako „Kompleksowa gospodarka odpadami”),
- od 1993 r. — cykl konferencji „Budowa bezpiecznych składowisk odpadów” (organizowane do tej pory pod tym samym tytułem),
- od 1994 r. — cykl konferencji „Utylizacja odpadów szpitalnych” (później: „odpadów medycznych”),
- od 1995 r. — Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne,
- od 1996 r. — cykl konferencji Wielkopolskie Forum Ekologiczne (organizowane do tej pory pod tym samym tytułem),
- od 1997 r. — Ogólnopolski Zjazd Ekologiczny (obecnie: „Międzynarodowy”),
- od 2002 r. — cykl konferencji dotyczących termicznego unieszkodliwiania odpadów i osadów ściekowych. Kierownictwo naukowe od początku sprawuje dr inż. Tadeusz Pająk³⁹; pierwsza konferencja na ten temat, zatytułowana „Kompleksowa gospodarka odpadami. Osady ściekowe i odpady komunalne — zagospodarowanie, spalanie i współspalanie” odbyła się we wrześniu 2002 r. w Szklarskiej Porębie,
- od 2004 r. prowadzony jest samodzielny temat „Termiczne przekształcanie odpadów”.

W 1996 r. Wojtek zainicjował zorganizowanie przez ABRYŚ pierwszego studyjnego wyjazdu do Wiednia, który miał na celu zapoznanie się jego

Spotkanie samorządowe, od lewej marszałek Marchlewski, Wojciech Dutka, Roman Andrzejewski, wojewoda Maciej Musiał, wojewoda pільski, marzec 1998 r.

uczestników z wiedeńskim modelem gospodarki odpadami. Tego typu wyjazdy szkoleniowe dla grup przedstawicieli branży lub grup radnych miast organizowane są także obecnie.

W połowie lat dziewięćdziesiątych rozpoczęła się współpraca ABRYS-u z zagranicą. Pomysłem Wojtka było wyniesienie działalności ABRYS-u poza granice Polski. Z hasłem „enter the polish market with ABRYS” promował myśl i dokonania swojej firmy za granicą na wystawach i targach branżowych. Firma miała zagranicznych konsultantów i własne stoisko targowe, promowała produkty i zachęcała do współpracy na polskim rynku na takich międzynarodowych targach jak: ENVI TEC, TERRATEC, IFAT, ENTSORGA czy POLLUTEC.

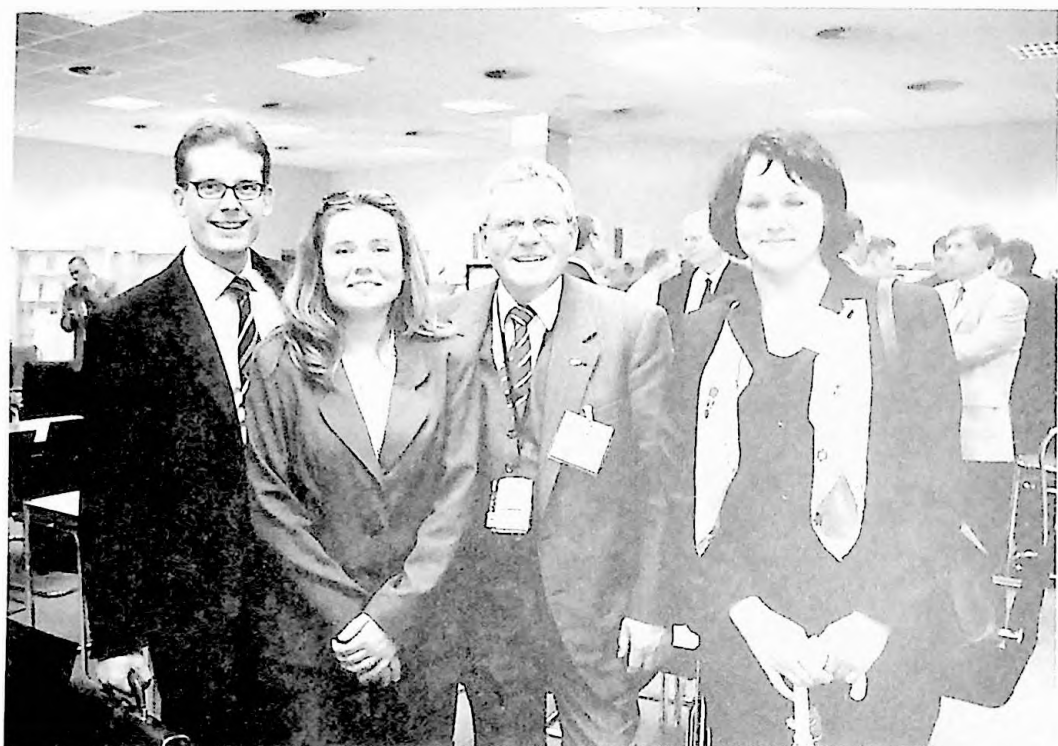
Znaczący wkład wniósł Wojtek w rozwój marketingu, obsługi klienta i organizacji ekspozycji targowych podczas współpracy z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi w czasie POLEKO. Wielokrotnie spotykał się i rozmawiał z ówczesnym prezesem MTP, Bogusławem Zalewskim, i wiceprezesem, Grzegorzem Turkiewiczem, na temat rozwoju imprezy targowej, jaką były spotkania branży podczas POLEKO. Skostniałe reguły i chaotyczna obsługa klienta oraz brak innowacyjnych imprez jednoczących branżę to problemy, na które często zwracał uwagę szefom Targów. Inicjując pomysły, jako spółka ABRYS, był gotowy wnieść nowego ducha do imprezy POLEKO. Nic dziwnego, że jego pomysły zostały w późniejszym czasie wykorzystane i zrealizowane.

Od połowy lat dziewięćdziesiątych, już ubiegłego wieku, ABRYS organizował dla Targów POLEKO nabór wystawców i przygotowanie stoisk targowych. Była to praca bardzo chłonna, wymagająca sporych nakładów finansowych, jak choćby zakupienie z wyprzedzeniem powierzchni pawilonów.

Również w 2001 r. firma ABRYS w porozumieniu z Międzynarodowymi Targami Poznańskimi była organizatorem stoisk targowych podczas Targów POLEKO. Właśnie wtedy po raz pierwszy została zorganizowana specjalna ekspozycja „Salon Czystej Energii” (sukces „Salonu Czystej Energii” sprawił, iż rok później narodził się pomysł „Salonu Recyklingu”).

W 2001 r. „Salon Czystej Energii” był wydzieloną tematycznie ekspozycją specjalną, na której zaprezentowało się 20 firm z branży odnawialnych źródeł energii, oszczędności energii oraz jej efektywnego wykorzystania. „Salon Czystej Energii” był miejscem spotkań przedstawicieli branży: dostawców urządzeń i technologii, wykonawców, dystrybutorów, projektantów, obecnych i potencjalnych eksploratorów, dystrybutorów i projektantów energii, inwes-

Zielone Forum, Urząd Marszałkowski, POLEKO 2000 r.

torów z gmin i PEC oraz donatorów przedsięwzięć. Imprezie tej towarzyszyło seminarium „Energia ze źródeł przyjaznych środowisku” oraz specjalne wydanie miesięcznika „Czysta Energia”⁴⁰. Wystawcy „Salonu” przedstawili urządzenia oraz projekty umożliwiające wykorzystanie energii słońca, wiatru, biomasy i biogazu. Podczas seminarium zaprezentowano m.in. technologie pozyskiwania biopaliwa, przykłady funkcjonujących kotłowni na słomę i drewno, możliwości lokalizacji oraz technologie siłowni wiatrowych, systemy wykorzystania słonecznych i gruntowych źródeł ciepła. Można było również zapoznać się z najnowszymi trendami ekologicznego wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej w małych elektrociepłowniach komunalnych (kogeneracja). Liczba osób odwiedzających stoiska firm związanych z tą branżą znacznie przerosła oczekiwania. Wcześniej takich aktywnych miejsc wśród statycznych stoisk Targów POLEKO nie było. Nic dziwnego, że pomysł ten okrzyknięto „hitem Targów POLEKO 2001”. Za wielką zaletę „Salonu Czystej Energii” uznano możliwość wysłuchania wykładu, poznania wielu fachowych danych

Targi ENTSORGA Kolonia, 2003 r.

Targi IFAT Monachium, 2005 r.

teoretycznych, prowadzenia na stoiskach firm rozmów z praktykami oraz możliwość poznania konkretnej oferty i technologii. A w tym właśnie ABRYS od lat się specjalizował — rynek konferencji i kontaktów, które do tego czasu zdobyła firma, był czymś niedoścignionym dla twórców Targów POLEKO. Na „Salonie Czystej Energii” znalazło się również miejsce dla instytucji doradczych działających na rzecz energetyki (tzw. poszanowanie energii i jej efektywne wykorzystanie). Ta pierwsza ekspozycja tego typu spotkała się z dużym zainteresowaniem i dobrym przyjęciem — zwłaszcza ze strony odwiedzających Targi przedstawicieli samorządów terytorialnych. Gminy były wówczas zobowiązane do tworzenia planów energetycznych, w które powinni włączać swoje lokalne zamierzenia odnośnie rozwoju odnawialnych źródeł energii. Rolnicy poszukiwali wtedy dróg zagospodarowania potencjalnego materiału energetycznego, jakim jest słoma, odpady drzewne itp., a przyszłych inwestorów interesowały nowe rozwiązania pomp ciepła i pozyskiwania energii słonecznej.

Podobnie jak „Salon Czystej Energii”, także „Salon Recyklingu” w 2002 r. był pomysłem Wojtka, który zawsze dążył do jednoczenia i konsolidacji branży. Firma ABRYS, organizując nabór wystawców, zaproponowała ich tematyczne pogrupowanie, co miało ułatwić odbiorcom i zwiedzającym Targi rozeznanie w rynku. Dla Wojtka głównymi powodami organizacji wówczas „Salonu Recyklingu” na Targach POLEKO były tworzący się rynek zagospodarowania odpadów komunalnych i opakowaniowych, powstanie i działalność organizacji odzysku, rozwój firm zajmujących się przetwarzaniem odpadów i rosnące zainteresowanie krajowym rynkiem wśród firm zagranicznych. „Salon Recyklingu” był wtedy okazją do podsumowania pierwszego roku funkcjonowania organizacji odzysku w kraju i określenia efektów tworzonego w Polsce systemu odzysku i recyklingu odpadów. Na wzór konferencji organizowanych przez ABRYS — integralną częścią ekspozycji stoisk w tym samym pawilonie była sala seminaryjna „Salonu”, gdzie odbywały się wykłady zorganizowane przez zespół i redakcję miesięcznika „Recykling”.

Pomysły te odniosły sukces, „Salon Czystej Energii” i „Salon Recyklingu” sukcesywnie rozwijane są przez Międzynarodowe Targi Poznańskie. Pomysłem Wojtka było również wyodrębnienie w postaci pawilonu i ujęcie w Salon całego sektora techniki komunalnej. Idea Salonu Techniki Komunalnej nabrała realnych kształtów w 2005 r., kiedy to Międzynarodowe Targi Poznańskie zorganizowały premierowy Park Techniki Komunalnej.

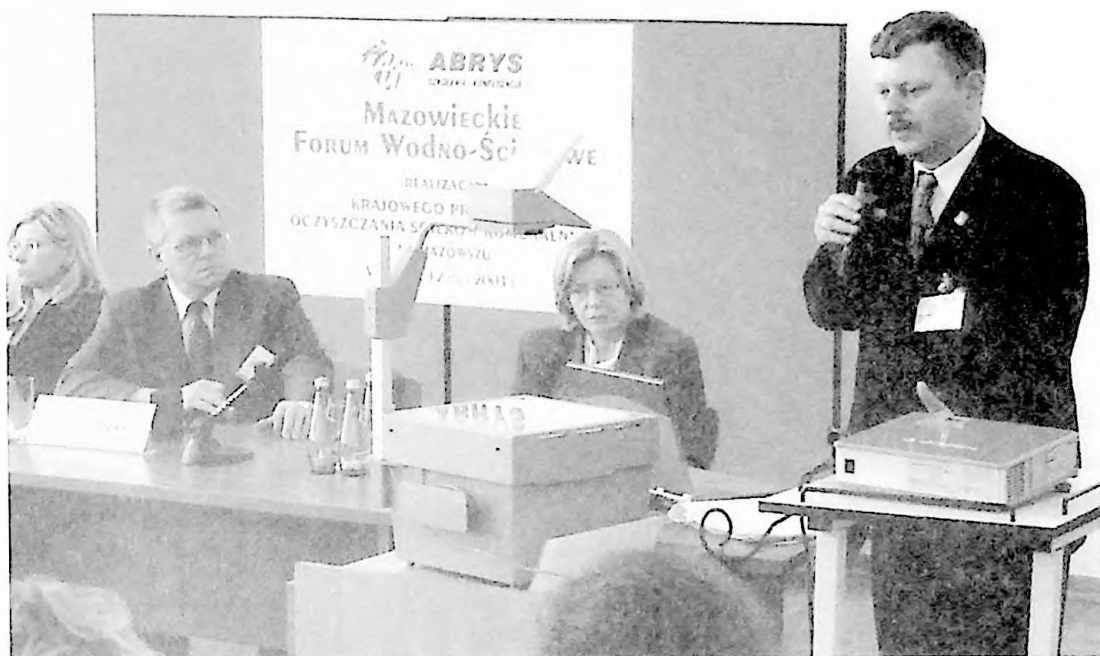
W czasie Targów POLEKO 2002 po raz pierwszy obradowało także I Krajowe Forum Odpowiedzialnego Biznesu, zorganizowane przy współpracy Łoży Wielkopolskiej Business Centre Club oraz firmy ABRYŚ. Forum było elementem pięcioletniego programu „21 firm na XXI wiek”, realizowanego w latach 2001-2005. Skierowane było do interesariuszy firm biorących udział w programie oraz wszystkich innych podmiotów zainteresowanych zwiększeniem swej konkurencyjności na rynku i polepszeniem stanu środowiska. Program miał na celu upowszechnienie wszystkich inicjatyw służących promowaniu społecznej odpowiedzialności biznesu i idei zrównoważonego rozwoju.

Bardzo interesującym przedsięwzięciem był udział Wojtka i ABRYŚ-u w merytorycznym i logistycznym przygotowaniu konferencji, które odbywały się w czerwcu 2001 r. z okazji obchodów Światowego Dnia Ochrony Środowiska, organizowanych wtedy w Wielkopolsce. Cykl konferencji został przygotowany przy współpracy z Wydziałem Ochrony Środowiska Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu pod patronatem ministra środowiska i wojewody wielkopolskiego. Dni Ochrony Środowiska odbywały się pod hasłem „Żywioty”, jako odpowiadające poszczególnym obszarom województwa. Podstawowymi założeniami obchodów były popularyzacja edukacji ekologicznej, możliwość pokazania problemów ekologicznych i sposobów ich rozwiązywania, a także promocja regionu. Obejmowały one różne formy edukacyjne: warsztaty artystyczne, wystawy plastyczne, imprezy szkoleniowo-edukacyjne oraz festyny rodzinne. Celem imprez szkoleniowo-edukacyjnych było zaprezentowanie na przykładzie województwa wielkopolskiego różnorodności spraw i problemów dotyczących problematyki ochrony środowiska, z którymi spotykają się w swojej działalności pracownicy administracji publicznej, zarówno samorządowej, jak i rządowej, przedsiębiorcy oraz wszyscy zajmujący się zawodowo lub amatorską tą dziedziną. W każdej miejscowości odbywały się one pod innymi hasłami: „Agroturystyka — ochrona środowiska i biznes”, „Energia w zgodzie ze środowiskiem”, „Lasy — zielone płuca Wielkopolski”, „Ziemia — nasza matka, dbajmy o jej czystość” czy „Polskie prawo ochrony środowiska”. Wydany został drukiem zbiór materiałów informacyjnych i edukacyjnych przygotowanych dla potrzeb licznych konferencji, seminariów i spotkań, które odbyły się na terenie całego województwa wielkopolskiego⁴¹. Doświadczenia tej imprezy pozwoliły na sprawne przygotowanie w 2002 r. spotkania EKO MEDIA FORUM.

*Krajowe Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast, Puławy 2000 r.
i Licheń Stary 2002 r.*

Mazowieckie Forum Wodno-Ściekowe, 2004 r.

TAROPAK Poznań, seminarium opakowaniowe, 2004 r.

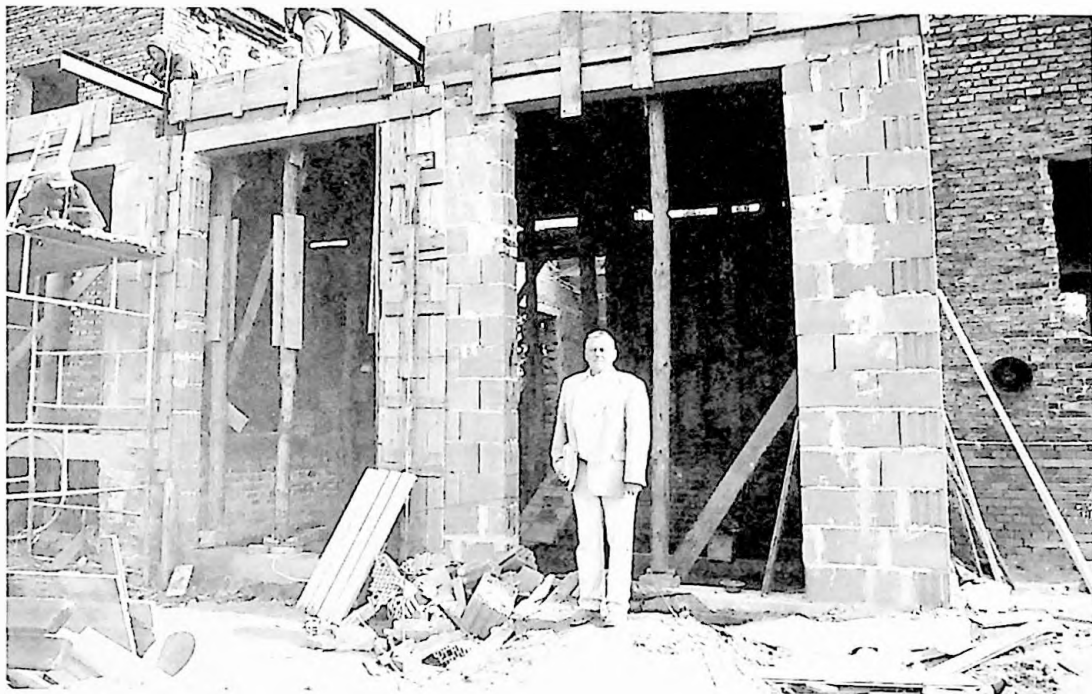
Wojtek każdego dnia tworzył swoją firmę, każdego dnia dodawał nowy pomysł do jej działalności. Nawet w dni wolne od pracy, kiedy po wyjściu z kościoła w niedzielne przedpołudnie spacerowaliśmy po Wzgórzu Św. Wojciecha, często przyznawał się, że „właśnie wymyślił sposób na...” albo „już wie, jak to zrobić...”, po czym opowiadał o swoim pomysle. Twórcze były dla niego również zajęcia fizyczne, takie jak kopanie w przydomowym ogrodzie, który uwielbiał i w którym odpoczywał.

Swoich pracowników zawsze nazywał młodymi tygrysami, bo często zatrudniał świeżo upieczonych absolwentów wydziałów ochrony środowiska, biologii, geografii, politologii i nie tylko, którzy przy jego boku, według jego wskazówek, wyrastali „na ludzi”. To była firma magistrów, a ci jeszcze bez tytułu musieli liczyć się z ciągłym nękaniami przez swojego Prezesa, które — czasami nudne — w rezultacie dopingowało do pracy i pomyślnego ukończenia studiów. Wojtek zawsze zwracał uwagę na mądrość kandydata, na którą wskazywały: samodzielne myślenie, kreatywność, umiejętność rywalizacji, którą chętnie widział odzwierciedloną w upodobaniu do zajęć sportowych. Wygodne warunki do pracy, nowoczesny sprzęt komputerowy i całe

EKO MEDIA FORUM, oprowadzanie ministra środowiska, Czesława Śleziaka, 2003 r.

Budowa firmy — nowa siedziba, sierpień 2005 r.

oprogramowanie firmy zawsze były oczkiem w głowie Wojtka. Ponad dziesięć lat rozwijał firmę przy ul. Zeylanda w Poznaniu — rozpoczynając pracę w jednym wynajętym pokoju, gdzie siedzibę miała m.in. redakcja, a kończąc na trzech piętrach rozwiniętej działalności przy czterdziestoosobowym składzie pracowniczym.

Tworzenie takiej firmy, jakiej oblicze chciał widzieć po wejściu Polski do Unii Europejskiej w nowoczesnym zespole kreatywnych młodych ludzi, rozpoczął pod koniec 2004 r. od poszukiwań nowej siedziby.

Szukanie nowej siedziby nie było łatwe. Córka Magdalena tak oto wspomina szukanie nowej lokalizacji. — *„Pamiętam, jak obwoził mnie z Mamą, często było to w niedzielę, pokazywał, co ostatnio sobie upatrzył i zawsze prosił o nasze zdanie. Szczególnie liczył się z moją opinią, zawsze przypominał, że robi to dla mnie, że ja kiedyś zajmę się tym wszystkim. Przy tym nigdy nie narzucał swojej woli, tylko kończył zdanie dwuznacznie, jakby oczekiwał potwierdzenia. Odkąd pamiętam, zawsze mnie w tym uświadamiał, a moje podejście do tego tematu z wiekiem się zmieniało i rozumieliśmy się”*.

Wojtek nie tworzył firmy dla siebie, choć oczywiście czerpał ogromną satysfakcję ze wszystkich działań ABRYS-u. Rozwijanie ABRYS-u było jego pasją. Chciał mieć świadomość, że jego praca nie przepadnie. Jego pragnieniem było pozostawienie swojej myśli wśród młodych pracowników zespołu i to niekoniecznie przez nieprzerwaną pracę w ABRYS-ie. Miał świadomość, że ci młodzi, wychowani przez niego ludzie kiedyś pójdą własną drogą i będą rozwijać się w innych firmach, ale miał nadzieję, że zostanie w nich podstawa przekazanej przez niego edukacji, doświadczenia i mądrości.

Po długich poszukiwaniach nowej lokalizacji na siedzibę firmy zapadła decyzja o kupnie gruntu, a wraz z nim niszczonego, lecz nadającego się do przebudowy budynku przy ul. Dalekiej w Poznaniu. Ulokowanie siedziby na bocznej, cichej ulicy (a jednocześnie w perspektywie rozwijającej się dzielnicy, odchodzącej od głównej ulicy miasta — Głogowskiej) było rekompensatą za lata spędzone w hałaśliwym i brudnym centrum. Z wielkim zaangażowaniem poświęcił rok — jak się okazało, ostatni rok swojego życia — przebudowie starego budynku i przekształceniu go w nowoczesne biuro. Ostatni etap przebudowy i wykończenie budynku przejęła córka Magdalena z mężem Robertem, przy znacznym zaangażowaniu i pomocy Igora Szymkowiaka, który od początku przebudowy pomagał Wojtkowi w prowadzeniu prac prawnych i budowlanych.

Firma przeniosła swoją siedzibę w marcu 2006 r.

¹ KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. z siedzibą w Poznaniu została utworzona aktem notarialnym A II 3684/89 Państwowego Biura Notarialnego w Poznaniu z 22.06.1989 r., zmienionym aktem notarialnym A II 4825/89 Państwowego Biura Notarialnego w Poznaniu z 14.08.1989 r. na czas nieograniczony; Postanowienie z dnia 29 września 1989 r. Sądu Rejonowego w Poznaniu Sekcja Spraw Rejestrowych w sprawie wpisania do rejestru handlowego dział B nr 4025 przedsiębiorstwa KOMPOL Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością — jednostka gospodarki społecznej z siedzibą w Poznaniu; sygn. RHB 4025. Do Spółki przystąpiło i objęło udziały 25 wspólników — w tym 19 przedsiębiorstw. Wspólnicy dysponowali 285 udziałami przemysłu komunalnego oraz sześciu osób fizycznych. Liczba wspólników przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o. ulegała w kolejnych latach różnym zmianom.

² Umowa z dnia 12 listopada 1990 r. zawarta pomiędzy przedsiębiorstwem KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu a mgr. Wojciechem Dutką w sprawie pełnienia obowiązków konsultanta w zakresie marketingu działalności gospodarczej spółki. (...) Dyrektor Ekonomiczny, mgr Konstanty Drab (zawarta umowa obowiązywała do 31 grudnia 1990 r.).

³ Protokół ze Zgromadzenia Wspólników spółki KOMPOL, które odbyło się 12 grudnia 1990 r. w Poznaniu; Uchwała Nr 14 Zgromadzenia Wspólników z dnia 12 grudnia 1990 r. przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w sprawie odwołania Zbigniewa Bączyka z członka Zarządu i Dyrektora Naczelnego spółki.

⁴ Przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu. Umowa o pracę z dnia 2 stycznia 1991 r. Przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. zatrudnia mgr. inż. Wojciecha Dutkę w przedsiębiorstwie na stanowisku Dyrektora Naczelnego na czas nieokreślony w wymiarze pełen etat.

⁵ Uchwała Nr 15 Zgromadzenia Wspólników z dnia 12 grudnia 1990 r. Przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w sprawie powołania członka Zarządu — powołanie z dniem 1 stycznia 1991 r. Wojciecha Dutkę na Dyrektora Naczelnego spółki.

⁶ Zgromadzenie wspólników powołało pierwszy Zarząd spółki w składzie dwuosobowym. Mgr inż. Marian Grochowina został Dyrektorem Naczelnym od dnia 1 listopada 1989 r. (przeszedł na rentę inwalidzką 18 października 1990 r.). Drugim członkiem Zarządu był mgr Konstanty Drab. Od 1 sierpnia 1990 r. na Dyrektora Naczelnego powołano mgr. inż. Zbigniewa Bączyka, który wkrótce złożył rezygnację ze stanowiska. Od 2 stycznia 1991 r. Dyrektorem Naczelnym został Wojtek, który pełnił jednoosobowo funkcję zarządu do dnia

21 kwietnia 1994 r. W tym dniu Zgromadzenie Wspólników uchwałą nr 3/94/93 powołało drugiego członka zarządu w osobie p. Emilii Ślęzak. Na Zgromadzeniu Wspólników, które odbyło się 24 października 1997 r., wspólnicy podjęli uchwałę nr 6/97/51 w przedmiocie odwołania członka Zarządu spółki, kierownika DW „Krokus” w Wiśle, Emilii Ślęzak, z dniem 31 grudnia 1997 r. W związku z tą uchwałą od 1 stycznia 1998 r. Zarząd przedsiębiorstwa KOMPOL ponownie był jednoosobowy i stanowił go Wojtek.

⁷ Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa istniało od 23 października 1987 r. do 31 grudnia 1996 r. i zostało zlikwidowane w wyniku reformy centrum administracyjno-gospodarczego, przeprowadzanej w 1997 r. Pismo kierowane było do Adama Glapińskiego, który był ministrem gospodarki przestrzennej i budownictwa w rządzie Jana Krzysztofa Bieleckiego w okresie od 12 stycznia 1991 r. do 5 grudnia 1991 r.

⁸ W.D. (Wojciech Dutka) 1991. Fundusz samopomocy komunalnej. PK. 2:1.

⁹ Pismo Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 12 marca 1991 r. (PR3-024-3/91) do Dyrektora Naczelnego przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o. w Poznaniu, Pana Wojciecha Dutki. Minister. (-) Dyrektor Generalny Wojciech Rzepka (Nawiązując do otrzymanego pisma z dnia 17 stycznia, informuje, że nie zgłasza uwag do projektu utworzenia Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. Działalność tej Fundacji przyczyni się do dalszego rozwoju techniki komunalnej w kraju).

¹⁰ Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne w organizacji. Protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów, które odbyło się 3 kwietnia 1991 r. w Poznaniu.

¹¹ Uchwała Nr 1 Zgromadzenia Fundatorów Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne z dnia 3 marca 1991 r. Fundatorzy postanowili z dniem 15 kwietnia powołać Zarząd Fundacji — jednoosobowy i powołać na członka i Prezesa Zarządu Wojciecha Macieja Dutkę.

¹² Akt notarialny z dnia 3 kwietnia 1991 r., spisany w PBN w Poznaniu, nr Rep. A II 1274/91. Fundatorzy: Wojciech Maciej Dutka, Władysław Juhas, Sylwester Wojewódzki. Organ nadzorujący: Minister Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. Zgromadzenie Fundatorów utworzyło Radę Fundacji w liczbie trzech członków: Wojciech Maciej Dutka, Włodzimierz Juhas i Sylwester Wojewódzki. Wpisano do RF pod poz. 1453.

¹³ Pismo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne w Poznaniu (w organizacji) do Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy XVI Wy-

dział Gospodarczy z dnia 29 kwietnia 1991 r. Fundatorzy: Wojciech Maciej Dutka, Włodzimierz Juhas i Sylwester Wojewódzki. Wniosek o wpisanie Fundacji do rejestru sądowego. We wniosku Fundatorzy zgłosili powstanie Fundacji i wnieśli o jej wpisanie do rejestru, załączyli statut, akt notarialny, protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów z dnia 3 kwietnia 1991 r., uchwały: o powołaniu jednoosobowego Zarządu Fundacji i Prezesa Zarządu Wojciecha Macieja Dutkę oraz o powołaniu Rady Fundacji i wyborze jej członków, a także pismo Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa. Ministrem właściwym ze względu na zakres działalności Fundacji jest minister gospodarki przestrzennej i budownictwa.

¹⁴ Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy Rejestrowy. Sygn. akt XVI NS Rej. F-504/91. Postanowienie z dnia 10 lipca 1991 r. dotyczące wniosku Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne w sprawie wpisu do Rejestru Fundacji. Celem Fundacji jest prowadzenie działań zmierzających do rozwoju produkcji urządzeń komunalnych i służących do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz związanych z nim i z niego wynikających warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka.

¹⁵ Uchwała nr 10 Zgromadzenia Fundatorów Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, podjęta w Poznaniu 23 stycznia 1997 r. (przyjęcie informacji o działalności Fundacji i Prezesa w 1996 r., przyjęcie rozliczenia finansowego, akceptacja działalności Prezesa).

¹⁶ Uchwała nr 11 Zgromadzenia Fundatorów Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, podjęta w Poznaniu 23 stycznia 1997 r. w sprawie przyjęcia rezygnacji dotychczasowego Prezesa Zarządu, Wojciecha Dutki, i powołania na to stanowisko Janusza Wiśniewskiego (uchwała została przyjęta w głosowaniu jawnym jednogłośnie): Pismo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne z dnia 3 lutego 1997 r. do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy Rejestrowy, znak: DN/1/97 — dotyczący zmiany w rejestrze fundacji — RF 1453: wnosi się o wykreślenie dotychczasowego prezesa Zarządu Fundacji w osobie Wojciecha Dutki, odwołanego z dniem 31 stycznia 1997 r., oraz o wpis nowego prezesa Zarządu Fundacji, Janusza Wiśniewskiego, powołanego z dniem 1 lutego 1997 r.

¹⁷ Na przeprowadzenie publicznej zbiórki pieniędzy Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne uzyskała zgodę — decyzję Wydziału Spraw Obywatelskich Urzędu Miejskiego z dnia 18 kwietnia 1996 r., nr WSO. 1-6022/17/96.

¹⁸ Pieniądze [341 wpłat na łączną kwotę 2190,31 zł (koszty: 249,37 zł)] zostały wpłacone na konto Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanaliza-

cji w Poznaniu [późniejsze Poznańskie Wodociągi i Kanalizacja Sp. z o.o. (od 1997 r.), obecnie Aquanet SA (od 2005 r.)] na rzecz budowy COŚ. Pismo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne z dnia 15 kwietnia 1996 r. (znak: PUK-1/98), skierowane do Prezydenta Miasta Poznania, Wojciecha Szczęsnego Kaczmarka. (-) Prezes mgr inż. Wojciech Dutka.

¹⁹ Biuro Zarządu Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne znajduje się w siedzibie firmy ABRYŚ. Prezesem Zarządu Fundacji jest mgr inż. Janusz Wiśniewski, a dyrektorem Biura Zarządu — mgr Igor Szymkowiak.

²⁰ Umowa z dnia 10 marca 1982 r. w sprawie utworzenia Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego. (-) Podpisy dyrektorów przedsiębiorstw. Zatwierdzam: (-) Minister Administracji, Gospodarki Terenowej i Ochrony Środowiska gen. dyw. Tadeusz Hupałowski. Poznań, dnia 1 czerwca 1982 r. Zrzeszenie utworzyły: Fabryka Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Pniewach, Wytwórnia Urządzeń Komunalnych „PRESKO” w Brzegu, Krakowie, Dębnie i Wschowie, Wytwórnia Urządzeń Komunalnych „WUKO” w Lublinie, Stąporkowie i Zduńskiej Woli, Komunalne Przedsiębiorstwo Naprawy Autobusów „KAPENA” w Słupsku, Przedsiębiorstwo Produkcji Sprzętu Budowlanego „PROKOM” w Międzychodzie, Przedsiębiorstwo Produkcji Sprzętu Budowlanego i Komunalnego „PROKOM” w Szczecinie, Przedsiębiorstwo Sprzętu Budowlanego „PROKOM” w Ornece, Przedsiębiorstwo Komplektacji Dostaw w Poznaniu, Fabryka Aparatury i Urządzeń Komunalnych w Łomży oraz Przedsiębiorstwo Produkcji Urządzeń Komunalnych „KOMPRO” w Poznaniu.

²¹ Uchwała nr 8 Rady Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego z dnia 25 maja 1982 r. w sprawie: przejęcia Zakładu Szkoleniowo-Bytowego ze Zjednoczenia Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej w Poznaniu. Rada Zrzeszenia postanawia: 1) Z dniem 1.07.1982 r. przejąć Zakład Szkoleniowo-Bytowy wraz z DW „Krokus” w Wiśle, działający na pełnym wewnętrznym rozrachunku gospodarczym. 2) Cel i przedmiot oraz zakres działania Zakładu, określone Rozporządzeniem nr 15/79 Dyrektora Naczelnego Zjednoczenia z dnia 12.12.1979 r., pozostają niezmienione do czasu ustalenia nowej formy organizacyjnej Zakładu. Podpisy: (-) inż. M. Beym, przewodniczący Rady Zrzeszenia, (-) J. Rymsza, zastępca przewodniczącego Rady Zrzeszenia, (-) mgr S. Wojewódzki; Protokół przejęcia-przekazania Zakładu Szkoleniowo-Bytowego spisany w dniu 31 maja 1982 r. Przejmujący: (-) mgr inż. Marian Grochowina, dyrektor, Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu; Przekazujący: (-) mgr inż. Andrzej Heyman, dyrektor naczelny, Zjednoczenie Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej w Poznaniu w likwidacji; Zjednoczenie Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej

Tworzenie firmy

Ośrodek Szkoleniowo-Socjalny, dokumenty z lat 1976-1977; Zjednoczenie Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej w Poznaniu — teczka materiałów archiwalnych 1974-1981.

²² Zarządzenie Nr 29/76 Naczelnego Dyrektora Zjednoczenia Zaplecza Technicznego Gospodarki Komunalnej w Poznaniu z dnia 28 października 1976 r. w sprawie wprowadzenia dla Domu Wypoczynkowego „Krokus” w Wiśle pełnego wewnętrznego rozrachunku gospodarczego.

²³ Pismo Urzędu Wojewódzkiego w Bielsku-Białej, Wydział Organizacji i Nadzoru, Biuro Prawne, z dnia 23 września 1991 r., Nr II-0552/131/91.

²⁴ Zezwolenie Urzędu Miejskiego w Cieszynie Wydział Geodezji i Gospodarki Gruntami Nr G: 8220/9/79/89 na przekazanie przez Zrzeszenie Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu na rzecz przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu terenu położonego w Wiśle, zapisanego w księgach wieczystych pod nr. Kw 776, nr. Kw 23253 i nr. Kw 23820; Uchwała Nr 11 Zgromadzenia Wspólników przedsiębiorstwa KOMPOL Sp. z o.o. w Poznaniu z dnia 26 października 1989 r. w sprawie przejęcia majątku Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu oraz Zakładu Usług Techniczno-Handlowych; Zgromadzenie Wspólników postanowiło przejąć majątek trwały i ruchomy oraz środki finansowe zlikwidowanego Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu oraz Zakładu Usług Techniczno-Handlowych tego Zrzeszenia.

²⁵ Sąd Rejonowy w Poznaniu, Wydział XIV Gospodarczy Rejestrowy. Częściowy Odpis z Rejestru. Zrzeszenie Przedsiębiorstw Państwowych PP.108. Dział IV: Uchwałą nr 182 Rady Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu z dnia 12 lipca 1990 r. uznano Zrzeszenie za zlikwidowane. Wykreślić Zrzeszenie z rejestru. Wpisano dnia 30 grudnia 1991 r.; Zarządzenie Nr 1 Likwidatora Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu z dnia 22 maja 1989 r. w sprawie: likwidacji Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu. (-) Likwidator ZPPK mgr inż. M. Grochowina; Zarządzenie Nr 3 Likwidatora Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu z dnia 15 czerwca 1989 r. w sprawie: zmiany struktury organizacyjnej i zatrudnienia w DW „Krokus” w Wiśle w związku z likwidacją Zrzeszenia PPK w Poznaniu. (-) Likwidator ZPPK mgr inż. M. Grochowina; Inwentarz Zrzeszenia Przedsiębiorstw Przemysłu Komunalnego w Poznaniu w Archiwum Państwowym w Poznaniu, zawierający dokumenty z lat 1982-1989, m.in. zbiory uchwał Rady Zrzeszenia, materiały i zbiory protokołów z posiedzenia Rady Zrzeszenia, sprawozdania roczne, materiały kontroli zewnętrznych własnej jednostki.

charakterystykę techniczną zrzeszonych przedsiębiorstw, sprawozdania z czynnego uczestnictwa w targach i wystawach, teczkę likwidalną.

²⁶ Zgodnie z ustaleniami planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Wisły, zatwierdzonego uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Bielsku-Białej Nr IV/31/84 z dnia 14 grudnia 1984 r. — Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1985 r. nr 1, poz. 12 (wykaz obowiązujących aktów prawa miejscowego opublikowano w Dz. Urz. Woj. Bielskiego z 1990 r. nr 14, poz. 180) oraz uchwalonymi przez Radę Miasta Wisły uchwałą Nr XXXIX/179/93 z dnia 10 września 1993 r. zmianami do planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego w zakresie budownictwa mieszkaniowego (Dz. Urz. Woj. Bielskiego nr 12 poz. 79), pgr o nr.: 3270/4, 3270/5, 3263/4 usytuowane są w jednostce strukturalnej E8UT „Tereny usług turystycznych” (w tym m.in. DW „Krokus”), natomiast pgr o nr. 3257/5 usytuowana jest w jednostce strukturalnej E1RPb „Tereny gruntów ornych” [zob.: Wypis z planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Wisły (Gm 7322/88/97 z dnia 23 maja 1997 r.)].

²⁷ Decyzja wojewody bielskiego z dnia 14 lipca 1992 r. znak: GG.I-8224c/12/91 stwierdzająca nabycie z mocy prawa z dnia 5 grudnia 1990 r. przez przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o.-j.g.u. z siedzibą w Poznaniu: prawa użytkowania wieczystego na okres 99 lat gruntów własności Skarbu Państwa położonych w Wiśle (Kw 39216 i Kw 46543: Sąd Rejonowy w Cieszynie Wydział Ksiąg Wieczystych), prawa własności (odpłatnie) budynku wczasowego „Krokus”.

²⁸ Operat szacunkowy Domu Wczasowego „Krokus” zlokalizowanego w Wiśle Parteczniku przy ul. Górnośląskiej nr 9. Opracowali: mgr inż. Marian Manowski, bud. Bogdan Sabath. Cieszyn, 27 kwietnia 1992 r.; Opinia w sprawie określenia szacunkowej wartości rynkowej Domu Wczasowego „Krokus” położonego w Wiśle przy ul. Górnośląskiej 9. Elżbieta Wojnarowicz — biegły z listy wojewody bielskiego do szacowania nieruchomości z zakresu budownictwa, Cieszyn, 28 lutego 1996 r.; Dutka W. Materiały dotyczące stanu prawnego nieruchomości w Wiśle (DW „Krokus”) — zbiór dokumentów. KOMPOL Polskie Urządzenia Komunalne Sp. z o.o., Poznań 1996; Informacja o stanie prawnym nieruchomości położonej w Wiśle przy ul. Górnośląskiej 9. Przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o., Poznań, 1999; Zbiór dokumentów zebranych i zestawionych przez W. Dutkę, dotyczących stanu prawnego nieruchomości położonej w Wiśle przy ul. Górnośląskiej (Dom Wypoczynkowy „Krokus”).

²⁹ Państwowe Biuro Notarialne w Poznaniu. Akt Notarialny z dnia 21 grudnia 1998 r. Nr repertorium A I/4435/89. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe

„TERMEX” w Poznaniu w dniu 27 grudnia 1988 r. wpisane zostało do rejestru handlowego Sądu Rejonowego w Poznaniu Wydział Spraw Gospodarczych pod numerem RHB 3137.

³⁰ Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AKWEL” Sp. z o.o. w Poznaniu wpisane zostało do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Poznaniu Wydział Spraw Gospodarczych Sąd Gospodarczy pod numerem RHB 2064.

³¹ Uchwała Nr 10 Zgromadzenia Wspólników Spółki „TERMEX” z dnia 19 grudnia 1991 r. w sprawie likwidacji spółki. „Za” było wszystkich sześciu udziałowców posiadających 18 udziałów. Udziałowcy to: mgr Jerzy Ryszard Cerba, mgr inż. Wojciech Mazurek, mgr inż. Jacek Andrzej Mnichowski, inż. Aleksander Kosakowski, mgr inż. Stanisław Kubasik, mgr Paweł Kuchlewski oraz Przedsiębiorstwo Wielobranżowe „AKWEL” Sp. z o.o.-j.g.u. w Poznaniu.

³² Uchwała Nr 12 Zgromadzenia Wspólników Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego „TERMEX” Sp. z o.o. z dnia 12 grudnia 1992 r. w sprawie zbycia udziałów. Umowa zbycia udziałów została zawarta także pomiędzy Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „AKWEL” Sp. z o.o. w Poznaniu a Wojciechem Dutką w dniu 14 grudnia 1992 r. Identyczne umowy zawarte zostały z Jerzym Ryszardem Cerbą, Wojciechem Mazurkiem, Aleksandrem Kosakowskim (jednocześnie pełnomocnik PW „AKWEL”), Pawłem Kuchlewskim, Stanisławem Kubasikiem i Jackiem Andrzejem Mnichowskim. Kupujący (tj. Wojciech Dutka) zobowiązany był do zawiadomienia spółki „TERMEX” o zawarciu tych umów.

³³ Kancelaria Notarialna Elżbieta Zielińska notariusz. Akt Notarialny z dnia 11 stycznia 1993 r., Nr repertorium A 128/93.

³⁴ Uchwała Zgromadzenia Wspólników ABRYŚ Sp. z o.o. z dnia 12 grudnia 1992 r. dotycząca powołania z dniem 21 grudnia 1992 r. w skład jednoosobowego Zarządu spółki jako Prezesa Zarządu Wojciecha Dutkę bez ustalenia wynagrodzenia. W związku z nawałem pracy związanej z pełnieniem funkcji Prezesa Zarządu jest potrzeba zawarcia umowy o pracę na ww. stanowisku. Należy zatrudnić Prezesa Zarządu w wymiarze 1/5 etatu miesięcznie; Protokół Zgromadzenia Wspólników ABRYŚ Sp. z o.o. z dnia 8 lipca 1997 r. w Poznaniu. Reprezentowany był cały kapitał zakładowy — 13 udziałów, które posiadał jeden wspólnik, Wojciech Dutka. Rozpatrywano propozycję powołania etatowego Zarządu spółki i podjęto uchwałę w sprawie zatrudnienia Prezesa Zarządu; Uchwała nr 4/97/22 Zgromadzenia Wspólników ABRYŚ Sp. z o.o. z dnia 8 lipca 1997 r. w sprawie zatrudnienia Prezesa Zarządu; Umowa o pracę z dnia 10 lipca 1997 r. pomiędzy ABRYŚ Sp. z o.o. a Wojciechem Dutką,

który przyjmuje pracę etatową na stanowisku Prezesa Zarządu, umowa o pracę w niepełnym wymiarze czasu pracy (1/5 etatu miesięcznie) na czas nieokreślony. na powierzonym stanowisku będzie wykonywał wszelkie czynności związane z funkcją Prezesa Zarządu.

³⁵ Umowa o pracę z dnia 4 stycznia 1999 r. (znak: DN/110/99) zawarta z Wojciechem Dutką — kontynuuje pracę na stanowisku Redaktora Naczelnego (umowa na czas nieokreślony), (-) Prokurent-Dyrektor Naczelnny mgr Alicja Bunikowska; Umowa o pracę z dnia 22 grudnia 2000 r. pomiędzy ABRYŚ a Wojciechem Dutką — kontynuuje pracę etatową na stanowisku Prezesa Zarządu spółki ABRYŚ oraz pracę na stanowisku Redaktora Naczelnego „Przeglądu Komunalnego”, wykonując wszystkie czynności związane z funkcją Prezesa Zarządu Spółki oraz Redaktora Naczelnego „Przeglądu Komunalnego”. (-) Prokurent-Dyrektor Naczelnny mgr Alicja Bunikowska; Aneks do umowy o pracę z dnia 2 lipca 2001 r. Z dniem 2 lipca 2001 r. Wojciech Dutka jest zatrudniony na stanowisku Dyrektora przedsiębiorstwa przy jednoczesnej kontynuacji pracy na stanowisku Redaktora Naczelnego „Przeglądu Komunalnego” oraz sprawowaniu funkcji Prezesa Zarządu ABRYŚ Sp. z o.o. w Poznaniu. (-) Magdalena Dutka — prokurent.

³⁶ Prestiżowe w branży ochrony środowiska Wielkopolskie Forum Ekologiczne jest corocznym spotkaniem mającym na celu podsumowanie działań w zakresie ochrony środowiska w Wielkopolsce. W lutym 2007 r. pod honorowym patronatem wojewody wielkopolskiego i prezydenta Poznania odbyło się XII Wielkopolskie Forum Ekologiczne, na którym przeprowadzono debatę społeczną na temat „Gospodarki odpadami w Poznaniu”.

³⁷ Ogólnopolskie Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM jest miejscem prezentacji możliwości edukacyjnych w dziedzinie ochrony środowiska, wymiany doświadczeń pomiędzy ośrodkami edukacji i pokazaniem w bardzo żywej, multimedialnej, scenicznej i wystawowej formie przykładów realizacji programów edukacyjnych. Wizyta na OFEE pozwala zdobyć materiały i podpatrzeć pomysły na prowadzenie zajęć z zakresu edukacji ekologicznej, uczy, jak przygotować i przeprowadzić zajęcia na temat ekologii, aby odniosły oczekiwany skutek. Pokazuje, jak różne ośrodki edukacyjne angażują dzieci i młodzież do aktywnego uczestnictwa w zajęciach na temat ochrony środowiska. Oferta Forum kierowana jest do wszystkich nauczycieli zajmujących się lub zainteresowanych edukacją ekologiczną, lokalnych edukatorów, przedstawicieli pozarządowych organizacji ekologicznych oraz młodzieży.

³⁸ Program Leonardo da Vinci jest programem edukacyjnym adresowanym do osób pracujących. Jego działania skupiają się przede wszystkim na doskonaleniu systemów kształcenia ustawicznego, opracowywaniu i wdraża-

niu rozwiązań innowacyjnych w tym zakresie oraz na samym kształceniu ustawicznym i zawodowym. Program od początku składał się z kilku typów projektów: wymiany i staże (dofinansowanie staży zawodowych dla uczniów, studentów i absolwentów, wymiany doświadczeń dla nauczycieli i szkoleniowców), projekty pilotażowe (promocja innowacyjnych metod nauczania z wykorzystaniem nowoczesnych technologii), projekty językowe (promocja znajomości języków obcych i kultur krajów europejskich), międzynarodowa sieć instytucji (tworzenie sieci ma na celu upowszechnianie wiedzy i doświadczeń na poziomie europejskim na temat szkoleń zawodowych), badania i analizy dotyczące zagadnień kształcenia ustawicznego i szkolenia zawodowego.

Początkowo Program Leonardo da Vinci istniał jako samodzielny program o takiej samej nazwie i polskie instytucje (placówki kształcenia i instytucje szkoleniowe, ośrodki i instytuty badawcze, małe i średnie przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe) mogły z niego korzystać już od 1998 r. Obecnie Program jest częścią nowego programu edukacyjnego Unii Europejskiej pt. „Uczenie się przez całe życie” (Lifelong Learning Programme), realizowanego od 1 stycznia 2007 r. do końca grudnia 2013 r. [zob.: Decyzja nr 1720/2006/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 listopada 2006 r. ustanawiająca program działań w zakresie uczenia się przez całe życie (Dz. Urz. UE z 24.11.2006 r., PL, L 327/45)]. Program ma na celu promowanie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań edukacyjnych dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Wspiera także rozwiązania zwiększające przejrzystość i uznawalność kwalifikacji zawodowych w krajach europejskich, a także działania wzmacniające jakość kształcenia zawodowego i ustawicznego. Obecnie Program „Leonardo da Vinci” będzie skierowany do osób korzystających ze szkolenia i kształcenia zawodowego nie będącego częścią programu studiów wyższych. Program wspiera projekty ponadnarodowe, składane przez firmy, instytucje i organizacje oferujące różne formy kształcenia zawodowego i ustawicznego dla młodzieży szkolnej i osób dorosłych.

³⁹ Dr inż. Tadeusz Pająk, EUR ING, jest pracownikiem dydaktyczno-naukowym na Wydziale Inżynierii Mechanicznej i Robotyki Katedry Maszyn i Urządzeń Energetycznych Akademii Górniczo-Technicznej im. Stanisława Staszica w Krakowie.

⁴⁰ „Czysta Energia” 2001, nr 3/2001.

⁴¹ Konferencje ekologiczne. Forum edukacyjno-szkoleniowe. Światowy Dzień Ochrony Środowiska w Wielkopolsce pod patronatem ministra środowiska i wojewody wielkopolskiego (5-10 czerwca 2001 r.). Wyd. Agencja Reklamowa YGREQ GROUP Sp. z o.o., Poznań, 80 str.

Spółecznik i polityk

*Obroady Ogólnopolskiego Samorządowego Forum
Ekologicznego Poznań 1997 r.
od prawej: Wojciech Dutka, Jan Szyszko,
Radosław Gwóźdź*

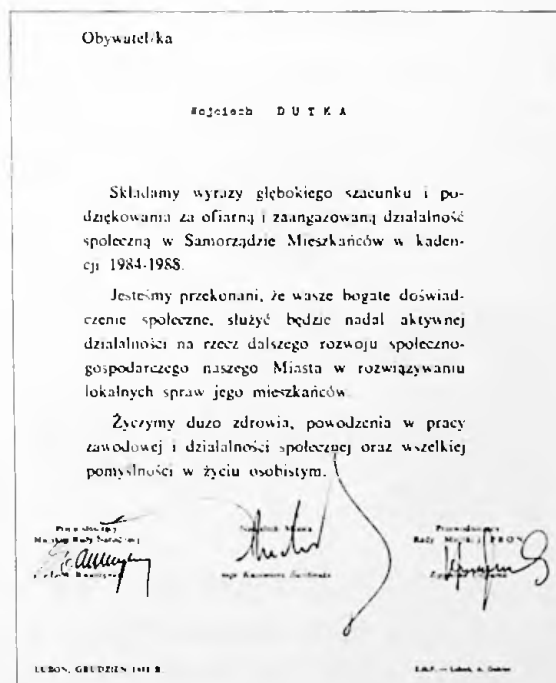

Rada Miasta Lubonia

Wojtek przywiązywał ogromną wagę do rozwoju samorządu lokalnego, któremu poświęcił ostatnie kilkanaście lat swojego życia. Uważał, że samorząd powinien być nie tylko formą administracji lokalnej, ale również — a może przede wszystkim — współorganizatorem i sponsorem oddolnych inicjatyw. Skupienie wokół radnych wolontariuszy czy współpraca z organizacjami pozarządowymi to zagadnienia równie ważne jak rozwój gospodarczy lub sprawne zarządzanie miastem. Na przykładzie Lubonia widział, że nic nie jest w stanie zastąpić człowieka w kontakcie z drugim człowiekiem, bezpośrednio w miejscu wspólnego zamieszkania. Był oczywiście świadomy, że wymaga to odpowiednich środków materialnych, nowego spojrzenia na politykę społeczno-gospodarczą w mieście i innej redystrybucji dochodów. Samorząd musi być jednak przygotowany na podjęcie takich działań, ponieważ jest podstawą funkcjonowania zdrowego kraju, w którym obywatele mają coś do powiedzenia. *Nihil sine consensu omnium* — „Nic bez zgody wszystkich” jest mottem takiej działalności.

Wojtek wiedział że groźny jest raptowny spadek zaufania społecznego do wybranych władz lokalnych. Ludzie coraz mniej wierzą władzom. Mamy w Polsce kryzys wszystkich organów władzy. Samorząd, który jest niczym innym jak tylko sposobem załatwiania spraw lokalnych, jest taki jak społeczeństwo — ani lepszy, ani gorszy. Obecnie barierą w Polsce jest niedorozwój mentalności społecznej, co praktycznie uniemożliwia budowę społeczeństwa obywatelskiego. Nie jest ona wpisana w programy wyborcze żadnej z partii politycznych ani koalicji, ani opozycji.

Jakże aktualne jest obecnie stanowisko Wojtka, który pisał ponad 10 lat temu: „(...) Ale partyjni politycy traktują samorząd jedynie jako kolejny instrument władzy. Nie chcą zdawać sobie sprawy, że najważniejsza jest konieczność przebudowania mentalności ludzi,

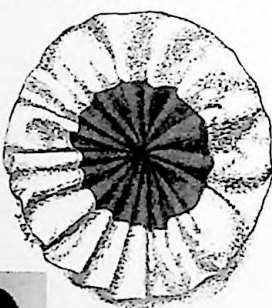

tych na ulicy. Nie ma u nas poczucia wspólnego dobra, wspólnej odpowiedzialności. Ciągłe jest: my — oni. I jak ktoś zostaje wójtem, staje się już „onym”. Jest po to, żeby go obciążać. Jednak za złe funkcjonowanie samorządu odpowiada również społeczeństwo, które te władze wybrało (...)”.

Od 1973 r. uczestniczył w pracach różnych komitetów społecznych, budujących wodociągi, gazociągi i linie telefoniczne. Działalność w samorządzie lokalnym Wojtek rozpoczął bardzo wcześnie. Jako mieszkaniec Lubonia w latach 1984-1988¹ społecznie udzielał się w lubońskim Samorządzie Mieszkańców. Po przemianach ustrojowych w 1989 r. od razu czynnie włączył się w budowę samorządu lokalnego w Luboniu i zgłosił swoją kandydaturę na radnego miasta. Był kandydatem z listy Samorządowego Komitetu Obywatelskiego „Solidarność” w Okręgu Wyborczym nr 9 w Luboniu². Gdy 27 maja 1990 r. podejmował decyzję o działalności społecznej, nie krył jednak pewnych obaw, wynikających m.in. z Jego przynależności politycznej w poprzednim okresie. Nie wiedział, jak zostanie przyjęty przez nowe środowisko Komitetów

Obywatelskich. Obawy te szybko jednak okazały się nieuzasadnione. Dzięki swej umiejętności współpracy w zespole i prowadzenia dyskusji, wielkiej kulturze osobistej i niekwestionowanej wiedzy Wojtek bardzo szybko został zaaprobowany i stał się w swoim lokalnym środowisku wyraźnym autorytetem. W tym okresie dla wszystkich podejmujących społecznie wysiłki w imię dobra publicznego nie było istotne, skąd kto przychodzi, ale co chce sam wnieść w budowę nowej rzeczywistości gospodarczej, społecznej i politycznej.

WYBORY'90

KANDYDAT
SAMORZĄDOWEGO
KOMITETU
OBYWATELSKIEGO

DUTKA

W Okręgu Wyborczym Nr 9

Ulice: Jagiello, Kościelna, Okrzei,
Pułaskiego, Waryńskiego

obwód (miejsce) głosowania — Szkoła Podstawowa Nr 2
ul. Żabikowska 40

KOMITET OBYWATELSKI

SOLIDARNOŚĆ

Pierwsze wybory samorządowe w Polsce — ulotka wyborcza Wojciecha Dutki z 1990 r.

W Dodatku Wyborczym do „Przeglądu Lubońskiego” z 23 maja 1990 r. Wojtek apelował do społeczeństwa Lubonia, aby głosować na najlepszych³:

„Wierzę, że dawny typ działacza społecznego — „bierny, mierny, ale wierny” należy do bezpowrotnej przeszłości. Zmiany zachodzące w lokalnej elicie władzy nie mogą być tylko prostą wymianą na ludzi o dobrej przeszłości i nieposzlakowanej opinii. Nowi radni muszą być przede wszystkim gospodarni i kompetentni. Muszą być odważni i bezkompromisowi, gdyż zadania do rozwiązania są ogromne. Od ich decyzji będzie zależała przyszłość Lubonia. Podam przykłady oczekujące decyzji w najbliższych tygodniach lub miesiącach. Perspektywiczny plan zagospodarowania Lubonia przewiduje wzrost mieszkańców o ponad 10 tys. Czy miasto to wytrzyma? Na ile pogorszą się warunki życia obecnych mieszkańców? Inny problem to ochrona środowiska poprzez ograniczenie produkcji zakładów — „trucicieli”. Może to spowodować bezrobocie i tragedię wielu rodzin. Czy możemy do tego dopuścić? Trzeba wybrać optymalną drogę rozwiązania nabrzmiałych problemów. Kandydaci na radnych, popierani przez Samorządowy Komitet Obywatelski, reprezentują różne profesje i wzajemnie się uzupełniają. Myślę, że w ich ręce można oddać władzę w mieście. Muszą wygrać walkę o czyste niebo nad Luboniem i godne życie jego mieszkańców. Głosujmy na nich”.

W wyniku wygranych wyborów przy stosunkowo wysokiej frekwencji (powyżej 54%) Wojtek uzyskał mandat Radnego Rady Miejskiej Lubonia w kadencji 1990-1994⁴. Od początku zaangażował się w różne sprawy organizacyjne związane z działalnością Rady. Wybrany został również na Przewodniczącego Komisji Prawno-Organizacyjnej. Współpracował przy opracowaniu Statutu miasta, regulaminów zarządu i Rady Miejskiej oraz statutów firm będących własnością miasta, a także przy opracowaniu opinii do uchwał Rady Miejskiej. Szybko okazało się jednak, że działalność tej Komisji i jej współpraca z radnymi nie układają się dobrze. Po rocznej pracy na stanowisku Przewodniczącego Komisji Prawno-Organizacyjnej 14 czerwca 1991 r. na ręce Przewodniczącego Rady Miejskiej w Luboniu, dr. Krzysztofa Molińskiego, Wojtek złożył rezygnację z tej funkcji, krytycznie ustosunkowując się do pracy radnych. W ciągu roku Komisja odbyła 21 posiedzeń, przygotowując i opiniując projekty uchwał i regulaminów oraz zajmując się wieloma innymi zagadnieniami leżącymi w jej kompetencji. Niestety, wyniki prac Komisji oraz wnioski i zapytania przygotowywane przez członków Komisji były całkowicie ignorowane przez większość radnych. Podejmowane przez Przewodniczącego Komisji interwencje w tej sprawie okazywały się bezskuteczne. Żaden z radnych nie zapoznawał się z wnioskami przed sesją, co w trakcie obrad Rady powodowało niepotrzebne zamieszanie i przedłużanie

Dni Lubonia, październik 1991 r. Radni pierwszej kadencji przed grą w piłkę nożną. Wojtek Dutka u dołu w pozycji leżącej.

dyskusji na sesji. Było to także wyraźne dyskredytowanie Przewodniczącego Komisji, kiedy przedkładał wypracowane przez Komisję wnioski. O lekceważeniu działalności Komisji świadczyła również nieobecność na wielu jej posiedzeniach członka Zarządu Miasta oraz jednocześnie członka Komisji Prawno-Organizacyjnej. Ponieważ sytuacja powtarzała się na kolejnych sesjach, Wojtek nie widział możliwości dalszego działania na takich zasadach⁵.

Jako radny Wojtek brał udział w dyskusjach podczas obrad sesji Rady Miejskiej na temat różnej problematyki dotyczącej ochrony środowiska w Luboniu, zwłaszcza zanieczyszczeń emitowanych przez Zakłady Chemiczne oraz inwestycji związanych z ochroną środowiska w największych zakładach przemysłowych Lubonia. Informował o tym swoich wyborców na łamach „Wieści Lubońskich”⁶. Zachęcał także innych radnych do szerokiej prezentacji mieszkańcom Lubonia swojej pracy na rzecz miasta w Radzie Miejskiej⁷. Pisał o tym następująco:

„Co Pan zrobił, Panie Radny? To pytanie, które zadano mi niedawno podczas spotkania z wyborcami, nie powinno pozostawać bez odpowiedzi. Minął rok i pora przypomnieć o programie wyborczym, który przyniósł tak przekonujące zwycięstwo. Radni pracują bardzo dużo. Od czerwca odbyło się 20 sesji Rady

Miejskiej, trwających przeciętnie od sześciu do ośmiu godzin. Komisja Prawno-Organizacyjna Rady spotykała się 21 razy, a czas posiedzeń wynosił średnio trzy godziny. Dyżury w Biurze Rady, posiedzenia doraźnych komisji, spotkania z wyborcami, interwencje, przygotowania do sesji i posiedzeń komisji to kolejne kilkadziesiąt godzin. Dodając ten czas, otrzymujemy 37 dni roboczych. Efekty tego wysiłku nie zawsze są widoczne, często padają głosy, że realizacja programu wyborczego jest mizerna. Moim zdaniem, jest to spojrzenie subiektywne. Zrobiono ogromną pracę podstawową, tworząc strukturę przystającą do samorządowej rzeczywistości. Była to jednak działalność mało widoczna, pozbawiona spektakularnych osiągnięć, ale niezbędna w dalszym działaniu Rady. Teraz, sądzę, przyszedł czas, aby pokazać praktyczne efekty działalności. Proponuję, aby nasi radni przedstawiali efekty swej działalności, zwłaszcza dotyczące całego miasta, na łamach „Więści Lubońskich”, które chętnie udostępnią miejsce każdemu. Może czytelnicy, mieszkańcy Lubonia, zechcą się wypowiedzieć w tej sprawie? Oczekujemy na listy do redakcji”.

Zajmował się również sprawami związanymi z przystąpieniem do Związku Komunalnego, informował radnych o powstaniu Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja”⁸, (zapraszając jednocześnie wszystkich do współpracy), oraz o pracach Sejmiku Wojewódzkiego, w tym m.in. sprawach opiniowania kandydatów na wojewodę, wynagrodzeń dla pracowników Sejmiku i wysokości diet dla delegatów oraz kształtowania się i wysokości budżetu Sejmiku. Kilkakrotnie przedstawiał informację oraz jako likwidator składał sprawozdania dla członków Rady o przebiegu likwidacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu, m.in. w zakresie istniejących zaległości płatniczych i przekazania części majątku tego Przedsiębiorstwa Zarządowi Miasta. Brał udział w dyskusjach dotyczących problemu powoływania Rad Nadzorczych sprawujących kontrolę nad prywatyzowanymi przedsiębiorstwami i mających działać w okresie przejściowym, reprezentując Skarb Państwa. Kandydaci do tych Rad mieli być kierowani na szkolenia menedżerów⁹. Na jednym z posiedzeń Wojtek wnioskował o zdjęcie z porządku obrad punktu dotyczącego projektu form organizacji jednostek komunalnych. Zwrócił uwagę, że dyskusja na ten temat jest przedwczesna, bowiem nie ukazała się jeszcze ustawa o przedsiębiorstwach komunalnych¹⁰ oraz kontynuowane są prace organizacyjno-szkoleniowe prowadzone przez Sejmik Samorządowy przy współpracy z ówczesnym Ministerstwem Przekształceń Własnościowych w zakresie zmian strukturalnych i form organizacyjnych jednostek komunalnych¹¹.

Pod koniec kwietnia 1993 r. Wojtek brał udział w wyjeździe do Holandii 40-osobowej delegacji wójtów i burmistrzów z woj. poznańskiego (o czym informował m.in. na łamach „Wieści Lubońskich”¹²). Głównym celem wyjazdu było zapoznanie się z nowoczesnymi technologiami oraz organizacją służb ochrony środowiska. Uczestnicy zapoznali się ze sposobami eksploatacji dużego składowiska odpadów stałych dla kilkunastu gmin oraz zwiedzili spalarnię odpadów komunalnych i chemicznych w rejonie Rotterdamu. Zaprezentowano także stację pozyskiwania wody dla Amsterdamu oraz oczyszczalnię ścieków komunalnych i przemysłowych browaru Heineken. Ponadto urzędnicy tamtejszego Ministerstwa Ochrony Środowiska przedstawili polskiej delegacji różne formy współpracy z organizacjami proekologicznymi w Polsce. Jako uczestnik tego wyjazdu Wojtek zwrócił szczególną uwagę na następujące sprawy:

- Holendrzy traktują sprawy ochrony środowiska poważnie i działają konsekwentnie,
- nakłady na działania proekologiczne są znacznie wyższe niż w Polsce, ale porównując je z placami, można przyjąć, że procentowo są zbliżone.
- inwestycje typu składowisko odpadów czy spalarnia są eksploatowane przez samodzielne przedsiębiorstwa, powołane przez związki gmin, korzystające z tej inwestycji, co umożliwia racjonalne wykorzystanie sprzętu i technologii,

— prawo ochrony środowiska w Holandii przechodziło ewolucję pod naciskiem opinii społecznej, żądającej od polityków uchwalenia radykalnych ustaw, a od przemysłu ich przestrzegania.

Razem z innymi radnymi Wojtek współdziałał z Komisją Planu Zagospodarowania, Infrastruktury Technicznej i Budownictwa w przygotowaniu uwag mających ukierunkować prace nad urealnieniem niezatwierdzonego i, co ważniejsze, niezaakceptowanego w 1990 r. przez społeczeństwo planu zagospodarowania przestrzennego miasta Lubonia. Zwracano uwagę na konieczność ograniczenia wzrostu liczby ludności Lubonia maksymalnie do 30 tys., głównie ze względu na olbrzymie braki w infrastrukturze technicznej [m.in. w zakresie sieci wodociągowej, kanalizacyjnej, gazowej, drogowej i zasilania energetycznego oraz społecznej (bazy szkolnej, leczniczej, handlowej itp.)]. Podkreślono, że rozwój Lubonia winien mieć charakter ewolucyjny, pozwalający na stopniowe przekształcenie istniejących struktur (tj. trzech byłych układów wiejskich) w wykształconą strukturę miejską, wykorzystującą w maksymalnym stopniu istniejące zainwestowanie. Rozwój Lubonia winien następować głównie poprzez realizację niskiego budownictwa mieszkaniowego, a zabudowę wysoką dopuszczając jedynie na terenach wzdłuż ul. Żabikowskiej oraz w rejonie ul. Pułaskiego i Wschodniej. Oceniono także, że proponowane znaczne nasycenie obszaru Lubonia tranzytowymi magistralami wodnymi i energetycznymi zasilającymi Poznań stanowi poważne zagrożenie zarówno dla istniejącej zabudowy, jak i dla możliwości rozwojowych Lubonia¹³.

Przemiany ustrojowe, społeczne i gospodarcze w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku wyeliminowały lub znacznie ograniczyły aktywność mieszkańców. Ludzi aktywnych, działaczy społecznych nie było wielu. W oparciu o własne doświadczenia w pracy społecznej Wojtek uważał, że właśnie dlatego radni powinni być wybierani głównie ze względu na osobiste kwalifikacje i autorytet. O miejscu na liście kandydatów na radnych powinny decydować kompetencje, kwalifikacje merytoryczne, rzetelność, aktywność, popularność w lokalnym środowisku, faktyczne dokonania, ale także realne możliwości wyborcze. Ocen takich muszą dokonać środowiska lokalne na podstawie w miarę obiektywnych kryteriów formowania list. Przynależność partyjna powinna być bez wątpienia drugorzędna, bowiem przysłowiowa dziura na ulicy nie jest ani lewicowa, ani prawicowa. Osoby działające w samorządzie lokalnym powinny dysponować cechami raczej społeczników niż polityków. To właśnie one będą aktywnie uczestniczyć w budowie samorządów bezpartyjnych, w odbiurokratyzowaniu samorządu i wzmocnieniu instytucji kontrolnych

Delegacja wójtów i burmistrzów do Holandii, kwiecień 1993 r.

oraz nadaniu samorządowi charakteru prospołecznego, co wzmocni współpracę samorządu z wolontariuszami przy realizacji zadań lokalnych.

Ugrupowania wyborcze mobilizowane są co pewien czas, głównie przed kolejnymi wyborami. I to właśnie one na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku zdominowały ruch samorządowy w Luboniu. Zasadniczą wadą tych struktur było lansowanie swoich kandydatów bez względu na ich kwalifikacje. Dlatego Wojtek słusznie uważał, że istotne byłoby powołanie pozapartyjnego obywatelskiego ruchu na rzecz samorządów, który miałby za zadanie przygotowanie wyborów. Pisał: „(...) *Zaprośmy funkcjonujące w naszym mieście partie polityczne, stowarzyszenia, lokalne autorytety i spróbujemy w tym gronie wyłonić reprezentację nie swoich, ale najlepszych. To bardzo trudne zadanie, ale niezbędne dla zaistnienia w nadchodzących wyborach. Inspiracji można poszukiwać w Komitecie Obywatelskim, organizującym wybory samorządowe w 1990 r. Nie należy mieć złudzeń, że uda się w tak krótkim czasie, jaki pozostał do wyborów, odbudować aktywność, przezwyciężyć atomizację społeczeństwa, uzyskując taki stopień zaangażowania jak w 1990 r. Ale innej drogi nie ma, gdyż właśnie indywidualna aktywność i poczucie wspólnoty stanowią o istocie samorządu (...)*”.

W 1994 r. Wojtek zgłosił swoją kandydaturę na radnego Rady Miejskiej Lubonia w kolejnej kadencji: 1994-1998. Na temat roli radnego w pracach samorządu lokalnego w związku z nadchodzącymi wyborami wypowiadał się już zimą 1993 r. w artykule „Czas na wybory”:

„Minął czas wyborów parlamentarnych. Kampania wyborcza była mało efektywna, jednak sądzę, że pomimo tego wszyscy, którzy choć trochę interesują się polityką, mogli znaleźć coś dla siebie. Ugrupowania polityczne, które wysunęły kandydatów do Sejmu, walczyły o głosy wyborców poprzez prezentację swoich programów. Dominujące w dyskusjach telewizyjnych i wywiadach prasowych były pomysły „jak wyprowadzić Polskę z kryzysu”, „jak przywrócić normalność” w życiu politycznym. Stawiam tezę, że takie ogólne hasła jest łatwo formułować, nawet nie mając dużej wiedzy, tylko tzw. chłopski rozum. I to jest naturalne, przecież wybieraliśmy naszych reprezentantów, którzy w Sejmie powinni myśleć o sprawach całego kraju.

Kolejne wybory — do władz lokalnych zapewne odbędą się już na wiosnę. Kiedy będziemy wybierać naszych przedstawicieli do rady miejskiej, rady powiatu czy sejmiku wojewódzkiego, powinniśmy być świadomi, czego od nich oczekujemy. Tu poziom abstrakcji z wyborów parlamentarnych nie wystarczy. Trzeba szczegółowo powiedzieć wyborcom, co konkretnego chcemy zrobić, jakie mamy pomysły, czy możemy — i za co — poprawić warunki ich życia w mieście. Także ci, którzy będą kandydować do władz lokalnych, powinni być

do tego przygotowani i zdawać sobie sprawę z przyszłych obowiązków. Wybór powinien być świadomy po obu stronach. Piszę ten tekst dlatego, że bratem aktywny udział w trzech ostatnich kampaniach wyborczych do władz samorządowych i mogę stwierdzić, że większość programów wyborczych przygotowywana jest „na kolanie”, w ostatniej chwili, co skutkuje małą przydatnością do późniejszej realizacji przez wybranych radnych. Także wielu nowych radnych dopiero po wyborze dowiaduje się, jakie naprawdę obowiązki ich czekają. Całe szczęście, że są diety.

Proponuję to zmienić. Sięgnijmy do wzorów pierwszego Komitetu Obywatelskiego. Kilka miesięcy pracy organicznej z grupą ludzi zaangażowanych pozwoliło osiągnąć sukces w pierwszych wolnych wyborach samorządowych i przygotować zespół do aktywnych działań w nowej Radzie Miejskiej. Teraz nadszedł czas rozpoczęcia przygotowań do nowych wyborów. Nie zmarnujmy tej szansy”.

W kampanii wyborczej w 1994 r. Wojtek był kandydatem do Rady Miejskiej w Okręgu Wyborczym nr 11 z listy Samorządna Wielkopolska „Tobie i Miastu”¹⁴. Angażując się w kolejną kampanię wyborczą, w swoich wyborczych materiałach promocyjnych Wojtek pisał:

„Jako radny poprzedniej kadencji zaangażowałem się w sprawy, które nie zostały zakończone, takie jak: segregacja odpadów, budowa wysypiska, dokończenie gazyfikacji miasta, przekształcenia własnościowe majątku miejskiego. Chciałbym działać nadal w Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Woj. Poznańskiego, gdyż uważam, że nasze miasto potrzebuje współpracy z sąsiednimi gminami, aby lepiej chronić środowisko naturalne.

Moje doświadczenie może być pomocne przy decyzjach dotyczących budowy nowego Centrum Lubonia i autostrady, magistrali wodociągowej i kanalizacji miejskiej.

Drugie wybory samorządowe
— ulotka wyborcza Wojciecha Dutki
z 1994 r.

Kandydat
do Rady Miejskiej
Lubonia
w okręgu
wyborczym nr 11

ulice
Broniewskiego, Jagiełły, Kościelna,
Okrzei, Pułaskiego, ks. Streicha,
Szymanowskiego, Wschodnia

**Wojciech Maciej
Dutka**

inż. mechanik,
lat 47, żonaty,
jedno dziecko,
zamieszkały w Luboniu
ul. Jagiełły 6

Ugrupowanie Wyborcze „Samorządna Wielkopolska — Tobie i Miastu” skupia kandydatów na radnych, zainteresowanych dalszym dynamicznym rozwojem infrastruktury technicznej i społecznej w naszym mieście. Ugrupowanie tworzy część byłych radnych oraz nowych kandydatów, których łączy wspólny program wyborczy.

Pragniemy zwrócić uwagę Szanownych Wyborców na następujące elementy naszego programu:

1. Rozszerzenie zakresu samorządności lokalnej uważamy za warunek rozwijania i wykorzystywania potencjału naszego miasta. Wymaga to zwiększenia kompetencji władz samorządowych oraz stworzenia systemu finansowego, zapewniającego dostatecznie wysokie dochody budżetów lokalnych.

2. Za podstawowy obowiązek władz samorządowych uznajemy racjonalne gospodarowanie posiadanymi środkami finansowymi i majątkiem. Wymaga to kierowania się interesem całej społeczności miasta i przeciwstawiania się partykularnym interesom indywidualnym i grupowym oraz poszukiwania nowoczesnych i ekonomicznych rozwiązań funkcjonowania miasta.

3. Za najpilniejsze w mieście uznajemy zakończenie wodociągowania i gazyfikacji oraz intensywny rozwój kanalizacji. Znaczącą uwagę poświęcić należy budowie i utrzymaniu ulic i chodników.

4. Szczególne znaczenie przypisujemy rozwiązywaniu problemu gospodarki odpadami komunalnymi w naszym mieście. Wobec zapewniania się miejskiego składowiska konieczne jest znalezienie nowoczesnego i bezpiecznego rozwiązania tego zagadnienia. Jednocześnie opowiadamy się za dalszym rozwojem systemu segregacji odpadów.

5. Za konieczne uznajemy sprzyjanie władz samorządowych lokalnych przedsiębiorczości i gospodarczemu rozwojowi miasta jako sposobowi wzrostu zamożności mieszkańców i przeciwdziałania bezrobociu. Rozwój gospodarki miasta nie może jednak być w konflikcie z zapewnieniem właściwych warunków zamieszkania i ochrony środowiska.

6. Rozwój infrastruktury komunalnej, zgodnie z planem zagospodarowania miasta — lokalizację zakładów, utrzymanie i rozwój terenów zieleni oraz wzrost świadomości ekologicznej uznajemy za podstawowe narzędzia przeciwdziałania degradacji środowiska naturalnego.

7. Za ważny cel działania przyjmujemy dalszy rozwój bazy szkolnictwa wyższego. Najpilniejszymi zadaniami w tym zakresie są: budowa sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej Nr 2 oraz podjęcie budowy nowej szkoły.

Radni Rady Miejskiej, kadencja 1994-1998,
Wojtek Dutka siedzi pierwszy od prawej.

8. Za konieczne uznajemy wspieranie potrzebujących pomocy ze środków miejskich, jednakże środki te powinny trafić do rzeczywiście wymagających wsparcia i być wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem.

Podejmowane działania powinny sprzyjać polepszeniu warunków życia w mieście, wzrostowi estetyki, porządku i bezpieczeństwa. Zadaniem władz samorządowych jest równocześnie takie gospodarowanie środkami, aby wyrównywać istniejące w tym zakresie dysproporcje”.

W wyniku wygranych wyborów Wojtek został radnym Rady Miejskiej Lubonia II kadencji w czerwcu 1994 r.¹⁵. Problematyka, którą zajmował się na posiedzeniach Rady Miejskiej, dotyczyła głównie zagadnień gospodarki komunalnej i ochrony środowiska¹⁶ oraz różnych aspektów prawnych z nią związanych. Szczególnie wiele czasu zajmowały dyskusje na temat gospodarki odpadami komunalnymi. Wojtek opowiadał się zwłaszcza przeciwko nielegalnemu składowaniu na wysypisku w Luboniu odpadów pochodzących z Poznania, w tym odpadów przemysłowych z Fabryki Papieru Malta-Decor w Poznaniu¹⁷, które obsługa wysypiska wykorzystywała do „rekultywacji”. Wojtek słusznie kwestionował składowanie odpadów przemysłowych na tym nieurządzonym wysypisku, z uwagi na postępujące zagrożenie środowiska, zwłaszcza zanieczyszczenie wód gruntowych. W dyskusji podnoszono głównie względy ekonomiczne i rozbieżności wynikające z nieuwzględniania własnych uchwał dotyczących zalegalizowania tego wysypiska, połączonego przez pewien czas także z wylewiskiem odpadów płynnych. Tak naprawdę rzadko który radny wiedział wówczas, w jaki sposób właściwie eksploatować taki obiekt.

Historia wysypiska odpadów w Luboniu

Teren położony w dolinie Strumienia Junikowskiego, z licznymi wyeksploatowanymi wyrobiskami gliny dla cegielni „Zabikowo”, usytuowany między ul. Zabikowską w Luboniu a ul. Wołowską i ul. Miśnieńską w Poznaniu-Junikowie, jest głównym obszarem doliny, na którym od wielu lat w sposób nielegalny w licznych miejscach składowane były i częściowo są nadal odpady komunalne i przemysłowe z Poznania i Lubonia. Mimo bardzo dużej wartości przyrodniczej i gospodarczej tego terenu, zwłaszcza zbiorników wodnych znajdujących się w wyrobiskach gliny, wiele jednostek gospodarczych oraz okoliczni mieszkańcy uznali ten obszar za bezwartościowy nieużytek, na którym można składować różnego rodzaju odpady. Także w dolinie górnego biegu Strumienia Junikowskiego, na odcinku od ul. Miśnieńskiej aż do zabudowań Poznania-Ławicy, napotkać można różne miejsca z nagromadzonymi odpadami, pochodzącymi najczęściej z okolicznych zabudowań, np. wzdłuż ul. Cmentarnej, między ul. Wołowską i ul. Grunwaldzką. Są to głównie odpady określone ogólną nazwą odpadów sanitarno-bytowych pochodzących z gospodarstw domowych¹⁸ (m.in. popiół z palenisk, różnego rodzaju opakowania metalowe, szklane i plastikowe), odpady pochodzące z drobnych zakładów usługowo-produkcyjnych (np. stłuczka szklana, złom żelazny, żużel, opakowania, papier) i gruz budowlany, przede wszystkim pochodzenia lokalnego. Inwentaryzacja wszystkich punktów, gdzie znajdują się odpady, jest obecnie bardzo utrudniona, bowiem wiele starych lokalnych miejsc składowania jest już przysypanych gruntem lub obrosniętych roślinnością. Nie sposób też ocenić nawet szacunkowo ilości wyrzuconych i składowanych na tym terenie odpadów. Zauważalne większe ilości odpadów znajdują się w wyrobiskach, także zalanych wodą (tzw. glinianki). Spotykane są tutaj poza tym odpady wielkogabarytowe (np. beczki, opony, wraki samochodów, gruz z wielkiej płyty)¹⁹. Ilość odpadów zatopionych nie jest możliwa do oceny ilościowej. Najlepiej poznana jest gospodarka odpadami, prowadzona w dolnej części doliny Strumienia Junikowskiego w Luboniu.

Nielegalne wysypisko odpadów o powierzchni ok. 14-15 ha położone było w Luboniu na zachód od ul. Zabikowskiej; od południowego zachodu przylegało do Strumienia Junikowskiego. W odległości ok. 250 m na południowy zachód znajdowały się pierwsze bloki osiedla mieszkaniowego „Luboniana”. W bezpośrednim sąsiedztwie wysypiska od strony północno-wschodniej zlokalizowane były ogrody działkowe. W wyniku dawnej eksploatacji gliny powstały w tym miejscu dwa duże wyrobiska. Dno wyrobiska zachodniego (starszego) znajdowało się na rzędnej ok. 64 m n.p.m. Młodsze wyrobisko było zlokalizowane we wschodniej części terenu i rozciągało się równoleżnikowo mniej więcej w przedłużeniu ul. Puszkina na rzędnej ok. 63 m n.p.m.

W podłożu pod wysypiskiem zalegały utwory plejstocenyjskie (głównie gliny piaszczyste zlodowacenia środkowopolskiego), które w dolinie potoku przykryte są osadami holocenyjskimi (namuły organiczne). Na utworach akumulacji lodowcowej złożone zostały osady akumulacji wodnolodowcowej, wykształcone w postaci

piasków o różnej granulacji oraz (lokalnie) żwirów. Osady piaszczyste przykryte zostały osadami zastoiskowymi, wykształconymi w postaci glin pylastych i glin pylastych ciężkich (tzw. ilów warwowych). W dnie byłego wyrobiska, które następnie wypełnione zostało odpadami, osady te mają miąższość 0,3-2,9 m. Na terenie położonym bliżej Strumienia Junikowskiego miąższość ich wzrasta do ponad 5 m.

Znajdująca się w zagłębieniach wysypiska woda była głównie pochodzenia opadowego i z odcieków z wysypiska, w mniejszym stopniu były to wody gruntowe. Główną warstwę wodonośną stanowią piaski i żwiry występujące pod utworami zastoiskowymi. Na terenie wysypiska wody Strumienia Junikowskiego nie miały kontaktu z wodami z utworów wodnolodowcowych. W 1993 r. występowanie wody podziemnej stwierdzono na głębokości 1,8-4 m p.p.t. (rzędne 61,3-66,3 m n.p.m.).

Większość wyrobiska zasypana została do pierwotnej wysokości głównie odpadami komunalnymi Lubonia i częściowo Poznania oraz odpadami przemysłowymi z Zakładów Metalurgicznych „Pomet” w Poznaniu. W południowej i zachodniej części wysypiska już na początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku występowało wysypisko nadpoziomowe o wysokości względnej 2-3,5 m. W północno-zachodniej części zasypane odpadami wyrobisko nawiązywało do pierwotnej powierzchni terenu.

Gromadząca się w bardzo nielicznych miejscach terenu niezajętych przez składowane odpady w dnie byłego wyrobiska woda była praktycznie ściekiem o dużej zawartości związków biogenych i innych substancji, często toksycznych, wmywanych ze składowanych odpadów.

Wysypisko zawsze było obiektem nielegalnym z punktu widzenia przepisów prawa. W latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku zaczęto zasypywać odpadami komunalnymi wyrobisko młodsze, a po jego całkowitym zapełnieniu jako teren pod wysypisko odpadów użytkowano częściowo wykonany w latach czterdziestych ubiegłego wieku wykop dla autostrady na terenie położonym na północ od już zasypanego wyrobiska. Ze zwiększoną intensywnością zasypywanie wyrobiska starszego rozpoczęto na początku lat osiemdziesiątych (prawdopodobnie w 1981 lub 1982 r.), kiedy zwiększono przywóz odpadów. Jednak już dużo wcześniej na tym obszarze okoliczni mieszkańcy deponowali wywiezione nielegalnie różne odpady, głównie sanitarno-bytowe (np. z gospodarstw domowych, gruz z rozbiórek lub remontów budynków, odpady poprodukcyjne z zakładów rzemieślniczych). Zgodnie z ówczesnymi wyobrażeniami na temat docelowego zagospodarowania tego terenu celem zwiększonego wywozu odpadów w to miejsce było całkowite zasypanie odpadami wyrobiska, łącznie ze zbiornikami wodnymi, a następnie urządzenie na terenie powysypiskowym ogrodów działkowych. Zgody na takie postępowanie i na tego typu docelowy sposób zagospodarowania terenu udzielił w 1983 r. ówczesny Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Wyrażono także zgodę, na zastosowanie w celach niwelacji odpadów

paleniskowych²⁰ z Zespołu Elektrociepłowni w Poznaniu. Warunkiem utworzenia ogrodów działkowych miało być jednak odtworzenie (w zasadzie nawiezenie) po zakończeniu eksploatacji wysypiska warstwy gleby, a także określenie nieznanego wtedy poziomu wód podziemnych oraz kierunków spływów wód deszczowych. W latach 1983-1984 na wysypisku składowane były więc zarówno odpady komunalne, jak i odpady przemysłowe. Postępowanie takie było sprzeczne z wcześniejszymi ustaleniami lokalizacji w tym miejscu legalnego składowiska odpadów komunalnych, na potrzeby którego wykonano nawet dokumentację obejmującą opinię lokalizacyjną oraz opinię o warunkach gruntowo-wodnych występujących w podłożu projektowanego obiektu. Dokumentacja ta po zaopiniowaniu przez Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu w 1984 r. nie została jednak — z niewiadomych powodów — przedstawiona w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu i nie stała się podstawą do opracowania projektu technicznego uporządkowanego składowiska odpadów komunalnych. W postanowieniu Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w zastrzeżeniach związanych z pozytywnym zaopiniowaniem tej dokumentacji zwrócono uwagę na wiele istotnych problemów, które postanowienie to nakazywało rozwiązać jeszcze przed rozpoczęciem eksploatacji składowiska odpadów komunalnych. Najważniejsze z nich to:

- uszczelnienie dna składowiska w miejscach, w których występuje warstwa izolacyjna gliny o grubości poniżej 0,5 m,
- trwałe zabezpieczenie Strumienia Junikowskiego przed wodami powierzchniowymi spływającymi ze składowiska (odciekami),
- zakaz magazynowania na terenie składowiska odpadów przemysłowych o właściwościach toksycznych,
- wykonanie po zakończeniu eksploatacji rekultywacji poprzedzone badaniami gleby stwierdzającymi jej ewentualną przydatność dla ogrodów działkowych,
- utrzymanie odpowiedniej wielkości (300 m) strefy ochronnej²¹.

Zadne z tych zaleceń nie zostało jednak przez Urząd Miejski w Luboniu zrealizowane. Nie wykonano także wymaganej dokumentacji projektowej (np. projektu technicznego, instrukcji technologicznej eksploatacji, projektu zieleni ochronnej). W wyniku dalszego składowania odpadów cały teren przy ul. Żabikowskiej został zamieniony w całkowicie nielegalne wysypisko odpadów przemysłowych i komunalnych, bez zgody władz sanitarnych. W 1986 r. zainteresowały się nim Zakłady Metalurgiczne „Pomet”, które otrzymały zgodę Urzędu Miejskiego w Luboniu na wywóz tam odpadów poformierskich bez żadnych zabezpieczeń²². W 1990 r. zgodę na wywóz na to wysypisko popiołów paleniskowych otrzymał Zespół Elektrociepłowni Poznań, jednak jeszcze w tym samym roku zgoda ta została cofnięta. Burmistrz Lubonia podjął natomiast działania zmierzające do uporządkowania istniejącej sytuacji na wysypisku, zlecając m.in. wykonanie nowych badań gruntowo-wodnych w celu dokonania wyboru odpowiedniej technologii zabezpieczenia Strumienia Junikowskiego przed odciekami

z wysypiska oraz przeprowadzenie pełnej rekultywacji powierzchni wysypiska, które docelowo miało zostać przekształcone w park miejski. W 1991 r. w części północno-zachodniej, zakończono składowanie wyłącznie odpadów komunalnych pochodzących z Lubonia a po tym roku odpady zwożono do pozostałej części wyrobiska od strony wschodniej. Jednocześnie wykonano projekt rekultywacji technicznej i biologicznej, która jednak nie została, nie wiadomo dlaczego, wykonana. Od czasu, kiedy stworzono projekt, zaobserwowano wyraźne zmiany w terenie w wyniku ciągle prowadzonej eksploatacji wysypiska:

- zaniechano eksploatacji czaszy wysypiska i rozpoczęto zasypywanie istniejących zagłębień bez wykonania zabezpieczeń technicznych (sieci drenarskiej),
- opracowano projekt koncepcyjny autostrady A2 przebiegającej przez wysypisko, co spowodowało konieczność zaktualizowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Lubonia.

Na podstawie wykonanych pomiarów sytuacyjno-wysokościowych w miejscach składowania odpadów szacunkowo oceniono tempo przyrostu masy odpadów. Tylko w ciągu 20 miesięcy (od października 1991 r. do maja 1993 r.) złożono w tym miejscu 40,4 tys. m³ odpadów. Do 1993 r. w wyrobisku zgromadzono według bardzo orientacyjnych szacunków, 290 tys. m³ odpadów przemysłowych i komunalnych.

Zgodnie z ówczesnymi przepisami wysypisko nie spełniało wymaganych warunków technicznych i sanitarnych — było ono nielegalne, dlatego należało je zamknąć i zrehabilitować. Rozpoczęcie prac związanych z realizacją nowego układu komunikacyjnego, którego centralnym elementem była autostrada A2, przekreśliło te zamierzenia. W trakcie budowy autostrady wysypisko zostało całkowicie zlikwidowane, okoliczny teren zrehabilitowany i przekształcony w wyniku jego dostosowania do nowego układu komunikacyjnego²³. Usypane zostało także niewielkie wzniesienie, zwane obecnie Wzgórzem Papieskim.

Wojtek zainicjował też na sesjach Rady dyskusję na temat zysków, jakie przynosi eksploatacja wysypiska przy ul. Żabikowskiej. Wskazywał na istniejące, jego zdaniem, nieprawidłowości, polegające na nieuwzględnianiu środków uzyskiwanych z eksploatacji tego obiektu w budżecie miasta, a także na łamaniu dyscypliny budżetowej poprzez samodzielne — bez akceptacji Rady — wydatkowanie, środków tychże na remonty budynków komunalnych. Na posiedzeniu Rady postawił wniosek formalny, aby Zarząd Miasta sprawdzał rozliczenie kosztów i zysków wynikających z eksploatacji wysypiska i przedstawiał wyniki tej kontroli Radzie. Wniosek ten zyskał prawie jednomyślne poparcie radnych. Doprowadziło to do zmiany budżetu gminy na 1995 r. poprzez zwiększenie dochodów miasta m.in. o dochody pochodzące z wysypiska²⁴. Kolejne problemy dotyczące gospodarki odpadami w Luboniu, którymi zajmowała się w tym okresie Rada przy czynnym udziale Wojtka, dotyczyły wypracowania porozumienia z gminą Stęszew w sprawie korzystania przez

Luboń ze składowiska odpadów w Srooku Małym. Wojtek wskazywał m.in. na konieczność zbadania wpływu na środowisko deponowanych na tym składowisku odpadów poformierskich pochodzących z Odlewni Żeliwa „Śrem” SA oraz jasnego sprecyzowania w przygotowywanym porozumieniu zasad organizacyjnych i finansowych korzystania ze składowiska w Srooku Małym.

Wojtek ściśle współpracował także przy opracowaniu założeń wdrożenia systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w gminie, opracowaniu programu likwidacji „dzikich wysypisk” oraz programu rozwoju terenów zieleni w mieście. Krytycznie wypowiadał się o nieuzasadnionym — Jego zdaniem — zakupie przez Miasto Luboń kompaktora, odznaczającego się wysokimi kosztami eksploatacji i właściwie bezużytecznego dla konkretnego składowiska odpadów w Srooku Małym. Uważał nawet, że była to atrapa, kupiona, aby wyciągnąć środki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, swego rodzaju karta przetargowa. Zwracał uwagę na brak realizacji projektu rekultywacji wysypiska, przypominając radnym, że tylko pod warunkiem przeprowadzenia takich działań zostało ono zalegalizowane. Podejmowane w tym zakresie decyzje i ich realizacja nie były, zdaniem Wojtki, wykonywane fachowo i kompetentnie.

Wojtek bardzo aktywnie uczestniczył także w licznych dyskusjach na temat budowy w Luboniu oczyszczalni ścieków komunalnych. Zwracał uwagę na marnotrawienie czasu zużytego na bezowocne często dyskusje na ten temat, bowiem budowa takiej oczyszczalni byłaby nierealna z powodu bardzo wysokich kosztów. Brak rozmów z władzami Poznania spowodowały, iż nie wypracowano wspólnej koncepcji przejmowania i oczyszczania ścieków komunalnych pochodzących z Lubonia.

Wiele czasu zajęły także dyskusje na temat ograniczenia emisji zanieczyszczeń z Zakładów Chemicznych w Luboniu i oceny wielkości ich wpływu na środowisko przyrodnicze Lubonia oraz całej aglomeracji poznańskiej, w tym, pobliski Wielkopolski Park Narodowy²⁵. W dyskusjach tych uczestniczyli zaproszeni goście, m.in. prof. dr hab. Józef Górski i dr Andrzej Pawuła z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz prof. dr hab. Krzysztof Kasprzak z Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu.

Ważnym elementem (o znaczeniu regionalnym) pracy Rady Miejskiej była dyskusja w maju 1998 r. na temat projektu „Strategia rozwoju województwa”, przygotowanego przez zespół autorski pod kierunkiem prof. dr hab. Lucyny Wojtasiewicz z Akademii Ekonomicznej w Poznaniu²⁶. Dyskusja, która toczyła się w obecności zaproszonej na posiedzenie Rady prof. L. Wojtasiewicz

i członków zespołu przygotowującego Strategię, dotyczyła m.in. tworzenia specjalistycznych ośrodków zdrowia wyposażonych w wysokiej klasy urządzenia medyczne. Propozycja ta, zdaniem niektórych uczestników dyskusji, w ogóle nie korespondowała z pogarszającą się sytuacją w publicznej służbie zdrowie oraz z istniejącymi w tym zakresie propozycjami rządowymi. Za interesującą uznano natomiast propozycję utworzenia w Luboniu Parku Technologicznego²⁷, który można by zorganizować na bazie istniejących w Luboniu zakładów przemysłowych. Luboński Park Technologiczny mógłby być nastawiony na obsługę małych i średnich przedsiębiorstw aglomeracji poznańskiej. Miałby on na celu kreowanie innowacji w małych i średnich przedsiębiorstwach produkcyjnych i usługowych oraz pomaganie w przyciąganiu zagranicznych inwestycji wspierających postęp.

Na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych w Stanach Zjednoczonych oraz w latach osiemdziesiątych w wysoko rozwiniętych i konkurencyjnych ekonomicznie krajach Europy Zachodniej pojawiła się nowa kategoria podmiotów gospodarczych — małe firmy oparte na zaawansowanej technice. Firmy takie definiuje się jako dokonujące konwersji nauki w nową technikę, podejmujące się jej rynkowej komercjalizacji. Mała technologiczna firma jest wyrazem przedsiębiorcy-innowatora, który jest podstawową siłą napędową rozwoju gospodarczego. Popieranie powstawania tego typu firm jest spowodowane oczekiwaniami szybkiego wzrostu potencjału gospodarczego i przyrostu nowych miejsc pracy dzięki rozwojowi tych firm oraz tworzenia pomostu między nauką finansowaną z budżetu a przemysłem.

Park funkcjonowałby na obszarze lub w budynkach wskazanych przez władze miasta Lubonia z przeznaczeniem dla obiektów badawczych i produkcyjnych. Byłby powiązany z poznańskimi instytucjami naukowymi, badawczymi i kształcącymi oraz ukształtowany i zarządzany pod kątem zarówno wspierania transferu technologii, jak i tworzenia przedsiębiorstw innowacyjnych. Mógłby też zawierać elementy inkubatora przedsiębiorczości dla małych i średnich firm. Dla uruchomienia Parku Technologicznego w Luboniu niezbędne byłoby utworzenie Grupy Inicjatywnej składającej się z przedstawicieli władz Lubonia, kierownictw uczelni poznańskich i środowisk życia gospodarczego (przedsiębiorstwa, banki) aglomeracji poznańskiej, przeprowadzenie analizy kierunków badań naukowych wyższych uczelni i instytutów naukowo-badawczych Poznania w ostatnich latach i na tym tle opracowanie kierunków specjalizacji Parku, ustalenie jego lokalizacji w Luboniu i przygotowanie gruntu oraz nieruchomości.

Zwrócono uwagę, że w przypadku parków technologicznych osiągnięcie sukcesu finansowego nie jest jednak proste. Jak wynika z międzynarodowych doświadczeń, całkowite samofinansowanie w fazie powstania (uruchomienia) parku jest praktycznie niemożliwe. Zwykle nakłady inwestycyjne na powstanie i rozwój parku są zabezpieczane w poważnym stopniu przez podmioty publiczne. Natomiast w zakresie funkcjonowania poziom samofinansowania powinien być jak najwyższy, jest on bowiem wskaźnikiem efektywności działania parku jako centrum oferującego specyficzne usługi. Jeżeli obniża się znacząco poziom samofinansowania, oznacza to, że zmniejsza się zakres korzystania z usług parku przez przedsiębiorstwa. Przy tych założeniach należałoby zrobić biznesplan Parku w Luboniu z wyróżnieniem etapów jego inwestycji, rozruchu i pełnej działalności. W dyskusji wskazywano, że należałoby podjąć próbę potraktowania Parku Technologicznego w Luboniu jako części Wielkopolskiego Parku Technologicznego (lub Naukowo-Technologicznego) w Poznaniu i współdziałać w tym zakresie z istniejącym już Poznańskim Parkiem Naukowo-Technologicznym Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, a także z ewentualnymi kolejnymi inicjatywami w tej dziedzinie²⁸.

Ważnym elementem dyskusji nad projektem Strategii były zagadnienia transportowe, zwłaszcza jakości transportu oraz rozwoju transportu komunalnego. Wojtek zwrócił uwagę na możliwość szybkiego wprowadzenia tzw. szybkiego tramwaju z Poznania do Lubonia z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury kolejowej. Wskazywał, że komunikacji komunalnej nie da się rozwiązać tylko na poziomie jednej gminy. Musi zostać stworzony system komunikacyjny aglomeracji poznańskiej, który winien rozwiązać istniejące problemy komunikacji komunalnej na terenie miasta Poznania w powiązaniu z sąsiadującymi gminami. Zapisy Strategii, podobnie jak podejmowane w tym zakresie decyzje, nie mogą jednak opierać się tylko na wynikach badań ankietowych, bowiem w ankietach mieszkańcy wyrażają głównie swoje niezadowolenie. Istotna jest także poprawna analiza wykorzystania rozwiązań komunikacyjnych, a właśnie wyników takiej analizy w projekcie Strategii zabrakło.

Wiele czasu na sesjach Rady Miejskiej poświęcano zagadnieniom wydatkowania środków z Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej²⁹, prezentowanym przez Zarząd Miasta w formie sprawozdań. W 1994 r. ze środków Funduszu opłacono np. wykonanie badań radiologicznych, ekspertyzy dotyczącej uciążliwości zlewni ścieków, oraz projektu technicznego modernizacji zlewni, a także rozpoznanie podłoża gruntowego w rejonie zlewni. W 1995 r. planowano wydatkowanie środków Gminnego Funduszu na odbudowę i regulację Potoku Junikowskiego. Miała to być

kontynuacja wcześniej wykonanych prac dofinansowanych także z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, podobnie jak przebudowa punktu zlewnego. Kolejne wydatki związane były z edukacją ekologiczną (zakup pomocy dydaktycznych dla szkoły) oraz wykonaniem pasa zieleni odgradzającego wysypisko i wylewisko. Jako Przewodniczący Komisji Ekologicznej Wojtek opowiadał się za przyjęciem sprawozdania finansowego Gminnego Funduszu. W 1994 r. zapowiedział podjęcie przez Komisję działań mających na celu nadanie Funduszowi statutu. Polegały one m.in. na złożeniu wniosku do Komisji Prawno-Organizacyjnej w sprawie podjęcia przez Radę uchwały o nadaniu Statutu Gminnemu Funduszowi Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Był to zabieg formalny, mający jednak duże znaczenie praktyczne, bowiem umożliwiał bezpośredni wpływ Komisji Ekologicznej na kierunki wydatków tego Funduszu. Nie mniej istotne były oczywiście wpływy, np. za składowanie określonych odpadów. Niezbędne było jednak opracowanie listy podmiotów zobowiązanych do składania oświadczeń na temat gospodarczego korzystania ze środowiska i stopnia jego zanieczyszczenia. Gminny Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Wojtek uważał za bardzo ważny instrument kontrolno-poglądowy świadczący o polityce proekologicznej prowadzonej w gminie.

Wojtek brał udział w dyskusji prowadzonej na sesji Rady Miejskiej na temat wykorzystania przez Luboń środków z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, uważając — jak się później okazało, zupełnie niesłusznie — że Zarząd Miasta nie wykorzystuje możliwości, jakie daje Fundusz, i nie występuje o środki, które przeznaczyć można na edukację ekologiczną. Opublikował nawet na ten temat artykuł na łamach „Wieści Lubońskich”. W publicznej dyskusji Wojtek przyznał, że nie miał jednak racji. Swoje zarzuty pod adresem Zarządu Miasta oparł bowiem tylko na oficjalnym sprawozdaniu Funduszu, w którym nie zostały uwidocznione wnioski Lubonia składane w latach 1997-1998. Fundusz nie uwzględniał bowiem wniosków dotyczących małych projektów na niewielkie kwoty, mimo że wykorzystanie w tym okresie środków Funduszu przeznaczonych na edukację ekologiczną wynosiło tylko 76%. Wniosków takich nawet nie rejestrowano i nie rozpatrywano. Zarzuty innych radnych, że Wojtek jako członek Rady Nadzorczej Funduszu nie popierał wniosków złożonych przez Luboń okazały się bezpodstawne. Jako członek Rady Nadzorczej Funduszu Wojtek podjął starania w kierunku odwrócenia tej niekorzystnej z punktu widzenia Lubonia sytuacji i otrzymał zapewnienie od kierownictwa Funduszu, że kolejny wniosek Lubonia dotyczący projektu związanego z edukacją ekologiczną, dobrze umotywowany i opiewający na wyższe kwoty, zostanie pozytywnie załatwiony.

Jako delegat do Sejmiku Samorządowego Wojtek brał udział w dyskusji nad wyborem delegatów do Sejmiku kolejnej kadencji; sam został zgłoszony przez radnych jako jeden z kandydatów. Chociaż Rada nie przesłuchiwała kandydatów, to jednak Wojtek chciał krótko przybliżyć zasady funkcjonowania Sejmiku, którego formuła nie była do końca sprecyzowana. Sejmik był w zasadzie miejscem służącym wymianie informacji, a nie organem władczym. Pytania w sprawie funkcjonowania Sejmiku ze strony radnych pod adresem Wojtki dotyczyły określenia realnych korzyści wynikających dla miasta z faktu funkcjonowania Sejmiku i posiadania w nim własnych delegatów. Odpowiadając, Wojtek podkreślił możliwości otrzymania dotacji na dofinansowanie konkretnych inwestycji na rzecz ochrony środowiska z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Luboń jednak nigdy nie wykorzystywał w pełni tych możliwości, ponieważ zaplanowane inwestycje nie były realizowane. Dlatego Wojtek uważał, że konieczne jest powołanie specjalnej komisji, która czuwałaby nad realizacją wytyczonych zadań.

Jako delegat do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego Wojtek przedstawiał informacje na temat obrad pierwszej sesji Sejmiku (23 sierpnia 1994 r.). Wybrano na nich Prezydium Sejmiku, którego został członkiem. W kolejnym sprawozdaniu Wojtek omówił zagadnienie oddzielenia Kolegium Odwoławczego od Sejmiku Samorządowego. Przedstawił także informację na temat skargi Sejmiku do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie ograniczenia samorządności, a dotyczącej dodatków mieszkaniowych. Sejmik zajmował się w tym okresie także zagadnieniem ograniczenia połączeń kolejowych. Informował poza tym radnych o budżecie Sejmiku i kosztach jego pracy, co znajdowało wyraz m.in. w wysokości składek gmin.

Wojtek bardzo popularyzował wśród radnych pracę lokalnej gazety „Wieści Lubońskie”. Zwracał uwagę, że każdy z radnych będących członkami Kolegium Redakcyjnego „Wieści Lubońskich” ma prawo do przynoszenia artykułów przeznaczonych do publikacji na łamach pisma. Komisja Prawno-Organizacyjna Rady dążyła do dopasowania statutu „Wieści Lubońskich” do obowiązujących przepisów prawnych, co jednak przyniosłoby istotną zmianę polegającą na tym, że niezależne czasopismo stałoby się gazetą Urzędu Miejskiego. Redakcja, chcąc uniknąć powstania zależności od Urzędu Miasta, zaproponowała, aby w skład Kolegium Redakcyjnego weszło trzech wpływowych członków Rady Miejskiej, niejako w zamian za zachowanie niezależności merytorycznej czasopisma. Należało bowiem stworzyć szansę, aby tego rodzaju lokalny periodyk rozwijał się dalej z pożytkiem dla lokalnego społeczeństwa.

W części II kadencji Rady Miejskiej Wojtek przewodniczył Komisji Ekologicznej i ściśle współpracował z Komisją Prawno-Organizacyjną. W kwietniu 1996 r. Wojtek podjął jednak decyzję o rezygnacji z funkcji Przewodniczącego Komisji Ekologicznej, doszedł bowiem do wniosku, że nie jest w stanie pogodzić spraw zawodowych z przewodniczeniem Komisji. Po zdanych egzaminach został arbitrem zamówień publicznych, co wiązało się z licznymi wyjazdami do Warszawy. Prowadzenie działalności społecznej w Komisji w takiej sytuacji byłoby, Jego zdaniem, bardzo utrudnione lub wręcz niemożliwe. Wojtek jako perfekcjonista w swoich działaniach zdecydowanie odrzucił taką opcję³⁰.

W 1998 r. wraz z zakończeniem prac Rady Miejskiej Lubonia II kadencji Wojtek zakończył swoją działalność społeczną jako radny samorządu w Luboniu³¹. Podkreślić należy, że dyskusje na temat ochrony środowiska i gospodarki komunalnej w Luboniu, prowadzone w tym okresie, stworzyły podstawę dla przygotowania w późniejszych latach profesjonalnych planów i programów dotyczących tych zagadnień³².

Nie będąc już radnym, Wojtek jako mieszkaniec Lubonia nadal podejmował różne inicjatywy, które miały służyć mieszkańcom i samorządowcom. Oryginalnym pomysłem były plany stworzenia „szkoły samorządowej”. Wojtek rozpoczął rozmowy na ten temat z różnymi zainteresowanymi Wojtka osobami i organizacjami. Przebieg rozmów obrazują zachowane notatki ze spotkania na ten temat (z 23 października 2001 r.):

Założenia „szkoły samorządowej”

- *Spotkania otwarte dla wszystkich, nie tylko dla członków Forum Lubońskiego,*
- *Spotkania otwarte na równych prawach dla wszystkich partii politycznych,*
- *Formuła „lokalnej szkoły samorządowego myślenia i działania”,*
- *Korzenie — myślenie samorządowe Komitetu Obywatelskiego,*
- *Kompetencja, otwartość, jawność życia publicznego, chęć działania,*
- *Raport o Stanie Miasta — niezależny dokument, sporządzony na koniec kadencji — przed wyborami do Rady Miejskiej,*
- *Dlaczego teraz trzeba się przygotowywać?: „w jedności siła”, „utożsamiać się z grupą”, administrowanie miastem czy gospodarowanie miastem?*

I etap — spotkania z „VIPAMI”,

II etap — spotkania problemowe, np. tak jak komisje Rady: budżetowa, gospodarcza ekologiczna, sfery społecznej, infrastruktury i zagospodarowania przestrzennego.

Welcome to Luboń

18 grudnia gościem Lokalnej Szkoły Samorządowej Myślenia i Działania był prof. Krzysztof Kasprzak z Katedry Zagospodarowania Turystycznego AWF w Poznaniu.

Spotkanie odbyło się jak zwykle w Bibliotece Miejskiej, jego organizatorzy postawili tym razem odnie od tematów politycznych i zajęli się kwestią turystyki i rekreacji na terenie Lubonia. Nie można jednak powiedzieć, żeby temat ten spotkał się z zainteresowaniem – na spotkanie przyszło zaledwie kilka osób. Cóż, widocznie mieszkańcy Lubonia zmogli gorączką przedświąteczną.

Prof. Krzysztof Kasprzak, z wykształcenia prawnik, pracował w tym czasie w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu Województwa Wielkopolskiego Konsultantem Przyrody. Jest autorem książki „Ochrona porzeczności przyrody” oraz współautorem m.in. książki „Wielkopolski Park Narodowy”. W latach 90. był jednym z autorów ekspertyz dotyczących dzisiejszego wytykuła śniegu w Luboniu, za ten temat dostał m.in. nagrodę.

Podczas spotkania zastawiano się, czy Luboń będzie w stanie zachęcić turystów do zjedzenia z przyszłej autoru i wydania pieniędzy w naszym mieście. Czy jest coś, czym Luboń może się wyróżnić?

Trudno powiedzieć, czego będą oczekiwać turyści zjeżdżający z autostrady, może sklep, hotel, restauracja?

Niekiedy skądśby jakas atrakcja przyrodnicza, tymczasem na trasach komunikacyjnych w obrębie Lubonia nie ma żadnej informacji o spójności z Wielkopolskim Parkiem Narodowym. Najbliższą informacją turystyczną znajduje się na Starym Ryнку w Poznaniu, publikacje na temat WPN-u można kupić tylko w Jeździarach, a przecież mogłyby być dostępne w sklepach i na stacjach benzynowych w Luboniu.

Z pewnością niewykorzystane są tereny doliny Potoku Junikowskiego, starorzecz Warty, tereny wokół Kościółka Dolnego. W grę wchodzi tutaj problem własności, zanieczyszczenie i naturalnie brak funduszy. Istnieje szansa pozyskania pieniędzy unijnych, do tego po-

trzebny jest jednak konkretny pomysł i projekt jego realizacji.

Jak twierdzi prof. Kasprzak, Luboń jest jednocześnie miastem – posiada prawa miejskie – i nie miastem, składa się bowiem z kilku sąsiednich miasteczeczek. Centrum życia miejskiego z punktu widzenia przestrzennego jest niewątpliwie miasteczko w obrębie Lubonia, jednakże w tym miejscu jest tylko kilka sklepów, Urząd Miejski. Tereny prze-

Głównym gościem spotkania był prof. K. Kasprzak z Katedry Zagospodarowania Turystycznego AWF w Poznaniu.

myslowe i landek funkcjonują w zasadzie oddzielnie.

Zdaniem prof. Kasprzaka, obiektami szczególnie wartościowymi dla Lubonia są, wbrew pozorom, budynki Zakładu Chemicznego przy ul. Kolonii PZiN. Zalecenia urbanistyczne przypominają na koniec XIX-wiecznych szkiców, przy których powstawały miasteczka. Według profesora, obiekty, jeżeli nie słowe-

mogą z powodzeniem pełnić zupełnie inne od pierwotnych funkcje, można je zamienić w naturalne muzeum, muzeum szkoły. Nie ma powodu, by w Luboniu nie powstała na przykład szkoła licealna, przy której właśnie stał wywodzą się kościoły Akademii Rolniczej. Jednakże w tym planie dotyczącym zagospodarowania zaplecza Zakładu Chemicznego to funkcje, jakie Akademia Rolnicza w Luboniu może odegrać, są droższe niż te, które może odegrać w Luboniu.

Publikacja na temat spotkania w ramach Szkoły Samorządowej.

„Więści Lubońskie” styczeń 2002 r.

Pierwszy proponowany przez Wojtkę cykl wykładów o „szkole samorządowej” (grudzień 2001 — styczeń 2002) miał obejmować następującą problematykę:

- Czy warto prowadzić inwestycje, których koszty przekraczają możliwości budżetu gminy?
- Pozyskiwanie środków pozabudżetowych,
- Wspólne problemy wynikające z sąsiedztwa Komornik i Lubonia,
- Problemy i ograniczenia budżetu Puszczykowa,
- Strategia rozwoju miasta,
- Dobre i złe strony położenia przy Wielkopolskim Parku Narodowym,
- Problemy, które można rozwiązywać wspólnie z Luboniem,
- Nowe doświadczenia w Sejmie,
- Źródła sukcesu finansowego Tarnowa Podgórnego, czy można je powtórzyć?
- Czy Luboń ma szansę być samodzielny, czy lepiej przyłączyć się do Poznania?
- Warta, starorzecz, kopalnia piasku,
- Strumień Junikowski,
- Walory starej architektury — przemysłowej, Placu Bojanowskiego, Szkoły Haliny, Obozu Żabikowskiego,

- *Lubon* widziany z *Poznania*,
- *Wspólne problemy komunalne* — *składowisko, wodociągi, komunikacja lokalna („szybki tramwaj”, „szybka kolej”), autostrada, lotnisko w Krzesinach*,
- *Strategia Lubonia*.

Proszę o życzliwe uwagi lub propozycje. Myślę, że po uzgodnieniu trzeba to opublikować w „Więściach Lubońskich”.

Organizacja „szkoły samorządowej” nie została jednak doprowadzona do końca, głównie ze względu na przedłużające się sprawy organizacyjne. Inne zachowane zestawienie (z 6 października 2001 r.) problemów dotyczących Lubonia Wojtek wymienia następujące zagadnienia:

- *Powiat poznański* — *piąty w kraju w rankingu powiatów (według Centrum Badań Regionalnych i „Rzeczypospolitej”),*
- *Droga do wspólnego biletu w komunikacji (w powiecie poznańskim działa 12 przewoźników),*
- *Architektura przemysłowa, zespół zabudowy placu Bojanowskiego, Szkoła Haliny, Pomnik Siewcy,*
- *Starorzecze Warty, tereny przy Zakładach Chemicznych* — *zagospodarowanie,*
- *Port w Zakładach Chemicznych,*
- *Tereny po KPRI* — *park technologiczny, polityka miasta w stosunku do przedsiębiorczości,*
- *Wymiana terenów przyautostradowych z Poznaniem,*
- *Dolina Strumienia Junikowskiego i glinianki,*
- *Wykorzystanie Warty* — *ścieżka rowerowa, wspomaganie zagospodarowania,*
- *Ryneczek, polityka miasta w stosunku do handlu,*
- *Budowa nowego centrum Lubonia,*
- *Lista 80 największych trucicieli* — *wpływ na opinię o mieście,*
- *Szkolnictwo, szkoły średnie,*
- *Stowarzyszenia,*
- *Prasa lokalna,*
- *Nowi mieszkańcy* — *ułatwianie adaptacji,*
- *Wizerunek miasta w mediach i internecie,*
- *Polityka miasta wobec kultury i sportu.*

W lutym 2002 r. Wojtek zaproponował podstawowe tezy do publicznej dyskusji o Luboniu:

„Przedsiębiorczość ogólnie:

1) Czy warto starać się o „uprzemysłowienie” miasta:

- wady: zła czy dobra opinia o mieście „uprzemysłowionym”? Uciążliwości — konieczność rozwiązania problemów ekologicznych — ścieki, odpady, hałas, zanieczyszczenie powietrza,
- zalety: zatrudnienie — miejsca pracy dla mieszkańców; wymuszenie poprawy infrastruktury miejskiej i komunikacji (czyli rozwiązanie problemów j.w.), więcej pieniędzy i większe wymagania mieszkańców w zakresie upiększania otoczenia i czynienia go przyjaznym dla mieszkańców.

2) Czy i w jaki sposób przyciągać inwestorów? Jakie branże preferować? Rozwijanie usług nieuciążliwych, ale budujących pozytywny obraz miasta (np. restauracje w Puszczykowie, usługi wspomagające rekreację w otulinie Wielkopolskiego Parku Narodowego).

3) Dysponowana obecnie ilość ha gruntów miejskich pod inwestycje „przemysłowe” (jeśli jest tego niewiele, to trzeba szczególnie starannie dobierać inwestorów), czy jeszcze można coś skomunalizować? Niezbędna komisja inwentaryzacyjna.

4) Ile gruntów miejskich oddano od 1990 r. w wieczyste użytkowanie lub sprzedano na cele „przemysłowe”?

5) Polityka miasta w zakresie promocji oferty inwestycyjnej (czy jest opracowana konkretna?) i przyciągania kapitału — informacje, foldery, udział w Targach INVESTCITY, strony WWW.

Przedsiębiorczość istniejąca:

- liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Urzędzie (stan na dzień..., dynamika/wzrost/spadek),
- szacunkowa liczba zatrudnionych w tych podmiotach,
- czy można ocenić liczbę podmiotów faktycznie czynnych,
- strefy uprzemysłowienia w mieście — sposób na porządkowanie przestrzeni, zgodnie z ustaleniami jeszcze obowiązującego planu zagospodarowania przestrzennego — jak to jest realizowane w praktyce?,
- „ucieczka” znaczących firm z Lubonia (przykłady),
- czy jest możliwa pomoc miasta dla „przemysłowców”, w jakiej formie (jawna, preferencyjna polityka w zakresie podatków lokalnych, dla drobnych — pomoc prawna, „szybka ścieżka” załatwiania formalności, ułatwienie kontaktów „inkubator przedsiębiorczości”),

- inwestycje wykonane na rzecz miasta przez dużych inwestorów albo wsparcie finansowe dla tych inwestycji prowadzonych przez miasto; mobilizacja kupców na „rynečku”,
- współpraca burmistrza z dużymi zakładami przemysłowymi i wspólna oferta wykorzystania („dogęszczenia”) wolnych terenów na aktywizację działalności — Zakłady Chemiczne i Zakłady Ziemniaczane,
- tereny „Mizerki”, co z wiodącą zabudową na tym obszarze, czy to ma iść na żywioł, czy powinniśmy próbować sterować inwestycjami, jak?
- „Ekodumping” (powodowanie niekonkurencyjności) — podwyższanie kosztów produkcji przemysłowej, jeśli wymagamy przestrzegania prawa ochrony środowiska — jaka jest polityka burmistrza w tym zakresie?

Wojtek miał także zamiar przygotować serię wywiadów z różnymi osobami, w tym z Burmistrzem Lubonia, które dotyczyć miały różnych zagadnień lubońskich. Planował opublikowanie tych materiałów na łamach „Wieści Lubońskich”. o czym informował Piotra Pawła Ruszkowskiego, Redaktora Naczelnego:

„Dopisałem jeszcze przedsiębiorczość i sprawy informacji o finansach samorządowych”.

W. Dutka

Sprawa wywiadu z Kaczmarkiem

„Myślę, że jeśli burmistrz W. Kaczmarek nie chciałby rozmawiać, to można by zrobić cykl artykułów w kilku kolejnych numerach „Wieści” z miniwywiadami z wybranymi osobami np.: prof. Wojtasiewicz, M. Walny — jako były wójt sąsiad, W. Sz. Kaczmarek — były prezydent Poznania, J. Grabkowski — starosta poznański...”

Zagadnienia do wywiadu:

Stwierdzenie na wstępie — 15 lat to prawie 1/3 istnienia samodzielnego miasta i to w warunkach dużej samorządności.

Rola Urzędu Miejskiego — jako administratora miasta, inspiracja, pomoc mieszkańcom (w czym?), „Urząd przyjazny mieszkańcom”, dostęp internetowy.

Sukcesy i porażki 15-lecia, co można było zrobić inaczej, lepiej?

Czy dobrze wykorzystaliśmy czas samorządności, czego się nie udało zrobić?

Czym się Luboń wyróżnia np. w powiecie poznańskim?

Samorządność w mieście, organizacje społeczne, związki (identyfikacja) mieszkańców z miastem, co miasto może zaoferować mieszkańcom — w sferze socjalnej, bytowej, kulturalnej, edukacyjnej, sportowej?

Napływ licznych nowych mieszkańców, przygotowanie infrastrukturalne do tak szybkiego rozwoju miasta, koszty dostosowania, współpraca z deweloperami.

Lubon moich marzeń — oczyma burmistrza.

Przyszłość Lubonia — jakie burmistrz widzi funkcje miasta, do czego należy dążyć?

Czy Lubon długo będzie samodzielnym miastem, czy częścią Poznania, plusy i minusy?"

W materiałach archiwalnych Wojtki zachowała się m.in. Jego interesująca korespondencja prowadzona w 2005 r. z Piotrem Pawłem Ruszkowskim, dotycząca planowania cyklu artykułów poświęconych różnym zagadnieniom społecznym i gospodarczym Lubonia. Wojtek pisał:

„Piotrze, wypisałem kilka tematów, które chciałem poruszyć, ale poruszyłem tylko jeden — i jeszcze tu kilka wątków chciałbym poruszyć i widzę, że już wyszła strona — a to jest dosyć dla czytelnika „Wieści” — co o tym myślisz??

Pozdrawiam

W. Dutka

Ochrona środowiska

Planowanie przestrzenne i polityka transportowa.

Marketing miasta — wykorzystanie zabytków (licznych), racjonalne wykorzystanie potencjalnych terenów inwestycyjnych, w tym „pola Mizerki”.

Polityka w zakresie wykorzystywania preferencyjnych finansów (ochrona środowiska), przygotowanie do wykorzystania środków unijnych.

Nauka, szkolnictwo „ponadśrednie”.

Nadreprezentacje w Radzie Miasta — nauczyciele; braki — przedsiębiorcy (3 tys. firm to co najmniej 6 tys. wyborców)”.

Na swoje propozycje otrzymał następującą odpowiedź:

„Tezy ciekawe, a ich rozwinięcie wymaga faktycznie miejsca i przykładów. Może, tak jak myślałeś, podzielić to na odcinki tematyczne (koniecznie co miesiąc!). Dla uatrakcyjnienia pomyśleć można o ilustracjach, przykładach (z innych miast).

Dopisz może wstęp, że „WL” poprosiły Cię o kilka refleksji w trzech kwestiach: politycznej (tu może najmniej chcesz powiedzieć — to zrobi ktoś inny, np. Krzysztof [chodzi o Krzysztofa Molińskiego — przyp. red.]), gospodarczej (pole do popisu — większość też; warto dolożyć przemyslenia na temat zlikwidowanych Zakładów Ziemniaczanych, brak pomysłu na te prawie 12 ha i zabytki architektury przemysłowej) i przyszłości Lubonia (też dużo możesz powiedzieć, przy okazji gospodarki lub trochę marzeń i przykładów różnych rozwiązań takich miasteczek jak my z zachodu). Do materiału poniżej dolożyłem przykład Lubonia i wspomniałem Józia, myślę, że warto (zrobisz, jak uważasz).

Jeżeli uważasz, że o czymś należy teraz jeszcze powiedzieć lub rozwinąć jakiś wątek, to nie przejmuj się miejscem (ważne są dobre myśli teraz i dla następnych!). No i jakieś zakończenie, może być mocne.

*Pozdrawiam
PPR*

Zachował się także szkic, a może już ostatecznie zredagowany przez Wojtkę tekst następującego artykułu:

„Wykorzystana” samorządność

Niewątpliwie 15 lat samorządności wywarło znaczny pozytywny wpływ na nasze miasto. Przez ten cały okres mamy jednego burmistrza, kilkoro radnych pełni swe funkcje więcej niż jedną kadencję. Myślę jednak, że powinien to być nie tylko okres łzawych wspomnień lokalnych prominentów samorządowych, ale także rzetelnych rozliczeń ze swojej służby dla miasta.

W maju 1990 r., po zwycięskich wyborach samorządowych, wiele spraw wydawało się prostych. Teraz, po wielu latach, okazuje się, że w Luboniu nadal pozostał szereg nierozwiązanych problemów. Za najważniejszy uważam fakt, że władze samorządowe nie potrafiły znaleźć odpowiedzi, czym ma być Luboń — jak ma się rozwijać, co należy preferować. Czy ma być „sypialnią” Poznania, czy samodzielny podmiotem, oferującym swoim mieszkańcom godne warunki życia — pracy, rozwoju intelektualnego, odpoczynku, rozrywki.

W pierwszej kadencji udało się zaledwie naszkicować pewne kierunki w dokumencie przyjętym przez Radę Miasta pod nazwą „Polityka miasta”, który służył także po drobnych korektach w drugiej kadencji. Potem została opracowana „Strategia rozwoju Lubonia” przez zespół pod kierunkiem prof. Lucyny Wojtasiewicz z Akademii Ekonomicznej, ale chyba można powiedzieć, że był to kolejny dokument na półkę, niepotrzebny nikomu z miejskich decydentów. Trudno za planową działalność uznać jakieś szcztkowe plany utwardzania dróg czy budowy chodników. Kolejnym dokumentem, niestety, o bardzo niskiej wartości merytorycznej, są niedawno przyjęte przez Radę Miasta Programy: ochrony środowiska i gospodarki odpadami.

W zbyt wielu dziedzinach w Luboniu panuje filozofia przetrwania, żadnych inicjatyw, jak najmniej działać, aby się nie napracować, byle do końca kadencji, do emerytury, a po nas niech się inni martwią. Wśród ludzi decydujących o polityce miasta brakuje osób wyrazistych, dynamicznych, mających wizję przyszłości, umiejących wykorzystać nadarzające się okazje do rozwoju Lubonia. Niestety, można by tu wymienić wiele zmarnowanych przez 15 lat okazji.

Choćby brak rozsądnej i wszechstronnej polityki transportowej, ograniczającej się do reanimowania nieruchawego TRANSLUBU sporymi zastrzykami dotacji z budżetu miasta. Nikt nie zdobył się na wytyczenie celów, np. wykorzystujących linię kolejową, która w przypadku Lubonia, rozciągniętego wzdłuż torów, mogłaby znacznie usprawnić przemieszczanie się ludzi w kierunku poznańskim, zwłaszcza w rozsądnym powiązaniu z lokalną komunikacją autobusową. Nigdy nie widziałem przedstawicieli miasta przy omawianiu problemów przedłużenia Poznańskiego Szybkiego Tramwaju z Górczyna do ul. Ostatniej (kiedyś mówiło się nawet o Luboniu), przy dyskusjach o Tramperze (tramwaju jeżdżącym także po szynach kolejowych), ucichła dyskusja o ewentualnej lokalizacji głównego dworca szybkiej kolei europejskiej w pobliżu Lubonia. Powie ktoś, że to są mrzonki lub wizje bardzo odległej przyszłości. Zapewne tak jest, ale to nie znaczy, że nie należy pewnych wariantów rozpatrywać i być przygotowanym, kiedy pojawi się szansa ich realizacji.

Dobrym przykładem może być dzisiejsza obwodnica Lubonia, czyli ul. Dębiecka i ul. Unijna. Gdyby nie praca pierwszego samorządu i wprowadzenie do ogólnego planu zagospodarowania przestrzennego z 1994 r. drogi wzdłuż autostrady — dziś by jej nie było. Tym, który uświadamiał radnym potrzebę patrzenia perspektywicznego na Luboń — miasto przypadkowe (administracyjny zlepek trzech wsi), które musi być dobrze zaplanowane, by spełniać poprawnie wszystkie miejskie funkcje publiczne, był śp. Józef Neubauer — pomysłodawca tej drogi. Śledząc poczynania obecnego samorządu, zbierającego laury z tego tytułu, mam wrażenie, że uważają, że ta droga to ich zasługa. Tymczasem władze samorządowe niszczą bezpowrotnie to, co zostało kiedyś dobrze zaplanowane i konsekwentnie dezintegrują miasto.

Przykład to ul. Armii Poznań, która już skutecznie rozdziela miasto. Tymczasem bezmyślnie likwiduje się zaplanowane ponad 10 lat temu bezkolizyjne połączenie nad torami i ul. Armii Poznań w okolicy Zakładów Ziemi niaczanych. Proszę sobie wyobrazić, co będzie po modernizacji linii kolejowej na Wrocław, likwidacji dotychczasowych przejazdów przez tory, zbudowaniu ekranów akustycznych wzdłuż torów, rozbudowaniu i wprowadzeniu intensywnego ruchu na ul. Dworcową oraz dobudowaniu drugiego pasa ruchu na Dolnej Wildzie.

Niezrozumiała jest dla mnie sprawa ul. Żabikowskiej — czyżby docelowo miała ona przejąć ruch lokalny do Poznania z gmin leżących poza Luboniem? Wskazuje na to budowa tylko jednego chodnika na wiadukcie ponad autostradą. Według oficjalnych wyjaśnień burmistrza drugi chodnik powstanie na nowej,

drugiej nitce ul. Żabikowskiej. A przecież w Luboniu trasą tranzytową do Poznania miało być przedłużenie ul. Góreckiej, wychodzące za osiedlem „Lubonianka”, przy granicy miasta z Poznaniem. Myśląc o takim rozwiązaniu, należało wymóc na budowniczych autostrady dwupoziomowe skrzyżowanie ul. Unijnej z ul. Poniatowskiego, poprzez przedłużenie nowo budowanego wiaduktu, usprawniłoby to znacznie ruch i podniosło bezpieczeństwo w tym rejonie.

Zostaje jeszcze zapomniana i praktycznie trudno dostępna Warta, odnoszę wrażenie, że władze Lubonia robią wiele, aby zignorować tę wspaniałą rzekę. Ostatnio mówiono o roli Warty przed kilku laty, udzielając koncesji na wydobywanie żwiru za Zakładami Chemicznymi. Władze obiecywały wtedy z tej działalności wiele korzyści dla mieszkańców. Fakty jednak są inne. Kolejnym, niewątpliwie dodatkowym minusem jest wprowadzenie Państwowej Straży Pożarnej, która nad Wartą zbudowała poligon ćwiczebny.

O ścieżkach rowerowych w Luboniu nie wspomnę, chociaż jest to ważny czynnik poprawiający warunki życia i pozytywnie wpływający na wizerunek miasta.

Ramy krótkiego artykułu pozwalają jedynie na zasygnalizowanie pewnych problemów. Ograniczyłem się tylko do niektórych aspektów integracji Lubonia, ale sądzę, że dla rozsądnego człowieka ich zestawienie z ożywioną działalnością Rady Miasta w zakresie pozorowanej integracji — huczne obchody pięćdziesięciolecia miasta, zmiana herbu itp. — brzmią dość groteskowo.

Wojciech Dutka

6 lipca 2005 r. Tekst do „Wieści Lubońskich”

W działalności samorządowej Wojtek stykał się z dziesiątkami osób, których wszystkich nie sposób odszukać i wymienić. Wspomnieć jednak należy o długoletniej współpracy Wojtka, zarówno na Forum Samorządowym, jak i zawodowym, z prof. dr. hab. Piotrem Buczkowskim³³ — przewodniczącym Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego, jednym z inicjatorów powołania Krajowego Sejmiku Samorządu Terytorialnego jako ogólnopolskiej organizacji samorządowej. Wojtek niezwykle cenił profesora, z którym współpracował m.in. przy wielu projektach samorządowych i organizacji licznych konferencji o tematyce samorządowej. Współpraca ta trwała wiele lat i dotyczyła także zakresu działań związanych z gospodarką komunalną w gminach wielkopolskich.

Luboń, 6.05.1991r.

Protokół

Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów
Lubońskiej Fundacji Ekologicznej "Zielonej Fundacji"
odbytego w dniu 6 maja 1991r.

1. Obecni wszyscy fundatorzy, tj:
Wojciech Maciej Dutka
Krzysztof Józef Moliński
Piotr Paweł Ruszkowski
Zdzisław Jan Szafranski
  2. Przewodniczącym Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów wybrano jedomyślnie pana Wojciecha Dutkę.
  3. Przewodniczący Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów przedstawił propozycję powołania trzy osobowego Zarządu Fundacji; zaproponował następujące osoby na członków Zarządu: Piotra Ruszkowskiego i Zdzisława Szafranskiego oraz na Prezesa Zarządu Annę Molińską.
Fundatorzy jednomyślnie podjęli w tej sprawie uchwałę nr 1 (w załączeniu).
  4. Przewodniczący Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów zaproponował powołanie trzy osobowej Rady Fundacji. Następnie Fundatorzy zgłosili kandydatury członków Rady Fundacji w liczbie odpowiadającej propozycji liczebności Rady Fundacji. W tajnym głosowaniu wszystkie kandydatury zostały wybrane do Rady Fundacji.
- Na tym zakończono Nadzwyczajne Zgromadzenie Fundatorów.

Przewodniczący Zgromadzenia
Fundatorów

Wojciech Maciej Dutka

Fundatorzy:

Zdzisław Jan Szafranski

P. P. Ruszkowski

Fundacje i stowarzyszenia

Interesującą inicjatywą było powołanie w 1991 r. Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja”, która została utworzona przez Wojciecha Dutkę, Krzysztofa Józefa Molińskiego, Piotra Pawła Ruszkowskiego i Zdzisława Jana Szafrąńskiego. Podczas Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów, któremu przewodniczył Wojtek, omówiono sprawy organizacyjno-prawne związane z tworzeniem Fundacji oraz podjęto uchwały w sprawie powołania zarządu i rady Fundacji³⁴. Następnie wystąpiono z wnioskiem do Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy o wpisanie Fundacji do rejestru sądowego³⁵, co nastąpiło 23 lipca 1991 r.³⁶. Celem Fundacji jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy stanu środowiska przyrodniczego oraz związanych z nim i z niego wynikających warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka, tak w Polsce, jak i poza jej granicami. Fundacja realizuje swoje cele w szczególności poprzez³⁷:

- upowszechnienie informacji naukowo-technicznej dotyczącej osiągnięć przemysłu światowego w dziedzinach mających wpływ na prawidłowe ekologicznie kształtowanie warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka,
- prowadzenie prac z zakresu wdrażania w Polsce nowych technologii i zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego,
- finansowanie wszelkich działań, których celem jest ochrona środowiska naturalnego, zwłaszcza w zakresie prowadzenia prac naukowych i badawczych oraz dotowania już realizowanych programów badawczych,
- propagowanie osiągnięć nauki i techniki dla celów związanych z ochroną i prawidłowym ekologicznie kształtowaniem środowiska naturalnego,
- prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej na rachunek własny i w pośrednictwie, w tym także we współpracy i kooperacji z partnerami krajowymi i zagranicznymi — z zachowaniem obowiązujących przepisów wspomagającej działania statutowe poprzez dostarczanie środków finansowych.

Fundacja nie podjęła od razu planowanej działalności, bowiem fundatorzy początkowo realizowali cele określone w statucie Fundacji, pracując w organizacjach o zbliżonym profilu działalności³⁸.

Cele i zasady działalności Fundacji były przez jej założycieli szeroko upowszechniane w Luboniu poprzez publikowaną w formie ulotek Deklarację:

„Uznajemy, że dojrzał czas, aby słowa o ratowaniu środowiska naturalnego zamienić w czyn. Rozwój gospodarczy nie może odbywać się za wszelką cenę. Przy rozwiązywaniu problemów ekologicznych każdego państwa czy regionu należy uwzględnić fakt, że cała Europa może i powinna być naszym Wspólnym Domem.

Za podstawę działania przyjmujemy następujące założenia:

- ludzie mają prawo do życia w bezpieczeństwie ekologicznym,
- ochrona środowiska nie uznaje granic państw czy rejonów,
- użytkownikom środowiska należy uniemożliwić jego degradację,
- wzrost gospodarczy jest możliwy w koegzystencji z wymogami ochrony środowiska,
- jesteśmy odpowiedzialni za zachowanie naturalnego środowiska dla przyszłych pokoleń.

Fundacja będzie realizować swoje cele w szczególności poprzez:

1. Upowszechnianie informacji naukowo-technicznej o osiągnięciach przemysłu światowego w dziedzinach mających wpływ na kształtowanie warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka.
2. Prowadzenie prac wdrażających nowe technologie ochrony środowiska.
3. Finansowanie wszelkich działań, których celem jest ochrona środowiska naturalnego oraz dotowanie już zrealizowanych programów badawczych i wdrożeniowych.
4. Prowadzenie wszelkiej działalności gospodarczej, dostarczającej środków finansowych na wspomaganie celów statutowych Fundacji.

Mamy nadzieję, że Fundacja uzyska poparcie wszystkich ludzi, którym bliska jest idea ochrony środowiska przed postępującą degradacją. Deklarujemy wolę współpracy z innymi fundacjami, organizacjami ekologicznymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi, które mogą wspomóc nasze działania.

Założyciele Fundacji”

„Zielona Fundacja” zwróciła się także z apelem:

„Mamy wszyscy coraz mniej czasu, aby zmienić stan środowiska, w którym żyjemy. Ale dysponujemy wiedzą i aktywnością zmuszającą do przezwyciężenia złych nawyków, często bezmyślności i non-szalancji wobec zdrowia i życia nie tylko ludzi, lecz wszystkich podmiotów środowiska. Chcąc zmienić świat, tak by stał się faktycznie wspólnym domem, potrzebujemy mądrego współdziałania nas wszystkich.

Wnioski z konferencji

„Perspektywy współpracy samorządu terytorialnego i administracji rządowej z parlamentarnymi komisjami ochrony środowiska”,
zorganizowanej przez Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne,
w dniach 17-19 listopada 1996 r., w Puszczykowie.

- 1 Skonkretyzować i ostatecznie sfinalizować reformę administracji publicznej, z dokładnym rozgraniczeniem kompetencji pomiędzy organy administracji samorządowej i rządowej, w celu swobodnego prowadzenia polityki ekologicznej w gminach i województwach
- 2 Wprowadzić uregulowania prawne nakładające wymogi posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przez osoby wykonujące opracowania fizjograficzne dla potrzeb miejscowego planowania przestrzennego
- 3 Wyposażyć gminy w uprawnienia do udzielania ulg, odroczeń i umorzeń w opłacie eksploatacyjnej kopalin oraz w uprawnienia do jej egzekwowania
- 4 Straty finansowe gmin wynikające z istnienia na ich obszarze form ochrony przyrody winny być rekompensowane z budżetu państwa
- 5 Wprowadzić ulgi inwestycyjne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność i inwestycje w zakresie ochrony środowiska
- 6 Zwiększyć udział gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z 10% do 20% we wpływach, a z pozostałej kwoty zwiększyć udział wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z 60% do 80%.

W imieniu organizatorów

Prezys OSFE

mgr inż. *Wojciech M. Dutka*

Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne - Sejmik Samorządowy Województwa
Poznańskiego, 61-713 Poznań, al. Niepodległości 18

Nie możemy podzielić się na trucicieli i zatrutowanych. Pospołu ponosimy i winę, i odpowiedzialność.

Nasza Zielona Fundacja chce połączyć ludzi dobrej woli i uratować aglomerację lubońską. Wierzimy, iż dzięki wspólnej pracy, może ona stać się miejscem pozytywnych rozwiązań, przywracających naszą Ziemię — życiu. Zróbmy to razem — potrzebna jest wiedza, aktywność i pieniądze. Wspomagając finansowo Fundację, zyskujesz zdrowie nieprzeliczalne na złotówki.

Założyciele Fundacji"

Ważnym osiągnięciem organizacyjnym, a jak się w następnych latach okazało, także merytorycznym, było utworzenie, przy bardzo znaczącym udziale Wojtka, Ogólnopolskiego Samorządowego Forum Ekologicznego. Zebranie założycielskie Stowarzyszenia, w którym udział wzięło 27 członków-założycieli, odbyło się w listopadzie 1994 r. Wojtek otworzył i prowadził całe zebranie, na którym przedstawił założenia i cele, jakie to Stowarzyszenie miałoby spełniać. Po krótkiej dyskusji zarządził głosowania w sprawie przyjęcia uchwał o powołaniu Stowarzyszenia, przyjęcia Statutu oraz wyłonienia Komitetu Założycielskiego³⁹.

Zgodnie z uchwalonym Statutem⁴⁰ celem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony przyrody. Cele te Stowarzyszenie realizuje poprzez:

- formułowanie postulatów i opinii w zakresie lokalnej (gminnej, wojewódzkiej i ponadwojewódzkiej) polityki ekologicznej oraz polityki ekologicznej państwa,
- kształtowanie świadomości ekologicznej przedstawicieli samorządu terytorialnego,
- upowszechnianie doświadczeń samorządowych w zakresie lokalnej polityki ekologicznej, w tym organizacja szkoleń i konferencji oraz działalność wydawnicza,
- współpracę z wszelkimi instytucjami w zakresie ochrony środowiska naturalnego, w szczególności z Krajowym Sejmikiem Samorządu Terytorialnego, Związkiem Miast Polskich, Unią Miasteczek Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich oraz organizacjami międzynarodowymi.

*Toast z okazji pierwszego wydania „Wieści Lubońskich”, 1990 r.
Wojciech Dutka w środku.*

W grudniu 1994 r. Komitet Założycielski Stowarzyszenia Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne skierował do Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu wniosek o rejestrację Stowarzyszenia⁴¹, które zostało zarejestrowane przez Sąd Wojewódzki w Poznaniu w marcu 1995 r.⁴². Już w czerwcu 1995 r. odbyło się I Walne Zgromadzenie nowego Stowarzyszenia, na które przyjechali przedstawiciele wojewódzkich sejmików samorządowych⁴³. Walne Zgromadzenie otworzył Wojciech Dutka, który przedstawił zgromadzonym wszystkie działania organizacyjne i prawne podjęte w celu organizacji, rejestracji i powstania Stowarzyszenia. Omówił także działania podejmowane przez Komitet Założycielski na rzecz zaprezentowania Forum na różnych spotkaniach, w rozmowach z posłami i przedstawicielami innych samorządowych organizacji krajowych. Walne Zgromadzenie wybrało Prezesa, Zarząd⁴⁴ i Radę Nadzorczą⁴⁵ Stowarzyszenia⁴⁶. Prezesem jednogłośnie wybrany został Wojciech Dutka — był jedynym kandydatem do tej funkcji.

Znaczną część spotkania zajęło omówienie organizacji II Walnego Zgromadzenia, we wrześniu 1995 r., które planowano uzupełnić zarówno o szkolenie dla samorządowych przedstawicieli w Radach Nadzorczych Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej na temat roli i miejsca rad, jak i o członków samorządu. Szkolenie, dofinansowane z Funduszu w Poznaniu, miało obejmować następującą problematykę: rola Rad Nadzorczych i system kontroli w ich pracach, omówienie i porównanie Funduszy pod względem kosztów (wielkość aparatu obsługującego), aspekt ekonomiczno-prawny działania i zasady funkcjonowania Funduszy, kryteria finansowania

inwestycji przez Fundusze, obsługa bankowa Funduszy, udział sejmików w kształtowaniu priorytetów Funduszy, schemat organizacyjny Funduszy oraz kryteria wnioskowania i procedura wypełniania i wysyłania wniosków do Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Zdecydowano także o skierowaniu prośby do Kancelarii Sejmu o nadesłanie treści projektów ustaw, które zamierzano omówić na II Walnym Zgromadzeniu. Przyjęto również wnioski do deklaracji działania Forum, w której określony został jego zakres i cel opiniowanie ustaw i wpływanie na ich kształt, wykorzystywanie potencjału ludzkiego i specjalizacji poszczególnych wojewódzkich sejmików samorządowych w problematyce ekologicznej, prezentacja na Forum dokonań regionalnych w kraju i za granicą, współpraca ze specjalizacyjnymi pozarządowymi organizacjami (np. z Towarzystwem Poszanowania Energii), problematyka komunikacji rowerowej, prezentacja gmin ekologicznych, współpraca w zakresie tworzenia i inicjowania instytucji edukacji ekologicznej, prezentacja kompetencji organów administracyjnych w zakresie edukacji ekologicznej, zapoznanie się z działalnością edukacyjną podmiotów pozarządowych organizacji ekologicznych, prezentacja dokonań w zakresie ochrony środowiska w ramach tzw. związków bliźniaczych, prezentowanie jednolitego spójnego stanowiska samorządów z organizacjami samorządu terytorialnego i administracji rządowej, organizacja konferencji lub stoiska na Międzynarodowych Targach Poznańskich POLEKO 95.

Od 1995 r. Wojtek rozpoczął działalność w Stowarzyszeniu Kulturalno-Oświatowym „Forum Lubońskie”⁴⁷, które współorganizował przez wiele lat wspierał swoją bieżącą pracą oraz różnymi inicjatywami. Celem Stowarzyszenia jest prowadzenie działań na rzecz edukacji społeczno-kulturalno-oświatowej i integracji środowiska lokalnego. Stowarzyszenie realizuje swoje cele głównie poprzez szeroko pojętą działalność organizacyjną, informacyjną, publicystyczną, kulturalną, oświatową i sportową, a w szczególności⁴⁸: upowszechnianie informacji, wydawanie czasopism, biuletynów, książek (także zbieranie reklam), organizowanie imprez, tworzenie forum dyskusyjnego dla środowisk opiniotwórczych, edukację mieszkańców i kształtowanie opinii społecznej, wspieranie działalności kulturalnej, prowadzenie działalności gospodarczej, współpracę z krajowymi i zagranicznymi organizacjami o tym samym lub podobnym celu działania, finansowanie działań mających na celu identyfikację mieszkańców z miejscem, w którym żyją, organizowanie prelekcji, sympozjów, zebrań i wystaw, przeprowadzanie plebiscytów, konkursów i loterii, podejmowanie inicjatyw politycznych i społecznych, mających na celu wszechstronną pomoc mieszkańcom Lubonia, prowadzenie badań

socjologicznych. Głównym nurtem działalności Stowarzyszenia jest redagowanie i wydawanie czasopisma samorządowego o charakterze obywatelskim, jakim są „Wieści Lubońskie”⁴⁹, w powstaniu którego Wojtek miał bardzo znaczący udział. Świetnie rozwijające się czasopismo jest kroniką wydarzeń Lubonia, źródłem informacji o ludziach i sprawach oraz podręcznikiem wiedzy historycznej o Luboniu.

Osiągnięte efekty Stowarzyszenia w zakresie zadań o charakterze społecznie użytecznym dotyczą głównie wydawnictw⁵⁰. Przedsięwzięcia o takim charakterze to opracowanie i wydawanie specjalnych plakatów powyborczych informujących o lubońskich wynikach oraz spotkania z cyklu „Na Forum” lub „Lokalna Szkoła Samorządowego Myślenia i Działania”, na których mieszkańcy mają okazję wymienić opinie z ważnymi osobistościami lub poszerzyć swoją wiedzę o problemach nie tylko lokalnych. Wynikiem współpracy Forum Lubońskiego z Towarzystwem Gospodarczym Lubonia jest bezpośredni udział w powstawaniu trasy dydaktyczno-rowerowej z Lubonia do Puszczykówka (14 km) oraz mapki promującej to edukacyjno-turystyczne przedsięwzięcie. Chociaż intencja utworzenia tej trasy była dobra, to jednak jej realizacja spowodowała niepotrzebny konflikt z dyrekcją Wielkopolskiego Parku Narodowego, która nie została poinformowana o tego typu działaniach prowadzonych na terenie Parku. Powstały nawet zniszczenia na terenie nowych nasadzeń w Parku, przez które bez konsultacji poprowadzono ścieżkę. Sprawa ta była przedstawiana także podczas obrad ówczesnej Rady Naukowej Wielkopolskiego Parku Narodowego m.in. jako przykład braku właściwej współpracy lokalnych organizacji z Parkiem. Wojtek starał się załagodzić powstały konflikt i przyczynił się do promowania ścieżki także wśród mieszkańców Poznania⁵¹. „Forum Lubońskie” jest też animatorem kontaktów Lubonia z organizacjami francuskimi, kontynuowanymi przez mieszkańców w różnych formach. Zainicjowano i czynnie współdziałano także w realizacji Pomnika Milenijnego w kształcie krzyża papieskiego z II pielgrzymki Jana Pawła II do Polski (16-23 czerwca 1983 r.), kiedy papież odwiedził m.in. Poznań (20 czerwca). Organizowane są również rajdy, np. Rajd Zimowy pod hasłem: „Z Wartą warto”.

Na Walnym Zgromadzeniu Stowarzyszenia, które odbyło się 20 stycznia 2000 r. z okazji 10-lecia „Wieści Lubońskich” i 5-lecia „Forum Lubońskiego”, Wojtek wniósł uwagi do programu Zgromadzenia, przedstawiając propozycje powołania różnych klubów dyskusyjnych (polityczny, ekologiczny, socjalny, refleksyjny, teatralny, sportowo-turystyczny). Przez wiele lat Wojtek pisał różne artykuły do „Wieści Lubońskich” oraz osobiście organizował i prowadził spotkania w ramach Lokalnej Szkoły Samorządowego Myślenia i Działania⁵².

która w 2002 r. przekształciła się w Klub Polityczny „Forum Obywatelskie”. Klub ten wystartował w wyborach samorządowych 27 października 2002 r. Wojtek — lider i założyciel Klubu — z powodów osobistych i zawodowych zrezygnował z ubiegania się o fotel burmistrza Lubonia w pierwszych wyborach bezpośrednich, proponując kandydaturę Mariana Walnego. Komitet Wyborczy Wyborców „Forum Obywatelskie” uzyskał liczbowo największe poparcie społeczne wśród wszystkich ugrupowań, jednak ze względu na sposób liczenia głosów zdobył jedynie 7 z 21 mandatów. Kandydat na burmistrza — Marian Walny — przegrał w drugiej turze, uzyskując 42,7% głosów. Zapoczątkowany przez Wojtkę Klub „FO” (jedna z sekcji Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Forum Lubońskie”) startował też w wyborach samorządowych 12 listopada 2006 r. Tym razem kandydat na burmistrza — Dariusz Szmyt — wygrał w pierwszej turze, uzyskując 53,5% poparcia. Do Rady Miasta Klub wprowadził także siedmiu radnych, którzy wraz z dwoma radnymi Komitetu Wyborczego Wyborców „Razem”, związanego z Platformą Obywatelską, stanowią Klub Radnych — Obywatelski Luboń.

Tymczasowa Rada Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty

W latach 1992-1995 Wojtek przewodniczył Tymczasowej Radzie Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty. Projekt nowej ustawy — Prawo wodne z lutego 1992 r.⁵³ zakładał powołanie rad gospodarki wodnej dorzeczy jako organów nadzorujących prace regionalnych zarządów gospodarki wodnej w zakresie rozdziału środków pochodzących z opłat za korzystanie z wód i urządzeń wodnych oraz przeznaczonych na inwestycje związane z gospodarką wodną w dorzeczach. Tymczasowa Rada Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty rozpoczęła prace podczas Forum Gospodarki Wodnej, które odbywało się 9 czerwca 1992 r. Właśnie na tym spotkaniu Wojtek, pełniący wtedy funkcję Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego, został jednogłośnie wybrany na Przewodniczącego Tymczasowej Rady.

Zakładano, że Tymczasowa Rada Dorzecza funkcjonować będzie tylko do czasu wejścia w życie nowej ustawy — Prawo wodne⁵⁴. Zgodnie ze statutem — do czasu uchwalenia nowego Prawa wodnego Rada miała charakter

*Podziękowanie dyrektora
Janusza Wiśniewskiego za działalność
w RZGW w Poznaniu, 1999 r.*

**REGIONALNY ZARZĄD GOSPODARKI WODNEJ
W POZNANIU**

60-783 POZNAŃ ul. Grunwaldzka 21

Poznań, dnia 22 grudnia 1999 roku

**Pan
Wojciech DUTKA**

Z wielką przyjemnością mam możliwość zwrócić się do Pana z wyrazami podziękowania i szczerego szacunku za poświęcenie swojego cennego czasu i energii na przewodniczenie działalności Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty w latach 1992-1995.

W uznaniu Pańskiej konsekwencji, wytrwałości i zaangażowania w prowadzeniu działań społecznych i całkowicie dobrowolnych, zmierzających do wprowadzenia zlewniowego systemu zarządzania gospodarką wodną w kontekście działalności Rady Dorzecza nie wypada nie wspomnieć jej niewątpliwych zasług jako narzędzia w kształtowaniu polityki ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień gospodarki wodnej.

Projekt ustawy Prawo Wodne z lutego 1992 roku w pkt. 35.1 zakładał powołanie rad gospodarki wodnej dorzeczy jako ciała nadzorującego prace regionalnych zarządów gospodarki wodnej w zakresie rozdziału środków pochodzących z opłat za korzystanie z wód i urządzeń wodnych a przeznaczonych na inwestycje związane z gospodarką wodną w dorzeczach.

Tymczasowa Rada Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty rozpoczęła prace podczas Forum Gospodarki Wodnej, odbytego dnia 09 czerwca 1992 roku. Wtedy to jako Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego został Pan jednogłośnie wybrany na Przewodniczącą TRGWWD.

Cztery lata istnienia i aktywnej działalności Rady to również cztery lata Pańskiego przewodniczenia temu gremium. Z całym przekonaniem mogę stwierdzić, że nie były to lata zmarnowane. Z ważniejszych dokonań TRGWWD wymienię wypada niewątpliwie:

- udział w opiniowaniu projektów rozwiązań i procesie decyzyjnym odnośnie uregulowania problemu gospodarki wodno-ściekowej dla miast Kalisz, Ostrow i Nowe Skalmierzyce,
- powołanie Funduszu Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty z przeznaczeniem środków na prowadzenie edukacji ekologicznej w dorzeczu Warty,
- wybór zadań inwestycyjnych przeznaczonych do finansowania w ramach II fazy Programu PIARE dla Dorzecza Warty (wypożyczenie w urządzenia technologiczne oczyszczalni ścieków dla miast: Gniezno, Ślesin, Złotów, Sieraków, Częstochowa),
- utworzenie Regionalnego Systemu Informatycznego Dorzecza Warty (RSIDW) obejmującego 18 ówczesnych województw położonych w dorzeczu Warty

Jako dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu miałem przyjemność bardzo ściśle współpracować z Panem w okresie działalności Rady Dorzecza, zobowiązany więc jestem przekazać wyrazy szczerego podziękowania i uznania za osobisty wkład włożony w tworzenie struktur społecznego zarządzania gospodarką wodną, które choć nie znalazły umocowania prawnego, zdobyły uznanie środowisk lokalnych, miast i gmin terenu dorzecza jako niezależne politycznie organa realizujące zasadę „nic o nas bez nas” w dziedzinie ochrony środowiska.

Z wyrazami szacunku

DYREKTOR
mgr inż. Janusz Witkowski

doradczo-opiniujący, głównie w zakresie prawidłowej realizacji zadań przez Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej (RZGW) w Poznaniu⁵⁵. Do jej podstawowych zadań należało wyrażanie opinii dotyczących: programów gospodarki wodnej w dorzeczu, warunków korzystania z wód dorzecza, innych spraw przewidzianych w ustawie — Prawo wodne, organizacji regionalnego monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych, tworzenia krajowego systemu informacyjnego gospodarki wodnej. W skład Tymczasowej Rady Dorzecza wchodził przedstawiciele wojewodów, sejmików samorządowych, użytkowników oraz grup społeczno-zawodowych z terenu działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

Rok 1992 był także pierwszym pełnym rokiem działalności Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Główne elementy działalności merytorycznej Regionalnego Zarządu w tym okresie to m.in. wstępna identyfikacja elementów gospodarki wodnej, stworzenie sieci programów źródłowych Krajowego Systemu Informatycznego Gospodarki Wodnej, wdrożenie i konserwacja sieci hydrograficznej, współfinansowanie z wydziałami ochrony środowiska urzędów wojewódzkich udokumentowania zjawiska suszy w Wielkopolsce (obszar siedmiu województw), określenie wpływu zanieczyszczeń rzeki Neru na jakość wody w Warcie oraz inwentaryzacja obiektów w dolinie Neru, określenie zasobów wód podziemnych (zlewnie cząstkowe Prosnicy i Wełny), oraz powierzchniowych zlewni Warty (zlewnie cząstkowe Wrześnicy, Gwdy i Drawy), szczegółowa inwentaryzacja obiektów gospodarki wodnej na terenie dorzecza Warty z aktualizacją użytkowników i określeniem zamierzeń inwestycyjnych, edukacja ekologiczna w dorzeczu Warty (m.in. konkursy szkolne i radiowe, artykuły w prasie codziennej i wydawnictwach specjalistycznych).

Niezwykle istotną sprawą dla prawidłowego funkcjonowania Tymczasowych Rad Dorzeczy i realizacji przez nie zadań wyrażonych w statutach były spotkania i konsultacje działań z RZGW. Z pierwszego sprawozdania z działalności Prezydium Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty, które Wojtek przygotował jako przewodniczący Rady⁵⁶, wynika, że pierwsze robocze spotkania w 1992 r. dotyczyły podjęcia decyzji o dalszym funkcjonowaniu Rady i formach współpracy z RZGW w Poznaniu. Dyskusja dotyczyła następujących problemów: przejmowania przez RZGW opłat za korzystanie z wód, szerzenia edukacji ekologicznej na terenie objętym

WOJEWODA POZNAŃSKI

OS. I - 0717 - 6 98

Poznań, dnia 1998 -01- 23

*Pan
Wojciech Dutka
Przewodniczący Komisji
Ochrony Środowiska
Sejmiku Samorządowego
Województwa Poznańskiego
w miejscu*

*Na podstawie art. 88 e ust. 5 pkt 2 ustawy z dnia 31 stycznia 1980r.
o ochronie i kształtowaniu środowiska (Dz. U. z 1994r. Nr 49, poz. 196, z 1995r.
Nr 90, poz. 446, z 1996r. Nr 106, poz. 496 i Nr 132, poz. 622, z 1997r. Nr 46, poz.
296, Nr 96, poz. 592, Nr 121, poz. 770 i Nr 133, poz. 885) z dniem 1 lutego 1998r.
p o w o l u j ę Pana w skład Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.*

*Maciej Musiał
Wojewoda Poznański*

działalnością RZGW w Poznaniu i Rady⁵⁷, współpracy Rady z poszczególnymi szczeblami administracji publicznej, szczególnie współpracy z ówczesnym Ministerstwem Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa⁵⁸ oraz sposobu wydatkowania wspólnych funduszy Rady. Za niewątpliwy sukces działania Tymczasowej Rady Wojtek uznał prośbę ówczesnego ministra ochrony środowiska zasobów naturalnych i leśnictwa oraz wojewody kaliskiego o wyrażenie opinii przez Radę na temat gospodarki wodno-ściekowej miast Kalisza, Ostrowa Wlkp. i Nowych Skalmierzyc, a także opinii na temat utworzenia Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Łodzi. Za właściwie przebiegającą uznano także dotychczasową współpracę Tymczasowej Rady z organami administracji rządowej województw objętych zasięgiem działania Rady, czego dowodem było życzliwe potraktowanie przez wielu wojewodów wspólnej prośby RZGW w Poznaniu i Przewodniczącego Tymczasowej Rady o udostępnienie danych dotyczących płatności odprowadzanych przez zakłady pracy do Urzędów Wojewódzkich za szczególne korzystanie z wód.

Działalność Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty przyczyniła się w tym okresie do kształtowania na terenie województw położonych w dorzeczu Warty polityki ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień gospodarki wodnej. Z ważniejszych dokonań Rady w ciągu czterech lat jej działalności pod kierunkiem Wojtka wymienić należy zwłaszcza:

- udział w opiniowaniu projektów rozwiązań oraz w procesie decyzyjnym związanym z uregulowaniem problemu gospodarki wodno-ściekowej w Kaliszu, Ostrowie Wlkp. i Nowych Skalmierzycach,
- powołanie Funduszu Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty z przeznaczeniem środków na prowadzenie edukacji ekologicznej w dorzeczu Warty,
- wybór zadań inwestycyjnych przeznaczonych do finansowania w ramach II fazy Programu PHARE dla Dorzecza Warty (wyposażenie w urządzenia technologiczne oczyszczalni ścieków dla Gniezna, Ślesina, Złotowa, Sierakowa i Częstochowy),
- utworzenie Regionalnego Systemu Informatycznego Dorzecza Warty, obejmującego 18 ówczesnych województw położonych w dorzeczu Warty,
- współredagowanie projektu Prawa wodnego oraz przepisów wykonawczych (odbyło się kilkadziesiąt spotkań na ten temat, dziesiątki dyskusji, zredagowano setki poprawek, propozycji i uwag, a przy okazji upowszechniano idee zawarte w nowych projektach przepisów prawnych).

Działalność Wojtki jako Przewodniczącego Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty była wysoko oceniona. Dyrektor RZGW w Poznaniu zasługi Wojtki w tym zakresie ujął w następujący sposób⁵⁹: *„Z wielką przyjemnością mam możliwość zwrócenia się do Pana z wyrazami podziękowania i szczerego szacunku za poświęcenie swojego cennego czasu i energii na przewodniczenie działalności Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty w latach 1992-1995. W uznaniu Pańskiej konsekwencji, wytrwałości i zaangażowania w prowadzeniu działań społecznych i całkowicie dobrowolnych, zmierzających do wprowadzenia zlewniowego systemu zarządzania gospodarką wodną w kontekście działalności Rady Dorzecza, nie wypada nie wspomnieć jej niewątpliwych zasług jako narzędzia w kształtowaniu polityki ochrony środowiska ze szczególnym uwzględnieniem zagadnień gospodarki wodnej. (...) Jako dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu miałem przyjemność bardzo ściśle współpracować z Panem w okresie działalności Rady Dorzecza, zobowiązany więc jestem przekazać wyrazy szczerego podziękowania i uznania za osobisty wkład włożony w tworzenie struktur społecznego zarządzania gospodarką wodną, które choć nie znalazły umocowania prawnego, zdobyły uznanie środowisk lokalnych, miast i gmin terenu dorzecza jako niezależne politycznie organa realizujące zasadę „nic o nas bez nas” w dziedzinie ochrony środowiska”.*

Na początku 1998 r. Wojtek został powołany przez wojewodę poznańskiego w skład Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu⁶⁰, będącego funduszem celowym, posiadającego osobowość prawną i mogącego udzielać pomocy w postaci preferencyjnych pożyczek, dotacji oraz dopłat do kredytów⁶¹. Źródłem dochodów Funduszu są opłaty i kary za gospodarcze korzystanie ze środowiska, wnoszone przez instytucje z obszaru województwa. Coraz większą część przychodów Funduszu stanowią obecnie odsetki od udzielonych pożyczek, dzięki czemu z roku na rok może on przeznaczać coraz więcej środków finansowych na ochronę środowiska. Jako członek Rady Nadzorczej Wojtek brał czynny udział w opiniowaniu inwestycji w ochronie środowiska na terenie ówczesnego województwa poznańskiego oraz w opiniowaniu decyzji o finansowaniu konkretnych inwestycji proekologicznych.

Swoje zainteresowania gospodarką wodną Wojtek rozwijał także w latach następnych. W 2004 r. firma ABRYŚ Sp. z o.o. przy współpracy z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Katedrą Melioracji, Kształtowania Środowiska i Geodezji oraz Katedrą Metod Matematycznych i Statystycznych Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu zorganizowała konferencję „Gospodarowanie wodą w Wielkopolsce — nowe

szanse i wyzwania”, której rozszerzone materiały ukazały się jako książka⁶², prezentująca kompleksowe uwarunkowania gospodarki wodnej na różnych poziomach organizacji społecznej w warunkach wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej⁶³.

Wojewódzki Sejmik Samorządowy

Funkcję delegata Rady Miejskiej Lubonia w wojewódzkim Sejmiku Samorządowym Wojtek pełnił przez dwie kolejne kadencje w latach 1990-1994 i 1994-1998. W wyniku wyborów przeprowadzonych podczas sesji Rady Miejskiej w Luboniu 6 czerwca 1990 r. Wojtek oraz radny Józef Neubauer zostali wybrani większością głosów na delegatów do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego I kadencji 64. Inauguracyjne posiedzenie Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego odbyło się 21 czerwca 1990 r. Wojewoda poznański, informujący Wojtkę o zwołaniu pierwszego posiedzenia Sejmiku Samorządowego, wyraził „(...) przekonanie, że działalność w organach samorządu terytorialnego jako Radnego i Delegata do Sejmiku Samorządowego przyczyni się do utrwalania i upowszechniania najlepszych tradycji wielkopolskiej gospodarności, do pomyślnego rozwiązywania złożonych problemów społeczno-gospodarczych województwa”⁶⁵.

W różnorodnej działalności prowadzonej w tym okresie w Sejmiku na uwagę zasługuje zorganizowany przez Wojtkę w latach 1992-1993 cykl kursów szkoleniowych dotyczących gospodarki odpadowej w gminie, przeznaczonych dla pracowników administracji samorządowej ówczesnego województwa poznańskiego. Kursy poświęcone były szerokiej problematyce gospodarki odpadami na tle kompleksowo ujętych zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego, ochrony zasobów przyrody nieożywionej i ożywionej oraz planowania przestrzennego⁶⁶. Jako członek prezydium Sejmiku zajmował się koordynacją działań samorządów lokalnych w zakresie wspólnych inwestycji proekologicznych (oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów komunalnych) oraz działalnością związaną z ochroną zasobów przyrody przy projektowaniu autostrady A2⁶⁷ i gazociągu jamalskiego⁶⁸.

Z zachowanej korespondencji Wojtkę ze swoim ojcem, Piotrem Dutką, wynika, że Wojtek był zaangażowany w sprawę powrotu Zbąszynia

*Pierwsze posiedzenie Sejmiku Samorządowego
Województwa Poznańskiego, 1990 r.*

WOJEWODA POZNAŃSKI

Poznań, dnia 15 czerwca 1990 r.

P a n

Wojciech Maciej DUTKA

Pragnę Pana poinformować, że działając na podstawie art. 38 ust. 1 ustawy z dnia 10 maja 1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych,

zwołuję pierwsze posiedzenie

Sejmiku Samorządowego województwa poznańskiego

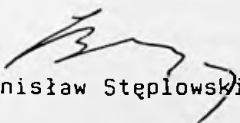
Posiedzenie odbędzie się w dniu 21 czerwca br. o godzinie 10⁰⁰ w sali Błękitnej Pałacu Kultury w Poznaniu, ulica Św. Marcin 80/82.

Korzystam z okazji aby złożyć serdeczne gratulacje w związku z powierzeniem Panu odpowiedzialnych funkcji: Radnego oraz Delegata do Sejmiku Samorządowego.

Jestem przekonany, że Pana działalność w organach samorządu terytorialnego przyczyni się do utrwalenia i upowszechnienia najlepszych tradycji wielkopolskiej gospodarności, do pomyślnego rozwiązywania złożonych problemów społeczno-gospodarczych naszego województwa.

Życzę sukcesów w tej trudnej pracy.

Z wyrazami szacunku

Bronisław Stęplowski

do Wielkopolski. Zostając delegatem do Sejmiku Wojewódzkiego, Wojtek mógł pewne problemy województwa widzieć szerzej. Kiedy w tym okresie Zbąszyń starał się o powrót w granice województwa poznańskiego — Wojtek w tym pomógł. W liście do ojca (z 14 czerwca 1990 r.) tak pisze:

„Kochani! Jak już wiecie, zostałem delegatem do Sejmiku Wojewódzkiego w Poznaniu. Wczoraj otrzymałem materiały dotyczące pierwszej sesji i wśród nich jest pismo do wszystkich wojewodów, napisane przez sekretarza stanu w Urzędzie Rady Ministrów, prof. Kołodziejskiego, z prośbą, aby na pierwszych posiedzeniach sejmików wydać opinię w sprawie tzw. rejonów administracyjnych. Uważam, że jest to bardzo ważna sprawa dla ZBĄSZYNIA i NOWEGO TOMYŚŁA. Słyszałem, że były starania o przyłączenie Zbąszynia do województwa poznańskiego. Jeśli to prawda i nowo wybrana Rada Gminy w Zbąszyniu to popiera, to trzeba natychmiast podjąć działania i na pierwszych posiedze-

Oryginał listu Wojtka
do ojca, Piotra Dutki,
z 1990 r.

Poznań 14.06.90 r.

Kochani!

Jak już wiecie zostałem delegatem do Sejmiku Wojewódzkiego w Poznaniu. Wczoraj otrzymałem materiały dotyczące pierwszej sesji i wśród nich jest pismo do wszystkich wojewodów napisane przez sekretarza stanu w Urzędzie Rady Ministrów prof. Kołodziejskiego z prośbą aby na pierwszych posiedzeniach sejmików wydać opinię o sprawie tzw. rejonów administracyjnych. Uważam, że jest to bardzo ważna sprawa dla ZBĄSZYNIA i NOWEGO TOMYŚŁA.

Słyszałem, że były starania o przyłączenie Zbąszynia do województwa poznańskiego. Jeśli to prawda i nowo wybrana Rada Gminy w Zbąszyniu to popiera to trzeba natychmiast podjąć działania i na pierwszych posiedzeniach Sejmiku Wojewódzkiego w Zielonej Górze i Poznaniu złożyć odpowiednie wnioski. Jeśli się tego nie zrobi to rząd, korzystając z panującego strachu przy zmianie władzy i wymuszając poprzestanie decyzje sejmików musi stworzyć stary podział administracyjny. Proszę, przedstawić tę sprawę p. Panu Cisewskiemu, myślę, że będzie wiedział co dalej zrobić. Jeśli Rada ze Zbąszynia chce wstąpienia do województwa poznańskiego to musi porozumieć się z delegatami do sejmiku z Nowego Tomyśla, aby ci przekazywali odpowiednie wnioski. Wspomnie to także starania o utworzenie rejonu w Nowym Tomyślu, gdyż obecna propozycja jest w Grodzisku. Czasem jest bardzo mało bo o POZNANIU pierwszy Sejmik będzie w czwartek 21 czerwca (pewnie będzie transmitacja w Telewizji).

To tyle w tej sprawie. Poza tym w naszym tygodniku w przyszłym tygodniu pozdrawiam Wojtek.

niach Sejmików Wojewódzkich w Zielonej Górze i Poznaniu zgłosić odpowiednie wnioski. Jeśli się tego nie robi, to rząd, korzystając z pewnego zamieszania przy zmianie władz i wymuszając pospieszne decyzje sejmików może utrwalić stary podział administracyjny. Proszę przedstawić tę sprawę p. Janowi Ciszewskiemu, myślę, że będzie wiedział, co dalej zrobić. Jeśli Rada ze Zbąszynia chce włączenia do województwa poznańskiego, to musi porozumieć się z delegatami do sejmiku z Nowego Tomyśla, aby ci przedstawili odpowiednie wnioski. Wspomoże to także starania o utworzenie rejonu w Nowym Tomyślu, gdyż obecna propozycja jest w Grodzisku. Czasu jest bardzo, mało bo w POZNANIU pierwszy Sejmik będzie w czwartek, 21 czerwca (pewnie będzie transmisja w Teleskopie). To tyle w tej sprawie. Poza tym u nas wszystko w porządku. Przesyłam pozdrowienia. Wojtek”.

Wojtek był wówczas pierwszą osobą, która wskazała na odpowiedni moment rozpoczęcia działań przez radnych ze Zbąszynia. Wspomniany w liście p. Jan Ciszewski był radnym Rady Miejskiej w Zbąszyniu przez trzy kadencje w latach 1990-2002. Każda sprawa ma swoje „pięć minut”. Wojtek w odpowiednim momencie zasugerował, do kogo się zwrócić i gdzie się podłączyć. Zbąszyń mógł wtedy współpracować z Nowym Tomyślem lub Wolsztynem. Ponieważ radni z Wolsztyna byli bardziej oporni, radni ze Zbąszynia poszli w stronę współpracy z Nowym Tomyślem. Uzyskali poparcie odpowiednich środowisk lokalnych, zyskali sympatyków i w rezultacie w 1999 r. Zbąszyń, który administracyjnie należał do województwa zielonogórskiego, został włączony do województwa wielkopolskiego⁶⁹.

Jako Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Wojtek w 1993 r. brał udział w organizacji (wspólnie z Radą Naukową i dyrektorem WPN), a następnie w obradach konferencji „Samorzady lokalne a Wielkopolski Park Narodowy”⁷⁰. Konferencja miała na celu wyjaśnienie szeregu narosłych nieporozumień oraz ustalenie płaszczyzny porozumienia i metod realizacji wspólnych celów w zakresie ochrony przyrody. Zagadnienia te, chociaż związane bezpośrednio z WPN, wykraczały jednak bardzo często znacznie poza problematykę regionalną. Wojtek był członkiem Komisji Uchwał i Wniosków, która wnioski z konferencji przekazała przedstawicielom ówczesnej administracji rządowej: ministrowi ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa, wojewodzie poznańskiemu oraz Urzędowi Rejonowemu w Poznaniu⁷¹. Poprzez publikacje w prasie lokalnej i specjalistycznej wnioski te podane zostały do wiadomości całego społeczeństwa⁷². Podkreślono, że WPN winien być zagospodarowany w sposób kompleksowy, jako teren wzorcowy w systemie obszarów chronionych naszego kraju i regionu. Zasoby przyrody Parku muszą być poddane określonym formom ochrony, zarówno w strefach

*Sejmik Samorządowy, profesura Zbigniewa Kundzewicza,
grudzień 1993 r. (Wojtek siedzi pierwszy od prawej).*

ochrony ścisłej, jak i na całym obszarze Parku i w jego otulinie. Żadna z form ochrony przyrody nie wyklucza użytkowania zasobów przyrody WPN, ale rodzaj i sposób wykorzystania nie mogą prowadzić do dewastacji i degradacji zasobów przyrodniczych. Ingerencje w uprawnienia samorządów terytorialnych są przyczyną określonych konfliktów związanych z prowadzeniem przez gminy gospodarki przestrzennej na obszarach wchodzących w skład Parku. Konflikty będą tym ostrzejsze, im bardziej gminy nie będą dostrzegać wymiernych finansowo korzyści, wynikających z występowania na ich terenie parku narodowego, a lokalnym społeczeństwom nie zostanie zaprezentowany alternatywny model rozwoju gospodarczego, preferujący podnoszenie poziomu życia przy jednoczesnym prowadzeniu działań ochronnych. Dlatego niezbędne są bardzo wyraźne preferencje kredytowe i podatkowe dla osób (jednostek) prowadzących i rozwijających działalność gospodarczą popieraną na terenie parków narodowych. Finansowanie ochrony przyrody winno być możliwe jak najmocniej prawnie uniezależnione od aktualnej sytuacji politycznej i zmieniających się preferencji ministra finansów.

Jako Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Wojtek brał także udział w 1994 r. w niezwykle interesującej sesji Wojewódzkiej Komisji Ochrony Przyrody⁷³, która odbyła się podczas seminarium zorganizowanego we Lwówku Wlkp. z okazji XX-lecia utworzenia „Rezerwatu im. Bolesława Papi

*Marszałek Kazimierz Marchlewski wręcza podziękowanie
za wspólną pracę, 1998 r.*

na Jeziorze Zgierzynieckim”⁷⁴ (1974-1994). W trakcie sesji zgłoszono szereg postulatów dotyczących dalszej ochrony tego obiektu, zwłaszcza utrzymania optymalnego poziomu wody w jeziorze, zapewniającego prawidłowe funkcjonowanie ekosystemu, oraz konieczności znacznego poszerzenia jego powierzchni⁷⁵.

Wybory delegatów Rady Miejskiej Lubonia do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego II kadencji odbyły się 8 lipca 1994 r. Ponownie na delegatów do Sejmiku większością głosów wybrani zostali Wojciech Dutka i Józef Neubauer⁷⁶. Wojtek przewodniczył Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku, zajmując się m.in. współpracą zagraniczną w dziedzinie gospodarki komunalnej oraz współpracą z Komisją Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania. Jako Przewodniczący Komisji razem z przedstawicielami Brabancji Wojtek organizował z ramienia Sejmiku wyjazd do Holandii; ustalał także listę

osób wyjeżdżających. Zarządowi Miasta Lubonia proponował dwa miejsca, ale wykorzystane zostało tylko jedno — w wyjeździe uczestniczył burmistrz. Zarząd Miasta otrzymał w tej sprawie oficjalne pismo, z którym mogła zapoznać się cała Rada.

Wojtek popularyzował rozwiązania organizacyjne i techniczne wśród lokalnych samorządów oraz współdziałał przy opracowaniu koncepcji i wdrożeniu zasad współpracy międzygminnej przy realizacji inwestycji w ochronie środowiska. Brał także udział w pracach zespołu ekspertów wojewody w komisjach konkursowych związanych m.in. z wyborem optymalnych rozwiązań inwestycyjnych.

Ocena pracy Wojtki w wojewódzkim Sejmiku Samorządowym była wysoka. Podkreślano umiejętność negocjacji, wysoką fachową wiedzę i konsekwencję w podejmowanych działaniach. W swoim piśmie Przewodniczący Prezydium Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego Kazimierz Marchlewski⁷⁷ przekazał swoje podziękowania za pracę w Sejmiku II kadencji. Podstawowe działania podczas czterech lat wspólnych wysiłków na rzecz rozwoju województwa miały na celu głównie upowszechnianie idei samorządu i zasad reformy ustrojowej państwa. Wskazał, że opinie Sejmiku były zauważane, a w najważniejszych sprawach, mimo występujących podziałów politycznych, stanowisko Sejmiku było jednolite. Wojtek otrzymał także podziękowanie od Przewodniczącego Komisji Ekologicznej Rady Miejskiej Poznania za wieloletnią współpracę w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska⁷⁸.

Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego

al. Niepodległości 18, 61-713 Poznań tel.(61) 852-60-07, 854-19-88 fax 854-12-19
e-mail: biuro@sswp.wlkp.pl WWW: <http://www.sswp.wlkp.pl>

Przewodniczący Prezydium

Szanowny Pan
Wojciech Dufka

Kończymy pracę Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego II kadencji. Minęły kolejne cztery lata wspólnych wysiłków na rzecz rozwoju naszego województwa. Sprostaliśmy wielu nowym problemom funkcjonowania wojewódzkiej reprezentacji samorządowej. Mogliśmy - korzystając z doświadczenia działaczy Sejmiku pierwszej kadencji, jak również doświadczeń każdego z nas, delegatów gmin, kontynuować dzieło wzmocnienia samorządności terytorialnej.

Cieszę się, że Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego upowszechniał idee samorządności, że opinie Sejmiku były w wielu kwestiach słyszane i respektowane. Mam szczególną satysfakcję, że w sprawie najważniejszej w mijającej kadencji - myślę tu o reformie ustrojowej Państwa Polskiego - nasz Sejmik mówił jednym głosem.

Dziękuję Panu za zaangażowanie we wszystkich sprawach, jakie Sejmik w mijającej kadencji podnosił. To zaangażowanie może być podstawą do satysfakcji z dobrze wykonanej pracy.

Mam nadzieję, że zakończenie kadencji Rady Gminy i Sejmiku nie oznacza dla Pana końca pracy w strukturach samorządowych. Życzę Panu by doświadczenia nabyte w Sejmiku procentowały dalszym rozwojem gminy, Wielkopolski i Rzeczypospolitej.

Kazimierz Marchlewski

Poznań, dnia 17 czerwca 1998 r.

List — podziękowanie za pracę w Sejmiku, 1998 r.

Rada Powiatu Poznańskiego

Reforma ustrojowa, która weszła w życie 1 stycznia 1999 r., wprowadziła nowy trójstopniowy podział terytorialny państwa, tworząc obok gmin⁷⁹ także samorząd terytorialny na poziomie wojewódzkim⁸⁰ i powiatowym⁸¹. Wykorzystując swoje bogate doświadczenie, które wyniósł z pracy w samorządzie gminnym jako radny Miasta Lubonia, Wojtek od razu zgłosił swoją kandydaturę na radnego w wyborach do Rady Powiatu Poznańskiego⁸². Startował do wyborów w Okręgu Wyborczym nr 1 w Luboniu z czwartego miejsca na liście nr 9 Akcji Wyborczej Solidarność (AWS)⁸³. W materiałach promocyjnych przygotowanych na kampanię wyborczą Wojtek wykorzystał m.in. wspólną fotografię z ministrem środowiska, Janem Szyszka⁸⁴, wykonaną podczas obrad Międzynarodowego Zjazdu Ekologicznego w Poznaniu w 1997 r. W rzeczowy sposób przedstawiał mieszkańcom swoje doświadczenie w pracy samorządowej i przyszłe plany pracy jako radnego powiatowego, pisząc:

„Szanowni Wyborcy! Zwracam się do Was z prośbą o poparcie mojej kandydatury w wyborach do Rady Powiatu Poznańskiego. Zdam sobie sprawę, że reaktywowanie powiatów dla wielu jest sprawą dyskusyjną. Jednak decyzje Sejmu zapadły i powiaty realnie powstają. Ordynacja wyborcza przyznała naszemu miastu pięć miejsc w 60-osobowej radzie powiatowej. Mieszkańcy Lubonia powinni wybrać silną i kompetentną reprezentację. Sądzę, że moje doświadczenie w dotychczasowej pracy społecznej w samorządzie miejskim i wojewódzkim, poparte praktyczną pracą zawodową dla samorządów, umożliwi mi skuteczne reprezentowanie interesów lubońskiej społeczności. Nie będzie to łatwe, gdyż potrzeby 17 gmin, otaczających Poznań i tworzących powiat poznański, są różne i często sprzeczne. Dodatkowym utrudnieniem jest słabość finansowa i zapóźnienie w rozwoju naszego miasta.

Chciałbym głównie skoncentrować się na problemach gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Jednym z warunków rozwoju naszego miasta jest docelowe rozwiązanie, wspólnie z sąsiednimi gminami, problemu oczyszczania ścieków (pozostaliśmy już jako jedyne miasto w woj. poznańskim bez oczyszczalni) oraz gospodarki odpadami komunalnymi i przemysłowymi. Natychmiastowej racjonalizacji wymaga komunikacja publiczna, pochłaniająca ogromne dotacje z budżetu miasta, a za to mało efektywna. Finanse na opiekę zdrowotną, lokalizacja przychodni lekarskich i usytuowanie szpitala powiatowego, podob-

Ulotka wyborcza Wojciecha Dutki z 1997 r.

nie jak powiatowych szkół ponadpodstawowych, na pewno będą źródłem ostrych dyskusji w radzie powiatu — musimy z nich wychodzić zwycięsko.

Znamy już ustawę o samorządzie powiatowym i podziale kompetencji pomiędzy różne organy władz samorządowych i rządowych, brakuje jednak najważniejszych przepisów — dotyczących spraw finansowych. Trudno jest dziś precyzyjnie odpowiedzieć na pytanie, jak nowa władza powiatowa będzie funkcjonować, moje doświadczenie z dwóch kadencji w Radzie na pewno się przyda”.

Otrzymał w wyniku wyborów wymaganą przepisami liczbę głosów, Wojtek uzyskał mandat radnego powiatu poznańskiego I kadencji w latach 1998-2002⁸⁵. Po złożeniu oświadczenia, że nie był pozbawiony praw publicz-

Wojciech Maciej DUTKA

Wojciech Maciej Dutka (z prawej) z ministrem Ochrony Środowiska Janem Szyszko na Ogólnopolskim Zjeździe Ekologicznym Poznań 97

Okręg Wyborczy nr 1 - LUBOŃ
Lista nr 9
Akcja Wyborcza Solidarność

1. ☐ .....
2. ☐ .....
3. ☐ .....
4. ☒ Wojciech Dutka
5. ☐ .....
6. ☐ .....

Kandydat do rady powiatu poznańskiego
Miejsce **4** na liście **AWS** (nr 9)

nych prawomocnym orzeczeniem sądowym i praw wyborczych orzeczeniem Trybunału Stanu, oraz że nie był ubezwłasnowolniony prawomocnym orzeczeniem sądowym, szybko przystąpił do pracy w Radzie Powiatu Poznańskiego⁸⁶ w Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Wśród różnych zagadnień ochrony środowiska szczególnie dużo uwagi Wojtek poświęcił zagadnieniom gospodarki komunalnej, zwłaszcza utylizacji odpadów komunalnych.

Wojtek był — obok Krzysztofa Mączkowskiego, wiceprzewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania, delegata Poznania do Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolskich oraz Krzysztofa Krauzego, przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Rady Powiatu Poznańskiego — jednym z inicjatorów nawiązania ścisłej współpracy w zakresie ochrony środowiska między samorządami Poznania, powiatu poznańskiego i gmin powiatu. Z inicjatywy Wojtka jako Redaktora Naczelnego „Przeglądu Komunalnego” zakres tej współpracy zaprezentowany został na konferencji prasowej, która odbyła się 30 listopada 2000 r. w siedzibie firmy ABRYŚ w redakcji „Przeglądu Komunalnego”⁸⁷:

„Współpraca pomiędzy samorządami była postulowana przez wiele polskich gmin od początku reaktywowania samorządności terytorialnej w Polsce w 1989 r. Dziś, w momencie odtworzenia samorządów powiatowych i utworzenia samorządu wojewódzkiego, postulat ten jeszcze bardziej zyskuje na znaczeniu. Poznań, jako duża aglomeracja miejska, otoczony gminami i okolony ziemskim powiatem poznańskim, ma szczególne warunki do podjęcia ścisłej współpracy z sąsiadującymi samorządami. Względędy ekonomiczne, społeczne i ekologiczne, położenie i charakterystyka przestrzenna i gospodarcza tych samorządów, wspólny katalog potrzeb wskazują w sposób oczywisty na fakt, że jednym z obszarów priorytetowej współpracy winna być ochrona środowiska. Projekt współpracy obejmuje formułę grupy kontaktowej ochrony środowiska, złożonej z przewodniczących Komisji Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania, Rady Powiatu Poznańskiego i rad gmin z terenu powiatu. Cele:

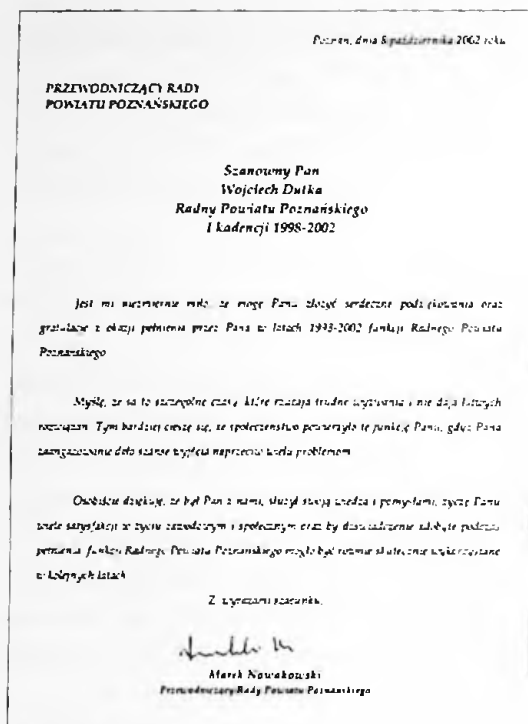
- stałe omawianie wspólnych problemów ochrony środowiska — wzajemne artykułowanie względem siebie obaw związanych np. z lokalizowaniem określonych inwestycji bądź z występowaniem określonego problemu ekologicznego i podejmowanie wspólnych działań eliminujących te zagrożenia,*

- wymiana wzajemnych doświadczeń, możliwych do aplikacji w naszych samorządach,
- omawianie i wdrażanie wspólnych inwestycji środowiskowych,
- wspólne planowanie i podejmowanie działań w zakresie ochrony środowiska pomiędzy zainteresowanymi samorządami (np. gospodarka odpadami, Program Warta),
- uwzględnianie zagadnień proekologicznych w planach zagospodarowania przestrzennego i w całej strategii rozwoju przestrzennego tego obszaru,
- omawianie prawodawstwa ekologicznego, pod kątem uwzględniania w nich problemów charakterystycznych dla obszaru funkcjonowania grupy kontaktowej,
- określenie zasad współpracy wobec nadzwyczajnych zagrożeń środowiska.

Chcemy, by inicjatywa ta spowodowała w pierwszej kolejności możliwość wymiany wszelkich doświadczeń pomiędzy samorządowcami zajmującymi się zagadnieniami ochrony środowiska w mieście, powiecie i gminach z terenu powiatu.

Intencją jest to, by współpracę taką podjęły inne komisje problemowe: polityki przestrzennej, gospodarki komunalnej i wszystkie inne. Zwieńczeniem tego pomysłu będzie ścisła i regularna współpraca zarządów miast i gmin.

Pismo i gratulacje

*Marka Nowakowskiego, przewodniczącego
Rady Powiatu Poznańskiego, 2002 r.*

kowskiego, byli samorządowcy z Poznania i powiatu poznańskiego, zaangażowani w problemy zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. W założeniach wydawniczych określonych przez Wojtkę i Krzysztofa Mączkowskiego wydawnictwo miało być materiałem promocyjnym inicjatyw proekologicznych podejmowanych przez poznański samorząd, zeszytem edukacyjnym dla wszystkich zainteresowanych prowadzeniem edukacji środowiskowej w Poznaniu i powiecie oraz materiałem informacyjnym o inicjatywach proekologicznych Poznania i władz powiatu. Wydawnictwo kolportowane było przez redakcję „Przeglądu Komunalnego”, Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania i Starostwo Powiatowe w Poznaniu na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 2000 oraz podczas IV Ogólnopolskiego Zjazdu Ekologicznego w Poznaniu, a także wśród wszystkich prenumeratorów „Przeglądu Komunalnego” i jednostek samorządowych na terenie całego kraju.

Działania powiatu poznańskiego, w których Wojtek bezpośrednio uczestniczył, zmierzały do nawiązania ścisłej współpracy z miastem Poznań, głównie

Poznań i powiat mają szansę przymierzyć się do wypracowania modelowego wzorca współpracy na skalę kraju. Współpraca dotyczyłaby bowiem miasta o charakterze metropolitalnym i gmin średniej wielkości; miasta silnie uprzemysłowionego i zurbanizowanego oraz gmin rolniczych”.

Na konferencji prasowej zaprezentowano także zeszyt edukacyjny pt. „Ochrona środowiska w aglomeracji poznańskiej”⁸⁸, wydany w ramach współpracy redakcji „Przeglądu Komunalnego” z Komisją Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania⁸⁹ i prezentujący m.in. inicjatywy podejmowane przez samorząd terytorialny.

Autorami nowego zeszytu edukacyjnego, który ukazał się pod redakcją merytoryczną Krzysztofa Mącz-

w zakresie zrationalizowania gospodarki odpadami i wprowadzenia na terenie aglomeracji jednej wspólnej segregacji odpadów. Radni z Poznania i powiatu poznańskiego, działając w ramach grupy kontaktowej zajmującej się ochroną środowiska, planowali wspólne podejmowanie działań ekologicznych i współpracy w zakresie powstania nadzwyczajnych zagrożeń środowiska (np. katastrof ekologicznych na autostradzie), zorganizowanie wspólnego systemu gospodarki odpadami, lokalizacji uciążliwych inwestycji oraz oczyszczania wód rzek Warty i Cybiny. Nawiązaniem współpracy w zakresie zbiórki i segregacji odpadów szczególnie zainteresowani byli radni Poznania. Zawsze byli oni bowiem przekonani, że dobrze działający system zbiórki odpadów na dużej powierzchni (np. w ramach aglomeracji) ściśle związany jest z większą opłacalnością recyklingu odpadów.

Recyklingowi odpadów w ramach selektywnej zbiórki odpadów w aglomeracji poznańskiej Wojtek poświęcał wiele uwagi. Swoje stanowisko w tej sprawie przedstawił w notatce⁹⁰ przygotowanej dla wiceprezydenta Miasta Poznania, Pawła L. Klepki⁹¹: *„Wyodrębnienie surowców wtórnych ze strumienia odpadów komunalnych jest już wymagane przez obecne ustawodawstwo; przygotowywane obecnie mocno zaawansowane nowelizacje ustaw jeszcze bardziej eksponują ten problem. (...) W mojej ocenie na terenie m. Poznania i aglomeracji poznańskiej (powiatu ziemskiego poznańskiego) istnieje wiele różnorodnych działań, związanych z odzyskiem surowców wtórnych. Dobrze prosperuje kilkanaście (może kilkadziesiąt) firm różnej wielkości, zbierających złom stalowy i kolorowy. W przypadku złomu kolorowego zdarzają się działania półlegalne. W okolicy Poznania jest potencjalnie duże zapotrzebowanie na zakład przeróbki wraków samochodowych. Jest dobry zakład w Swarzędzu-Jasieniu i kilka mniejszych, które wprawdzie są zarejestrowane w Wydziale Działalności Gospodarczej Urzędu Wojewódzkiego, ale — moim zdaniem — nie spełniają europejskich wymagań w zakresie ochrony środowiska.*

W zakresie odzysku surowców najbardziej rozwiniętą strukturą jest Spółdzielnia Pracy SURMET, która z powodzeniem finansowym od wielu lat realizuje program zbiórki wybranych frakcji surowców wtórnych. Według moich informacji SURMET prowadzi zaawansowane rozmowy w sprawie pozyskania partnera finansowego.

Odzysk tworzyw sztucznych — tu nie mam pełnych informacji. Wiem, że HANEX — zbiera obecnie ok. 20 ton miesięcznie. Współpracuje też z Urzędem Miasta Poznania. Jest także zakład w Czapurach — WTÓRPLAST. Brak jest pełnej inwentaryzacji podmiotów; nadal część rzemieślników wykorzystuje odpadowe tworzywa we własnym zakresie. Według moich informacji,

własna linia do przeróbki niesegregowanych tworzyw sztucznych jest opłacalna przy zbiórce ok. 1000 ton rocznie.

Zbiórka stłuczki szklanej — najłatwiejsza w realizacji, gdyż szkło rozdzielać na białe i kolorowe oraz łatwo doczyszczać można w sposób ręczny, stopniowo rozbudowując mechanizację i dokupując urządzenia. Praktycznie obiekt nie wywołuje zagrożeń ekologicznych i nie wymaga reżimów terminowych. Na początku projekt można i należy połączyć z aktywizacją bezrobotnych i funduszami aktywizacji terenów wiejskich. Potrzebne są stosunkowo niewielkie inwestycje: ogrodzony teren, wiaty, taśmociąg, energia elektryczna, ew. woda i kanalizacja; do dowozu stłuczki ciężarowy samochód skrzyniowy, ew. z HDS (można wynająć). Dobra lokalizacja — w pobliżu torów PKP — umożliwi transport wagonowy. Otrzymałem informację, że przy Hucie Szkła w Sierakowie powstało niedawno centrum recyklingu stłuczki.

Zbiórka makulatury — działania podobne j.w. — obecnie potentatem na skalę poznańską jest SURMET, który pozawierał długoletnie umowy z papierniami i sprzedawał makulaturę także w okresie kryzysu. Należałoby wyprzeć drobnych przedsiębiorców, stopniowo przejmując ich obszary i podpisując umowy z papierniami. Myślę także, że poznański RETHMANN po kilkuletnim załamaniu ponownie zacznie zbierać makulaturę, choćby ze względu na obsługę powiatu poznańskiego.

Powiat poznański zakupił ze środków Funduszu Ochrony Środowiska 440 pojemników do selektywnej zbiórki i w 2001 r. zakupi kolejne pojemniki ze środków powiatowego funduszu; trwają obecnie rozmowy o przygotowaniu przetargu do końca br. Za opróżnianie pojemników płaci Starostwo, obecnie po 12,00 zł za pojemnik, umowa zawarta jest z RETHMANN-em na trzy lata. Od stycznia 2001 r. płacić mają gminy ze swoich środków. Mogą tu wystąpić problemy — myślę, że nie wszystko jest formalnie dopięte, np. kto koordynuje wywóz (terminy, częstotliwość), kto jest właścicielem pojemników, kto ma ich pilnować, konserwować je naprawiać itp. Brakuje też koordynacji z już funkcjonującymi w niektórych gminach systemami zbiórki surowców, np. przez SURMET czy przedsiębiorstwa gminne. Proponuję, żeby m. Poznań sporządziło kompleksowy program odzysku surowców wtórnych, podpisało porozumienie i skoordynowało działania z powiatem poznańskim i wspólnie wystąpiło o środki finansowe. Musi to być połączone z dużą akcją edukacji ekologicznej — szkoły wszystkich szczebli, uzgodnienie z miejscowymi mediami stałych

*Pomysły spisane przez Wojtkę dla wiceprezydenta Miasta Poznania.
Pawła Klepki, 2000 r.*

rubryk w gazetach, programy w lokalnych rozgłośniach radiowych i TV, spotkania z „Zielonymi” i zaproszenie ich do współpracy („Poznańskie Zielone Forum”, które już zaczęło działalność). Pozyskanie środków powinno się odbywać w następującej kolejności: Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (gminny m. Poznania, powiatowy Narodowy), EkoFundusz, fundusze europejskie.

Pomysły:

1. Seminarium na zaproszenie Prezydenta Miasta, promocyjne oferty dla Miasta (połowa stycznia 2001 r.) — przygotowuje ABRYS + Urząd Miasta; zaproszeni — dotychczasowe oferty + nowi (jak wybrać?).

2. Wyjazd studyjny do Wiednia - radni Poznań + Powiat + (WIOŚ + Sanepid + WFOŚiGW + Urząd Wojewódzki + Urząd Marszałkowski = po jednej osobie).

POMYSŁY

- 1) Seminarium/promocyjne ofert dla Miasta (połowa stycznia 2001 r.) — przygotowuje ABRYS
stud. Urząd Miasta, zaproszeni - dotychczasowe oferty + nowi (jak wybrać?)
  - 2) Wyjazd do WIEDNIA (radni Poznań + Powiat + WIOŚ + Sanepid + WFOŚiGW + U. Woj. + U. Marszałk.,
po 1 osobie
  - 3) Przygotowanie sprawozdania z INWENTARYZACJI z wnioskami dot. aktualności i możliwości infor.
  - 4) Przygotowanie ramówki szkoleń dla nauczycieli — kto
 - kontakt z Kuratorium i rozpoznanie co było lub jest i as. plany; kto był szkolony
 - dofinansowanie (WNIOSEK) do Funduszy: Miejskiego, Powiatowego, Wojewódzkiego
 na podstawie przygotowanego i uzgodnionego (z kim?) programu
  - 5) Światowy Dzień Ochrony Środowiska (czerwiec 2001) — osiągnięcia aglomeracji poznańskiej
 „Jak to robimy w Poznaniu”
  - 6) Media — cykl artykułów „sterowanych” przez przygotowywanie materiałów
 informacyjnych w lokalnej prasie
 - cykl audycji TV
 - cykl audycji radiowych
- Stopniowo zmieniająca się tematyka, rodzaj szkoły, od dwuletniego pogłębienia do konkretnych w miarę postępu prac nad PROGRAMEM.
- 7) PROGRAM gospodarki odpadami dla m. Poznania + aktualizowanie i skoordynowanie działań powiatu poznańskiego.
  - 8) Tryb przyjęcia Programu — Tępnie z harmonogramem wdrażania — przez Radę Miasta i Powiatu
  - 9) Wnioski o dofinansowanie: różne instytucje, także EKOFUNDUSZ i programy międzynarodowe
  - 10) Porozumienie partnerskie z odpowiednikiem np. {HANOVER? WIEDEN? BERLIN} z sprawie współpracy w gospodarce odpadami.

Dziękuję 16.11.2000

3. Przygotowanie sprawozdania z INWENTARYZACJI z wnioskami dotyczącymi aktualności i możliwości wykorzystania.
  4. Przygotowanie ramówki szkoleń dla nauczycieli, kto:
    - kontakt z Kuratorium i rozpoznanie co było lub jest i ewentualne plany; kto był szkolony,
    - dofinansowanie (WNIOSEK) do Funduszy: Miejskiego, Powiatowego i Wojewódzkiego na podstawie przygotowanego i uzgodnionego (z kim?) programu.
  5. Światowy Dzień Ochrony Środowiska (czerwiec 2001 r.) — osiągnięcia aglomeracji poznańskiej — „Jak to robimy w Poznaniu”.
  6. Media:
    - cykl artykułów „sterowanych” przez przygotowanie materiałów informacyjnych w lokalnej prasie,
    - cykl audycji TV,
    - cykl audycji radiowych,
- Stopniowo zmieniająca się tematyka, rodzaj szkoły, od dużego uogólnienia do konkretów w miarę postępu prac nad PROGRAMEM.
7. PROGRAM gospodarki odpadami dla miasta Poznania + uaktualnianie i skoordynowanie działań powiatu poznańskiego,
  8. Tryb przyjęcia Programu — łącznie z harmonogramem wdrażania przez Radę Miasta i Powiatu,
  9. Wnioski o dofinansowanie: różne instytucje, także EkoFundusz i programy międzynarodowe,
  10. Porozumienie partnerskie z odpowiednikiem, np. HANOWER, WIEDEŃ, BERLIN, w sprawie współpracy w gospodarce odpadami”.

W oparciu o wiele z tych uwag przygotowany został plan pracy nad wdrożeniem systemu gospodarki odpadami w Poznaniu i aglomeracji poznańskiej⁹².

W ramach swojej działalności w Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Rady Powiatu Poznańskiego Wojtek zajmował się także przeciwdziałaniem zagrożeniom z tytułu funkcjonowania lotniska wojskowego w Krzesinach. W protokole z posiedzenia Komisji czytamy⁹³: „Pan Wojciech Dutka poinformował, że dwa lata temu na jednym z posiedzeń Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego, której był przewodniczącym, omawiano temat lotniska w Krzesinach i... konkluzja była taka, że trzeba z tym żyć. Trzeba walczyć, o ile można, ale jest to trochę walka z wiatrakami. Nie podjęto żadnych dalszych działań. Wysłuchaliśmy informacji i poddaliśmy się jako komisja. Temat ten nie był poruszany, tzn. wywoływany był sztucznie, bo nie było takich potrzeb. Uznaliśmy, że są to za duże sprawy strategiczne (...). Dodał, że jest

mieszkańcem Lubonia i „(...) samoloty te latają nad moim domem”. (...) Loty nocne bywają bardzo męczące i uciążliwe — zdarza się to jednak sporadycznie”. Komisja po przedyskutowaniu tematu zdecydowała, że będzie popierać wszelkie działania zmierzające do zmniejszenia uciążliwości lotniska dla mieszkańców⁹⁴. Wojtek był także reprezentantem Komisji we wszelkich sprawach dotyczących współpracy z Radą Miasta Poznania przy opracowaniu programu przywrócenia ładu ekologicznego w dorzeczu Warty na obszarze powiatu poznańskiego, realizowanego w ramach „Programu Warta”⁹⁵. Razem z innymi członkami Komisji zajmował się także m.in. analizą przychodów i wydatków Powiatowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej⁹⁶ oraz rozpatrywaniem wniosków dofinansowania przedsięwzięć ekologicznych z tego Funduszu, sposobem realizacji Powiatowego Programu Gospodarki Odpadami⁹⁷, zasadami dotyczącymi zakazu pływania łodziami motorowymi na jeziorach powiatu, analizą gospodarki wodno-ściekowej w powiecie poznańskim, realizacją międzygminnego Programu Cybina⁹⁸ oraz analizą wielkości poboru wody w gminach powiatu bez ważnych pozwoleń wodnoprawnych. Przygotował również wyjazdowe posiedzenie Komisji poświęcone problemom zbierania, segregacji i utylizacji odpadów w Żywcu⁹⁹, połączone z zapoznaniem się z pracą oczyszczalni w Wiśle-Jaworniku¹⁰⁰ oraz zakładu przerobu PET w Bielsku-Białej¹⁰¹. Najważniejszym efektem pracy Komisji było bieżące monitorowanie realizacji segregacji odpadów oraz złożenie wniosku do Zarządu o zgłoszenie powiatu poznańskiego do Ogólnopolskiego Konkursu o Szklaną Statuetkę, w którym zajął II miejsce w Polsce w ilości odzyskanego szkła w przeliczeniu na mieszkańca (2001 r.). Bardzo ważna była inicjatywa Komisji dotycząca opracowania programu wodno-ściekowego w Powiecie, co wiąże się z ochroną zasobów wody pitnej i wód powierzchniowych.

Jako radny powiatu poznańskiego Wojtek był uznanym autorytetem we wszelkich sprawach dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i gospodarki komunalnej. Trafnie zaangażowanie Wojtki w prace Rady Powiatu ujął jej przewodniczący, dziękując Wojtkowi za Jego pracę na zakończenie działalności I kadencji Rady. W swoim piśmie przewodniczący Rady Powiatu Poznańskiego, Marek Nowakowski pisał do Wojtki¹⁰²: *„Jest mi niezmiernie miło, że mogę Panu złożyć serdeczne podziękowania oraz gratulacje z okazji pełnienia przez Pana w latach 1998-2002 funkcji radnego powiatu poznańskiego. Myślę, że są to szczególne czasy, które rzucają trudne wyzwania i nie dają łatwych rozwiązań. Tym bardziej cieszę się, że społeczeństwo powierzyło tę funkcję Panu, gdyż Pana zaangażowanie dało szansę wyjścia naprzeciw wielu*

problemom. Osobiście dziękuję, że był Pan z nami, służył swoją wiedzą i pomysłami. Życzę Panu wielu satysfakcji w życiu zawodowym i społecznym oraz by doświadczenie zdobyte podczas pełnienia funkcji radnego powiatu poznańskiego mogło być również skutecznie wykorzystane w kolejnych latach”.

W 2002 r. Wojtek deklarował wstąpienie do Platformy Obywatelskiej, gdzie dostrzegał możliwości działania na rzecz przygotowania i popularyzacji programów rozwoju zrównoważonego. Silne strony Platformy widział zwłaszcza w nowatorskim sposobie działania i liberalnych poglądach na gospodarkę, natomiast ujemne strony tej partii to, Jego zdaniem, głównie funkcjonowanie „aparatu” partyjnego. W wyborach do Rady Powiatu Poznańskiego II kadencji

Kandydat do Powiatu

**Platforma
Obywatelska**

Lista nr

9

**Wojciech
Maciej
Dutka**
55 lat

- absolwent Politechniki Poznańskiej i studiów podyplomowych we Francuskim Instytucie Zarządzania, na Politechnice Warszawskiej oraz Akademii Rolniczej we Wrocławiu,
- arbiter Urzędu Zamówień Publicznych,
- redaktor naczelny miesięcznika „PRZEGŁĄD KOMUNALNY” członek redakcji „WIEŚCI LUBONSKICH”,
- 2 kadencje w Radzie Miejskiej Lubonia - przewodniczący komisji prawno-organizacyjnej i komisji ekologicznej,
- 2 kadencje delegat do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego - przewodniczący komisji ochrony środowiska, w drugiej kadencji także - członek prezydium Sejmiku,
- obecnie - radny I kadencji powiatu poznańskiego,
- w latach 1992 - 1998 - przewodniczący Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty,
- w latach 1993 - 1998 - członek Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska w Poznaniu,
- od 2000 r. przewodniczący Rady Dyrektorów Oddziału Wielkopolskiego Polskiej Izby Ekologii,
- należy do Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych, Polskiego Klubu Ekologicznego, Towarzystwa Konsultantów Polskich,
- hobby - rower, ogród, historia starożytna, polityka.

Chciałbym - we współpracy z władzami samorządowymi Lubonia, Puszczykowa i Komornik oraz WPN - doprowadzić do opracowania strategii ekorozwoju tego obszaru („Zielone Płuca Poznania”) i na jej podstawie uzyskać pieniądze z Unii Europejskiej na skoordynowany rozwój infrastruktury komunalnej i turystycznej oraz stworzenie „zielonych” miejsc pracy.

Ulotka wyborcza
Wojciecha Dutki z 2002 r.

umieszczony został na liście nr 7 Platformy Obywatelskiej w pozycji 19. W kampanii wyborczej prezentował nowe plany swojej działalności jako radnego. We współpracy z władzami samorządowymi Lubonia, Puszczykowa i Komornik oraz z Wielkopolskim Parkiem Narodowym zamierzał doprowadzić do opracowania strategii ekorozwoju tego obszaru (tzw. Zielone Płuca Poznania) i na tej podstawie uzyskać środki finansowe z programów Unii Europejskiej na skoordynowany rozwój na obszarze tych gmin infrastruktury komunalnej i transportowej oraz stworzenie nowych „zielonych” miejsc pracy¹⁰³. Preferencje wyborców były jednak odmienne od oczekiwań i Wojtek nie wszedł do Rady Powiatu Poznańskiego II kadencji.

1998

Rada Powiatu Poznańskiego

Wiceprzewodniczący Rady
Wiesław Gajda

Przewodniczący Rady
Marek Nowakowski

Wiceprzewodniczący Rady
Zdzisław Kukuła

2002

Zarząd Powiatu Poznańskiego

Chłonek Zarządu
Gabriela Otrowska

Wicestarosta Powiatu
Jan Grabkowski

Starosta Powiatu
Ryszard Pomin

Chłonek Zarządu
Jerzy Lechnerowski

Chłonek Zarządu
Marek Wełmuk

Skarbnik Powiatu
Renata Gurlik

Sekretarz Powiatu
Karol Ojra

Radni Powiatu Poznańskiego

Likwidator przedsiębiorstw

Od 1995 r. ważnym doświadczeniem, zarówno zawodowym, jak i społecznym było prowadzenie przez Wojtkę, jako dyplomowanego likwidatora przedsiębiorstw, likwidacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu. Do wykonania tego zadania Wojtek został wyznaczony w drodze uchwały Zarządu Miasta Lubonia¹⁰⁴. Do podstawowych obowiązków likwidatora, wykonującego prawa i obowiązki dyrektora w zakresie niezbędnym do likwidacji, należało:

- zgłoszenie do rejestru przedsiębiorstw państwowych wniosku o wpisanie otwarcia likwidacji przedsiębiorstwa,
- zawiadomienie banku kredytującego działalność przedsiębiorstwa o otwarciu likwidacji,
- sporządzenie bilansu na dzień otwarcia likwidacji,
- rozwiązanie umów o pracę z pracownikami przedsiębiorstwa,
- zawiadomienie wierzycieli i dłużników przedsiębiorstwa o likwidacji przedsiębiorstwa w drodze ogłoszenia w prasie o zasięgu ogólnokrajowym.
- dokonanie sprzedaży majątku przedsiębiorstwa zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zaciągnięcie należności przedsiębiorstwa w celu pokrycia zobowiązań,
- comiesięczne informowanie Zarządu Miasta o przebiegu likwidacji oraz zasięganie opinii Zarządu w istotnych dla przebiegu likwidacji sprawach,
- sporządzenie sprawozdania z zakończenia likwidacji przedsiębiorstwa,
- przekazanie pozostałego po likwidacji mienia Zarządowi Miasta,
- zakończenie procesu likwidacji, włącznie ze zgłoszeniem do Sądu Gospodarczego wniosku o wykreślenie Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu z rejestru przedsiębiorstw.

Likwidacja Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu przeprowadzona została z przyczyn ekonomicznych, a jej celem było zaciągnięcie należności oraz zbycie majątku przedsiębiorstwa dla pokrycia jego zobowiązań. W ramach prowadzonych prac likwidacyjnych Wojtek dokonał otwarcia likwidacji, przeprowadził regulacje prawne gruntów, dokonał zbycia majątku po wykonaniu jego wyceny i przekazał majątek pozostały po likwidacji przedsiębiorstwa na rzecz miasta Lubonia wraz z niezbędnymi czynnościami formalno-prawnymi. Doprowadził także do wykreślenia Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu z sądowego rejestru przedsiębiorstw państwo-

URZĄD ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

00-581 Warszawa, ul. Litewska 2/4, tel. 694-72-06, 694-69-10, fax 23-16-32

UZP/2P/5523/95

Warszawa, dn. 18.07.1995 r.

Pan

Wojciech Maciej Dutka

Szanowny Panie,

Z prawdziwą przyjemnością pragnę poinformować, iż w dniu 18 lipca 1995 r. został Pan wpisany na listę arbitrów prowadzoną przez Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

Składając Panu z tej okazji serdeczne gratulacje liczę na owocną współpracę.

Jednocześnie uprzejmie proszę o wypełnienie załączonej karty informacyjnej i pilne przesłanie jej na adres:

Urząd Zamówień Publicznych

00-581 Warszawa

ul. Litewska 2/4

skr. 531

Z wyrazami szacunku

Prezes

Urzędu Zamówień Publicznych

Józef Żuk

Powiadomienie o wpisaniu Wojciecha Dutki na listę arbitrów Urzędu Zamówień Publicznych, 1995 r.

wych¹⁰⁵. Utworzona została nowa spółka produkcyjna, będąca następnie podstawą powstania nowych firm, KOMLUB¹⁰⁶ i TRANSLUB¹⁰⁷.

Wszystkie prace zostały przeprowadzone przy pełnej współpracy z Zarządem Miasta. Jednoznacznie oceniono, że Wojtek wykazał dużą fachowość i zaangażowanie w wykonywanie wszystkich zadań likwidacyjnych¹⁰⁸.

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

W 2004 r. z inicjatywy Marszałka Województwa Wielkopolskiego Wojtek został wpisany na wielkopolską listę Paneli Ekspertów Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR), która została zaakceptowana przez ministra gospodarki i pracy¹⁰⁹. Członkowie Paneli Ekspertów są powoływani do oceny wniosków w ramach ZPORR¹¹⁰.

Stowarzyszenia naukowo-techniczne

Wojtek cenił sobie wymianę doświadczeń zawodowych poprzez działalność w organizacjach branżowych, zajmujących się różnymi aspektami ochrony środowiska. Był wieloletnim czynnym członkiem Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych¹¹¹ Oddział Wielkopolski; w 2001 r. został członkiem Zarządu Oddziału Wielkopolskiego PZITS kadencji 2000-2004. Na prośbę prezesa Oddziału, mgr. inż. Jana Lemańskiego, powierzono Wojtkowi funkcję Pełnomocnika Zarządu ds. kontaktów z mediami¹¹². Wojtek był także członkiem Towarzystwa Konsultantów Polskich¹¹³, i Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Mechaników Polskich¹¹⁴ Oddział w Poznaniu oraz współorganizatorem i członkiem oddziału Polskiej Izby Ekologii w Poznaniu¹¹⁵, gdzie od 2000 r. przewodniczył Radzie Dyrektorów.

¹ Pismo skierowane do Wojciecha Dutki przez przewodniczącego Miejskiej Rady Narodowej Leona Wawrzyniaka, naczelnika miasta mgr. Kazimierza Świderskiego i przewodniczącego Rady Miejskiej PRON Zygmunta Ceglarka z podziękowaniem za działalność społeczną w Samorządzie Mieszkańców w kadencji 1984-1988. Luboń, grudzień 1988 r.

² Okręg Wyborczy Nr 9 obejmował ulice: Jagiełły, Kościelną, Okrzei, Pułaskiego i Waryńskiego.

³ Dutka W. 1990. Głosujmy na najlepszych. Prz. Lub., Dodatek Wyborczy, 23 maja 1990 r., s. 2.

⁴ Liczba kandydatów w Okręgu Wyborczym Nr 9: 3; liczba osób uprawnionych do głosowania: 570; frekwencja wyborcza: 54,2%; liczba głosów uzyskanych przez Wojciecha Dutkę: 256; liczba głosów uzyskanych przez następnego z kandydatów: 25. Wybrana Rada Miejska liczyła 29 radnych (jedna osoba zrezygnowała). Zaświadczenie Miejskiej Komisji Wyborczej w Luboniu stwierdzające o wyborze w dniu 27 maja 1990 r. Wojciecha Dutki na radnego Rady Miejskiej w Luboniu w Okręgu Wyborczym Nr 9. Luboń, 28 maja 1990 r.: Miejska Rada w Luboniu. Legitymacja nr 3 z dnia 25 lipca 1990 r. — legitymacja Radnego Miejskiej Rady w Luboniu w kadencji 1990-1994.

⁵ Pismo Przewodniczącego Rady Miejskiej Lubonia, dr. Krzysztofa Molińskiego, skierowane do Wojciecha Dutki, Przewodniczącego Komisji Prawno-Organizacyjnej Rady Miejskiej Lubonia kadencji 1994-1998 z podziękowaniem za udział w pracach Komisji. Luboń, 19 maja 1994 r.

⁶ W.D. (Wojciech Dutka) 1990. Jest nadzieja... Wieści Lub., Luboń, 1 (1):2; Dutka W. 1991. Dość! Wieści Lub., Luboń 3 (4):3; W.D. (Wojciech Dutka) 1991. Program ochrony środowiska. Myślą już o XXI wieku. Wieści Lub., Luboń, 5 (6):3; Dutka W. 1991. Kary za zanieczyszczenie środowiska. Wieści Lub., Luboń, 11 (12):3; (w.d.) (Wojciech Dutka) 1991. POLEKO'90. Wieści Lub., Luboń, 1 (2):3.

⁷ Dutka W. 1991. Zdaniem radnego. Wieści Lub., Luboń, 5 (6):1; Dutka W. 1991. Co Pan zrobił, Panie Radny? Wieści Lub., Luboń, 7 (8):3.

⁸ W.D. (Wojciech Dutka) 1991. Zielona Fundacja. Wieści Lub., Luboń, 5 (6):3.

⁹ Protokoły z sesji Rady Miejskiej w Luboniu z dnia 22 listopada 1990 r., 18 stycznia 1991 r., 3 marca 1993 r., 27 października 1993 r. i 11 maja 1994 r.

¹⁰ Obecnie zagadnienie związane z gospodarką komunalną reguluje Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (DzU z 1997 r. nr 9, poz. 43, z późn. zm.), której przepisy weszły w życie z dniem 20 lutego 1997 r.

¹¹ Pismo radnego, Wojciecha Dutki, do przewodniczącego Rady Miejskiej w Luboniu z dnia 27 kwietnia 1992 r.

¹² Dutka W. 1993. Ochrona środowiska w Holandii. Wieści Lub., Luboń, czerwiec 1993, s. 2.

¹³ Zob. m.in.: Neubauer J. 1991. Przestrzenna wizja miasta. Wieści Lub., Luboń, 2 (3):4.

¹⁴ Okręg Wyborczy nr 11 w Luboniu obejmował ulice: Broniewskiego, Jagiełły, Kościelną, Okrzei, Pułaskiego, ks. Streicha, Szymanowskiego i Wschodnią.

¹⁵ Zaświadczenie Miejskiej Komisji Wyborczej w Luboniu stwierdzające o wyborze w dniu 19 czerwca 1994 r. Wojciecha Macieja Dutki na radnego Rady Miejskiej w Luboniu. Luboń, 4 lipca 1994 r.; Miejska Rada w Luboniu. Legitymacja nr 3 z dnia 11 lipca 1994 r. — legitymacja Radnego Miejskiej Rady w Luboniu w kadencji 1994-1998, pełniącego funkcję Przewodniczącego Komisji Ekologicznej.

¹⁶ Protokoły z sesji Rady Miejskiej w Luboniu: od 25 maja 1995 r. do 27 czerwca 1996 r. oraz z 1998 r. (z 26 marca, 28 maja i 19 czerwca).

¹⁷ Obecnie Fabryka Papieru „Malta-Decor” SA jest jednym z najnowocześniejszych w Europie producentów papieru dekoracyjnego przeznaczonego do produkcji laminatów i folii finish, wykorzystywanych w przemyśle płyt wiórowych i drewnopodobnych. Odpady stanowiły mieszaninę różnego rodzaju szlamów (odpady z produkcji oraz z przetwórstwa masy celulozowej, papieru i tektury — kod: 03 03 — Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów — DzU nr 112, poz. 1206).

¹⁸ Odpady komunalne — kod: 20 03, w tym zmieszane odpady komunalne — kod: 20 03 01 (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów — DzU nr 112, poz. 1206).

¹⁹ Odpady wielkogabarytowe — kod: 20 03 07 (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów — DzU nr 112, poz. 1206).

²⁰ Obecnie Dalkia Poznań Zespół Elektrociepłowni SA (poprzednio Zespół Elektrociepłowni Poznańskich SA), największy wytwórca energii dla aglomeracji poznańskiej, dostarczający ponad 35% ogólnego zapotrzebowania miasta na ciepło. Popioły paleniskowe — kod: 10 01 01 (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów — DzU nr 112, poz. 1206).

²¹ Obecnie strefy ochronne nie obowiązują. W ich miejsce wskutek nowelizacji art. 71 nieobowiązującej już Ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (DzU z 1994 r. nr 49, poz. 196, tekst jednolity ze zm.) Ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz o zmianie niektórych ustaw (DzU nr 133, poz. 885), która weszła w życie w dniu 1 stycznia 1998 r. — wprowadzone zostały obszary ograniczonego użytkowania (art. 135-136 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska — DzU nr 62, poz. 627, z późn. zm.: tytuł II: Ochrona zasobów środowiska, dział IX: Ograniczenie sposobu korzystania z nieruchomości, rozdział 3: obszary ograniczonego użytkowania). W przeciwieństwie do stref ochronnych obszary ograniczonego użytkowania mogą być tworzone jedynie wokół obiektów enumeratywnie wymienionych w ustawie, przede wszystkim obiektów użyteczności publicznej, m.in. składowisk odpadów komunalnych. Obowiązek utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania może wynikać z — postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, analizy porealizacyjnej lub przeglądu ekologicznego. Obszar ograniczonego użytkowania może być ustanowiony zarówno na etapie planowania i odbioru, jak i w czasie funkcjonowania instalacji lub obiektu.

²² Obecnie Zakłady Metalurgiczne „Pomet” SA; założone w 1913 r. specjalizują się w odlewnictwie staliw węglowych, niskostopowych oraz stopów aluminiowych. Odpady z odlewnictwa żelaza — kod: 10 09 (Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 r. w sprawie katalogu odpadów — DzU nr 112, poz. 1206).

²³ Kasprzak K. 1995. Zagrożenia związane ze składowaniem odpadów komunalnych i przemysłowych w dolnej części doliny Strumienia Junikowskiego. W: A. Kaniecki (red.), Dorzecze Strumienia Junikowskiego. Stan obecny i perspektywy. Wydawnictwo SORUS, Poznań, s. 54-62; Kaniecki A., Burchardt L., Kasprzak K., Ptaszyk J. 1995. Podsumowanie interdyscyplinarnych badań w zlewni Strumienia Junikowskiego. Wydawnictwo SORUS, Poznań, s. 94-98; Kasprzak K. 1993. Wysypisko przy ul. Żabikowskiej — eksploatować, czy rekultywować? Wieści Lub., Luboń, czerwiec 1993, s. 2; Opinia-ekspertyza dotycząca możliwości rekultywacji terenu w Luboniu

zdegradowanego przez niewłaściwe składowanie odpadów. Program-koncepcja przeprowadzenia rekultywacji technicznej i biologicznej. Poznań 1990 (autorzy: K. Kasprzak, M. Tomaszewski); Opinia o warunkach gruntowo-wodnych w podłożu projektowanego wysypiska odpadów komunalnych w rejonie na zachód od ul. Żabikowskiej w Luboniu. Poznań 1984 (autorzy: A. Rybczyński, K. Waliński); Opinia poeksploatacyjna oraz projekt etapowania prac rekultywacyjnych wysypiska odpadów przy ul. Żabikowskiej. Agencja Ochrony Środowiska „Abrys”, Poznań 1993 (autorzy: K. Kasprzak, M. Tomaszewski, A. Grzeszczak, H. Karmolińska); Projekt rekultywacji techniczno-biologicznej wysypiska odpadów komunalnych i przemysłowych w Luboniu przy ul. Żabikowskiej. Poznań 1991 (autorzy: K. Kasprzak, M. Tomaszewski).

²⁴ Uchwała nr XX/91/95 Rady Miejskiej Lubonia z dnia 5 października 1995 r. w sprawie: zmiany budżetu gminy na 1995 r.

²⁵ Przez wiele lat Zakłady stanowiły bardzo poważny problem z punktu widzenia ochrony środowiska, zwłaszcza atmosfery. Profil produkcji i stosowane technologie prowadziły nie tylko do postępującego zanieczyszczenia bezpośredniego otoczenia Zakładu, ale także stanowiły poważne zagrożenie dla całego Lubonia, okolicznych gmin i Wielkopolskiego Parku Narodowego, zwłaszcza jego drzewostanów. Był to zakład uznawany za szczególnie szkodliwy dla środowiska i zdrowia ludzi. Ze względu na ujemne oddziaływanie wielu zakładów przemysłowych zlokalizowanych w aglomeracji poznańskiej w 1983 r. ustanowiony został Poznański Obszar Ekologicznego Zagrożenia (POEZ). POEZ został wymieniony jako jeden z 27 tego typu obszarów w załączniku nr 4 pkt 4 do Uchwały Rady Ministrów 21/83 z dnia 4 marca 1983 r. w sprawie Narodowego Planu Społeczno-Gospodarczego na lata 1983-1985. Obszary Ekologicznego Zagrożenia (poprawna nazwa winna brzmieć „obszary ekologicznie zagrożone”) wydzielono dla realizacji celów przy istniejących uwarunkowaniach, tj. zasadach polityki przestrzennego zagospodarowania kraju i ochrony środowiska w latach 1983-1985. Cele polityki w dziedzinie zagospodarowania dotyczyły m.in. poprawy funkcjonowania ukształtowanych już struktur przestrzennych, charakteryzujących się najwyższym stopniem koncentracji sił wytwórczych, oraz zahamowania dalszego regresu stanu środowiska przyrodniczego. W skład POEZ weszły miasta Poznań, Luboń, Mosina, Puszczykowo, Stęszew i Swarzędz oraz gminy Czerwonak, Komorniki, Mosina, Stęszew, Suchy Las i Swarzędz. Wydzielenie tego obszaru uwzględniano w analizie stanu społeczno-gospodarczego województw. Pierwotnie była to kategoria tylko planistyczna, jednak później stała się także kategorią prawną, ponieważ pojęciem tym posłużono się w przepisach o planowaniu przestrzennym i o lokalizacji inwestycji.

Z lokalizacją na obszarach ekologicznego zagrożenia związane były istotne skutki prawne, np. zaostrezenie kryteriów decydujących o uznaniu inwestycji za szczególnie szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi. Zmiana profilu produkcji i wprowadzenie nowoczesnych technologii i urządzeń znacznie ograniczyło, a w wielu przypadkach zlikwidowało ujemne skutki oddziaływania zakładu na środowisko i zdrowie ludzi. Pozostały jednak skutki ujemnego oddziaływania, np. hałda odpadów na nieczynnym wylewisku zlokalizowanym w pobliżu tzw. Kocih Dołów. Składowanym odpadem są ługi pokrystaliczne (a nie fosfogipsy, jak błędnie podano w „Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego”, stanowiące odpad powstający przy produkcji fluorku glinu (głównie krzemionka SiO_2 , fluorek glinu AlF_3 , kwas fluorokrzemowy H_2SiF_6). Wylewisko o pow. ok. 1,4 ha użytkowane było przez 20 lat (1971-1991). W okresie najintensywniejszej produkcji w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku roczna ilość dostarczanych na składowisko odpadów w postaci półpłynnej pulpy wynosiła 29-33 tys. ton. Od lutego 1991 r. zaprzestano produkcji fluorku glinu i zlikwidowano transport odpadu na wylewisko. Całkowita ilość odpadów złożona na wylewisku wyniosła około 480 tys. m^3 , z czego obecnie jako osad stały pozostało około 40 tys. m^3 ; reszta odparowała lub stopniowo przenikała do wód gruntowych. Oddziaływanie tego wylewiska na środowisko w skali całego regionu (tzw. gorący punkt) wydaje się wątpliwe. Teren Zakładów Chemicznych, podobnie jak wszystkie zakłady przemysłowe, nadal stanowi jednak rozległe ognisko potencjalnych zanieczyszczeń, gdzie możliwe są różnego typu oddziaływania związane np. z nieszczelnością instalacji technologicznych, magazynowaniem surowców i produktów na nieszczelnym podłożu oraz emisjami pyłowo-gazowymi. Zob. także: Kasprzak K. 2001. Wylewisko ługów pokrystalicznych. *Więści Lub.*, 6 (125): 16-17.

²⁶ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego. Poznań 2000; Uchwała Nr XXVI/386/2000 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 10 lipca 2000 r. w sprawie: uchwalenia Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Strategia została uchwalona na podstawie art. 18 pkt 2 Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (DzU nr 91, poz. 576, z późn. zm.). Jej projekt przygotował interdyscyplinarny zespół autorów złożony z ludzi nauki i praktyki gospodarczej, głównie z Akademii Ekonomicznej, Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego i Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza oraz innych instytucji. Zespół kierowany przez prof. dr hab. Lucynę Wojtasiewicz został wyłoniony w wyniku przetargu ogłoszonego przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego, wygranego przez Akademię Ekonomiczną w Poznaniu.

Od uchwalenia w 2000 r. przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego Strategii zasadniczej zmianie uległy uwarunkowania zarówno społeczne i polityczne, jak i makroekonomiczne — wewnętrzne i zewnętrzne. W wymiarze

zewnątrznym rzeczywistość społeczno-gospodarcza Wielkopolski w znacznie większym stopniu wtopiona została w system europejski i ogólnoświatowy. Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej zasadniczo zmieniła się perspektywa rozwoju, a wraz z nią docelowy horyzont niezbędnych zmian oraz osiągania celów. W ramach integracji pojawiły się nowe, możliwe do zastosowania instrumenty, pozwalające przyspieszyć rozwój Wielkopolski. Z tego względu powstała konieczność opracowania nowej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego. Pod koniec lutego 2005 r. powołana została Rada Programowa Strategii pod przewodnictwem prof. dr. hab. Bohdana Gruchmana z Akademii Ekonomicznej w Poznaniu. W pracach Rady uczestniczyli przedstawiciele różnych środowisk Wielkopolski: naukowcy, samorządowcy, pracownicy organizacji pozarządowych i innych instytucji, mających znaczący wpływ na rozwój regionu. Projekt Strategii od strony merytorycznej przygotował zespół redakcyjny składający się z pracowników Oddziału Programowania Departamentu Rozwoju Regionalnego Urzędu Marszałkowskiego pod kierownictwem dyrektora Departamentu, Wojciecha Jankowiaka, i jego zastępcy Mieczysława Borówki. Byli to Grzegorz Potrzebowski (kierownik Oddziału Programowania), Jacek Kasprzyk, Jadwiga Twardowska, Paweł Suchanec, Agata Gaertner i Magdalena Bielerzewska. Patrz: Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Poznań 2005 (dokument przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego dnia 19 grudnia 2005 r.); Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. Wielkopolskie Biuro Planowania Przestrzennego, Poznań 2005.

²⁷ Park Technologiczny w Luboniu (zarys koncepcji). Opracowanie wykonano w Centrum Badania Gospodarki Regionalnej Akademii Ekonomicznej w Poznaniu w ramach pracy „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Lubonia” (autorzy: prof. dr. hab. Tadeusz Mrzygłód, prof. dr. hab. Lucyna Wojtasiewicz). Poznań 1997-1998.

Nazwa „park technologiczny” na ogół oznacza ośrodek wspierania transferu i komercjalizacji technologii, stymulowania procesów innowacyjnych oraz szeroko rozumianej przedsiębiorczości. Nie jest to jednak nazwa precyzyjna, ponieważ może oznaczać park technologiczny sensu stricto, ale również park naukowy, badawczy, centrum innowacji, centrum przedsiębiorczości, a czasami także — błędnie — specjalną strefę ekonomiczną. Różnica między parkiem technologicznym a tzw. parkiem naukowym polega na tym, że w drugim przypadku produkcja ma charakter wyłącznie prototypowy. Park technologiczny jest zbiorem inkubatorów innowacji lub (i) innych przedsiębiorstw skupio-

nych na określonym terenie, np. dzielnicy miasta, i będących we wzajemnych interakcjach ze środowiskiem lokalnym, który grupuje firmy wysokiej techniki oraz posiada silnie rozwinięte zaplecze badawczo-rozwojowe, i stałe, ścisłe kontakty z miejscowymi instytucjami badawczymi. Parki tworzy się dla trzech głównych celów:

- przyciąganie nowych, małych lokalnych podmiotów produkcyjnych (funkcja parków jako „biegunów rozwoju”),
- przyciąganie przedsiębiorstw narodowych i międzynarodowych, zewnętrznych wobec danego obszaru w sytuacji, gdy istnieje silna potrzeba ożywienia rozwoju gospodarczego na tym obszarze, a brakuje potencjalnych „motorów” rozwoju wśród lokalnych przedsiębiorstw (funkcja animacji ekonomicznej),
- budowa pomostu między nauką, badaniami a przedsiębiorstwem, dzięki czemu park integruje możliwości i osiągnięcia naukowo-badawcze z potrzebami przedsiębiorstw i w ten sposób rozwija zdolności do innowacji technologicznej struktury produkcyjnej, i gospodarczej obszaru, na którym został zlokalizowany.

²⁸ Idea uruchomienia w Polsce parków technologicznych i parków naukowych, opartych na modelach z Europy Zachodniej i Stanów Zjednoczonych, była przedmiotem dyskusji od 1987 r. W 1990 r. powstało pierwsze w Polsce Wielkopolskie Centrum Innowacji i Przedsiębiorczości w Poznaniu (WCIP SA). Jednym z zadań WCIP było utworzenie Parku Naukowego. Z pomocą finansową i doradcą ONZ (UNDP) w 1991 r. opracowano „Studium wykonalności Centrum Technologicznego oraz Parku Technologicznego w Polsce”. Kierownikiem naukowym programu był prof. dr hab. Bohdan Gruchman, a koordynatorem Krzysztof Zasiadły, ówczesny Prezes Stowarzyszenia Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce. W latach 1990-1998 poza Poznaniem próby utworzenia Parków Naukowych i Technologicznych oraz Centrów Technologicznych podejmowały: Gdańsk, Gliwice, Mielec, Modlin, Katowice, Koszalin, Kraków, Łódź, Płock, Stalowa Woła, Toruń, Szczecin, Warszawa i Wrocław. W końcu 1997 r. rząd Polski podjął decyzję o utworzeniu Technoparków w Krakowie i Modlinie w oparciu o ustawę o specjalnych strefach ekonomicznych z 1994 r.

Poznański Park Naukowo-Technologiczny został utworzony na 3,2 ha gruntu na północnym obrzeżu Poznania. Od początku 1997 r. Park należy do sieci Ośrodka Przekazu Innowacji w Polsce — programu Wspólnoty Europejskiej oraz analogicznej sieci Ośrodka Transferu Innowacji Fundacji na rzecz Nauki Polskiej w ramach programu Phare (SCI TECH I). Poznański Park Naukowo-Technologiczny to park naukowy, którego zadaniem jest przybliżenie wyników badań naukowych i sylwetek ich twórców do praktyki gospodarczej i społecznej całego regionu. Priorytetowe kierunki działalności

obejmują: badania syntetyczne w dziedzinie chemii oraz nowych materiałów, badania archeologiczne, nauki ogrodnicze i rolnicze, ochronę środowiska i biotechnologię, promocję nauki i jej twórców, powiązanie badań naukowych z systemem grantów europejskich, konsultacje dla środowiska nauki z dziedziny ochrony własności intelektualnej, organizację imprez naukowych, i informacje naukowo-techniczną. Poznański Park to także park technologiczny, w którym tworzy się lub ulepsza technologie w oparciu o aparaturę lub sprzęt specjalistyczny oraz infrastrukturę technologiczną. Park jest również miejscem, gdzie powstają nowe przedsiębiorstwa w oparciu o nowe i nowoczesne technologie.

²⁹ Tworzenie i funkcjonowanie funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej regulowały przepisy art. 87-88h nieobowiązującej obecnie Ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (DzU z 1994 r. nr 49, poz. 196, tekst jednolity z późn. zm.). Przepisy ustawy dotyczące funduszy zmieniały się kilkakrotnie. Ustanowienie gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej nastąpiło w drodze noweli ww. ustawy (Ustawa z dnia 3 kwietnia 1993 r. o zmianie ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska oraz ustawy — Prawo wodne — DzU nr 40, poz. 183). Po wprowadzeniu przepisów określonych nowelą podstawą prawną utworzenia gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej był art. 87 ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska.

Środki gminnych funduszy należało przeznaczać na (art. 88 ww. ustawy):

- edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych,
- wspomaganie systemów kontrolno-pomiarowych stanu środowiska,
- realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej,
- urządzenie i utrzymywanie terenów zieleni, zadrzewień, zakrzewień oraz parków wiejskich,
- realizację przedsięwzięć związanych z gospodarczym wykorzystaniem oraz ze składowaniem odpadów,
- inne cele służące ochronie środowiska w gminie, ustalone przez radę gminy.

O przeznaczeniu środków z gminnego funduszu decyduje rada gminy, zgodnie z przepisem art. 18 Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (DzU z 2001 r. nr 142, poz. 1591, tekst jednolity z późn. zm.).

Obecnie tworzenie i funkcjonowanie funduszy celowych, w tym gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wykorzystywanych na przedsięwzięcia ochrony środowiska i gospodarki wodnej, regulują przepisy art. 400-421 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (DzU z 2006 r. Nr 129, poz. 902, tekst jednolity z późn. zm.). Gminne fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej nie posiadają osobowości prawnej, stanowią wyodrębnione rachunki bankowe.

³⁰ RML-U-0136/127/96. Uchwała nr XXVII/127/96 rady Miejskiej Lubonia z dnia 25 kwietnia 1996 r. w sprawie: zmiany na stanowisku przewodniczącego Komisji Ekologicznej Rady Miejskiej Lubonia; RML-U-0136/128/96. Uchwała nr XXVII/128/96 Rady Miejskiej Lubonia z dnia 25 kwietnia 1996 r. w sprawie: odwołania radnego Wojciecha Dutki z funkcji Przewodniczącego Komisji Ekologicznej Rady Miejskiej Lubonia. Nową Przewodniczącą została radna Zofia Mania, która zobowiązała się do sprawnego załatwiania wszystkich spraw należących do kompetencji tej Komisji.

³¹ Pismo przewodniczącego Rady Miejskiej Lubonia, dr. Zdzisława Szafranieckiego, skierowane do Wojciecha Dutki z podziękowaniem za udział w pracach Rady Miejskiej Lubonia kadencji 1994-1998. Luboń, 19 czerwca 1998 r.

³² Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Luboń na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011. EKOLOGO Przedsiębiorstwo Projektowo-Usługowe w Poznaniu. Luboń 2004; Plan Ochrony Środowiska dla Miasta Luboń na lata 2004-2007 z perspektywą na lata 2008-2011. EKOLOGO Przedsiębiorstwo Projektowo-Usługowe w Poznaniu. Luboń 2004; Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie miasta Luboń (Uchwała nr XLVI/221/2006 Rady Miasta Luboń z dnia 30 marca 2006 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Luboń); Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest dla miasta Luboń. EKO-LOG Sp. z o.o., Poznań 2007 (zespół autorski: mgr Anna Grabowska-Szaniec, mgr Paulina Opalińska, mgr Marzena Kalbarczyk, mgr Wioletta Bartłomiejczak, mgr inż. Michał Szklarski).

³³ Prof. dr hab. Piotr Buczkowski (1950-2003), socjolog, polityk, samorządowiec, społecznik. Urodzony w Szczecinie. Absolwent Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Od 1978 r. zaangażowany w działalność opozycyjną; był publicystą i wydawcą publikatorów podziemnych, m.in. poznańskiego „Veto”. W okresie Sierpnia był działaczem „Solidarności” i publicystą szczecińskiej „Jedności”. W latach 1979-1981 jako docent kierował Katedrą Filozofii Pomorskiej Akademii Medycznej w Szczecinie. Po wprowadzeniu stanu wojennego został usunięty z uczelni z zakazem prowadzenia działalności dydaktycznej. W latach 1982-1989 adiunkt w Polskiej Akademii Nauk, od 1989 r. pracownik Instytutu Socjologii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Radny gminy Mosina (od 1989 r. przez dwie kadencje), delegat do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego i jego przewodniczący (1990 r.), inicjator powołania Krajowego Sejmiku Samorządu Terytorialnego i przewodniczący jego Prezydium (1992-1994). Jako marszałek Krajowego Sejmiku stał na czele polskiej delegacji samo-

rządowej do Stałej Konferencji Władz Lokalnych i Regionalnych w Strasburgu, gdzie Polska od 1991 r. uzyskała status obserwatora, a następnie została przyjęta w poczet członków (1992 r.). W chwili przekształcenia Stałej Konferencji w Kongres Władz Lokalnych i Regionalnych Rady Europy został wybrany wiceprezydentem Izby Regionów. Inicjator powstania Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego, poseł na Sejm RP (1993-1997), gdzie przewodniczył Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Od 1993 r. był prezydentem Unii Wielkopolan, ugrupowania działającego na rzecz regionalizmu, samorządności i propagowania idei małych ojczyzn, również wielkopolskiego stylu gospodarowania. W latach 1998-2002 dyrektor Oddziału Terenowego Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa w Poznaniu, gdzie zainicjował wiele inwestycji komunalnych w gminach wielkopolskich oraz prowadzenie badań „Zagospodarowanie odpadów w Wielkopolsce”. Autor ponad 300 publikacji naukowych i publicystycznych. Mieszkał i pracował w Mosinie, gdzie nagle zmarł; pochowany został na cmentarzu parafialnym.

³⁴ Państwowe Biuro Notarialne w Poznaniu. Akt notarialny nr repertorium AI I/1275/91 z dnia 3 kwietnia 1991 r. (oświadczenie o ustanowieniu Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja” i jej Statutu); Protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja”, które odbyło się w dniu 6 maja 1991 r. Podpisy: Przewodniczący Zgromadzenia Fundatorów (-) Wojciech Maciej Dutka, Fundatorzy (-) Zdzisław Szafrąński, (-) Piotr Ruszkowski; Uchwała Nr 1 Zgromadzenia Fundatorów Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielonej Fundacji” z dnia 6 maja 1991 r. w sprawie powołania trzyosobowego Zarządu Fundacji: Członkowie — Piotr Ruszkowski i Zdzisław Szafrąński, Prezes Zarządu: Anna Molińska. Podpisy Fundatorów (-) Zdzisław Szafrąński, (-) Piotr Ruszkowski, (-) Wojciech Maciej Dutka; Uchwała nr 2 Zgromadzenia Fundatorów Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielonej Fundacji” z dnia 6 maja 1991 r. w sprawie powołania Rady Fundacji: Barbara Dutka, Barbara Szafrąńska, Hanna Ruszkowska. Podpisy Fundatorów (-) Zdzisław Szafrąński, (-) Piotr Ruszkowski, (-) Wojciech Maciej Dutka.

³⁵ Pismo Fundatorów: Wojciecha Macieja Dutki, Krzysztofa Józefa Molińskiego, Piotra Pawła Ruszkowskiego i Zdzisława Jana Szafrąńskiego z dnia 6 maja 1991 r. skierowane do Sądu Rejonowego dla Miasta Stołecznego Warszawy XVI Wydział Gospodarczy „Wniosek o wpisanie Fundacji do rejestru sądowego”. Do wniosku załączono Statut Fundacji, podano podstawowe dane ogólne (adres siedziby, cel, zarząd, ministra właściwego ze względu na zakres działalności), protokół Nadzwyczajnego Zgromadzenia Fundatorów z dnia 6 maja 1991 r. oraz podjęte uchwały: o powołaniu Zarządu

Fundacji i Prezesa Zarządu oraz o powołaniu Rady Fundacji i wyborze jej członków. Podpisy Członków Zarządu: (-) Zdzisław Szafrąński, (-) Piotr Ruszkowski.

³⁶ Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy Sąd Gospodarczy XVI Wydział Gospodarczy-Rejestrowy. Postanowienia z dnia 23 lipca 1991 r. Sygn. akt. XVI NS Rej. F-663/91. Wpis Fundacji Lubońska Fundacja Ekologiczna „Zielona Fundacja” w Luboniu. Wpisano do rejestru RF pod poz. 1483. Jej celem jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy stanu środowiska naturalnego oraz związanych z nim i z niego wynikających warunków życia, pracy i wypoczynku człowieka tak w Polsce, jak i poza jej granicami. Fundacja ustanowiona dnia 3 kwietnia 1991 r. przez Wojciecha Macieja Dutkę, Krzysztofa Józefa Molińskiego, Piotra Pawła Ruszkowskiego i Zdzisława Jana Szafrąńskiego. Rada Fundacji: Barbara Dutka, Barbara Szafrąńska i Hanna Ruszkowska. Zarząd Fundacji: Anna Molińska, Piotr Ruszkowski i Zdzisław Szafrąński. Nadzór nad Fundacją sprawuje minister ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa; Postanowienia Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy Wydział XVI Gospodarczy z dnia 24 czerwca 1991 r. Sygn. akt. XVI NS Rej. F 663/91 (w sprawie zmiany zapisów w Statucie dotyczących działalności gospodarczej i zgromadzonych funduszy).

³⁷ Statut Lubońskiej Fundacji Ekologicznej — „Zielona Fundacja” — zawiera 32 paragrafy w następujących rozdziałach: postanowienia ogólne, cele i formy działania Fundacji, majątek Fundacji, organy i organizacja Fundacji, działalność gospodarcza Fundacji, likwidacja Fundacji, postanowienia końcowe. Podpisy (-) Krzysztof Moliński, (-) Zdzisław Szafrąński, (-) Wojciech Maciej Dutka, (-) Piotr Ruszkowski.

³⁸ Pismo Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja” z dnia 18 lipca 1999 r. skierowane do Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa, Departament Ekonomiczny.

³⁹ Protokół z zebrania założycielskiego Stowarzyszenia Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne z dnia 21 listopada 1994 r.; Według listy obecności było 27 członków-założycieli, reprezentujących następujące miejscowości: Polkowice, Lublin, Rzeszów, Kołobrzeg, Szamocin, Osiek, Białowieża, Bełchatów, Piotrków Trybunalski, Nowa Sól, Puszczykowo, Limanowa, Baborówko, Komorów, Łanięta, Łęczycza, Ostrzeszów, Opoczno, Strzałkowo, Turów, Witowo, Barczewo, Miłówka, Żabno, Poznań i Lublin. Spośród 24 biorących udział w głosowaniu uczestników zebrania 20 było za utworzeniem Stowarzy-

szenia, a czterech wstrzymało się od głosu. W skład Komitetu Założycielskiego zebranie powołało przedstawicieli Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego (Ryszard Lipski, Wojciech Dutka) i Sejmiku Samorządowego Województwa Leszczyńskiego (Marian Giżewski).

⁴⁰ Statut Stowarzyszenia Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne składa się z 20 paragrafów pogrupowanych w następujących rozdziałach: postanowienia ogólne, cele i formy działania Stowarzyszenia, członkowie Stowarzyszenia — prawa i obowiązki, władze Stowarzyszenia, fundusze Stowarzyszenia, postanowienia końcowe.

⁴¹ Pismo Komitetu Założycielskiego Stowarzyszenia Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne (W. Dutka, R. Lipski, M. Giżewski) z dnia 14 grudnia 1994 r. skierowane do Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu „Wniosek o rejestrację Stowarzyszenia”. Do wniosku załączono statut, listę członków i założycieli protokół zebrania założycielskiego zawierający uchwałę o powołaniu Stowarzyszenia i przyjęciu statutu oraz wyłonieniu Komitetu Założycielskiego.

⁴² Postanowienie Sądu Wojewódzkiego Wydział I Cywilny z dnia 24 marca 1995 r. Sygn. akt. INS Rej. ST 777/94, sprawa wniosku Komitetu Założycielskiego Ogólnopolskiego Samorządowego Forum Ekologicznego w Poznaniu; Sąd postanowił zarejestrować Stowarzyszenie pod nazwą „Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne” i wpisać do rejestru stowarzyszeń Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu w Dziale A za nr. RST 2049. Komitet założycielski stanowią: Ryszard Lipski, Marian Giżewski, Wojciech Dutka; data uchwalenia statutu: 21 listopada 1994 r.; Pismo Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu Wydział Spraw Obywatelskich z dnia 10 stycznia 1995 r. znak: SO.I-1-5010/840/94 skierowane do Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu Wydział I Cywilny Sekcja Rejestracji Związków Zawodowych i Stowarzyszeń w sprawie: sygn. akt. I NS Rej. ST 777/94.; Zawiadomienie Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu I Wydział Cywilny Sekcja Rejestracji Związków Zawodowych i Stowarzyszeń z dnia 28 kwietnia 1995 r. skierowane do Ogólnopolskiego Samorządowego Forum Ekologicznego w Poznaniu: Sąd Wojewódzki w Poznaniu I Wydział Cywilny Sekcja Rejestracji Związków Zawodowych i Stowarzyszeń wpisał Stowarzyszenie Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne do rejestru Sadowego pod numerem RST 20/9.

⁴³ Protokół I Walnego Zgromadzenia Ogólnopolskiego Samorządowego Forum Ekologicznego (Poznań, 5-6 czerwca 1995 r.); w Zgromadzeniu wzięło udział 14 osób, reprezentujących wojewódzkie sejmiki samorządowe.

⁴⁴ Wybrano Zarząd w następującym składzie: Prezes Zarządu — Wojciech Dutka, wiceprezes Zarządu — Krzysztof Mączkowski i Edward Zaczyński, członkowie Zarządu — Jacek Konowski i Józef Suszyński.

⁴⁵ Wybrano Radę Nadzorczą w następującym składzie: przewodniczący — Piotr Brzozowski, wiceprzewodniczący — Lech Nitkowski, członkowie — Mariola Klimek, Roman Rozmysłowski, Andrzej Budzyński, Edward Wiśniewski, Eugeniusz Korulczyk.

⁴⁶ Postanowienie Sądu Wojewódzkiego Wydział I Cywilny z dnia 16 października 1995 r. Sygn. akt INS Rej. ST 206/95 — zmiana wpisu dotycząca składu osobowego Zarządu Stowarzyszenia wybranego na Walnym Zgromadzeniu w dniach 5-6 czerwca 1995 r. (Wojciech Dutka — prezes, Krzysztof Mączkowski i Edward Zaczyński — wiceprezesi, Jacek Konowski i Józef Suszyński — członkowie Zarządu).

⁴⁷ Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Forum Lubońskie” zostało zarejestrowane 20 lutego 1995 r. Obecnie jego prezesem jest prof. dr hab. Krzysztof Moliński.

⁴⁸ Statut Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Forum Lubońskie”.

⁴⁹ Niezależny Miesięcznik Mieszkańców „Wieści Lubońskie” wydawany jest przez Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Forum Lubońskie” od 1995 r. czasopismo o charakterze obywatelskim; redaktor naczelny: Piotr Paweł Ruszkowski.

⁵⁰ Pozycje wydawnicze Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Forum Lubońskie” w Luboniu:

- Ruszkowski P.P. i Malepszak St. 1995. Mapa Lubonia. ISBN 83-904590-0-0 (nakład 1600 egz.).
- Linkiewicz T., Ruszkowski P.P. i Kucharski B. 1995. Mapa trasy dydaktyczno-rowerowej Luboń-Puszczykówko. ISBN 83-904590-1-9 (nakład 2000 egz.),
- Luboń — Informator. Praca zbiorowa, 1996. ISBN 83-904590-2-7 (nakład 2000 egz.),
- Malepszak St. i Stanisławski B. 1998. Wykopaliska archeologiczne w Luboniu. ISBN 83-904590-3-5 (nakład 1000 egz., książka),
- Malepszak St. 1999. Żabikowo — dzieje wsi i fundacji Augusta Cieszkowskiego. ISBN 83-904590-4-3 (nakład 1200 egz., książka),
- Marcinek-Mikołajczak M. 2001. Szeptanie serca. ISBN 83-904590-5-1 (nakład 600 egz., tomik poezji),

- Malepszak St. 2003 (wyd. I) i 2005 (wyd. II). Luboń i okolice — dzieje osadnictwa i dziewięciu parafii. ISBN 83-904590-6-X (nakład: wyd. I — 800 egz., wyd. II — 400 egz., książka),
- Wielkopolskim szlakiem Augusta hr. Cieszkowskiego. Praca zbiorowa, 2007. ISBN 978-83-904590-7-8 (nakład 400 egz., folder),
- Wademecum Lubońskie (dotąd 15 odcinków do wycięcia w „Wieściach Lubońskich” (od lutego 2004 r.), 64 str.; nakład 3500 egz.).

W przygotowaniu znajdują się następujące opracowania: „Historia szkół lubońskich” (książka, planowane wydanie 2007/2008) oraz „Lubońskie kto jest kim” (książka, gromadzenie materiałów).

⁵¹ W.D. (Wojciech Dutka), K.K. (Krzysztof Kasprzak) 1996. Lokalne inicjatywy turystyczne. PK, Poznań, 10 (61):13.

⁵² Zob.: A.K. 2002. Welcome to Luboń. Wieści Lub., Luboń, 1 (132).

⁵³ Obecnie obowiązują przepisy ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (DzU z 2005 r. nr 239, poz. 2019, tekst jednolity ze zm.; data wydania: 18.07.2001 r., data wejścia w życie i data obowiązywania: 1.01.2002 r.). Artykuł 1 stanowi że ustawa reguluje gospodarowanie wodami zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, a w szczególności kształtowanie i ochronę zasobów wodnych, korzystanie z wód oraz zarządzanie zasobami wodnymi. Ustawa normuje też sprawy własności wód oraz gruntów pokrytych wodami, a także zasady gospodarowania tymi składnikami w odniesieniu do majątku Skarbu Państwa. Gospodarowanie wodami jest prowadzone z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód powierzchniowych i podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości, bierze pod uwagę także zasadę wspólnych interesów i jest realizowane przez współpracę administracji publicznej, użytkowników wód i przedstawicieli lokalnych społeczności tak, aby uzyskać maksymalne korzyści społeczne. Gospodarowanie wodami jest prowadzone w taki sposób, aby działając w zgodzie z interesem publicznym, nie dopuszczać do wystąpienia możliwego do uniknięcia pogorszenia ekologicznych funkcji wód oraz pogorszenia stanu ekosystemów lądowych i terenów podmokłych bezpośrednio zależnych od wód.

⁵⁴ Obecnie zgodnie z art. 100 Ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (DzU z 2005 r. nr 239, poz. 2019, tekst jednolity ze zm.) tworzy się rady gospodarki wodnej regionów wodnych jako organy opiniodawczo-doradcze dyrektorów regionalnych zarządów. Do zakresu działania rady regionu należy wyrażanie opinii w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym, a w szczególności: projektów warunków korzystania z wód regionu wodnego; dokumentów planistycznych i rejestrów obszarów chronionych w gospodarce

wodnej; projektów planów ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego; projektów planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy; planowanych przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych; projektów inwestycji związanych z gospodarowaniem wodami w regionie wodnym; projektów programów ograniczających odpływ związku azotów ze źródeł rolniczych do wód powierzchniowych i podziemnych; projektów gminnych, powiatowych oraz wojewódzkich planów gospodarki odpadami w zakresie ochrony zasobów wodnych. Rada regionu składa się z 30 członków zgłoszonych przez organy samorządu terytorialnego, organizacje gospodarcze, rolnicze, rybackie oraz społeczne związane z gospodarką wodną, a także przez zakłady korzystające z wód oraz właścicieli wód nie należących do Skarbu Państwa, powoływanych na okres czterech lat. Planowanie w gospodarowaniu wodami służy programowaniu i koordynowaniu działań mających na celu (art. 112): osiągnięcie lub utrzymanie co najmniej dobrego stanu wód oraz ekosystemów od wody zależnych, poprawę stanu zasobów wodnych i możliwości korzystania z wód, zmniejszanie ilości wprowadzanych do wód lub do ziemi substancji i energii mogących negatywnie oddziaływać na wody, poprawę ochrony przeciwpowodziowej. Planowanie w gospodarowaniu wodami obejmuje następujące dokumenty planistyczne (art. 113): program wodno-środowiskowy kraju z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy, plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza, plan ochrony przeciwpowodziowej oraz przeciwdziałania skutkom suszy na obszarze kraju (z uwzględnieniem podziału na obszary dorzeczy), plan ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego, warunki korzystania z wód regionu wodnego, sporządzane w miarę potrzeby warunki korzystania z wód zlewni.

⁵⁵ Obecnie podstawy prawne działania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu określają: Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. — Prawo wodne (DzU z 2005 r. nr 239, poz. 2019, tekst jednolity ze zm.); Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o administracji rządowej w województwie (DzUz 2001 r. nr 80, poz. 872, z późn. zm.); Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 czerwca 2006 r. w sprawie przebiegu granic obszarów dorzeczy i regionów wodnych (DzU nr 126, poz. 878), Regulamin organizacyjny Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu — jednolity tekst wprowadzony zarządzeniem nr 13/N/2005 z dnia 24 października 2005 r. dyrektora RZGW w Poznaniu. Obszarem działania RZGW w Poznaniu jest hydrograficzna zlewnia Warty; zlewnie bilansowe: Warty górnej 15 794 km², Warty dolnej 14 146 km², Noteci górnej 4 037 km², Noteci dolnej 13 293 km², Obry 3053 km², Parsęty 4 925 km². Zgodnie z art. 92 Prawa wodnego dyrektor RZGW jest organem administracji rządowej niezespolonej właściwym w sprawach gospodarowania wodami w regionie wodnym. Do jego zadań należy w szczególności: sporządzanie identyfikacji znaczących oddziaływań antropogenicznych

i ocen ich wpływu na stan wód powierzchniowych i podziemnych w regionie wodnym; opracowywanie warunków korzystania z wód regionu wodnego; opracowywanie analiz ekonomicznych związanych z korzystaniem z wód w regionie wodnym; sporządzanie i prowadzenie wykazów obszarów chronionych na podstawie przepisów ustawy oraz przepisów odrębnych; opracowywanie studiów ochrony przeciwpowodziowej w regionie wodnym; opracowywanie projektów planów ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego; koordynowanie działań związanych z ochroną przed powodzią oraz suszą w regionie wodnym, w szczególności prowadzenie ośrodków koordynacyjno-informacyjnych ochrony przeciwpowodziowej; prowadzenie katastru wodnego dla regionu wodnego; występowanie na prawach strony w postępowaniach administracyjnych, prowadzonych na podstawie przepisów ustawy, w sprawach dotyczących regionu wodnego; wykonywanie kontroli gospodarowania wodami; planowanie przedsięwzięć związanych z odbudową ekosystemów zdegradowanych przez eksploatację zasobów wodnych; uzgadnianie, w zakresie przedsięwzięć dotyczących gospodarki wodnej na terenie regionu, projektów list przedsięwzięć priorytetowych przedkładanych przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej; opiniowanie projektów gminnych, powiatowych i wojewódzkich planów gospodarki odpadami w zakresie ochrony zasobów wodnych.

⁵⁶ Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu. Posiedzenie Tymczasowej Rady Dorzecza Warty — Poznań, 18.02.1993 r. Sprawozdanie z działalności Prezydium Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty. Przewodniczący — mgr inż. Wojciech Dutka.

⁵⁷ Ze wspólnych funduszy Tymczasowej Rady Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty i Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu wydana została m.in. książka pt. „Asenizacja indywidualna”, zawierająca propozycje francuskich rozwiązań gospodarki wodno-ściekowej dla zabudowy rozproszonej („Asenizacja indywidualna”. Zeszyt Techniczny Francuskiego Ministerstwa Ochrony Środowiska No. 1/1992. Biuro Współpracy Polsko-Francuskiej w Dziedzinie Ochrony Środowiska oraz Tymczasowa Rada Gospodarki Wodnej Dorzecza Warty i Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu).

⁵⁸ Ministerstwo Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa jako organ administracji centralnej działało w latach 1989-1999, w 1999 r. zostało przekształcone w Ministerstwo Środowiska.

⁵⁹ Pismo dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, mgr. inż. Janusza Wiśniewskiego, z dnia 22 grudnia 1999 r., skierowane do Pana Wojciecha Dutki.

⁶⁰ Pismo Wojewody Poznańskiego. Macieja Musiała z dnia 23.01.1998 r. (znak: OS.I-0717-6/98), skierowane do Pana Wojciecha Dutki, Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego, w sprawie powołania w skład Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu z dniem 1 lutego 1998 r.

⁶¹ Wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej działają obecnie na zasadach określonych przepisami art. 400-421 (Rozdział 4: Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej) Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (DzU nr 62, poz. 627, z późn. zm.). Ich początki sięgają połowy 1993 r., kiedy to na mocy ówczesnej ustawy z dnia 31 stycznia 1980 r. o ochronie i kształtowaniu środowiska (DzU z 1994 r. nr 49, poz. 196, z późn. zm.; uchylona: 1.10.2001 r.) powołano 49 takich instytucji, oddzielnie dla każdego z dawnych województw. Reforma struktur państwa, zapoczątkowana w styczniu 1999 r., której skutkiem było m.in. powstanie 16 dużych województw, spowodowała również konieczność dostosowania systemu wojewódzkich funduszy ochrony środowiska do nowego podziału administracyjnego Polski. W taki właśnie sposób powstał fundusz działający w Poznaniu, obejmujący swym zasięgiem całe województwo wielkopolskie. Wojewódzki fundusz ochrony środowiska i gospodarki wodnej, podobnie jak Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, jest samodzielnym podmiotem, posiadającym osobowość prawną i prowadzącym samodzielną gospodarkę finansową. Funkcjonuje jako wojewódzki fundusz celowy, czyli realizujący zadania wyodrębnione z budżetu województwa.

⁶² Kasprzak K. (red.), 2005. Gospodarowanie wodą w Wielkopolsce. Wydawnictwo ABRYS, Poznań, 86 s. Opracowanie zawiera następujące rozdziały: aktualny stan i program małej retencji dla Wielkopolski, ochrona i kształtowanie zasobów wodnych i ich jakości w krajobrazie rolniczym, gospodarka ściekowa w województwie wielkopolskim, uwarunkowania wdrażania w Polsce Ramowej Dyrektywy Wodnej nr 2000/60/WE, realizowanie zasady zrównoważonego rozwoju w administrowaniu wodami, problemy ochrony przyrody w dolinie środkowej Warty, problemy ochrony przyrody w dolinie Warty związane z eksploatacją zbiornika Jeziorsko, planowanie w gospodarowaniu wodami na poziomie regionalnym, optymalne rozwiązania w zakresie zapobiegania powodziom a stan ochrony przed powodzią Regionu Wodnego Warty, rozwój gospodarowania wodą w Wielkopolsce w warunkach zrównoważonego rozwoju. Zob. także: Materiały Regionalnej Konferencji Naukowo-Technicznej „Gospodarowanie wodą w Wielkopolsce — nowe szanse i wyzwania” (Poznań, 14 czerwca 2004 r.). ABRYS — Szkolenia i Konferencje, Poznań, 37 s.

⁶³ Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej. Dz. Urz. WE L 327, z 22.12.2000 r. (Official Journal of the European Communities).

⁶⁴ Uchwała Nr I/3/90 Rady Miejskiej w Luboniu z dnia 6.06.1990 r. w sprawie: wyborów dwóch delegatów do Sejmiku Samorządowego. Przewodniczący Rady Miejskiej w Luboniu (-) Krzysztof Moliński; Protokół Nr 2 wyników głosowania wyboru dwóch delegatów do Sejmiku Samorządowego. Komisja Skrócacyjna w składzie: przewodniczący: Tadeusz Waliczak, członkowie: Stefan Osiecki, Wiesław Zamelski, Włodzimierz Smogur, stwierdza się, że w głosowaniu tajnym na dwóch delegatów do Sejmiku Samorządowego udział wzięło 26 radnych obecnych na Sesji. Głosów oddano 26, w tym 26 ważnych. W wyniku przeprowadzonego głosowania zgłoszeni kandydaci otrzymali następującą liczbę głosów ważnych: Wojciech Dutka — 16. Józef Neubaer — 21. Marian Szymański — 15. Komisja stwierdza, że na delegatów do Sejmiku Samorządowego większością głosów wybrani zostali Józef Neubaer i Wojciech Dutka. Luboń, dnia 6 czerwca 1990 r. (-) Członkowie Komisji, podpisy nieczytelne; Legitymacja Delegata Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego nr 16 z 21 czerwca 1990 r. (dokument stwierdza, że Wojciech Dutka jest Delegatem i pełni funkcję Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska).

⁶⁵ Pismo Wojewody Poznańskiego, Bronisława Stęplowskiego, z dnia 15 czerwca 1990 r. do Wojciecha Macieja Dutki, informujące o zwołaniu pierwszego posiedzenia Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego w dniu 21 czerwca 1990 r.

⁶⁶ Gospodarka odpadami a środowisko. Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego — Biuro Współpracy Ekologicznej ECO, Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne, Krajowy Instytut Badań Samorządowych, Poznań 1993, Seria: Biblioteka ECO — zeszyt pierwszy, 89 s.

⁶⁷ Intensywna budowa nowoczesnej autostrady ruszyła dopiero w 2001 r. 12 września 2003 r. uruchomiono południową obwodnicę Poznania odcinek Komorniki-Krzesiny (13.3 km).

⁶⁸ Gazociąg tranzytowy Jamał-Europa o całkowitej długości ok. 4 tys. km łączy Europę Zachodnią z bogatymi złożami gazu ziemnego na półwyspie Jamał (docelowa zdolność przesyłowa: 33 mld m³ rocznie). Ocenia się, że jest to jedna z największych inwestycji przełomu XX i XXI wieku. Polski odcinek gazociągu tranzytowego (Kondratki-Zambrów-Ciechanów-Włocławek-Szamotuły) liczy

ok. 680 km długości i przebiega przez pięć województw: lubuskie, wielkopolskie, kujawsko-pomorskie, mazowieckie i podlaskie (łącznie 67 gmin). Wyznaczając trasę przebiegu, wzięto pod uwagę konieczność minimalizacji wpływu robót budowlano-montażowych i późniejszej eksploatacji na środowisko przyrodnicze. Gazociąg przekracza 32 linie kolejowe, 246 dróg, 108 cieków wodnych (małych rzek, kanałów i rowów melioracyjnych) oraz siedem dużych rzek.

⁶⁹ Podział terytorialny Polski zmieniał się wielokrotnie. Reformy miały miejsce w latach: 1945, 1950, 1957, 1975 (od 1 czerwca) i 1999 (od 1 stycznia). Zmiany terytorium Polski po wojnie wymusiły reorganizację podziału administracyjnego kraju. W 1945 r. utworzono 14 województw oraz dwa miasta wydzielone (Warszawa i Łódź). W 1950 r. dokonano kilku zmian w podziale administracyjnym, które dotyczyły tzw. Ziem Odzyskanych (Ziemie Zachodnie i Północne współczesnej Polski, które po wojnie poddano polskiej jurysdykcji), m.in. z woj. poznańskiego wydzielono woj. zielonogórskie. W 1957 r., wydzielono trzy kolejne miasta (Kraków, Wrocław, Poznań). Po 1957 r. podział administracyjny Polski utrzymywał się bez większych zmian. Jedynie w październiku 1972 r. w wyniku zbliżającej się reformy administracyjnej kraju (w 1975 r.) utworzono eksperymentalny powiat bieszczadzki. Podział terytorialny z lat 1957-1975 był w dużej mierze zbliżony do obecnego (po 1999 r.). W 1975 r. w związku z nową reformą administracyjną porzucono trzystopniową strukturę podziału terytorialnego, utworzono 49 województw obejmujących 2072 gminy i zlikwidowano powiaty. Gmina Zbąszyń do końca 1998 r. znajdowała się w woj. zielonogórskim. W 1999 r. dokonano kolejnej reformy administracyjnej, przywracając powiaty i zmniejszając liczbę województw. Utworzone zostało m.in. woj. wielkopolskie z województw poprzedniego podziału: poznańskiego (w całości), konińskiego (oprócz gmin Uniejów, Grabów i Świnice Warskie), pilskiego (oprócz gmin powiatu wałeckiego), leszczyńskiego (oprócz gmin powiatów górowskiego i wschowskiego), kaliskiego (oprócz gmin powiatów wieruszowskiego i oleśnickiego), zielonogórskiego (tylko gminy Wolsztyn, Siedlec i Zbąszyń), gorzowskiego (tylko gminy Międzychód i Miedzichowo) bydgoskiego (tylko gmina Trzemeszno). Miejsko-wiejska gmina Zbąszyń wchodzi w skład powiatu nowotomyskiego, także utworzonego w 1999 r. Obecnie Polska dzieli się na 16 województw, 379 powiatów (65 grodzkich i 314 ziemskich) i 2478 gmin (307 miejskich, 582 miejsko-wiejskich i 1589 wiejskich).

⁷⁰ Zob.: Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy — wybrane problemy (Materiały z konferencji; Jeziory, 21 września 1993 r.). Morena, Puszczykowo-Jeziory, 1994, 2, 157 s.; Kasprzak K. 1994. Prosamorządowy charakter ustawy o ochronie przyrody. Ibidem, s. 63-92.

⁷¹ Kasprzak K., Dutka W., Kałuziński J., Stępczak K., Taborski A., Tomeczak J., Walny M. 1994. Protokół Komisji Uchwał i Wniosków Konferencji „Samorządy Lokalne a Wielkopolski Park Narodowy”. Ibidem, s. 125-128; Kasprzak K. 1994. Komentarz do protokołu Komisji Uchwał i Wniosków. Ibidem, s. 129-136.

⁷² Kasprzak K. 1994. Protokół Komisji Uchwał i Wniosków Konferencji pt. „Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy” (Jezioro-Pałac, 21 września 1993 r.). *Echo Puszczykowa*, Puszczykowo, 2 (37):8-10; Kasprzak K. 1994. Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy. *Parki Narodowe*, Warszawa, 4:26; Kasprzak K. 1994. Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy. *Przegląd Leśniczy*, Poznań, 1/IV:18-19; Kasprzak K., Raszka B. 1994. Problemy lokalne gmin w parkach narodowych. *Głos w dyskusji. Chrońmy Przyrodę. Ojczyznę*, Kraków, 50, 6:5-15.

⁷³ Wojewódzka Komisja Ochrony Przyrody była organem doradczo-opiniującym wojewody w zakresie ochrony przyrody (zgodnie z przepisami art. 10 pkt 2 ówczesnie obowiązującej Ustawy z dnia 16 października 1991 r. o ochronie przyrody — DzU z 2001 r. nr 99, poz. 1079, tekst jednolity z późn. zm.); obecnie organem opiniująco-doradczym wojewody w zakresie ochrony przyrody jest Wojewódzka Rada Ochrony Przyrody (art. 95 pkt 2 Ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody — DzU nr 92, poz. 880, z późn. zm.).

⁷⁴ Rezerwat faunistyczny (część ostoi ptaków o randze europejskiej) o pow. 71,43 ha na bagiennym obszarze położonym w górnym biegu rzeki Mogilnicy Zachodniej, dopływu Obrzańskiego Kanału Północnego, 5 km na wschód od Lwówka, po południowej stronie drogi ze Zgierzynki do Brodów. Utworzony został na wniosek Koła Naukowego Leśników Akademii Rolniczej w Poznaniu. Występują tutaj gatunki ptaków związane z rozległymi szuwarami i zarastającymi zbiornikami wodnymi (blaszkodziobe, chruściele, błotniak stawowy); jest tu także jesienne zlotowisko żurawi i gęsi. Tereny przylegające bezpośrednio do „Rezerwatu im. Bolesława Papięgo na Jeziorze Zgierzynieckim” oraz do pobliskiego rezerwatu „Wielki Las” w 1995 r. uznane zostały przez Radę Miejską w Lwówku za użytek ekologiczny. Zob. także: Zarządzenie Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 21 maja 1974 r. w sprawie uznania za rezerwat przyrody. MP nr 20, poz. 121; Obwieszczenie Wojewody Wielkopolskiego z dnia 4 października 2001 r. w sprawie ogłoszenia wykazu rezerwatów przyrody utworzonych do dnia 31 grudnia 1998 r., Dz. Urz. Woj. Wielkop. nr 123, poz. 2401. Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1995. Rezerwat im. Bolesława Papięgo na Jeziorze Zgierzynieckim. Studium florystyczno-faunistyczne. Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego,

Poznań, 104 s.: Bereszyński A., Ogrodowczyk T. 1994. Jezioro Zgierzynieckie E-IBAE Poland N 131. W: Gromadzki M., Dyrz A., Głowaciński Z., Wieloch M., Ostoje ptaków w Polsce. Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Gdańsk, s. 120-121. W nazwie rezerwatu uwieczniony jest Bolesław Papi (1923-1944) — ornitolog, który w czasie II wojny światowej zginął — dokonując zamachu na szefa radomskiego gestapo, Ericha Schutza.

⁷⁵ Kasprzak K. 1994. Wnioski zgłoszone podczas obrad wyjazdowej sesji Wojewódzkiej Komisji Ochrony Przyrody w Poznaniu na seminarium zorganizowanym we Lwówku Wlkp. z okazji XX-lecia utworzenia „Rezerwatu im. Bolesława Papi na Jeziorze Zgierzynieckim” (1974-1994). Przegląd Leśniczy, Poznań, 12/14:19-20.

⁷⁶ Uchwała II/07/94 Rady Miejskiej Lubonia z dnia 8 lipca 1994 r. w sprawie: wyboru delegatów do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego w Poznaniu; Sprawozdanie Komisji Skrócacyjnej z dnia 8 lipca 1994 r. z wyboru delegatów do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego na II sesji Rady Miejskiej Lubonia w dniu 8 lipca 1994 r. w składzie: Zofia Skok-Łukomska (przewodnicząca), Grzegorz Skrok, Włodzimierz Smogur. Za kandydaturą radnego Wojciecha Dutki głosowało 19 radnych, Józefa Neubauera — 12 radnych, Bronisława Podżerki — 11 radnych a za kandydaturą Mariana Szymańskiego — 7 radnych. W wyniku głosowania większością głosów wybrani zostali Wojciech Dutka i Józef Neubauer — Luboń, 8.07.1994 r. (-) Członkowie Komisji, podpisy nieczytelne.

⁷⁷ Pismo przewodniczącego prezydium Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego, Kazimierza Marchlewskiego, z dnia 17 czerwca 1998 r. skierowane do Wojciecha Dutki.

⁷⁸ Rada Miejska Poznania Komisja Ekologiczna. Pismo przewodniczącego Komisji, Sławomira Stelmasiaka, Nr BRM 004-14/I/106/98 z dnia 18 czerwca 1998 r. do Wojciecha Dutki, Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego, z podziękowaniem za współpracę z Komisją Ekologiczną Rady Miasta Poznania.

⁷⁹ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1591, tekst jednolity z późn. zm.).

⁸⁰ Podstawę prawną dla funkcjonowania samorządu województwa stanowi Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (DzU z 2001 r., nr 142, poz. 1590, tekst jednolity z późn. zm.).

⁸¹ Podstawę prawną dla funkcjonowania powiatu stanowi Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (DzU z 2001 r. nr 142, poz. 1592, tekst jednolity z późn. zm.). Patrz także: Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (DzU nr 99, poz. 631).

⁸² Powiat poznański, jeden z największych (1899,61 km²) na terenie kraju i największy w Wielkopolsce, stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez mieszkańców (293 tys.) 17 gmin otaczających Poznań (Buk, Czerwonak, Dopiewo, Kleszczewo, Komorniki, Kostrzyn, Kórnik, Luboń, Mosina, Murowana Goślina, Pobiedziska, Puszczykowo, Rokietnica, Stęszew, Suchy Las, Swarzędz i Tarnowo Podgórne). Jest to jeden z 46 powiatów ziemskich, które swoją siedzibę mają poza własnym obszarem, tzn. w sąsiednich miastach mających prawa powiatu.

⁸³ Akcja Wyborcza Solidarność (AWS) to koalicyjne ugrupowanie polityczne powstałe 8 czerwca 1996 r., sprawujące władzę w Polsce w latach 1997-2001, którego założycielem był Marian Krzaklewski.

⁸⁴ Jan Feliks Szyszko, dr hab., leśnik, w latach 1997-1999 minister ochrony środowiska, zasobów naturalnych i leśnictwa w rządzie Jerzego Buzka, od 2005 r. minister środowiska w rządzie Kazimierza Marcinkiewicza, a następnie w rządzie Jarosława Kaczyńskiego.

⁸⁵ Przewodniczący Rady Powiatu Poznańskiego. Zaświadczenie. Na podstawie art. 194 ust. 1 Ustawy z dnia 16 lipca 1998 r. — Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (DzU nr 95, poz. 602, z późn. zm.) oraz Uchwały Nr XXI/170/2000 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 29 sierpnia 2000 r. stwierdza się, że Pan Wojciech Maciej Dutka został wybrany Radnym Rady Powiatu Poznańskiego. Przewodniczący Rady Powiatu Poznańskiego (-) Marek Nowakowski, Poznań, dnia 29 sierpnia 2000 r.; Legitymacja Radnego Powiatu Poznańskiego kadencji 1998-2002 nr 61 z 29 sierpnia 2000 r.

⁸⁶ Organami powiatu są: rada powiatu, będąca organem stanowiącym i kontrolnym, oraz zarząd powiatu, będący organem wykonawczym powiatu. Do wyłącznej właściwości rady należy: stanowienie aktów prawa miejscowego, w tym statutu powiatu; wybór i odwołanie zarządu; powoływanie i odwoływanie na wniosek starosty sekretarza i skarbnika powiatu, będącego głównym księgowym budżetu; stanowienie o kierunkach działania zarządu powiatu oraz rozpatrywanie sprawozdań z działalności zarządu, w tym

z działalności finansowej: uchwalanie budżetu powiatu; rozpatrywanie sprawozdań z wykonania budżetu oraz podejmowanie uchwały w sprawie udzielenia lub nieudzielenia absolutorium zarządowi z tego tytułu; podejmowanie uchwał w sprawach wysokości podatków i opłat w granicach określonych ustawami; podejmowanie uchwał w sprawach majątkowych powiatu, określanie wysokości sumy, do której zarząd może samodzielnie zaciągać zobowiązania; podejmowanie uchwał w sprawach herbu i flagi powiatu; podejmowanie uchwał w sprawie przyjęcia zadań z administracji rządowej oraz w sprawie powierzania zadań publicznych; podejmowanie uchwał w sprawach współpracy ze społecznościami lokalnymi innych państw oraz przystępowania do międzynarodowych zrzeszeń społeczności lokalnych; uchwalanie powiatowego programu zapobiegania przestępczości oraz ochrony bezpieczeństwa obywateli i porządku publicznego; uchwalanie powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu; podejmowanie uchwał w sprawie zasad udzielania stypendiów dla uczniów i studentów; dokonywanie oceny stanu bezpieczeństwa przeciwpożarowego i zabezpieczenia przeciwpowodziowego powiatu oraz podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady. Rada rozpatruje na sesjach i rozstrzyga w drodze uchwał wszystkie sprawy należące do jej kompetencji. Sesje rady są jawne. Zbiór aktów prawa miejscowego ustanowionych przez powiat gromadzi i udostępnia w swojej siedzibie Starostwo Powiatowe. Powiatowe przepisy porządkowe podlegają ogłoszeniu w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Rada kontroluje działalność zarządu powiatowych jednostek organizacyjnych. Może również powoływać ze swojego grona stałe i doraźne komisje do określonych zadań. Zarząd wykonuje uchwały rady i zadania powiatu określone przepisami o prawie miejscowym. Do zadań zarządu należy w szczególności: przygotowanie projektów uchwał rady powiatu, wykonywanie uchwał rady, gospodarowanie mieniem powiatu, wykonywanie budżetu powiatu, zatrudnianie i zwalnianie kierowników jednostek organizacyjnych powiatu. Starosta organizuje prace zarządu i starostwa, kieruje bieżącymi sprawami powiatu oraz reprezentuje powiat na zewnątrz.

⁸⁷ Postulat podjęcia współpracy samorządów Poznania, powiatu poznańskiego i gmin powiatu w zakresie ochrony środowiska. Rada Miasta Poznania Komisja Ochrony Środowiska, Rada Powiatu Poznańskiego Komisja Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Konferencja prasowa, Poznań 30 listopada 2000 r. (-) Krzysztof Mączkowski, wiceprzewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania, delegat Poznania do Stowarzyszenia Gmin i Powiatów, (-) Krzysztof Krauze, przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Rady Powiatu Poznańskiego.

⁸⁸ Dodatek specjalny do „Przeglądu Komunalnego”, 3/2000.

Wydanie dodatku edukacyjnego dofinansowane zostało ze środków Gmin-

nego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu oraz Starostwa Powiatowego w Poznaniu. W zeszycie (nakład 5 tys. egz.) znalazły się teksty o najważniejszych zadaniach proekologicznych podejmowanych przez samorządy miasta Poznania i powiatu poznańskiego oraz o najważniejszych problemach ochrony środowiska: inwestycje i finansowanie wieloletnie (Tomasz Kayser), zrównoważony rozwój miasta (Michał Parysek, Michał Stuligrosz), aktualne problemy ochrony środowiska i stan środowiska (Leszek Kurek, Krzysztof Krauze), ekologiczne aspekty polityki transportowej (Paweł Klepka), gospodarka odpadami (Krzysztof Mączkowski, Jerzy Lechnerowski), współpraca międzygminna (Krzysztof Mączkowski, Jadwiga Rotnicka), Centralna Oczyszczalnia Ścieków (Paweł Klepka), ochrona powietrza (Leszek Kurek), starania o fundusz ISPA (Paweł Klepka). Fundusz ISPA utworzony przez Radę Unii Europejskiej na mocy Rozporządzenia (WE) nr 1267/1999 z dnia 21 czerwca 1999 r. był jednym z instrumentów przedakcesyjnej polityki strukturalnej pomocy Unii Europejskiej dla 10 państw kandydujących. Powstał on w celu zapewnienia pomocy w zakresie gospodarczym i społecznym poprzez współfinansowanie dużych projektów inwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego (głównie zagadnienia związane z jakością wody, zaopatrzeniem w wodę pitną, oczyszczaniem ścieków oraz gospodarką odpadami) oraz rozwoju transportu (poprawienie infrastruktury transportowej, wspieranie promocji tzw. polityki zrównoważonych przewozów, a w szczególności tych przedsięwzięć, które obejmowały tworzenie połączeń sieci krajowych z transeuropejskimi (TEN = Trans European Network) oraz umożliwiały ujednolicenie warunków wykorzystania tych sieci).

⁸⁹ Rada Miasta Poznania Komisja Ochrony Środowiska. Zaproszenie na konferencję prasową w dniu 30 listopada 2000 r. Poznań, dnia 29 listopada 2000 r. (-) Krzysztof Mączkowski, wiceprzewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania.

⁹⁰ Wojciech Dutka: Notatka dla Pana Prezydenta Pawła L. Klepki dotycząca selektywnej zbiórki surowców wtórnych w aglomeracji poznańskiej. Poznań, 2 listopada 2000 r.

⁹¹ Paweł Leszek Klepka, wiceprezydent miasta Poznania w latach 1998-2002.

⁹² Krzysztof Mączkowski: Proponowany plan prac nad wdrożeniem systemu gospodarki odpadami w Poznaniu i aglomeracji poznańskiej. Zespół w składzie: Paweł L. Klepka, Anna Karlik, Wojciech Dutka, Krzysztof Mączkowski. Dopiero w kwietniu 2004 r. przygotowano projekt „Planu Gospodarki Odpadami dla Miasta Poznania” (zespół wykonawczy: dr Jerzy Kuczyński,

(kierownik projektu), dr Arnold Bernaciak, mgr Joanna Szczepkowska, mgr Ewelina Brzuszkiewicz, mgr Jadwiga Tomczak, mgr Olga Majchrzak — autorzy. Został on zaktualizowany w 2007 r.: Plan Gospodarki Odpadami dla Miasta Poznania. Wersja zaktualizowana. Poznań 2007. Zespół wykonawczy: Centrum Ekspertyz Gospodarczych Fundacji Akademii Ekonomicznej Sp. z o.o. Zespół wykonawczy: dr Jerzy Kuczyński (koordynator projektu), dr Arnold Bernaciak, mgr Barbara Kuchta, mgr Eliza Urbanowska (autorzy). Patrz także: „Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2004-2007”, przyjęty Uchwałą nr XLVII/500/4/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 22 czerwca 2004 r. w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2004-2007. Program zawiera m.in. szczegółowy wykaz zadań do 2007 r., priorytetowe kierunki działań związanych z ochroną środowiska do 2011 r. oraz cele do osiągnięcia w perspektywie długoterminowej; integralną częścią Programu jest Plan Gospodarki Odpadami.

⁹³ Skrócony protokół nr 10/2000 z posiedzenia Komisji Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Rady Powiatu Poznańskiego w dniu 18 października 2000 r. Protokołował: przewodniczący Komisji (-) Krzysztof Krauze.

⁹⁴ Początki lotniska wojskowego w Krzesinach sięgają okresu II wojny światowej, kiedy w 1941 r. Niemcy zlokalizowali tutaj fabrykę Focke-Wulfa, przy której znajdowało się lotnisko. Samoloty były montowane praktycznie 24 godziny na dobę i intensywnie oblatywane w każdych warunkach atmosferycznych. W 1944 r. zakłady dwukrotnie stały się celem nalotów alianckiego lotnictwa bombowego. W 1945 r. lotnisko przejęła Armia Czerwona, która przekazała je Polakom dopiero w 1954 r. Problem jego uciążliwości akustycznej nie został rozwiązany do dzisiaj. W 2003 r. w oparciu o przepisy art. 135 i 136 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (DzU nr 62, poz. 627, z późn. zm.) ukazało się Rozporządzenie nr 82/03 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2003 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania dla lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny w Poznaniu (Dz. Urz. Woj. Wielkopolskiego nr 200, poz. 3873). Miało ono m.in. umożliwić wypłaty przez wojsko odszkodowań dla właścicieli nieruchomości znajdujących się w granicach ustanowionego obszaru ograniczonego użytkowania, do czego, jak na razie, nie doszło. Obecnie prowadzone są prace zmierzające do weryfikacji obszaru ograniczonego użytkowania, których zakończenie umożliwi podjęcie prac nad nowelizacją rozporządzenia wojewody wielkopolskiego w tej sprawie. Podstawą wszystkich tych prac są nowe badania uciążliwości akustycznej prowadzone w warunkach wykorzystywania w trakcie prowadzonych szkoleń samolotów różnych typów, w tym wprowadzonych na lotnisko Krzesiny samolotów F-16. General Dynamics F-16 Fighting Falcon (Walczący Sokół) to wielozadaniowy samolot zbudowany przez

amerykańską wytwórnię General Dynamics (część koncernu zbrojeniowego Lockheed Martin). Produkowany od drugiej połowy lat 70. ubiegłego wieku F-16 jest użytkowany przez siły powietrzne 25 krajów, w tym od 8 listopada 2006 r. także Polski. Weryfikacja obszaru ograniczonego użytkowania nastąpi dopiero po ustaleniu się ruchu lotniczego. Obecnie podstawą do prowadzenia polityki przestrzennej, a także do występowania o odszkodowania z tytułu położenia nieruchomości w obszarze ograniczonego użytkowania jest obowiązujące nadal rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego.

⁹⁵ „Program Warta” dla powiatu poznańskiego nie został, jak dotąd, opracowany.

⁹⁶ Powiatowe fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej działają na zasadach określonych przepisami art. 400-421 (Rozdział 4: Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej) Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (DzU nr 62, poz. 627, z późn. zm.). Nie posiadają osobowości prawnej, stanowią wyodrębnione rachunki bankowe.

⁹⁷ Dopiero w 2004 r. „Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Poznańskiego” został przyjęty Uchwałą Nr XIX/158/II/2004 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Poznańskiego. Patrz także: Starostwo Powiatowe w Poznaniu. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Poznańskiego. Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Oddział w Poznaniu. Poznań 2004, autorzy: prof. dr hab. inż. Piotr Kowalczak, dr Ryszard Farat, mgr inż. Justyna Grzebyta, mgr inż. Małgorzata Mikołajczak, mgr Katarzyna Skoracka. Program został przyjęty Uchwałą Nr XIX/158/II/2004 Rady Powiatu Poznańskiego z dnia 29 czerwca 2004 r. w sprawie: uchwalenia Programu ochrony środowiska i Planu gospodarki odpadami dla Powiatu Poznańskiego.

⁹⁸ Zob.: Gołdyn R., Grabia J. 1998. Program ochrony wód rzeki Cybiny. Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań, 101 s. (prace badawcze wykonano z inicjatywy i na zlecenie Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania ze środków budżetu miasta w roku 1996 i 1997. Wydawnictwo sfinansowano w 1998 r. ze środków budżetu miasta oraz Gminnego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej); Gołdyn R., Jackowiak B., Błoszyk J. (red.) 2005. Walory przyrodnicze doliny Cybiny i ich ochrona. Poznań, Wydawnictwo Kontekst, 96 s.

⁹⁹ W wyniku porozumienia 18 gmin Żywiecczyny w Żywcu została utworzona Beskid Spółka z o.o., której podstawowym celem jest rozwiązanie problemów gospodarki odpadami komunalnymi na ich terenie. W latach

1995-1997 Spółka wybudowała zakład utylizacji w Żywcu, składający się ze stacji segregacji, składowiska i kompostowni, wykorzystujący tanie źródła finansowania (dotacje, pożyczki preferencyjne, kredyty). Od 1995 r. gminy spółki rozpoczęły realizację przyjętego programu gospodarki stałymi odpadami komunalnymi, który obejmował: zmianę systemów gromadzenia i usuwania odpadów komunalnych, wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródeł” ich powstawania, organizację pośrednich stacji gromadzenia i doczyszczania surowców, wprowadzenie opłat za usuwanie odpadów, wprowadzenie kampanii informacyjnej wśród swoich mieszkańców.

¹⁰⁰ Miejska Oczyszczalnia Ścieków w Wiśle Jaworniku (typ: mechaniczno-biologiczno-chemiczna) oddana została do eksploatacji po rozruchu w 1999 r. Ilość ścieków dopływających do oczyszczalni odpowiada podłączeniu ok. 8300 RLM, przepustowość oczyszczalni wynosi $Q_{\text{r}} = 9400 \text{ m}^3/\text{d}$. Jak dotąd, kanalizacją objętych jest 50% zabudowanych terenów miasta.

¹⁰¹ Był to zakład Polowat Sp. z o.o. w Bielsku-Białej, należący do włoskiej grupy Industrie Maurizio Peruzzo (IMP), europejskiego lidera w produkcji włókien i włókien poliestrowych. Linia technologiczna zakładu IMP Polowat w Bielsku-Białej ma zdolność przerobową 18 tys. ton butelek PET (politereftalan etylenu rocznie). W 2007 r. zakład wytworzył z odpadów opakowaniowych PET ponad 11 tys. ton płatka PET, co oznacza, że przerobi ok. 16 tys. ton butelek. Eksportowane przez Polowat płatki wykorzystywane są głównie przez przemysł włókienniczy do produkcji włókna poliestrowego, przez przemysł opakowaniowy do wytwarzania folii i taśm, a także bezpośrednio do produkcji butelek PET o przeznaczeniu gospodarczym

¹⁰² Pismo przewodniczącego Rady Powiatu Poznańskiego, Marka Nowakowskiego, z dnia 8 października 2002 r., skierowane do Wojciecha Dutki, Radnego Powiatu Poznańskiego I kadencji 1998-2002.

¹⁰³ Koncepcja współpracy kilku gmin z Wielkopolskim Parkiem Narodowym w celu realizacji wspólnych celów została po latach zrealizowana w nieco innej postaci dla propagowania lokalnego rozwoju społeczno-gospodarczego poprzez stworzenie partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju turystyki na obszarze ośmiu gmin (Brodnica, Dopiewo, Komorniki, Kórnik, Luboń, Mosina, Puszczykowo i Stęszew) należących do „Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego”. Projekt, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej PHARE 2003, wykonało w latach 2005-2006 Stowarzyszenie „Partnerzy dla Samorządu” przy współpracy z Fundacją Rozwoju Demokracji Lokalnej Ośrodek Regionalny w Poznaniu (największe w naszym kraju organizacje pozarządowe wspomagające samorząd terytorialny i rozwój społec-

czeństwa obywatelskiego) pod patronatem Marszałka Województwa Wielkopolskiego oraz Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolski. Zob.: Ornoch-Tabędzka M. (red.) 2006. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Turystyki i Rekreacji Mikroregionu Wielkopolskiego Parku Narodowego. BOGUCKI Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 207 s.; Kasprzak K. i Ornoch-Tabędzka M. (red.) 2006. Współpraca popłaca. Wspólne przedsięwzięcia gmin i parków narodowych dla rekreacyjnego wykorzystania walorów przyrodniczych i krajobrazowych oraz leśnych kompleksów chronionych. BOGUCKI Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 148 s.

¹⁰⁴ Uchwała Nr 4/92 Zarządu Miasta Lubonia z dnia 29.06.1992 r. w sprawie likwidacji Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych z siedzibą w Luboniu, ul. Przemysłowa 13/15.

¹⁰⁵ Postanowienie Sądu Rejonowego w Poznaniu Wydział XIV Gospodarczo-Rejestrowy z dnia 9 sierpnia 1994 r. (sygn. akt XIV Ns. Rej. PP204/94) w sprawie wykreślenia Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu z rejestru przedsiębiorstw państwowych PP 47.

¹⁰⁶ Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych KOMLUB Sp. z o.o. w Luboniu zajmuje się wywozem odpadów komunalnych, czyszczeniem kanalizacji deszczowej, naprawami nawierzchni dróg i studni kanalizacyjnych, przeglądami telewizyjnymi rurociągów kanalizacyjnych oraz elementami systemu segregacji odpadów komunalnych. W 2004 r. przedsiębiorstwo uzyskało certyfikat „Firma Przyjazna Środowisku”.

¹⁰⁷ Przedsiębiorstwo Transportowe TRANSLUB Sp. z o.o. w Luboniu świadczy usługi w zakresie komunikacji miejskiej Lubonia oraz między Luboniem a Poznaniem. Łączna długość linii komunikacji miejskiej wynosi 106 km, z czego 52 km biegnie po ulicach Lubonia, a 54 km w Poznaniu. Oprócz komunikacji miejskiej realizowane są także przewozy turystyczne, kolonijne, okolicznościowe i inne na potrzeby społeczeństwa Lubonia (mieszkańcy, szkoły, zakłady pracy). Obecnie zakres usług obejmuje również koncesjonowane przewozy międzynarodowe.

¹⁰⁸ Zaświadczenie Zarządu Miasta Lubonia z dnia 22.02.1995 r. stwierdzające, że Wojciech Dutka w okresie od 1.07.1992 r. do 30.05.1994 r. przeprowadził likwidację Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych w Luboniu. Burmistrz Lubonia — dr Włodzimierz Kaczmarek.

¹⁰⁹ Pismo Marszałka Województwa Wielkopolskiego z dnia 30 czerwca 2004 r. DW-I-3-0724/PE/28/2004.

¹¹⁰ Dokumentem określającym strategię społeczno-gospodarczą Polski w pierwszych latach członkostwa w Unii Europejskiej był Narodowy Plan Rozwoju (NPR) 2004-2006. NPR przedstawiał sytuację społeczno-ekonomiczną Polski i jej regionów u progu przystąpienia naszego kraju do Unii Europejskiej, formułował cele i zawierał opis strategii zmierzającej do osiągnięcia spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej z krajami i regionami Wspólnoty, szacował spodziewane efekty planowanych interwencji i wpływ na przebieg procesów rozwojowych, wskazywał kierunki i wielkość planowanego zaangażowania środków funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności i środków krajowych oraz określał sposób koordynacji i wdrażania pomocy strukturalnej w okresie realizacji NPR. Celem strategicznym NPR było rozwijanie konkurencyjnej gospodarki, opartej na wiedzy i przedsiębiorczości, zdolnej do długofalowego, harmonijnego rozwoju, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poprawę spójności społecznej, ekonomicznej i przestrzennej z Unią Europejską na poziomie regionalnym i krajowym. Jednym z programów operacyjnych, służących do realizacji NPR na lata 2004-2006, był Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego (ZPORR), przyjęty Rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 1 lipca 2004 r. w sprawie przyjęcia Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego 2004-2006 (DzU nr 166, poz. 1745). Program ten rozwijał cele NPR, określając priorytety, kierunki i wysokość środków przeznaczonych na realizację polityki regionalnej państwa, które były uruchamiane z udziałem funduszy strukturalnych w pierwszym okresie członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

¹¹¹ Tradycje Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych sięgają 1919 r.; Oddział Wielkopolski powstał w 1938 r. PZITS jest organizacją naukowo-techniczną zrzeszającą osoby fizyczne i prawne zajmujące i interesujące się szeroko pojętą inżynierią sanitarną w zagadnieniach gazownictwa, wodociągów, kanalizacji, technologii wody i ścieków, ciepłownictwa, ogrzewnictwa, wentylacji i klimatyzacji, ogrzewania miast i osiedli, gospodarki odpadami, balneotechniki, pralnictwa, techniki sanitarnej wsi, ochrony wód, powietrza i gleby oraz całej infrastruktury podziemnej.

¹¹² Pismo Prezesa Polskiego Zrzeszenia Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział Wielkopolski, mgr. inż. Jana Lemańskiego, z dnia 8 stycznia 2001 r. Wojtek wstąpił do PZITS 1 listopada 1971 r., legitymacja nr 4006/95 z 30 maja 1995 r.

¹¹³ Towarzystwo Konsultantów Polskich, którego początki sięgają 1914 r., jest organizacją konsultingową — dobrowolnym zrzeszeniem specjalistów z różnych branż, spełniających funkcje doradców, zarówno w kraju, jak i

za granicą; Wojtek był członkiem zwyczajnym od 1 stycznia 1999 r., wpisanym do rejestru TKP pod nr. 109/PO.

¹¹⁴ Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Mechaników Polskich (SIMP), którego rodowód sięga 1926 r., zrzesza inżynierów i techników mechaników wszystkich specjalności oraz zawodów pokrewnych; Wojtek wstąpił do SIMP 1 listopada 1971 r., legitymacja nr 88347 z 11 listopada 1971 r.

¹¹⁵ Utworzona w 1999 r. Polska Izba Ekologii jest organizacją samorządu gospodarczego, reprezentującą interesy gospodarcze zrzeszonych w niej podmiotów gospodarczych, w szczególności wobec organów państwowych i samorządów terytorialnych, w zakresie ich działalności w obszarze szeroko rozumianej ochrony środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju. Członkiem PIE jest m.in. firma Abrys Sp. z o.o.

Wydawca

*Praca przy pierwszych
wydaniach „Przeglądu Komunalnego”, 1991 r.*

Potrzeba powstania „Przeglądu Komunalnego” została określona przez Wojtkę w czasie jego pracy w Ośrodku Badawczo-Rozwojowym Aparatury i Urządzeń Komunalnych „PoWoGaz” w Poznaniu. Kierując tym Ośrodkiem w latach 1985-1990, chciał zachęcić swoich współpracowników do wydawania pisma, które przedstawiałoby praktyczne informacje dotyczące gospodarki komunalnej. Jako dyrektor Ośrodka dążył do zwiększenia udziału prac badawczo-rozwojowych w działalności tej placówki oraz propagowania szeroko rozumianej współpracy z przedsiębiorstwami krajowymi, biurami projektowymi oraz branżowymi instytutami naukowymi i uczelniami. Jak to zwykle na początku bywa, zaczęły mnożyć się nieprzewidziane wcześniej trudności. Wojtek jednak się zabrał — chciał wszystkim pokazać, że jest to możliwe. W marcu 1991 r., już jako Dyrektor Naczelny przedsiębiorstwa KOMPOL¹, przygotował w nakładzie 2 tys. egzemplarzy pierwszy numer „Przeglądu Komunalnego”². W numerze tym, jeszcze bardzo skromnym pod względem edytorskim, Wojtek jako Redaktor Naczelny wyraźnie określił ramy nowego czasopisma, które miało być poświęcone zagadnieniom ochrony środowiska i gospodarki komunalnej:

„Pragniemy, aby te łamy stały się dogodną platformą wymiany doświadczeń oraz informacji. Zamierzamy prezentować i popularyzować najnowsze rozwiązania technologiczne oraz organizacyjne. Chcemy podjąć próbę koor-

dynacji poczynani w zakresie szeroko rozumianej gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Na kolejnych kolumnach „Przeglądu” znajdzie się też miejsce dla artykułów dyskusyjnych i polemik, poradnictwa i pośrednictwa, promocji i reklamy. Mamy nadzieję, że miesięcznik ten zdobędzie uznanie nie tylko w kołach fachowych, bezpośrednio związanych z branżą, ale pozyska też czytelników wśród przedstawicieli administracji państwowej i samorządu terytorialnego, spółdzielczości i stowarzyszeń”.

Pierwszy numer wykonany został w Zakładzie Poligraficznym Wojciecha

Pierwsze wydanie

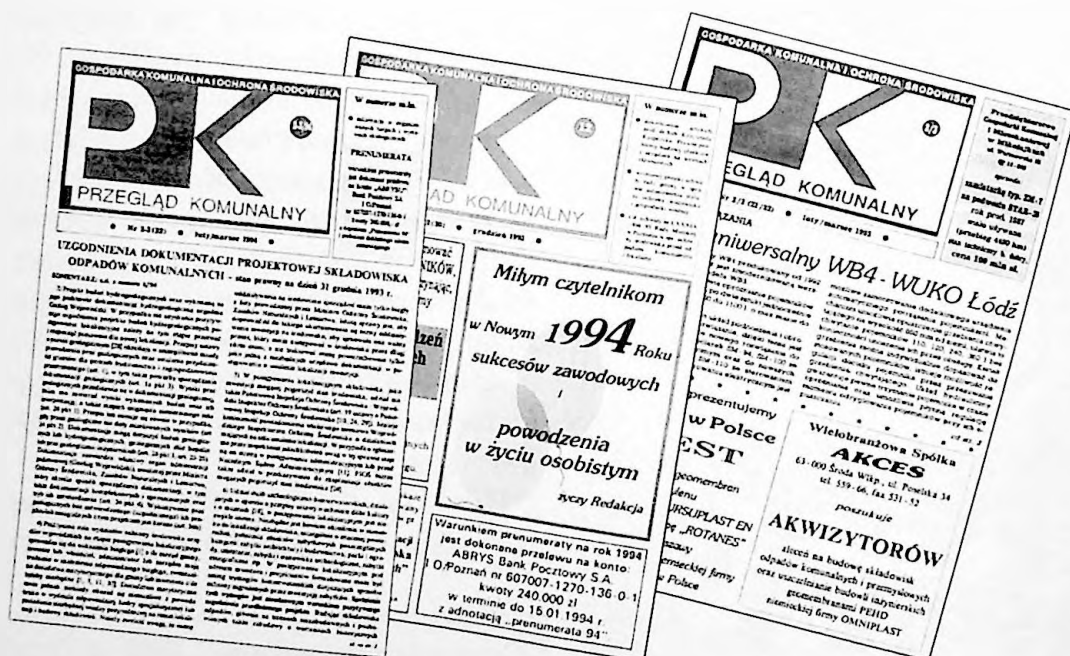
„Przeglądu Komunalnego”, 1991 r.

Joppa w Poznaniu w postaci dwukolorowego (czarno-zielony) zeszytu o objętości ośmiu stron. Skład i łamanie tekstów wykonała Danuta Pijańska, z którą współpraca w tym zakresie kontynuowana była do 1996 r. Pomysłodawca i wydawca pisma wyszedł z założenia, że wielorakość i złożoność problemów w dwu tak ściśle kojarzonych ze sobą współcześnie sferach działalności jak gospodarka komunalna i ochrona środowiska wymaga szerszego i bardziej systematycznego ich popularyzowania. Praktycznie całą objętość pierwszego numeru zajęły informacje techniczne, przy czym połowa z nich zawierała dane techniczne dotyczące samochodu do wywozu nieczystości stałych SMJ-11 (znajdują się tu również informacje dotyczące działalności przedsiębiorstwa KOMPOL). Podobnie było w wydaniu z kwietnia 1991 r. (nr 2), gdzie wśród materiałów promocyjnych przeważały reklamy ciężkich ciągników Renault.

Już w czerwcu 1991 r. (nr 3) na łamach „Przeglądu” z inicjatywy Wojtka promowane były wspólne przedsięwzięcia przedsiębiorstw wodociągowych, służące integracji tego środowiska zawodowego (wywiad z dyrektorem Józefem Wiśniewskim), które następnie we wrześniu 1992 r. doprowadziły do powstania Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie” (wywiad z inż. Romanem Wiertelakiem, prezesem Izby).

Od grudnia 1991 r. (nr 10) wydawanie „Przeglądu” przejęła od przedsiębiorstwa KOMPOL Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne. W numerze tym zamieszczony został obszerny wywiad z dr. inż. Bronisławem Kamińskim

— ówczesnym prezesem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej — pod znanym tytułem „Pienędzy nie wystarczy dla wszystkich”. Zmiana wydawcy umożliwiła także wydanie już w marcu 1992 r. (nr 3/13) pierwszego numeru w kolorze i o objętości 18 stron. W październiku 1993 r. (nr 10/28) wydawcą „Przeglądu” została firma ABRYŚ Sp. z o.o. w Poznaniu. Wtedy też pod kierunkiem Wojtka zaczął powstawać kształtujący się przez kilka kolejnych lat profesjonalny zespół najbliższych współpracowników — redakcja, dla której zawsze bardzo istotny był odbiorca — Czytelnik.

W ciągu pierwszych pięciu lat „Przegląd” miał też trudne okresy. Ze względów finansowych zdarzały się numery łączone, obejmujące kolejne dwa miesiące; niekiedy powracano do wydań czarno-białych. Zdecydowany przełom nastąpił w 1995 r., kiedy od kwietnia (nr 4/43) infografikę i druk zaczęło wykonywać Przedsiębiorstwo Specjalistyczne COMTEXT Sp. z o.o. w Poznaniu, z którym redakcja „Przeglądu” współpracuje do dzisiaj. W listopadzie 1995 r. ukazał się 50. numer „Przeglądu”, a nakład w ciągu tego roku wzrósł z 3,5 tys. (w styczniu) do 7 tys. egz. Nastąpiły kolejne, bardzo istotne zmiany techniczne: wszystkie numery były kolorowe, znacznie poprawiła się jakość papieru i druku, objętość pisma wzrosła do ponad 80 stron. Od 1998 r. wprowadzono szereg kolejnych nowości techniczno-edytorskich, m.in. druk dodatków na papierze żółtym lub niebieskim, oprawę klejoną z grzbietem oraz foliowaną, bardziej trwałą okładką.

Równolegle z inicjatywy Wojtka jako Redaktora Naczelnego rozpoczęto także wydawanie opracowań katalogowych oraz książek. W sierpniu 1991 r. przy współpracy merytorycznej Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Oczyszczania Miast w Łodzi (obecnie Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Ekologii Miast) i współpracy organizacyjnej Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu opublikowano katalog urządzeń i sprzętu komunalnego³, którego koncepcję przygotował Wojtek. W tym samym roku w październiku ukazała się pierwsza książka, wydana przy współpracy z Instytutem Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie, którą był „Katalog stacji przeładunkowych odpadów komunalnych”⁴.

W 1993 r. Wojtek zainicjował opracowywanie „Katalogu Urządzeń Komunalnych ABRYŚ”, którego druk rozpoczął się od nr. 12(30); katalog można było kompletować w częściach poprzez kolejne numery „Przeglądu”⁵. Obejmował on wybrany sprzęt i urządzenia aktualnie produkowane w Polsce oraz sprzęt firm zachodnich, dostępny w kraju i posiadający zabezpieczony serwis naprawczy.

WSTĘP

Katalog - Informator wyrobów komunalnych powstał, aby służyć pomocą wszystkim, którzy związani są z gospodarką komunalną i ochroną środowiska. W pierwszej edycji katalogu dołożyliśmy wszelkich starań, aby srebro i opracować możliwie dużą ilość informacji w prostej i łatwo dostępnej postaci. Żukamy sobie sprawę, że nie zdołaliśmy dotrzeć do wszystkich producentów. Jeśli macie Państwo sugestię dotyczące wyrobów, producentów lub ulepszenia formy następujących wydań, prosimy o kontakt z KOMPOL. Uwagi zostaną rozpatrzone i w miarę możliwości uwzględnione, tak, aby każde kolejne wydanie było lepsze od poprzedniego.

Dziękujemy predatawcom wszystkich firm prezentujących w katalogu - Informatorze swoje wyroby. Jednocześnie prosimy o zgłoszenie wszelkich zmian i uzupełnień, aby dane w naszym BANKU PRODUKTÓW mogły być zawsze kompletne i aktualne. Zapraszamy do współpracy także dalszych producentów wyrobów komunalnych i służących ochronie środowiska.

Przyjęta forma prezentacji każdego wyrobu tylko na jednej stronie katalogu spowodowała konieczność zrezygnacji danych technicznych i eksploatacyjnych. Pełne dane techniczne można otrzymać w KOMPOL lub u producenta.

Niektóre z prezentowanych wyrobów mają kilku producentów, natomiast na karze znajduje się adres tylko jednego z nich. Na życzenie KOMPOL wraz z aktualną ofertą cenową wskazuje producentów najbliższych odbiorcy.

Jako uzupełnienie katalogu - Informatora KOMPOL zamierza wydawać kilkakrotnie w ciągu roku aktualną ofertę cenową wraz z warunkami dostawy oraz karty katalogowe nowych wyrobów, zgłaszanych w międzyczasie do komputerowego BANKU PRODUKTÓW. Wszystkim, którzy przysługują na zamówienie na ofertę cenową, będziemy ją wysyłać pocztą. Wola zamówienia znajduje się na ostatniej stronie katalogu - Informatora.

Wojciech M. Dutka
1801 r

PRZEDSIĘBIORSTWO KOMPOL

Adres: ul. Żelazna 6, 60-600 Poznań
Telefon: (061) 65-69-50
Telefax: (061) 63-67-15
Tele: 041 5452
Adres dla korespondencji:
skrytka pocztowa 104, 60-953 Poznań 2
Konto bankowe:
Wielkopolski Bank Kredytowy
VI Oddział Poznań, N/konta 250204 8206

*Katalog
Urządzeń Komunalnych
wydany przez Abrys, 1991 r.*

*Katalog KOMPOL
Informacja na temat stanu prawnego
nieruchomości w Wiśle
opracowanie W. Dutka, 1996 r.*

Następna książka, poświęcona problematyce ochrony pomników przyrody, ukazała się w 1995 r. Była to znacznie rozszerzona i poprawiona wersja pierwszego opracowania omawiającego administracyjne zasady ochrony pomników przyrody⁶, wydanego w serii wydawniczej Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”⁷. Wojtkowi bardzo zależało na wydaniu tego opracowania, bowiem pierwsza edycja przeznaczona była głównie dla radnych gmin i sejmików wojewódzkich. Wojtek kilkakrotnie jeździł do ówczesnego Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w celu uzyskania z Departamentu Ochrony Przyrody środków wspomagających publikację książki oraz recenzji merytorycznych. Do 2005 r. ukazały się kolejne cztery wydania tej pozycji⁸, w tym dwa jako specjalistyczne (branżowe) dodatki „Przeglądu”. Wojtek był redaktorem pierwszego jej wydania, projektował okładkę, napisał przedmowę i osobiście jeździł nadzorować pracę do drukarni; był także recenzentem ze strony Wydawcy wszystkich pięciu wydań.

W latach 1995-1998 na łamach „Przeglądu” opublikowano cykle artykułów na temat problemów gospodarki turystycznej. Były one rezultatem osobistej

współpracy Wojtka i redakcji z Zakładem Zagospodarowania Turystycznego Katedry Geografii Turyzmu oraz Zakładem Organizacji i Zarządzania Turystyką Katedry Ekonomiki i Organizacji Turystyki Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu⁹. Teksty tych artykułów były podstawą dla wydanej w 1998 r. przez Wydawnictwo Naukowe BOGUCKI książki poświęconej zagadnieniom rozwoju turystyki na terenach wiejskich¹⁰.

W 1998 r. rozpoczęto wydawanie specjalistycznych, monotematycznych dodatków „Przeglądu”. Wojtek przywiązywał do nich bardzo dużą wagę i dążył zawsze do tego, aby były one interesujące dla czytelników i przygotowane na wysokim poziomie merytorycznym. Nie było przypadkiem, że pierwszym opracowaniem była prezentacja zagadnień związanych z prowadzeniem ochrony indywidualnych terenów przyrody — pomników przyrody¹¹. W latach 2000-2005 przygotowane zostały także dodatki zamówione, dotyczące ochrony środowiska w województwach, regionach i miastach¹². W formie bezpłatnych dodatków Wojtek wydawał również oferty handlowe ABRYS-u, przygotowane przez Biuro Techniczno-Handlowe firmy, przedstawiające sprzęt i urządzenia (także biopreparaty) dla potrzeb gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Oferty takie, mające formę prostych katalogów, były pomocne osobom i instytucjom związanym z gospodarką komunalną w planowaniu wydatków w swoich budżetach. Wspomnieć należy także o przygotowywanych z niemałym trudem osobiście przez Wojtka dodatkach „Prawo ochrony środowiska”, zawierających zbiory ustaw związanych z ochroną środowiska i gospodarką przestrzenną. Wojtek, który sam dokonywał ujednolicenia tekstów ustaw, chciał, aby taki zbiór był ułatwieniem i służył praktyczną pomocą w codziennej pracy administracji publicznej, zwłaszcza radnym i pracownikom samorządowym wszystkich szczebli, zajmujących się tą problematyką na co dzień. Zmiany systemu prawnego przeprowadzone w 1998 r. były pochodną zmian w funkcjonowaniu administracji publicznej w naszym kraju. W wielu przypadkach zmieniły kompetencje organów i wprowadziły nowe obowiązki. Dodatki te z reguły były szybciej publikowane niż ujednolicone teksty w Dzienniku Ustaw, dlatego przez długi czas stanowiły dla czytelników podstawowe źródło wiedzy o prawie.

Tylko w latach 1998-2000 wydano 28 specjalistycznych dodatków; niektóre z nich ukazały się jako oddzielne zeszyty. Objętość poszczególnych numerów „Przeglądu” wraz z dodatkami wahała się w tym okresie od 48 do 132 stron, natomiast objętość dodatków wydanych oddzielnie od 32 do 100 stron¹³.

Jako reakcja na docierające od czytelników „Przeglądu” uwagi, oferty firm, pojawiające się ciągle nowe produkty oraz na coraz większe zapotrzebowanie

na rzetelną i bezstronną informację, przekazywaną w sposób prosty i zrozumiały, zrodziła się w redakcji idea raportów. Opracowania te, ułatwiające przyszłym inwestorom przygotowanie przetargów i umożliwiające wybór najlepszych projektantów, wykonawców lub dostawców, powstawały w oparciu o odpowiedzi na ankiety wysyłane do podmiotów zajmujących się omawianą problematyką. Do tej pory przygotowano i opublikowano 23 raporty. Wojtek słusznie upatrywał w tej formie informacji duże możliwości uzyskania pełnej wiedzy o różnych produktach związanych z gospodarką komunalną i ochroną środowiska, powstających w naszym kraju lub do niego sprowadzanych.

Po sześciu latach działalności redakcji i wypracowaniu przez „Przegląd” określonej pozycji na rynku wydawniczym i czytelnicznym w 1997 r. utworzona została Rada Programowa miesięcznika, która po kilku latach przekształciła się w Radę Programową Wydawnictw Komunalnych¹⁴. Wojtek pozyskał do niej — spośród zarówno naukowców, jak i praktyków — grono uznanych autorytetów w branży. O utworzenie Rady Programowej Wojtek zabiegał kilka lat. W niekończących się dyskusjach omawiane były różne propozycje składu Rady i zasad współpracy. Wojtek uważał, że Rada Programowa, złożona z pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych, będących jednocześnie uznanymi specjalistami w różnych dziedzinach, znacznie podniesie rangę „Przeglądu”, będzie go wręcz nobilitować. W miarę poszerzania się problematyki poruszanej na łamach „Przeglądu”, a w latach następnych tworzenia nowych czasopism, zwiększał się także skład Rady Programowej. Wyodrębniono ponadto powiększającą się stopniowo grupę stałych współpracowników piszących dla „Przeglądu”¹⁵, pracujących w krajowych jednostkach naukowych, gospodarczych i administracji publicznej; jeden ze stałych współpracowników zatrudniony jest w Austrii.

Od 1998 r. Wojtek rozpoczął i w kolejnych latach coraz bardziej utrwalał współpracę z większością izb i stowarzyszeń branżowych, m.in. z Krajowym Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast, a także z Polską Izbą Gospodarki Odpadami, Krajową Izbą Gospodarki Odpadami, Izbą Gospodarczą „Wodociągi Polskie” i Związkiem Miast Polskich. Mając na uwadze konieczność stałego podnoszenia jakości merytorycznej pisma, Wojtek wprowadził także obowiązkowe recenzowanie artykułów w „Zeszytach Komunalnych”.

Od początku powstania „Przeglądu” Wojtek wraz ze współpracownikami dążył do popularyzowania wiedzy w sposób prosty i zrozumiały. Aby skuteczniej i efektywniej służyć radą i wskazówkami, od 1999 r. w „Przeglądzie” wprowadzony został nowy podział tematyczny na stałe działy

problemowe, poświęcone różnorodnym zagadnieniom gospodarki komunalnej i ochrony środowiska (Gospodarka Odpadami, Woda-Ścieki, Higiena Komunalna, Zieleń Miejska, Środowisko, Prawo Ochrony Środowiska, Komunikacja-Drogownictwo, Energia, Raport Branżowy, Technika Komunalna, Informator, Kalendarium, Nowości, Rozmowa z..., Punkt Widzenia, Książki Nadesłane). Wojtek zakładał, że taki układ pozwoli na szersze i dokładniejsze przedstawienie problemów z poszczególnych dziedzin.

W 1999 r. Wojtek ponadto zapoczątkował, a w latach następnych rozwinął obecność „Przeglądu” w Internecie. „Przegląd Komunalny” był pierwszym pismem branżowym w pełni dostępnym w wersji elektronicznej. Od tego czasu witryna „Przeglądu” zmieniała się kilkakrotnie, by w końcu przekształcić się w branżowy serwis informacyjny www.komunalny.pl. Zawiera on: Serwis informacyjny, Kalendarium imprez branżowych, rubryki: Prawo Ochrony Środowiska, Leksykon Techniki Komunalnej, Vademecum Odpadów, Internetowe Archiwum Wydawnictw Komunalnych, Edukacja Ekologiczna i Forum Dyskusyjne. Obecnie witrynę tę odwiedza tygodniowo prawie 9 tys. osób. Internetowa aktywność serwisu www.komunalny.pl nie ma jednak na celu całkowitego przejścia w przyszłości z wersji papierowej na wirtualną, widoczną tylko na monitorze komputera. Wojtek chciał jedynie w ten sposób dotrzeć ze swoją ofertą wydawniczą do nowego grona odbiorców, oferować usługi reklamy internetowej i szybko odpowiadać na bieżące wyzwania gospodarki.

Ze względu na charakter tematyki omawianej na łamach „Przeglądu” oraz w celach marketingowych już w końcu lat dziewięćdziesiątych wydzielone zostały podstawowe grupy odbiorców, w kolejnych latach sukcesywnie powiększane¹⁶.

Przez kilkanaście lat pracy Wojtek doprowadził do wypracowania określonej zasady, zgodnie z którą „Przegląd” przygotowywany jest także obecnie. Polega ona na formule przeglądowej, czasopismo odgrywa rolę łącznika pomiędzy nauką i praktyką, na informowaniu o nowych rozwiązaniach organizacyjnych i prawnych.

Sukces czytelniczy i ekonomiczny „Przeglądu” dopingował Wojtkę do starań o powiększenie oferty wydawniczej i utworzenie w oparciu o istniejącą redakcję miesięcznika nowoczesnego, dużego wydawnictwa komunalnego, oferującego czytelnikom szereg tytułów czasopism branżowych i nowe książki. Brak było bowiem profesjonalnie wydawanych periodyków poświęconych gospodarce odpadowej, zwłaszcza odzyskowi surowców wtórnych, alternatywnym źródłom energii czy problemom wodociągów i kanalizacji, adresowanych m.in. do samorządów. Pomysł na kolejne czasopisma branżowe dojrzał w Wojtku już w 2000 r. W styczniu 2001 r. ukazały się pierwsze numery

Pierwsze wydanie
„Recyklingu”, 2001 r.

Okładka pierwszego numeru
„Leksykonu Techniki Komunalnej”,
2001 r.

„Recyklingu” i „Leksykonu Techniki Komunalnej”, we wrześniu 2001 r. narodziła się „Czysta Energia”, a w 2003 r. światło dzienne ujrzały „Wodociągi-Kanalizacja”. Tytuły te były odpowiedzią na potrzeby czytelników oraz rynku wydawniczego i bardzo szybko znalazły uznanie wśród czytelników, ponadto miały duże znaczenie dla ukształtowania obecnej postaci Wydawnictw Komunalnych.

Wojtek planował także wydawanie oddzielnego czasopisma całkowicie poświęconego zieleni na terenach publicznych miast i gmin. Długo omawiany był zakres merytoryczny takiego pisma, toczono dyskusje na temat nowych rozwiązań edytorskich, szaty graficznej, potencjalnych autorów i współpracowników oraz osoby redaktora prowadzącego. Pomysł był dobry, bowiem artykuły dotyczące zieleni, zamieszczane na łamach „Przeglądu”, zawsze cieszyły się dużym zainteresowaniem czytelników. Warto więc było ten pomysł rozwinąć w oddzielny tytuł, niezależnie od publikacji na temat zieleni miejskiej ukazujących się w „Przeglądzie”. Wojtek starannie przygotowywał organizację wydawania tego czasopisma, które miało mieć tytuł „Zieleń Miejska”. Jednak ostatecznej edycji tego pisma, poświęconego szeroko pojętej

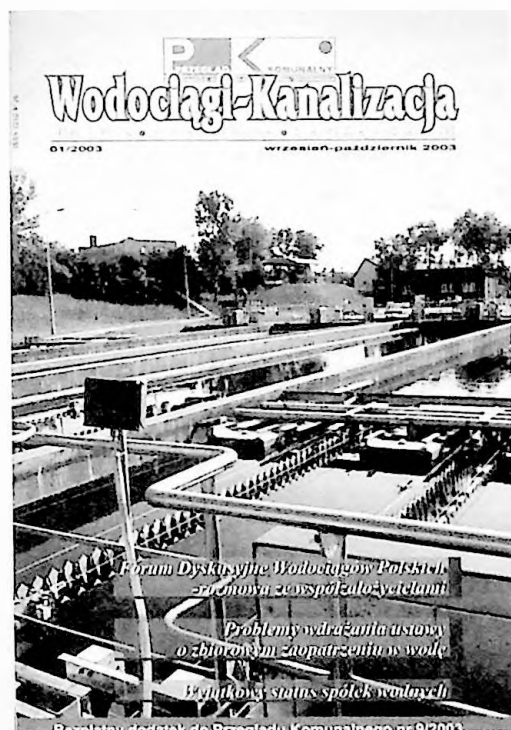
problematyce zieleni w mieście oraz na wsi, w tym również na terenach sportowych i rekreacyjnych oraz na cmentarzach, już nie doczekał.

W dyskusjach redakcyjnych ciągle powracał pomysł Wojtka stałego wydawania książek poświęconych różnym zagadnieniom samorządu terytorialnego, gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Docelowo było to stworzenie Biblioteki „Przeglądu Komunalnego”. We wspólnych rozmowach z Wojtkiem powracaliśmy do tego pomysłu z przerwami przez kilka lat, jednak nie został on w pełni zrealizowany, mimo że kilka książek, wcześniej już wspomnianych, zostało przygotowanych i znalazło uznanie wśród czytelników. Do budowania biblioteki należy zaliczyć wydaną w 2003 r. pozycję „Kto jest kim w gospodarce komunalnej”. Była to pierwsza tego typu prezentacja zawierająca biogramy ludzi mających wpływ na kształtowanie się oblicza gospodarki komunalnej w Polsce. Pozycja „Gospodarowanie wodą w Wielkopolsce”, wydana w 2005 r., rozszerzyła działalność wydawniczą Abrysus.

Wojtek konsekwentnie dążył także do wydawania czasopisma ściśle naukowego, poświęconego gospodarce komunalnej i ochronie środowiska. W perspektywicznych planach wydawniczych Wojtka utworzone w 2003 r. „Zeszyty

Pierwsze wydanie
„Czystej Energii”, 2001 r.

Oktładka pierwszego numeru
„Wodociągów-Kanalizacji”, 2003 r.

Komunalne”¹⁷, ukazujące się jako specjalistyczny naukowy dodatek na łamach „Przeglądu”, miały docelowo stać się samodzielnym czasopismem (kwartalnikiem).

W latach 2002-2004 na łamach „Zeszytów Komunalnych” ukazały się artykuły i prace 139 autorów z kraju i zagranicy (Szwecja, USA, Niemcy)¹⁸.

Interesującą inicjatywą Wojtki, która nie doczekała się jednak realizacji, był pomysł publikowania kwartalnika naukowego „Biotechnologia”, wydawanego przez Polską Akademię Nauk¹⁹. Redakcja „Przeglądu” już w 1995 r. interesowała się problematyką odpadów biotechnologicznych i metodami ich usuwania, jednak poza publikacją artykułu²⁰ na ten temat zagadnienie to nie było w następnych latach dalej rozwijane. W 2004 r. podczas spotkania z redaktorem naczelnym tego kwartalnika, prof. Tomaszem Twardowskim, omawiano możliwości nawiązania współpracy wydawniczej i ewentualnego wydawania tego czasopisma przez ABRYS, co — jak Wojtek wskazywał — znacznie obniżyłoby koszty produkcji. Wymienione zostały także listy intencyjne między Wojtkiem a prof. Twardowskim, określające m.in. potrzeby prowadzenia dalszych rozmów w tej sprawie.

W 2005 r. Wojtek powiększył portfolio wydawnictwa o kolejny tytuł, tym razem zupełnie odbiegający od tematyki komunalnej, a mianowicie o tytuł branży gastronomicznej „Menu Smakosza”, znany w branży od 1994 r. Przejęcie tytułu i utworzenie zespołu okazało się możliwe, kiedy po wielu latach Wojtek miał już znaczące doświadczenie wydawnicze. Tworzenie zespołu od podstaw nie było konieczne, bo tytuł został przejęty z redaktorami i autorami tekstów, a zmian wymagał przede wszystkim sposób zarządzania pismem.

Szeroka działalność stworzonych przez Wojtki Wydawnictw Komunalnych w branży ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, a obecnie także branży gastronomicznej, sprawia, że ww. czasopisma są doskonałym nośnikiem reklamy produktów i usług oferowanych przez różne firmy. O wysokiej i stale rosnącej skuteczności zamieszczanych w „Przeglądzie” informacji może świadczyć ilość reklam, zajmująca w każdym wydaniu ok. 33% objętości. Reklama na łamach „Przeglądu” ułatwia podjęcie decyzji co do wyboru poszczególnych firm osobom zajmującym się budową, rozbudową i modernizacją oczyszczalni ścieków oraz sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, a co do wyboru materiałów i sprzętu — projektantom oraz wykonawcom.

Setne wydanie „Przeglądu Komunalnego”

Wojciech Dutka świętował z przyjaciółmi

(tu z Lechem Płotkowskim, wiceprezesem NFOŚiGW), listopad 2000 r.

Możliwe jest także upowszechnienie informacji reklamowych w Internecie. Około 30% reklamodawców wielokrotnie umieszczało swoje reklamy na łamach „Przeglądu”.

Każdego roku „Przegląd” promowany jest na ponad 250 krajowych imprezach targowych i konferencjach (m.in. Budma, Intereco, Instalacje, Expo-Clean, Wod-Kan, Polagra, POLEKO, Infrastruktura, zjazdy Krajowego Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast, krajowe i zagraniczne konferencje na temat gospodarki odpadami). „Przegląd Komunalny” dostępny jest także na branżowych targach i spotkaniach europejskich w Wiedniu, Paryżu, Lyonie, Lipsku, Kolonii i Monachium.

Wydawnictwa Komunalne dostępne są w prenumeracie, którą można zamówić w redakcji lub przez kolporterów. Ze względu na charakter poruszanej tematyki czasopisma dostarczane są do stałych grup odbiorców, a także promowane na wybranych tematycznie imprezach targowych oraz na konferencjach, sympozjach i szkoleniach organizowanych zarówno przez ABRYS, jak i przez stowarzyszenia branżowe. Comiesięczna wysyłka Wydawnictw Komunalnych kierowana jest do środowiska samorządowego wszystkich szczebli oraz administracji państwowej — decydentów i urzędników odpowiedzialnych za stan środowiska naturalnego w Polsce. Czasopisma dociera-

*Wojciech Dutka prezentuje pierwsze wydanie „Recyklingu”.
Bank Ochrony Środowiska, 2001 r.*

Jedno z uroczystych spotkań Rady Programowej Wydawnictw Komunalnych, 2003 r.

Wydawca „Czystej Energii” swoją pasję realizował na co dzień, tu w 2004 r.

ją także do komunalnych i prywatnych firm, naukowców, nauczycieli, studentów, uczniów szkół średnich oraz działaczy ekologicznych.

Od 2000 r. Wojtek zakładał coroczny wzrost liczby prenumeratorów o ok. 20%. W większości grup odbiorców każdego roku występował proporcjonalny w stosunku do roku ubiegłego wzrost prenumeratorów. Jednak najbardziej dynamiczny przyrost zawsze był widoczny w sferze gospodarki komunalnej, głównie w firmach zajmujących się wywozem odpadów i oczyszczaniem miast oraz w przedsiębiorstwach wodociągowo-kanalizacyjnych²¹.

Wydawnictwa Komunalne Abrys Sp. z o.o.
— wydawca czasopism i książek branżowych
z dziedziny gospodarki komunalnej
i ochrony środowiska²²

Przegląd Komunalny

Wydawany od 1991 r. ogólnopolski miesięcznik specjalistyczny o tematyce z zakresu ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. Pismo ma charakter informacyjno-poradniczy, jest łącznikiem informacyjnym pomiędzy nauką i praktyką,

instytucjami badawczymi i praktykami w samorządach, zarządach gmin i urzędach administracji publicznej. Czasopismo ma na celu szeroką popularyzację interdyscyplinarnych zagadnień z zakresu gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i zasobów przyrody. Prezentuje najnowsze osiągnięcia techniczne i organizacyjne, stanowiąc forum wymiany doświadczeń. Wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowisk komunalnych, prezentując działalność firm i przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych. Przeznaczony jest dla licznych grup ludzi zawodowo związanych z gospodarką komunalną i ochroną środowiska. Nakład podstawowy: 9500 egz., objętość 84-116 stron²³.

Stale działy: Informator, Kalendarium, Środowisko, Prawo Ochrony Środowiska, Gospodarka Odpadami, Woda-Ścieki, Drogownictwo-Komunikacja, Gospodarka Przestrzenna, Energia, Finanse-Zarządzanie, Zieleń Miejska, Forum. Integralną częścią „Przeglądu” jest specjalistyczny dodatek naukowy „Zeszyty Komunalne”. Oddzielnie publikowane są dodatki monotematyczne oraz „Zielony Express”, wydawany z okazji Międzynarodowych Targów Ekologicznych POLEKO.

Recykling

Wydawany od 2001 r. miesięcznik przedstawiający fachowe opracowania na temat pozyskiwania i przerobu surowców wtórnych, zagospodarowania i przetwarzania odpadów. Nakład podstawowy: 5500 egz., objętość: 36-68 stron²⁴. Stale działy: Kalendarium, Wokół odpadów, Recykling odpadów, Wywiad, Prawo, Technologie, Ekologistyka, Recykling na świecie, Reportaż, Spektrum oraz Edukacja ekologiczna.

Czysta Energia

Pierwszy w Polsce miesięcznik, wydawany od 2001 r., poświęcony sprawom związanym z energią, niekonwencjonalnym (w tym odnawialnym) jej źródłom oraz technologiom wytwarzania zgodnym z zasadami ochrony środowiska. Nakład podstawowy: 6700 egz., objętość: 36-52 strony²⁵. Stale działy: Informator, Kalendarium, Prawo, Edukacja, Wywiad Miesiąca, Projekty, Technologie, Reportaż, Forum.

Wodociągi-Kanalizacja

Ukazujące się od 2003 r. czasopismo przeznaczone dla branży wodno-ściekowej (przedsiębiorcy, projektanci, wykonawcy). Duże zainteresowanie tą tematyką spowodowało, że po etapie dodatku do „Przeglądu Komunalnego”, a później samodzielnego dwumiesięcznika „Wodociągi-Kanalizacja” od 2005 r. stały się miesięcznikiem dostępnym w oddzielnej prenumeracie. Nakład podstawowy: 5500 egz., objętość: 32-76 stron²⁶. Stale działy: Informator i Kalendarium, Aktualności, Opinie, Prawo, Gospodarka Wodna, Zaopatrzenie w Wodę, Raport Wod-Kan.

Leksykon Techniki Komunalnej

Wydawany od 2001 r. początkowo jako kwartalnik, później jako rocznik, jest przeglądem ofert produktów i usług w inżynierii środowiska i gospodarce komunalnej. Nakład podstawowy: 5000 egz., objętość: 232 strony²⁷.

Zieleń Miejska

Jedyny na rynku dwumiesięcznik o charakterze popularno-naukowym oraz poradnikowym, wydawany od 2007 r., poświęcony szeroko pojętej problematyce zieleni w przestrzeni miast i wsi, w tym również na terenach sportowych i rekreacyjnych, a także na cmentarzach. Nakład podstawowy: 6000 egz., objętość: 32-46 stron²⁸. Ogólna tematyka: ochrona i pielęgnacja roślin, funkcje społeczne i ekologiczne zieleni, zarządzanie i finansowanie, projekty i urządzenie terenów zieleni, mała architektura. Główni odbiorcy pisma: urzędy miejskie i gminne, spółdzielnie mieszkaniowe, TBS, zarządy i zakłady utrzymania zieleni, architekci krajobrazu.

Działy: Informacje, W strefie zieleni, Zielony poradnik, Ochrona i pielęgnacja, Najpiękniejsze ogrody, Mała architektura, Projekty, Zarządzanie i finansowanie.

Menu Smakosza

Czasopismo wydawane od 1994 r., przeznaczone dla branży gastronomicznej, hotelarskiej i turystycznej. Wyróżnia się interesującą szatą graficzną i niespotykaną stylistyką opracowań merytorycznych, tworzących ciekawą oprawę dla wiedzy o gastronomii. Śledzi i aktywnie uczestniczy w kreowaniu rynku gastronomicznego, profesjonalistom pozwala rozwijać się zawodowo, jest także idealnym narzędziem w pracy handlowca. W każdym wydaniu dział: „Przewodnik — Smaczne Adresy” — wielkopolski bezpłatny przewodnik informacyjno-reklamowy po restauracjach, hotelach, pubach, dworkach, kawiarniach, pensjonatach i innych obiektach gastronomicznych, handlowych i rekreacyjnych. Na łamach „Smacznych Adresów” prezentują się także producenci, dystrybutorzy, sklepy oferujące produkty spożywcze oraz firmy oferujące wyposażenie hoteli i restauracji.

Odbiorcy: hotele, restauracje, przedsiębiorstwa branży spożywczej, szefowie kuchni, sieci dystrybucji, firmy cateringowe, hurtownie, inne obiekty gastronomiczne, a także pensjonaty, pałace, kawiarnie, obiekty handlowe i rekreacyjne.

Nakład podstawowy: 5000 egz. (Przewodnik — Smaczne Adresy: 10 000 egz.), objętość: 32-44 strony²⁹.

Materiały konferencyjne

Dla każdej konferencji organizowanej przez ABRYŚ wydawane są materiały konferencyjne w formie książkowej i elektronicznej (na płycie CD-ROM). W sprzedaży wysyłkowej znajduje się ponad 150 tytułów.

¹ „Przegląd Komunalny” został zarejestrowany w rejestrze dzienników i czasopism, prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu, 15 lutego 1991 r. pod numerem RPR 194. Część naukowa czasopisma została dodatkowo zarejestrowana jako oddzielny tytuł pod nazwą „Zeszyty Komunalne” w tymże rejestrze, prowadzonym przez Sąd Okręgowy w Poznaniu I Wydział Cywilny, 29 listopada 2002 r. (sygn. akt: INS Rej. Pr 206/02).

Postanowienie Sądu Okręgowego w Poznaniu I Wydział Cywilny Sekcja Egzekucji i Wykonawstwa Orzeczeń Sądowych z dnia 12 listopada 1991 r., sygn. akt. INS Rej. Pr 97/91. Rozprawa w sprawie wniosku Dyrektora Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne w Poznaniu o zmianę wpisu w rejestrze dzienników i czasopism Sądu Wojewódzkiego w Poznaniu.

² Zob.: Dutka W., Kasprzak K. 1999. „Przegląd Komunalny” wczoraj, dziś i jutro. PK. 1 (80):7; Dutka W., Kasprzak K. 2000. „Przegląd Komunalny” — historia i przyszłość. PK. 1 (100):14-17; Kasprzak K. 2006. Czasopismo z misją. PK. 3 (174):29.

³ Katalog-Informator Wyrobów Komunalnych. Przedsiębiorstwo KOMPOL Sp. z o.o. Wydawnictwo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne. Poznań, listopad 1991.

⁴ Wojciechowski A. 1991. Katalog stacji przeładunkowych odpadów komunalnych. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej. Seria wydawnictw CPBR „Poprawa funkcjonowania gospodarki miejskiej”. Wydawnictwo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, Warszawa, 124 str. Praca ta — sponzorowana przez Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa — wykonana została w ramach Problemu Resortowego „Rozwój techniki oczyszczania miast i gospodarki odpadami”, koordynowanego przez Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Oczyszczania Miast w Łodzi.

⁵ Dutka W.M., Niedziałkowski A., Woźniak W. 1993. Katalog wyrobów dla ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. Wydawnictwo ABRYŚ. Poznań.

⁶ Kasprzak K. 1992. Pomniki przyrody. Wytyczne w sprawie postępowania z pomnikami przyrody oraz obiektami przyrody nieożywionej i ożywionej zasługującymi na ochronę. Biblioteka „Kroniki Wielkopolski”, Poznań, Urząd Wojewódzki w Poznaniu — Wydział Kultury i Sztuki, 53 str.

⁷ Wydawcą kwartalnika „Kronika Wielkopolska” i związanych z nim pozycji książkowych objętych wspólną nazwą Biblioteka „Kroniki Wielkopolski” był w latach 1973-1993 Wydział Kultury i Sztuki Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Obecnie jest nim powstałe w 1993 r. Wydawnictwo Wojewódzkiej

Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu. W ramach Biblioteki „Kroniki Wielkopolski” wydawane są różnego rodzaju i objętości publikacje naukowe i popularne o regionie: ogółem do 2007 r. wydano ponad 130 tytułów.

⁸ Kasprzak K. 1995. Ochrona pomników przyrody. Zasady postępowania administracyjnego. Wydawnictwo ABRYŚ, Poznań, 64 str.; 1996 — wydanie drugie, Wydawnictwo ABRYŚ, Poznań, 77 str.; 1998 — wydanie trzecie, poprawione i uzupełnione, PK — Dodatek 1 (3), 48 str.; 2001 — wydanie czwarte, poprawione i uzupełnione, PK — Dodatek branżowy, 3, 55 str.; 2005 — wydanie piąte, zmienione i uzupełnione, Wydawnictwo ABRYŚ, 132 str. Konsultantem naukowym wszystkich wydań była prof. dr hab. Beata Raszka, która napisała także przedmowę do wydania piątego.

⁹ W wyniku tej współpracy w lutym 1995 r. Wojtek zorganizował w Wiśle seminarium szkoleniowo-treningowe poświęcone problemom gospodarki turystycznej, którego naukowym kierownikiem był prof. dr hab. Stefan Bosiacki, kierownik Katedry Ekonomiki i Organizacji Turystyki na Wydziale Turystyki i Rekreacji Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu. Seminarium przeznaczone było dla osób prowadzących domy wczasowe, ośrodki turystyczne i biura podróży oraz dla pracowników administracji samorządowej, zajmujących się promocją turystyczną gmin. Zob.: Materiały seminaryjne „Biznes turystyczny — drogą do sukcesu” (Wiśła, 27.02.-1.03.1995). Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu — Wydział Turystyki i Rekreacji, ABRYŚ Grupa Konsultingowo-Projektowa. Wydawnictwo ABRYŚ, Poznań 1995 (dobór materiałów: Krzysztof Kasprzak).

¹⁰ Raszka B., Sikora J. (red.) 1998. Agroturystyka inaczej. BOGUCKI Wydawnictwo Naukowe, Poznań, 120 str.

¹¹ Dodatki do „Przeglądu Komunalnego”:

1998

1. Ochrona pomników przyrody. Zasady postępowania administracyjnego, nr 1 (3), styczeń 1998.
2. Termiczne unieszkodliwianie odpadów, nr 2 (4), luty 1998.
3. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów medycznych, nr 3 (5), marzec 1998.
4. Kompleksowa gospodarka odpadami, nr 4 (6), kwiecień 1998.
5. Agroturystyka szansą rozwoju gmin, nr 5 (7), maj 1998.
6. Higiena weterynaryjna w gminach, nr 6 (8), maj 1998.

7. Rozwój rolnictwa w kierunku zrównoważonym, nr 7(9)/98.
8. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe gmin, nr 7(9)/1998.
9. Jakość wody pitnej, nr 9 (11), lipiec/sierpień 1998.
10. Zaopatrzenie w wodę miast i wsi, nr 10 (12), lipiec/sierpień, 1998.
11. Higiena komunalna, nr 11 (13)/1998.
12. Kompostowanie odpadów, nr 12 (14)/1998.
13. Oszczędność. Energia. Środowisko, nr 13 (15)/1998.
14. Konsulting. Gmina. Ekologia, nr 14 (16)/1998.

1999

15. Prawo ochrony środowiska — nowe kompetencje, nr 1(88)/1999.
16. Wykorzystywanie osadów ściekowych, nr 2 (89)/1999.
17. Geosyntetyki w budowie składowisk odpadów, nr 3 (90)/1999.
18. Prawo ochrony środowiska, nr 4/1999.
19. Zabezpieczenie przeciwpowodziowe miast i gmin, nr 4 (91)/1999.
20. Gospodarka przestrzenna i rozwój zrównoważony gmin, nr 5 (92)/1999.
21. Gospodarować w zgodzie z przyrodą, czyli rolnictwo ekologiczne, nr 6 (93)/1999.
22. Jeziora — monitoring, ochrona, rekultywacja i gospodarowanie wodą, nr 7-8 (94-95)/1999.
23. Jakość wody pitnej w małych miastach i gminach, nr 7-8 (94-95)/1999.
24. Czy tworzywa sztuczne są ekologiczne?, nr 9 (96)/1999.
25. Ekologiczne aspekty komunikacji zbiorowej, nr 10 (97)/1999.
26. Zaopatrzenie w wodę i ochrona środowiska u progu XXI wieku, nr 11 (98)/1999.
27. Technologie energetyczne dla zrównoważonego rozwoju, nr 12 (99)/1999.

2000

28. Odnawialne źródła energii, nr 1 (100)/2000.
29. Energetyczny recykling odpadów, nr 2 (101)/2000.
30. Informatyka w ochronie środowiska, nr 3 (102)/2000.
31. Ochrona środowiska w województwie zachodniopomorskim, nr 1/2000.
32. Gospodarka odpadami medycznymi i weterynaryjnymi, nr 4 (103)/2000.
33. Zaopatrzenie w wodę i usuwanie ścieków w osiedlach wiejskich, nr 5 (104)/2000.
34. Problemy funkcjonowania i budowy składowisk odpadów, nr 6 (105)/2000.
35. Standardy wodociągowo-kanalizacyjne, nr 6 (105)/2000.
36. Drogi rowerowe, nr 7 (106)/2000.
37. Gospodarka turystyczna w programach ekorozwoju gmin, nr 8 (107)/2000.

- 38. Jeziora — rekultywacja, przegląd metod, nr 9 (108)/2000.
- 39. Dlaczego oszczędność energii jest tak ważna?, nr 10 (109)/2000.
- 40. Jakie opakowania są nam potrzebne?, nr 11 (110)/2000.
- 41. Ochrona środowiska w aglomeracji poznańskiej, nr 3/2000.
- 42. Recykling opakowań szklanych, nr 4/2000.
- 43. Ekologiczne i ekonomiczne aspekty recyklingu odpadów, nr 12 (111)/2000.

2001

- 44. Ochrona i rekultywacja gruntów w gminie, nr 1 (112)/2001.
- 45. Lokalny dialog społeczny, nr 2 (113)/2001.
- 46. Wytwarzanie energii przyjaznej dla środowiska, nr 3 (114)/2001.
- 47. Lokalna polityka ochrony przyrody, nr 4 (115)/2001.
- 48. Mechaniczno-biologiczne unieszkodliwianie odpadów, nr 5 (116)/2001.
- 49. Gospodarka odpadami w XXI wieku, nr 6 (117)/2001.
- 50. Hałas i wibracje, nr 7 (118)/2001.
- 51. Informatyczne narzędzia w inżynierii środowiska, nr 8 (119)/2001.
- 52. Odolejanie na potrzeby środowiska i gospodarki, nr 9 (120)/2001.
- 53. Sanitacja zagród wiejskich w aspekcie wejścia do Unii Europejskiej, nr 10 (121)/2001.
- 54. Gospodarka osadowa w zakładach uzdatniania wody, nr 11 (122)/2001.
- 55. Ochrona pomników przyrody — zasady postępowania administracyjnego, nr 3/2001.
- 56. Profilaktyka przeciwpowodziowa, nr 12 (123)/2001.

2002

- 57. Utylizacja i unieszkodliwianie osadów ściekowych, nr 1 (124)/2002.
- 58. Eutrofizacja wód powierzchniowych, nr 2 (125)/2002.
- 59. Ochrona i kształtowanie zieleni w gminie, nr 3 (126)/2002.
- 60. Racjonalność w planowaniu gospodarki odpadami, nr 4 (127)/2002.
- 61. Systemy wodociągów i kanalizacji, nr 5 (128)/2002.
- 62. Modernizacja i eksploatacja składowisk odpadów, nr 6 (129)/2002.
- 63. Hałas i wibracje — zagrożenia dla środowiska, nr 7 (130)/2002.
- 64. Nowy stan prawny dotyczący spraw wodnych w ochronie środowiska, nr 8 (131)/2002.
- 65. Kształtowanie przestrzeni, nr 9 (132)/2002.
- 66. Informatyczne narzędzia w inżynierii środowiska, nr 10 (133)/2002.
- 67. Zanieczyszczenia olejowe, nr 11 (134)/2002.
- 68. IV Ogólnopolskie Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM, nr 1/2002.
- 69. Edukacja ekologiczna, nr 12 (135)/2002.

2003

70. Spalanie i współspalanie osadów ściekowych, ZK, nr 1 (136)/2003.
71. Budowa i wdrażanie systemu gospodarki odpadami, ZK, nr 2 (137)/2003.
72. Lokalne systemy zaopatrzenia w ciepło, ZK, nr 3 (138)/2003.
73. Drogi samorządowe — ocena stanu, technologie, finansowanie, ZK, nr 4 (139)/2003.
74. Kryteria wyboru systemów kanalizacyjnych, ZK, nr 5 (140)/2003.
75. Odpady niebezpieczne z małych i średnich przedsiębiorstw, ZK, nr 6 (141)/2003.
76. Wybrane zagadnienia dotyczące oczyszczania ścieków, ZK, nr 7 (142)/2003.
77. Zieleń w mieście i gminie, ZK, nr 8 (143)/2003.
78. Możliwości wykorzystania Funduszu Spójności i funduszy strukturalnych w zakresie ochrony środowiska dla samorządów, nr 9 (144)/2003.
79. Kompleksowe podejście do procesu oczyszczania ścieków z użyciem metod chemicznych, ZK, nr 10 (145)/2003.
80. Wybrane problemy projektowania i funkcjonowania kanalizacji ciśnieniowej, ZK, nr 11 (146)/2003.
81. V Ogólnopolskie Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM, nr 3/2003.
82. Transformacja składowisk odpadów w Polsce, ZK, nr 12 (147)/2003.

2004

83. Aktualne problemy polskiego prawa ochrony środowiska, ZK, nr 1 (148)/2004.
84. Inwestycje elektroenergetyczne w środowisku, ZK, nr 2 (149)/2004.
85. Pozwolenia zintegrowane w gospodarce odpadami, nr 3 (150)/2004.
86. Odpady niebezpieczne w działalności gospodarczej, ZK, nr 3 (150)/2004.
87. Wybrane problemy drogownictwa samorządowego, ZK, nr 4 (151)/2004.
88. Jakość wody zasilającej miejski system dystrybucji wody, ZK, nr 5 (152)/2004.
89. Praktyczna realizacja selektywnej zbiórki odpadów, ZK, nr 6 (153)/2004.
90. Zastosowanie reaktorów sekwencyjnych w oczyszczaniu ścieków, ZK, nr 7 (154)/2004.
91. Funkcjonowanie trawników w miastach, ZK, nr 8 (155)/2004.
92. Utrzymanie czystości na jezdniach i chodnikach, ZK, nr 9 (156)/2004.
93. Finansowanie inwestycji ze źródeł pozabudżetowych, ZK, nr 10 (157)/2004.

- 94. Problemy zagospodarowania wód opadowych, ZK, nr 11 (158)/2004.
- 95. Czysta Warszawa, nr 1/2004.
- 96. Mała retencja wodna, ZK, nr 12 (159)/2004.

2005

- 97. Aktualne problemy polskiego prawa ochrony środowiska, ZK, nr 1 (160)/2005.
- 98. Kanalizacja wsi, ZK, nr 2 (161)/2005.
- 99. Problemy zarządzania drogami w miastach, ZK, nr 3 (162)/2005.
- 100. Utylizacja i recykling zużytych akumulatorów i baterii, ZK, nr 4 (163)/2005.
- 101. Zarządzanie rozwojem współczesnych systemów wodociągów i kanalizacji, ZK, nr 5 (164)/2005.
- 102. Zanieczyszczenia ropopochodne, ZK, nr 6 (165)/2005.
- 103. Odnowa wsi, ZK, nr 7 (166)/2005.
- 104. Ochrona drzew i krzewów miejskich przed szkodnikami, ZK, nr 8 (167)/2005.
- 105. Praktyczny aspekt ochrony przyrody, ZK, nr 9 (168)/2005.
- 106. Dezodoryzacja obiektów gospodarki komunalnej Cz. I, ZK, nr 10 (169)/2005.
- 107. Dezodoryzacja obiektów gospodarki komunalnej Cz. II, ZK, nr 11 (170)/2005.
- 108. Unieszkodliwianie osadów ściekowych, ZK, nr 12 (171)/2005.
- 109. Kraków — miasto zrównoważonego rozwoju, nr 2/2005.
- 110. Zielone wybrzeże, nr 3/2005.
- 111. Lubuskie przyjazne środowisku, nr 4/2005.
- 112. Austria — kraj technologii ochrony środowiska, nr 5/2005.
- 113. Wrocław — zielone miasto, nr 6/2005.
- 114. VI Ogólnopolskie Forum Edukacji Ekologicznej EKO MEDIA FORUM, nr 7/2005.
- 115. Mamy jeden świat, nr 8/2005.
- 116. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Ustawa o odpadach, nr 8 (167)/2005.

¹² Dodatki dotyczące ochrony środowiska w poszczególnych województwach bądź miastach:

- Ochrona środowiska w województwie zachodniopomorskim, nr 1/2000.
- Ochrona środowiska w aglomeracji poznańskiej, nr 3/2000.
- Czysta Warszawa, nr 1/2004.
- Kraków — miasto zrównoważonego rozwoju, nr 2/2005.
- Lubuskie przyjazne środowisku, nr 4/2005.
- Wrocław — zielone miasto, nr 6/2005.

¹³ W latach 2000-2005 objętość „Przeglądu Komunalnego” i dodatków wynosiła 82-148 stron.

¹⁴ Obecnie w skład Rady Programowej wchodzi: prof. dr hab. inż. Ryszard Błażejowski (Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego, Poznań), prof. dr hab. inż. Sławczo Denczew (Politechnika Białostocka, Białystok), prof. zw. dr hab. Adam Gola (Akademia Górniczo-Hutnicza, Kraków), prof. dr hab. inż. Zbigniew Heidrich (Politechnika Warszawska, Warszawa), prof. dr hab. Krzysztof Kasprzak (Akademia Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, Poznań), prof. zw. dr hab. inż. Piotr Kowalik (Politechnika Gdańska, Gdańsk), mgr inż. Krystyna Pośrednia (Związek Miast Polskich, Komisja Ochrony Środowiska, Poznań), prof. dr hab. Wojciech Radecki (Instytut Nauk Prawnych PAN, Warszawa), prof. zw. dr hab. Jerzy Siepak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań), prof. dr hab. Marek Siewniak (Politechnika Krakowska, Kraków), prof. dr hab. inż. Marek Sozański (Politechnika Poznańska, Poznań), prof. dr hab. Włodzimierz Urbaniak (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza, Poznań), prof. dr hab. inż. Janusz Wandrasz (Politechnika Śląska, Gliwice), Urszula Wojciechowska — sekretarz Rady Programowej.

¹⁵ Obecnie grupę stałych współpracowników „Przeglądu Komunalnego” tworzą: Henryk Bylka (Politechnika Poznańska), Jerzy Duda (Zakład Drogownictwa Miejskiego, Kraków), Wojciech Szczesny Kaczmarek (członek Rady Miasta Poznania), Krzysztof Mączkowski (Agencja Informacji i Ochrony Środowiska, Poznań), Elżbieta Olędzka-Koprowska (O.K.E.J. Pracownia, Poznań), Beata Raszka (Akademia Rolnicza, Wrocław), Jerzy Staszczuk (KOMPTECH GmbH Austria). Stale współpracują także: Radosław Gawlik (Zieloni 2004), Ryszard Grobelny (Związek Miast Polskich), Wojciech Janka (Krajowe Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast), Aleksander Kozłowski (Ogólnopolskie Stowarzyszenie Komunalnych Związków Gmin), Dariusz Matlak (Polska Izba Gospodarki Odpadami), Tomasz Uciński (Krajowa Izba Gospodarki Odpadami), Ludwik Węgrzyn (Związek Powiatów Polskich), Witold Zińczuk (Związek Pracodawców Gospodarki Odpadami), Elizeusz Cieślik (Związek Polskich Fotografików Przyrodniczych).

¹⁶ Podstawowe grupy odbiorców to: prezydenci miast, burmistrzowie, wójtowie i pracownicy merytoryczni wszystkich urzędów miejskich i gminnych, dyrektorzy i prezesi przedsiębiorstw gospodarki komunalnej i zakładów oczyszczania miast, kierownicy oczyszczalni ścieków, przedsiębiorstw wodociągowo-kanalizacyjnych i spółek wodno-ściekowych, urzędy powiatowe, wojewódzkie i terenowe stacje sanitarno-epidemiologiczne, wydziały ochrony środowiska urzędów wojewódzkich, komisje ochrony środowiska sejmików

samorządowych, wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej, wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska, oddziały Banku Ochrony Środowiska, ministerstwa i urzędy centralne, pracownicy naukowo-dydaktyczni wyższych uczelni publicznych i prywatnych, uczelnie wyższe publiczne i prywatne, instytuty naukowe, ośrodki badawczo-rozwojowe, biblioteki, uczestnicy targów i konferencji branżowych, instytucje zajmujące się problematyką drogownictwa i komunikacji, firmy produkcyjne i usługowe wykonujące sieci, instalacje, urządzenia i obiekty, firmy ogólnobudowlane, elektrownie, ciepłownie i elektrociepłownie, eksploatatorzy inwestycji służących ochronie środowiska, spółdzielnie mieszkaniowe.

¹⁷ Redaktorem naukowym „Zeszytów Komunalnych” jest prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Kasprzak, a sekretarzem redakcji Piotr Strzyżyński.

¹⁸ Do tej pory w „Zeszytach Komunalnych” swoje artykuły publikowało 214 autorów, a w całym „Przeglądzie” — ok. 2000 (porównując, na łamach „Czystej Energii” mieliśmy okazję czytać teksty 456 osób, „Recyklingu” — 288, „Wodociągów-Kanalizacji” — 198, a „Zieleni Miejskiej” — 30).

¹⁹ Powstały w 1988 r. kwartalnik „Biotechnologia” jest organem Komitetu Biotechnologii przy Prezydium Polskiej Akademii Nauk. Redakcja mieści się w siedzibie Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN w Poznaniu; redaktor naczelny: prof. zw. dr hab. Tomasz Twardowski. Do końca 2007 r. ukazało się 79 zeszytów.

²⁰ Zob.: Twardowski T. 1995. Nowoczesne biotechnologie i odpady. PK, 7-8 (46-47):15-16.

²¹ Liczba prenumeratorów (7200 egz. w 2007 r.): według kompetencji: instytucje samorządowe i państwowe — 57%, gospodarka komunalna — 36%, firmy branżowe — 4,5%; według grup odbiorców: zakłady gospodarki komunalnej — 36%, urzędy miejskie i gminne — 22%, zakłady wodociągowo-kanalizacyjne — 7,6%, Wojewódzkie Stacje Sanitarno-Epidemiologiczne — 6,6%.

²² Dyrektor-Redaktor Naczelny Wydawnictw Komunalnych: Tomasz Szymkowiak.

²³ Redaguje zespół: Redaktor Naczelna — Magdalena Dutka, Zastępca Redaktor Naczelnej: Piotr Strzyżyński, a ponadto Barbara Kostrzewska i Katarzyna Terek.

²⁴ Redaktorem prowadzącym jest Renata Hille, zastępca Dyrektora-Redaktora Naczelnego Wydawnictw. Współpraca: Dominik Dobrowolski (Fundacja Nasza Ziemia), Bogdan Korczewski (Recykling Centrum), Mira Stanisławska-Meysztowicz (Fundacja Nasza Ziemia), Jacek Wodzisławski (Fundacja Recal), Jerzy Ziaja (Ogólnopolska Izba Gospodarcza Recyklingu), prof. dr hab. Marek Kozłowski (Centrum Doskonałości Recyklingu Materiałów), dr inż. arch. Leszek Świątek (Zakład Projektowania Architektonicznego, Instytut Architektury i Planowania Przestrzennego, Politechnika Szczecińska), prof. nadzw. dr hab. inż. arch. Jerzy Charytonowicz (Zakład Architektury Wnętrz i Form Przemysłowych, Wydział Architektury Politechniki Warszawskiej) i Bartosz Draniewicz (Kancelaria Adwokacko-Radcowska B. Draniewicz i W. Peterek).

²⁵ Redaktor Naczelna: Urszula Wojciechowska. Konsultacja-współpraca: dr inż. Dorota Chwieduk (Polskie Towarzystwo Energetyki Słonecznej), doc. dr hab. inż. Anna Grzybek (Polskie Towarzystwo Biomasy), dr inż. Edmund Wach (Bałtycka Agencja Poszanowania Energii), prof. dr inż. Tomasz Wiltowski (Uniwersytet Pd Illinois, USA), Grzegorz Wiśniewski (Instytut Energetyki Odnawialnej).

²⁶ Zastępcą Redaktora Naczelnego jest Ewa Gosiewska. Redaktorem prowadzącym jest dr inż. Henryk Bylka (Politechnika Poznańska). Stali współpracownicy: prof. dr hab. inż. Mieczysław A. Brdyś (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. inż. Jan Bagiński (Politechnika Poznańska), Paweł Chudziński (Aquanet, Poznań). Rangę publikowanym artykułom nadaje powołany przez Radę Programową Wydawnictw Komunalnych Komitet Naukowy, który tworzą: prof. dr hab. inż. Marek Sozański, przewodniczący Komitetu (Politechnika Poznańska), dr inż. Henryk Bylka, sekretarz Komitetu (Politechnika Poznańska), prof. dr hab. inż. January Bień (Politechnika Częstochowska), prof. dr hab. inż. Ryszard Błażejowski (Akademia Rolnicza im. Augusta Cieszkowskiego, Poznań), prof. dr hab. inż. Michał Bodzek (Politechnika Śląska, Gliwice), prof. dr hab. inż. Wojciech Dąbrowski (Politechnika Krakowska), prof. dr hab. inż. Marian Granops (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego, Warszawa), prof. dr hab. inż. Zbigniew Heidrich (Politechnika Warszawska), prof. dr hab. inż. Krystyna Konieczny (Politechnika Śląska, Gliwice), prof. dr hab. inż. Andrzej Królikowski (Politechnika Białostocka), prof. dr hab. Anna C. Majewska (Akademia Medyczna im. Karola Marcinkowskiego, Poznań), prof. dr hab. inż. Krystyna Olańczuk-Neyman (Politechnika Gdańska), prof. dr hab. Lucjan Pawłowski (Politechnika Lubelska), prof. dr hab. inż. Janusz Rak (Politechnika Rzeszowska), prof. dr hab. inż. Zbigniew Siwoń (Politechnika Wrocławska), prof. dr hab. inż. Ziemowit Suligowski (Uniwersytet Warmińsko-Mazurski, Olsztyn), prof. dr hab. inż. Andrzej Urbaniak (Politechnika Poznańska).

²⁷ Redaktor prowadzący „Leksykon Techniki Komunalnej” — Radosław Bocian.

²⁸ Redaktor prowadząca: Monika Bartczak, współpraca merytoryczna: prof. nadzw. dr hab. Krzysztof Kasprzak. W 2006 r. przygotowano trzy specjalne numery „Zieleni Miejskiej” jako dodatki do PK, z założeniem, że jeżeli znajdą one przychylność Czytelników, to od 2007 r. już jako samodzielne czasopismo „Zieleń Miejska” będzie wydawana regularnie.

²⁹ Redaktor Naczelny: Kazimierz Marcinkowski. Współpracownicy: Marian Adamski, Grzegorz Bąkowski, Leszek Gryka, Ewa Kłodzińska, Andrzej Lajborek, Jacek Łakomy, Zdzisław T. Nowicki, Katarzyna Maciejewska (Włochy), Bogdan Rudłowski, Leszek Rum, Henryk Smuczek, Marek Perzyński, Andrzej Zarzycki. Współpraca: Ogólnopolskie Stowarzyszenie Szefów Kuchni i Cukierni, Stowarzyszenie Polskich Kucharzy i Cukierników, Polish Bartenders Association, Klub Szefów Kuchni.

Praca Organiczna

*Wojciech Idzik wręcza Nagrodę Pracy Organicznej
w Ochronie Środowiska Częstowowi Ślegowski,
Ministrowi Środowiska, POLEKO 2003.*

Przypadek sprawił, że społeczne i zawodowe zaangażowanie Wojtki skierowane zostało na przełomie lat osiemdziesiątych i dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku w stronę udziału w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego. Działania związane z publiczną własnością, mieniem gminnym i społecznością lokalną (*commune*), prowadzone dla dobra publicznego i na powszechny użytek (*in commune*) oraz wspólnie dla wszystkich (*honores in commune vacare*), stały się podstawą Jego aktywności społeczno-zawodowej na kolejne 15 lat.

Szczególnie zainteresował Wojtkę samorząd terytorialny, zwłaszcza jego samodzielność w działaniach na rzecz lokalnego społeczeństwa i możliwości podejmowania autonomicznych decyzji dla dobra mieszkańców. Decyzji podejmowanych w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. To właśnie w takiej formie administracji publicznej, w której mieszkańcy tworzą z mocy prawa wspólnotę i względnie samodzielnie decydują o realizacji zadań wynikających z potrzeb tej wspólnoty na danym terytorium pod określonym ustawowo nadzorem administracji rządowej, Wojtek upatrywał możliwości dużych przemian w kraju, w tym także w zakresie gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. W takiej działalności widział także siebie i szanse wykorzystania dla tej sprawy swojego dotychczasowego doświadczenia zawodowego.

Samorząd terytorialny jest najważniejszą formą samorządności, rozumianej jako przesunięcie w obrębie administracji publicznej kompetencji do załatwiania pewnej grupy spraw, tj. odebranie ich scentralizowanej administracji rządowej i powierzenie ich do samodzielnego rozwiązywania tej grupie społecznej, której ta sprawa dotyczy. Sprawowanie władzy publicznej powinno spoczywać w rękach instytucji najbliższych zainteresowanym obywatelom w warunkach demokracji, kiedy radni, a także wójtowie gmin, burmistrzowie i prezydenci miast wybierani są w wyborach demokratycznych, powszechnych, bezpośrednich, równych i tajnych. Demokracja w rozumieniu Wojtki polega na tym, że robiąc coś dla ogółu, jednocześnie się go słucha. Do działalności tej przygotował się teoretycznie, co umożliwiało późniejsze praktyczne realizowanie Jego własnych inicjatyw w ramach działań samorządowych, zgodnych ze standardami europejskimi przyjętymi w Europejskiej Karcie Samorządu Terytorialnego¹. Zawiera ona wiążące bezpośrednio nasz kraj postanowienia dotyczące samodzielności samorządu lokalnego, który definiuje jako „... prawo i faktyczną zdolność zbiorowości lokalnych do regulowania i zarządzania w granicach ustawy, na własną odpowiedzialność i w interesie mieszkańców znaczną częścią spraw publicznych”. Zwraca uwagę, że „zbiorowości lokalne mają w granicach ustawy całkowitą swobodę podejmowania inicjatywy

we wszystkich sprawach, które nie są wyłączone z zakresu ich kompetencji lub które nie są przyznane innym władzom”.

Gmina to system dwóch pojęć: mieszkańcy gminy tworzący z mocy prawa wspólnotę samorządową oraz zajmowane przez nich terytorium. Stanowi ona podmiot posiadający osobowość prawną, wykonujący zadania publiczne w imieniu własnym i na własną odpowiedzialność. Kreowana przez prawo samodzielność gminy służy celom praktycznym, głównie jednak realizacji zadań o charakterze lokalnym. Samorząd terytorialny oznacza więc prawo i rzeczywistą zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania na części terytorium państwa zasadniczą częścią spraw publicznych w interesach ich mieszkańców. Sposób realizacji tych zadań polega najczęściej na wyważaniu interesu państwowego, społecznego, publicznego, lokalnego i indywidualnego. Idea samorządu nie polega bowiem na tym, by w rządzeniu były realizowane przede wszystkim, a miejscami wyłącznie, interesy państwa, ale przede wszystkim — a często

Coroczne przekazanie przez fundatora, firmę Recykling Centrum z Jarostawia, Szklanych Statuetek, symbolicznej nagrody w Konkursie o Puchar Recyklingu (od lewej: Bogdan Korczewski, Wojciech Dutka, Jerzy Starypan, Magdalena Dutka, siedziba ABRYS-u 2002 r.).

wyłącznie, interesy obywateli, którzy daną zbiorowość tworzą. Na tym polegał sens pracy Wojtki jako samorządowca. Jako menedżer uważał jednak, że tam, gdzie samorząd pozostaje odpowiedzialny za wykonywane funkcje, należy wprowadzić elementy rynku i konkurencji pomiędzy prywatnymi podmiotami. Samorząd winien odgrywać głównie rolę umożliwiającą lub ułatwiającą wykonywanie tych funkcji przez inne podmioty. Przykładem może być gospodarka odpadami, którą Wojtek szczególnie się interesował i na której dobrze się znał. Zasady i formy gospodarki komunalnej, polegającej na wykonywaniu przez gminy zadań własnych, określa ustawa o gospodarce komunalnej², wchodząca w skład pakietu ustaw regulujących funkcjonowanie samorządu terytorialnego. Ustawa ta jest przykładem aktu normatywnego, którego zakres i treść powoduje obecnie duże spory interpretacyjne.

Mimo oczywistej odrębności struktur samorządowych Wojtek znaczną wagę przywiązywał do współpracy samorządu terytorialnego z administracją rządową i parlamentarzystami. Wskazują na to m.in. opracowane przez Wojtkę wnioski z konferencji „Perspektywy współpracy samorządu terytorialnego i administracji rządowej z parlamentarnymi komisjami ochrony środowiska”, którą zorganizował w ramach Ogólnopolskiego Samorządowego Forum Ekologicznego w 1996 r. w Puszczykowie³:

- skonkretyzować i ostatecznie sfinalizować reformę administracji publicznej, z dokładnym rozgraniczeniem kompetencji pomiędzy organy administracji samorządowej i rządowej, w celu swobodnego prowadzenia polityki ekologicznej w gminach i województwach,
- wprowadzić uregulowania prawne nakładające wymogi posiadania odpowiednich uprawnień zawodowych przez osoby wykonujące opracowania fizjograficzne dla potrzeb miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego,
- wyposażać gminy w uprawnienia do udzielania ulg, odroczeń i umorzeń w opłacie eksploatacyjnej kopalni oraz w uprawnienia do jej egzekwowania,
- straty finansowe gmin wynikające z istnienia na ich obszarze form ochrony przyrody winny być rekompensowane z budżetu państwa,
- wprowadzić ulgi inwestycyjne dla przedsiębiorstw prowadzących działalność i inwestycje w zakresie ochrony środowiska,
- zwiększyć udział gminnych funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej z 10 do 20% we wpływach, a z pozostałej kwoty — z 60 do 80%.

Wojtek jako społecznik sam sobie wyznaczył zasady postępowania i standardy zachowań, które winny go obowiązywać w związku z wykonywaniem zadań

Wystąpienie z prof. Zbigniewem Horbowym podczas finału Konkursu o Puchar Recyklingu (2001 r.).

publicznych. Właśnie w tych zasadach, opartych na podstawowych wartościach, takich jak prawość, uczciwość, lojalność i odpowiedzialność Wojtek widział sens pełnienia służby publicznej. Wymagał tego od siebie, ale także od innych, od swoich współpracowników, radnych i urzędników samorządowych. Zwłaszcza ci ostatni, zdaniem Wojtka, pracę na stanowiskach w urzędach winni traktować jak służbę publiczną i służyć zarówno wspólnocie samorządowej, jak i indywidualnym interesom obywateli. Brak profesjonalizmu i odpowiedzialności w realizacji powierzonych zadań Wojtek traktował wręcz jako działanie niehonorowe. Służba publiczna opiera się bowiem na zaufaniu publicznym i wymaga stawiania interesu publicznego ponad interes osobisty. Za brak odpowiedzialności Wojtek uznawał zwłaszcza brak przygotowania prawnego i merytorycznego oraz brak racjonalnego uzasadnienia decyzji i sposobu postępowania.

W pracy zawodowej i społecznej Wojtek bardzo dbał o integralność środowiska zawodowego, w którym działał, i o jego właściwą rangę. Zasadę tę realizował także poprzez społeczne zaangażowanie swojej firmy, widząc, jakie to niesie korzyści dla pracowników i jego samego jako menedżera. Potrafił

w tym zakresie umiejętnie wyważyć intencje, stopień zaangażowania i własne oczekiwania. Słusznie uważał, że społeczne zaangażowanie w sprawy społeczności przynosi wyraźne korzyści w postaci rozwoju umiejętności przydatnych w działalności gospodarczej i prowadzeniu firmy, zwłaszcza w zakresie podejmowania decyzji, rozwiązywania problemów, umiejętności negocjacji i pogłębienia zdolności organizacyjnych.

Podejmując działania w strukturach samorządowych, Wojtek zdawał sobie sprawę, że wkracza na drogę polityki. Bowiem polityka to nie tylko zdobywanie i zachowanie władzy państwowej jako instrumentu regulacji i kształtowania stosunków społecznych i gospodarczych, ale to także określona część, program lub kierunek celowej i zorganizowanej działalności państwa, wspólnot samorządowych, organizacji politycznych i społecznych, inspirujących rozwój kraju. Politykę uprawiają jednak konkretni ludzie. Chociaż pokolenia dokładały starań, aby ideały ludowładztwa wcielać w życie w sposób możliwie pełny i dokładny, to najczęściej mamy jednak do czynienia z karykaturą tych założeń. Sprawowana na różnych szczeblach władza służyć ma głównie społeczeństwu, to dla niego winni działać politycy. Wojtek miał świadomość, że to, co miało być środkiem do celu, stało się jednak dla wielu celem ostatecznym, jedynie uznawanym i poważanym. Nie ma i jeszcze przez kilka pokoleń nie będzie w naszym kraju społeczeństwa obywatelskiego, w którym każdy obywatel dba należycie o wspólne dobro. Takim dobrem jest m.in. środowisko przyrodnicze. Znajdujemy się jednak obecnie w mało twórczym i mało oryginalnym okresie regresu w niemal wszystkich dziedzinach kultury i nauki. Wąski pragmatyzm, barbarzyńskie dziwactwa, rabunkowe niszczenie zasobów przyrody, samobójcze zanieczyszczanie środowiska, zbiorowe psychozy, bratobójcze wojny, rosnąca przestępczość, niekorzystne środowisko pracy i miejsca zamieszkania, utrata poczucia wspólnoty — to współczesność, którą zostawimy potomnym. Czego w takiej sytuacji, należy oczekiwać od wybieranych radnych, wójtów, burmistrzów i prezydentów? Wojtek określał to wyraźnie i jednoznacznie: chcemy zwłaszcza, aby sprawowanie władzy było na wskroś humanistyczne, związane z bezpośrednim komunikowaniem się ze społeczeństwem. A podejmowaniu wszelkich decyzji niech wybrańcom ludu zawsze towarzyszy maksyma: *„Rajco, co urząd swój pełniąc, wchodzisz do Ratusza, pozostaw za drzwiami afekty, które przystoją jeno prywatnym osobom: gniew, przemoc, przyjaźń, pochlebstwo, nienawiść. Oblecz się w cnoty osoby publicznej. Albowiem tak jak wobec innych Ty postąpić zechcesz: sprawiedliwie albo i niesprawiedliwie, taki i ciebie boski wyrok czeka i jemu będziesz musiał być poddany”*. Treści zawarte w tej łacińskiej inskrypcji

z XVI w., pochodzącej z poznańskiego Ratusza. Wojtek w pełni uznawał za swoje. I wymagał tego także od innych.

Wśród wielu zadań z zakresu szeroko rozumianej gospodarki komunalnej szczególnie dużo uwagi gminy poświęcały i poświęcają zagadnieniom gospodarki odpadami. Wojtek zdawał sobie sprawę, że przebudowa w naszym kraju istniejącej do początku lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku gospodarki odpadami wymaga znacznego czasu, minimum jednego pokolenia. Słusznie uważał, że radykalną zmianę systemu musi jednak poprzedzić zmiana myślenia i mentalności społeczeństwa, a dopiero w dalszym etapie możliwe są przedsięwzięcia programowe i techniczne. Nie tylko niezbędne jest wydanie aktów prawa miejscowego w formie stosowanych uchwał rady gminy, skuteczne działania organizacyjno-administracyjne samorządu oraz zapewnienie środków finansowych na rozruch nowego systemu gospodarki odpadami, ale wymagane jest zwłaszcza rozbudzenie i ugruntowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa. Właśnie dla realizacji tych celów założył „Przegląd Komunalny”, który stał się podstawą obecnych Wydawnictw Komunalnych i firmy ABRYS.

„Przegląd” jest nie tylko czasopismem fachowym, ale także określonym wytworem społecznym. Największym osiągnięciem redakcyjnym i wydawniczym Wojtki jest to, że ten ogólnopolski miesięcznik stał się pismem

opiniotwórczym w branży, do której jest kierowany. Swoją istotą merytoryczną i wystrojem edytorskim przeznaczony jest do obiegu wśród licznych grup ludzi. Wiąże także ze sobą duży zespół ludzi wpływających na jego powstanie i obieg wśród Czytelników, zapewniając ścisłą współpracę między autorami, redakcją i wydawcą. Wydawca pełni wobec autorów także funkcję mecenasa. Mecenat ten polega głównie na różnych działaniach wyda-

*Uroczystość wręczenia nagród
w Konkursie o Szklaną Statuetkę,
POLEKO 2000.*

wnicznych o charakterze inspirującym i patronackim. Edytor podejmuje liczne inicjatywy wydawnicze, proponując autorom opracowanie określonych tematów lub współuczestnictwo w publikacjach zbiorowych, oraz akceptuje zgłaszane propozycje autorskie.

„Przegląd” prezentuje różnorodne, kompletne działania mające na celu szeroką popularyzację zagadnień z zakresu ekonomii i gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i zasobów przyrody, która ma na celu masowe przekazywanie wiedzy teoretycznej i umiejętności praktycznych. Zaczerpnięta wiedza ma charakter zarówno teoretyczny, jak i pragmatyczny. Umożliwia rozszerzanie horyzontów myślowych, zapewnia prawidłowe przystosowanie do współczesności oraz fachowe opracowanie określonej dziedziny lub dalsze w niej doskonalenie. Popularyzację, od której zależy przyszłość wiedzy, Wojtek oceniał jako niezbędną. Chciał, aby na łamach „Przeglądu” wiedzę upowszechniali dobrzy, kompetentni i doświadczeni autorzy. Przeprowadzone przez redakcję różnego typu ankiety i sondaże wśród czytelników „Przeglądu” wskazują, że to mu się udało. Motorem działania Wojtka jako Redaktora Naczelnego była głównie ciekawość i umiejętność obserwacji. Ciekawość jest bowiem jednym z najważniejszych warunków twórczej działalności człowieka; jest wyrazem intelektualnych dążeń człowieka w każdym jego działaniu. To właśnie ta niepokahamowana ciekawość ludzka prowadzi nas na drogi i bezdroża wszelkiej wiedzy i wszelkiego działania. Jednak za najważniejsze czynniki umożliwiające osiągnięcie przez redakcję „Przeglądu” pod kierunkiem Wojtka sukcesów i powodzenia w pracy autorskiej, redakcyjnej i organizacyjnej uznać trzeba zwłaszcza obiektywne umiłowanie natury i prawdy, podziw dla piękna praw rządzących naturą, chęć stania się użytecznym, potrzebę uznania osiągnięć, a także lęk przed nudą. Jest to także umiejętność rozstrzygania ważnych kwestii: czego nie warto poznawać? Jakie tematy porzucić? Jakie dziedziny uznać za drugoplanowe? To umiejętność codziennego odpowiadania sobie na pytanie, gdzie podziła się mądrość, którą zgubiliśmy w wiedzy? Gdzie podziła się wiedza, która utonęła w morzu informacji?

Wytwory myśli ludzkiej w obecnej rzeczywistości to także towar. Odkrycie nie jest odkryciem, dopóki nie zostanie właściwie sprzedane, udostępnione. Niekoniecznie za gotówkę. Najlepiej w sposób, który trafi do umysłów innych ludzi. To, na co odbiorca przeznaczył swój czas lub, za co świadomie zapłacił, ma wartość i trafi do pamięci. Prace, artykuły czy projekty, które nie znalazły odbiorców, nie zaspokoily czyjejs ciekawości, nie znalazły zastosowania i nie zostały spopularyzowane, są zwykłym marnotrawstwem. Słusznie uważa się, że publikacja niewykorzystana, przekazana tylko do biblioteki lub archiwum, jest po prostu stratą. Nie może przyczynić się do powiększania

istniejącej wiedzy, bo nie jest czytana. Wzrastająca stale liczba czytelników „Przeglądu” wskazuje, że w przypadku tego miesięcznika uwagi te nie mają zastosowania.

Czasopismo to zawsze podążało za swoim twórcą. Już na początku wydawania „Przeglądu” zaczął kształtować się pewien model miesięcznika — miał on dostarczać możliwie najwięcej bieżących informacji teoretycznych i praktycznych, prawnych i reklamowych, dotyczących gospodarki komunalnej, ochrony środowiska i zasobów przyrody pracownikom samorządu terytorialnego. W nawale obowiązków rzadko mają oni bowiem czas i możliwości na samokształcenia się przy pomocy książek. Natomiast artykuł teoretyczny zamieszczony w „Przeglądzie” przynajmniej przejrzą. Wbrew początkowym obawom okazało się także, że poszukiwanym przez odbiorców rodzajem informacji są reklamy, które — ze zrozumiałych względów — nie tylko zapewniają byt materialny pisma, ale także dostarczają informacji o ofercie rynkowej dla gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Dlatego z biegiem czasu ukształtował się zespół osób pozyskujących reklamy. Czasopismo, które na początku było wydawane przez Wojtkę wręcz społecznie, przekształciło się w wysokiej jakości produkt komercyjny, kształtowany przez mechanizmy gospodarki rynkowej.

Każde czasopismo potrzebuje misji i wizji. Dla „Przeglądu” było i jest nią dostarczenie odbiorcy możliwie kompleksowej i aktualnej informacji na różne tematy związane z gospodarką komunalną i ochroną środowiska. Wyższym poziomem misji stało się dążenie do uzyskania na terenie kraju statusu czasopisma opiniotwórczego, co w ostatnich kilku latach jest już — m.in. dzięki ocenom wydawanym przez Czytelników — wyraźnie zauważalne. Status ten należy niezwykle wysoko cenić i dalej umacniać, bowiem prawdziwa kariera zawodowa, wydawnicza czy naukowa zawsze polega na osiągnięciu statusu wyraźnego, jednoznacznego autorytetu. Czytelnik oczekuje już nie tylko osiągnięć, które w ramach normalnej działalności wydawniczej zapewniają dużą wiarygodność i miarodajność w dostarczaniu informacji, ale także uczestnictwa w procesie poprawy, odnowy i przebudowy społeczeństwa i kultury jako całości. Uczestnictwo to polega na naszej aktywizacji w trzech rolach społecznych: roli intelektualnej — poprzez wypowiadanie się na temat wartości, celów, zasad, norm i reguł, które winny być składowymi ładu społeczeństwa demokratycznego i samorządowego z jego pluralistyczną kulturą oraz na tematy zasadnych potrzeb, dążeń i wymagań ludzi, roli eksperckiej — przez udzielanie rad ułatwiających poznanie i rozwiązywanie problemów praktycznych, ważnych w różnych sferach i polach życia w społeczeństwie, oraz roli obywatelskiej — poprzez znaczący udział

w zbiorowych poczynaniach samorządowych i niezależnych stowarzyszeń zawodowych, przejawiając aktywność na rzecz modernizacji życia i reformy samorządowej. „Przegląd” stał się również ważnym i niezwykle pomocnym materiałem dydaktycznym. I to nie tylko dla szkół średnich, lecz także, a może przede wszystkim, dla uczelni wyższych. Wydawnictwa Komunalne firmy ABRYŚ w wyniku działalności Wojtka stały się klasycznym przykładem realizacji zadań edukacyjnych określonych w strategicznych dokumentach rządowych. „Przegląd” oraz pozostałe tytuły czasopism wpisały się, jak rzadko które z wydawnictw w naszym kraju, w zadania określone Narodową Strategią Edukacji Ekologicznej⁴.

Popularyzacja wiedzy i różnego typu działań i postaw może przybierać różne formy. Jedną z nich są zainicjowane przez Wojtka konkursy organizowane przez redakcję „Przeglądu”: Konkurs „Przeglądu Komunalnego” o Puchar Recyklingu i Konkurs o Tytuł Dyrektora Roku Zakładu Oczyszczania Miasta oraz przyznawany przez redakcję miesięcznika „Czysta Energia” Tytuł Promotora Energetyki Odnawialnej.

Konkurs „Przeglądu Komunalnego” o Puchar Recyklingu

Konkurs ten to pierwsza na skalę kraju akcja, która — prowadzona corocznie od 1999 r. — kompleksowo ocenia jakość wprowadzanych programów segregacji odpadów. Przedmiotem Konkursu są zastosowane w praktyce przedsięwzięcia organizacyjne, techniczne i edukacyjne dotyczące odzysku i recyklingu odpadów. Celem Konkursu jest promowanie edukacji ekologicznej oraz najbardziej ekonomicznych i efektywnych systemów selektywnej zbiórki odpadów. Skierowany jest do podmiotów, które podjęły działania zmierzające do zmniejszenia ilości gromadzonych i unieszkodliwianych odpadów, poprzez zorganizowanie selektywnej zbiórki i odzysku surowców wtórnych oraz przekazanie ich do recyklingu. Do Konkursu mogą przystąpić także pozarządowe organizacje społeczne, w tym centra edukacji ekologicznej działające na rzecz edukacji w zakresie selektywnej zbiórki, natomiast nie mogą w nim brać udziału podmioty gospodarcze, które w zakresie gospodarki odpadami zajmują się wyłącznie recyklingiem odpadów. Corocznie Konkurs odbywa się pod patronatem: Ministra Środowiska, Banku Ochrony Środowiska, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Związku Miast Polskich oraz Polskiej Izby Ekologii. Lista laureatów Konkursu ogłaszana jest podczas Międzynarodowego Zjazdu Ekologicznego w trakcie Międzynarodowych Targów Ekologicznych POLEKO.

Tytuł Dyrektora Roku Zakładu Oczyszczania Miasta

Akcja związana z nadawaniem Tytułu jest oryginalnym pomysłem Wojtka. Została ona zapoczątkowana w 2000 r. jako plebiscyt „Przeglądu Komunalnego” i Krajowe-

go Forum Dyrektorów Zakładów Oczyszczania Miast. Celem tego przedsięwzięcia jest wyłonienie i nagrodzenie osób szczególnie zasłużonych dla sektora gospodarki komunalnej, wyróżniających się w swojej pracy, posiadających zdolności menedżerskie i wdrażających zasady nowoczesnej gospodarki odpadami. O Tytuł Dyrektora Roku może ubiegać się dyrektor (prezes) firmy, spełniającej warunki określone dla przedsiębiorców posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie: zbierania i transportu, odzysku bądź unieszkodliwiania odpadów komunalnych lub opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych. Dodatkowym kryterium jest co najmniej pięcioletni staż pracy na stanowisku dyrektora (prezesa) firmy. W każdej edycji Kapituła przyznaje jeden Tytuł Dyrektora Roku Zakładu Oczyszczania Miast. Uroczyste wręczenie statuetki Heraklesa odbywa się podczas Międzynarodowych Targów Ekologicznych POLEKO.

Tytuł Promotor Energetyki Odnawialnej

Tytuł przyznawany jest przez redakcję miesięcznika „Czysta Energia”. Celem tej inicjatywy jest uhonorowanie osób działających na rzecz zrównowalonego rozwoju energetycznego i propagowanie postaw mających wpływ na rozwój energetyki odnawialnej w skali, ogólnokrajowej osób, które przyczyniły się do wdrożeń rozwiązań z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, poprawiających stan środowiska w Polsce, oraz rozpowszechniają i wspierają takie przedsięwzięcia. W 2004 r. nagroda została przyznana po raz pierwszy, a jej laureatem został wówczas profesor Maciej Nowicki, Prezes Fundacji EkoFundusz, w 2005 r. tytuł otrzymał Zbigniew Kamieński, Zastępca Dyrektora Departamentu Bezpieczeństwa Energetycznego w Ministerstwie Gospodarki i Pracy, a w 2006 r. uhonorowano nim dr inż. Dorotę Chwieduk — Przewodniczącą Polskiego Towarzystwa Energetyki Słonecznej ISES.

Organizacja konkursów opiera się na założeniu, że promowanie obywatelskich postaw proekologicznych jest tak samo ważne jak wdrażanie przyjaznych dla środowiska technologii. Konkursy redakcyjne zachęcają wszystkie podmioty w Polsce do podejmowania działań na rzecz ochrony i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych oraz ukazują różnorodność działań poza-inwestycyjnych, podejmowanych na rzecz ochrony środowiska wśród różnych podmiotów. Kreują pozytywny ekologicznie wizerunek przedsiębiorstw. Konkursy pozwalają także na stworzenie pewnego modelowego sposobu postępowania, który może być powielony w przypadku innych jednostek, mających trudności z wypracowaniem własnego systemu działań proekologicznych. Stanowią też skuteczną pomoc w bezpośredniej wymianie informacji pomiędzy przedsiębiorstwami i innymi podmiotami na temat efektywnych metod ochrony środowiska. Nagrody uzyskiwane w konkursach wpływają

pozytywnie na opinię społeczną oraz pozwalają rozwijać i kontynuować realizację inwestycji proekologicznych w bezpośrednim otoczeniu działalności laureata danego konkursu. Często otrzymana nagroda lub wyróżnienie stają się także czynnikiem mobilizującym do dalszego inwestowania w ochronę środowiska.

W licznych dyskusjach z Wojtkiem prowadzonych w trakcie prac redakcyjnych, przy organizowaniu różnych spotkań i we wspólnie spędzonym czasie wolnym przebiegała się idea pracy organicznej, która bardzo Go zajmowała, szczególnie w ostatnich latach. Wojtek wyczuwał jej istotę i nawet nie zauważył, jak wzorem dawnych pozytywistów sam swoją działalnością wpisywał się coraz mocniej w tę ideę. Nie tylko ją propagował, ale sam stawał się dla wielu wzorem do naśladowania. Współczesną pracę organiczną Wojtek postrzegał poprzez rozwój zrównoważony⁵, który promował także na łamach „Przeglądu”, publikując artykuły poświęcone tym zagadnieniom. Chcąc podkreślić znaczenie wszelkich działań na rzecz ochrony środowiska i gospodarki komunalnej dla podnoszenia jakości życia ludzi i gospodarki kraju, Wojtek pracował nad swoim pomysłem utworzenia „nagrody pracy organicznej” dla osób, które w skali ogólnopolskiej nie tylko mają szczególnie duży wkład w bezpośredni rozwój tych dziedzin, ale także praktycznie wdrażają zadania w myśl zasad rozwoju zrównoważonego. W 2001 r. Wojtek opracował podstawowe zasady przyznawania nagrody, jej regulamin oraz organizację pracy i skład Kapituły Nagrody. W ten sposób doprowadził do utworzenia Nagrody Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska, która po Jego śmierci, decyzją Kapituły, została nazwana Nagrodą Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska im. Wojciecha Dutki.

Myśl przewodnia Nagrody to **PRACA ORGANICZNA** — idea polskiego pozytywizmu, ukształtowana w XIX w. w Wielkopolsce. Tworzyła ona podstawy jednego z głównych pozytywistycznych postulatów, wzywającego wszystkie warstwy społeczeństwa do podjęcia wspólnego wysiłku na rzecz rozwoju gospodarczego, upowszechniania i podnoszenia oświaty oraz umocnienia wewnętrznych więzi społecznych.

Praca organiczna na polskich terytoriach rozpoczęła się w Wielkopolsce pozostającej pod zaborem pruskim, a jej prekursorem był Dezydery Chłapowski⁶. Własnym przykładem pokazał możliwości, jakie niesie za sobą praktyczne wdrożenie założonych przez niego nowych zasad pracy i wartości życiowych. Chłapowski rozwinął kult pracy traktowanej jako obowiązek każdego obywatela. Widział w tym jedyną właściwą dla polskiego społeczeństwa drogę w walce z zaborcą. Pisał w swoich „Pamiętnikach”: „.... Drogą tą praca w pokoju, każdy w swoim zawodzie nad porządkiem i ładem, który w potrzebie daje siły, (...). Tą drogą każdy iść może

i powinien, to jest dla nas środkiem prowadzącym do celu...". Ekonomiczną podstawą programu Chłapowskiego była dążność do indywidualnego bogacenia się, a przez to podniesienia kraju z upadku. Należało prowadzić życie pracowite, oszczędne, spokojne, ascetyczne i przykładowe dla innych obywateli. Konieczna była systematyczna fachowa praca, połączona z działalnością społeczną.

Z Wielkopolską związana jest także działalność Karola Marcinkowskiego⁷, wybitnego lekarza i filantropa, rzecznika postępu gospodarczego i umysłowego. W pracy organicznej upatrywał on cywilizacyjne odrodzenie narodu, do którego prowadziła oświata, praca i nowoczesna gospodarka. W kolejnych latach ukształtowały się następne pokolenia wielkopolskich społeczników, wśród których działalność Hipolita Cegielskiego⁸ — filologa i przemysłowca, działaczy społeczno-gospodarczych Augustyna Szamarzewskiego⁹, Piotra Wawrzyniaka¹⁰ i Maksymiliana Jackowskiego¹¹ pozostawiła do dzisiaj trwały ślad w społeczeństwie Wielkopolski. Mimo upływu lat pamięć o dokonaniach ludzi pracy organicznej nie zaginęła. Działalność pierwszych wielkopolskich „organiczników”, owiana często legendą napoleońską, walk powstańczych i codziennej walki z zaborcą na wszystkich poziomach życia, stała się wzorem do naśladowania także dla współczesnych młodych pokoleń Wielkopolan. Upowszechniając sposób działania oraz wartości, których nie zatart czas, poprzez publikacje Wydawnictw Komunalnych i Konkurs nawiązuje się do dawnych tradycji, do etosu wielkopolskiej pracy organicznej.

Celem Nagrody Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska im. Wojciecha Dutki jest uhonorowanie osiągnięć osób działających na rzecz zrównoważonego rozwoju, propagujących postawy promujące ochronę środowiska oraz wdrażających przedsięwzięcia zmierzające do poprawy stanu środowiska w skali ogólnopolskiej. Od 2006 r. Nagroda przyznawana jest raz do roku w dwóch kategoriach: osoba lub instytucja aktywnie działająca na rzecz zrównoważonego rozwoju, wdrażająca przedsięwzięcia zmierzające do ochrony środowiska oraz dziennikarz, publicysta bądź zespół redakcyjny, wyróżniający się rzetelnością i obiektywizmem w relacjonowaniu spraw ekologii w mediach.

Nagroda honoruje dotychczasowe dokonania wyróżnionej osoby lub instytucji. W skład Kapituły Nagrody, którą powołuje jej Organizator, wchodzi: Przewodniczący Rady Programowej Wydawnictw Komunalnych, Redaktor Naczelna „Przeglądu Komunalnego”, Dyrektor — Redaktor Naczelny Wydawnictw Komunalnych, dotychczasowi laureaci, a także zaproszeni przez Organizatora przedstawiciele stowarzyszeń oraz izb branżowych. Zgłoszone do Nagrody kandydatury oceniane są według następujących kryteriów:

- w kategorii dla osób aktywnie działających na rzecz zrównoważonego rozwoju: działalność zawodowa i społeczna kandydata, rodzaj i skala

wdrożonych przez kandydata przedsięwzięć w zakresie promocji zrównoważonego rozwoju, walory społeczne i ekonomiczne osiągnięć kandydata,

- w kategorii dla dziennikarzy, publicystów i zespołów redakcyjnych: rzetelność i obiektywizm w relacjonowaniu zagadnień związanych z ochroną środowiska, moralno-etyczny aspekt dokonań kandydata, walory społeczne i ekonomiczne osiągnięć kandydata, wartość edukacyjna — wpływ na kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa.

Uroczysta ceremonia wręczenia Nagród odbywa się podczas Gali Międzynarodowego Zjazdu Ekologicznego, organizowanego przy Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO w Poznaniu.

Statuetki — symbol Nagrody — zostały zaprojektowane, podobnie jak Szklane Statuetki w Konkursie o Puchar Recyklingu, przez artystę-plastyka, prof. Zbigniewa Horbowego¹² z Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Są nie tylko symbolami, ale również prawdziwymi dziełami sztuki.

Dotychczasowymi laureatami Nagrody Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska im. Wojciecha Dutki są: Maciej Nowicki, Czesław Śleziak, Stanisław Zięba, Stefan Kozłowski oraz Redakcja Miesięcznika „AURA”. W 2005 r., już po śmierci Wojtka, Kapituła Nagrody jednomyślnie Nagrodę tę przyznała Jej twórcy.

prof. dr hab. Maciej Nowicki (laureat w 2002 r.) — Prezes Fundacji EkoFundusz (od 1992 r.), najprężniejszej instytucji finansowej wspierającej projekty w ochronie środowiska w Polsce dzięki dysponowaniu funduszami z ekokonwersji polskiego długu¹³. W latach 1989-1991 pracował w ówczesnym Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (był wiceministrem, a następnie z ramienia Kongresu Liberalno-Demokratycznego ministrem w mniejszościowym rządzie Jana Krzysztofa Bieleckiego 12.01.-5.12.1991). Autor ponad 160 publikacji z zakresu ochrony powietrza przed zanieczyszczeniem, rozwoju energetyki ze źródeł alternatywnych oraz problematyki trwałego ekorozwoju. Wiceprzewodniczący Komisji ONZ ds. Ekorozwoju. W 1996 r. za wybitne osiągnięcia w dziedzinie ochrony środowiska i ekorozwoju jako pierwszy obcokrajowiec został laureatem bardzo prestiżowej Niemieckiej Nagrody Środowiska Deutscher Umweltpreis¹⁴. Dzięki tej Nagrodzie założył Fundację własnego imienia. W 2002 r. kierowana przez niego Fundacja EkoFundusz otrzymała I nagrodę w światowym konkursie czystej energii „Energy Globe”.

Czesław Śleziak (laureat w 2003 r.) — ówczesny Minister Środowiska. Poseł Sojuszu Lewicy Demokratycznej w I, II, III i IV kadencji Sejmu (w latach 1991-2005). Przez cztery kadencje zasiadał w Sejmowej Komisji Ochrony Środowiska, Zasobów

Naturalnych i Leśnictwa, był jej wiceprzewodniczącym (1993-1997) i przewodniczącym (1997-2001). Od października 2001 r. pełnił funkcję sekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska. 3 marca 2003 r., po opuszczeniu koalicji rządowej przez Polskie Stronnictwo Ludowe, zastąpił na stanowisku ministra środowiska Stanisława Żelichowskiego. Urząd ministra sprawował do dymisji rządu Leszka Millera 2 maja 2004 r. Będąc członkiem Komisji Konstytucyjnej Zgromadzenia Narodowego, był jednym z inicjatorów „zapisów ekologicznych” w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Inicjator powstania Polskiej Izby Ekologii. Założyciel Towarzystwa Zintegrowanego Zarządzania Środowiskiem oraz członek Globe UE, międzynarodowej organizacji pozarządowej parlamentarzystów zajmujących się ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem. Autor licznych prac z zakresu ekologii i ochrony środowiska. Propagator wizerunku Polski jako kraju realizującego politykę zrównoważonego rozwoju.

ks. prof. dr hab. Stanisław Zięba (laureat w 2004 r.) — dziekan Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II, kierownik Katedry Filozofii Przyrody Ożywionej. Autor wielu publikacji o tematyce ekologicznej. Stworzył podstawy nowej dyscypliny naukowej — ekologii humanistycznej. Zwieńczeniem ostatnich jego badań jest książka „Historia myśli ekologicznej”, stanowiąca pierwszą w Polsce syntezę podstawowych zagadnień ekologicznych. Profesor jest współredaktorem czasopism „Roczniki Filozoficzne” i „Człowiek i Przyroda” oraz redaktorem serii „Ekologia Humanistyczna”. Dzięki jego inicjatywie na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II powstał kierunek studiów ochrona środowiska oraz Zakład Ekologii Człowieka. W latach dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku propagował wśród rolników na Zamojszczyźnie produkcję zdrowej żywności. Jest także organizatorem siedmiu edycji Forum Ekologicznego w Lublinie.

Wojciech Dutka (laureat w 2005 r.).

prof. dr hab. inż. Stefan Kozłowski (laureat w 2006 r.) — geolog, propagator ekorozwoju. Autor ponad 300 publikacji naukowych. Jego podręczniki dotyczące ekorozwoju były pierwszymi, które udostępniły polskiemu społeczeństwu naukowe i społeczne zasady tej idei. Przez wiele lat był wykładowcą w Katedrze Ochrony Środowiska Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II. Minister środowiska w rządzie Jana Olszewskiego. Był także doradcą prezydenta Lecha Wałęsy i inicjatorem powołania Rady Ekologicznej przy Prezydencie. Przewodniczył delegacji polskiej na Szczycie Ziemi w Rio de Janeiro w 1992 r. Dziekan Wydziału Ekologii w Wyższej Szkole Ekologii i Zarządzania w Warszawie.

Redakcja miesięcznika „AURA”. W 2006 r. po raz pierwszy Nagroda Pracy Organicznej w Ochronie Środowiska im. Wojciecha Dutki została rozszerzona o kategorię dla dziennikarzy i zespołów redakcyjnych, których publikacje przyczyniają

się do podnoszenia poziomu wiedzy społeczeństwa w zakresie ochrony środowiska i promują postawy ekologiczne. Uwzględniając te zasady, Kapituła Nagrody postanowiła uhonorować Zespół Redakcyjny Czasopisma „AURA”, miesięcznika popularno-naukowego od ponad 30 lat popularyzującego ochronę wód, powietrza i gleby, racjonalną gospodarkę odpadami oraz walkę z hałasem i wibracjami. W całości miesięcznik ten poświęcony jest szeroko rozumianej ochronie środowiska, na swoich łamach porusza problemy etyczne, filozoficzne oraz prawne. Stanowi cenną pomoc w nauczaniu ekologii w szkołach. Czytany przez nauczycieli, młodzież szkolną i akademicką oraz wszystkich, którzy interesują się problemami środowiska i poprawy jakości życia.

Zawsze służył dobrą radą (1994 r.)

Wojtek jako Redaktor Naczelny „Przeglądu Komunalnego” popierał także inne inicjatywy konkursowe. Objął patronatem medialnym Konkurs Ministra Środowiska „Lider Polskiej Ekologii”¹⁵, Konkurs o „EKOLAURY Polskiej Izby Ekologii”¹⁶, Konkurs Ekologiczny „Przyjaźni Środowisku”¹⁷ oraz Konkurs firmy Hewlett-Packard¹⁸.

Analizując osiągnięcia zawodowe Wojtka, można by odnieść wrażenie, że z racji wykształcenia i zainteresowań Jego działalność ściśle związana była z wiedzą techniczną, przyrodniczą i prawniczą. Jest to znaczne uproszczenie, bowiem Wojtek tak naprawdę był humanistą. Na Jego biurku pozostały liczne notatki, publikacje, korespondencja, wycinki prasowe, które dotyczyły spraw ogólnych, podstawowych w życiu każdego z nas. A wśród tego nieuporządkowanego w pełni stosu papierów znalazł się opatrzony drobnymi uwagami Wojtka tekst modlitwy starcey Świętego Tomasza z Akwinu¹⁹:

* * *

*Panie, Ty wiesz lepiej, aniżeli ja wiem,
że się starzeję i pewnego dnia będę stary.
Zachowaj mnie od zgubnego nawyku mniemaniania,
że muszę coś powiedzieć na każdy temat
i przy każdej okazji.
Odbierz mi chęć prostowania każdemu
ścieżek. Uczyń mnie poważnym, ale nie ponurym,
uczynnym, lecz nie narzucającym się.
Szkoda mi nie spożytkować zasobów mądrości,
jakie posiadam, ale Ty, Panie, wiesz,
że chciałbym do końca zachować paru przyjaciół.
Wyzwól mój umysł od niekończącego się brnięcia
w szczegóły, daj mi skrzydła, bym w lot
przechodził do rzeczy.
Zamknij mi usta w przedmiocie moich
niedomagań i cierpień, w miarę, jak ich
przybywa, a chęć wyliczania ich staje się
z upływem lat coraz większa. Nie proszę
o łaskę rozkoszowania się opowieściami
o cudzych cierpieniach, ale daj mi cierpliwość
wysłuchiwania ich. Nie umiem Cię prosić
o lepszą pamięć, ale proszę Cię o większą
pokorę i mniej niezachwianej pewności,
gdy moje wspomnienia wydają się sprzeczne
z cudzymi. Użyj mi chwalebnego poczucia,
że czasem mogę się mylić.
Zachowaj mnie miłym dla ludzi,
choć z niektórymi z nich doprawdy trudno wytrzymać.
Nie chcę być świętym, ale zgryźliwi starcy
to jedno ze szczytowych osiągnięć szatana.
Daj mi zdolność dostrzegania dobrych rzeczy
w nieoczekiwanych miejscach i niespodziewanych
zalet w ludziach. Daj mi, Panie, łaskę mówienia
im o tym.*

¹ Europejska Karta Samorządu Terytorialnego to akt prawa międzynarodowego, który został sporządzony w Strasburgu i był ratyfikowany przez Polskę 26 kwietnia 1993 r. (zob.: Europejska Karta Samorządu Terytorialnego, sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1985 r. DzU z 1994 r. nr 124, poz. 607). Karta ta stanowi akt prawa powszechnie obowiązującego, co organom stanowiącym samorządu terytorialnego umożliwia występowanie do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami o ewentualną niezgodność określonych ustaw z nią lub z Konstytucją. Karta określa elementy ustrojowo-prawne, które mają na celu wyznaczenie wzorcowego modelu samorządu terytorialnego. W momencie składania dokumentu ratyfikacyjnego można wskazać te kategorie społeczności lokalnych, do których Karta stosowana nie będzie, albo do których zamierza się ograniczyć jej stosowanie. Karta składa się z Preambuły i 18 artykułów. Znajduje się w niej 30 postanowień, spośród których twórcy Karty wyróżnili 14 jako najważniejsze merytorycznie. Każde państwo przyjmujące Kartę zobowiązane jest do wybrania 20 postanowień z 30, przy czym 10 z nich powinno wywodzić się z 14 najważniejszych. Zasady Karty, które muszą być obligatoryjnie przyjęte.

² Ustawa z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej. (DzU z 1997 r. nr 9, poz. 43, z późn. zm.).

³ Wnioski z konferencji „Perspektywy współpracy samorządu terytorialnego i administracji rządowej z parlamentarnymi komisjami ochrony środowiska”, zorganizowanej przez Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne, w dniach 17-19 listopada 1996 r. w Puszczykowie. (-) Prezes OSFE, mgr inż. Wojciech M. Dutka.

⁴ Przez Edukację do Zrównoważonego Rozwoju. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2001; Program wykonawczy Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej oraz warunki jego wdrożenia. Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2001.

⁵ Zasada zrównoważonego rozwoju jest jedną z podstawowych zasad ustroju państwa polskiego. Konstytucja RP w art. 5 określa, że „Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”. Zgodnie z Konstytucją władze publiczne prowadzą politykę zapewniającą bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom, a ochrona środowiska jest obowiązkiem władz publicznych (art. 74). (zob.: Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe w dniu 2 kwietnia

1997 r., przyjęta przez Naród w referendum konstytucyjnym w dniu 25 maja 1997 r., podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 16 lipca 1997 r. — DzU nr 78, poz. 483). Obowiązująca obecnie ustawa — Prawo ochrony środowiska określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju, a w szczególności zasady ustalania warunków ochrony zasobów środowiska i wprowadzania substancji lub energii do środowiska oraz kosztów korzystania ze środowiska, udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie, udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska, obowiązki organów administracji oraz odpowiedzialność i sankcje (Dział I, art. 1). Pod ustawowym pojęciem „zrównoważony rozwój” rozumie się taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 3 pkt 50). (zob.: Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska — DzU br 62, poz. 627, z późn. zm.). Definicja ta nawiązuje wprost do wielu innych podobnych definicji rozwoju zrównoważonego, podawanych w różnych dokumentach i publikacjach. Oparte są one na paradygmatach, określających, że jest to: typ rozwoju społeczno-gospodarczego, koncepcja międzypokoleniowa, proces integrujący wszelkie działania człowieka, które winny prowadzić do maksymalnego zrównania możliwości zaspokojenia potrzeb wszystkich mieszkańców Ziemi (zob.: Kis-towski M. 2003. Regionalny model zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska Polski a strategii rozwoju województw. Uniwersytet Gdański, BOGUCKI Wydawnictwo Naukowe, Gdańsk-Poznań, 393 str.).

⁶Dezydery Chłapowski (1788-1879), oficer napoleoński, baron cesarstwa francuskiego, uczestnik powstania listopadowego, generał, działacz gospodarczy. Inicjator nowoczesnego rolnictwa wielkopolskiego, które rozwijał w swoich majątkach, m.in. w Turwi, stosując praktycznie najnowsze zdobycze wiedzy rolniczej. Autor książki „O rolnictwie”. Krajobraz rolniczy okolic Turwi, przekształcany przez D. Chłapowskiego, objęty jest obecnie ochroną prawną jako park krajobrazowy (zob.: Kasprzak K., Raszka B. 2007. Park Krajobrazowy im. gen. Dezyderego Chłapowskiego. Wydawnictwo Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej i Centrum Animacji Kultury, Wielkopolska Biblioteka Krajoznawcza, Poznań, 35, 333 str.).

⁷Karol Marcinkowski (1800-1846), lekarz, społecznik, uczestnik powstania listopadowego. Brał udział w założeniu spółki akcyjnej Bazar w Poznaniu, skupiającej postępowe ziemiaństwo i mieszczaństwo. Organizował opiekę

lekarską i materialną dla biedoty miejskiej. Jego bezinteresowna i ofiarna działalność wyrobiła mu ogromny autorytet i uznanie polskiego społeczeństwa oraz władz pruskich.

⁸ Hipolit Gaspar Józef Cegielski (1813-1868), filolog, przemysłowiec, działacz społeczny. Założyciel fabryki maszyn i narzędzi rolniczych w Poznaniu. Dążył do ogólnej reformy szkolnictwa średniego i jego unowocześnienia. Należał do twórców polskiej prasy poznańskiej („Gazeta Polska”, „Goniec Polski”, „Dziennik Poznański”).

⁹ Augustyn Szamarzewski (1832-1891), ksiądz, działacz społeczno-polityczny. Łączył pracę duszpasterską z działalnością w spółdzielczości kredytowo-oszczędnościowej. Założyciel Związku Spółek Zarobkowych i Gospodarczych, których był patronem.

¹⁰ Piotr Wawrzyniak (1849-1910), ksiądz, działacz społeczno-gospodarczy. Patron Spółek Zarobkowych i Gospodarczych (po śmierci A. Szamarzewskiego), którego działalność objęła poza Wielkopolską także Pomorze, Warmię i Mazury oraz Górny Śląsk. Popierał rozwój spółek parcelacyjnych oraz spółdzielni zbytu i zaopatrzenia rolniczego (tzw. Rolniki).

¹¹ Maksymilian Jackowski (1815-1905), działacz społeczno-gospodarczy. Patron parafialnych kółek rolniczych, których celem było przyswajanie nowych metod racjonalnego gospodarowania; miały one także szersze znaczenie narodowo-polityczne. Patronat ten stał się głównym dziełem Jego życia, przynosząc mu ogromną popularność i przydomek „króla chłopów”.

¹² Zbigniew Horbowy (ur. 1935), artysta-plastyk zajmujący się wzornictwem przemysłowym, szkłem unikatowym i użytkowym, profesor na Wydziale Ceramiki i Szkła w Katedrze Szkła oraz rektor (kadencja 2002-2005) Akademii Sztuk Pięknych we Wrocławiu. Czołowy polski projektant szkła użytkowego i twórca własnej szkoły wzorniczej („szkła Horbowego”). W latach 1959-1965 związany jako projektant i kierownik artystyczny z hutami szkła w Szczytnej („Sudety”) i Polanicy-Zdroju („Barbara”). Organizator i komisarz polanickich plenerów szklarskich (1978-1989). Mieszka w Polanicy-Zdroju, gdzie prowadzi własne studio projektowe, opracowując m.in. projekty opakowań szklanych polskich alkoholi. Jako jeden z pierwszych polskich twórców odszedł od tradycyjnych wzorów szkła artystycznego; reformator polskiego wzornictwa, który obcowanie z otaczającymi nas przedmiotami użytkowymi uczynił przeżyciem estetycznym. Jego wzory opierają się na prostej konstrukcji, wyjątkowej prostocie formy, oszczędnej kolorystyce, chłodnej, obiektywnej linii. Jego dzieła to elegancja połączona z funkcjonalnością, gdzie kształt

współgra z barwą, a forma z przeznaczeniem. Dużo uwagi poświęca eksperymentom technologicznym wzbogacającym kolorystykę i różnicującym konsystencję szkła poprzez dodawanie do masy szklanej związków metali. Pierwsze jego pomysły realizowane były w szkłe dymnym, później fioletowym i oranżowo-bursztynowym. W następnych latach artysta eksperymentował ze szkłem dwuwarstwowym, tworząc kolorowe bryły geometryczne. Szukał inspiracji w tradycji, w szkłe dawnym, tworząc formy użytkowe i dekoracyjne w stylu „antico”. Wpisał szklane kompozycje przestrzenne w dzieła architektury, a jego witraże ozdabiają teatr w Polanicy i kościół w Częstochowie. Współpracuje z zakładami Polmos, firmą Recykling Centrum, zespołem uzdrowisk kłodzkich i innymi firmami oraz instytucjami. Wykonuje szkła o charakterze okazjonalno-upominkowym dla wrocławskich uczelni i instytucji samorządowych, projektuje i wykonuje nagrody oraz trofea na turnieje i zawody sportowe. W jego dorobku jest ponad 30 wystaw indywidualnych i ponad 80 wystaw zbiorowych w kraju i za granicą. Jego dzieła znajdują się wśród eksponatów stałej ekspozycji szkła artystycznego w zbiorach m.in. Muzeum Ziemi Kłodzkiej w Kłodzku, Wałbrzyskiej Galerii Sztuki BWA „Zamek Książ” w Wałbrzychu, Galerii Ceramiki i Szkła BWA we Wrocławiu, a w formie kompozycji przestrzennych na ścianie budynku Filharmonii Wrocławskiej oraz w holu Zakładu Ozonowania Wody Wodociągów Wrocławskich. Laureat nagrody Kolegium Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola.

¹³ Początki EkoFunduszu sięgają 1991 r., kiedy Klub Paryski, zrzeszający państwa będące wierzycielami Polski, podjął decyzję o redukcji polskiego długu o 50% pod warunkiem spłaty pozostałej części do roku 2010. Rząd Polski zaproponował, aby dalsze 10% długu można było przeznaczyć na wsparcie najpilniejszych przedsięwzięć w ochronie środowiska. Była to pierwsza w skali światowej inicjatywa zamiany części długu gwarantowanego przez państwo na cele ekologiczne (tzw. ekokonwersja długu). Klub Paryski przychylił się do propozycji Polski, stwarzając generalną możliwość zastosowania mechanizmu konwersji części długu (do 10%) na cele uzgodnione w umowach bilateralnych między Polską a poszczególnymi 16 krajami wierzycielskimi. Już w czerwcu 1991 r. rząd Stanów Zjednoczonych podjął decyzję o ekokonwersji 10% polskiego długu (około 370 mln USD). Stworzyło to podstawę do powołania specjalnej instytucji do zarządzania środkami finansowymi, pochodzącymi z tego źródła. W kwietniu 1992 r. Minister Finansów, działając w imieniu Skarbu Państwa, powołał „EkoFundusz”, nadając mu statut niezależnej, nie nastawionej na zys fundacji. 19 sierpnia 1992 r. Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego Warszawy wpisał EkoFundusz do Rejestru Fundacji, nadając mu tym samym osobowość prawną. Prezesem Fundacji został mianowany ówczesny Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w rządzie J.K. Bieleckiego, prof. dr hab. inż. Maciej Nowicki. Podstawowym

źródłem przychodów EkoFunduszu są wpływy z ekokonwersji polskiego długu, wynikające z umów Polski ze Stanami Zjednoczonymi, Francją, Szwajcarią, Szwecją, Włochami i Norwegią. Łącznie w wyniku podpisanych z tymi państwami umów o ekokonwersji długu Polska otrzymała na przedsięwzięcia w ochronie środowiska kwotę 571 mln USD. Środkami tymi zarządza EkoFundusz, otrzymując je w rocznych ratach w latach 1992-2010. EkoFundusz dofinansowuje projekty w sektorach priorytetowych, którymi są: ograniczenie transgranicznego transportu dwutlenku siarki i tlenków azotu oraz eliminacja niskich źródeł ich emisji, ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do Bałtyku oraz ochrona zasobów wody pitnej, ograniczenie emisji gazów powodujących zmiany klimatu Ziemi, ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych.

¹⁴ W listopadzie 1996 r. prof. dr hab. Maciej Nowicki przekazał ok. 80% otrzymanej Niemieckiej Nagrody Środowiska Deutscher Umweltpreis na utworzenie Fundacji im. Nowickiego, która została wpisana do Rejestru Fundacji w Warszawie w styczniu 1997 r. Celem Fundacji jest wspieranie rozwoju najlepszych młodych specjalistów w szeroko rozumianej ekologii i ochronie środowiska. Fundacja ogłasza corocznie ogólnopolski konkurs na najlepszych absolwentów wyższych uczelni w tej dziedzinie. Laureaci Konkursu, otrzymują sześciomiesięczne stypendia (z możliwością przedłużenia o kolejne kilka miesięcy) w wysokości 1000 euro miesięcznie, w ramach wspólnej akcji stypendialnej Fundacji im. Nowickiego oraz Deutsche Bundesstiftung Umwelt. Stypendyści kierowani są do renomowanych instytucji niemieckich, gdzie rozwijają swoje dotychczasowe zainteresowania i poszerzają swoją wiedzę. Ponadto uczestniczą w różnych seminariach, np. w Seminarium DBU w Osnabrueck czy Akademii Letniej w St. Marienthal. We wrześniu 1997 r. Kuratorium Deutsche Bundesstiftung Umwelt podjęło decyzję o udzieleniu finansowego i logistycznego wsparcia szczytnej idei profesora Nowickiego. Na wspólną akcję stypendialną w Niemczech w latach 1998-2002 przyznano znaczne dofinansowanie.

¹⁵ Celem Konkursu Ministra Środowiska „Lider Polskiej Ekologii” jest promocja innowacyjności, oryginalności, wysokiej jakości usług, rzetelności i etyki ekologicznej w działaniach na rzecz środowiska. Konkurs upowszechnia nowoczesne i efektywne rozwiązania w ochronie środowiska oraz propaguje działania zmierzające do zrównoważonego rozwoju kraju. Przedmiotem Konkursu są zastosowane w praktyce przedsięwzięcia służące ochronie środowiska, w szczególności nowatorskie i wysoce efektywne ekologicznie oraz ekonomicznie rozwiązania techniczne, technologiczne i organizacyjne. Wnioski konkursowe są rozpatrywane w trzech kategoriach: przedsiębiorstwo, wyrób, gmina/związek gmin. Podmioty gospodarcze i samorządy uhonorowane tytułem

„Lidera Polskiej Ekologii” kreują zupełnie nowy styl zarządzania — chroniący zasoby środowiska przed degradacją i zapewniający warunki, w których ludzie będą chcieli żyć i pracować (zob.: Kasprzak K. 2005. Wielkopolska w konkursie „Lider Polskiej Ekologii”. Kronika Wielkopolski, Poznań, 3 (115):157-164).

¹⁶ Ideą organizowanego od 2002 r. Konkursu o „EKOLAURY Polskiej Izby Ekologii”, odbywającego się pod patronatem honorowym Ministra Środowiska, jest promowanie postaw proekologicznych oraz wdrażanie przyjaznych środowisku technologii. Celem Konkursu jest popularyzacja nowatorskich rozwiązań technicznych i inwestycyjnych mających istotny wpływ na poprawę stanu środowiska. Nagrody przyznawane są w następujących kategoriach: gospodarka wodno-ściekowa, ochrona powietrza i ochrona przed hałasem, gospodarka odpadami i rekultywacja terenów zdegradowanych, oszczędność energii i niekonwencjonalne źródła energii, ekoprodukt. W ramach Konkursu wyróżniane są także gminy za prowadzenie szczególnie efektywnej działalności na rzecz ochrony środowiska.

¹⁷ Akt powołania. Przewodniczący Jury Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku” pod Patronatem Honorowym Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej powołuje Wojciecha Dutkę na członka Jury Kapituły „Gmina Przyjazna Środowisku”. Przewodniczący Jury — Włodzimierz Cimoszewicz. Warszawa, 11 maja 2005 r. Podstawowym celem Konkursu jest popularyzacja inwestycji i działań na rzecz ochrony środowiska przyrodniczego. Konkurs organizowany jest w następujących kategoriach: Samorząd Przyjazny Środowisku, Przedsiębiorstwo Przyjazne Środowisku, Promotor Ekologii, Mecenaz Polskiej Ekologii, Europejski Certyfikat Standaryzacji Ekologicznej. Kryteria pozwalające na udział w Konkursie to oryginalność i nowoczesność działań podejmowanych na rzecz ochrony środowiska, dojrzałość i uniwersalność podejmowanych działań, skala zaangażowania w przedsięwzięcia proekologiczne, stopień pozyskania środków pomocowych na realizację podejmowanych działań. Liczy się również prowadzenie działalności związanej z edukacją ekologiczną, promocją ochrony środowiska i zdrowego trybu życia, organizacją imprez proekologicznych oraz podnoszeniem świadomości ekologicznej wśród społeczeństwa (zob.: Kasprzak K. 2006. Narodowy Konkurs Ekologiczny „Przyjaźni Środowisku”. Kronika Wielkopolski, Poznań, 2 (118):183-188).

¹⁸ Integralną część strategii biznesowej przedsiębiorstwa Hewlett-Packard jest program ekologiczny. Uwzględnia on zasadę stosowania norm prośrodowiskowych na każdym etapie procesu projektowania i wytwarzania produktu, a także jego utylizacji i recyklingu. W ramach własnego programu ekologicznego od 2000 r. organizowany jest Konkurs Ekologiczny

„W harmonii z przyrodą”. Celem kierowanego do organizacji pozarządowych Konkursu, jest wyłanianie najciekawszych inicjatyw i pomysłów służących zmniejszaniu wpływu człowieka na zanieczyszczanie środowiska przyrodniczego oraz związanych z ochroną roślin i zwierząt w Polsce.

¹⁹ Św. Tomasz z Akwinu, Thomas Aquinas (1225 lub 1227-1274), kapłan, doktor Kościoła, teolog, przyrodnik, poeta, autor licznych dzieł teologicznych, filozof wywodzący się z tradycji scholastycznej, który m.in. przedstawił panoramę całej nauki filozofii i teologii katolickiej w zwartym systemie (tzw. tomizm), wykładowca na uniwersytetach w Paryżu i Neapolu, kaznodzieja papieski. Jeden z najwybitniejszych myślicieli w dziejach chrześcijaństwa.

Dorobek autorski

*Wojciech Dutka
w biurze podczas pracy (2000 r.)*

Wielkość Autora i jego pozycja zawodowa tylko w pewnej mierze są wynikiem indywidualnych uzdolnień czy pracowitości. Czasem ich główną determinantą okazują się warunki, w których przyszło realizować twórczość autorską.

Wojtek właściwie nigdy nie podawał dokładnego wykazu swoich publikacji. Niekiedy dla celów urzędowych przygotowywał zwykle niewielkie, na ogół nieaktualizowane wykazy publikacji, zawierające od kilku do kilkunastu pozycji. Tak jakby nie przykładął wielkiej wagi do szerokiej prezentacji swoich osiągnięć. Nie wykonał także podstawowego wykazu własnych publikacji dla bieżących potrzeb wydawniczych czy prac redakcyjnych, które z powodzeniem prowadził przez wiele lat. Publikacje Wojtka, nawet krótkie noty materiałowe, były wysoko cenione ze względu na aktualność informacji, jakie za sobą niosły. Źródło informacji jest bowiem dla użytkownika warte tyle, ile zmniejsza jego nakład pracy w realizacji własnego celu. Z pisania największe korzyści mają wszelako ci autorzy, których inni chcą czytać. Wojtek przekazywał nie przykłady powielone z obcych wzorów, ale wiedzę czerpaną z najbliższego otoczenia, zawodowego i społecznego. Chciał i potrafił zbierać wiedzę ze środowiska, w którym funkcjonował zawodowo jako redaktor wydawnictwa, prezes firmy, radny czy specjalista w zakresie gospodarki komunalnej.

Obecny wykaz bibliograficzny publikacji Wojtka liczy 136 pozycji opublikowanych o dużych wartościach poznawczych. Na ten dorobek złożyły się głównie krótkie artykuły (niekiedy pisane ze współautorami) poświęcone zagadnieniom gospodarki komunalnej, zwłaszcza gospodarce odpadami. Do tak szeroko potraktowanego zestawu bibliograficznego weszły również krótkie przedmowy, wstępy do innych publikacji oraz inne notatki informujące o różnych aspektach działań w gospodarce komunalnej i ochronie środowiska. Do bibliografii włączono również drobne, ale bardzo cenne notatki rejestrujące różne wydarzenia w branży ochrony środowiska oraz w kulturalnym i społecznym życiu Lubonia. Dochodzi do tego sporo wnikliwie przeprowadzonych wywiadów czy not materiałowych o różnorodnej treści, poświęconych ochronie środowiska, gospodarce komunalnej, zagadnieniom finansowym oraz organizacyjnym przedsiębiorstw. Dorobek autorski Wojtka powstawał niejako na marginesie wieloletnich działań organizacyjnych i społecznych. Zasób twórczej energii Wojtka zbyt często rozpraszany na działalność nie tylko autorską, ale także społeczną bądź organizacyjną, a to musiało odbić się na pracy autorskiej. Niektóre z pozycji bibliograficznych nie zostały przez Wojtka podpisane, względnie oznakowane są tylko inicjałami.

Znaczny wkład pracy redakcyjnej i w wielu przypadkach także autorskiej, związany jest ponadto z wydawnictwami, których powstanie zostało przez Wojtkę zainspirowane, takimi jak „Katalog stacji przeładunkowych odpadów komunalnych”, „Katalog — Informator wyrobów komunalnych”, „Gospodarka odpadami a środowisko”, „Nowe Prawo ochrony środowiska w praktyce działania samorządów — wyjaśnienie wątpliwości i błędów w interpretacji”. Pracując w Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, Wojtek dążył do przygotowania branżowych wydawnictw poświęconych gospodarce komunalnej, uwzględniających zwłaszcza różne zagadnienia techniczne, stosowane w gospodarce komunalnej urządzenia i rozwiązania.

Pierwszym wydawnictwem, które Wojtek zainspirował, przygotował i wydał był „Katalog-Informator wyrobów komunalnych”. Powstał on przy merytorycznej współpracy Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Oczyszczania Miast w Łodzi oraz organizacyjnej kooperacji Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. „Katalog-Informator” miał w założeniu służyć pomocą wszystkim pracującym w gospodarce komunalnej i ochronie środowiska, przedstawiając możliwie jak największą ilość informacji przygotowanych w prostej oraz łatwo dostępnej postaci. Katalog opisywał zróżnicowany asortyment wyrobów producentów gospodarki komunalnej i był podstawą dla założonego przez przedsiębiorstwo KOMPOL komputerowego „banku producentów”. Jako uzupełnienie tego katalogu KOMPOL wielokrotnie wydawał ofertę cenową wraz z warunkami dostawy oraz karty katalogowe nowych wyrobów, które sukcesywnie były zgłaszane do „banku producentów”.

Od 1991 r. Wojtek był przewodniczącym i członkiem wielu komitetów naukowych, zespołów organizacyjnych konferencji naukowo-technicznych, zjazdów, seminariów czy paneli dyskusyjnych, dotyczących problematyki gospodarki komunalnej oraz ochrony środowiska, mających podstawowe znaczenie dla edukacji pracowników administracji samorządowej i specjalistów branżowych. W latach 1992-2005 brał czynny udział w opracowywaniu ponad 200 koncepcji szkoleń i konferencji proekologicznych, w których trwale zaznaczony jest, chociaż w różnym zakresie, jego wkład autorski. W ponad 270 konferencjach szkoleniowych, seminariach oraz zjazdach zorganizowanych w tym okresie przez firmę ABRYŚ pod kierunkiem Wojtki wzięło udział ponad 20,1 tys. uczestników.

Twórczość Wojtkę jako inżyniera-wynalazcy obrazuje zestawiony dorobek wynalazczy.

Na to, w założeniu pełne, spisanie urozmaiconej twórczości autorskiej Wojtkęłożyło się kilka powodów. Podstawowym celem było możliwie

wyczerpujące przedstawienie wysiłków i rezultatów pracy człowieka, który swoje zdolności poświęcił zawodowej oraz społecznej działalności na rzecz gospodarki komunalnej i ochrony środowiska. Praca ta przyniosła Wojtkowi zarówno powszechny szacunek jak i duże uznanie. W skali kraju stał się w branży postacią bardzo sugestywną, wręcz wybitną. Jednak nie tylko zalety osobowościowe oraz walory zawodowej i społecznej działalności zadecydowały o sporządzeniu pełnej rejestracji dorobku autorskiego Wojtki. Wyniknęły one również z potrzeby szerokiego wykorzystania — także obecnie — Jego osiągnięć, wskazówek, uwag oraz opinii sformułowanych w licznych artykułach i wypowiedziach. W działalności autorskiej i redakcyjnej Wojtki widoczna jest pewna bardzo charakterystyczna cecha. Informacji gromadzonych konsekwentnie i ze znanstwem problemu Wojtek nie ukrywał zazdrośnie, lecz dopuszczał do nich wielu ludzi, którzy ich potrzebowali. inicjował nawet ich możliwie pełne upowszechnianie.

Zestawienie różnych aspektów działalności twórczej Wojtki pozwala także na poznanie Jego warsztatu autorskiego jako oryginalnego tworu wybitnych uzdolnień i pracy człowieka zajmującego się działalnością zawodową i społeczną, utrzymującego w tym zakresie kontakty z setkami osób na terenie całego kraju. Zastrzec się jednak musimy — nie jest wykluczone, że mimo skrupulatnych poszukiwań pewne opublikowane notatki, artykuły lub teksty nie sygnowane nazwiskiem, lub opublikowane w mało dostępnym wydawnictwie mogły zostać w obecnym wykazie przeoczone lub pominięte.

Bibliografia

Wykaz czasopism i ich skrótów

Morena	Morena — Prace i Materiały Wielkopolskiego Parku Narodowego, Jeziory
PK	Przegląd Komunalny, Poznań
PK — Dodatek	Przegląd Komunalny — Dodatek, Poznań
PK — Dodatek specjalny	Przegląd Komunalny — Dodatek specjalny, Poznań
Recykling	Recykling, Poznań
Prz. Lub.	Przegląd Luboński, Luboń
Więści Lub.	Więści Lubońskie, Luboń

Publikacje w układzie chronologicznym

W. Dutka, *Głosujemy na najlepszych*, „Prz. Lub”. - Dodatek Wyborczy”, 23 maja 1990, s. 2.

Apel do mieszkańców Lubonia w związku z wyborami samorządowymi do Rady Miejskiej.

W. Dutka, *Jest nadzieja ...*, „Wieści Lub.”, 1990, nr 1 (1):2.

Informacja o spotkaniu w Urzędzie Miejskim w Luboniu ze Stanisławem Lazarkiem, obywatelem szwedzkim polskiego pochodzenia, który zaproponował dyrekcjom zakładów lubońskich współpracę z firmami zachodnimi dysponującymi nowoczesnymi technologiami produkcji.

W. Dutka, *Dość!*, „Wieści Lub.”, 1990, nr 3 (4):3.

Informacja o zanieczyszczeniach w Luboniu remitowanych przez Zakłady Chemiczne.

W. Dutka, *Zdaniem radnego*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 5 (6):1.

Informacja o sesji budżetowej Rady Miasta z krytyką mieszkańców Lubonia bezpośrednio zainteresowanych rozdziałem pieniędzy z kasy miasta, którzy nie przybyli na obrady sesji.

W. Dutka, *Co Pan zrobił, Panie Radny?*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 7 (8):3.

Informacja o pracach Rady Miejskiej po roku od wyborów.

W. Dutka, *Kary za zanieczyszczenie środowiska*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 11 (12):3.

Informacja o karach nakładanych za nieprzestrzeganie wymagań ochrony środowiska (niszczenie zieleni i wycinanie drzew, zanieczyszczanie powietrza, przekraczanie dopuszczalnego poziomu hałasu, nielegalne gromadzenie i wywóz odpadów).

W. Dutka, *Program ochrony środowiska. Myślę już o XXI wieku*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 5 (6):3.

Informacja o zaktualizowanym przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu „Programie ochrony środowiska człowieka (przyrodniczego i kulturowego) województwa poznańskiego na lata 1989-2010” oraz zadaniach inwestycyjnych przewidzianych do wykonania w województwie i lokalizowanych w Luboniu.

W. Dutka, *Zielona Fundacja*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 5 (6):3.

Informacja o powstaniu Lubońskiej Fundacji Ekologicznej — „Zielona Fundacja”.

W. Dutka, *Unia Wielkopolan*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 7 (8):3.

Informacja o Unii Wielkopolan, organizacji skupiającej ludzi, którym bliskie są ideały regionalizmu rozumianego jako stworzenie warunków dla efektywnego funkcjonowania samorządności oddolnej.

W. Dutka, *POLEKO'90*, „Wieści Lub.”, 1991, nr 1 (2):3.

Informacja o II Międzynarodowych Targach Ekologicznych w Poznaniu.

W. Dutka, *Fundusz samopomocy komunalnej*, „PK” 1991, nr 2:1.

W. Dutka, *Kapena — Przedsiębiorstwo Państwowe w Słupsku*, „PK” 1991, nr 5:8.

W. Dutka, *Czy potrzebny jest interwencjonizm państwa?*, „PK” 1991, nr 6:1.

W. Dutka, *Szanowny Czytelniku*, „PK” 1991, nr 8/9:1.

Ten nr „PK” jest ostatnim, wydanym przez przedsiębiorstwo KOMPOL.

W. Dutka, *Centrum edukacji ekologicznej*, „PK” 1992, nr 1/2 (11/12):5.

Artykuł o rozstrzygnięciu przetargu na zorganizowanie i prowadzenie Krajowego Centrum Edukacji Ekologicznej.

W. Dutka, *Rolnictwo i ekologia*, „PK” 1992, nr 3 (13):4.

Tekst opracowany na podstawie artykułu dr. Leszka Majewskiego (Biuletyn „Ekologia i Zdrowie” 1993, nr 1).

W. Dutka, *Od Redaktora. Wewnątrz numeru prezentujemy krajowy tabor do wywozu nieczystości stałych i płynnych oraz obsługi składowisk komunalnych...*, „PK” 1993, nr 1 (20):1.

W. Dutka, *Gminny Fundusz Ochrony Środowiska*, „PK” 1993, nr 10/11 (28/29):5.

W. Dutka, *Ochrona środowiska w Holandii*, „Wieści Lub.”, Luboń 1993, s. 2.

Informacja o wyjeździe do Holandii delegacji wójtów i burmistrzów z woj. poznańskiego w celu zapoznania się z nowoczesnymi technologiami oraz organizacją służb ochrony środowiska.

W. Dutka, *Projekt nowego prawa wodnego*, „PK” 1994, nr 7/8 (34):1.

W. Dutka, *Gospodarka odpadami cz. II*, „PK” 1994, nr 7/8 (34):1.

W. Dutka, *Modernizacja oczyszczalni ścieków w Leżajsku*, „PK” 1995, nr 9 (48):5.

Informacja o przeprowadzonej modernizacji oczyszczalni ścieków komunalnych w Leżajsku w woj. podkarpackim.

W. Dutka, *Szanowni Czytelnicy. Na przełomie lat 1990/91 w polskiej gospodarce komunalnej zachodziły radykalne zmiany: wolnościowe, jakościowe, personalne...*, „PK” 1995, nr 11/12 (50/51):3.

W. Dutka, *Od Wydawcy*, w: K. Kasprzak, *Ochrona pomników przyrody. Zasady postępowania administracyjnego*, Wydawnictwo ABRYŚ, Poznań 1995, s. 5-6.

Przedmowa do pierwszego wydania opracowania dotyczącego administracyjnej ochrony pomników przyrody.

W. Dutka, *Książki i czasopisma nadesłane*, „PK” 1996, nr 1 (52):15.

Krótką informacją o nadesłanych do redakcji publikacjach.

W. Dutka, *We wrześniu trwa w mediach kampania promocji zachowań proekologicznych pt. „Rady na odpady”*, „PK” 1996, nr 9 (60):5.

W. Dutka, *Turystyka uważana jest obecnie za jedną z najważniejszych dziedzin światowej gospodarki...*, „PK” 1996, nr 10 (61):5.

W. Dutka, *Konkurs o Złoty Medal POLEKO'96*, „PK” 1997, nr 1 (64):15.

Informacja o wynikach konkursu o Złoty Medal Poleko'96 na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO w 1996 r.

W. Dutka, *Materiały dotyczące stanu prawnego nieruchomości w Wiśle (DW „KROKUS”) — zbiór dokumentów*, KOMPOL Polskie Urządzenia Komunalne Sp. z o.o., Poznań 1996.

Zbiór dokumentów zebranych i zestawionych przez W. Dutkę dotyczących stanu prawnego nieruchomości położonej w Wiśle przy ul. Górnośląskiej (Dom Wypoczynkowy „Krokus”)

W. Dutka, *Uzupełnienia do „Raportu...”*. Uzupełnienie do raportu z numeru 11-12 (62-63) z 1996 r. nt. „Budowy, eksploatacji i rekultywacji składowisk odpadów”, „PK” 1997, nr 1 (64):44.

W. Dutka, *Od Redaktora. Kolejny numer „Przeglądu Komunalnego” poświęcony prawie w całości problemom gospodarki odpadowej. Przyjęcie ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, ustawy o gospodarce komunalnej oraz...*, „PK” 1997, nr 2 (65):5.

W. Dutka, *Turystyka jest szansą rozwoju kraju, pomimo że znajduje się ciągle w fazie przekształcania...*, „PK” 1997, nr 5 (68): 5.

W. Dutka, *Programy gospodarki odpadami*, „PK — Dodatek” 1997, nr 6 (69):17.

W. Dutka, *Od Redaktora. Sejm ubiegłej kadencji zdążył przyjąć lub generalnie znowelizować ustawy...*, „PK” 1997, nr 10 (73):3.

W. Dutka, *Od Redaktora. Bieżący numer poświęcony jest głównie dwom zagadnieniom. Tradycyjnie w tym okresie obszerna część czasopisma poświęcona jest największym w Polsce imprezom targowym z dziedziny ochrony środowiska i gospodarki komunalnej(...). Druga — wydzielona część gazety — to artykuły związane z racjonalnym zagospodarowaniem i recyklingiem odpadów komunalnych*, „PK” 1997, nr 11/12 (74-75):5.

W. Dutka, *Recykling opakowań szklanych*, „PK” 1997, nr 11/12 (74/75):44.
Informacje o potrzebach wprowadzania recyklingu opakowań szklanych.

W. Dutka, *Kompleksowe programy gospodarki odpadami w gminach (Integrated programmes of waste management in communes)*, w: *Współpraca w Europie (Co-operation in Europe). Materiały II Międzynarodowego Forum Gospodarki Odpadami. (Poznań, 25-28 maja 1997 r. (II International Forum on Waste Management, Forum proceedings). Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych Oddział w Poznaniu, Poznań 1997, s. 129-156.*

Omówiono tu kompleksowy program gospodarki odpadami komunalnymi, który jest niezbędnym warunkiem prowadzenia proekologicznego systemu gospodarki odpadami komunalnymi w gminie. Przystępując do porządkowania i organizacji tej sfery działania w gminie, należy wziąć pod uwagę specyfikę tworzenia odpadów w danym rejonie i do niej dostosować system, który będzie najbardziej odpowiedni dla środowiska, a zarazem wydajny i efektywny ekonomicznie. Niezbędne jest opracowanie harmonogramu działań, uwzględniającego możliwości techniczne i finansowe gminy. Forum zorganizowane zostało przez Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, Polskie Zrzeszenie Inżynierów i Techników Sanitarnych (PZITS) Oddział w Poznaniu i Międzynarodowe Stowarzyszenie Gospodarki Odpadami (ISWA), przy finansowym wsparciu Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu.

W. Dutka, A. Bunikowska, P. Szarlik, *O konieczności racjonalnej gospodarki odpadami*, „PK” 1997, nr 2 (65):9.

Informacje o sposobach nowoczesnej i ekonomicznie uzasadnionej gospodarki odpadowej.

W. Dutka, *Od Redaktora. Od bieżącego wydania rozpoczynamy cykl artykułów prof. Marka Górskiego, zawierających komentarze do prawa ochrony środowiska...*, „PK” 1998, nr 2 (77):5.

W. Dutka, *Od Redaktora. Kwiecienny numer Przeglądu Komunalnego, podobnie jak numer marcowy, zdominowały artykuły dotyczące gospodarki odpadami tym razem w innym aspekcie, ze szczególnym uwzględnieniem budowy bezpiecznych składowisk odpadów...*, „PK” 1998, nr 4 (79):5.

W. Dutka, *Od Redaktora. Samorządowa kampania wyborcza w pełni. Za kilka dni zmienia się elity władzy lokalnej...*, „PK” 1998, nr 9 (84):5.

W. Dutka, *Od Redaktora. Wszystkim nowo wybranym radnym, zarządom i pracownikom samorządowym życzę wielu sukcesów i satysfakcji z wykonywanej pracy...*, „PK” 1998, nr 11-12 (86-87):5.

L. Plotkowski, *Czy możemy liczyć na pomoc z Narodowego Funduszu?* (rozmowę przeprowadził W. Dutka) „PK” 1998, nr 11-12 (86-87):14.

Rozmowa o ochronie powierzchni Ziemi i edukacji ekologicznej z Lechem Plotkowskim — zastępcą prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

S. Najniger, *Zmiany w planowaniu przestrzennym* (rozmowę przeprowadził W. Dutka) „PK” 1999, nr 2 (89):9.

Rozmowa z ministrem Sławomirem Najnigerem, prezesem Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast.

W. Dutka, *Od Redaktora. Marcowy „Przegląd Komunalny” zdominowała problematyka gospodarki odpadami. Wracamy do tego tematu po raz kolejny. Tym razem chcę polecić lekturę dodatku, przygotowanego przez prof. L. Wysokińskiego o materiałach do budowy bezpiecznych składowisk oraz uaktualniony i uzupełniony raport...*, „PK” 1999, nr 3 (90):5.

M. Zajączkowska, *Czyste pieniądze* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 3 (90):10.

Rozmowa z Marią Zajączkowską, prezesem Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

W. Dutka, *Od Redaktora. Po raz kolejny redakcja PK przygotowała zbiór ujednoliconych ustaw związanych z ochroną środowiska i gospodarką przestrzenną...*, „PK — Dodatek” 1999, nr 4:2.

W. Dutka, *Od Redaktora. Nadeszła wiosna, która corocznie stanowi impuls do generalnego porządkowania naszego otoczenia...*, „PK” 1999, nr 4 (91):5.

P. L. Klepka, *Urzędnicy muszą być fachowcami* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 4 (91):10.

Wywiad z wiceprezydentem Poznania, Pawłem Leszkiem Klepką.

W. Dutka, *Od Redaktora. W wielu gminach kończą się prace nad studiami uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego...*, „PK” 1999, nr 5 (92):5.

K. Napieraj, *Unia chce nam pomóc* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 5 (92):10.

Wywiad z Krzysztofem Napierajem, dyrektorem Wydziału Współpracy z Zagranicą Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, o pomocy Unii Europejskiej w ramach Funduszu

ISPA. Utworzony w 1999 r. przez Radę Unii Europejskiej Fundusz ISPA powstał w celu zapewnienia pomocy w zakresie gospodarczym i społecznym poprzez współfinansowanie dużych projektów inwestycyjnych w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego (głównie zagadnienia związane z jakością wody, zaopatrzeniem w wodę pitną, oczyszczaniem ścieków oraz gospodarką odpadami) oraz rozwoju transportu (poprawienie infrastruktury transportowej, wspieranie promocji tzw. polityki zrównowoczonych przewozów, a w szczególności tych przedsięwzięć, które obejmowały tworzenie połączeń sieci krajowych z transeuropejskimi oraz umożliwiały ujednolicenie warunków wykorzystania tych sieci).

M. Sobiecki, *Holendersko-Polski Program MATKA* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 5 (92):11.

Rozmowa z Markiem Sobieckim, dyrektorem Departamentu Polityki Ekologicznej i Integracji Europejskiej w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

J. Widzyk, *Mądrzy po szkodzie* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 6 (93):10.

Wywiad z Jerzym Widzykiem, szefem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów Jerzego Buzka i pełnomocnikiem rządu ds. usuwania skutków powodzi, na temat konsekwencji powodzi, prac zabezpieczających i modernizacyjnych oraz zmian w prawie.

W. Dutka, *Od Redaktora. Trwają łowy na inwestorów. Dekoniunktura w gospodarce sprawia, że trudniej znaleźć klienta także w sferze komunalnej...*, „PK” 1999, nr 7-8 (94-95):4.

K. Szamalek, *Każdy musi stąpać po własnych błędach* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 7-8 (94-95):10.

Wywiad z Krzysztofem Szamalkiem, dyrektorem Departamentu Obsługi Rady Bezpieczeństwa Narodowego, organu doradczego Prezydenta w zakresie wewnętrznego i zewnętrznego bezpieczeństwa Państwa, powołanego przez Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego 20 stycznia 1998 r.

W. Dutka, *Dziesięciolecie NFOŚiGW*, „PK” 1999, nr 7-8 (94-95):11.

Informacja z okazji dziesięciolecia pracy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

T. Warchałowska, *Jak inspektor z wójtem* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 9 (96):10.

Rozmowa z Teresą Warchałowską, Głównym Inspektorem Ochrony Środowiska.

A. Hetman, *Czyściochy — nie śmieciarze* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 9 (96):29.

Rozmowa z Andrzejem Hetmanem, dyrektorem Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania w Warszawie.

R. Gawlik, *Czy w Polsce potrzebna jest Partia Zielonych* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):10.

Rozmowa z Radosławem Gawlikiem, sekretarzem stanu w Ministerstwie Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa.

W. Dutka, *Wstęp. Gospodarka odpadami w Warszawie*, „PK” 1999, nr 10 (97):69.

W. Dutka, *Strategia gospodarki odpadami komunalnymi w Warszawie*, „PK” 1999, nr 10 (97):69.

W. Kozak, *Mam pełną świadomość odpowiedzialności*. (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):70.

Rozmowa z Wojciechem Kozakiem, wiceprezydentem Warszawy.

C. Pelka, *Gospodarka odpadami to nie komercja* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):70.

Rozmowa z Cecylią Pelką, dyrektorem Zarządu Oczyszczania Miasta w Warszawie.

A. Czarnecka, *Przyjaźni mieszkańcom i miastu* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):71.

Rozmowa z Aleksandrą Czarnecką, szefową Działu Rozwoju Agatom Service Warszawa.

A. Hetman, *Istotna jest cena i jakość usług* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):71.

Rozmowa z Andrzejem Hetmanem, dyrektorem Miejskiego Przedsiębiorstwa Oczyszczania w Warszawie.

J. Kazanowski, *Przecieramy nowe szlaki* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 1999, nr 10 (97):73.

Rozmowa z Jackiem Kazanowskim, dyrektorem Zakładu Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych w Warszawie.

W. Dutka, *Zakład Unieszkodliwiania Stałych Odpadów Komunalnych*, „PK” 1999, nr 10 (97):74.

W. Dutka, *Od Redaktora. Szybкими krokami zbliża się termin naszej integracji z Unią Europejską...*, „PK” 1999, nr 11 (98):4.

W. Dutka, *Kongres i Ekopolis*, „PK” 1999, nr 12 (99):24.

Relacja z VI Polskiego Kongresu Oczyszczania Miast oraz Targów Zagospodarowania i Utylizacji EKOPOLIS w Szczecinie.

W. Dutka, *Modele finansowania komunalnej gospodarki odpadami*, „PK” 1999, nr 12 (99):38.

Artykuł prezentujący różne modele finansowania gospodarki odpadami w miastach i gminach, przygotowany przy współpracy z mgr. Rafałem Jantą.

W. Dutka, *Od Redaktora. Dziś oddajemy do Państwa ręk setny numer PK*, „PK” 2000, nr 1 (100):5.

A. Tokarczuk, *Terminy nie są zagrożone* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2000, nr 1 (100):10.

Rozmowa z Antonim Tokarczukiem, ministrem środowiska w rządzie Jerzego Buzka, o negocjacjach z Unią Europejską, funduszach przedakcesyjnych i lobbingu na rzecz środowiska.

M. Michalik, *Przyspieszenie w środowisku* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2000, nr 5 (104):10.

Rozmowa z Markiem Michalikiem, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Środowiska, o sytuacji w prawie ekologicznym i szansach na jego szybkie dostosowanie do norm Unii Europejskiej.

J. Wiśniewski, *Woda do życia* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2000, nr 6 (105):10.

Rozmowa z Januszem Wiśniewskim, zastępcą dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, o problemach w polskiej gospodarce wodnej oraz nowelizacji Prawa wodnego.

W. Modzelewski, *VAT w komunalce* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2000, nr 7 (106):10.

Rozmowa z prof. Witoldem Modzelewskim o dokumentowaniu usług komunalnych dla potrzeb podatku VAT i jego naliczaniu w 2000 r.

W. Sitko, *Śmieci to towar* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2000, nr 8 (107):10.

Rozmowa z Włodzimierzem Sitkiem, wiceprezydentem Łodzi.

W. Dutka, *Konkurs o Szklaną Statuetkę*, „PK — Dodatek” 2000, nr 4:5.

Informacja o konkursie organizowanym przez redakcję „Przeglądu Komunalnego”.

W. Dutka, *Pragnę zaprosić Państwa do udziału w Konkursie o Szklaną Statuetkę...*, „PK”, Biuletyn — Konkurs o Szklaną Statuetkę 2000, nr 1:1.

Informacja o konkursie organizowanym przez redakcję.

W. Dutka, *Od Redaktora. Przed nami kolejny pracowity rok dla wszystkich związanych z ochroną środowiska i gospodarką komunalną...*, „PK” 2000, nr 12 (111):4.

W. Dutka, *Od Redaktora. Jubileusz. Przed dziewięć laty powstał pierwszy numer „Przeglądu Komunalnego”. Zgrzebny i cienki, w niczym nie przypominał obecnego*, „PK” 2001, nr 3 (114):5.

W. Dutka, *Od Redaktora. Parlament właśnie zakończył prace nad zestawem licznych ustaw związanych z ochroną środowiska i gospodarką komunalną...*, „PK” 2001, nr 8 (119):5.

W. Dutka, *Porozumienie na wagę euro*, „PK” 2001, nr 9 (120):39.

Artykuł na temat projektu „Rozbudowa systemu głównych kolektorów doprowadzających ścieki do poznańskiej oczyszczalni z modernizacją oczyszczalni i rozbudową kanalizacji na terenie gminy Tarnowo Podgórne”.

W. Dutka, *II edycja Konkursu o Szklaną Statuetkę „Przeglądu Komunalnego”*, „Recykling”, 2001, nr 11 (6):12.

W. Dutka, *Od Redaktora. Kończy się ważny, pracowity rok dla ochrony środowiska. Wykonano rzeczy, które jeszcze niedawno wydawały się niemożliwe...*, „PK” 2001, nr 12 (123):4.

W. Dutka, *Koordinacja powiatowych planów gospodarki odpadami z polityką energetyczną w celu wykorzystania paliwa z odpadów*, w: J.W. Wandrasz i K. Pikoń (red.), *Paliwa z odpadów*, Wydawnictwo Helion, Gliwice 2001, t. 3, s. 307-314.

Książka zawiera materiały prezentowane na III Międzynarodowej Konferencji „Paliwa z Odpadów” (Wisła, 17-19 października 2001 r.). W pracy zwrócono uwagę na opracowywanie planów gospodarki odpadami, umożliwiających m.in. osiągnięcie celów polityki ekologicznej państwa. Powiatowy plan określa projektowany system gospodarowania odpadami. Polityka energetyczna państwa formułuje długoterminową prognozę gospodarki paliwami i energią w kraju oraz określa długofalowy program działania państwa. Opracowywana jest ona zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i określa m.in. działania w zakresie ochrony środowiska, rozwój wykorzystania niekonwencjonalnych, w tym odnawialnych, źródeł energii. Plany przedsiębiorstw energetycznych obejmują m.in. przedsięwzięcia w zakresie nowych źródeł paliw, w tym niekonwencjonalnych i odnawialnych. Przy planowaniu przedsiębiorstwa energetyczne są obowiązkowo współpracować z gminami, na których obszarze prowadzą działalność gospodarczą. Celowe jest doprowadzenie do koordynacji planów gospodarki odpadami z polityką energetyczną w celu wykorzystania paliw z odpadów.

W. Dutka, *Najbardziej ekologiczna gmina 2001*, „PK” 2002, nr 2 (126):39.

Artykuł o konkursie na najbardziej ekologiczną gminę, jego laureatach i przyznanych nagrodach.

W. Dutka, *Od Redaktora. Wybory mamy już za sobą. W zmniejszonych liczebnie samorządach wszystkich szczebli pojawiło się wielu radnych, reprezentujących różne środowiska i grupy interesu...*, „PK” 2002, nr 11 (134):4.

W. Dutka, *Seminarium KEMIPOL-u*, „PK” 2002, nr 11 (134):90.

Informacja o seminarium zorganizowanym przez powstałą w 1991 r. firmę KEMIPOL, zajmującą się szerokim wprowadzaniem nowoczesnych metod chemicznego strącania w oczyszczalniach ścieków i stacjach uzdatniania wody na rynku polskim.

C. Śleziak, *Ekologia to problem gospodarczy* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2002, nr 12 (135):14.

Rozmowa z Czesławem Śleziakiem, sekretarzem stanu w Ministerstwie Środowiska.

W. Dutka, *Od Redaktora. Ukształtowały się już do końca nowe władze samorządowe, od gminy po województwo...*, „PK” 2003, nr 1 (136):4.

J. Mikuła, *Inwestorzy sami sobie winni* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2003, nr 1 (136):14.

Rozmowa z Januszem Mikułą, byłym prezesem Polskiego Klubu Ekologicznego, p.o. dyrektora Departamentu Inwestycji i Rozwoju Technologii w Ministerstwie Środowiska.

W. Dutka, *Od Redaktora. Zdecydowana większość Czytelników oczekuje, że po wejściu Polski do Unii Europejskiej realizacja programu dostosowawczego stworzy duży popyt na produkcję i usługi związane z ochroną środowiska i gospodarką komunalną*, „PK” 2003, nr 3 (138):4.

C. Śleziak, *Polska nie ma czasu* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2003, nr 4 (139):14.

Rozmowa z Czesławem Śleziakiem, ministrem środowiska w rządzie Leszka Millera.

W. Dutka, *Cena i jakość*, „PK” 2003, nr 4 (139):78.

Prezentacja Małopolskiej Wytwórni Maszyn w Brzesku.

J. Ostapiuk, *Nie bójcie się Unii* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2003, nr 5 (140):14.

Rozmowa z Januszem Ostapiukiem, wiceprezesem zarządu EkoFunduszu w Warszawie.

J. Dobosz, *Dosyć tej biedy* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2003, nr 7 (142):24

Rozmowa z Jerzym Doboszem, zastępcą Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

A. Blochowiak, *Istotny czynnik mobilizujący* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „Recykling” 2003, nr 7 (25):6.

Wywiad z Arkadiuszem Blochowiakiem, zastępcą dyrektora Departamentu Ekologii, Infrastruktury i Mienia Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu.

W. Dutka, *Od Redaktora. Żyjemy w wieku rewolucji informatycznej i automatyzacji coraz to nowych dziedzin życia...*, „PK” 2003, nr 8 (143):4.

J. Kalinowski, *Nie można kupić mercedesa za cenę trabanta* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2003, nr 9 (144):68.

Rozmowa z Jerzym Kalinowskim, przedstawicielem firmy SSI Schefer.

W. Dutka, *Od Redaktora. Skończyły się wakacje, ruszyła machina sejmowa. Jednym z pilniejszych zadań Sejmu jest przyjęcie rozwiązań systemowych...*, „PK” 2003, nr 9 (144):4.

W. Dutka, *Od Redaktora. Tegoroczna jesień obfituje w targi ekologiczne...*, „PK” 2003, nr 11 (146):4.

M. Stanisławska-Meysztowicz, *Pokochać swój kawałek ziemi* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „Recykling” 2003, nr 12 (29):8.

Wywiad z Mirą Stanisławką-Meysztowicz z Fundacji Nasza Ziemia.

C. Śleziak, *Sprawy zasadnicze* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 1 (148):14.

Rozmowa z Czesławem Śleziakiem, ministrem środowiska w rządzie Leszka Millera.

W. Dutka, *Od Redaktora. Minęło 13 lat od wydania pierwszego numeru Przeglądu Komunalnego...* „PK” 2004, nr 3 (150):4.

M. Mrówczyński, *Czysty zielony Śląsk* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „Recykling” 2004, nr 3 (39):8.

Wywiad z Markiem Mrówczyńskim, prezesem zarządu Międzygminnego Przedsiębiorstwa Gospodarki Odpadami Master Sp. z o.o. w Tychach.

J. Mazurek, *Wolna ręka rynku w samorządzie* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 4 (151):14.

Rozmowa z Jerzym Mazurkiem, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji.

W. Siwczak, *Nie należy tragizować* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 4 (151):49.

Rozmowa z Wiesławem Siwczakiem, prezesem Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach.

T. Chruszczow, *Nie zabraknie stłuczki szklanej* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „Recykling” 2004, nr 5 (41):6.

Rozmowa z Tomaszem Chruszczowem, dyrektorem Forum Opakowań Szklanych.

N. Rethmann, *Dalszy rozwój* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 5 (152):14.

Rozmowa z Norbertem Rethmannem, przewodniczącym rady nadzorczej firmy Rethmann.

J. Staszczyk, *Trzeba mieć kilka wpadek* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 5 (152):16.

Rozmowa z Jerzym Staszczykiem, przedstawicielem austriackiej firmy M-U-T.

M. Ostojski, *Nowa strategia gospodarki wodnej* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 6 (153):14.

Rozmowa z Mieczysławem Ostojkim, dyrektorem Departamentu Zasobów Wodnych w Ministerstwie Środowiska.

W. Dutka, *W Senacie o odpadach*, „Recykling” 2004, nr 7-8 (43-44):23.

Informacja o pracach nad uregulowaniami prawnymi dotyczącymi gospodarki odpadami.

P. Chudziński, *Realne cele w realnej perspektywie* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 7 (154):14.

Rozmowa z Pawłem Chudzińskim, prezesem Izby Gospodarczej „Wodociągi Polskie”.

A. Mizgajski, *Sprostać wyzwaniom przyszłości* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 8 (155):24.

Rozmowa z prof. Andrzejem Mizgajskim, podsekretarzem stanu w Ministerstwie Środowiska.

J. Swatoń, *Będzie kontynuacja* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 8 (155):14.

Rozmowa z Jerzym Swatoniem, ministrem środowiska w rządzie Marka Belki.

W. Dutka, *Od Redaktora. Minęły wakacje, jakże potrzebne po trudnym pierwszym półroczu, a teraz znów zbliża się okres intensywnej pracy....*, „PK” 2004, nr 9 (156):4.

W. Dutka, *Szansa miasta tkwi w mieszkańcach i gruntach*, „PK” 2004, nr 10 (157):54.

W. Dutka, *Od Redaktora. Zbliża się rok 2007, gdy trzeba będzie się rozliczyć ze zobowiązań proekologicznych wobec Unii Europejskiej*, „PK” 2004, nr 11 (158):4.

A. Porawski, *Zaufajmy samorządowi* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 11 (158):94.

Rozmowa z Andrzejem Porawskim, dyrektorem Biura Związku Miast Polskich.

P. Gonera, *Działamy w porozumieniu* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004, nr 11 (158):98.

Rozmowa z Przemysławem Gonera, prezesem Zarządu Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu, przewodniczącym Konwentu Prezesów Zarządów Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

M.J. Gromiec, *Gospodarka ściekowa z perspektywy europejskiej* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2004 nr 12 (159):14.

Rozmowa z Markiem Jerzym Gromcem, przewodniczącym Krajowej Rady Gospodarki Wodnej.

W. Dutka, *Od Redaktora. Wiosna w pełni! Oznacza to początek szeregu gminnych inwestycji. Wiele wskazuje na to, że polskie samorządy są bardzo dobrze przygotowane do wykorzystania środków z Unii Europejskiej...*, „PK” 2005, nr 4 (163):4.

J. Hausner, *Sojusz na rzecz rozwoju* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2005, nr 4 (163):14.

Rozmowa z Jerzym Hausnerem, wicepremierem i ministrem gospodarki i pracy w rządach Leszka Millera i Marka Belki.

K. Masiuk, *Niebawem start* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2005, nr 4 (163):4.

Rozmowa z Krzysztofem Masiukiem, prezesem Zarządu Centrum Wspierania Inicjatyw Poza-rządowych „Europa Nasz Dom”, na temat VII edycji Narodowego Konkursu Ekologicznego „Przyjaźni Środowisku”.

W. Dutka, *Bój o odpady*, „PK” 2005, nr 6 (165):25.

Artykuł dotyczący posiedzenia Podkomisji Nadzwyczajnej Sejmu RP w sprawie rozpatrzenia rządowego projektu zmiany ustawy o odpadach.

W. Dutka, *Od Redakcji*, „PK — Dodatek” 2005, nr 8/2005.

Dodatek poświęcony jest zmianom w ustawie o odpadach oraz przekształceniom w prawie ochrony środowiska.

S. Mikołajczak, *Życie weryfikuje rozwiązania prawne* (rozmowę przeprowadził W. Dutka), „PK” 2005, nr 10 (169):16.

Rozmowa ze Stefanem Mikołajczakiem, marszałkiem województwa wielkopolskiego.

Publikacje ze współautorem

W. Dutka, A. Grzeszczak, K. Kasprzak, *Uzgodnienia dokumentacji projektowej składowiska (stan prawny na dzień 1 października 1993 r.)*, w: K. Kasprzak (red.), *Budowa bezpiecznych składowisk odpadów. Materiały III Konferencji Szkoleniowej (Wista, 25-27 października 1993 r.)*, Wydawnictwo ABRYŚ, Poznań 1993, str. 17-19.

Opis zakresu uzgodnień niezbędnych do zatwierdzenia projektu budowy składowiska odpadów komunalnych.

W. Dutka, A. Grzeszczak, K. Kasprzak, *Uzgodnienia dokumentacji projektowej składowiska odpadów komunalnych (stan prawny na dzień 31 grudnia 1993 r.)*, cz. I, „PK” 1994, nr 1 (31):1 i 7.

Opis zakresu uzgodnień niezbędnych do zatwierdzenia projektu budowy składowiska odpadów komunalnych.

W. Dutka, A. Grzeszczak, K. Kasprzak, *Uzgodnienia dokumentacji projektowej składowiska odpadów komunalnych — stan prawny na dzień 31 grudnia 1993 r.*, „PK” 1994, nr 2-3 (32):1-2 i 4-8.

Opis zakresu uzgodnień niezbędnych do zatwierdzenia projektu budowy składowiska odpadów komunalnych

W. Dutka, A. Grzeszczak, K. Kasprzak, *Uzgodnienia dokumentacji projektowej składowiska odpadów komunalnych (stan prawny na dzień 31 grudnia 1993 r.)*, w: K. Kasprzak (red.), *Budowa bezpiecznych składowisk odpadów. Część IV. Materiały konferencji szkoleniowej (Wista, 22-24 marca 1994 r.)*, Wydawnictwo ABRYS, Poznań 1994, str. 5-18.

Opis zakresu uzgodnień niezbędnych do zatwierdzenia projektu budowy składowiska odpadów komunalnych.

W. Dutka, K. Kasprzak, J. Kałuziński, K. Stępczak, A. Taborski, J. Tomczak, M. Walny, *Protokół Komisji Uchwał i Wniosków konferencji „Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy”*, „Morena”, Puszczykowo-Jeziory 1994, nr 2:125-128.

Zestawienie uchwał i wniosków sprecyzowanych podczas obrad konferencji „Samorządy lokalne a Wielkopolski Park Narodowy” (Jeziory, 21 września 1993 r.), zorganizowanej przez Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego oraz Radę Naukową i Dyрекcję Wielkopolskiego Parku Narodowego. W. Dutka reprezentował Komisję Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego jako jej przewodniczący. Tematem konferencji była koegzystencja WPN i sąsiadujących gmin oraz zachowanie wartości przyrodniczych tego terenu. Wnioski kierowane do Rady Naukowej i dyrektora WPN, lokalnej administracji samorządowej oraz organów administracji rządowej, dotyczyły następujących zagadnień: współpraca zarządu WPN z samorządami lokalnymi, regulacje prawne oraz uwarunkowania ekonomiczne, ochrona zasobów przyrody, planowanie przestrzenne, gospodarka gruntami, turystyka i rekreacja oraz handel i usługi. (zob. także: K. Kasprzak, *Komentarz do protokołu Komisji Uchwał i Wniosków*, Morena, Puszczykowo-Jeziory 1994, 2:129-136).

W. Dutka, K. Kasprzak, *Lokalne inicjatywy turystyczne*, „PK” 1996, nr 10 (61):13.

Uwagi na temat możliwości rozwoju turystyki w gminach.

W. Dutka, A. Grzeszczak, K. Kasprzak, *Projektowanie, wykonanie i eksploatacja składowisk odpadów komunalnych*, „PK” 1996, nr 11-12 (62-63):8-12 i 17-19.

Omówienie podstawowych zagadnień związanych z projektowaniem budową i eksploatacją składowisk odpadów komunalnych w gminach.

W. Dutka, K. Kasprzak, *Wstęp.... Lokalny rozwój...*, „PK — Dodatek” 1998, nr 1 (3):3.

Uwagi na temat rozwoju lokalnego na przykładzie gmin.

W. Dutka, K. Kasprzak, „*Przegląd Komunalny*” — *wczoraj, dziś i jutro*, „PK” 1999, nr 1 (88):7.

Historia, stan obecny i przyszłość „Przeglądu Komunalnego”.

W. Dutka, K. Kasprzak, „*Przegląd Komunalny*” — *historia i przyszłość*, „PK” 2000, nr 1 (100):14-17.

Artykuł o historii powstania „Przeglądu Komunalnego” i dalszych planach wydawniczych napisany z okazji wydania setnego numeru.

R. Grobelny, *Potrzebna konsekwencja działań* (rozmowę przeprowadził W. Dutka oraz K. Mączkowski), „PK” 2003, nr 2 (137):28.

Rozmowa z Ryszardem Grobelnym, prezydentem Poznania, miasta — zdobywcy tytułu Lider Polskiej Ekologii.

Publikacje redagowane (przygotowane, inspirowane) przez Wojciecha Dutkę

A. Wojciechowski, *Katalog stacji przeładunkowych odpadów komunalnych. Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej*, seria wydawnictw CPBR „Poprawa funkcjonowania gospodarki miejskiej”, Wydawnictwo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, Poznań 1991, s. 124.

Praca, której redakcję techniczną i korektę przygotował Wojciech Dutka, została wykonana w ramach Problemu Resortowego R-507 „Rozwój techniki oczyszczania miast i gospodarki odpadami”, koordynowanego przez Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Oczyszczania Miast w Łodzi. Uzupełniono ją i przygotowano do publikacji w ramach Kontynuacji Wybranych Celów CPBR 13.1 „Poprawa funkcjonowania gospodarki miejskiej”, koordynowanego przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Komunalnej w Warszawie. Praca była sponsorowana przez Ministerstwo Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa, zgodnie z umową nr 45/91-MGPIB z dnia 14.10.1991 r., zawartą z Ośrodkiem Badawczo-Rozwojowym Oczyszczania Miast w Łodzi.

Katalog-Informator wyrobów komunalnych. Przedsiębiorstwo KOMPOL Spółka z o.o. Wydawnictwo Fundacji Polskie Urządzenia Komunalne, Poznań 1991.

Katalog, przygotowany zgodnie z koncepcją Wojciecha Dutki przy merytorycznej współpracy Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Oczyszczania Miast w Łodzi, wydany został przy współpracy Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Opracowanie zawierało podstawowe informacje dla producentów wyrobów komunalnych i służących ochronie środowiska, opracowane na podstawie danych zawartych w banku producentów KOMPOL-u. Karty (reklamy) przygotowało 35 firm z całego kraju; dotyczyły odpadów stałych (47), oczyszczania ścieków (22), urządzania i utrzymania zieleni (21), narzędzi i urządzeń (21), utrzymania dróg i ulic (15), uzdatniania wody

(15) i odpadów płynnych (8). Katalog-Informator przeznaczony był dla organów administracji samorządowej i rządowej, przedsiębiorstw gospodarki komunalnej i oczyszczania miast, administracji domów mieszkalnych i spółdzielni mieszkaniowych, administracji obiektów sportowych i turystycznych, spółek wodnych itp. Dane w nim zawarte były okresowo aktualizowane, a karty katalogowe nowych wyrobów przysyłane użytkownikom katalogu wraz z informacją cenową. Zawierały one opis przeznaczenia warunków użytkowania i dane techniczne wyrobu oraz rysunek ofertowy. Producenci (dystrybutorzy) zobowiązywali się do systematycznego informowania wydawcy (KOMPOL-u) o istotnych zmianach technicznych oraz zmianach cen wyrobów znajdujących się w Katalogu. Wyroby prezentowane w Katalogu mieściły się w następujących grupach tematycznych: odpady stałe, odpady płynne, utrzymanie dróg i ulic, uzdatnianie wody, oczyszczanie ścieków, urządzenie i utrzymanie zieleni, aparatura kontrolno-pomiarowa, narzędzia i urządzenia różne.

Gospodarka odpadami a środowisko, Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego — Biuro Współpracy Ekologicznej ECO, Fundacja Polskie Urządzenia Komunalne, Krajowy Instytut Badań Samorządowych, Poznań 1993. Seria: Biblioteka ECO — zeszyt pierwszy, s. 89.

Treścią książki są edytowane pełne teksty referatów i materiałów szkoleniowych, które przygotowane zostały dla potrzeb zorganizowanych z inicjatywy Wojciecha Dutki w latach 1992-1993 kursów szkoleniowych pt. „Gospodarka odpadowa w gminie”, przeznaczonych dla pracowników administracji samorządowej ówczesnego woj. poznańskiego. Kursy, składające się z trzech cykli szkoleniowych, poświęcone były szerokiej problematyce gospodarki odpadami na tle kompleksowo ujętych zagadnień ochrony środowiska przyrodniczego, ochrony zasobów przyrody nieożywionej i ożywionej oraz planowania przestrzennego. Szkolenia zostały zorganizowane i merytorycznie przygotowane przez Fundację PUK — Polskie Urządzenia Komunalne i Sejmik Samorządowy Województwa Poznańskiego pod kierunkiem zespołu autorskiego w składzie Wojciech Dutka, Aleksander Grzeszczak i Krzysztof Kasprzak. W przygotowaniu materiałów szkoleniowych uczestniczyli także pracownicy Instytutu Geografii Fizycznej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Pracowni Naukowej Wielkopolskiego Parku Narodowego, Lednickiego Parku Krajobrazowego i Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy, Wojewódzkiego Biura Planowania Przestrzennego w Poznaniu, Wydziału Turystyki i Rekreacji Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego w Poznaniu, Agencji Ochrony Środowiska ABRYŚ, Urzędu Rejonowego w Poznaniu, Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu oraz Politechniki Warszawskiej. Motywem przewodnim zbioru materiałów jest ochrona powierzchni Ziemi. Szeroki zakres problematyki obejmuje elementy techniczne, prawne, administracyjne, organizacyjne, a także zagadnienia bardziej ogólne, związane z ochroną środowiska: Przyrodnicze uwarunkowania lokalizacji składowisk odpadów komunalnych (A. Grzeszczak), Techniki i technologie unieszkodliwiania odpadów (S. Figas), Programy gospodarki odpadami, badania składu i klasyfikacja odpadów (K. Skalmowski), Pozyskiwanie i wykorzystanie biogazu ze składowisk i wysypisk (A. Dziędziela), Geomembrany i geowłókniny (H. Karmolińska), Ochrona zasobów naturalnych przez gminy (A. Grzeszczak), Ochrona środowiska w planowaniu przestrzennym (J. Pilch), Strefy ochronne (K. Kasprzak, J. Lemański), Szczególne formy ochrony w krajowym systemie obszarów chronionych (B. Raszka), Ochrona indywidualna a krajowy system ochrony przyrody (I. Miedzińska), Ochrona krajobrazu w Wielkopolsce (K. Kasprzak), Środowisko przyrodnicze jako system i potrzeba jego kartograficznej prezentacji (L. Kozacki), Mapa sozologiczna jako bank informacji o stanie środowiska (L. Kozacki), Przydatność mapy hydrograficznej w skali 1:500 000 w ochronie środowiska (A. Kaniecki).

M. Górski, W. Dutka (red.), *Nowe Prawo ochrony środowiska w praktyce działania samorządów — wyjaśnienie wątpliwości i błędów w interpretacji. Materiały Konferencyjne Ogólnopolskiej Konferencji Szkoleniowej (Poznań, 18-19 lutego 2004 r.), ABRYŚ, Poznań 2004.*

Krytyczny przegląd nowych uregulowań prawnych wprowadzonych Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. — Prawo ochrony środowiska (DzU nr 62, poz. 627, z późn. zm.) z punktu widzenia działań podejmowanych przez samorządy.

Opracowania niepublikowane

W. Dutka, *Wody gruntowe*, niepublikowany rękopis z 1994 r.

Rękopis opracowania poświęconego różnym zagadnieniom związanym z wodami gruntowymi, przedstawionym w następujących rozdziałach: systemy wód gruntowych, chemia i mikrobiologia, hydraulika, geochemiczne osiadczenia i uszczelniania, polowe badania hydrogeologiczne, gospodarka wodna gleb i tworzenie zasobów wód gruntowych, migracja zanieczyszczeń, ocena wpływu szkodliwych substancji na wodę gruntową oraz metody ich usuwania, ochrona wód gruntowych

Konferencje i seminaria

zorganizowane przy autorskim udziale Wojciecha Dutki w latach 1992-2005

Lp.	TEMAT KONFERENCJI	DATA	MIEJSCE
1992			
1.	GOSPODARKA ODPADOWA W GMINIE cz. I	24-26.11	Poznań
1993			
2.	GOSPODARKA ODPADOWA W GMINIE cz. II <i>Uwarunkowania lokalizacji składowisk</i>	11-12.01	Poznań
3.	GOSPODARKA ODPADOWA W GMINIE cz. III <i>Ochrona zasobów przyrody</i>	1-2.03	Poznań
4.	GOSPODARKA WODNA W GMINIE cz. I	1-2.06	Poznań
5.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. I	7-9.06	Wisła
6.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. II	13-15.09	Dębe k. Warszawy
7.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. III	25-27.10	Wisła
8.	OPTIMALNY DOBÓR OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW <i>Podstawowe informacje dla inwestorów w gminach</i>	15-17.11	Dębe k. Warszawy
1994			
9.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. I	16-18.03	Wisła
10.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. IV	22-24.03	Wisła
11.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. II	13-15.04	Puszczykowo
12.	GOSPODARKA ODPADAMI cz. I	28-30.04	Wisła
13.	GOSPODARKA WODNA W GMINIE cz. II	13-15.09	Wisła
14.	UTYLIZACJA ODPADÓW SZPITALNYCH cz. I	6-7.10	Poznań
15.	GOSPODARKA ODPADAMI cz. II	11-13.10	Wisła
16.	WSPÓŁDZIAŁANIE PIOŚ I PAŃSTWOWEJ STRAŻY POŻARNEJ W ZAPOBIEGANIU I USUWANIU SKUTKÓW NADZWYCZAJ- NYCH ZAGROŻEŃ ŚRODOWISKA w latach 1992-93	7-9.11	Kiekrz
17.	ZADANIA SAMORZĄDÓW LOKALNYCH W PRZECIWDZIA- ŁANIU NADZWYCZAJNYM ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA	5-6.12	Kiekrz
18.	PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ KOMUNALNA cz. I	12-13.12	Poznań

1995

19.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	30-31.01	Poznań
20.	BIZNES TURYSTYCZNY DROGĄ DO SUKCESU	27.02-1.03	Wisła
21.	UTYLIZACJA ODPADÓW SZPITALNYCH cz. II	13-14.03	Kiekrz
22.	GOSPODARKA ODPADAMI cz. III <i>Segregacja odpadów – sposób na redukcję składowisk</i>	4-5.04	Kiekrz
23.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	29-30.05	Poznań
24.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. V	7-9.06	Wisła
25.	GOSPODARKA ODPADAMI cz. IV <i>Minimalizacja ilości składowanych odpadów</i>	12-14.06	Wisła
26.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W SŁUŻBIE ZDROWIA	5.09	Poznań
27.	PORADNIK EKSPLOATATORA OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW ORAZ PROBLEMY CERTYFIKACJI OPERATORÓW OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	10-12.10	Wisła
28.	RACJONALNA GOSPODARKA ODPADAMI W GMINIE cz. IV	16-18.10	Wisła

1996

29.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. III	15-17.01	Wisła
30.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. VI	26-28.02	Wisła
31.	UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH cz. III	11-12.03	Poznań
32.	I WIELKOPOLSKIE WARSZTATY EKOLOGICZNE DLA GMIN	25.03	Poznań
33.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W PRAKTYCE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	27.03	Luboń
34.	USTAWA O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE	4-5.06	Wisła
35.	GOSPODARKA ODPADAMI cz. V	12-14.06	Wiedeń Bratysława
36.	REPREZENTACJA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO W RADACH NADZORCZYCH WFOŚiGW	16-18.06	Wisła
37.	SANITACJA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH MIASTA	18-19.09	Wisła
38.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	30.09-1.10	Poznań
39.	OKRESOWE SZKOLENIE BHP DLA PRACODAWCÓW I KADRY KIEROWNICZEJ	21-25.10	Wisła
40.	OGÓLNOPOLSKIE SAMORZĄDOWE FORUM EKOLOGICZNE	listopad	Puszczykowo Poznań

1997

39.	II WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	20.01	Poznań
40.	USTAWA O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE	27.01	Poznań
41.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. VII	26-28.02	Wisła
42.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. IV	3-5.03	Wisła
43.	OCENY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO W PRAKTYCE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	10-11.03	Wisła
44.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH cz. IV	17-18.04	Poznań
45.	USTAWA O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE	25.04	Poznań
46.	WIELKOPOLSKIE KONSULTACJE METODYCZNE <i>Gminne przepisy utrzymania czystości i porządku</i>	8.05	Poznań
47.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. V GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W WIEDNIU cz. II	12-15.05	Wisła Wiedeń
48.	RECYKLING STŁUCZKI SZKLANEJ	11-12.06	Rudawa
49.	USTAWA O ODPADACH A UTRZYMANIE CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH	16.09	Kraków
50.	GOSPODARKA ODPADAMI W NIEMCZACH cz. I SKŁADOWISKA ODPADÓW W NIEMCZACH	24-26.09	Lubbecke
51.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. VI KOMPOSTOWANIE ODPADÓW ORGANICZNYCH W PRAKTYCE	1-2.10	Wisła
52.	ZMIANY USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH	6.10	Poznań
53.	PRZEDSIĘBIORSTWO GOSPODARKI KOMUNALNEJ A OCHRONA ŚRODOWISKA cz. VI GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W WIEDNIU cz. III	13-16.10	Wiedeń
54.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	24.10	Poznań
55.	OGÓLNOPOLSKIE SAMORZĄDOWE FORUM EKOLOGICZNE	listopad	Puszczykowo Poznań

1998

56.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE	29.01	Poznań
57.	ZMIANY USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE JEDNOSTEK OŚWIATOWYCH	30.01	Poznań
58.	ZMIANY USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE PLACÓWEK SŁUŻBY ZDROWIA	2.02	Katowice
59.	ZMIANY USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH W PRAKTYCE SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO I JEDNOSTEK OŚWIATOWYCH	3.02	Katowice
60.	III WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	10.02	Poznań

61.	USTAWA O ODPADACH A UTRZYMANIE PORZĄDKU I CZYSTOŚCI W GMINACH	20.02	Łódź
62.	BUDOWA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. VIII <i>Nowe materiały i technologie</i>	25-27.02	Wisła
63.	PLANOWANIE ENERGETYCZNE W MIEŚCIE I GMINIE cz. I	18-19.03	Poznań
64.	UWARUNKOWANIA PRAWNE DZIAŁALNOŚCI WETERYNARYJNEJ W GMINIE	26.03	Poznań
65.	GOSPODARKA ODPADAMI W HOLANDII cz. I SKŁADOWISKA ODPADÓW W HOLANDII	20-24.04	Holandia
66.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH cz. V	27-28.04	Poznań
67.	GOSPODARKA ODPADAMI PRZEMYSŁOWYMI cz. I	28.04	Poznań
68.	GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI W WIEDNIU cz. IV	11-13.05	Wiedeń
69.	WARSZTATY Z ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	2.06	Poznań
70.	PLANOWANIE ENERGETYCZNE W MIEŚCIE I GMINIE cz. II	8-9.06	Wisła
71.	KANALIZACJA TERENÓW NIEZURBANIZOWANYCH	9-11.09	Wisła
72.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI cz. I	22-24.09	Wisła
73.	GOSPODARKA ODPADAMI PRZEMYSŁOWYMI cz. II	6.10	Katowice
74.	II OGÓLNOPOLSKI ZJAZD EKOLOGICZNY	23-24.11	Poznań
75.	RECYKLING SAMOCHODÓW BLIŻEJ GOSPODARKI LOKALNEJ	8-9.12	Poznań
1999			
76.	STATUS PRAWNY I ZADANIA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY I POWIATU	29.01	Poznań
77.	IV WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	10.02	Poznań
78.	GOSPODARKA ODPADAMI PRZEMYSŁOWYMI cz. III	16.02	Katowice
79.	STATUS PRAWNY I ZADANIA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY I POWIATU	22.02	Katowice
80.	STATUS PRAWNY I ZADANIA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY I POWIATU	23.02	Warszawa
81.	EKSPLLOATACJA SKŁADOWISK ODPADÓW cz. IX	24-26.02	Wisła
82.	DROGI ROWEROWE – WAŻNY ELEMENT UKŁADU KOMUNIKACYJNEGO REGIONÓW, MIAST I MIASTECZEK cz. I	9-10.03	Poznań
83.	MARKETING MIAST, GMIN I REGIONÓW	11-12.03	Poznań
84.	POZYSKIWANIE FUNDUSZY NA INWESTYCJE SAMORZĄDOWE	29-31.03	Poznań
85.	PLANOWANIE ENERGETYCZNE W MIEŚCIE I GMINIE cz. III	7-9.04	Poznań
86.	ŁAD PRZESTRZENNY W GMINIE	13-14.04	Wisła

87.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W HOLANDII cz. II	19-23.04	Holandia
88.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH I WETERYNARYJNYCH cz. VI	27-28.04	Poznań
89.	MIĘDZYNARODOWE TARGI RECYKLINGU I OCHRONY ŚRODOWISKA IFAT	4-7.05	Monachium
90.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE – DOŚWIADCZENIA, TRUDNOŚCI I BŁĘDY PRAKTYKI	13.05	Poznań
91.	GOSPODARKA ODPADAMI W AUSTRII – WIEDEŃ, STOCKERAU	8-11.06	Wiedeń
92.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI cz. II	21-23.06	Wisła
93.	SIECI KANALIZACYJNE I POMPOWNIŁNIE ŚCIEKÓW NA TERENACH NIEZURBANIZOWANYCH	6-8.09	Wisła
94.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W SZWECJI	7-11.09	Szwecja
95.	SYSTEMY ZBIÓRKI I SEGREGACJI ODPADÓW W NIEMCZACH	14-17.09	Niemcy
96.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W WIEDNIU	25-28.09	Austria
97.	ROZWÓJ LOKALNYCH RYNKÓW ENERGII	27-28.09	Poznań
98.	PROCEDURY ADMINISTRACYJNE ZWIĄZANE Z FUNDUSZAMI I DOTACJAMI DLA GMIN I POWIATÓW NA CELE PROEKOLOGICZNE	14.10	Poznań
99.	GOSPODARKA ODPADAMI W AUSTRII – WIEDEŃ, STOCKERAU	18-21.10	Austria
100.	BUDŻET I GOSPODARKA FINANSOWA W GMINIE I POWIECIE	25.10	Poznań
101.	STATUS PRAWNY I ZADANIA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY	26.10	Poznań
102.	STATUS PRAWNY I ZADANIA KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY	2.11	Warszawa
103.	III OGÓLNOPOLSKI ZJAZD EKOLOGICZNY	22-23.11	Poznań
104.	EKOLOGICZNE ASPEKTY BUDOWY DRÓG W GMINACH	24.11	Poznań

2000

105.	UDZIELANIE DROBNYCH ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	1.02	Poznań
106.	KOMISJA REWIZYJNA RADY GMINY POWIATU	2.02	Poznań
107.	PROCEDURY KONTROLNE ADMINISTRACJI PUBLICZNEJ – POZYCJA KONTROLOWANEGO	7.02	Poznań
108.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE Z ZAKRESU UTRZYMANIA CZYSTOŚCI I ZIELENI W MIEŚCIE	8.02	Poznań
109.	USTAWA O ODPADACH W ASPEKcie INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ	22-23.02	Poznań

110.	BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. X	29.02-2.03	Szczyrk
111.	V WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	13.03	Poznań
112.	UNIESZKODLIWIANIE KOMUNALNYCH ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH	11-13.04	Wisła
113.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE – DOŚWIADCZENIA, WĄTPLIWOŚCI I BŁĘDY PRAKTYKI	17.04	Poznań
114.	PLANOWANIE ENERGETYCZNE W MIEŚCIE I GMINIE W ASPEKTCIE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	18-20.04	Poznań
115.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH I WETERYNARYJNYCH	26-27.04	Poznań
116.	GOSPODARKA ODPADAMI W AUSTRII – WIEDEN, STOCKERAU	8-12.05	Wiedeń
117.	SIECI KANALIZACYJNE, POMPOWNIE I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENACH NIEZURBANIZOWANYCH	15-17.05	Piła- Bydgoszcz
118.	POLITYKA INFORMACYJNA W GMINIE I POWIECIE – INFORMOWANIE I KONSULTACJE SPOŁECZNE	18.05	Poznań
119.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W WIEDNIU	22-26.05	Wiedeń
120.	DROGI ROWEROWE – FINANSOWANIE, PROJEKTOWANIE, BUDOWA, EKSPLOATACJA	31.05-01.06	Poznań
121.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W FINLANDII	06-10.06	Finlandia
122.	POWIATOWA GOSPODARKA ODPADAMI	14-15.06	Szczyrk
123.	ATLAS GEOLOGICZNO-INŻYNIERSKIE MIAST W SKALI 1:10 000	28.06	Poznań
124.	EXPO 2000 – GOSPODARKA ODPADAMI	05-08.09	Hanower
125.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI NA TERENACH MIEJSKICH	18-20.09	Pułtusk
126.	POZYSKIWANIE FUNDUSZY POZABUDŻETOWYCH NA INWESTYCJE SAMORZĄDOWE	26-28.09	Piła
127.	GOSPODARKA ODPADAMI W WIEDNIU	3-5.10	Wiedeń
128.	EXPO 2000 – GOSPODARKA ODPADAMI	10-13.10	Hanower
129.	KSIĘGOWOŚĆ W ZAKŁADACH GOSPODARKI KOMUNALNEJ	7-8.11	Wisła
130.	OCHRONA ŚRODOWISKA – AUSTRIACKIE DOŚWIADCZENIA JAKO WYZWANIE I BODZIEC DLA POLSKIEJ GOSPODARKI W DRODZE DO UE	12-15.11	Wiedeń
131.	IV OGÓLNOPOLSKI ZJAZD EKOLOGICZNY	20-21.11	Poznań
132.	GOSPODARKA ODPADAMI W POLSCE	21.11	Poznań
133.	NOWE PRAWO GOSPODARCZE	01.12	Poznań

134.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH	23.01	Poznań
135.	ZAMÓWIENIA PUBLICZNE – DOŚWIADCZENIE WĄTPLIWOŚCI I BŁĘDY PRAKTYKI	01.02	Poznań
136.	UMOWY Z ZAKRESU ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH – KONSTRUOWANIE UMOWY NA PIŚMIE	02.02	Poznań
137.	KSIĘGOWOŚĆ W ZAKŁADACH GOSPODARKI KOMUNALNEJ – PODATEK DOCHODOWY OD OSÓB PRAWNYCH	20-21.02	Ustroń
138.	VI WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	22.02	Poznań
139.	BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. XI	7-9.02	Ustroń
140.	DOSTĘP DO INFORMACJI O ŚRODOWISKU ORAZ OOS – NOWE PRZEPISY ORAZ PRAKTYKA STOSOWANIA	15.03	Poznań
141.	FUNKCJONOWANIE KOMISJI PRZETARGOWYCH W PRAKTYCE	21.03	Poznań
142.	FUNKCJONOWANIE SAMORZĄDOWYCH KOMISJI REWIZYJNYCH ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM ABSOLUTORIUM DLA ZARZĄDU	21.03	Poznań
143.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH	2-4.04	Poznań
144.	ZARZĄDZANIE ZAKŁADEM GOSPODARKI KOMUNALNEJ	5-6.04	Piła
145.	GLOBALIZACJA A ODPADY OPAKOWANIOWE	22-27.04	Lipsk
146.	ENERGETYKA KONWENCJONALNA I ODNAWIALNA W AUSTRII	24-27.04	Wiedeń
147.	SPALANIE ODPADÓW KOMUNALNYCH W WIEDNIU	3-5.05	Wiedeń
148.	METALE CIĘŻKIE W ŚRODOWISKU PRZYRODNICZYM. ZASTOSOWANIE TMT 15 PRZY WYTRĄCANIU METALI CIĘŻKICH ZE ŚCIEKÓW	9.05	Poznań
149.	SIECI KANALIZACYJNE, POMPOWNI E I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENACH NIEZURBANIZOWANYCH	15-17.05	Piła
150.	GOSPODARKA ODPADAMI W BAWARII	15-19.05	Rosenheim
151.	MARKETING I SPRZEDAŻ USŁUG KOMUNALNYCH	22-23.05	Poznań
152.	GOSPODARKA ODPADAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W WIEDNIU	27-31.05	Wiedeń
153.	POLSKIE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W ASPEKcie INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ	5.06	Poznań
154.	ZIEMIA – NASZA MATKA, DBAJMY O JEJ CZYSTOŚĆ	6.06	Goluchów
155.	LASY – ZIELONE PŁUCA WIELKOPOLSKI	7.06	Goraj
156.	ENERGIA W ZGODZIE ZE ŚRODOWISKIEM	8.06	Kazimierz Biskupi

157.	AGROTURYSTYKA – OCHRONA ŚRODOWISKA I BIZNES	9.06	Rydzyzna
158.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH	3.07	Poznań
159.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W FINLANDII	3-7.07	Tampere
160.	NOWELIZACJA USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH – NOWE WZORCOWE REGULAMINY	11.09	Poznań
161.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI	12-14.09	Słubice, Berlin
162.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH	18.09	Poznań
163.	SIECI KANALIZACYJNE, POMPOWNI OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENACH MIEJSKICH	25-27.09	Poznań
164.	OBOWIAZKI ZAKŁADÓW GOSPODARKI KOMUNALNEJ WYNIKAJĄCE Z NOWEJ USTAWY O ODPADACH. WYMAGANE PRAWEM KWALIFIKACJE W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW	2.10	Poznań
165.	KSIĘGOWOŚĆ W ZAKŁADACH GOSPODARKI KOMUNALNEJ – USTAWA O RACHUNKOWOŚCI I JEJ OSTATNIE ZMIANY	11-12.10	Wisła
166.	KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W FINLANDII	20-24.10	Tampere
167.	NOWELIZACJA USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH – NOWE WZORCOWE REGULAMINY	22.10	Warszawa
168.	OBOWIAZKI ZAKŁADÓW GOSPODARKI KOMUNALNEJ WYNIKAJĄCE Z NOWEJ USTAWY O ODPADACH. WYMAGANE PRAWEM KWALIFIKACJE W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW ORAZ OBOWIAZUJĄCE OPŁATY ZA SKŁADOWANIE ODPADÓW	12.11	Warszawa
169.	V MIĘDZYNARODOWY ZJAZD EKOLOGICZNY	19-20.11	Poznań
170.	OBOWIAZKI ZAKŁADÓW GOSPODARKI KOMUNALNEJ WYNIKAJĄCE Z NOWEJ USTAWY O ODPADACH. WYMAGANE PRAWEM KWALIFIKACJE W ZAKRESIE ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW ORAZ OBOWIAZUJĄCE OPŁATY ZA SKŁADOWANIE ODPADÓW	26.11	Kraków
171.	NOWELIZACJA USTAWY O UTRZYMANIU CZYSTOŚCI I PORZĄDKU W GMINACH – NOWE WZORCOWE REGULAMINY	30.11	Katowice
172.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH – FUNKCJONOWANIE KOMISJI PRZETARGOWYCH W ŚWIELE NOWYCH PRZEPISÓW	29.11	Poznań

173.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH - DROBNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW	30.11	Poznań
174.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH - DROBNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW	5.12	Wrocław
2002			
175.	DUŻE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM TRYBU POWOŁANIA I FUNKCJONOWANIA KOMISJI PRZETARGOWYCH	17.01	Wrocław
176.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	24.01	Poznań
177.	NOWELIZACJA USTAWY O ZAMÓWIENIACH PUBLICZNYCH - DROBNE ZAMÓWIENIA PUBLICZNE W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW	05.02	Łódź
178.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	07.02	Gdańsk
179.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	11.02	Wrocław
180.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIEŹLE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	19.02	Poznań
181.	NOWE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W ASPEKCIE INTEGRACJI POLSKI Z UNIĄ EUROPEJSKĄ - WĄTPLIWOŚCI, DOŚWIADCZENIA I BŁĘDY W INTERPRETACJI	19-20.02	Poznań
182.	BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. XII	26-28.02	Wisła
183.	VII WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE - PROGRAMY GOSPODARKI ODPADAMI I EDUKACJA EKOLOGICZNA	5-6.03	Poznań
184.	TRENDY W OPAKOWANIACH ORAZ STRATEGIE W ROZWOJU RYNKU OPAKOWAŃ	17-24.03	Lipsk
185.	GOSPODARKA ODPADAMI W AUSTRII - PRZYKŁADY ROZWIĄZAŃ DLA POLSKI W DRODZE DO UE	19-22.03	Wiedeń

186.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIELE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	22.03	Białystok
187.	KSIĘGOWOŚĆ W ZAKŁADACH GOSPODARKI KOMUNALNEJ	23-25.04	Wisła
188.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIELE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	23.04	Szczecin
189.	GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH W ŚWIELE NOWYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH	24.04	Łódź
190.	KANALIZACJA OSIEDLI NIEZURBANIZOWANYCH	7-9.05	Dymaczewo Nowe
191.	GOSPODARKA ODPADAMI W BAWARII – TARGI IFAT	13-16.05	Altötting-Monachium
192.	UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH	15-16.05	Poznań
193.	ECO-DESIGN AND GREEN PRODUCT	20-23.05	Badalona
194.	GOSPODARKA ODPADAMI I GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W WIEDNIU	21-24.05	Wiedeń
195.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK	18-21.06	Szczyrk
196.	V OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA – PLANOWANIE ENERGETYCZNE W MIEŚCIE I GMINIE – ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII ELEMENTEM STRATEGII ROZWOJU GMINY	25-27.06	Poznań
197.	V MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA SZKOLENIOWA – KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI – OSADY ŚCIEKOWE I ODPADY KOMUNALNE – ZAGOSPODAROWANIE, SPALANIE I WSPÓŁSPALANIE	9-11.09	Szklarska Poręba
198.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK	17-20.09	Wisła
199.	SIECI KANALIZACYJNE, POMPOWNI E I OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW NA TERENACH MIEJSKICH	9-11.10	Łódź
200.	WYJAZD SZKOLENIOWY – PRZEPISY DOTYCZĄCE GOSPODARKI ODPADAMI W POLSCE W DRODZE INTEGRACJI Z UE – PERSPEKTYWY ROZWOJU I WNIOSKI	16-18.10	Gratz-Wiedeń
201.	XXII KONFERENCJA MIĘDZYNARODOWA, EUROPEJSKA GOSPODARKA ODPADAMI; KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI W NIEMCZECH	23-25.10	Berlin Brandenburgia
202.	VI MIĘDZYNARODOWY ZJAZD EKOLOGICZNY	19-20.11	Poznań
203.	IV OGÓLNOPOLSKIE FORUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ „EKO MEDIA FORUM” SEMINARIUM „EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLE I GMINIE”	19-22.11	Poznań

204.	USTAWY „CZYSZCZĄCE” ORAZ NAJNOWSZE ROZPORZĄDZENIA – OSTATNIE ZMIANY W PRAWIE OCHRONY ŚRODOWISKA	28.01	Poznań
205.	STATUS I FUNKCJONOWANIE KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY (POWIATU) Z UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMATYKI ABSOLUTORYJNEJ	30.01	Poznań
206.	STATUS I FUNKCJONOWANIE KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY (POWIATU) Z UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMATYKI ABSOLUTORYJNEJ	31.01	Warszawa
207.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK	4-7.02	Wisła
208.	KURS SZKOLENIOWY W RAMACH PROGRAMU LEONARDO DA VINCI – TRANSFER WIEDZY O ŚRODOWISKU, EUROPEJSKI PEŁNOMOCNIK DS. OCHRONY ŚRODOWISKA	12-15.02	Poznań
209.	NOWE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W PRAKTYCE DZIAŁANIA SAMORZĄDÓW	18-19.02	Poznań
210.	BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW cz. I	25-27.02	Szczyrk
211.	GOSPODARKA ODPADAMI I OPAKOWANIAM W PRZEDSIĘBIORSTWACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH – INTERPRETACJA PRZEPISÓW I KONTROLA W ZAKŁADZIE	3.03	Białystok
212.	VIII WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE	11.03	Poznań
213.	SKUTECZNE POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POMOCOWYCH UE NA INWESTYCJE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI ODPADAMI	25.03	Białystok
214.	STATUS I FUNKCJONOWANIE KOMISJI REWIZYJNEJ RADY GMINY (POWIATU) Z UWZGLĘDNIENIEM PROBLEMATYKI ABSOLUTORYJNEJ	26.03	Warszawa
215.	SKUTECZNE POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POMOCOWYCH UE NA INWESTYCJE W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI ODPADAMI	27.03	Poznań
216.	X OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA – UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH	7-8.04	Poznań
217.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK	13-16.05	Puszczykowo
218.	SEMINARIUM PROGRAMY UE WSPIERAJĄCE ROZWÓJ I POSTĘP W OCHRONIE ŚRODOWISKA	15.05	Poznań

219.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA – KOMPOSTOWANIE ODPADÓW ORGANICZNYCH	10-11.06	Kudowa Zdrój
220.	VI OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA – KANALIZACJA OSIEDLI NIEZURBANIZOWANYCH	25-26.06	Kudowa Zdrój
221.	CYKL KURSÓW SZKOLENIOWYCH W RAMACH PROJEKTU PHARE „ZINTEGROWANE ZAPOBIEGANIE I OGRANICZANIE ZANIECZYSZCZEŃ NA SZCZEBLE REGIONALNYM”	11.04 – 4.07	
222.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK	2-5.09.	Puszczykowo
223.	VI MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI – METODY ZAGOSPODAROWANIA ODPADÓW W PLANACH GOSPODARKI ODPADAMI	10-12.09.	Szczyrk
224.	GOSPODARKA ODPADAMI PRZEMYSŁOWYMI	30.09.	Poznań
225.	BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW	1-3.10.	Rumia
226.	VII MIĘDZYNARODOWY ZJAZD EKOLOGICZNY	17-18.11.	Poznań
227.	V OGÓLNOPOLSKIE FORUM EDUKACJI EKOLOGICZNEJ „EKO MEDIA FORUM” SEMINARIUM „EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLE I GMINIE”	18-21.11	Poznań
2004			
228.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE – GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH – OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW W ŚWIELE NAJNOWSZYCH ZMIAN PRAWNYCH	22.01	Poznań
229.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK PRZYGOTOWUJĄCY DO ZDANIA EGZAMINU W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI	27-30.01	Puszczykowo
230.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE – GOSPODARKA ODPADAMI W ZAKŁADACH PRODUKCYJNYCH, HANDLOWYCH I USŁUGOWYCH – OBOWIĄZKI PRZEDSIĘBIORCÓW W ŚWIELE NAJNOWSZYCH ZMIAN PRAWNYCH	04.02	Białystok
231.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA – NOWE PRAWO OCHRONY ŚRODOWISKA W PRAKTYCE DZIAŁANIA SAMORZĄDÓW – WYJAŚNIENIE WĄTPLIWOŚCI I BŁĘDÓW INTERPRETACJI	18-19.02	Poznań

232.	WARSZTATY SZKOLENIOWE – PROCEDURY UBIEGANIA SIĘ O POZWOLENIE ZINTEGROWANE DLA SKŁADOWISK ODPADÓW	15-16.03	Poznań
233.	WARSZTATY SZKOLENIOWE – PROCEDURY UBIEGANIA SIĘ O POZWOLENIE ZINTEGROWANE DLA ZAKŁADÓW ENERGETYCZNYCH	15-16.03	Poznań
234.	REGIONALNA KONFERENCJA IX WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE – GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA W WIELKOPOLSCE	16.03	Poznań
235.	NOWE PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	18.03	Warszawa
236.	REGIONALNE SEMINARIUM SZKOLENIOWE – NOWE PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	19.03	Poznań
237.	XIV OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA Z CYKLU BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW – PRAKTYCZNE PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SKŁADOWISK ODPADÓW	31.03-2.04	Rydzyń
238.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK PRZYGOTOWUJĄCY DO ZDANIA EGZAMINU W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI	19-22.04	Wisła
239.	XI OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH	26-27.04	Poznań
240.	NOWE PRAWO ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH	07.05	Poznań
241.	MAZOWIECKIE FORUM WODNO-ŚCIEKOWE	12.05	Warszawa
242.	KONFERENCJA NAUKOWO-TECHNICZNA „GOSPODAROWANIE WODĄ W WIELKOPOLSCE”	14.06	Poznań
243.	KURS SZKOLENIOWY DLA EKSPLOATATORÓW SKŁADOWISK PRZYGOTOWUJĄCY DO ZDANIA EGZAMINU W ZAKRESIE GOSPODAROWANIA ODPADAMI	22-25.06	Dymaczewo
244.	WARSZTATY SZKOLENIOWE – KOMUNIKACJA SPOŁECZNA W SYTUACJACH TRUDNYCH (POLITYKA INFORMACYJNA, KONFLIKTY LOKALNE, AKCEPTACJA SPOŁECZNA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA)	1-2.07	Poznań
245.	VII MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI	8-10.09	Mikorzyn k. Konina
246.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA METODY OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW PRZEMYSŁOWYCH	13-14.09	Poznań
247.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA „TRANSPORT DROGOWY ODPADÓW NIEBEZPIECZNYCH A ADR”	27-28.09	Białobrzegi

248.	WYPEŁNIENIE WNIOSKU O UZYSKANIE POZWOLENIA ZINTEGROWANEGO	12.11	Poznań
249.	VIII MIĘDZYNARODOWY ZJAZD EKOLOGICZNY	15-16.11	Poznań
250.	SEMINARIUM „EDUKACJA EKOLOGICZNA W SZKOLE I GMINIE ”	17.11	Poznań
251.	TERMICZNE PRZEKSZTAŁCANIE ODPADÓW – ZA I PRZECIW	9-10.12	Szczyrk

2005

252.	OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM SZKOLENIOWE ODPADY OPAKOWANIOWE – TEORIA I PRAKTYKA REALIZOWANIA USTAWOWYCH OBOWIĄZKÓW	18-19.01	Warszawa
253.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA PARTNERSTWO PUBLICZNO- PRYWATNE – SZANSA NA FINANSOWANIE INWESTYCJI W OCHRONIE ŚRODOWISKA	27-28.01	Łódź
254.	MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA PRASOWA POŚWIĘCONA TARGOM IFAT 2005	9-11.02	Warszawa
255.	XV MIĘDZYNARODOWA KONFERENCJA Z CYKLU BUDOWA I EKSPLOATACJA BEZPIECZNYCH SKŁADOWISK ODPADÓW – TRANSFORMACJA SYSTEMU SKŁADOWISK W POLSCE	23-25.02	Słubice
256.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE „KONTROLE I KARY ADMINISTRACYJNE DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA STOSOWANE W ZAKŁADACH PRACY ”	28.02	Poznań
257.	WYJAZD STUDYJNY NA TARGI TERRATEC I ENERTEC LIPSKU	07-09.03	Lipsk
258.	X JUBILEUSZOWE WIELKOPOLSKIE FORUM EKOLOGICZNE – WIELKOPOLSKA PRZYJAZNA ŚRODOWISKU – DZIŚ I JUTRO	16.03	Poznań
259.	SEMINARIUM DLA NAUCZYCIELI W RAMACH X JUBILEUSZOWEGO WIELKOPOLSKIEGO FORUM EKOLOGICZNEGO „EDUKACJA EKOLOGICZNA W WIELKOPOLSCE – OSIĄGNIĘCIA I PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ ”	17.03	Poznań
260.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE „KONTROLE I KARY ADMINISTRACYJNE DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA STOSOWANE W ZAKŁADACH PRACY ”	22.03	Warszawa
261.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE „KONTROLE I KARY ADMINISTRACYJNE DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA STOSOWANE W ZAKŁADACH PRACY ”	23.03	Białystok

262.	XII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „UNIESZKODLIWIANIE I UTYLIZACJA ODPADÓW MEDYCZNYCH”	26-27.04	Poznań
263.	WYJAZD STUDYJNY NA TARGI OCHRONY ŚRODOWISKA IFAT 2005	25-29.04	Monachium
264.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA „MONITORING W OCHRONIE ŚRODOWISKA”	19-20.05	Poznań
265.	SEMINARIUM SZKOLENIOWE „OSZCZĘDNOŚĆ WODY I POSZANOWANIE ZASOBÓW WODNYCH”	20.05	Bydgoszcz
266.	SZKOLENIE ZAMKNIĘTE „WYMAGANIA PRAWNE ORAZ PROCEDURY SAMOKONTROLNE W ASPEKCIE DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA BIMS PLUS”	13.06	Poznań
267.	VIII OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „KOMPLEKSOWA GOSPODARKA ODPADAMI. STANDARYZACJA USŁUG W GOSPODARCE ODPADAMI KOMUNALNYMI”	7-9.09	Serock k. Warszawy
268.	NAJNOWSZE ZMIANY W USTAWACH ODPADOWYCH – KONSEKWENCJE DLA GMIN I ZAKŁADÓW GOSPODARKI KOMUNALNEJ	12.09	Poznań
269.	OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „REKULTYWACJA TERENÓW ZDEGRADOWANYCH”	14-16.09	Katowice
270.	I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA SZKOLENIOWA „METODY OCZYSZCZANIA ŚCIEKÓW Z PRZEMYSŁU SPOŻYWCZEGO”	15-16.09	Poznań
271.	I OGÓLNOPOLSKA KONFERENCJA „TERMICZNE PRZEKSZTAŁCANIE ODPADÓW – ZA I PRZECIW”	24-26.10	Kraków
272.	IX MIĘDZYNARODOWY ZJAZD EKOLOGICZNY „POLSKA W NOWEJ EUROPIE”	14-15.11	Poznań

Organizacja: ABRYŚ Sp. z o.o. Dział Szkoleń i Konferencji

Dorobek wynalazczy świadcstwa racjonalizatorskie, świadcstwa ochronne, patenty

Świadcstwa racjonalizatorskie, świadcstwa ochronne i patent, uzyskane przez Wojciecha Dutkę w latach 1972-1998, były wydane na podstawie ówczesnie obowiązujących przepisów, tj. ustawy z dnia 31 maja 1962 r. — Prawo wynalazcze (DzU nr 33, poz. 156) — data obowiązywania: 1.10.1962 r., data uchylenia: 1.01.1973 r.; ustawy z dnia 19 października 1972 r. o wynalazczości (DzU nr 43, poz. 272) — data obowiązywania: 1.01.1973 r., data uchylenia: 22.08.2001 r. (na podstawie przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. — Prawo własności przemysłowej (DzU z 2003 r. nr 119, poz. 1117, tekst jednolity).

Zestawione dokumenty dotyczą unikatowych, niestosowanych rozwiązań technicznych zaprojektowanych przez Wojciecha Dutkę, mających na celu ulepszenie rozwiązań dotychczas stosowanych.

a) świadcstwa racjonalizatorskie

Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 4/70 z dnia 12.09.1972 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana konstrukcji osi i kółka biegowego do PSC-I”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 15/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych — inż. Z. Hayn.

Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 5/70 z dnia 14.09.1972 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana technologii wykonania jarzma do palnika PSC-I”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 22/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych — inż. Z. Hayn.

Przedsiębiorstwo Obróbki Metali Nr 2 we Wronkach. Świadcstwo Racjonalizatorskie Nr 2/74 z dnia 8.01.1977 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Zmiana konstrukcji i mocowania kabla przy uchwytach USK-250 i 400 oraz płytek stykowych”, przyjętego do realizacji decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 7.12.1970 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 12/70). Zastępca Dyrektora ds. Technicznych — inż. Z. Hayn.

Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 3/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Nawijarka do nawijania karkasów elektromagnesów rurką i drutem”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 3.04.1975 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 3/75). Dyrektor — mgr Andrzej Gołaszewski.

Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 5/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Piła tarczowa do cięcia metali kolorowych”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 3.04.1975 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 5/75). Dyrektor — mgr Andrzej Gołaszewski.

Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 14/76 z dnia 2 września 1976 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka dokonał projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Nawijarka do elektromagnesów”, przyjętego do realizacji decyzją z dnia 31.01.1976 r. (nr ewidencyjny w zakładzie pracy: 24/75). Dyrektor — mgr Andrzej Gołaszewski.

Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 40/80 z dnia 12.12.1980 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Przyrząd do suszenia pierścieni karkasów elektromagnesów”, zarejestrowanego pod Nr ewidencyjnym 35/80 i przyjętego do stosowania decyzją z dnia 12.12.1980 r. Zastępca Dyrektora ds. Technicznych i Rozwoju — mgr Aleksander Kwieciński.

Zjednoczone Zakłady Produkcji Aparatury Naukowej, Zakład Aparatury Radiospektroskopowej „RADIOPAN” w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 2/81 z dnia 24.02.1981 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem „Łączenie belek jarzm elektromagnesów laboratoryjnych”, zarejestrowanego pod Nr ewidencyjnym 36/80 i przyjętego do stosowania decyzją w sprawie stosowania projektu wynalazczego z dnia 24.02.1981 r. Zastępca Dyrektora ds. Technicznych i Rozwoju — mgr Aleksander Kwieciński.

„RADIOPAN” Przedsiębiorstwo Doświadczalno-Produkcyjne, Polska Akademia Nauk w Poznaniu. Świadectwo Racjonalizatorskie Nr 25/85 z dnia 7.03.1985 r. Ob. mgr inż. Wojciech Dutka jest twórcą projektu racjonalizatorskiego pod tytułem: „Zabezpieczenie powierzchni detali wykonywanych ze stopów aluminium z zapewnieniem przewodnictwa warstwy ochronnej”, zarejestrowanego pod Nr ewidencyj-

nym 13/85 i przyjętego do stosowania decyzją z dnia 7.03.1985. Zastępca Dyrektora ds. Techniczno-Handlowych — mgr Aleksander Kwieciński.

b) świadectwa ochronne

Świadectwo ochronne nr PL 52842 Y1 — Kontener sanitarny.

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Opis ochronny wzoru użytkowego. Nr zgłoszenia: 93865; data zgłoszenia: 8.11.1991 r.; zgłoszenie ogłoszono: 15.06.1992 r. BUP 12/92; o udzieleniu prawa ochronnego ogłoszono: 28.02.1995 r. WUP 02/95; uprawniony z prawa ochronnego: Przedsiębiorstwo KOMPOL Spółka z o.o., Poznań, PL; twórca wzoru użytkowego: Wojciech Dutka, Luboń, PL.

Świadectwo ochronne nr PL 52843 Y1 — Kontener sanitarny.

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Opis ochronny wzoru użytkowego. Nr zgłoszenia: 93866; data zgłoszenia: 8.11.1991 r.; zgłoszenie ogłoszono: 15.06.1992 r. BUP 12/92; o udzieleniu prawa ochronnego ogłoszono: 28.02.1995 r. WUP 02/95; uprawniony z prawa ochronnego: Przedsiębiorstwo KOMPOL Spółka z o.o., Poznań, PL; twórca wzoru użytkowego: Wojciech Dutka, Luboń, PL.

Świadectwo ochronne nr PL 52845 Y1 — Kontener sanitarny.

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej. Opis ochronny wzoru użytkowego. Nr zgłoszenia: 93867; data zgłoszenia: 8.11.1991 r.; zgłoszenie ogłoszono: 15.06.1992 r. BUP 12/92; o udzieleniu prawa ochronnego ogłoszono: 28.02.1995 r. WUP 02/95; uprawniony z prawa ochronnego: Przedsiębiorstwo KOMPOL Spółka z o.o., Poznań, PL; twórca wzoru użytkowego: Wojciech Dutka, Luboń, PL.

Na podstawie wyniku analizy czystości patentowej¹, przeprowadzonej m.in. z uwzględnieniem publikacji Urzędu Patentowego, stwierdzono, że kontenery sanitarne nie były przedmiotem pozostających w mocy patentów lub praw ochronnych i jako takie mogły być produkowane i wprowadzone do obrotu handlowego na obszarze całej Polski bez obawy naruszenia czyichkolwiek praw wyłącznych.

c) patent

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej — Dokument patentowy. Na rzecz ABRYŚ Spółka z o.o., Poznań — został udzielony Patent Nr 173152 na wynalazek pt. „Kontener do gromadzenia, transportu i składowania pojemników z substancjami niebezpiecznymi dla środowiska”. Warszawa, 6 stycznia 1998 r. Prezes (-) dr Zenobiusz Mikłasiński².

Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej — Opis patentowy PL 173152. Nr zgłoszenia: 303487; data zgłoszenia: 17.05.1994 r.; zgłoszenie ogłoszono: 27.11.1995 r. BUP 24/95; o udzieleniu patentu ogłoszono: 30.01.1998 r. WUP 01/98; uprawniony z patentu: Abrys Sp. z o.o., Poznań, PL; twórcy wynalazku: Wojciech Dutka, Antoni Niedziałkowski, Waldemar Woźniak.

Kontener [kontener specjalny (ekologiczny) typ KE-7] wyposażony w komorę przechwytyjącą służy do bezpiecznego magazynowania i transportu beczek z substancjami niebezpiecznymi. Kontener jest stabilną konstrukcją stalową przystosowaną do współpracy z samochodem samowyladowczym bramowym lub dźwigiem, co pozwala na podniesienie całości wraz ze zmagazynowanymi w nim beczkami bez obawy o ich przewrócenie. Konstrukcja kontenera umożliwia:

- długoterminowe bezpieczne magazynowanie niebezpiecznych substancji,
- bezpieczny transport do miejsc utylizacji bądź składowania niebezpiecznych substancji,
- uniknięcie niebezpiecznego przeładunku beczek w miejscach do tego nieprzystosowanych,
- prowadzenie nadzoru nad magazynowanymi substancjami,
- inwentaryzację magazynowanych substancji.

Pojemność: 18 beczek o objętości 200 dm³ każda z zawartością o ciężarze właściwym 1,1-1,2 kg/dcm³; obciążenie maksymalne: 4,5 t; masa: własna bez zadaszenia: 1,25 t, z zadaszeniem: 1,33 t, z ładunkiem: 5,83 t.

¹ Analiza czystości patentowej kontenerów sanitarnych. Właściciel rozwiązania: Przedsiębiorstwo KOMPOL Spółka z o.o. w Poznaniu, Poznań, październik 1991 r. Rzecznik patentowy: mgr inż. Jerzy Kamiński.

² Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej Departament Zgłoszeń. Potwierdzenie z dnia 18 maja 1994 r. Urząd Patentowy RP stwierdza, że dokonane zostało dnia 1994.05.17 przez ABRYŚ Sp. z o.o. oznaczone numerem P 303487 zgłoszenie w sprawie uzyskania PATENTU na projekt wynalazczy pt. „Kontener do gromadzenia, transportu i składowania pojemników z substancjami niebezpiecznymi dla środowiska”. (...) Radca (-) Teresa Stradowska; Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej Departament Badań Patentowych — Decyzja. Urząd Patentowy RP po rozpatrzeniu zgłoszenia oznaczonego numerem P 303487 dokonanego w dniu 1994.05.17 udziela na rzecz ABRYŚ Sp. z o.o. PATENTU na wynalazek pt. „Kontener do gromadzenia, transportu i składowania pojemników z substancjami niebezpiecznymi dla środowiska”. (...) Gł. Specjalista (-) inż. Eugeniusz Grzegorek.

W sercach i pamięci

Wojtek z żoną wśród przyjaciół,
od lewej: Bronia, Wojtek, Jerzy Strzyżewski, Jerzy Ziąja
(1999 r.)

Taki już się nie przydarzy

W październiku 2005 r. zginął Wojtek Dutka. Człowiek orkiestra gospodarki komunalnej i ochrony środowiska.

Poznałem Wojtkę na początku lat dziewięćdziesiątych w Sejmiku Województwa Wielkopolskiego. Poznałem Go jako człowieka, któremu trudno było usiedzieć pięć minut i nie tracił czasu na dyskusje, gdy nic z nich nie wynikało. Wówczas wychodził z pokoju. Był to człowiek o niespożytej energii i pomysłach. Wyprzedzał swoimi myślami o dziesięć lat rozwój branży. To właśnie On zaraził mnie zainteresowaniem różnymi branżami gospodarki komunalnej. To do Niego dzwoniłem, żeby zasięgnąć opinii czy też poprosić o pomoc, gdy zabierałem się za jakiś temat po raz pierwszy. Dopiero teraz dziwię się, że on zawsze wiedział i zawsze mógł i chciał mi pomóc. Był takim naszym lokalnym Leonardo da Vinci gospodarki komunalnej. Chociaż z drugiej strony, nie taki znowu lokalny. Człowiek, który stworzył wydawnictwo o zasięgu ogólnopolskim, wydawnictwo będące wyrocznią i chyba jedynym poważnym periodykiem w branży komunalnej, nie mógł być postacią lokalną. Był to człowiek ciekawy życia i wszystkiego, co działo się wokół Niego. Potrafił włączyć się do dyskusji merytorycznej (znał się na tym wszystkim!) i zapraszać do niej naukowców, polityków i przedsiębiorców. Wszystkich na raz. Nie tylko zapraszać, lecz również zmuszać ich do racjonalnej dyskusji i do tego, by wszyscy mówili jednym językiem. Wiele radości zawsze mi sprawiało, gdy mogłem Wojtkę zainteresować jakimś nowym tematem. Rzucał wówczas wszystko i natychmiast zaczynał rozwiązywać nowy problem. Był przy tym tak uparty, że nic nie było w stanie Go od tego oderwać. Był wówczas jak dziecko, które dostało nową zabawkę. Dużo miewał takich zabawek.

Poza jego talentami i niespożytą energią miał również cechy dla mnie ważniejsze. Był sprawiedliwy i nie miał uprzedzeń do ludzi. A szczególnie dla mnie istotne jest to, że był to niezwykle skromny człowiek. Myślę, że poza branżą komunalną niewielu o Nim słyszało. Guru polskiej gospodarki komunalnej stał zawsze z boku wielkich wydarzeń, nieżądny zaszczytów ani sławy, która z powodu tego, kim był, Jemu właściwie się należała. Polityków dzielił na głupich i mądrych, a nie na lewicowych i prawicowych. Naukowców dzielił na tych, którzy mają coś do powiedzenia i na bezproduktywnych, a przedsiębiorców na kreatywnych i leniwych. Taki był właśnie Wojtek. Sprawiedliwy.

Żał mi, że piszę o Wojtku w czasie przeszłym. Nie spotkamy się już na kawie, na którą umawialiśmy się od pół roku. Wypiję ją sam. Dzisiaj dziękuję Mu za całe dobro, które od Niego doznałem, nie tylko zresztą ja sam. Jest nas takich wielu. Pewnie nie przydarzy nam się już taki Wojtek. Szkoda.

Pasjonat swojej pracy

Wojtka poznałem, gdy zaraz po studiach zacząłem pracować w warszawskim Miejskim Przedsiębiorstwie Oczyszczania jako majster, reperator ciężkich maszyn roboczych. Dlatego gdy później, w wyniku konkursu, zostałem dyrektorem w tym przedsiębiorstwie, znaliśmy się już i mogliśmy wzajemnie się od siebie uczyć. Zawsze, gdy potem Wojtek przyjeżdżał do Warszawy, a przecież często przyjeżdżał do stolicy, chociażby na różne doszkalające kursy, oddawałem do Jego dyspozycji Rogatkę. Mały budynek z kilkoma pokojami gościnnymi, który był również w części parteru szaletem publicznym na warszawskim Mokotowie. Dlatego często przywołuję te wspomnienia, mówiąc potocznie o spotkaniach w Rogatce.

Wojtek potrafił połączyć swoją pracę zawodową ze swoją pasją. Rzadko spotyka się takich ludzi, którzy pasjonują się swoją pracą zawodową. Wojtek taki był i prawdopodobnie jest to warunek niezbędny do tego, by odnieść sukces, by być liderem w swojej branży. W Jego przypadku w pełni się to potwierdziło. O czym byśmy nie zaczęli rozmowy, i tak zawsze kończyła się na odpadach, wszystko Mu się kojarzyło z gospodarką odpadami. Wydaje mi się, że patrzył na to jak na gałąź gospodarki.

Był więc trochę prekursorem w sposobie myślenia — nie widział bowiem tylko tych rzeczy, które widzą „Zieloni”, ale widział jakby gospodarczy aspekt ochrony środowiska i to było to, co stawiało Go w gronie kreatorów myślenia. To były jeszcze czasy (lata dziewięćdziesiąte), gdy nie było ustaw, kiedy dopiero się to wszystko tworzyło. Te ustawy, które powstały, były wypadkową myśli i rozważań wielu doświadczonych ludzi związanych z gospodarką odpadami, m.in. Wojtka. Wiadomo było, że co innego jest na świecie, a co innego było w Polsce. To była zupełnie nowa dziedzina gospodarki, teraz obwarowana wieloma ustawami, które mają postać olbrzymich aktów prawnych. Jednak na początku miały one wymiar jedno- czy dwustronicowych dokumentów. Wojtek uczestniczył w bardzo ciekawym okresie, kiedy to wszystko tworzyło się od zera. Wydaje mi się, że miał na to dość duży wpływ, który najbardziej oddawał ideę zrównoważonego rozwoju. Potrafił okiełznać w rozmowach taką dość brutalną prywatną rolę biznesu w tej dziedzinie, potrafił przeciwstawić się wypadkowemu traktowaniu tej branży. Jest to sektor gospodarki, ale z podstawową zasadą zrównoważonego rozwoju, czyli „zostaw podobnie jak zastałeś, w stanie nie gorszym”.

Początkowo Wojtek wydał katalog urządzeń komunalnych. Od 1989 r. miał kontakt ze zrzeszeniem firm komunalnych, które funkcjonowało jeszcze na początku lat dziewięćdziesiątych. W sumie było to kilkanaście firm, które tworzyły ten załazek gospodarki komunalnej w Polsce; w jego skład wchodziło m.in. Brzesko, WUKO Wschowa i Presko Wrocław. Wydaje mi się, że z tego zrodziła się idea „Przeglądu Komunalnego”, żeby dla tych ludzi stworzyć jakieś pismo, jakieś forum, gdzie będą mogli pokazywać swoje produkty i pisać o wszystkim, co dla ich branży jest ważne. Wojtek dźwignął pismo i nadał mu rangę wiodącego, opiniotwórczego w tej dziedzinie

miesięcznika w kraju. Przecież bywa tak, że jakiś ważny merytorycznie artykuł ukazuje się w ogólnopolskim dzienniku, a mimo to nie nabiera on takiego znaczenia jak poprzez opublikowanie w „Przeglądzie”.

Trzeba przyznać, że na początku lat dziewięćdziesiątych w gospodarce odpadami była pewna nisza intelektualna czy nisza twórcza. Ludzie rzucali się na wszystko nowe, co przychodziło z krajów Unii Europejskiej i akurat śmieci nie były tym, co ich najbardziej interesowało. Wiadomo było, na czym polega handel samochodami, ropą, gazem czy maszynami budowlanymi, natomiast nikt nie wiedział, na czym polegają, ogólnie mówiąc, „śmieci”. I Wojtek wszedł akurat w tę dziedzinę, która wymagała pewnego zebrania, skupienia w jednym piśmie fachowym, bo „rozłaziła się” przez różne informacje. Bez takiego fachowego pisma nie wyobrażam sobie, jak można było rozróżniać, co jest nowe, co jest nowatorskie, co robi Zachód — jakie stosuje technologie, jak zmniejsza masę odpadów itp. To wszystko wymagało wymiany myśli. Wojtek to zrobił, stworzył pismo niezbędne dla branży, co w Polsce nikomu przed nim się nie udało.

Wojtek powiedział kiedyś, że najważniejsze to zająć się sprawami merytorycznymi, a pieniądze pójdą w ślad za tym. Potrafił podejść do niektórych tematów na zasadzie wcześniejszego zbadania. Tak musi być, bo żeby wiedzieć, czego się chce, trzeba najpierw to poznać. Trudno wymagać od samorządu, żeby wszystko wiedział. Dlatego najpierw trzeba mu pokazać, jakie są możliwości, jakie można osiągnąć efekty, a pieniądze prędzej czy później się znajdą. Innymi słowy — najpierw wiedza, potem finanse. I tą zasadą kierował się Wojtek.

Michał Dąbrowski
Eko-Punkt Organizacja Odzysku

Widział szanse tam, gdzie dla mnie były one abstrakcją

Tragiczna wiadomość nadeszła do mnie od Hani Grunt, która w dniu wypadku około południa przekazała mi ją telefonicznie. W takich sytuacjach świadomość zazwyczaj reaguje z dużymi oporami i opóźnieniem. Może organizm broni się w ten sposób, aby nie popaść w chorobę?

Przez ostatnie miesiące Jego życia nie widzieliśmy się z Wojtkiem. Ponad rok upłynął od czasu, gdy minął termin związania nas umową o pracę. Moja misja w ABRYS-ie skończyła się. Wojtek uznał, że nasza umowa z okresu kampanii wyborczej z 2002 r. wygasta. Po dwóch miesiącach pozostawania bez pracy podjąłem ją w biurze projektów dróg i mostów.

Wojtek nie był pierwszym z moich Kolegów, którzy zginęli w podobnych okolicznościach. Tak jak w pozostałych przypadkach, nie wiem, czy wypadek nastąpił w wyniku

ataku choroby, czy przemęczenia. Wiele podróżując samochodem, zwłaszcza nocą, doskonale znam chwile, gdy nadjeżdżający z przeciwka pojazd przyciąga z siłą, którą przezwyciężyć można dużym, świadomym wysiłkiem.

Bliżej poznaliśmy się z Wojtkiem przed połową lat dziewięćdziesiątych. Pierwsze, dość spektakularne, sukcesy w Komornikach spowodowały, że bywałem zapraszany do podzielenia się doświadczeniami z wdrażania nowych rozwiązań komunalnych na łamach „Przeglądu Komunalnego”, konferencjach, forach samorządowych itp. W drugiej kadencji odrodzonego samorządu siadywaliśmy obok siebie podczas obrad Prezydium Sejmiku Samorządowego Województwa, którego obaj byliśmy członkami. Ja znany byłem z małej skłonności do wątpliwych, dla mnie przynajmniej, kompromisów, zdecydowanych ocen i proponowania radykalnych rozwiązań. Wojtek zawsze starał się złagodzić moją postawę, nie negując słuszności werdyktów. Często mówił, że jestem idealistą. Pomimo wzajemnej sympatii funkcjonowaliśmy na różnych orbitach. Niewykluczone, że całkowicie odmienne koleje naszych losów, miejsc pracy, środowiska, jego zmysł i mój brak zmysłu do prowadzenia z powodzeniem interesów o tym zdecydowały. On wyznawał zasadę, w myśl której funkcjonowanie w biznesie czy na forum publicznym wymaga czasem nielojalności, czasem przedłożenia jakichś interesów nad zachowanie kryształowej postawy. Sam wprost mi o tym mówił podczas dyskusji, które wielokrotnie toczyliśmy. Pomimo takich różnic w postawie po latach wspomniał z wielkim rozbawieniem i szczególną atencją niektóre ze sprowokowanych przeze mnie zdarzeń. Do takich należało odwołanie przed wyborami parlamentarnymi w 1997 r., ówczesnego marszałka Sejmiku Samorządowego Województwa. Przez lata pamiętał też, kiedy, realizując zadania istotne dla okolicznych samorządów, popełniliśmy jego zdaniem błędy czy też zgrzeszyliśmy naiwnością lub łatwowiernością. Nie bez pewnej dozy krytycyzmu śledził moje poczynania na niwie gospodarowania odpadami komunalnymi. W znacznej mierze dzięki niemu miałem możliwość propagowania komornickich i później mieleczyńskich doświadczeń w całym kraju. Być może najtrudniejszym momentem dla naszych relacji był rok 1996 i moment, gdy w mojej obecności rada miasta Lubonia, której był wówczas członkiem, podejmowała decyzję o odstąpieniu od wcześniej podpisanego z Komornikami i Puszczykowem porozumienia w sprawie budowy wspólnej oczyszczalni ścieków.

Latem 2002 r. Wojtek zaproponował mi kandydowanie w wyborach, burmistrza Lubonia. Decyzja była bardzo trudna, bowiem wiązała się z dużym ryzykiem oraz powodowała, że środowisko samorządowe w Mieleszynie czuło się zawiedzione. Ostatecznie zadecydowała obietnica możliwości podjęcia, w wypadku przegranej, pracy w ABRYS-ie. Tak też się stało. Od listopada przez jakiś czas pracowaliśmy, siedząc naprzeciwko siebie. Czas ten, pomimo że nie był łatwy, zaowocował wieloma nowymi doświadczeniami. Umożliwił też spojrzenie na samorządy oczyma interesantów. Dziś, pracując w Luboniu, z którym Wojtek był bardzo związany, wiem, że gdyby nie Jego postawienie na moją osobę, nikt nie wróciłby do tego pomysłu. Wygląda na to, że Jego koncepcja, choć z pewnym opóźnieniem, została zrealizowana. Wielokrotnie wymieniając z Nim poglądy czy też obserwując poczynania, dziwiłem się, jak w bardzo

umiejętny sposób łączy działalność zawodową z samorządową, jak poszukuje możliwości tam, gdzie dla mnie były one zupełną abstrakcją.

Okres, gdyśmy siedzieli vis-à-vis, pozwolił także na poznanie Go z innej strony aniżeli podczas pracy w organach samorządu czy bardziej lub mniej oficjalnych spotkań towarzyskich. Okazało się, że potrafi także być dość ostry i wymagający, czasem rzucić tekst rodem z placu budowy, przynajmniej w stosunku do części personelu, być bardzo wymagającym przełożonym, znakomicie szacować bilans zysków i strat firmy, postępować ostrożnie, unikając ryzyka.

Poza firmą spotykałem Go w pobliżu Puszczykowa jadącego na rowerze, a także podczas integracyjnych uroczystości, które ważne były dla prowadzenia działalności zawodowej. Niestety, nie miałem szans dorównać mu w liczbie spełnionych toastów.

Wojtek, sam o tym mówił, był już bardzo zmęczony pracą i zmierzał do tego, by młodym dać znacznie większą aniżeli dotąd samodzielność, a samemu odsunąć się nieco w cień. Mam wrażenie, że Stwórca w swojej, dla nas niepojętej, łaskawości przyspieszył ten proces, stawiając przed młodzieżą z ABRYŚ-u bardzo trudne zadanie. Mając tego świadomość, życzę im, a przede wszystkim córce Magdzie, by zdołali Mu sprostać.

Marian Walny
Wiceburmistrz Miasta Luboń

Wspólnie uczyliśmy się samorządzenia

Komitet Obywatelski (KO), który powstał w Luboniu w 1989 r., miał nieco inną strukturę niż większość Komitetów Obywatelskich podległych Poznaniowi. Nawet nazwa była inna — rozbudowana: Samorządowy Komitet Obywatelski w Luboniu (SKO). Mieliśmy własne logo, gazetkę — „Przegląd Luboński”, ulotki wyborcze, drukarnię i wewnętrzne lubońskie władze. Z Poznańskiego Komitetu Obywatelskiego, oprócz druku pierwszych numerów, otrzymywaliśmy jedynie papier, o który wówczas było bardzo trudno. Pamiętać należy, że dla władz komunistycznych papier drukarski (np. offsetowy) był materiałem strategicznym, podlegającym ścisłej reglamentacji, niedostępnym na wolnym rynku.

Korzystaliśmy też z doradztwa poznańskiego i krajowego KO. W zamian pomagaliśmy czynnie w zbieraniu podpisów poparcia dla kandydatów startujących w wyborach do Sejmu i Senatu. Prowadziliśmy kampanię wyborczą w Luboniu poprzez np. rozwieszanie plakatów kandydatów ze wspólnym zdjęciem z Lechem Wałęsą. Wystawialiśmy godnych polecenia członków do komisji wyborczych i jako mężów zaufania. W dzień wyborów (27 maja 1990 r.) uruchamialiśmy punkty informacyjne w naszym mieście. Musiały być wyjątkowo oryginalne, gdyż „Expres

Poznański” zamieścić zdjęcie naszego oblepionego malucha (fiat 126p) z doradcami wewnątrz.

Działalność Samorządowego Komitetu Obywatelskiego polegała na tym, by zachęcić mieszkańców do działania oddolnego i pracy dla dobra wspólnego — naszej małej ojczyzny — Lubonia. Namawialiśmy do angażowania się w imię lepszej — wolnej Polski przez dobrą frekwencję w wyborach do władz państwowych. Najważniejszą sprawą jednak było dobre poznanie Lubonia i przygotowywanie się do nadchodzącej ery samorządów, trwającej od maja 1990 r. Struktura Rad Narodowych podporządkowana strukturze partyjnej — PZPR-owskiej zastąpiona miała być prawdziwie wolną władzą oddolną — samorządową. Obywatele w jednomandatowych okręgach wybierali swoich przedstawicieli do władzy stanowiącej (Rady Miasta), ta zaś wybierała burmistrza, który nie musiał już być zatwierdzany przez żadne struktury nadrzędne. Samorządowy Komitet Obywatelski w Luboniu zdobył mandaty we wszystkich okręgach, gdzie wystawiał kandydatów. Zdobyliśmy 25 na 28 miejsc w Radzie Miasta.

W okresie przedwyborczym organizowane były w Luboniu różne spotkania na wybrane tematy. Czynny udział w nich brał także Wojtek Dutka. Był związany z Polską Zjednoczoną Partią Robotniczą, czego nie ukrywał (tak jak wielu innych działaczy) i miał odwagę cywilną o tym mówić. Szanowałem Go między innymi też za to. Czasami Wojtkowi wydawało się, że ta partyjna przeszłość, swoista etykieta, może Mu przeszkadzać w pracy w nowej rzeczywistości. Samorządowy Komitet Obywatelski był jednak organizacją otwartą na wszystkich, którzy mieli jakiś pomysł na Luboń, entuzjazm do działania i czyste oraz szczerze intencje. Zastanawialiśmy się nad tym, jakim miastem ma być nasz Luboń, co może go wyróżniać, jakie są jego walory, które należy wykorzystać? Teraz bardzo wiele mogło zależeć od ludzi na samym dole struktur organizacyjnych państwa — w samorządach. Szukaliśmy sposobu, jak zachęcić obywateli do czynnego udziału. Odbywały się cykliczne spotkania w klubie osiedlowym w Luboniance o nazwie „Od 8 do 8”, w remizie Ochotniczej Straży Pożarnej i w innych miejscach, gdzie prowadzono publiczne debaty na określone tematy: oświaty, dróg, śmieci itd. Wojtek kilka takich spotkań prowadził.

Samorządowy Komitet Obywatelski szukał godnych kandydatów do udziału w nadchodzących wyborach. Luboń, zgodnie z ordynacją, był wówczas podzielony na 28 jednomandatowych okręgów. Wojtek — nie powiem, że bez sporów, właśnie z powodu przynależności i działalności w PZPR — został naszym kandydatem z okręgu nr 9 w rejonie ulic Okrzei, Jagiełły itd., gdzie mieszkał. I wygrał, podobnie jak wszyscy z SKO. Otrzymał 256 głosów, czyli prawie 45 proc. Następny kandydat miał ponad 10 razy mniej głosów.

Krzysztof Moliński, ja i jeszcze kilku innych ludzi uważaliśmy jednak, że istotne jest nie to, skąd kto przychodzi, tylko jakim jest. Chociaż intencji nigdy nie jest się w stanie do końca rozpoznać, to jednak Komitet Obywatelski był także od tego, aby dawać szanse. Później to się weryfikowało, czy to jest człowiek, który chce zrobić karierę

przy naszej okazji i pomocy, czy faktycznie to, co mówi, ma jakiś sens dla Lubonia. W przypadku Wojtka sprawdziło się później w Radzie Miejskiej, gdzie przez kilka kadencji szefował niektórym komisjom, wniósł wiele pomysłów i rozwiązań.

Osobiście podziwiałem Wojtka za cenną umiejętność — syntetycznego postrzegania pewnych kwestii. Był dobrym słuchaczem i potrafił z różnych wypowiedzi, często kłótni merytorycznych, wysnuć kompromis oraz wyprowadzić tezę, wniosek, konkluzję bądź znaleźć jakiś łącznik, który rozładowywał atmosferę i pozwalał szukać rozwiązań. Potrafił być też stanowczym w swoich poglądach, które umiał dobrze argumentować. Nie uprzedzał się do ludzi, nie szufladkował ich, zawsze i z każdym potrafił rozmawiać. Umiał przewidzieć problemy i miał scenariusze na ich rozwiązanie. Zazdrościłem Mu zawsze podzielności uwagi. Będąc na sesji, potrafił czynnie uczestniczyć w obradach — zabierać głos w dyskusji, stawiać trafne diagnozy, artykułować wnioski, a jednocześnie był w stanie np. na czysto pisać artykuł do gazety.

Wracając do SKO, te wszystkie Jego cechy przydały się nam przy konstruowaniu programu wyborczego, który umieliśmy później, będąc we władzach pierwszej kadencji, konsekwentnie wypełniać. Nie jestem odosobniony w ocenie, że kadencja 1990 r. do 1994 r. RML była najbardziej owocna. Powstało wtedy wiele bardzo ważnych dla Lubonia dokumentów, niestety później nierespektowanych.

Drugą ważną kwestią jest udział Wojtka w zakładaniu „Więści Lubońskich”, które bez wątplenia nazwać można Jego „dzieckiem”. Jako Samorządowy Komitet Obywatelski wydawaliśmy nielegalne czasopismo — „Przegląd Obywatelski”. Wojtek, podobnie jak ja, rozumiał potrzebę redagowania niezależnego informatora dla mieszkańców Lubonia.

Od grudnia 1988 r. do lipca 1990 r. ukazało się 11 wydań, które pojawiały się nieregularnie — w miarę potrzeb. Nad każdym wydaniem pracowali konkretni ludzie, którzy pisali teksty i wykonywali techniczne czynności. Gdy większość z nas weszła do Rady Miasta, okazało się, że nie ma wystarczająco czasu na działania wydawnicze, a ci, którzy pozostali w SKO, nie mieli już tyle entuzjazmu. Zawsze widzieliśmy, zarówno Wojtek, jak i Krzysztof Moliński i ja, potrzebę oraz obowiązek kontynuowania informacji dla mieszkańców.

Wydawało nam się, że najbardziej kompetentną instytucją związaną ze słowem pisanym jest Biblioteka Miejska, która mogłaby w ramach swoich obowiązków przyjąć też kwestie redakcyjne i wydawnicze lokalnej prasy. Rozpoczęły się rozmowy z dyrektorem — Elżbietą Stefaniak. Pierwszą wstępną przeprowadził właśnie Wojtek. Później były wspólne rozmowy, prowadzone już z naszym udziałem. Szukaliśmy formuły pisma, tytułu, szaty graficznej, fachowców itd. Organizacyjną i formalną stroną związaną z powstaniem „Więści Lubońskich” zajęli się ludzie związani z Biblioteką Miejską, przy naszym udziale.

Powstał pierwszy zespół redakcyjny. Redaktorem naczelnym została pracownica Biblioteki Miejskiej — Aleksandra Zaradzka. Oprócz dyrektora placówki — Elżbiety Stefaniak, Wojtka Dutki i mnie w skład redakcji weszli: Eugeniusz Kowalski (turystyka), Włodzimierz Sroczynski (kwestie socjalne i społeczne) i Zbyszek Kruszona — zawodowy dziennikarz „Głosu Wielkopolskiego”, który uczył nas rzemiosła.

Pierwszy numer „Wieści Lubońskich” wyszedł w grudniu 1990 r. Zrobiliśmy specjalne plakaty zachęcające do kupna i czytania tego nowego pisma, które ukazało się — o ile pamiętam — w nakładzie 1500 egz. W pierwszym dniu „WL” sprzedawane były bezpośrednio z samochodu w Luboniance (na nieistniejącym dziś rynečku przed siedzibą spółdzielni). Już wówczas wiedzieliśmy, że to sukces. Były pierwsze gratulacje i życzenia, a kilkasiet sprzedanych z ręki sztuk upoważniało nas do... szampana. Pierwszy numer rozszedł się bardzo szybko. Zwiększaliśmy stopniowo nakład i ilość punktów sprzedaży. Tak to się zaczęło i trwa nieprzerwanie — 17 już lat.

Wojtek był w Kolegium Redakcyjnym „Wieści Lubońskich” od samego początku, zakładał je. Wyobrażał sobie, o czym możemy pisać przez kilka najbliższych miesięcy. Był jednak pełen obaw, co zrobimy, gdy wyczerpią się tematy i pomysły. Uspokajałem Go, że tematów o Luboniu, ludziach, bieżących sprawach, historii itd. nigdy nie zabraknie i zobaczy jeszcze, jak „Wieści” będą musiały się rozrastać. Baliśmy się też, by nie zapomnieć ideałów, jakie przyświecają Niezależnemu Miesięcznikowi Mieszkańców, dlatego postanowiliśmy spisać statut „Wieści Lubońskich” i często go sobie przypominać. Dziś, po wielu latach, widzę, jak wiele innych tytułów, które z nami startowały, pełne entuzjazmu i idei z tamtych czasów, albo stało się tubami nowej władzy, często głuchej na głos obywateli, albo poszło w komercję, wiążąc się z lokalnym biznesem w zamian za dobrze płatną reklamę. Wiele tytułów też padło. Złudzeni zastrzykiem obcego kapitału — strategicznego inwestora — sprzedali swój tytuł, wchłonięty później przez inny. Wojtek był z „Wieściami Lubońskimi” zawsze, na dobre i złe. Niezapomnianych przeżyć dostarczyła nam walka o utrzymanie niezależności tytułu, który miał być przywłaszczony przez Urząd Miasta w 1995 r., na początku drugiej kadencji samorządów. Wojtek pomógł założyć Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe „Forum Lubońskie” — nowego wydawcę „Wieści”. Wszyscy uczyliśmy się od Niego, a On od nas. Zafascynowany kwestiami wydawniczymi, założył własną firmę, w której widział m.in. potrzebę kształcenia nowych samorządów. Zaczął wydawać ogólnopolski „Przegląd Komunalny”, z którego wyrosło jeszcze kilka innych tytułów, związanych głównie z ochroną środowiska. Wojtek często wspominał, że gdyby nie „Wieści Lubońskie”, w których nauczył się spraw wydawniczych i redakcyjnych, nie zrobiłby tego wszystkiego. Wiele doświadczeń i ludzi przeniósł następnie do swojej firmy. Aleksandra Zaradzka, pierwsza redaktor naczelna „Wieści Lubońskich”, pracowała później u Wojtka przy wydawaniu „Przeglądu Komunalnego”.

Wspominam też moje doświadczenia z Wojtkiem przy tworzeniu w 1991 r. Lubońskiej Fundacji Ekologicznej „Zielona Fundacja”. Pamiętam, że w jej zakładaniu współdziałali Zdzisław Szafranski, Krzysztof Moliński i ja. Mam gdzieś jeszcze oryginalne logo, które utworzyłem z dwóch liter GF (z angielskiego Green Foundation). Pojawiły się jednak niebawem nowe zadania, mniej czasu i Fundacja umarła śmiercią naturalną.

Często wspominaliśmy, że to, czym się zajmujemy, zawdzięczamy przypadkowi. Wiedzieliśmy, że gdyby nie zmiany ustrojowe w Polsce, może byśmy się nie spotkali? Wojtek był świadom tego, że Jego późniejsze życie zawodowe składało się z wielu przypadków. Ale miał też świadomość pomocy, jaką od nas otrzymał i był nam

za to bardzo wdzięczny. Gdyby nie to, że pozwoliliśmy mu działać w Samorządowym Komitecie Obywatelskim i startować w wyborach na radnego, to nie wiadomo, jaką drogę zawodową by obrał. W ten sposób stał się samorządowcem.

Wojtek był dla nas i dla mnie osobiście wielkim autorytetem! Fachowcem w wielu kwestiach samorządowych i prawniczych.

Niepotrzebnie i za szybko odszedł, pozostawiwszy wiele spraw niedokończonych...

Piotr Paweł Ruszkowski
Redaktor Naczelny „Więści Lubońskich”

Umiał rozmawiać z każdym

Pamiętam, kiedy Wojtek przestał być dyrektorem w „PoWoGazie” i zaczął udzielać się w gminie Luboń. Był typowym samorządowcem z krwi i kości, interesował go cel i do tego celu umiał dobierać sobie ludzi. Kiedy przyszedł do nas, do Komisji Ochrony Środowiska Rady Miasta Poznania, miał za sobą duże doświadczenie w działalności w Radzie Miasta Lubonia, w wydawaniu „Więści Lubońskich”, miał za sobą przewodniczenie Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Wielkopolskiego.

Początek współpracy z Wojtkiem wspominam jako impuls do działania — On od razu chciał działać. Jego pomysłem na naszej Komisji było podjęcie współpracy samorządów Poznania, powiatu poznańskiego i gmin powiatu w zakresie ochrony środowiska. W związku z tym pamiętam, jak zaproponował miejsce spotkania i organizację konferencji prasowej w swojej firmie Abrys w dniu 30 listopada 2000 r. Dodatkowym pretekstem do zorganizowania konferencji było wydanie przez Wydawnictwo Abrys dodatku edukacyjnego „Ochrona środowiska w aglomeracji poznańskiej”. Następnie równolegle powiat zaczynał wprowadzać segregację i pojemniki na odpady. Kilka miesięcy później, również z inicjatywy Wojtki, radni powiatu mogli zapoznać się z odpadowymi doświadczeniami spółki BESKID z Żywca, zwiedzać oczyszczalnię w Wiśle i zakład przerobu PET-ów w Bielsku-Białej. Miało to miejsce na wyjazdowym posiedzeniu komisji, organizowanym przez Wojtki w Wiśle w dniach 14-16 września 2001 r. Chodziło o to, żeby ideę wspólnego działania radni przenieśli na grunt swoich gmin.

Sprawy wodociągowo-kanalizacyjne były dla Niego niezmiernie istotne. Nasza komisja po powrocie zaproponowała także, aby Wojtek reprezentował kwestie dotyczące „Programu Warta”. Program ten był wywołany w I kadencji przez Komisję Rolnictwa, a później przejęty przez naszą Komisję, bo większość gmin powiatu leżała nad rzeką Wartą. Dokonywaliśmy porównania ilości zużytej wody z produkcją ścieków. Dzięki temu, że Wojtek miał doświadczenie z Sejmiku, udowadniał, że jest coraz lepiej, miał przecież świadomość, jak było na początku działalności samorządowej, jaki

wówczas zastano stan, a przecież ścieków było coraz więcej oczyszczanych. Problem Cybiny bardzo Wojtka interesował, on wiedział, że czystość Malty zależy od zanieczyszczeń Cybiny. Próbował doprowadzić do porozumień gmin leżących nad Cybiną, dyskusje dotyczyły tego, jak skłonić miasto Poznań do współpracy z gminami, aby oczyścić rzekę.

Wojtek utworzył w swojej firmie duży dział szkoleń i konferencji. Pamiętam Jego nauki, podczas konferencji uczyłem się Jego roztropności. Mówił, że jeśli chce się coś zrobić, nie można zbyt jednoznacznie formować opinii, żeby nie ranić innych, inaczej myślących, pomimo tego, że ma się rację.

Wojtek zaproponował udział powiatu poznańskiego w jednej z sesji Międzynarodowego Zjazdu Ekologicznego (V edycja). Dzięki temu, że było nam dane w nim uczestniczyć, nasze spostrzeżenia nie padały na jałowy grunt. Podobnie edycje Wielkopolskiego Forum Ekologicznego organizowane przez ABRYS były bardzo konstruktywne.

Wszystkie te działania spajały się w jeden cel, aby połączyć siły, wspólnie taniej i skuteczniej działać. Człowieka nie ma już, ale wszystkie idee, które Wojtek rozpoczął, są nadal aktualne.

Wojtek nakłaniał nas do pisania, do samooceny, zachęcał — napiszcie czego dokonaliście, a przyniesie to bardzo pozytywne rezultaty. Dzięki Niemu w dodatku do „Przeglądu Komunalnego” ukazał się artykuł dotyczący wspólnych działań w powiecie. Dlatego też znaleźliśmy się w gronie laureatów Konkursu O Szklaną Statuetkę i wtedy poznała nas cała Polska.

Ze wszystkimi znajdował wspólny język: czy z wójtem, czy z burmistrzem, czy na komisjach, czy w Polskim Klubie Ekologicznym, wszyscy Go kojarzyli z ochroną środowiska. Miał niebywałą umiejętność rozmawiania z wieloma ludźmi i zdobywania akceptacji dla swoich poglądów. To trudna sztuka, ale On miał taki dar, który jest cenny zwłaszcza teraz, kiedy jest dużo antagonizmów.

Sam o sobie mówił, że ma w sobie sprzeczności. Startował z Akcji Wyborczej Solidarność, a twierdził, że ma duszę socjalisty. To było widać w naszej Komisji; umiał spajać swoją osobą środowisko i udowadniać, że niezależnie od tego, kto jest skąd, wszyscy chcą, żeby było czysto. To na pewno będę pamiętać i rozwijać.

Krzysztof Krauze
Dyrektor Zakładu Zagospodarowania Odpadów, Poznań

Stawiał na młodych, nie zapominał o dojrzałych

Pozostanie w mojej pamięci tak, jak Go poznałem na początku powstawania „Przeglądu Komunalnego” — Jego bardzo uspokajający głos, wyciszenie i ten optymizm, że warto walczyć o nasze środowisko, warto edukować wszystkich, a szczególnie tych najbardziej opornych. Zawsze stawiał na młodych, ale nie zapominał o dojrzałych rocznikach. Był w tym postępowaniu konsekwentny, ale inny, niż tego można by się było spodziewać po uwarunkowaniach okresu transformacji politycznej. Uwarunkowania uległy brutalnemu zaostreniu, a On pozostawał sobą, niezmiennym optymistą i to właśnie tym optymizmem zarażał wszystkich, którym przyszło się z nim spotkać. Bliższa nie sympatii potęczyła nas w czasie pierwszej edycji przyznawania wyróżnień „Technologia Godna Polecenia” i „Technologia Przyjazna Środowisku”.

Pod koniec lat dziewięćdziesiątych już ubiegłego wieku w czasie „Spotkań Tarnowskich” Wojtek namawiał nas do zgłoszenia naszej technologii kompostowania, a także do wsparcia Jego własnych pomysłów w kształtowaniu edukacji ekologicznej w Polsce. Uważał, że nasze austriackie doświadczenia będą przydatne w przygotowaniu Polski jako przyszłego partnera w Unii Europejskiej. Zawsze podziwiałem Jego zapał i inwencję w proklamowaniu wiedzy ekologicznej. W tej sytuacji grzechem byłoby nie posłuchać Jego propozycji. Zgłosiliśmy się i — jak we wszystkim, co radził nam Wojtek — także tym razem wyszło nam to na dobre. Cechowała Go zawsze duża wyobraźnia, dotycząca zarówno przyszłości Polski w Unii Europejskiej, jak i rzeczy małych. Brało się to stąd, że potrafił dzielić się ze wszystkimi radościami bez względu na ich rozmiar, a z drugiej strony — że był w stanie zrozumieć gorycze ciężkich doświadczeń.

Był więc postacią nietuzinkową, a Jego „Przegląd Komunalny” uczynił Go powszechnie znanym w światku komunalników. Zaskakiwał wszystkich zdolnościami analitycznego myślenia i analizowania przekazywanych mu informacji techniczno-technologicznych, a wszystko, co robił, potrafił powiązać z olbrzymim talentem dydaktyczno-organizacyjnym. Od samego początku dążył do tego, aby „Przegląd Komunalny” stał na najwyższym poziomie i to mu się udało.

Posiadał olbrzymi urok osobisty, był dla wszystkich bardzo życzliwy, a jego skromność powodowała, że jednoczył nawet najbardziej zacierzwionych konkurentów. Szkoda, że dzisiaj nie ma Go już między nami, bo może dzięki Jego obecności byłoby inaczej na naszej komunalnej działce, a w tym przypadku „inaczej” może oznaczać tylko „normalnie”. Jego dyplomatyczne zdolności przydałyby się tym wszystkim, którzy podejmują decyzje w kluczowych sprawach gospodarki komunalnej. Decyzje, które bardzo często, niestety, utrudniają naszą egzystencję w europejskich uwarunkowaniach prawnych. Są one też sprzeczne z wyobrażeniami Wojtki.

Z Jego odejściem wszyscy straciliśmy bardzo dużo, jak dużo, dopiero czas pokaże. Wtedy może okaże się, że nadal jest On między nami, że w myślach zawsze możemy zwrócić się do Niego o pomoc czy poradę lub zwyczajnie, jak co dzień, porozmawiać.

Jak zawsze w takich przypadkach, Wojtek pozostawił rodzinę, swoją redakcję, grono bliskich i dalszych przyjaciół. Pozostaje nam tylko solidarne przyłączenie się do słów poety:

„Odszedł cicho i bez pożegnania, jak ten, co nie chce swym odejściem smucić.

Jak ten, co wierzy w chwili rozstania, że ma niebawem z dobrą wieścią wrócić”.

Za to wszystko możemy Mu powiedzieć tylko to proste: dziękujemy Ci, Wojtku. Postaramy się dalej tak trzymać, a Ty zawsze będziesz z nami. Sądzę, że cała redukcja nadal będzie utrzymywać „Przegląd Komunalny” na takim niezmiennie wysokim poziomie, na jakim Ty go pozostawiłeś. To będzie najlepszy dowód, że wkład Twojej pracy nie pójdzie na marne i tego zapewne Ty sam od nas wszystkich, związanych z Twoim „Przeglądem”, oczekujesz.

Jerzy Staszczuk
„Stary komunalnik”
KOMPTeCH GmbH Austria

Służył swoją wiedzą i fachowością

Wojtek był osobą, która miała znaczny wpływ na działalność i rozwój spółki BESKID. Kiedy w 1994 r. spółka została powołana, a ja zostałem prezesem zarządu, moje drogi zeszły się z firmą ABRYS i z Wojtkiem. Przed powołaniem na stanowisko prezesa pracowałem w przemyśle i nie miałem doświadczenia w ochronie środowiska. Oglądałem więc przykłady rozwiązań w gospodarce odpadami w Niemczech i Austrii, ale równie ważne były dla mnie szkolenia i konferencje organizowane przez firmę Wojtki — ABRYS.

Dwanaście lat temu, na pierwszym szkoleniu, w którym uczestniczyłem, organizowanym przez ABRYS w Wiśle w Domu Wypoczynkowym „Krokus”, poznałem Wojtki. W spotkaniu tym brało udział ponad sto osób, a tematyka była dla mnie bardzo interesująca. Na kolejnych szkoleniach upewniłem się, że szkolenia ABRYS-u są bardzo przydatne, a dokonywany przez Wojtki wybór tematów i prelegentów trafia w oczekiwania uczestników. Trochę mi żal, że ABRYS nie organizuje już szkoleń w „Krokusie” w Wiśle. Pamiętam, że wiele razy uczestniczyło w nich ponad 200 osób, tak że nie wystarczało miejsc w „Krokusie” i trzeba było wynajmować sąsiedni dom.

W Wiśle spotykali się fachowcy: naukowcy, urzędnicy, samorządowcy, przedsiębiorcy i ekolodzy. Wojtek z jednej strony korzystał z ich wiedzy, a drugiej — sam doradzał i służył swoją wiedzą i fachowością. W pierwszych latach realizacji naszego programu gospodarki odpadami wielokrotnie udzielał mi fachowych rad i konsultacji. Po pięciu latach, kiedy nasz program miał już doświadczenie i wyniki, zapraszał mnie na szkolenia i konferencje w roli prelegenta.

Z Wojtkiem rozmawiało się bardzo dobrze jeszcze z jednego powodu: on i ja byliśmy samorządowcami. Jestem mu wdzięczny, że oceniał nasze działania obiektywnie i z uznaniem. Miałem tę satysfakcję, że nasza spółka odbierała dwie ważne i prestiżowe nagrody w konkursach wymyślonych przez Wojtkę: O Szklaną Statuetkę i Puchar Recyklingu. Wojtek bardzo interesował się realizacją naszego programu gospodarki odpadami. Wielokrotnie dyskutowaliśmy o bieżących problemach związanych z gospodarką komunalną, samorządem terytorialnym oraz zmianami w prawie ochrony środowiska. Porównywaliśmy nasze działania podczas licznych wyjazdów na konferencje w Wiedniu, Szeged i Kolonii. Dyskusje te odbywały się często również w ścisłym gronie fachowców podczas obcowania z piękną polską przyrodą. Ale najlepsza atmosfera do rozważań była w Wiśle. Byłem bardzo zaszczycony, kiedy w grudniu 2004 r. zostałem zaproszony przez Wojtkę na obchody 15-lecia ABRYS-u do Wisły. Wspominaliśmy wtedy, jakie postępy w rozwoju dokonały firma ABRYS i spółka BESKID, samorządy lokalne i cała Polska.

Wielką wiedzę i doświadczenie Wojtkę wykorzystał także Krzysiek Masiuk, zapraszając Go do jury Konkursu „Przyjaźni Środowisku”. Członkowie jury reprezentują różne środowiska zawodowe i społeczne, a Wojtek wniósł do tego zespołu nowe, szersze spojrzenie, zwłaszcza przy ocenianiu gmin i zakładów komunalnych.

Obecność Wojtkę w branży komunalnej była tak oczywista jak powietrze i woda. Firma, którą stworzył — ABRYS — jest wielkiej marki. Jednak nierozzerwalnie z tą marką wiązało się nazwisko: Wojciech Dutka. Po Jego odejściu, tak nagłym, czegoś brakuje. Na szczęście potencjał, jaki Wojtek dał firmie, będzie owocował i pozwoli na jej dalszy rozwój.

Jerzy Starypan
BESKID Sp. z o.o., Żywiec

Umiął poprosić

Znałam Wojtkę zawodowo i od początku, kiedy go poznałam, czułam w nim solidność. Bardzo lubię ludzi prawdomównych, takich, na których słowie można polegać. Strasznie natomiast nie lubię, jak ktoś mnie namawia i kręci. Jako mężczyzna mówił cichym, łagodnym głosem, ale to nie znaczy, że był słaby. Myślę, że on był dobrym człowiekiem i do każdego podchodził indywidualnie, z takim jakby pozytywnym podejściem. Jest to bliska mi postawa, bo też uważam, że wszyscy ludzie są dobrzy. Ciągłe jestem optymistką, tak jak Wojtek, i mimo rozczarowań wciąż uważam, że ludzie są dobrzy. On miał takie podejście, które bardzo mi odpowiadało. Kiedy się poznaliśmy, zdawało się, że go znam — nie znając. Ma się czasem takie uczucie, że z niektórymi ludźmi jest się jakby na takim samym poziomie duchowym. Co było też ciekawe, Wojtek umiał

poprosić. A na wszystkie swoje pomysły i działania miał zawsze argumenty. Poza tym to był wizjoner. Nie ma wielu takich jak on, natomiast takich, którzy nie patrzą dalej niż na koniec swojego nosa — jest bardzo wielu.

Pamiętam pierwszą naszą rozmowę, kiedy poprosił mnie, aby Fundacja Nasza Ziemia i ja były patronem jego działań. Od razu przekonał mnie do swojej idei, ponieważ myśleliśmy o środowisku w bardzo podobny sposób — że my, ludzie, którzy w nim żyjemy, jesteśmy jego częścią, zatem logicznie jest zacząć o nie dbać. Miał bardzo holistyczne podejście do środowiska. Po tej pierwszej rozmowie momentalnie zgodziłam się patronować. Od tego czasu zaczęliśmy ze sobą współpracować. I przez tyle lat naszej zawodowej znajomości widziałam, jak się rozwijał, jak realizował swoje plany kiedyś mi opowiedziane. Bo są ludzie marzyciele, którzy nie urzeczywistniają swoich marzeń, i tacy, którzy je spełniają. A mnie właśnie podobało się to, że Wojtek należał do tych drugich, którzy — podobnie jak ja — realizują swoje marzenia.

Tyle lat znałam Wojtkę, nawet nie pamiętam dokładnie, jak długo, a on się nie zmieniał, sukces go nie zmienił. Był ciągle takim samym skromnym, miłym, uśmiechniętym człowiekiem, który zauważał wszystkich ludzi, widział każdego. Poza tym potrafił podziękować, co też nie dla wszystkich jest łatwe, a jest przecież tak bardzo ważne. Wydaje mi się, że te zasady stosunków międzyludzkich wyniósł z domu, tak jak ja. Moi rodzice nauczyli mnie przede wszystkim, że praca społeczna jest honorem, że trzeba prosić ludzi o pomoc, ale trzeba też pamiętać o tym, żeby im podziękować. Czasem jest tak, że mamy jakąś ideę, myśl, ale potrzebujemy ludzi, którzy myślą tak samo, żeby można ją było urzeczywistnić. Własny sukces jest często sukcesem wielu ludzi — i tak było w przypadku Wojtki. W swoich wystąpieniach zawsze rozpoczynał od podziękowań. Wiedział, że Jego sukces jest sukcesem Jego zespołu czy ludzi zaangażowanych i za to dziękował.

Potrafił pracować z ludźmi, umiał stworzyć bardzo silny, lojalny zespół, z którym zawsze osiągał zamierzone cele. Niestety, nie mieliśmy nigdy czasu, aby poznać się bliżej, prywatnie, ale myślę, że tak naprawdę nie było to konieczne. Zawsze, kiedy się spotykaliśmy, wydawało mi się, że widzieliśmy się pięć minut temu, a często było tak, że od ostatniego spotkania minęło parę miesięcy. Zawsze miał taki miły uśmiech; był optymistą. Wiem, że chciałby, aby z Jego pozytywnym nastawieniem kontynuować Jego dzieło.

Mira Stanisławska-Meysztowicz
Fundacja Nasza Ziemia, Warszawa

Utalentowany przedsiębiorca i wrażliwy społecznik

Było to jesienią 1999 r. Brałem udział w zebraniu Rady Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu z ramienia Narodowego Funduszu. W zebraniu uczestniczył też Pan Wojciech Dutka jako członek Rady Nadzorczej z ramienia organizacji ekologicznych. To było nasze pierwsze spotkanie.

Pan Wojciech od razu zwrócił moją uwagę, chyba dlatego, że mówił o sprawach ochrony środowiska ważnych dla Wielkopolski w sposób rzeczowy, z głęboką znajomością rzeczy. Poza tym miał miły, specyficzny tembr głosu, co potęgowało chęć wsłuchiwania się w to, co mówił. Jedną ze spraw omawianych na tym zebraniu dotyczyła stanu prawnego i właściwej opieki nad parkami wiejskimi, zwłaszcza tymi przy dworach i pałacach ziemian poznańskich. Propozycje i sugestie Pana Wojciecha odnośnie działań Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz administracji wojewódzkiej zyskały moją aprobatę. Pamiętam też przychylną reakcję ówczesnego dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu i późniejszego podsekretarza stanu w Ministerstwie Środowiska — Pana Andrzeja Mizgajskiego. Takich zdarzeń i sytuacji było znacznie więcej. Dzięki nim wiele nauczyłem się od Pana Wojciecha, lepiej poznałem i rozumiałem problemy ochrony środowiska na terenie Poznania i Wielkopolski.

Później spotykałem Pana Wojciecha w wielu miejscach i przy różnych okazjach: na konferencjach, seminariach lub na Targach POLEKO w Poznaniu. Obserwowałem jego działalność jako inspiratora, założyciela i „dobrego ducha” firmy ABRYS, która uzyskała znaczące miejsce w działalności na rzecz środowiska, w tym także w zakresie edukacji ekologicznej, co stanowiło domenę moich zainteresowań i obowiązków służbowych jako zastępcy prezesa Zarządu NFOŚiGW.

Siłą rzeczy nasze spotkania były krótkie, wymiana zdań często okolicznościowa, ale towarzyszyło im to pierwsze wrażenie wyniesione z zebrania Rady Nadzorczej i nawiązana wtedy nić sympatii. Pan Wojciech Dutka pozostaje w mojej pamięci jako osoba niezmiernie wrażliwa na sprawy ochrony środowiska, ekologii, na sprawy publiczne w ogóle. Miał dwie ważne cechy: wrażliwość społecznika i talent przedsiębiorcy. I takiego będę Go pamiętał zawsze.

Lech Płotkowski
Wiceprezes Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Warszawa

Tworzył wszystko od początku

Ileć razy myślę o Wojtku, sięgam pamięcią do wszystkich naszych rozmów prowadzonych w różnych miejscach i o różnych porach. Zawsze wynikały z nich twórcze przesłania, które przekładały się na praktyczne rozwiązania. Niewątpliwie przyczyną tego była ukryta zarówno w moim zapale do działania na niwie odzysku sztuczki opakowaniowej, jak i w doświadczeniu Wojtki w promocji nowinek w zakresie gospodarki odpadami.

Przyznać muszę, że druga połowa lat dziewięćdziesiątych sprzyjała w Polsce wielu inicjatywom w budowaniu nowego obrazu gospodarki odpadami. Kierując firmą Recykling Centrum, która weszła na ten rynek w formule firmy recyklingowej zajmującej się odzyskiem i zagospodarowaniem zużytych opakowań szklanych, nie mogłem nie skorzystać z oferty szkoleniowej firmy ABRYS, której twórcą i właścicielem był Wojtek. Podziwiałem Jego aktywność, która rodziła się na bazie trudności, jakie pokonywał, budując tę firmę. Być może dlatego natychmiast złapaliśmy wspólny język i pewnego wieczoru z naszych rozmów wyklął się pomysł, który Wojtek wdrożył w życie, biorąc na siebie jego stronę organizacyjną, a którym było powołanie do życia Konkursu O Szklaną Statuetkę. Było to wyjście naprzeciwko zapotrzebowaniu budzącego się rynku odzysku surowców wtórnych, co było istotne również w kontekście zapowiadających się wtedy zmian w prawie odpadowym. Pomysł prezentacji osiągnięć poszczególnych podmiotów gospodarczych czy jednostek samorządu terytorialnego spotkał się z dużym uznaniem. Pomysł ten rozszerzony został na inne kategorie odpadów i tu ewoluował w kierunku ustanowienia formuły docenianej przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Bank Ochrony Środowiska i Ministerstwo Środowiska, a więc Konkursu „Przeglądu Komunalnego” o Puchar Recyklingu.

Sądzę, że Wojtek nie tylko znalazł możliwość działania w pewnej niszy rynkowej (zapotrzebowanie na profesjonalną informację o gospodarce odpadami), ale też stworzył pewien model działania. Model ten nie ograniczał się tylko do wydawania jednego tytułu, lecz także stymulował wiele wydarzeń, które pozwalają na zapoznanie się z problemami rynku odpadów (m.in. szkolenia, Zjazd Ekologiczny) i tworzą bazę do spotkań i ciągłego postępu w zakresie praktycznych działań służących ochronie środowiska.

Był nieprzeciętnym człowiekiem przez to, co robił w swoim życiu. Pokazał, że można zbudować zespół młodych ludzi, którzy potrafili współtworzyć najciekawszą na rynku formułę działania, jaką jest firma ABRYS. Wiem, że nawet ci, którzy krótko w niej pracowali, byli znakomicie przygotowani do trudów funkcjonowania w świecie zawodowym. Praca z Wojtkiem dawała im szlif do pracy w innych firmach.

Podkreślić muszę fakt rzadko dostrzegany, że ci, którzy tworzą coś od początku, wiedzą, jak trudno utworzyć firmę o ogólnopolskim zasięgu. Przekonałem się o tym

na własnej skórze. Dlatego też Wojtek, jako twórca, przyjaciel, duch opiekuńczy wielu pionierskich działań będzie dla mnie tym, który na trwałe zapisał się w gronie osób, dla których czułem i czuję wielki szacunek.

Bogdan Korczewski
Recykling Centrum Sp. z o.o., Jarosław

Był wszędzie tam, gdzie tworzyło się coś nowego

Wojtka poznałam, kiedy w pierwszej kadencji samorządowej byliśmy delegatami do Sejmiku Wojewódzkiego. Jego pasją były sprawnie działające samorządy i ochrona środowiska, co łączyło się też z szeroko pojętym rolnictwem, które mnie interesowało. Później spotkaliśmy się w Radzie Powiatu Poznańskiego w trakcie pierwszej kadencji.

Wojtek był wszędzie tam, gdzie tworzyło się coś nowego i wszędzie dzięki swemu zaangażowaniu wnosił własną „cegielkę”: i do budowy samorządu w Luboniu, i do budowy samorządu w województwie, i do budowy samorządu w powiecie poznańskim. Rozumiał potrzeby samorządowców, bo nim był. Wyczuwał potrzebę wsparcia ich wysiłków w poszukiwaniu wiedzy i informacji. I tak powstał Jego „Przegląd Komunalny”.

W pierwszej kadencji Rady Gminy Suchy Las borykaliśmy się z brakiem informacji niemal w każdej dziedzinie, a szczególnie w zupełnie nowej, jaką była ochrona środowiska. Szczególnie odczuliśmy brak ochrony prawnej oraz brak informacji, jak chronić środowisko. Na terenie gminy mamy do dzisiaj wysypisko komunalne dla m. Poznania, założone w latach osiemdziesiątych ubiegłego wieku na najwyższym wzniesieniu w Wielkopolsce (Góra Moraska) i nad jeziorem. „Przegląd Komunalny” tę lukę braku informacji wypełnił.

O tragicznej śmierci Wojtka dowiedziałam się, będąc w Zarządzie Międzynarodowych Targów Poznańskich, do południa; jeszcze nie było oficjalnych informacji. Nie mogłam uwierzyć — przecież zaraz miały zacząć się Targi POLEKO! Jego konferencje, Jego pasja... a Jego już nie było. Łzy, żal, niedowierzanie. Konsternacja wśród pracowników Targów odpowiedzialnych za POLEKO.

Jak bez Niego „dopiąć” całą część konferencyjną?

Kto Go zastąpi? Czy może to straszna pomyłka?

I to głupie pytanie: dlaczego?

Widzieliśmy się kilka dni wcześniej w czasie Polagry i rozmawialiśmy o... polityce.

Był człowiekiem centroprawicy, oboje byliśmy w Klubie Platformy Obywatelskiej w Radzie Powiatu Poznańskiego. Byłam przewodniczącą tego Klubu. Kiedy

go tworzyliśmy, było nas tylko pięcioro — takich zdeklarowanych, którzy chcieli coś zmieniać w Radzie. Wojtek był od początku, choć wielu spośród osób dziś na eksponowanych stanowiskach z ramienia Platformy Obywatelskiej nie chciało opuszczać swych partii, by wzmocnić klub PO — jeszcze nie było wiadomo, czy to się im opłaca. On nie kalkulował — podejmował decyzje, które uważał za słuszne.

Zawsze z komórką, choć miał wiele obowiązków, był na każdym posiedzeniu, a swoją obecnością wprowadzał atmosferę uporządkowania, kompromisu i szacunku dla każdego człowieka.

Był wesoły i elegancki, szarmancki wobec kobiet, a przy tym był tytanem pracy, bardzo wysoko stawiającym sobie poprzeczkę. Podziwiam Go do dziś i często wspominam, gdy dotykam tematyki ekologicznej, przeglądam Jego czasopisma, gdy jestem na targach, przejeżdżam ul. Zeylanda, a szczególnie 23 kwietnia — bo taki Wojtek był jeden.

Ewa Marciniak
Regionalna Wielkopolska Izba Rolno-Przemysłowa, Poznań

Znał granice tego, co było możliwe

Gdy pojawiają się trudności, dobrze mieć przyjaciół. Dziś dostrzegam, jak brakuje tego jednego, który ze swoim spokojem i uśmiechem potrafił wysłuchać i wsłuchać się w sprawę.

Wojtkę Dutkę poznałem jeszcze na początku działalności ABRYS-u. Rozumieliśmy się świetnie, a On znał granice tego, co w danej chwili było możliwe do przeprowadzenia. To chyba dobre słowo: Wojtek „przeprowadzał” nowe projekty, konsolidował ludzi wokół zadań w gospodarce odpadowej. Temu służyły wyjazdy techniczne organizowane przez ABRYS. Zawsze snuliśmy razem plany. I tak powstawały sortownie, składowiska, kolejne instalacje, które bez Jego udziału nie zrodziłyby się w głowach tych, którzy je później realizowali i forsowali w swoich środowiskach.

Dziś, dziękując Wojtkowi — życzymy sobie wzajemnie, aby dalej był razem z nami przez działalność nowego i młodego zespołu ABRYS-u!

Albert Wolański
EKOS Poznań

Pozostał zapis w telefonie komórkowym

Wojciech Dutka był dla mnie legendą, przyjacielem, jedną z najbliższych osób i jednym z niewielu życiowych przewodników...

Poznaliśmy się bodaj w 1993 r. lub na początku roku 1994. On był wówczas przewodniczącym Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego (SSWP) i członkiem Prezydium SSWP, a ja pracowałem w Fundacji Rozwoju Samorządności Terytorialnej, która z Sejmikiem bardzo blisko współpracowała. Poznała mnie z nim Zdzisława Nadobnik — jego koleżanka z Prezydium Sejmiku, potem burmistrz Rakoniewic. Znając mnie, uznała, że muszę poznać człowieka, który podziela mój pogląd na życie.

Gdy podawałem mu rękę po raz pierwszy — a było to przy okazji jednego z posiedzeń Komisji — nazwisko Dutka już wtedy było dla mnie legendą. Wiedziałem, że jest to osoba niesłychanie pracowita, mająca duży autorytet wśród ludzi zajmujących się ochroną środowiska. Bardzo szybko zaproponował mi uczestnictwo w pracach Komisji, w charakterze członka spoza tej Komisji — doradcy (tak się nazywała forma prawna tego uczestnictwa). Bardzo szybko też zaproponował mi bliską formułę kontaktów po imieniu (i został dla mnie już na zawsze „Wojtkiem” lub „drogim Wojciechem”), co od samego początku traktowałem jako wielki zaszczyt i co zawsze było dla mnie powodem do dumy. Tak zaczęła się moja wielka przygoda współpracy z tym wspaniałym człowiekiem.

Nasza ścisła współpraca rozpoczęła się od projektu pod nazwą „Ogólnopolskie Samorządowe Forum Ekologiczne (OSFE)”, które tworzyliśmy wspólnie w połowie lat dziewięćdziesiątych minionego wieku. To krajowe porozumienie samorządów działających na rzecz ekologii od samego początku uświadamiało wagę problematyki ochrony środowiska w pracy samorządu terytorialnego. Warto wspomnieć, że organizowane do dzisiaj przez ABRYS — jego firmę — Międzynarodowe Zjazdy Ekologiczne przy okazji corocznych Targów POLEKO mają swoje źródła w krajowych zjazdach ekologicznych, które wymyślił właśnie Wojtek, a które od samego początku skupiały samorządową elitę Polski zajmującą się ochroną środowiska.

Gdy trafiłem do SSWP, zostałem sekretarzem jego Komisji i — sam to mówił wielokrotnie — jego najbliższym współpracownikiem w Sejmiku. Chodziłem dumny i szczęśliwy.

Robił wspaniałe rzeczy. Dzięki Niemu działalność Komisji Ochrony Środowiska SSWP była uznawana przez wszystkie poważne gremia ochrony środowiska w województwie poznańskim. Z jej opinią liczył się wojewoda poznański, Wojewódzka Rada Ochrony Przyrody, Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Poznaniu, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, a nawet wielce krytyczne pozarządowe organizacje ekologiczne. Dzięki pomysłowi Wojtka przy Komisji powstały dwa zespoły problemowe — ds. Edukacji Ekologicznej i ds. Odpadów Stałych.

Z tego, co wiem i pamiętam, z inicjatywy Wojtka i przy jego niesamowicie aktywnym wsparciu swą działalność rozpoczęły także Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej (i działa do dziś) oraz Wielkopolska Fundacja Edukacji Ekologicznej.

Z kolei Zespół ds. Odpadów Stałych był pierwszym publicznym forum wymiany poglądów dotyczących gospodarki odpadami. Pamiętam, że wiele pomysłów, które dziś są wdrażane w Polsce, już wówczas były omawiane właśnie na tym forum.

Już wtedy Wojtek przyjął wspaniałą zasadę — by obok prac nad bieżącymi problemami Komisja organizowała również warsztaty szkoleniowe. Dzięki temu pomysłowi radni wojewódzcy (a byli to wówczas delegowani z gmin radni gminni i miejscy) poznawali m.in. tajniki waloryzacji obszarów przyrodniczo cennych w sąsiedztwie aglomeracji miejskich, problemy gospodarki leśnej, gospodarki odpadami, ochrony wód (i takie zagadnienia jak retencja, hydrogeologia, bilans wodny, restytucja i ochrona zbiorników wodnych) i gospodarki wodno-ściekowej. A że Wojtek zawsze miał niesłychane kontakty, wiedza była przekazywana przez wielkie autorytety ekologiczne.

Takich poznańskich fenomenów, możliwych do realizacji dzięki pomysłowości i inicjatywie Wojtka Dutki, można by wymieniać jeszcze wiele. Bo tak naprawdę miałem do czynienia z człowiekiem niezwykłym. Przy ogromie wiedzy i kontaktów był zawsze skromny. I w przeważającej mierze w drugim szeregu, co mnie dziwiło i niekiedy irytowało: jak taki człowiek ciągle wycofuje się na drugi plan?

Tak jak pisałem na początku, uważałem Go za swojego przyjaciela. Mówił sporo o swojej rodzinie, ja jemu o swojej. Tak robią chyba tylko przyjaciele. Pamiętam do dziś długi wyjazd do Wisły — gdzieś w 1996 r. — na szkolenie ABRYS-u dotyczące zasad finansowania zadań ochrony środowiska przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Jechaliśmy długo, bo polonezem, a i droga długa, ale też niespecjalnie nam się spieszyło — jakbyśmy się cieszyli z okazji do długiej rozmowy. Pamiętam tę rozmowę, jakby odbywała się miesiąc temu.

Był też w Sejmiku okres kłótni — poważnej półrocznej kłótni choć nie pamiętam na jakim tle. Dyrektorka biura Sejmiku chciała nas w pewnym momencie rozdzielić. Obaj powiedzieliśmy: nie. To też chyba świadczy o mocnej więzi, jaka nas łączyła.

Działalność Wojtka zawsze wychodziła poza ramy Sejmiku, co wzbudzało irytację niektórych osób. Że robimy więcej, niż ustawy przewidują, że to nie nasza kompetencja. Nigdy się tym nie przejmował — i bardzo dobrze. Dzięki temu zapamiętam go jako człowieka wielkich idei, integratora wielu środowisk zaangażowanych w ekologię.

Wojtek jest jednym z pięciu moich przewodników życiowych. Prócz Niego zaliczam do nich moich rodziców, Marcina Libickiego i Konrada Szymańskiego (oni nauczyli mnie polityki). To właśnie Wojtkowi zawdzięczam, że do dziś jestem zaangażowany w ochronę środowiska. Że stała się moją przestrzenią życiową. Wiele inicjatyw, które podejmowałem (i nadal to czynię) na forum Rady Miasta Poznania czy Stowarzyszenia Gmin i Powiatów Wielkopolskich, ma swoje początki we współpracy z Wojtkiem. Nauczył mnie swojego stylu postępowania, wskazał mi obszary i cały czas zachęcał do działania.

Pamiętam prawie każdy nasz wspólny wyjazd na konferencję, pamiętam, jak wielką radość sprawiało mi każde jego zaproszenie na spotkanie do ABRYŚ-u na ul. Zeylanda. Pamiętam to cały czas.

Nigdy nie zapomnę przekomicznej sytuacji, gdy na bankiecie Krakowskiego Festiwalu Recyklingu moją koleżankę, która też tam była, pomylił z moją żoną, mówiąc „o widzę, że twoja żona zeszczuplała”. Nietęgą miał minę, gdy wyjaśniłem mu, na czym polega jego błąd. Podobnie pomylił się Andrzej Wojciechowski z REXAM-u — prawdziwą żonę temu ostatniemu mogłem przedstawić na pogrzebie Wojtka Dutki.

Wojtek Dutka uczył mnie praktycznej ochrony środowiska, samorządności terytorialnej i umiejętnego łączenia tych dwóch obszarów. Decyzję o powołaniu Agencji Informacji i Ochrony Środowiska też zawdzięczam Jemu, czyniłem to zainspirowany Jego ideami. Gdy podejmowałem decyzję o rozpoczęciu pracy w oddziale Polskiej Izby Ekologii w Poznaniu, cieszyłem się, że będziemy mogli znowu współpracować.

Zdecydowaną większość osobistych kontaktów, którymi się dziś szczycę, zawdzięczam Wojtkowi. Zawdzięczam mu ogromnie dużo. Toteż, gdy rankiem 12 października 2005 r. zadzwoniła do mnie Hanka Grunt, wielkopolski inspektor ochrony środowiska, ze wstrząsającą informacją, że Wojtek zginął, zawałił mi się świat. Okazało się, że umawiane kilka dni wcześniej spotkanie było ostatnim pożegnaniem.

Ogromnie żałuję, że nie doczekał chwili, gdy rozpoczynałem pracę w Wojewódzkim Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu — bardzo by się cieszył i byłby bardzo dumny. Jedyne, co mogłem zrobić, to jechać na grób i Mu podziękować.

Do dziś w telefonie komórkowym towarzyszy mi wpis „W. Dutka” — bez numeru. Jednak przy każdej zmianie aparatu przesyłam tę wizytówkę do nowego. Na pamiątkę wielkiego człowieka.

Krzysztof Mączkowski
radny Rady Miasta Poznania,
wiceprezes Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki
Wodnej w Poznaniu

Pożegnalny obiad

Wojtka Dutkę poznałam ponad 12 lat temu i na przestrzeni tych lat miałam jedyną w życiu okazję zaprzyjaźnić się z człowiekiem o takiej osobowości. Dzisiaj czuję się jak wybraniec losu. Nie była to przyjaźń polegająca na bardzo częstych kontaktach osobistych, ale te spotkania, do których dochodziło, zawsze niosły za sobą nieprawdopodobny ładunek pozytywnej energii, którą Wojtek emanował.

Przez te lata naszej znajomości współpracowaliśmy ze sobą na wielu płaszczyznach związanych przede wszystkim z ochroną środowiska. To właśnie od niego nauczyłam się, że ta dziedzina życia i naszej działalności nie ma „koloru” polityki i religii. Od Wojtka wiem, że niezależnie od tego, w co wierzysz, środowisko będzie istnieć i tylko nasze wewnętrzne przekonanie o konieczności jego ciągłej ochrony i postępowaniu w zgodzie z nim będzie nas zawsze łączyć, a nigdy dzielić. Możemy nie zgadzać się co do rozwiązań technicznych i systemowych, ale właśnie w tym celu jest dyskusja, poszukiwanie kompromisów i dążenie do stosowania jak najlepszych rozwiązań, przynoszących korzyści całemu otoczeniu.

Początkowo Wojtek sprawiał na mnie wrażenie niedostępnego menedżera, ale po jakimś czasie dotarło do mnie, że jest to jego skromność, a często zawstydzenie. Gdziekolwiek się pojawił, słuchali i poważali Go wszyscy, pomimo że nie oczekiwał aplauzu i szczególnej akceptacji. Otaczał się młodymi ludźmi, których rozumiał i chciał im pomagać. Zawsze uważnie słuchał tego, co ktoś do niego mówił. I nie odmawiał pomocy. Był wielką osobowością i indywidualnością w dzisiejszym świecie, w którym brakuje nam wzorów i autorytetów.

Każde spotkanie z Wojtkiem wносиło do mojego życia coś nowego, skłaniającego do refleksji i zastanowienia się nad sobą, nad moimi codziennymi działaniami i wiarą w to, co robię. Najgorsza dzisiaj dla mnie jest świadomość, że wtedy, gdy Wojtek był „na wyciągnięcie ręki”, traktowałam to jak coś naturalnego, coś, co było wpisane w moją codzienność, bo zawsze mogłam na Niego liczyć. Dziś wiem, że był to cud w moim życiu spotkać takiego człowieka i mieć okazję przebywać w Jego otoczeniu. Cud, na który, mam nadzieję, w jakimś stopniu zasłużyłam, ale który jednocześnie zobowiązuje mnie, żeby go nie zmarnować.

Szczególne wrażenie pozostawiło na mnie ostatnie nasze spotkanie. Jak dziś pamiętam, że doszło do niego na pięć dni przed wypadkiem Wojtka. Spotkaliśmy się na obiedzie w niewielkim gronie zaprzyjaźnionych osób. Nic nie wskazywało na to, że będzie to nasze ostatnie spotkanie. Jak zawsze w takich okolicznościach rozmowy prowadzone były na różne tematy, od prywatnych po zawodowe, żarty, smutki i codzienność. Rozstaliśmy się wszyscy po dwóch, trzech godzinach w fajnym nastroju, wracając do codzienności: dom, praca, obowiązki służbowe i zawodowe itd. Po prostu życie z sympatycznym przerywnikiem po drodze.

We wtorek 12 października 2005 r. odebrałam, jak zawsze, któryś kolejny telefon. Tylko że tym razem była to wiadomość, której nie chciałabym usłyszeć: „Pani Haniu,

chcieliśmy tylko panią powiadomić, że nie żyje nasz Prezes, Pan Wojtek Dutka. Zginął dziś w wypadku samochodowym". Wiadomość tragiczna, fatalna i niewiarygodna! Nieważne są dalsze reakcje, odczucia i myśli w danej chwili. One w miarę upływu czasu zmieniają się, dojrzewają, nasiakają głęboką refleksją. Natomiast niezmiennie mam wrażenie, a dziś już nawet przekonanie, że ten obiad był pożegnaniem, że właśnie w sposób nieświadomy w tamtym momencie Wojtek nam wszystkim powiedział, że zawsze będzie z nami i wśród nas. Może to śmieszne i dziwaczne, ale często czuję Jego obecność, szczególnie w chwilach, w których muszę dokonywać trudnych wyborów. Słyszę, jak z tym całym swoim ciepłem i serdecznością Wojtek mówi do mnie „Wybierz zgodnie ze swoim przekonaniem najlepsze, bo wtedy nawet, jak się pomylisz, to Ci wybaczą. Tylko przyznaj się do błędu i potem po sobie posprzątaj. Miej odwagę i wiarę. Bądź konsekwentna i wymagająca, w szczególności wobec siebie, bądź sprawiedliwa i wyrozumiała, w szczególności wobec ludzi".

Trudno jest sprostać takim wymaganiom. Mam świadomość, że nie zawsze mi się to udaje. Ale w chwilach zwątpienia i nieporadności czuję, że Wojtek pomaga mi w życiu nadal. Szkoda tylko, że dopiero teraz to widzę tak wyraźnie.

Hanna Grunt
Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska, Poznań

Jakbym znał Go od zawsze

Nie mogę powiedzieć, że Wojtkę znałem od zawsze. To nie byłaby prawda. Ale prawdą jest, że od pierwszego naszego spotkania tak mi się mogło wydawać. Czułem jakąś więź, pokrewieństwo dusz. Poprzez ten sam sposób postrzegania świata mogliśmy się porozumiewać bez zbędnych słów. Odbieraliśmy na tych samych falach. Miał zawsze kolejne pomysły. Inspirował do działania. Nie bał się nowych wyzwań. Potrafił rozmawiać ze wszystkimi, nigdy nie narzucając swojej woli. Podszeptował, czyniąc swój pomysł pomysłem tych, którzy później wdrażali go w życie. Nie unikał problemów trudnych. Umiejętnie wykorzystywał doświadczenie dojrzałych ze świeżością i zapałem do pracy młodych. Nie odczuwało się dystansu w rozmowie z nim, chociaż równocześnie zawsze cechowała go godność i odpowiedzialność za to, co mówił i robił. Nie był niezauważalny. Zabierał głos wtedy, kiedy miał coś do powiedzenia. A wiedział, co mówi, bo po prostu był fachowcem w naszej komunalnej branży. Pomimo posiadanego wykształcenia technicznego był tak naprawdę humanistą. Wnikliwie analizował otoczenie, równocześnie z romantyzmem patrzył w przyszłość.

Wojtkę znałem od początków redagowania „Przeglądu Komunalnego”. Z szarego, prawie powielaczowego pisemka potrafił stworzyć najważniejsze branżowe czasopismo poświęcone gospodarce komunalnej. A szczególnie bliskiej mi gospodarce odpadami.

Czasopismo, które jest nie tylko przekaznikiem informacji, ale przede wszystkim inspiratorem i organizatorem kolejnych inicjatyw, budujących od podstaw polską gospodarkę odpadami. Jego pomysłem były Statuetki Recyklingu. Jego pomysłem był Plebiscyt na Dyrektora Roku Zakładów Oczyszczania Miast. Jego pomysłem była coroczna Gala Zjazdu Ekologicznego. Na tydzień przed tym strasznym wypadkiem, który przeniósł Wojtkę w nieznaną nam przestrzeń, umawialiśmy się na zrodzone reaktywowaną tradycją winiarską zielonogórskie wino...

Wojtek był wszędzie tam, gdzie coś ważnego w branży się działo. Dużo jeździł, zawsze w pędzie, aby nie przegapić czegoś istotnego, czegoś ważnego. A wiele rzeczy było dla niego ważnych. Jego prośbie nie można było odmówić. Kiedy poprosił mnie o stałe pisanie w „Przeglądzie Komunalnym”, mimo iż bałem się nowego dla mnie wyzwania, nie mogłem mu powiedzieć „nie”. Po prostu nie wypadało odmówić, ponieważ był KIMŚ. Nie odmawia się ludziom niepospolitego formatu. Jak prawdziwy poznaniak był oszczędny, ale z fasonem. Cechowała Go prostota, ale zarazem elegancja. Nie grał, był zawsze sobą. Nieśmiałość przewyższał nieodpartą chęcią kontaktu z ludźmi. Wsluchiwał się w innych, mając równocześnie swoje zdanie. Poglądów łatwo nie zmieniał, przyjmował jednak argumentację innych. Był i nadal jest ważną postacią dla mnie i naszego środowiska komunalników.

Wojciech Janka
Krajowe Forum Dyrektorów
Zakładów Oczyszczania Miast, Zielona Góra

Wyszedł z dobrej szkoły

Zbąszyń, z którego pochodził Wojtek, sprawiał zawsze wrażenie porządnego, czystego polskiego miasta. Było ono siedliskiem sztuki ludowej, kwitła tam muzyczna sztuka ludowa — byli tam kobziarze. Zbąszyń emanował kulturą. Wspominam zarówno to miasto, jak i cały region ziemi wolsztyńskiej jako teren zamieszkały przez niesamowicie prawych ludzi. Nie było tam kanciarzy ani oszustów — z tego środowiska wyszli ludzie porządni i szlachetni. Widać to po latach na spotkaniach i późniejszych zjazdach, na których spotkałem ludzi wykształconych, profesorów, ministrów słowem: elitę intelektualną i zawodową. Zbąszyń był rdzennym polskim miastem, była to ostatnia polska stacja kolejowa. Granica przebiegała niedaleko — Zbąszynek już był niemiecki.

Ojciec Wojki był kolejarzem, mama zajmowała się domem. Dla syna chcieli jednak innego życia, stąd jego edukacja. Ale także sam Wojtek od zawsze lubił podejmować różnorakie wyzwania, o czym świadczy np. jego zaangażowanie w sport. W liceum w Wolsztynie uzyskał doskonałe wykształcenie. Potem poszedł na Politechnikę.

Liceum ogólnokształcące w Wolsztynie, do którego Wojtek dojeżdżał ze Zbąszynia, było bardzo prestiżową szkołą, o niezwykle wysokim poziomie, która liczyła się w województwie poznańskim. Kończyć ogólniak w Wolsztynie to była nobilitacja, z mojej klasy wszyscy, jak było nas trzynastu chłopców, dostali się na studia, jak wszyscy inni od razu, bez korepetycji. Wojtek chodził do ogólniaka już po wojnie, już po restrykcjach stalinowskich. Najtrudniejsze lata reżimu komunistycznego przypały tam na lata pięćdziesiąte, dlatego Wojtkę już to nie dotyczyło, jako że on uczęszczał do niego na początku lat sześćdziesiątych. Były to skromne czasy, ludzie żyli biednie. W szkole jedliśmy chleb z masłem, z marmoladą, dwa razy w tygodniu była kielbasa na chlebie, ale nikt nie narzekał. Mielśmy za to wspaniałych, życzliwych profesorów, takich jak prof. Morawska, prof. Makarski, który uczył matematyki, czy prof. Hajduk, którego wykłady nie odbiegały od poziomu uniwersyteckiego.

Z Wojtkiem spotkaliśmy się przy okazji spraw zawodowych, właściwie to przypadkowo; byłem autorem szklanych statuetek, które do dziś są nagrodą w konkursach ekologicznych, a których pomysłodawcą był Wojtek. W rozmowach odkryliśmy, że chodziliśmy do tej samej szkoły. Mimo iż on był dużo młodszy, zaraz znaleźliśmy wspólny język, nasze rozmowy przebiegały w przyjacielskiej atmosferze, przy wspomnianiu dawnych czasów.

Wspominam Wojciecha jak dobrego poznaniaka, człowieka prawego i zorganizowanego, którego wielu Polakom można postawić za wzór do naśladowania.

Zbigniew Horbowy
Rektor Akademii Sztuk Pięknych, Wrocław

Jego słowa zapadały w pamięć

Wojtkę poznałem w pracy samorządowej w Wielkopolsce, gdy nadzorowałem Wydział Ochrony Środowiska i inwestycje komunalne w gminie Czerwonak. Spotykaliśmy się na różnych konferencjach lub przetargach; zdarzało się, że prosiliśmy wówczas o Jego opinię. Nasza współpraca się zacieśniła, gdy wybrano go na radnego w powiecie. Pamiętam nasz wyjazd kilka lat temu do Niemiec, gdzie zwiedzaliśmy dużą spalarnię odpadów. Wojtek pokazał się tam jako człowiek o bardzo dużej wiedzy, z której czerpali również Niemcy. Mogę powiedzieć z całym przekonaniem, że sama obecność Wojtkę była bardzo pouczająca — chcąc nie chcąc, jego słowa zapadały w pamięć.

Tak Go pamiętam — jako człowieka aktywnego, jednoznacznie zainteresowanego ochroną środowiska. Żal, że zginął w tak młodym wieku, kiedy miał jeszcze przed sobą tyle możliwości, kiedy mógł jeszcze osiągnąć tyle sukcesów.

Jan Grabkowski
Starosta Poznański

Tak trudno pisać — BYŁ

Wojciecha Dutkę poznałam w pamiętnym roku 1989 na jednym ze spotkań działających wówczas Komitetów Obywatelskich — struktur przygotowujących cały proces zmian ustrojowych w tamtych trudnych latach — u nas oczywiście na szczeblu gminnym. On reprezentował Luboń, ja Puszczykowo. Szybko wyczuliśmy, że mamy podobne „społecznirowskie dusze”, stąd bliskie tematy rozmów podczas spotkań, a zdarzało się również podczas powrotów po nich do domów, do naszych sąsiednich przecież miejsc zamieszkania. Wojtek miał zawsze wiele ciekawych pomysłów, był człowiekiem czynu, działania. W moim odczuciu łączył działania obywatelskie ze swoją pasją — ochroną środowiska. Znał się na tym doskonale; wiedział, ile jest do nadrobienia w tej dziedzinie w naszym kraju i regionie po latach minionych. Pasjonowały Go wszelkie innowacje inwestycyjne dotyczące środowiska, sam był twórcą wielu nowych rozwiązań.

Tak się złożyło, że w pierwszych wyborach samorządowych w 1990 r. On wygrał mandat radnego w Luboniu, a ja w Puszczykowie. Zostaliśmy też delegatami do Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego z wyboru rad swoich gmin. Tamta pionierska kadencja 1990-1994 łączyła ludzi czynu — działania dla dobra wspólnego. Pamiętam, jak bardzo byliśmy dumni i zaszczytzeni wyborem, rozpiekała nas chęć pracy. Bardzo pragnęliśmy zmiany w sposobie zarządzania w Polsce, w naszych gminach. Pragnęliśmy, by wreszcie traktowano nas podmiotowo, pragnęliśmy dialogu wszystkich ze wszystkimi, a szczególnie z wybraną przecież demokratycznie władzą. Mielśmy świadomość, że po części tę władzę tworzymy, a więc musimy dać przykład i realizować ideę odpowiedzialności, partnerstwa i samorządności w naszych społecznościach lokalnych.

Pracowaliśmy wówczas bardzo dużo, nie oglądając się na innych i upływający czas, poszukując nowych rozwiązań lokalnych problemów w gminie, a także w różnych sejmikowych komisjach, podejmując owocne próby nawiązywania pierwszych kontaktów międzynarodowych na szczeblach samorządowych. Pracowaliśmy jednak zgodnie, bez intryg i kłótni, choć spieraliśmy się na argumenty dość często; przecież powstawała nowa rzeczywistość, nikt nam nie dał gotowych rozwiązań. Byliśmy fanami idei samorządności; wiedzieliśmy, że otrzymaliśmy szansę, której nie wolno zmarnować.

Wojciech Dutka był człowiekiem otwartym, życzliwym, pogodnego usposobienia, niezwykle pracowitym. Miał wiele planów, był człowiekiem ambitnym. Kiedy po latach przerwy spotkaliśmy się w Radzie Powiatu Poznańskiego (także I kadencji) jako przedstawiciele naszych sąsiedzkich gmin: Lubonia i Puszczykowa, znowu zabraliśmy się z zapałem do pracy samorządowej, ten sam twórczy czas pracy przypadł nam w udziale. Wojciech był tym samym życzliwym, uśmiechniętym Kolegą, zawsze można było liczyć na Jego wsparcie i radę, na współpracę nie tylko we wspólnym klubie, ale wszędzie tam, gdzie powstawało wspólne dobro.

Jego nagła i niespodziewana śmierć poraziła nas wszystkich — odszedł dobry Kolega, przyjaciel, twórczy umysł. Tak trudno o Nim pisać — BYŁ. Pozostawił dobrą pamięć o sobie — człowieku ogromnej pracy i ludzkiej życzliwości.

Gabriela Ozorowska
Towarzystwo Miłośników Puszczykowa

Nie wszystek umarł

Prawie każda śmierć wydaje się przedwczesna, jednak bywają i takie, które porażają swoją przypadkowością i bezsenssem. Zwłaszcza gdy zabierają ludzi będących w apogeum ich ludzkiego i zawodowego rozwoju, zadziwiających skalą kreowanych wizji i energią w ich realizowaniu.

Takich jak właśnie Wojciech Dutka, człowiek, z którym od stosunkowo niedawna mieliśmy przyjemność i zaszczyt współpracować jako z wydawcą „Menu Smakosza”. Nasz tytuł był dla Niego czymś z zupełnie innej bajki. Był przecież Wojciech, o czym dowiedzieliśmy się dopiero teraz (co też jest dla jego niebywalej skromności charakterystyczne), guru gospodarki komunalnej, twórcą firmy ABRYS i jej Wydawnictw Komunalnych, redaktorem naczelnym wiodącego w branży „Przeglądu Komunalnego”, autentycznym duchem sprawczym wielu inicjatyw w dziedzinie ochrony środowiska.

Dlaczego ktoś taki przysgarbił pod skrzydła swojej firmy „Menu Smakosza”, ptaka z zupełnie innego gniazda i gatunku?

Odpowiedź na to pytanie ujawnia zaskakującą skalę zainteresowań i wrażliwości Wojciecha Dutki, człowieka o iście renesansowej osobowości, dla którego — jak w przypadku naszego czasopisma — liczyły się nie tyle widoki na kolejny „biznes”, ile pasja nowego doświadczenia, wydawniczej przygody, szansy sukcesu na zupełnie nowym polu, którego do tej pory nie dotknęła jeszcze stopa magistra inżyniera, absolwenta Politechniki Poznańskiej.

I wszystko szło w dobrym kierunku, aż do tego słonecznego, październikowego poranka na drodze, gdy jedna chwila przecięła wszystko. Dopiero potem, w chwili potężnego zderzenia z ziemią, o której czystość z taką pasją zabiegał, okazało się, jakie wartości krył w sobie człowiek, który w żadnej sytuacji i okolicznościach nie wysuwał się przed innych.

Starożytni mówili — „non omnis moriar”. Nie wszystek umrę. Mógłby tak z pełnym uzasadnieniem powiedzieć Wojciech Dutka, który pozostawił po sobie zespół ludzi przez niego przygotowanych i uformowanych, zdolnych do kontynuowania Jego życiowego dzieła.

Z tym zespołem jesteśmy.

Kazimierz Marcinkowski
Redaktor Naczelny „Menu Smakosza”

Wojciech Dutka w mojej pamięci

Wspominam Go jako Postać, która niezwykle aktywnie uczestniczyła w kształtowaniu współczesnego systemu ochrony środowiska w naszym kraju, a szczególnie w Wielkopolsce. Jego działalność była wielopłaszczyznowa, daleko wykraczająca poza sferę biznesową. Doskonale znana i doceniana była Jego aktywność społeczna, w tym działalność na polu publicznym.

Poznaliśmy się, gdy w 1993 r. rozpocząłem pracę w poznańskim Urzędzie Wojewódzkim. Wojciech Dutka jako Przewodniczący Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Poznańskiego był moim naturalnym partnerem, reprezentującym raczkujący wówczas samorząd regionalny. Dobrze pamiętam naszą pierwszą rozmowę, która odbyła się na początku mojego urzędowania, gdy dzielił się ze mną swoimi opiniami i doświadczeniem na temat funkcjonowania administracji w ochronie środowiska. Wiele z nich okazało się później bardzo dla mnie przydatnych. Przez kilka lat wspólnie pracowaliśmy w Radzie Nadzorczej Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, którą przypadło mi kierować. Był bodaj najbardziej dociekliwym członkiem Rady, wyróżniającym się bardzo dobrym rozpoznaniem problemów środowiskowych w województwie oraz kompetencją w sprawach technicznych, a jego pytania i uwagi były często inspiracją przy formułowaniu stanowisk przez to gremium. Miał temperament polemisty, dyskutował chętnie i z zaangażowaniem, nie stroniąc od aspektów niewygodnych dla interlokutorów. Dzięki swojemu szerokiemu spojrzeniu na analizowane zagadnienia często ukazywał nowe ich aspekty, które pozwalały znaleźć dobre rozwiązania.

Organizowanie przez firmę ABRYŚ imprez towarzyszących Targom POLEKO było kolejną płaszczyzną naszych spotkań i dyskusji. Nie zawsze udawało mi się przekonać Go do moich racji, jednak Wojciech zgodził się od razu, gdy zasugerowałem nazwę „zjazd ekologiczny” jako bardziej świeżo brzmiącą niż „forum ekologiczne” na określenie dorocznych spotkań osób zajmujących się ochroną środowiska. Trzeba się cieszyć, że zjazdy ekologiczne stały się już tradycyjną uwerturą do Targów POLEKO i gromadzą licznych przedstawicieli administracji, biznesu, nauki i organizacji pozarządowych.

„Przegląd Komunalny” uważam za sztandarowe osiągnięcie Wojciecha Dutki. Ten miesięcznik wraz z branżowymi zeszytami i wkładkami tematycznymi o charakterze naukowo-technicznym stał się unikatowym źródłem informacji dla samorządowców zajmujących się gospodarką komunalną. Byłem wielokrotnie namawiany przez Niego do większej aktywności jako autor publikacji w „Przeglądzie”. Konieczność dzielenia mojego czasu między różnorakie zajęcia spowodowała, iż skończyło się na zredagowaniu jednego dodatku tematycznego i napisaniu do niego artykułu, nie licząc dość obszernego wywiadu udzielonego Wojciechowi, gdy znalazłem się w Ministerstwie Środowiska. Dorobek to skromny, jednak pozwalający mi zaliczyć się do grona autorów tego ważnego periodyku.

Jako nauczyciel akademicki pragnę podkreślić nie do przecenienia rolę, jaką odegrał Wojciech Dutka, umożliwiając studentom i absolwentom uczelni stawianie pierwszych kroków w pracy zawodowej. Praca w jego zespole była dla wielu z nich, w tym moich wychowanków, kluczowym ogniwem w budowaniu ścieżki kariery zawodowej.

Z naszych rozmów odbywanych w ostatnich latach pamiętam przede wszystkim fascynację Wojciecha swoim młodym i kreatywnym zespołem. Podkreślał wielokrotnie, że to oni są siłą firmy, a jego rolą jako lidera jest ich motywowanie i nieprzeszkadzanie w inicjatywach. Uważam, że Jego przedwczesna, tragiczna śmierć zubożyła nasz kraj o świetnego menedżera i społecznika ochrony środowiska. Jednak już teraz widać, że dzięki Jego bardzo licznym inicjatywom i umiejętności zaszczepiania swojej pasji młodym ludziom rozpoczęte dzieło się rozwija.

prof. dr hab. Andrzej Mizgajski
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu,
kierownik Centrum Edukacyjnego Ochrony Środowiska i Zrównoważonego Rozwoju
na Wydziale Nauk Geograficznych i Geologicznych
w latach 2004-2005 Podsekretarz i Sekretarz Stanu w Ministerstwie Środowiska

Niezawodny w każdej potrzebie

Mój pierwszy kontakt z Wojciechem Dutką miał miejsce w podwarszawskiej miejscowości Wilga w kwietniu 1995 r. W tamtejszym ośrodku szkoleniowym odbywało się szkolenie dla kandydatów na arbitrów Urzędu Zamówień Publicznych, w którym my dwaj, „poznańskie Wojtki”, uczestniczyliśmy. Mieszkaliśmy we wspólnym pokoju, co przyczyniło się do szybkiego nawiązania znajomości. Później znajomość ta przekształciła się w serdeczną przyjaźń, którą przerwała dopiero niespodziewana śmierć Wojciecha. Po zdaniu egzaminu, w lipcu 1995 r. zostaliśmy arbitrami UZP i pełniliśmy tę funkcję do lipca 2005 r., a więc przez dziesięć lat.

Wojciech Dutka jako prezes poważanej spółki i naczelny redaktor „Przeglądu Komunalnego” był świetnie zorientowany w potrzebach władz samorządowych i wiedział, w czym można im pomóc. Zaproponował mi wspólne doradztwo w dziedzinie przygotowania przetargów, a w szczególności sporządzania tzw. specyfikacji istotnych warunków zamówienia. Ta wspólna praca, połączona z wyjazdami w teren jeszcze bardziej zacieśniła więzy naszej przyjaźni.

Wojciech od samego początku naszej znajomości interesował się działalnością Towarzystwa Konsultantów Polskich. Towarzystwo to powstało w 1981 r. w Warszawie i jest członkiem federacji SNT NOT. Prowadzi ono doradztwo techniczne i ekonomiczne oraz badania naukowo-techniczne dla potrzeb regionu, kraju i zagranicy. Wojciech

miał umysł niesłychanie wszechstronny, interesowała go interdyscyplinarność Towarzystwa i różnorodność opracowywanych ekspertyz i opinii. Na pierwszym miejscu stawiał oczywiście zagadnienia ekologiczne, które były jednym z głównych punktów zainteresowania TKP, zwłaszcza dziedzina oczyszczania stawów, jezior i kąpielisk.

W 1999 r. wstąpił do Oddziału Poznańskiego TKP, wykazując wielką inwencję w pracach tej organizacji i wnosząc do niej szereg oryginalnych pomysłów. Jednocześnie kierowana przez Wojciecha Dutkę spółka ABRYŚ została członkiem wspierającym Towarzystwa. Dzięki staraniom Wojciecha Oddział Poznański TKP miał swoje stoiska na Targach POLEKO w 2001 i 2002 r.

W roku 2000 został powołany na członka Rady Wojewódzkiej NOT (z ramienia TKP) i funkcję tę pełnił, także tam wykazując nieprzeciętny talent organizacyjny, aż do swej tragicznej śmierci.

Wojtka wspominam jako serdecznego przyjaciela, na którego zawsze można było liczyć. Doświadczyłem tego, gdy dzięki Jego pomocy uzyskałem odszkodowanie po wypadku, któremu uległem w 2002 r. Ale wspominam Go także jako człowieka o wielkiej wiedzy, wyobraźni i przedsiębiorczości, urodzonego przywódcę, umiejącego przekonać do swych pomysłów innych i pociągnąć do ich realizacji.

Oddział Poznański Towarzystwa Konsultantów Polskich zawdzięcza mu ożywienie swej działalności, realizację nowatorskich pomysłów, możliwość drukowania informacji i artykułów fachowych w „Przeglądzie Komunalnym” oraz wygodną siedzibę w nowym biurowcu ABRYŚ-u przy ul. Dalekiej. My, członkowie Zarządu OP TKP, szcycimy się tym, że był naszym serdecznym druhem i doradcą, dzielącym się z nami swą wielką wiedzą i doświadczeniem.

Nikt Go nam nie zastąpi!

Wojciech Weiss
Towarzystwo Konsultantów Polskich
Oddział Poznań

Praca organiczna po lubońsku

Nie jestem w stanie określić dokładnie daty naszego pierwszego spotkania, ale było to na przełomie lat 1989 i 1990, kiedy powstawały Komitety Obywatelskie. Wojciech Dutka, mieszkaniec Lubonia, pojawiał się na spotkaniach i zawsze mówił, że jest najgorszy, bo jest „z legitymacją”. Nie ukrywał się jednak z nią, wiedział, że tamten czas był dla niego okresem uczenia się demokracji, ale niestety pod złym sztandarem. Potem, podczas działalności w Komitecie Obywatelskim, widział, że są ludzie, którzy rozumieją ten fakt. 4 czerwca 1989 r. były pamiętne wybory do Sejmu i Senatu. Później rozpoczęły się prace Komitetów Obywatelskich nad organizacją wyborów samorządowych.

Wojciech — jedyny, który się przyznał do legitymacji PZPR — został wybrany w tych wyborach do rady naszego miasta. Okazało się, że nie był jedynym radnym „z legitymacją” w przeszłości, tylko jedynym, który o tym mówił.

W pierwszej kadencji Rady Miasta Lubonia, w latach 1990-1994, Wojtek był przewodniczącym komisji organizacyjno-prawnej. Wkład pracy Wojtka w jej działalność był bardzo duży. Wypracowanie, obowiązujących do dzisiaj, kilkunastu regulaminów normujących pracę tworzącego się samorządu (np. Statut Miasta, Regulamin Pracy Rady Miasta, Regulamin Pracy Urzędu) to wynik zaangażowania Wojtka w działalność tej komisji.

Darzyliśmy Wojtka dużym zaufaniem. Świadczy o tym fakt, że został wytypowany przez radnych na przedstawiciela rady do Sejmiku Wojewódzkiego, gdzie reprezentował interesy naszego miasta.

Wojtek był też jedynym wśród ówczesnych radnych, który zdobył kompetencje w zakresie likwidacji zadłużonych podmiotów gospodarczych Skarbu Państwa. Moim zdaniem, właściwie przeprowadził w Luboniu najbardziej uczciwą likwidację Komunalnego Przedsiębiorstwa Robót Inżynieryjnych. Dziś na części tego terenu funkcjonuje spółka miejska TRANSLUB. Pozostały teren został skomunalizowany lub sprzedany.

Można powiedzieć, że Wojciech Dutka położył podwaliny pod organizację gospodarki odpadami w Luboniu. Przy współudziale prawników opracował regulaminy, załatwiał sprawy związane z rejestracją działającej świetnie do dziś spółki miejskiej KOM-LUB.

Od początku naszej wspólnej działalności Wojtek doceniał rolę informacji lokalnej. Pisywał artykuły do naszego biuletynu „Przegląd Luboński”, przemianowanego wkrótce na istniejące do dzisiaj „Wieści Lubońskie”. W kolegium redakcyjnym tej gazety był do śmierci.

W 1995 r. Wojtek należał do grona założycieli Stowarzyszenia Kulturalno-Oświatowego „Forum Lubońskie”. W ramach działalności w nim był członkiem zarządu lub przewodniczącym komisji rewizyjnej. Dzięki jego zaangażowaniu Stowarzyszenie stało się wydawcą wspomnianego już, poczynnego w naszym mieście, miesięcznika „Wieści Lubońskie”. Wojtek był inicjatorem organizowanych przez stowarzyszenie spotkań — „Szkoła samorządowego myślenia i działania”. Ich celem było wyjaśnianie ich uczestnikom problemów związanych z działalnością samorządu lokalnego w naszym mieście. Należy podkreślić, że dzięki tym spotkaniom „wykształciło się” wielu młodych ludzi, którzy dziś reprezentują nas w organach samorządowych.

Zawsze można było liczyć na pomoc Wojtka przy podejmowaniu różnych działań na rzecz społeczności lokalnej. Jako przykład może posłużyć realizacja inicjatywy grupy mieszkańców parafii pw. Św. Jana Bosko w Luboniu, zmierzających do tego, aby w kościele zamontować tablicę upamiętniającą proboszczów działających w tej parafii. Wojtek w znacznym stopniu pomógł w sfinansowaniu tego przedsięwzięcia.

Na koniec jeszcze jedno wspomnienie, które pokazuje charakter Wojtka i jego zapał do konstruktywnego działania. Wiosną 1991 r. pojechaliśmy z Wojtkiem do Warszawy. Naszym celem była wizyta w Ministerstwie Rolnictwa, gdzie chcieliśmy

zorientować się, w jaki sposób można załatwić dla Lubonia bezpylną śmieciarkę. Wtedy wiceministrem rolnictwa była pani Anna Potok — pochodząca z Poznania. Wskazała nam, gdzie się zwrócić, aby taki sprzęt zdobyć. Wojtek od ręki napisał odpowiedni wniosek. Złożyliśmy go w stosownym biurze i dostaliśmy śmieciarkę. Do dziś chyba jest wykorzystywana przez KOM-LUB do prac porządkowych. Podczas tej samej podróży do stolicy zrealizowaliśmy jeszcze jeden pomysł Wojtki. Niebawem miała się odbyć pielgrzymka Ojca Świętego do Polski. Wojtek zamierzał uzyskać zgodę na zamontowanie sanitarnych kompleksów w miejscach pobytu Papieża. Po taką zgodę trzeba było się udać do siedziby Episkopatu. Wchodzimy do pałacu, a tu Wojtkowi szkło wypada z okularów. Popatrz — powiedział do mnie, szukając tego szkła na kłęczkach — komuniście w takim miejscu każą kłękać. Ważne, że dostaliśmy to pozwolenie.

Wiem, że Wojtek pomagał wielu ludziom w rozwiązywaniu ich problemów, najczęściej związanych z brakiem pracy. Myślę, że do dzisiaj o tym pamiętają. Oby pamiętali o tym zawsze.

prof. dr hab. Krzysztof Moliński
Akademia Rolnicza, Poznań

Pamięci Wojtki Dutki...

Uwzględniając fakt, że byliśmy z Wojtkiem niemal rówieśnikami (Wojtek był niewiele starszy) oraz to, że pracowaliśmy w jednej branży — ochronie środowiska — i byliśmy z jednego miasta, nasze drogi szybko musiały się zejść. O ile dobrze pamiętam, był to przełom lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych. Nie pamiętam momentu przejścia na „ty”, ale nastąpiło to też bardzo szybko. Jako ludzie z „branży” szybko znaleźliśmy wspólny język. Wojtek bardzo lubił udzielać się społecznie i ta działalność również nas złączyła.

Później przyszedł czas, kiedy sprawował funkcję Przewodniczącego Komisji Ochrony Środowiska Sejmiku Samorządowego Województwa Wielkopolskiego. Ja byłem wtedy dyrektorem Wydziału Ochrony Środowiska Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Był to okres naszej najbardziej intensywnej współpracy oraz wspólnych wyjazdów zawodowych. Wojtek, wtedy w „PoWoGazie”, przygotowywał się do wykonania i uruchomienia mobilnej prasy do zagęszczania osadów z oczyszczalni ścieków. Trudny to był temat — razem z Wojtkiem nad jego rozwiązaniem spędziliśmy niejedną godzinę.

Potem nadszedł czas ABRYS-u — Wojtek zapraszał mnie na większość organizowanych imprez. W których mogłem — uczestniczyłem. Zawsze brałem udział w Forum Ekologicznym organizowanym przy okazji Targów POLEKO. Byłem pod wrażeniem rozmachu, dobrej organizacji i frekwencji. Forum zaszczycało swoją obecnością grono

osób ze szczebla ministerialnego — z ministrem środowiska na czele. Tradycję tej imprezy godnie podtrzymuje Magdalena Dutka — córka Wojtka.

Ostatni raz spotkaliśmy się z Wojtkiem tydzień przed tragicznym zdarzeniem. Jedliśmy obiad w gronie przyjaciół. Wojtek jeszcze tego dnia jechał do Katowic. W czasie obiadu trzykrotnie wracał do swoich wyjazdów. Niejako z obawą mówił o tym, że jeździ w nocy, że jednego dnia przejeżdża nawet po kilkaset kilometrów. Wspominał — pamiętam — „oby nic mi się nie przydarzyło”. Tydzień później nasz wspólny przyjaciel, Krzysztof Kasprzak, zadzwonił do mnie z tragiczną wiadomością.

Z naszego grona odszedł nieodżałowany Przyjaciel!

Arkadiusz Błochowiak
Dyrektor Departamentu Ochrony Środowiska Urzędu Marszałkowskiego
Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu

Bezpieczne składowiska odpadów

Od chwili poznania Wojtka 15 lat temu do chwili Jego śmierci towarzyszyłem Jego pomysłom. Na pewno było to w mniejszym stopniu niż prof. Krzysztof Kasprzak czy inni poznańscy przyjaciele, ale dawał mi w rozmowach poczucie, że uczestniczę w Jego planowanych przedsięwzięciach. Pomysł szkoleń powstał na Dworcu Centralnym w Warszawie. Wojtek, czekający na pociąg do Poznania, rozmawiał z Włodkiem (dr Włodzimierz Cichy), czekającym na pociąg do Gdańska. Pomysł rzucił Włodek i odjechał do Gdańska, natomiast Wojtek „kupił” to i w ciągu dwóch miesięcy zorganizował szkolenie dotyczące tematu rozmowy — budowy składowisk (wtedy w tytule było „bezpiecznych”). Seminarium odbyło się w Wiśle. Zainteresowanie było wielkie. Zajęcia odbywały się w miejscowym kinie, wypełnionym po brzegi. Trzeba było szkolenie powtórzyć, by mogli wziąć w nim udział wszyscy zainteresowani.

Opisana sytuacja wskazuje talent Wojtka Dutki do znajdowania naszych kierunków działań, które dalej — ze swą poznańską solidnością — realizował. Prawie trzysta wykonanych szkoleń jest tego jednym z przykładów.

prof. dr hab. inż. Lech Wysokiński
Instytut Techniki Budowlanej, Warszawa

Opiekun „kulawych kacząt”

Najlepiej nawet opracowana biografia, oparta na dokumentach, wspomnieniach i publikacjach, nie oddaje w pełni życia człowieka. Przeglądając materiały archiwalne, analizując dokumenty, wspominając moją współpracę z Wojtkiem, wspólne rozmowy i dyskusje na przestrzeni ponad 30 lat naszej znajomości, nadal poszukuję odpowiedzi na pytanie — jaki naprawdę On był? Złożoność ludzkich zachowań oraz sytuacje, w jakich przyszło nam działać, nie ułatwiają uzyskania pełnej odpowiedzi na to pytanie. Nie wynika ona także z dokumentów, opublikowanych tekstów czy kontaktów podczas oficjalnych spotkań. Zawodna jest pamięć, chociaż szczególnie dobrze pamiętam różne sytuacje epizodyczne, niekiedy śmieszne, anegdotyczne, niekiedy smutne, a czasem wzruszające; wszystkie prawdziwe. Zdarzeń tych nie ujmują żadne dokumenty, ale to właśnie te drobiazgi wpisane są w pamięć na zawsze i taki obraz naszych bliskich towarzyszyć nam będzie do naszego końca.

Wojtka poznałem w okresie naszej wspólnej pracy w jednostkach Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu. Młody, gniewny, dynamiczny, chcący działać, zmieniać i reformować całkiem skostniałe środowisko Akademii. Była to w tym czasie znajomość dość luźna, związana głównie z naszą działalnością społeczną, a nie zawodową. Po kilku latach spotkaliśmy się w nowych rolach. Wojtek jako Dyrektor Ośrodka Badawczo-Rozwojowego „PoWoGaz”, a ja jako inspektor w ówczesnym Wydziale Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Mając za zadanie organizację w holu Urzędu Wojewódzkiego niewielkiej wystawy poświęconej ochronie środowiska z okazji sesji Wojewódzkiej Rady Narodowej, zwróciłem się do Wojtka o pomoc i dostarczenie jakichkolwiek eksponatów. Jego decyzja była natychmiastowa i rzeczowa. Wystawa, którą umownie nazywałem „kącik przyrody z papugą”, pokazała m.in. szereg różnych urządzeń komunalnych, projekt restytucji bobrów w Stobnicy, gdzie znajduje się Stacja Terenowa poznańskiej Akademii Rolniczej, program budowy oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich ówczesnego woj. poznańskiego. Wystawa się udała, ale najważniejsze było to, że w następnych latach większość prezentowanych na niej rozwiązań zostało wdrożonych do praktyki. Mało kto dzisiaj pamięta początki wdrażania w naszym regionie nowoczesnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, które były wprowadzane w zupełnie odmiennych realiach politycznych, gospodarczych i administracyjnych.

Kiedy pracowałem jako Wojewódzki Konserwator Przyrody, Wojtek po rozlicznych naradach w Sejmiku Samorządowym często do mnie przychodził. Służył radą, pytał, się o mniej Jemu znane sprawy z zakresu ochrony przyrody, interesował się, co robię i w jaki sposób do prac związanych z ochroną przyrody może włączyć się samorząd. Wojtek tworzył wtedy „Przegląd Komunalny” i zaproponował mi napisanie kilku artykułów. Na jakikolwiek temat związany z ochroną środowiska, bowiem teczka redakcyjna z artykułami przeznaczonymi do druku często bywała wtedy pusta.

Tak zaczęła się moja przygoda z „Przeglądem”. Było to zaproszenie do swoistej gry intelektualnej, bowiem żaden z nas nie przypuszczał jak „Przegląd” się rozwinie. Warto jednak było grać, chociażby dlatego, że nie było w tej grze przegranych. Na zawsze pozostaną mi w pamięci nasze rozmowy w siedzibie firmy i redakcji przy ul. Zeylanda 6, najczęściej rano, po godz. 8⁰⁰ (niekiedy kilka razy w tygodniu), długie telefoniczne rozmowy po 21⁰⁰ i rozmowy w Wiśle. Te ostatnie najbardziej udane były podczas spacerów na zboczach wokół „Krokusa”, w parku w centrum miasta i w karczmie przy piwie. Wspólnie zjedzony „prosiak konferencyjny” utrwalał wspólne ustalenia, które Wojtek zawsze honorował.

Pracując nad tekstem książki, zastanawiałem się, jakie cechy osobowościowe Wojtkę spowodowały, że cieszył się On tak dużym autorytetem wśród kolegów, znajomych oraz swoich licznych bliższych i dalszych współpracowników - i to bardzo zróżnicowanych wiekowo. Duża wiedza, umiejętność precyzowania trafnych sądów — to oczywiste. Ale było jeszcze coś. Nie umiałem jednak tego dokładnie określić. Zrobił to za mnie bardzo trafnie zupełnie ktoś inny.

Krzysztof Kasprzak

*

Wojtek był autorytetem naturalnym, który nie wynikał z funkcji lub wieku, ale z osobowości. Wojtkę się słuchało, wręcz nie wypadało nie słuchać, co wcale nie oznaczało, że było to posłuszeństwo. Jego cechy przywódcze obracały się w dobro dla nas wszystkich.

Pod surowym obliczem Prezesa, niezwykle perfekcjonisty, wręcz pedanta, wymagającego wiele od pracowników i jeszcze więcej od siebie, często nie szczędzącego surowej krytyki (często niewybrednej!) jeżeli nie był z czegoś zadowolony, krył się bardzo spokojny, życzliwy dla innych, przyjacielski i uczuciowy człowiek. Wojtek nie był zazdrosny o sukcesy innych, wręcz był ich promotorem. Wspomnieć można liczne osoby, które przewinęły się przez ABRYS, które Wojtek przyjął, wszystkiego nauczył (łącznie z tym, jak się zachowywać, ubierać, pracować w zespole, załatwiać sprawy, promować siebie), a później wypuszczał w świat. Do innych firm, często konkurencyjnych, urzędów, za granicę. Nie tylko nie utrudniał awansu, ale wręcz go popierał i cieszył się razem z innymi, że komuś coś dobrego się przytrafiło. Często cieszył się bardziej od samego zainteresowanego, do którego nie zawsze docierało, co tak naprawdę go spotkało i co z tego wyniknie na przyszłość. Działał pozornie na własną szkodę, ale tylko pozornie, bowiem wdzięczności i sympatii, którą mu później okazywano, nie można zmierzyć.

W życiu różnie bywa. Czasem ponosimy porażkę, która jednak później przeradza się w znaczny sukces. Ale w konkretnym momencie pomoc jest przydatna, aby „kulawe kaczątko” wyzdrowiało i przemieniło się w łabędzia. Wojtek zawsze się pojawiał z bezinteresowną pomocą, radą, propozycją bieżącego i przyszłościowego rozwiązania

problemu. Oferował pracę, która później przeradzała się w wieloletnią współpracę już na innych poziomach. Nie sposób zapomnieć, jak Wojtek później się cieszył, że pomoc okazała się trafna i skuteczna. Wielu z naszych wspólnych znajomych takiej właśnie skutecznej pomocy ze strony Wojtka doświadczyło. Był to taki opiekun „kuławych kaczek”.

prof. dr hab. Beata Raszka
Akademia Wychowania Fizycznego w Poznaniu

Żegnaj...

Z podstawowej prawdy naszej wędrówki przez życie, że się rodzimy i musimy umrzeć, zdajemy sobie sprawę dopiero wtedy, kiedy stajemy nad mogiłą bliskiej nam osoby. Jej nieobecność uświadamia nam sens naszego życia, którego wartość określana jest przede wszystkim stosunkiem do otaczających nas ludzi.

Zebraliśmy się tutaj z wewnętrznego przymusu, aby pożegnać naszego Przyjaciela Wojtka. Naszego Prezesa — jak nazywają Go Jego pogrążeni w smutku współpracownicy. Nazywają, a nie nazywali, bowiem On nadal, poprzez jasne wytyczenie kierunków rozwoju firmy i wydawnictwa, Nimi kieruje. Kształtując wielu młodych ludzi, w trakcie pracy, każdego dnia, przekazywał im swoje doświadczenie zawodowe i życiowe. Jego obecność była ciągłą twórczą inspiracją. Był, jak słusznie uważają, ich drogowskazem, którego nagle zabrakło.

Wszystkich nas tutaj zebranych jednoczy spotkanie Jego na naszej drodze życia. Pamiętamy spontaniczność, energię, chęć do działania. Dobrze i miło było być w Jego towarzystwie, bo życzliwy był ludziom. A my odwzajemnialiśmy Jego sympatię. Tak przyzwyczailiśmy się do ciągłej obecności Wojtka wśród nas, że nadal wiadomość o Jego tragicznym zgonie nie chce dotrzeć do naszej świadomości. Nie tylko nie potrafimy, ale tak naprawdę nie chcemy się z tym pogodzić.

Przywołanie w tej smutnej chwili wielkości i zasług Wojtka ma swoje szczególne uzasadnienie. Odszedł od nas bowiem nie tylko jeden z wybitnych znawców problematyki gospodarki komunalnej, autor wielu ogólnopolskich inicjatyw z zakresu ochrony środowiska, animator nowatorskich przedsięwzięć w dziedzinie edukacji ekologicznej, założyciel wydawnictwa ABRYS, twórca i redaktor naczelny „Przeglądu Komunalnego”, ale także działacz społeczny, wielce zasłużony dla rozwoju samorządu w naszym regionie.

Osobowość Wojtka zawsze kojarzyć nam się będzie z wyjątkową konsekwencją w podejmowanych działaniach, związanych głównie z różnymi aspektami ochrony środowiska i gospodarki komunalnej. Także w zakresie dydaktyki, którą poprzez

założone przez siebie wydawnictwo skierował na nowe tory. Właśnie to uważał za swoje najwartościowsze osiągnięcie zawodowe.

Wojtek był człowiekiem, którego życie i dzieło nie wyczerpuje się w normalnej indywidualnej pracy zawodowej i społecznej. Widział sens zbiorowego działania. Uczestniczył w życiu społecznym Wielkopolski, w tym zwłaszcza w społecznym nurcie rozwoju lokalnego samorządu terytorialnego, angażując w różnych okresach swojego życia dla tej idei całą swoją pasję. Praca społeczna była dla Wojtka nie tylko profesją, lecz również — a może przede wszystkim — sposobem widzenia świata i ludzi. W ciągu 35 lat naszej znajomości nigdy nie miałem co do tego wątpliwości. Umiejętność chłodnej analizy powstałej sytuacji łączył z gotowością angażowania się w sprawy trudne, gdy tylko przemawiały za tym uznawane przez Niego wartości. Nie bacząc na trudności dnia codziennego, zawsze był pełen optymizmu. W chwilach trudnych Wojtek zawsze mnie zadziwiał i budził szacunek swoim spokojem. Ogromna cierpliwość i odporność na trudności, przekonanie o słuszności swoich zabiegów związane było z wiarą Wojtka w pozytywne ich zakończenie. Niestety, tragiczny wypadek wyłączył Go nagle z życia publicznego.

Niespodziewana, tragiczna śmierć Wojtka naruszyła spójność naszej zbiorowości, zrodziła niepokój i zatrwożenie, wytrąciła z rutyny. Śmierć to jednak także odnowa życia. Działania i osiągnięcia Wojtka i nasze Jego pożegnanie w ostatniej drodze muszą utwierdzać od nowa naszą skaleczoną wspólnotę. Jesteśmy bowiem nadal tą samą zbiorowością i wierzymy w więź z bliskimi, co nas opuścili.

Niech chwila, w której bierzemy udział, będzie nie tylko ostatnim pożegnaniem naszego Prezesa i hołdem składanym Jego życiu i dziełu, hołdem wynikającym z pożegnania naszego Prezesa, ale także ogromnym impulsem do dalszej pracy i czynów ofiarnych. Każdy z nas ma tylko jedno życie. Życie wielu z nas zdaje się jednak jakby zwielokrotniać wielkością ich czynów i dokonań. Ale tylko nieliczni trwać będą w pamięci pokoleń. Połączyli bowiem w swoim życiu talent z uznaniem zbiorowości, w której żyli i działali.

Sentencja Horacego *Non omnis moriar* — Nie wszystek umrę, oddaje w pełni miejsce, jakie Wojtek zajmuje w naszej pamięci.

Wojtku, zdecydowanie za szybko dojechałeś do mety, pogrążając w żalu i smutku wszystkich członków Rady Programowej i zespołów redakcyjnych oraz stałych współpracowników wydawnictwa. Będzie nam Ciebie brakowało!

Spoczywaj w pokoju wiecznym.

Krzysztof Kasprzak
Przewodniczący Rady Programowej
Wydawnictw Komunalnych

Pelen tekst przemówienia wygłoszonego podczas uroczystości pogrzebowych w dniu 17 października 2005 r. na cmentarzu parafialnym w Żabikowie.

Odznaczenia, nagrody, dyplom

Odznaczenia państwowe

Złoty Krzyż Zasługi (2005 r.)

Srebrny Krzyż Zasługi (1986 r.)

Odznaczenia resortowe

Medal Komisji Edukacji Narodowej (2005 r.)

Złota Odznaka „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (2000 r.)

Srebrna Odznaka „Za Zasługi dla Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej” (1988 r.)

Złota Odznaka „Za Zasługi dla Gospodarki Przestrzennej” (1985 r.)

Odznaczenia regionalne

Odznaka Honorowa „Za Zasługi dla Województwa Wielkopolskiego” (2005 r.)

Odznaka Honorowa Miasta Poznania (1980 r.)

Nagrody indywidualne

— Nagroda Pracy Organicznej W Ochronie Środowiska (2005 r.)

— Honorowa Odznaka i Dyplom Ogólnopolskiej Izby Gospodarczej Recyklingu

Dla Wojciecha Dutki, członka-założyciela OIGR, za udział w powstaniu Izby i wytrwałość w tworzeniu jej wizerunku oraz za promowanie OIGR na łamach „Przeglądu Komunalnego” i „Recyklingu” na forum krajowym i międzynarodowym

— Dyplom Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej „O Zieloną Czystą Polską”

Dyplom Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dla Wojciecha Dutki

— Redaktora Naczelnego Przeglądu Komunalnego za zasługi dla rozwoju finansowania ochrony środowiska.

Nagrody zespołowe

Nagroda Publiczności SUPER-EKO'98 dla firmy Abrys Sp. z o.o.
na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO (1998 r.)

Nagroda Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dla firmy ABRYS Sp. z o.o. za najlepszą edukację przeprowadzoną na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO 99 pod hasłem „Edukacja 2000 — startujemy w zdrowej i pięknej Polsce, w nowym wieku lądujemy” (1999 r.)

Złoty Medal Targów „EKO-LAS” 2001 dla firmy ABRYS Sp. z o.o. za kabinę sanitarną KADA (2001 r.)

Nagroda Prezesa Zarządu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej dla firmy ABRYS Sp. z o.o. za najlepszą edukację ekologiczną przeprowadzoną na Międzynarodowych Targach Ekologicznych POLEKO (2002 r.)

Tytuł „Przyjaciel Ziemi” przyznany przez Fundację Nasza Ziemia dla „Przeglądu Komunalnego” za 10 lat propagowania Akcji „Sprzątanie Świata” 1994-2004

Nagroda Specjalna z okazji pięciolecia Polskiej Izby Ekologii (2004 r.) dla „Przeglądu Komunalnego” za podejmowanie na łamach czasopisma tematyki ochrony środowiska

POSŁOWIE

W dniu 12 października 2005 r. ponieśliśmy niepowetowaną stratę. Nie spodziewana, tragiczna śmierć Wojtka spowodowała nagłą pustkę, która nie znalazła wypełnienia. W pracach założonej przez siebie firmy i wydawnictwa Wojtek uczestniczył do ostatniej chwili swego aktywnego życia. Wyznawał zasadę, że każda praca to także bycie razem, tworzące silną więź całego zespołu. Nigdy nie była to dla Niego działalność zdawkowa i przelotna.

W testamencie wypełnionym życiem Wojtek pozostawił ślad czyniony ręką i umysłem, dobrym sercem i uczynkiem. Był w szczycie życiowej aktywności zawodowej, w wieku, który uśmierza brutalność i niepokoje, odwołuje od nadmiernych wysiłków, daje wyrozumiałość i pogodę oraz stwarza umiejętność wspomagania innych radą dojrzałą i życiową. Każdy z nas takiej rady doświadczył i z niej skorzystał.

Wojtek miał życie barwne, aktywne, urozmaicone, będąc wzorem obywatela czynnego i ofiarnego. Stworzył określone środowisko zawodowe i zespół pracowników, a przy ich pomocy instrumenty opiniotwórcze, mogące nie tylko szeroko oddziaływać, ale także kształtować opinię publiczną. Działał nie w pojedynkę, ale nowocześnie, zespołowo. Umiał sprawnie organizować, pokonywać trudności w wielu sytuacjach życiowych. Potrafił skupić wokół siebie dwa kręgi współpracowników. Jedni współdziałali z Nim w służbie ochrony środowiska i gospodarki komunalnej, drudzy w służbie lokalnemu społeczeństwu. Kręgi Jego bliższych i dalszych współpracowników były niezależne od wieku. Wojtek promował wszędzie swój młody wiekiem zespół. Był Mistrzem, który uczył i zarazem wychowywał, często kadry dla innych. Podkreśliliśmy w książce tę rzadką cechę osobowości. Wielu pod Jego kierunkiem zdobyło pierwsze szlify zawodowe, robiąc następnie kariery w innych jednostkach. Wojtek miał cenną umiejętność szczerego cieszenia się z najmniejszego nawet sukcesu odniesionego przez innych — sprawiało Mu niekłamana przyjemność, że komuś z Jego otoczenia coś się udało. A do wielu sukcesów sam się przyczynił, co głęboko zapadło w pamięć ludziom, którym pomógł.

Wszystko podlega przemianom i musi się przekształcać. W pracy z innymi i dla innych, której się podjęliśmy z własnej nieprzymuszonej woli, nie zmieniamy świata na lepsze. Możemy jednak próbować go modyfikować, aby w nim godnie żyć. W 2005 r. cały zespół stworzony przez Wojtka stanął przed wyborem drogi na przyszłość: jak zostać razem i jaki temu — kontynuując dzieło Wojtka — nadać wymiar i sens. Patrząc należy w przyszłość, a przyszłość zobowiązuje do solidnego działania. Zespół to nie tłum, który zaraz

się rozejdzie, lecz społeczność powiązana wspólnym działaniem i wzajemnym zobowiązaniem. Także zobowiązaniem wobec Wojtki i Jego dzieła.

Pamiętając o Wojtku, korzystamy każdego dnia z Jego wyobraźni. Wyobrażenia rozwija przed nami stale odnawiający się obraz tego, co możliwe. I właśnie z tym obrazem konfrontować będziemy zawsze to, czego się obawiamy i to, w czym pokładamy nadzieję. W niej przypomnimy sobie stanowisko Wojtki, że pewnego dnia możliwe będzie przekształcenie świata obecnego w jakiś inny, lepszy. Po chwili tragicznej zaczął się czas nadziei i wytężonej pracy. I jest to nie nasze pożegnanie z Wojtkiem, ale twórcze rozwinięcie Jego dokonań. Zgodnie z realizowaną przez Niego filozofią życia.

Spełniając miły obowiązek, pragniemy serdecznie podziękować tym wszystkim, którzy okazali nam pomoc w gromadzeniu materiałów do tej książki. Wysoko cenimy sobie ich życzliwą pomoc, bez której książka ta byłaby znacznie gorzej udokumentowana.

Specjalne podziękowania należą się autorom pisemnych informacji, wspomnień i szerszych wypowiedzi, które zawarte są w rozdziale „W sercach i pamięci”: Arkadiuszowi Błochowiakowi, Pawłowi Chudzińskiemu, Michałowi Dąbrowskiemu, Janowi Grabkowskiemu, Hannie Grunt, Zbigniewowi Horbowemu, Wojciechowi Jance, Bogdanowi Korczewskiemu, Krzysztofowi Krauzemu, Ewie Marciniak, Kazimierzowi Marcinkowskiemu, Krzysztofowi Mączkowskiemu, Mirze Stanisławskiej-Meysztowicz, Andrzejowi Mizgajskiemu, Krzysztofowi Molińskiemu, Gabrieli Ozorowskiej, Lechowi Płotkowskiemu, Beacie Raszce, Piotrowi Ruszkowskiemu, Jerzemu Starypanowi, Jerzemu Staszcykowi, Marianowi Walnemu, Wojciechowi Weissowi, Albertowi Wolańskiemu i Lechowi Wysokińskiemu. Wszystkie wymienione osoby przyczyniły się do utrwalenia pamięci o Wojtku. Zawdzięczamy im wiele, zwłaszcza możliwość krytycznej oceny dotychczasowych opinii i sądów oraz precyzję sformułowań.

Szczególne podziękowania pragniemy złożyć Pani prof. dr hab. Beacie Raszce, pierwszej czytelniczce licznych fragmentów książki, za życzliwość, wyrozumiałość i cierpliwość przy pracy, w której dyskretnie przez cały czas uczestniczyła. Wysoka humanistyczna wrażliwość Pani Profesor, widoczna w Jej bardzo mobilizujących do dalszej pracy uwagach krytycznych i osobistych wspomnieniach o Wojtku, pozwoliła nam lepiej zrozumieć Jego cechy osobowości, których nie potrafiliśmy sami wskazać i nazwać.

Ogromne podziękowania należą się wszystkim pracownikom firmy ABRYŚ, którym jesteśmy niezwykle zobowiązani za doradztwo i wydatną pomoc w poszukiwaniach archiwalnych.

Magdalena Dutka, Krzysztof Kasprzak
październik 2007

Rozdziały

Wstęp	5
Zbąszyń — rodzina i szkoła	9
Studia i dalsza nauka	33
Pierwsza praca i rodzina	51
Przystanek Polska Akademia Nauk	71
Ośrodek Badawczo-Rozwojowy	79
Tworzenie firmy	87
Spółecznik i polityk	137
Wydawca	237
Praca organiczna	265
Dorobek autorski	291
W sercach i pamięci	331
Wykaz odznaczeń i dyplomów	371
Posłowie	373
Spis treści	375

Dziadkowie Wojtka, Stanisław Grzywaczyk i Cecylia Przybyła, ślub Duisburg-Meiderich, 1912 r.

Kinder aus dieser Ehe:						
Namen der Kinder	Geboren			Getraut	Getorben	
	Datum	Ort	Nr. des Eintrags		Datum	Ort
Yolana	19. 4. 1911	Wieliczka	321			
Henryk	1. 1. 1912	Wieliczka	33			
Wacław	22. 7. 1913	Wieliczka	34			
Cecylja	12. 9. 1914	Wieliczka	35			
Edmund	15. 11. 1915	Wieliczka	36			

Familien-Buch, Księga Rodziny
Stanisława i Cecylii Grzywaczyk
z 22.06.1912

Bescheinigung der Eheschließung

Zwischen dem Kaufmann Paul
Grzywaczyk
wohnhaft in Klein-Lobositz, kath. Religion,
geboren zu Klein-Lobositz am 24. April 1889,
Sohn von Leubert Grzywaczyk
und Katharina geb. Elspack
und
der Frieda Przybyla, geb.
Land
wohnhaft in Wieliczka, kath. Religion,
geboren zu Wieliczka am 10. Novbr. 1891,
Tochter von Leubert Grzywaczyk
und Paula geb. Czerwinski
ist vor dem unterzeichneten Standesbeamten heute die Ehe
geschlossen worden.
Duisburg-Melberich, den 10. Juni 1912.

Der Standesbeamte:
Schmidt

Heir.-Reg. Nr. 187

Anmerkung: Bei Geburt- u. Todesanzeigen ist dieses Buchstücken stets mitzubringen.

Rodzinny dom Wojtka za czasów
dziadka Grzywaczyka, Zbaszyń,
1950 r.

Obecny widok domu rodzinnego Wojtka, ul. 17 Stycznia, Zbaszyń.

Ojciec Wojtka – Piotr Dutka podczas pracy na kolei, Wolsztyn 1923 r.

*Walenty Dutka w swoim słynnym kiosku
– tu zdjęcie z 2000 r.
Wujkowie Wojtka – bracia Dutkowie z Tuchowa
prowadzili swój mały sklepik
– relikw nie zmieniony prawie od 1936 r.*

*Wojtek z Rodzicami, pamiątka z wczasów wagonowych
w Augustowie, sierpień 1960 r.*

Legitymacja
Polskiego Związku Lekkiej Atletyki

Książeczka Żeglarska, lata 1967 - 1970

Absolutorium,
Politechnika Poznańska,
Wydział
Mechaniczno Technologiczny,
Poznań 1970 r.

Pierwszy motor,
1967 r.

Przyszły podporucznik,
zdjęcie z kursu oficerskiego,
Wrocław 1-24.06. 1978 r.

Pamiątka ślubu Barbary i Wojciecha, 30 czerwiec 1973 r.

*Święta Wielkanocne w Zbąszyniu, od lewej
Joanna Bączyk (mama Basi), Piotr Dutka,
Helena Dutka, Basia i Wojtek, 1973 r.*

Warna, wakacje w Bułgarii, 1973 r.

*Wakacje z rodziną, tu z córką Magdaleną,
Jurata 1980 r.*

*Powrót z Düsseldorfu
z Targów ENVI TEC,
1992 r.*

Pierwsze konferencje w Wiśle, 1993 r. Wojtek z córką Magdaleną przed DW Krokus, Wisła, 1992 r.

Stadnina w Posadowie, (od lewej trzeci stoi Wojtek z Krzysztofem Kasprzakiem) 1994 r.

*Wjazd
z samorządowcami,
Celle k. Hanoweru,
1996 r.*

*Wiedeń,
Gospodarka
odpadami w Wiedniu,
(od lewej: Wojtek,
Barbara Kozłowska,
Wojciech Rogalski),
1990 r*

Polsko-Niemieckie Forum Gospodarcze, (od lewej: P. Matuszewski, A. Bunikowska, Wojtek) 1999 r.

10-lecie Abrys-u, 1998 r.

Międzynarodowy
Zjazd Ekologiczny
2002 r.

Odpoczynek, spacer w lesie, 2001 r.

Nagroda Pracy Organicznej dla prof. Macieja Nowickiego, Prezesa Eko Funduszu, 2002 r.

Spotkania z kolegami z branży tu z Henrykiem Klimaszewskim, Zakopane 2003 r.

Międzynarodowy Zjazd Ekologiczny i Finał Konkursów Przeglądu Komunalnego, 2003 r.

Spotkania biznesowe podczas Targów POLEKO, 2004 r.

Wizyta techniczna
w Związku Gmin Zagłębia Rury,
Koncern „AGR” w Essen,
październik 2004 r.

Uroczystość wręczenia Złotego Krzyża Zasługi Prezydenta RP,
oraz Medalu Komisji Edukacji Narodowej,
Wielkopolski Urząd Wojewódzki, wrzesień 2005 r.

Spacery w Wiśle zimą i z jamnikiem Filonem nad Wartą w Puszczykowie.

Książka o życiu i pracy Wojciecha Dutki, zasłużonego dla Wielkopolski działacza społecznego, samorządowca, założyciela i wieloletniego prezesa firmy ABRYŚ, wydawcy i redaktora naczelnego „Przeglądu Komunalnego”, racjonalizatora, wykładowcy, publicysty, popularyzatora wiedzy. Człowieku - instytucji polskiej ochrony środowiska i gospodarki komunalnej.

Ta biografia dokumentalna ma nam przybliżyć sylwetkę wybitnej jednostki na tle historii.

Biografia osoby aktywnej i kreatywnej w tak wielu dziedzinach stanowi cenny zbiór informacji o ponadczasowej wartości. Książka dla czytelników nieobojętnych na cudze życie, pracę i wytrwałość w postępowaniu zawodowym i służbie społeczeństwu.

Klucz do odpowiedzi na pytanie, kim był, staraliśmy się znaleźć m.in. we wspomnieniach osób, z którymi Wojtek współpracował. Tą drogą dowiedzieliśmy się, że:

*„...Dobrze i miło było być w Jego towarzystwie,
bo życzliwy był ludziom.*

A my odwzajemnialiśmy Jego sympatię”.